

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

ANNIS

AVISII TEX- (2)

TORIS OFFI-

CINÆ

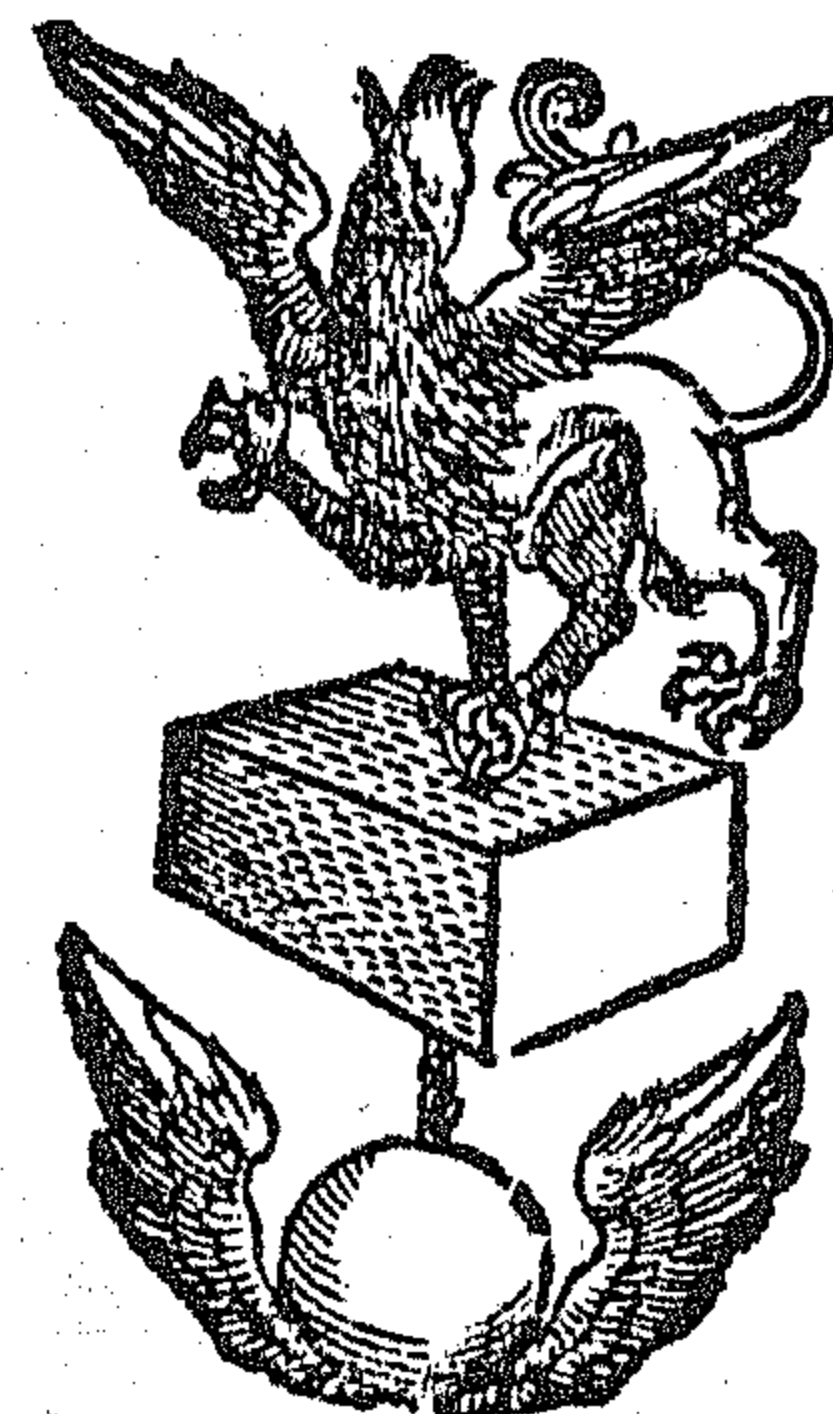
**

MVS SECVNDVS.

COPIOSISSIMO RERVVM

& verborum Indice.

VIRTVTE DVCE,

COMITE FORTVNA.

LVGDVN I,

VD ANTONIVM

GRYPHIVM.

M. D. XCIII.

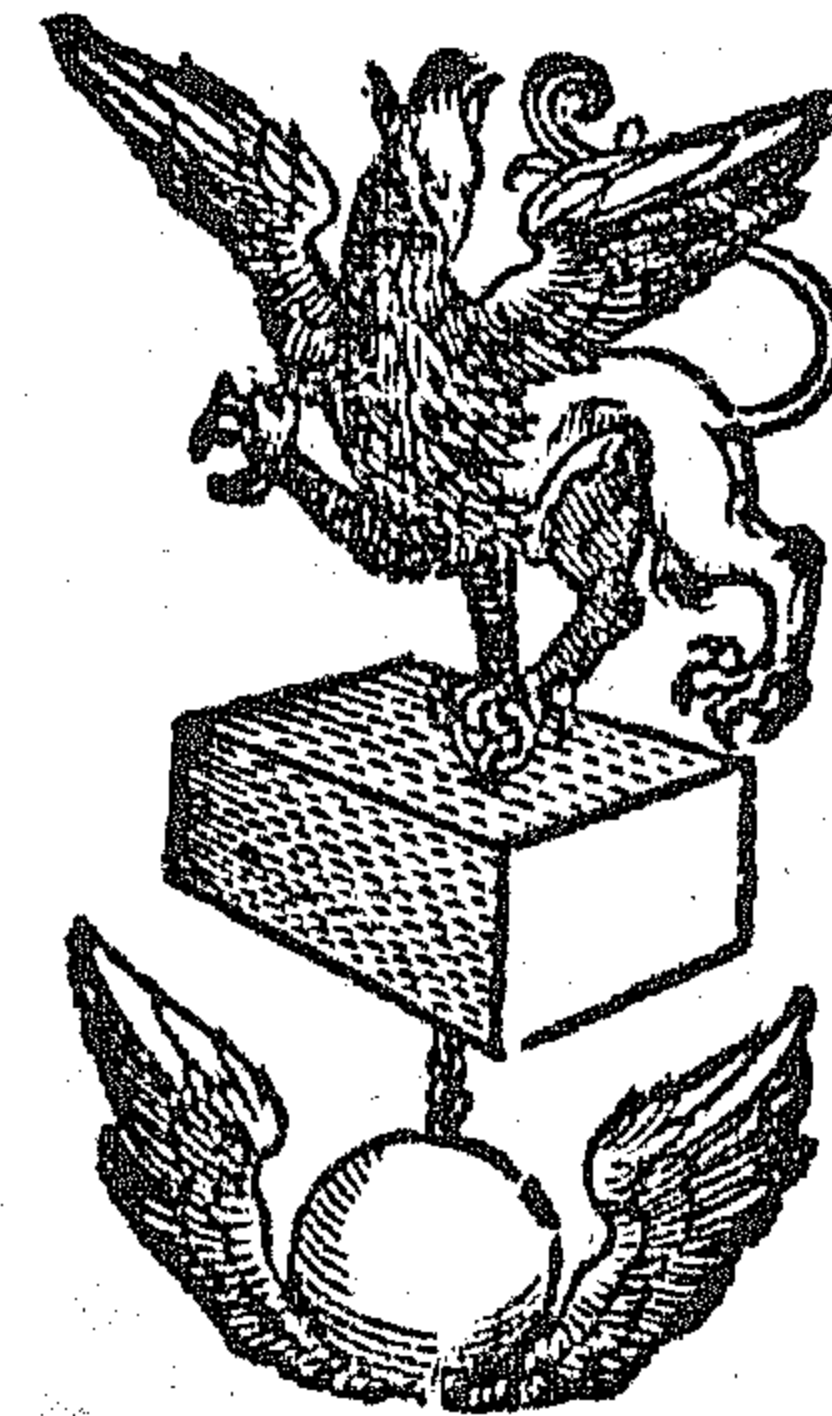
IOANNIS
RAVISII TEX- (2)
TORIS OFFI-
CINÆ

**

TOMVS SECVNDVS.

CVM COPIOSISSIMO RERVM
& verborum Indice.

VIRTVTE DVCEs

COMITE FORTVNA.

LVGDVN I,
APVD ANTONIVM
GRYPHIVM.

M. D. XCIII.

SERPENTVM QVO-
RVNDAM NOMINA.

PYTHON, à poëtis serpens fuisse dicitur, natus ex putredine terræ post diluuium Deucalionis. Hunc Apollo interfecit, & ab interfecti nomine dictus est Pythius. De hoc Ouid. lib. i. Meta. Sed te quoq; maxime Python. Tum genuit, populisq; nouis incognite serpens Terror eras, tantum spatij de monte tenebas. Huac Deus arcitenens, & nunquam talibus armis Antè, nisi in damis, capreisq; fugacibus vsus, Mille grauem telis exhausta penè pharetra Perdedit effuso per vulnera nigra veneno.

Hæmorrhôis, serpens morstu sanguinem elicit. Moratur in petrosis recessibus, colore partim sanguineo, partim nigro. Tardè pigreque serpit, nec nisi obliquo itinere. Luca. lib. 9. At nō stare suum miseris passura cruorem, Squamiferos ingens hæmorrhôis explicat orbes.

salpinga formam habet tubæ, eiusq; latebra calcata mortifera est. Lucanus lib. 9. Quis calcare tuas metuat Salpinga latebras?

Basiliscus in solitudinibus Africæ habitat. Candida in capite macula velut diademate quodam, ornatus est. Acutissimū habet caput, os rude, oculos & colorem ad nigredinem vergentes. Palmū non excedit: solo tamen halitu serpētem quamlibet magnum suffocat, tāta est veneni acuitate. Eum si quis vel baculo attrigerit, paulò post moritur. Hinc Plin. Regulum vocat. Sibilo omnes fugat serpentes. Nec flexu multiplici, nec vt reliquæ corpus impellit, sed celsus & erectus in medio incedens. Necat frutices: rumpit saxa: non contactas modo verū & afflatas exurit herbas. Talis vis malo est. Huic tamen exitio est mustellarum virus eius cauernis illatū. Hominem si inspiciat, solo intuitu perimit. Lucanus lib. 9. Sibilaque effundens cunctas terrentia pestes. Ante venena nocens, latè sibi submouet omne Vulgus, & in vacua regnat Basiliscus arena.

cerastis in corpore eminere dicuntur quadrigemina cornicula, quorum motu, reliquo corpore occultato, sollicitat ad se aues. Lucanus li. 6. Aut viuentis adhuc Libycæ membrana Cerastræ. Stadius lib. ii. Crinalem atollit longo stridore cerasten.

Geminum caput habet *Amphisibena*, hoc est, ad caput, & ad caudam tanquam parum esset vno ore fundi venenum, inquit Plinius. Capite intrinsecus nitibundo, serpit tractibus orbiculatis. Luc. lib. 9. Et grauis in geminum surgens caput amphisibena.

Demorsis ab *Aspide* nullum est remedium, præterquam si confestim partes contactæ amputentur. Vnde raturū adagiū, Morsus aspidis de malo immedicabili. Nā vt ait *Ælianus*, eius morsus immedicabilis est, præcipuè si de rana gustarit. Nec ab vilo vincitur, præterquam à muliere, quæ vel aspectu contactuq; solo necat. *Nicander* apud *Erasmū*: *Aspida* crudelem cuius super omnia morsus Immedicabilis est. *Aspis* nunquam vagatur sine cōpare. Quod si contigerit alteram interimi, protinus altera persequitur percussorē in mediis quoq; fori turbis agnitum. Ictus ab hoc serpente intra quatuor horas emoritur. Color huic niger, quādoq; cinereus, interdum fuluus. Bellum gerit internecinum cum *Ichneumone*: cui quoniā se imparē videt *Ichneumō*, multo se tergorat luto: Itaq; vbi ad certamen venit, *aspis* nihil potest arripere morſu præter loriam terream: quo fit, vt obliquo capite hostē speculatus *Ichneumon*, eius fauces arripiat monstrumq; exanimet. *Lucanus* lib. 4. *Aspidas* vt *Pharias* cauda sollertior hostis *Ludit*, & iratas incerta prouocat vmbra, &c. Porro *Ægyptij* reuerentur *Aspidem*, & in deliciis vnā cum pueris educant, adeo mansuefactum, vt mēsis assistat, & vnā comedat pulterem farinæ ex melle appositam. Eorum reges in diademate aspidis figuram portant, quod imperij firmitatem portendat. *Aspis* quos percusserit, in mortiferū somnū redigit: vnde somniculosa dicitur. *Lucan.* lib. 7. *Aspida* somniferā tumida ceruice leuauit. *Cinna* apud *Gellium*: *Somniculosam* vt *Pœnus* aspidē *Psyllus*. Perrūpit omnes difficultates, permeat spatia, nec nisi amnibus arcetur, aut præceleri fuga. Hebetes habet oculos non in fronte, sed in temporibus. Gigni quādoque *Aspidas* quinūm cubitorum, in libris est obseruatum.

Ichneumon nascitur in *Ægypto*, *Aspidem* odit vsque ad bellum, eiusq; oua sectatur, & inuenta perdit, vt à foetu sibi timere desinat. *Martialis* lib. 7. Delectat *Marium* si perniciosus *Ichneumon*.

Vipera foetus enecta matre prodeunt, vt inter pisces *Acus*. Mas in coitu exanimatur, capite in os foeminae inserto præq; voluptate ab ea exciso. Sola serpentium *Vipera* terra conditur: ceteræ arborū aut saxorum cauis: Oua parit vnus coloris, & mollia, vt pisces. Tertia die intra yterum catulos includit: deinde singulos, diebus singulis parit, viginti ferè numero. Itaque cæteri tarditatis impatiētes, prærupunt latera, & matrem enecant. *Mantuanus*. Et emoriēs infauſto *vipera* partu. *Viperam* ferunt exustam & in cinerem dilapsam mederi suo morſu. *Author* *Lactatius*. *Apollonius* apud *Philostratū* *viperam* esse visam refert, serpentes quos peperisset, lambentē, quasiq; expolientē. Legitur in *Theophrasti* monumētis *viperarū* morſibus *tibicinē* scitē modulateq; adhibitum mederi. Ab iis demorsos ferunt nemini vulnus suū velle patefacere, nisi quos eadē vi morbi

quan

quandoq; iactatos compererint, ceu qui nō experti sunt, naturam morbi nesciant. In *Phœnicia* solo *Viperarū* halitu pernecantur homines. Quod radicū illic succrescentium potentia creditur fieri.

Hydri in qua viuunt, nulli serpentium inferiores veneno. Horum iecur seruatum aduersus percussos ab iis, auxilium est. *Poëtæ* fingunt, *Hydrā* serpentem fuisse numerosis capitibus, quorum quū vnū ab *Hercule* demetebatur, mox renascebantur gemina. Percussis ab *Hydro*, odor grauis excitatur: afficiuntur insuper obliuione rerum, videnturque nebulam præ oculis habere, in horrorem ac rabiem agi. Tertia demum die pereunt.

Stellio serpens est *Lacertæ* similis, circulis quibusdam, & velut lucentibus guttis, in modum stellarum depictus. Eius morsus hominem stupidum facit, rarò tamen interficit. Fel in aqua tritum multas congregare dicitur. Rore tantum viuit. Nullum animal fraudulentius est. Vnde crimen *Stellionatus*, & *Stellatura* dicuntur.

Salamandra figuram habet *Lacerti*, nunquam nisi magnis imbribus prouenit, à serenitate deficiens. Huic tantus rigor, vt ignem tactu extinguat, non alio modo quàm glacies. *Populos* improvidos necare potest. Nam si arbori irreperit, omnia poma inficit veneno, & eos qui ederint, necat frigida vi, nihil *aconito* distans. Quinimo, si contracto ab ea ligno vel pede, crusta panis incoquatur, idē beneficium est, vel si in puteum cadat, Eius venenum ab ijs extinguitur, qui vescuntur illa.

in *cantharidum* genere non reperitur foemina. Mas in orbem sinuatus sese dies xviii. fouet, mox foetus paulatim excludit. Propterea *Ægyptij* statuis virorum fortium hoc animal impresserunt, quod nulla muliebri mollitia virtus effoeminata viris conueniat.

Anger genus est serpentis, q̄ aliter *Cruciator*, & *Spartari* dicitur.

Cæcilia serpens est, qui à cæcitate meruit nomen. *Columella* lib. 7. Est & magnorum animalium noxium virus. nā & *Vipera*, & *Cæcilia* sæpe quum in pascuis bos improvidē supercubuerit, lacessita opere morſum imprimit.

Chersydros serpens tam in aquis, quàm in terra moratur. *Lucanus*: Natus & ambigua coleret qui *Syrtydos* arua *Chersydros*.

Cecinia parua est & gracilis serpens, nullius propè veneni.

Chelydrus eundo sese conuoluit per terram. *Luc.* Tactiq; via fumante *Chelydri*. Emitterit fumum qua serpit. *Mantuanus*: Clades fumosa *Chelydrus*. *Pamphilus*: O quæ fumi uomos geris *Chelydros*.

Dipsus minor est *Vipera*, quos mona ordit, inardescunt siti: quam quum multo potu volent extinguere acrius incendunt, & ea paulò post emoriuntur. Vnde & nomen traxit. *Dipsa* enim Græcè dicitur sitis, & *Dipsas* sitio. Duas habet in cauda nigras lineas.

corpore reliquo albicante. Eius venenis resistunt Lauri folia, cortex, & baccæ. De Dipfide Lucanus lib. 9. Stabant in margine sicæ Aspides, in mediis sitiebant Dipfides vndis.

Echidna putatur eadem esse, quæ & vipera. Capitur & pro hydra ab Hercule occisa. Ouid. lib. 3. Fast. Sanguine Centauri Iernæ sanguis Echidnæ Mixtus, ad auxilium tempora nulla dabit. Capitur & pro quocunque serpente. Ouid. lib. 9. Metamor. Pars quoque Iernæ serpens eris vnus Echidnæ.

Lacertarium duo sunt genera. Maiores, quæ & virides dicuntur. Minores, quas Calcides vocant. In vtroque genere mas Lacertus dicitur. Verg. Nunc virides etiam occultant spineta Lacertos.

Natrix serpens aquas inficit veneno. Lucanus lib. 9. Et Natrix violator aquæ. Mantuan. in Alphonso: Et Natrix inimicus aquis.

Nepa scorpionum significat. Cicero lib. 5. de Finibus: Serpere anguiculos, natare anaticulas, volare merulas, cornibus vti videas boues, nepas aculeis, suam cuique esse naturam.

Pharias dum serpit, sulcum in terra facit cauda, & super eam ferè ambulat. Fulvus est colore, oculis velox, ore lato, morfu non maligno. Propterea veteres Æsculapio sacrum fecerunt. Pedes habet prope caudam. Luca. lib. 9. Et contentus iter cauda sulcare Pharias.

Prestes quem momordit, exemplo reddit immobilem, & alienum mente mox Pilis defluentibus eum pruitu: ac ventris solutione absomit. Lucanus lib. 9. Oraque distendens avidus spumantia prestes. Idem Nasidij à prestere percussi mortem hoc modo describit: Nasidum Marsi custodem torridus agri Percussit prestes: illi rubor igneus ora Succedit, tenditque; cutem pereunte figura, Miscens cuncta tumor toto iam corpore maior: Humanumque; egressa modum super omnia membra Efflatur: sanies, late tollente veneno. Ipse latet penitus congesto corpore mersus; Nec lorica tenet distenti corporis æstus. Mantuanus. Et inflatis prestes qui faucibus æstus Expuit.

Seps, modicus est serpens, cuius tamen ictu percussa putrescunt membra: nam quicquid momordit, in putredinem resoluitur. Ovid. lib. 9. Ossaque; dissoluens cum corpore tabificus Seps. Colorem quem attingit, reddit. Quatuor dentibus armatus est.

Boa, serpens in tantam excrescit magnitudinem, vt in aluo occisa repertus sit infans, imperante Claudio. Alitur primo bubuli lactis succo, vnde meruit nomen. Mantua. Turpi Boa flexilis aluo.

Cenchris crebras habet maculas in milij similitudinem. Rectè serpit. Luca. lib. 9. Et semper recto lapsurus limite Cenchris.

Crocodilus quadrupes est. Fit ex minimo maximus. Ex ovo enim ad xxx. cubitos excrescit. Quatuor menses hyemales non comedit. Elinguis est ventre, dorso, & cauda prælongus, squamis prædu-

rus

rus, ostrearum modo obiectus. Audax in fugientes, in persequentes timidus. Sexagenis diebus oua parit sexagena, totidemque diebus fouet. Dentes habet, & menses viuit eodem ferè numero. Insidiatur his qui aquatum eunt. Si in potu hirudines hauserit aduersus solem in littore dehiscens extenditur: mox avis Trochilus, dapis illecebra captus, rostro oris prælongo hirudinem extrahit: quinetiam dormientem excitat Crocodilum, si ab Ichneumone hoste parari videat insidias. Hoc animal venerantur Ægyptij, ei que sacros dies statuerunt. Et si contingat liberos ab eo rapti, parentes lætantur, tanquam se deo placere existimantes cui escam genuerunt. Contra vero Tentyri populi reiciunt, captumque arbore suspendunt, & multis prius affectum verberibus, postmodum comedunt. Reperitur in Nilo. vnde Plinius, Crocodilus, inquit, habet Nilus, quadrupes malum. Oua parit humi, Diem in sicco agit, totam noctem in flumine. Oculos habet suillos, dentes magnos prominentes atque ferratos. Inferiorem maxillam non mouet, sed superiorem inferiori admo-uet. Ungues habet robustos, pellemque; circa tergum impenetrabilem. Inter aquas cæcus, sub dio perspicacissimus.

Enydri serpens est masculus & albus. Viuit in aquis. Gaza Lutrilem conuertit.

Iaculus arbores subit, è quibus vi maxima turbinatus penetrat quodcunque animal obuium fecerit fortuna. Luca. Et Natrix violator, aquæ, iaculique volucres.

Scincos similis est Crocodilo, minor Ichneumone contra venena præcipuum antidotum. Idem ad inflammadam virorem Venerem. Nascitur in Nilo.

Scytale tanta præfulget tergi varietate, vt notarum gratia videntes retardet. Et quoniam reptando pigrior est, quos assequi nequit, miraculo sui caput stupentes. Pellem exiit hyberno tempore. Luca. Et Scytale sparsis etiam nunc sola pruinis Exuias positura suas.

Sepa species est lacertæ, quæ in vino pota morsus suos sanat.

Spondylis serpens omnes persequitur radices. Plinius.

Aconcia teli modo serpendo ruit.

Sipedon reptilis est, Hæmothoide aliquanto velocior, Iter obliquat, Morsu profundè penetrat, plaga mox putrescente.

Porphyris palmi est magnitudine, capite candidissimo, reliquo corpore purpureo. Innocuus est morfu, quia edentulus. Inuenitur in vadosis Indiæ locis. Captum incolæ cauda suspendunt, & defluentem ex ore viuentis liquorem excipiunt vasculis æreis.

Draco bellum, & odium genuinum exercet in Elephatem, eiusque oculos & iugulum perit, donec humi concidens Elephas, simul & Draconem mole corporis occidit. Oculos habet æstimatione

gemmarum, Dentes graciliores apro. Cristati sunt mares. Vnde Ouid. lib. 4. Meta. Lubrica perlucet cristati colla draconis. Fetunt Indorum regem duos Dracones aluisse, alterum octogenum, alterum vero nonagenum cubitorum magnitudine. Epyrotæ Dracones in Apollinis templo venerabantur ob interfectum Pythonem. Tranquillus scribit, Tiberium imperatorem habuisse Draconem in oblectamentis, quem ex consuetudine manu sua cibaturus, quum consumptum a formicis inuenisset, monitus est, ut vim multitudinis timeret. Plin. lib. 32. scribit, Draconem non habere venena, & primum eius spondylum, id est, vertebram, mulcere aditus potestatum, eiusque adipem a venenatis refugi. Aciem habet clarissimam, unde & seruandis thesauris plerumque adhibitus est, ut pomis Hesperidum, & auro velleri apud Colchos sicuti volunt poetæ. Antiqui præterea Æsculapio sacrum fecere, ut vigilantissimum, quod febris maxime conuenit. Aciem habet peracutam. Ferunt Herode apud Iudeos principante, puellam iam nubilem, & conspicuam forma, adamatam a Dracone, ipsumque Draconem amatoris instar prurientem ad virginis lectum plerumque accessisse, & inibi decubuisse. Cuius rei radio simul & horrore percita puella, secessit longius, & integrum mensem abfuit, ut tam turpi bellæ amoris obliuionem induceret. Res tamen aliter se habuit: Nec enim desijt quotidie ad amariæ reditum usque, eò loci deuolare. Quum ergo redisset exoptata pridem puella decumbentis cruribus se implicuit Draco, eamque conuerberauit cauda: molliter tamen & amatoriè, ut interim palpo feriunt zelotypi. Si quis in hoc mihi deroget, fidem sciat me ipsum veritatis loco asserere nolle, sed cum Græcis loqui & scribere quibus mentiri proprium est, & genuinum. Porro oculis Draconis inueteratis, & cum melle tritis inunctos non pauescere ad nocturnas imagines etiam pauidos cordis ait Plin. Apud eundem Xanthus historiarum autor testis est, occisum Draconis catulum reuocatum ad vitam a parente, herba quam Balim nominat. Dracones habet India tantæ magnitudinis, ut elephantibus (quibuscumque certant) circumflexu facili ambient, non dique nexu perstringant: Indicis pares habet Æthiopia, vicenarium cubitorum. Apud Afachæos Æthiopum populos nascuntur maximi qui cratium modo impliciti erectis capitibus velificant ad meliora pabula.

Serpens latet hyberno tempore, æstiuo prodit. Senectutem fertur exuere, quod in angusto foramine (cui per vim se impenetrat) veterem deponat pellem. Tibullus: Grudeles diui, serpens nouus exuit annos, Formæ non illam fata dedere moram. Visum longo situ amissum, foeniculo recuperat. Ferunt serpentem baculo semel percussum, exanimem reddi: sed si iterum feriatur reuiuiscere. Plutarchus ait, Serpentes ex hominum cadaueribus, mediis medullis gigni

gigni, sicut apes ex bubus gignuntur, ex equis fuci, ex asinis crabrones. Terra, autore Plinio, Serpentem non recipit homine percusso. Serpentum morsus non petit serpentes. Ferunt ictas salua, maxime hominis ieiuni, ut feruentis aquæ contactum fugere: quod si in fauces penetrauerit etiam mori. His inimicissima est mustella. Serpentes Psyllis, Marsisque populis non nocent. Nunquam in trifolio aspiciuntur. Habentes Onichilum & Staphilinum herbas non ferunt. Lysimachia herbæ odorem fugiunt. Inclusæ circulo Betonica herbæ, nequeunt exire, quin sese interimunt flagellando. Dextri earum oculi adalligati contra epiphoras prosunt, si viua dimittantur. Ægre extrahuntur, præterquam læua manu. In India adolefcunt ad tantam magnitudinem, ut solidos hauriant ceruos, taurisque. Apud Rhinadacum amnem in ponto superuolantes, quamuis alte perniterque, alites haustu raptas absorbent. Earum frequentia nomen fecit Ophiusæ insule. Populi sunt Orientales Candei nomine, qui vescuntur serpentibus. His aduersantur cancri. Quum sol est in Cancro torquentur. Oua pariunt. Coeunt amplexu adeo circumuolutæ sibi, ut vna existimari biceps possit. Cornus ceruini odore fugantur & nidore galbani. Vinum appetunt. Plinius ait, visas esse pedibus anserinis. Hederam amant, & Fraxinum oderunt. De remediis aduersus earum morsus, vide Plinium.

Coluber umbras nemorum incolit. Bibiturus venenum prius euomit, ne ipsum cum aqua exhauriat. Nudum hominem reformidat, audacior in vestitum. Colubri in aqua viuentis fel habentibus & adipem, Crocodilus nihil potest nocere. Plinius lib. 32. cap. 4. Dicimus & colubra in foemineo. Ouidius in Ibin: Pectoraque vixerunt herebæ felle colubræ.

Ammodites serpens est concolor arenis, quibus se impenetrat. Lucanus lib. 9. Concolor exustis, aque indiscretus arenis Ammodites.

VEHICULORVM GENERA.

Esseda currus erant Britannis peculiare, quibus utebantur in bello. Vnde & Cæsar in commentariis, Essedarios vocat milites Britannos, qui ex essedis pugnabant, & ex his interim desiliebant, rotarumque strepitu Cæsarianorum ordines conturbabant. Prop. lib. 2. Esseda cælati siste Britanna iugis. Ouidius: Paruaque quam primum rapientibus Esseda Mannis. Horum tamen curruum inuentum Gallis acceptum refertur. Propterea Vergil. lib. 3. Geor. inquit: Belgica vel molli melius feret Esseda collo. Interim Essedum promiscue pro quouis, curru accipitur. Sueto, in Augusto, Nos in essedo panem & palmulas gustauimus. Essedarij vocantur ductores essedorum. Idem in Caligula: Quum quodam die muneris essedario Porio ob prosperam pugnam seruum suum manumittenti

studiosius plausum esset.

Petorium Gallica vox est, autore Gellio, significans aliud quoddam vehiculi genus, quatuor rotis ductile. Plin. lib. 34. Cœpere deinde & asseda, & vehicula, & petorita exornare. Hora. lib. 1. Ser. Arq; caballi Pascendi, ducenda petorita, nunc mihi culto Ire licet inulo.

Veha dicitur plaustrum, quo quid vehitur. Etymo satis noto.

Vehes etiam dicitur, ut placet nonnullis, qui apud Plinium legunt & scribunt lib. 36. cap. 15. Amplitudinem cauis eam fecisse proditur, ut Vehem fœni largè onustam transmitteret. Idem sibi vult *Vehiculum*, vocabulum generale.

Arcirna plaustrum est exile, aptum ferèdis hominibus. Blondus Arceram vocat, aitque rusticum esse plaustrum, rectū vndique; quo senes & ægroti vectari solent. Phavorinus apud Gellium: Si homo in ius vocatus, morbo aut ætate æger ad ingrediendum inualidus est, arceranon sternitur, sed ipse aufert, & iumento imponitur.

Basterna vehiculum est itinerarium, quod mollibus stramentis compositum à duobus equis, aut aliis animalibus deportatur. Ammianus Marcellinus: Quo comitatu, inquit, matronæ cōplures copertis capitibus & basternis per latera ciuitatis cuncta discurrent.

Benna vocabulum est Gallicum, significans quoddam vehiculi genus, in quo qui vehuntur, dicuntur Combennones, id est, sedentes in eadem benna.

Biga currus dicitur duobus equis volubilis, ut *Triga* tribus, *Quadriga* quatuor. Diciturque Biga quasi biuiga. Plinius: Bigas primum iunxerunt Phrygij, Quadrigas Eriethonius. August. Vinctos duos equos bigas vocamus. Suetonius in Tiberio: Natalem suum plebeis incurrentem, Circensibus vix vnus bigæ adiectione honorari passus est. Nota argentei nummi fuerunt bigæ atque quadrigæ. Inde Bigati & Quadrigati dicti. Grammatici cōtendunt Bigas pluratiuo solum numero dici debere, quoniam multitudinis numero tenentur. Nam sicut quatuor equi iuncti quadrigas faciunt, ita iunctos duos equos bigas vocamus. Grammaticorum autem opinioni refragatur autoritas veterum, qui bigam & quadrigam singulari numero dixerunt. Stautius: Roriferum gelida tenuauerat aëra biga. Plin. In summo mausoleo est quadriga marmorea. A Triga fit Trigarium, id est, trigarium certamen. Plin. Ne equos quidem in trigariis præferri vllis vernaculis animaduertit. De quadrigis sic ait Gellius: Quadrigas Cæsar (etiam si currus vnus equorum quatuor vinctorum agmen vnum sit) pluratiuo semper numero dicendas putat.

Birotum, vehiculum est duas habens rotas, ut aperta dictionum monstrat compositio.

Est & *cantherium* genus vehiculi. Seneca Epistola 3. M. Cato Censo

Censorinus, inquit (quem è Repub. ram fuit nasci, quam Scipionè: alter enim cum hostibus nostris bellum, alter cum moribus gessit) cantherio vehabatur Æthiopico. Canthus verò ferrum est, quo rotæ vinciuntur, teste Quintiliano. Persius Satyr. 5. Nam quamuis prope te, quamuis remone sub vno Verrentem sese frustra sectabere Canthum.

Carruca, vehiculum est cuius actores dicuntur Carrucarij. Spartianus de Alexandro Seuero: Carrucas Romæ & rhedas senatoribus omnibus ut haberent argenteas permisit: interesse Romanæ dignitatis putans, ut his tantæ vrbis senatores vestarentur. Antiquitus Carrucæ ex argento cælabantur. Plin. Carrucas quoque ex argento cælari inuenimus. Nero nūquam paucioribus mille carrucis iter fecisse dicitur. Mart. lib. 3. Aurea quod fundi pretio carruca paratur.

Carpentum vehiculum est Petorito propè simile, dictū quasi Carmentum, mutatione vnus literæ, à Carmenta Euandri matre. Vnde Ouid. lib. 1. Fast. Nam prius Ausonias matres Carpenta vehabant, &c. Cor. Tacitus, Suum quoque fastigium, inquit, Agrippina altius extollere, Carpentum capitolium ingredi, qui mos sacerdotibus & sacris antiquis concessus, venerationem augebat fœminæ.

Thensa facta erant vehicula, quæ in Circensibus pompa deferebantur. Tranquillus in Augusto: Accidit votiuis Circensibus, ut correptus valetudine, lectica cubas Thensis deduceret. Seruius ait Thensam currum esse, quo Deorum portantur simulacra. Cicero in vltima Verrina: Omnes Dij, qui vehiculis Thensarum solennes cœtus ludorum initis. Thensa autem dicuntur, quod ante eas linthea tenderentur, quæ manu tangere gaudebant ductores. Asconius, Thensa, inquit, sunt sacra vehicula pompa ordinum & officiorū. Sic hodie vocari possunt gestatoriola, quibus Eucharistia & sanctorū reliquiæ in supplicationibus circumferuntur.

Cisium vehiculum est duabus rotis volubile. Vnde Cisiarius, id est, Carrucarius. Cicero 2. Phil. Inde Ciso celeriter ad urbem aduectus, domum venit capite inuoluto. Vitruuius: Sunt innumerabiles moderationes machinamentorum, ut sunt rotæ, folles fabricorum, Rhedæ, Cisia, torni.

Comba Sabinorum lingua, significat lecticam.

Couinum, currus erat Britannicus, qui sine auriga equis pusillis trahabatur. Martial. lib. 12. O iucunda Couine solitudo, Carruca magis, Effedoque gratum. Sulpitius ait Couinum currum esse camera-tum Gallorum lingua, vbi carmen illud Lucani ex lib. 1. Phars. declarat. Et docilis rector monstrati Belga Couini.

Currus dicitur vehiculum, quo veteres ad cursum utebantur. Hoc propriè veteres in bello, rusticisque, & aliis necessitatibus utebantur.

bantur: Plutarchus tamen de Cæsare. Quū per Italiam, inquit, Cæsar curru veheretur, semper Antonium vnā secum habuit. Diminutium est Curriculus, vel Curriculum. Curtius: Aliorū turbari equi in amnem præcipitauerunt curricula. Capitur etiam pro cursu. Cicero pro Rabirio: Exiguū nobis vitæ curriculum natura circumscriptit.

Rheda vocabulum est Gallicum, significans carrucam: vnde Rhedarius, id est, Auriga. Erat Rheda duarū semper rotarum, sed multiplicium quandoque iugorum, qua omnibus etiā abiectissimis vtilicuit, & multi simul ea commodē vehebatur, dummodo molarum & equorū iuga adhiberentur, quæ sufficere possent oneri. Cicero pro Milone: Quum hic Milo cum vxore veheretur in Rheda penulatus, magno est impedimento ac muliebri & delicato ancillarum puerorumque comitatu. Porro mulis ad vehicula vsos fuisse veteres ostendit Lampridius de Commodō Imp. scribens: Dedit & vehicula cum mulabus & mulionibus & iuncturis argenteis, vt ita ad conuiuio redirent. A Rheda fit vocabulum compositum & bigenū ex Græco & Gallico *Epirhedium*, significans idem aut simile vehiculi genus. Verg. Tritōque trahunt Epirhedia collo.

Pilentum, vehiculum erat, quo ferebantur matronæ. Erat consimile Petorito. Varro scribit ipsum venisse in consuetudinem sua primū ætate. Ita autem fiebat, vt ibidem confidentes in puluinis fœminæ peniles esse viderentur, & in aëre agitari. His aut similibus adhuc vtuntur Italæ mulieres. Olim quatuor rotis voluebatur, vnde nomen illi inditum, lingua Oscorum volunt. Nam impetora Osci quatuor vocant. Solæ castæ vtiebantur Pilentis. Pensilia gestatoriā sunt, quos tremulos currus vocamus.

Sarracum vehiculū est, quo ligna & lapides vehi consueuerunt. Iuuenal. Sat. 3. Scinduntur tunicæ sarræ, modo longa coruscat Sarracho veniente abies, atque altera pinum Plaustra vehunt.

Traha vehiculū est sine rotis, quo vtuntur coloni, dictum à trahendo. Vergil. Tribulāque trahæque, & iniquo pondere rastro, vbi Epenthesim fecit.

Tribula, seu Tribulum, vehiculum est à tribus nuncupatum lateribus, quo frumenta teruntur in area. Augustinus: Sub eadem tribula testæ comminuuntur.

Vestabulum dicitur à vestendo, vt à vehendo Vehiculum, & accipitur pro lectica illa volubili, qua circumferuntur mulieres.

Octophorum fuit octo rotarū vehiculum, quo solus vsus est Caligula. Vnde Suetonius: Interdum segniter & delicate incescit, vt Octophoro veheretur. Alij Octophorum vocant lecticam delicatam, quam octo serui humeris suis ferebant, iacentibus resupinis ibidem magatibus. Martialis: Octophoro sanus portatur Auite Philippus:

Philippus: Hunc tu si sanum credis Auite, furis. Vt etiam Hexaphorum lectica dicebatur, quæ à sex ministris ferebatur. Martial. lib. 2. Laxior hexaphoris tua sit lectica licebit. De hac intellexisse videtur Iuuenalis scribens: Quum iam sexta ceruice feratur: Hinc atque inde patens.

Plaustrum, currus dicitur, in quo palam est, & patens quicquid vehitur. Vnde tracta est origo nominis. Sunt qui plostrum dicant, propter cognationem, quæ est inter au, & o, vt Aula & Olla: Lautus, pro Lotus: & contra Ausculum, pro Osculum: Cautes, pro Cotes. Propterea Vespasianus (vt est apud Tranquillum) quum videret Florum velle emendare consuetudinem priscorum vocabulorū, & Plaustrum dicere, quum prius Plostrum diceretur, die postero Plaurum salutauit. Horatius Plostellum dixit lib. 2. Ser. vbi ait: Ædificare casas, plostellum adiungere mures.

Burdones fuerunt vehiculū genus, vnico homini ferendo idoneū.

Lectica frequentissimum fuit apud priscos vehiculum, quo nobiles viri & fœminæ vtiebantur. Integebatur velis oculos à puluere, Sole, & ventorum flatu defendentibus: quorum aliqua erant desiora, ad arcendam pluuiā, grandinem, & alios rigores hyemis. Erat duorum capax: ea tamen vnicus homo quandoque ferebatur. Suetonius de Nerone: Matris sæpe Lectica per publicum simul vectus est: Ei succollabant deni duodenique serui, quibus longo in itinere vicarium in laborem alij succedebant, conficiebanturque eo vocationis modo & longa simul, & inquieta, & quam libuisset accelerata itinera. Seneca: Non faciet te beatum turba seruorum lecticam tuam per itinera urbana aut peregrina portatium. Iuuenal. Namque facit somnum clausa Lectica fenestra: Diminutium est lecticula. Suetonius in Augusto: A cœna in lecticulam se lucubratoriam recipiebat. Lecticarij dicuntur serui, qui dominum in lectica portant. Idem in Caligula: Ad primum tumultum Lecticarij cum asseribus in auxilium accurrunt. Curtius ait Alexandrum Magnum crure vulneratum, vsus fuisse Lectica militari in expeditione.

Fuit & *staculum* vehiculi genus, vt ostendunt Plinij verba libro 34. scribentis: Coepere inde Esseda & vehicula & petorita exornari. Simili quoque modo ad aurea & argentea stacula luxuria peruenit.

VASORVM DIVERSA GENERA.

Amphitetum fuit poculi genus, ita factum, vt quauis ex parte positum staret, nullūque certum haberet fundum. Hinc sumptum est adagium: Ex amphiteto bibisti, in eum, qui liberior potaret, ac meracius.

Athenum vas est ære factum. Horat. Sub noctem gelidam lignis calefactat

calefactat ahenum. Verg. Aut foliis vndam tepidi despumat aheni.

Ampulla, vas erat olearium, quo in balneis utebantur. Apuleius in Floridis: Hippas prædicatur ampullam quoque oleariam (quæ gestabat) semet sibi fabricatam. Hoc genus vasis turgidum erat & ventrosum. Hinc Horatius in Arte ampullas vocat verba turgètia, vbi ait: Proiicit ampullas & sesquipedalia verba. Suetonius in Domitiano, Ampullam accepit pro vase vitreo, vbi ait: Quoties otium esset, alea se oblectat, etiam profestis diebus, matutinisque horis, ac lauabat de die: prandebatque ad satietatem, vt non temere super cœnam præter Martianum malum, & modicam in ampulla potu- culam sumeret.

Amula vasculum erat, quo ferebatur aqua Lustralis causa religionis & expiandorum scelerum. Sumpsitque nomen ab amolien- dis, id est, auferendis malis. Vnde & Amuletum remedium aduer- sus inuidiam, & veneficia vocabatur.

Ancafa dicebantur ab antiquis vasa cœlata, à circuncidendo. Quæ signis erant aspersa, vocabantur *Anaglyphæ*.

Aristophorum dicitur vas, quo prandium defertur. Latine voca- tur *Discus*.

Armillum, vas erat vinarium, aptum sacris: ita dictum, quod ar- mo, id est, humero deportaretur. Varro apud Nonium: Etiam po- cula, quæ vocantur Capulas & Capides, quod est poculi genus: item armillium, quod vrceoli genus vinarium.

Amphora vas est vinarium, quod qui ferunt, vocantur Ampho- rarij. Horat. in arte: - Amphora cœpit institui, currente rota, cur vr- ceus exit? Martialis: Amphora non meruit tam pretiosa mori. Repe- rio etiam Amphoras dictas fuisse de vasis aut foricis excrementi- riis. Monumentis enim proditur, Romæ in Angiportis & angulis vi- corum amphoras fuisse collocatas, in quibus transitores ebrii & vinolenti meiere solebant. Quod indicat Caius Titius Lucilij coæ- taneus, in oratione, qua legem Faniam suavit: Dum meiunt (inquit) nulla est in angiportu amphora, quam nõ impleant, quippe qui ves- sicam vini plenam habeant. Ad hoc faciunt verba Suetonij scriben- tis, Vespasianum nouum, sordidumque tributum reperisse, pro am- phoris in vrbe reficiendis quibus vesicæ cõmentium exoneraretur.

Achana vas erat, quo recondebantur eorum cibaria, qui ad Theorias, id est, rem diuinam Delphos mittebantur.

Amphotum vas erat vtrinque anatum.

Aconita Græcis dicuntur vasa non illita, quæ calido diluta hu- more aquam in se trahunt.

Alabaſter, seu Alabastrum, dicitur perlucidum marmor, quo an- tiquitus vasa fiebant vnguentaria. Interdum tamen pro ipso vase capi

capitur. Martialis lib. II. Quod Cosmi redolent alabastra, focique deorum. Cic. lib. 2. Quæst. Acad. Quibus etiam alabaſter plenus vn- guenti putere videtur.

Arisanas, *Aristeras*, & *Arystichos* pro cyathis inueniri scribit Cælius, facta ab hauriendo nomenclatura.

Antlia vas est hauriendis aquis idoneum. Hinc *Exantlare* ver- bum, id est, haurire. Mar. lib. 9. Curua laboratas Antlia tollit aquas.

Bacchar vas est vinarium, quod & Baccharum dici potest, à Bac- cho, vt etymum docet.

Est & *Bacchium* nomen vasis vinarij, quo in sacrificiis Bacchi utebantur.

Bascauda, vas fuit peregrinum, & Britannis peculiare. Mar. Bar- bara de pictis veni Bascauda Britannis. Sed me iam mauult dicere Roma suam.

Barris vas est longo manubrio, quod *Trullam* nonnulli vocant.

Est & *Batiola* nomen vasis. Plaut. apud Nonium: Batiolam au- ream octo pondo habebat, accipere noluit.

Brochus, vas est vinarium, Gallis peculiare, deorsum versus ro- tundum & capax, sursum verò angustum. Brochus (inquit Bu- dæus) vas in fundendo vino accommodatum, implendis, deplen- disque culcæis & vasis conditoriis.

Carchesium poculum erat forma procera, & circa mediam partem compressa, ansis à summo ad infimum pertinentibus. Nomen & formam accepit à similitudine cuiusdam nauigij: Nam mediam ve- li partem Carchelon, summam verò Carchesium vocabant vete- res. Macrobius ait, Carchesium poculum Græcis tantummodò fuisse notum, Cui hac in re non est adhæredum: nam Liuius Androni- cus, Latinorum poetarum vetustissimus, hoc verbo vsus est, vbi ait: Florem antlabant liberi ex Carchesium. Pherecides apud eundem Macrobius ait, Iouem Alcmenæ pretium concubitus Carchesium aureum dono dedisse. De Carchesium Vergil. Cape Meonij Carche- sia Bacchi, Oceano libemus, ait. Idem: Hic duo ritè mero libans Carchesium Baccho.

Ciboria proprie dicuntur Colocastæ folia, in quorum similitudi- nem pocula facta, idem traxerunt nomen. Horat. lib. 2. Carm. Obli- uiosa leuia Massico Ciboria exple.

Cancha ab eodem Horatio pro vase ponitur, vbi ait, Funde capa- cibus Vnguenta de conchis.

Cacabus appellatur vas, in quo pulmentarium coquimus. Nomen traxit à sono, quæ supra ignem positus facit. Apitius: Capita porto- rum simul elixabis in Cacabo nouo, vt aqua ad tertiam deferueat.

Cadus vas est vinarium, quo vinum ipsum conditur. Vergil. in Coppa:

Coppa: Est vt vappa cado nuper diffusa picato. Ouid. lib. 5. Fastor. Promit fumoso condita vina cado. Rustici cados ligneos circulis cinctos primi in Alpibus excogitauerunt. Diminutiuum est *cadiscum*. significatque vasculum, quo suffragia colliguntur.

calathus vas est vimineum, in quo mulieres suos fusos & pensa reponunt, aut violas. Vnde Verg. de Camilla: Non illa colo calathifve Mineræ Fœmineas assueta manus. Idem in Buc. - Tibi lilia plenis Ecce ferunt nymphæ calathis. A calathus fit diminutiuum *calathiscus* eiusdem significationis cum primitiuo. Catull. Vellera virgati custodiebant calathisci. Politianus in Ru. Aut cista exportant aut rasilibus calathiscis.

caldarium dicitur ahenum, quo calida hauritur aqua. Nam Caldam, veteres calidam aquam dixerunt.

calix vas est vinarium, licet Varro dictum velit ab aqua calida, quam veteres in eo bibebant: conuiuus enim antiquitus Calida & frigida adhibebatur. Iuuenal. Calidæ gelidæque minister. De Calice Horat. lib. 4. Prodat perspicuus ne duo vina calix. Interdum Calix accipitur pro vase, in quo legumina coquuntur. Ouid. lib. 5. Fast. Stant calices, minor inde fabas, olus alter habebat.

calpar vas est fictile seu dolium. Varro apud Nonium: Quia antequam nomen dolij prolatum, quum etiam id genus vasorum Calpar diceretur.

canistrum, seu Canister, dicitur Cista, seu fiscella contexta vimine: Ouid lib. Met. 8. Prunæq; & in patulis redolentia mala canistris.

cantharus proprium est Liberi patris poculum. Verg. de Sileno. Et grauis attrita pendebat cantharus ansa. Nomen autem sumpsit à similitudine nauigij eiusdem nominis: Nam Cantharum nomen esse nauigij ostendit Macrobius, ex Menandri testimonio.

capis capidis, nomen est poculi, dicti à capiendo. Diminutiuum est Capidula. Hac dictione vsus est M. Cato.

cista vas erat mysticum, quo utebantur in sacrificiis Bacchi. Catull. Pars obscura cauis celebrabant orgia cistis. Nunc pro capsula capitur, aut vase negotiatorio: Iuuenal. Iamque vetus Græcos seruabat cista libellos. Hinc Cistifer Mercenarius dicitur. Martial. lib. 5. Nupsisti Gellia cistifero. Diminutiuum est Cistella, capiturque pro vase, quo suffragia populi in creandis magistratibus, legibusq; ferendis colligebantur. Cic. ad Heren. Saturninus legem ferre coepit, collegæ intercedere: ille nihilominus cistellam detulit.

capsa, à capiendo dicitur, significatque loculamentum seu vasculum quo aliquid includitur. Diminutiuum est Capsula.

capsaces, capitur pro Lecycho & oleario vase, Cyprianus libr. 2. Epist. Fidelia farris non deficiet, & capsaces olei non minuetur.

capula

capula, vas est vinarium, quo utebantur veteres: Ansatum erat, & manu facile capiebatur: vnde inditum nomen Varro: Capis & minores Capulæ à Capiendo nominantur, quod ansatæ sint. Est & aliud eiusmodi, quod *capisterium* dicitur.

caprunculum, vas est fictile, detorto à capacitate etymo.

carthallum, Hieronymus in Deuteronomio posuit pro canistro, Tolles (inquit) decunctis frugibus tuis primitias, & pones in Carthallo.

corbis, cista est viminea, qua vruntur messorum. Propert. lib. 4. Corbis in imposito pondere messor eram. Cic. in oratione. Pro Sestio: Messoria se corbe contextit. Diminutiuum est Corbula. Cato dicit Corbulas amerinas quatuor villico necessarias esse. id est, ex amerina salice contextas, fuit enim Ameria vrbs vmbriæ, quodam salicibus ferax: vnde Verg. Atq; Amerina paret lente retinacula viri.

catinus, seu Catinum, vas dicitur, in quo iurulentum aliquid ad escariam mensam reponitur. Horat. li. 2. Serna. Augustoque vagos pisces vrgeret Catino.

chytra, seu *chytron*, Latine dicitur olla. Idem sibi volunt Chytrapos, & Chytrapida.

cisimbium, dicitur ligneum poculum ex hedera, quod Homerus Cyclopi ab Vlysse datum scribit. Huius poculi Euripides & Callimachus apud Macrob. meminere.

clepsydra, dicebatur vas vitreum modico foramine pertusum horas demetiens, in cuius fundo erat canalis guttatim aquam emittens. Nunc Clepsydras plerique vocant ea vascula multis subter foraminibus pertusa quibus æstiuo tempore horti irrorantur.

coculum, vas æneum aptum coctionibus. Plaut. Æneis coculis excocta est mihi omnis materia. Marcus Cato vitur.

colum, vas est vinarium, contextum viminibus, dictum à colando. Virg. Cola que prælorum fumosis diripe testis.

cophinus, Græca est dicitio. Corbæ Latine interpretatur Priscianus. Iuuenal. Satyr. 3. Iudæis quorū Cophinus, fœnumq; supellex.

cotyla, vas est aptum bibendæ aquæ aut vino, quo Diogenem vsus fuisse ferunt. Capit autem sex uncias. Mart. li. 8. Post hunc in Cotyla rasa selibra data est. Capitur etiam Cotyla pro manus concauitate. Cotyla animalia dicuntur garrula.

crateram, Nonius ait esse vas vinarium: Craterem verò olearium. Ego differentiam hanc credo nihil fieri ab auctoribus Virg. Crateras magnos statuunt & vina coronant. Idem: Craterasque duos statuam tibi pinguis oliui. Ouid. 2. Fast. Coruus inauratum pedibus cratera recuruis Tollit. Rarissime Gratera fœmineum reperitur, si reperitur.

Creterra vas est aptum hauriendæ aquæ, nos situlam vocamus. Neuius apud Nonium: Vidimus præter annem creterris sumere aquam ex ponte.

Cucuma, vasa sunt ænea ad calefaciendam aquã. Ambrosius, Dij tui aut ærei sunt, ex quibus Cucumæ melius sũt ad vsus hominũ.

Culigna, vas est potoriũ. Cato: Culignam in fœnogræco ponito vt bene oleat. In eo vinum tantum reponebatur.

Cumera, vas est frumentariũ, seu quo frumẽta reconduntur. Horatius lib. 1. Serm. Cur tua plus cumeris laudes granaria nostris.

Cuppæ, dicuntur maiora vasa ex ligno ad condiendum vinum, in quibus vinitores pedibus primum vnas calcant. Lucan. lib. 4. Nanque ratem vacuæ sustentant vndique cuppæ.

Cyathus, paruum est poculum vinarium. Hinc Cyathissare Plautinum vocabulum, id est, bibere. Stare ad cyathum, dicuntur pincernæ & prægustatores, qui principibus vinum præministrant. Hora. Puer quis ex aula capillis Ad cyathum statueret vnctis? C. Memmius obiecit Iulio Cæsari, quod ad cyathum & vinum Nicomedi steteret. Autore Tranq.

Cymbium, poculum est vinarium à cymbæ similitudine nuncupatum alij Cymbium per syncopam dictum putant, quasi Cysimbium, vt est apud Macrobiũ. Varro apud Nonium: Item erant (inquit) vasa vinaria, sicut cymbium. Aquilinæ pateræ: gutti, Sextarij. Est tamen Cymbium lacti quoque poculum, Verg. Inferimus repido spumantia Cymbia lacte.

Crossus, vas est cui oleum & vnguenta imponuntur. Plutarch. in Aristide: Subsequuntur lactis & vini libationes in amphoris, Olei quoque ac vnguenti Crossos liberi adolescentes deferunt.

Cyrtum, vas est piscatorium, quod in alueotum angustiis terræ infigitur, vt eò se intromittant pisces.

Collabus, vocatur phiala seu peluis ænea. Interdum capitur pro genere portionis.

Cirnea, vas est vinarium. Plaut. in Amphitr. Cadus erat vini, inde impleui Cirneam.

Cululli, calices erant fictiles, quibus pontifices virginẽsque Vestales in sacris vrebatur. Horat. lib. 1. Carm. Diues & aureis Mercator exsiccat Cullulis. Vina. Idem in Arte: Reges dicuntur multis vrgere culullis Et torquere mero, quem perspexisse laborant.

Cratæon, *Cranion*, *Cytichnides*, pocula sunt apud Cælium. Apud Lacones fuit *cothon*. Vnde Acratocothonas vocant merum vberim haurientes. Et ebrietas Cothonismus dicitur. Sunt & *Cononia*, de artificis nomine.

Cybellum, dicitur à Græcis poculũ ad interna proclynatum. Vocatur

catũ & *Amphicypellum*, velut vndique intò inflexum.

Depesta, fuit poculi genus, quo vtebantur vetustissimi.

Diatra, vas erat fictile, & vtriq; ansatum, aptissimum seruando vino. Hora. lib. 1. Car. Atque benignius Deprome quadrimum Sabina. O Thaliarche merum diora.

Discus, vas est escarium in quo reponuntur carnes & alia cibaria. Apul. Cœnarum reliquiis discus ornatus. Capitur etiã pro ludo & rotundo lapide, quẽ in sublime iaculabantur iuuenes. Quid. lib. 10. Splendescunt, latiq; ineunt certamina disci, Quem prius ærias libratum Phœbus inauras Misit, & oppositas disiecit pondere nubes.

Dolia (inquit Nonius) vasa sunt grandia, in quibus vinũ reconditur. Cato de re Rust. Eos conculcatos in dolia picata indito.

Decemmodia & *Trimodia*, vasa sunt rustica, quibus rustici in fœndo frumento vtuntur. His vocabulis vtitur Columella.

Fiscina, vas est vimineum, aut iunco textum. Plinius: Frõdarias fiscinas quatuor implere fundatorẽ iustũ esse autumat. Est autem propriè vasculum illud quo exsiccantur casci. Vergilius in Coppasunt & caseoli, quos iuncea fiscina ficcat. Diminutiũ est Fiscella, iridem vasculum virgulteum significans, quo lac colatur, dum caseus imprimitur. Vergil. Et gracili fiscellam textit hibisco. Tibullus lib. 2. Tunc fiscella leui dextera est vimine iunci. Vtraq; etiam dictio capitur pro vase, in quo maioris summæ pecunia reponitur. Alconius: Spartæ, Sportulæ, & Sportellæ nummorũ sunt receptacula. Et Sacci, Sacculi, & Saccelli, Crumenæ, Mantica, & Marsupia, Item Fisci, Fiscinæ, & Fiscellæ.

Fideliam, Nonius ait vas esse Samium ad plurimos vsus. Plautus in Aulularia: Mulsi congialem plenam tibi faciam fideliam,

Frixarium, dicitur sartago, in qua quid frigitur. Nomen à sono deductum.

Fuis, vas erat aquarium, quo aqua in triclinium infundebatur.

Guttus, poculus erat, quo in sacrificiis vtebantur, q̄ fortè oris esset angusti, & guttatim distillaret. Plin. libro 16. cap. 39. Manius Curius iurauit se ex præda nihil attigisse, præter guttũ faginum, quo sacrificaret.

Gabata, vasa erant concuata, in quibus reponebantur pulmentaria & edulia. Mart. lib. 7. Transcurrunt Gabatæ, volantq; lances, Has vobis epulas habete lautæ.

Gutturium, vas est gutturosum, ex quo aqua guttatim manat ad lauandas manus. Fluit autem stillatim propter oris angustias.

Gaster, genus est vasis. Gasterium dixit Aristophanes: Qualis esset forma non reperi.

Hydriam Latine vocamus vrnā aquariam. Budæus: Lagena vas est ea forma, qua hydriæ fictiles hodie à Bellouacis importantur.

Heracleus, dici volunt poculum, in quo enauigauerit Hercules, ac esse Solis proprium. In eo genere sunt *Ethanium* & *Hemitomus*. Fuit & *Holmon*, poculi genus Ceratio simile.

Isthmus poculum erat Cypriis peculiare, teste Cælio.

Linter, genus est dolij rusticani. Tibul. lib. 1. Aut mihi seruabit plenis in lintribus vuas. Est etiam lignum cauatum instar nauiculæ. Vnde & pro nauī solet accipi.

Lanx, vas est latum & rotundum, minus excavatum quàm patina. Apra erat lanx rebus diuinis. Vergil. lib. 2. Georg. Lácibus & pãdis fumantia reddimus extra. Capitur etiam pro vase escario. Iuuenalis: Aspice quàm magno distendat pectore lancem.

Lasanum, vasculum est ad euacuandū ventrem. Horat. Te pueri Lasanum portantes Oenophorum que.

Lebetes, dicuntur vasa ænea apta coquendis carnibus, aut aliis rebus. Ouid. lib. 12. Et prima pocula pugna Missa volant, fragilesq; eadi, curuique lebetes. Virgil. lib. 3. Æn. Ingens argentum, Dodonæosque lebetes.

Larcos, vas est, in quo feruntur carbones.

Lecythus, vocatur ampulla olearia. Hinc prouerbiū: Lecytha pinguior, Hiero. lib. 3. Reg. Hydria farinæ non deficiet, & lecythus olei non est imminutus.

Lepista, vas est ampullæ simile. Varro de vita patrum apud Nonium. Aliqui venditant oleum, Lepistæ etiam nunc Sabinorum, fani, pauperioribus plerisque aut fictiles sunt, aut æneæ.

Luter, vas est, quo diluitur vinum, & immiscetur aqua. Hieronymus in Iouinianum vitur.

Labrum, vas est aptum balneis & thermis. Dicitur à lauando. Cicero in Episto. Labrum si in balneo est, fac vt sit.

Labasium, & *Lesbium*, Cælius reponit inter pocula, & *Lyciurges* inter phialas.

Lagena, vas est fictile, ad formam hydriæ: à tereti enim collo distenta laxitas sensim ad imum gracilescit. Mart. Nulla catenatis pila est præcincta lagenis.

Mallunium, seu malluuiæ, vas est, in quo lauantur manus.

Mâsisterna, vrce⁹ est aquari⁹. Pla. Effer mâsisternâ cū aqua foras.

Matella, vas est vrinarium, & in quod emittitur lorium. Mart. lib. 10. Dispereâ si ru Pyladi præstare matellam Dignus es, aut porcos pascere Pirithoi. Diminutiui est *Matellio*, eiusdem significationis, Varro: Postularet Trulleum, matellionem, pelium, *Mergus*, mergoris, nomē est vasis à mergēdo dicti. Capitur fortē p situla.

Metreta,

Metreta, nomen est mensuræ. Interdum accipitur pro amphorâ vinarîa seu alio vase. Martialis lib. 5. Plurimus Hispanas mittet tibi nauta metretas. Iuue. Saty. 3. At his tignum capiti incutit, Illē metretam.

Mistarius, vas quo vinum aqua miscebatur. Lucil. Vrceus aut gemina longus mistarius vrnâ.

Mortarium, vas est in quo aliquid tunditur pistillo. Plau. in Aul. Cultrū, securim, pistillū, mortariū, quæ vtenda vasa semper vicini rogant. Aqua in mortatio tunderē: adagium est de inani opera.

Mulstra, quandoq; capitur pro vase in quo mulgetur. Virg. lib. 3. Georg. Quàm magis exhausto spumauerit vberē mulstra, Lætâ magis pressis manabunt vberē mammis.

Metaniptrum, calix erat quo post cœnâ vtēbantur veteres, vbi lauissent,

Mastus, à Paphiis nuncupatur poculum.

Matallides, quoque eiusdem sunt vsus.

Nassa, vas est piscatorium, quo quum intrauit piscis, egredi nequit. Cic. ad Atti. lib. 15. Ex hac nassa exire cōstituit, non ad fugam; sed spem mortis meliorem.

Nasiterna, vas est aquarium, anfatum, ac patens. Varro de Rē rustica: Vt ex ære, ahena, vrceos, nasiternam faceret.

Nanum, vas est breue & latum. Calepinus ait, aliter dici Situlum barbatum.

Nestorida, Cælius ait poculum fuisse, quo sit vsus Nestor.

Obba, genus est poculi. Ponta. in Leppidina: Obbam lactis, & hæc fumanti farta canistro.

Oenophorum, vas est vinarium, aptum ferendo vino, vt Græcâ cōpositio docet. Iuuenalis. Tandem illa venit rubicundula totum Oenophorum siciens.

Ollas: Genus est vasis. Varro: Cato ait vuâ vimineâ in ollis commodissimè condi. Plinius lib. 34. Quidam in ollis fictilibus tufam vrunt ac lauant mortariis, postea siccant. *Sula* in eadem significatione potest accipi. Vnde Plautinæ Aululariæ iuditum nomen.

Orca, vas est capacissimum, Hispanis peculiare, quo salsamenta, vinum & oleum & salgama condebantur. Nomen traxit ab Orca marinæ similitudine. Persius: Augustę collo non fallier orca. Item Varro apud Nonium.

Oxybaphum dicitur vas acetarium. Cratinus posuit pro poculo.

Onyx, calix erat ligneus.

Patella, vas est latum & aptum condendis opsoniis. Horat. lib. Epist. Nec modica cœnare times olus omne patella.

Peluis, vas est aquarium, in quo propriè pedes lauantur, quam-

uis etiam dicatur de aliis rebus.

Perfyllum vas erat picatum, in quo seruabantur vnguenta.

Phiala, vas erat vinarium, aut aquarium, Iuuen. Saty. 5. Virro tenet Phialas, tibi non commititur aurum. Conflabatur enim auro. Nostri phialas vocant vasa vitrea, in quibus acetum, aut aliquid simile reconditur.

Patera, poculum est latum ac patens. Verg. lib. 4. Æne. Ipsa tenens dextra pateram pulcherrima Dido.

Patina, vas est in quo dapes elixæ & iurulentæ feruntur ad mensam: petendo, vt liquet.

Pelluuium, seu Pelluua vas quo lauantur pedes, à perluendo.

Poculum vas quo bibitur. Verg. Pocula bina noua spumantia late quotannis. Idē lib. 2. Georg. Pocula si quando seque infecere nouercæ. Diminutiuum est Pocillū. Plautus: Tecum vnā postea, tecū æque pocilla potitet. Hinc Pocillatores dicuntur pincernæ.

Pollubrum, vas aquatile ad lauandas manus. Fabius Pictor apud Nonium: Aquam manibus dato, pollubrum sinistra manu teneto.

Præferriculum, vas erat æneum sine ansa, & patens, quod in sacrificiis solebant præferre.

Psycter, vas est ad vsum mensæ celebre, teste apud Cælium Poluce. Ipsum refrigerandi comoditatibus destinatum erat. Psycteres tamen Nicander posuit pro vmbrosis locis. Plutarchus pro vase, in vita Alexandri magni: Glaucum medicum (inquit) in Theatro nactus absentem, caprum prandit assatum, & ingentem vini Psycterem hausit.

Pyrsoforum, vas est grandius, cui succensa imponuntur ligna.

Podoniptum, vas est, in quo pedes lauantur. vnde & vocabulum inditum à Græcis.

Panathenæicum, nomen est poculi, apud Possidonium, quo etiā in genere sunt Pellicæ.

Pella, seu Pellides, vasa sunt quibus excipitur lac, dum mulgetur. Inter pocula etiam numerantur *Prisii*, *Prochyis*.

Panaria, dicuntur vasa viminea, quibus panes inferuntur ad mensam. Stadius lib. 1. Syl. Hi panaria, candidasque mappas Subuectant, epulasque lautiores. Diminutiuum est *Panariolum*. Mart. Cum panariolis tribus redisti.

Paropsis vas est escarium. Mart. Cui portat gaudens ancilla paropside rubra Alecēm.

Quallus vas est vimineū, per quod vinum è prælo guttatim defluit, quum calcatur vva. Verg. Tu spisso vimine quallos, Collaque prælorum fumosis diripe tectis. Capitur etiam *Quallus* pro calathō, in quo virgunculae suos reponunt fusos.

Rhy-

Rhytium vas est lunari specie. Martial. In Rhytio poteris Phœbe lauare pedes.

Sympnium vas erat vinarium, quo vtebantur in sacrificiis. Iuuen. Sat. 6. Sympniuum ridere Num. e, paruumque catinum.

Sagana dicitur vas in quo aliquid teritur. Nomen est etiam venesicæ apud Horatium.

salinum, vasculum est in quo sal reponitur ad mensæ vsum aut sacrificia, Horatius: Viuitur paruo bene, cui paternum splendet in mensa tenui Salinum. Persius: Purum & sine labe salinum.

sartago dicitur patella, in qua caro frigitur: aliter vocatur *Fri-xorium* Hieronymus: Iussit ignem admoueri, & adhuc spirantem torrerī in sartagine.

scaphium, vas est excrementitū, & ad recipiendā corporis faciem. Aliter vocatur *Matella*. Iuuenalis Saty. 6. Et ride positis scaphium quū sumitur armis. Capitur quādoque p̄ omni vase lati orificij. Lucretius li. 6. Et armēta simul ferri, furere intus ahenis In scaphiis.

scyphus vas est potorium Herculi dicatum, quo veteres in conuiuiis & sacrificiis vtebantur. Cælius ait, Scyphos quasi Scythos, à Scythis populis, quib. frequēs est ebrietas. Hinc Scythifare, id est inebriari. Inter Scyphos laudantur in primis Bœotij, quib. Hercules primū in expeditionibus vsus est. Deinde Rhodiaci, sequentibus, Syracusis. De Scypho Ver. Et sacer impleuit dextra scyphus.

scruta, seu Scutula, vas est forma rotūda aliquāto minor disco; Martialis accepit pro vase octo vnciarum. li. 8. dicens: Bessalem ad scutulam longo peruenimus æuo. Nos etiam Scutellam dicimus:

scutiscā vas est itidem rotūndum, quod à scuta videtur deduci. Consule Catonem de re Rustica.

seria, vas est oblongum & fictile. Liuius: Et in vico histrio, fontem tanta vi aquæ fluxisse, vt serias, doliaque (quæ in eo loco erant prouoluta) velut impetus torrentis tulerit.

Sitarchia, vas est repositorium cibi. Hieron. lib. 1. Regum: Panis deficit Sitarchiis nostris, & Sportulam non habemus.

situla cista erat, qua suffragia populi colligebantur in creandis magistratibus, legibusque ferendis. Dicimusque Sitella. Cic. pro Cornelio: Neque maius est legere codicem quam intercedatur, quam sitellam ipsam ipso cum intercessore deferre. Situla etiam capitur pro vase quo aqua hauritur Plautus: Si hanc situlam accepero, omnem illi puteo animam inter traxero.

sponta, seu Sportula, vas est vimineum, canistro non dissimile. Aliter potest vocari *carbis*. Salustius lib. Histor. E muris canes Sportis demittebant. Capitur etiam pro distributione pecuniæ in populum, aut cibis ipsis qui distribuebantur. Iuuenal. Saty. 1.

Nunc sportula primo Limine parua sedet.

Suturnium, vrceolus est, seu guttus, ex quo aqua in pelluuium distillat.

Sytropes, Sytropedis, vas est fictile tribus sultum pedibus.

Strigilecula, est genus vasis. Apuleius: Iuxtaq; honestam strigileculam recta fastigatione clausulæ, flexa tribulatione ligulæ, vt & ipsa in manu capulo, &c.

Solium, vas erat, quo lauabantur, qui nolebant in thermis sudare. Factum est olim tanto sumptu, vt esset argenteum, quo mulieres lauabantur. Mar. li. 2. Zoile quid solium subluro proce perdis.

Syriscum, vas erat plexile, in quod coniciebantur fici.

Seleucides, Athenæus pro poculis posuit.

Stannium, à Polluce numeratur inter vasa vinaria.

Sinum, vas erat sinuosum, aptum condendo lacti. Virg. Sinum lactis, & hæc tibi liba Priape quotannis.

Synthesis, vas est fictile, ex diuersis vasis compositum. Statius li. 4. Syl. Vnam mittere synthesisin quid horres Alborum calicum, atque cacaborum?

Tepidarium, vas est in quo aqua temperatur.

Tinnia, apud antiquos vasa fuerunt vinaria.

Triental, vas est, tertiam partem sextarii capiens.

Trua, seu diminutium Trulla, genus est vasis, dictum à terendo. Eo vase aqua fundebatur in lauatinam. Fiebat Trulla ex ære Corinthio, & argento. Martialis posuit pro Scaphio li. 9. dicens, Clinicus Herodes Trullam subduxerat ægro. Horatius pro vase potorio, dicens: Qui Veientanum festis potare diebus Campana solitus Trulla, vappamque profestis.

Trulleum, vas est latum & aquatile, quo perluuntur manus. Varro apud Nonium: Itaque ea sibi modo ponere ac suspendere quæ utilitas postularer, Trulleum, matellionem, peluim, nasiternam.

Talarus, vocatur calathus, qui contextitur viminibus, in quo coagulatur caseus.

Thragelus, dicebatur olla, in qua percoquebantur fructuum primitiæ in honorem Apollinis.

Thragelaphum, Cælius numerat inter pocula.

Thericleum, poculum est vinarium, in quo bibitur, à Thericle quodam inuentore nominatum. Hinc natum adagium, Thericlaei amicus: in parasitos, & amicos mensæ.

Vannus, fœminei generis, vas est latum è vimine contextum, quo fordes à frumētis auferuntur. Alij cribrum cereale vocant. Columella: Ipsæ autē spicæ melius fustib. tundunt, vānis expurgātur.

Vrna, vas est fictile, quo hauritur aqua. Pontantis. Non vini cre-

pitan

pitantis opem non fictilis vrna. In vrna etiam quandoque vinum & oleum reconduntur. Cato de re Rustica: Vrnæ oleariæ, vrcei aquarij, vinariæ vrna, & alia vasa ænea Capuæ. Dicimus etiam Vinarium, Testis apud Nonium Varro.

Vrceus, vas, quo aqua effunditur in vrnam. Diminutium est Vrceolus. Cato de re Rustica, de hoc & aliis compluribus sic ait, Item in cella olearia hæc opus sunt: Dolia olearia, & opercula, & labra olearia XIII. Cõchas maiores duas, & minores duas, Trullas æneas tres, Amphoras olearias duas, vrceum aquarium vnum, vrnam quinquagenariam vnam, sestarium olearium vnum, Labellum vnum, infundibula duo, Spongias duas, Vrceos fictiles vrnales duos, Trullas ligneas duas.

VESTIMENTORVM GENERA.

A *Bolla* vestis erat tragica & grauiorum personarum. Ea utebantur externi reges: erat enim magni splendoris & pretij. Marcial. lib. 4. Cærea quæ nudi tegit vxor Abolla grabati. Idem lib. 8. Nescit cui dederit Tyriam Crispinus abollam. Suetonius scribit Pompeium quendam baculo percussum fuisse à Caligula, quod spectacula ingressus cõuertisset omnium oculos fulgore purpureæ Abollæ. De hac iuuenalis Saty. 3. Atque audi facinus maioris Abollæ.

Adasus, tunica erat ab humeris non confuta.

Amictorium, indumentum erat pectoris, quo dormientes se in-tegebant, ne nocturno frigore offenderentur. Erat autem ex lino, mulieribusque maximè in vsu.

Aulea, teste Nonio, genus erat vestis peregrinæ. Nos Auleum dicimus velamen beluatis intextum picturis. Aliter dici potest.

Peripetasma, *Peristroma*, & *Tapes* seu *Tapetum*. Vir. lit. Ænei. Aulæis iam se Regina superbis Aurea composuit sponda.

Amphitape, dicuntur vestes, villos vtrinque habentes, Lucilius apud Nonium: Amphitapæ villis ingentibus molles, & si aliud quid deliciarum.

Arsineum, auctore Festo, ornamentum erat capitis mulieris.

Anaxyrim, Cælius ait indumentum fuisse Persis peculiare. Nos Pileum dicimus.

Brachialia, dicuntur brachiorum tegumenta, vt Tibialia tibiarum. Plinius lib. 25. Nec villo malo medicamento lædi posse, aut veneno (si quis in brachiali habeat) arbitrantur magi.

Erat & *Burrhanicum* genus cuiusdam vestis.

Braccha, vestimentum erat Gallis quodam peculiare. Vopiscus: Gallicis, inquit bracchis ornatus Tetricus in triumphum est ductus. Lampridius ait, Alexandrum principem inter militaria vestimenta bracchas donasse. Hoc etiam utebantur Sarmatæ.

Bardocucullus vestis erat Gallica, vnicuiq; tempore idonea, cum qua milites imbrium tempore iacebant in castris, & in agris rusticis. Lucanus lib. 2. Urbica Lingonicus, Tyriathina bardocucullus.

Batrachides, vestes erant viriles & floridæ, quæ nomē traxerunt à colore ranæ, quæ Batrachos Græcè dicitur. Similis propè erat *Bardiæcus*, sed sine cucullo, id est capitis ligamento.

Birri genus est vestis Gallicæ, quo capita integuntur.

Cyclas vestis est fœminea, & in rotunditatem formata, Sidonius ait, pronubam Cyclade honorari, sicut toga senator honoratur. Alexander Romanus Imp. (Autore Lampridio) dicere solebat, matronas regias contentas esse debere Cyclade, quæ sex vnciis auri plus non haberet. De Cyclade Iuuenalis Satyr 6. Hæ sunt, quæ tenui sudant in Cyclade. Cycladati dicuntur induti Cyclade. Tranquillus de Caligula: Sæpe depictas, gemmatasq; indutus Penulas, manuleatus & armillatus in publicum processit: Aliquando sericatus & Cycladatus.

cento vestis est crassa variisq; pannis & partibus cõsuta, ad quam alluisse videtur Horatius in Arte dicens: Purpureus latè qui splendet vnus & alter Assuitur pannus. Iuuenalis Saty. 6. de Messalina Imperatrice: Intrauit calidum veteri Centone lupanar. Nomades, autore Strabone, tentoriis vtuntur Centonum instar pilo contextis. Centones per similitudinem vocantur carminis genus, ex diuersis carminibus, & carminum fragmentis hinc atque illinc accersitis, confutum: qualis est Ausonij Ceto nuptialis, ex Vergilianis carminibus concinnatus. Hinc natum adagium. Farcire centones: id est: commentitiis nugis auditores ludere. Plautus in Epidico Quin tu, inquit, alium quæras, Cui centones farcias, id est, quem tu gloriosis mendaciis expleas.

calantica, tegmen erat capitis muliebri. Tullius in Clodium: Quum calanticam capiti accommodares.

calga, tegumentum est tibiærum. Hinc Caligati, caligis induti. Imperator Caligula nomen sumpsit à caligis quas margaritis refertas primus portauit. Ausonius: Caius cognomen caligæ cui castra dederunt.

calipya gen^o erat vestimēti, quo mulieres integebant sua capita.

calinula, vestis nomen sumpsit à Calta herba, seu viola coloris lutei.

capitia dicuntur tegumenta capiti. Varro apud Nonium: Nec capitia, nec strophia, neque zonas.

capidulum, idem significat quod capitium.

castula dicebatur palliolū, quo puellæ nudæ infra papillas præcingebantur. Varro: Castulam mulier sumpserat pro succula. Hæc etiam

etiam *Perizonium*, & *Præcinctorium* appellatur.

Causia seu *Casæa*, tegmen est capitis ad calores. Valerius Maximus: Quemadmodum Antigonius caput Pyrii texit *Causia*, qua velarum caput more Macedonum habebat.

chalaßis tunica erat laxa & muliebris (vel vt alij malunt) nodus tunicæ muliebris, quo connexa circa ceruicem tunica sumitur.

campestre dicitur lumbare, seu subligar, quo integuntur lumbi. Horat. lib. 1. Epist. Penula solstitio, campestre niualibus auris.

chraodita vocatur tunica proluxa, vltra brachia manus operies. Peculiaris est Dalmatarum genti. Eius pannum Galli Dalmascum vocant.

chlamys, dicitur vestis militaris pallio strictior, & breuior. Val. Flac. lib. 6. Non auro depicta chlamys, non flaua galeri Cæsaries. Plautus ad ornatū militis ait opus esse chlamyde, machæra & pelta. Tranquillus in Tiberio accipit pro veste puerili. Munera inq; quibus à Põpeia, Põpeij sorore, in Sicilia donatus est, chlamys, & fibula. In Caligula verò posuit pro veste militari, dicens: Vt sæpe chlamyde, peltaq; & galea armata, & iuxta ad equitantē militibus ostenderit. Chlamydati dicuntur induti chlamyde. Plautus in Pseudolo: Quis hic homo chlamydatus est, aut vnde est?

chalna vestimentum erat, quod aliis omnibus superponebatur. Nos Lænam dicimus.

colobium, tunica erat sine manicis, qua vtebantur quodam Romani.

Crocotula vestis crocei coloris Plautus. Paragiatam, Caltulam, aut Crocotulam.

Crocoton, genus est vestis rotundæ, ac fimbriatæ, qua vtebantur diuites matronæ. Numeratur à Festo inter delicatas vestes. Hinc adagium natum, Feli Crocoton dare, quum indignis honor exhibetur.

Candys, indumentū erat Persicum, & regis quidem Haliporphoros. Plutarchus in Alexandro Magno: Nunquã tamen vt Mædorū amictū barbarum nimis & ab se alienum assumeret, induci potuit, semper anaxyridas, Candyn, tyaramque repudians.

cucullus, vestis erat quæ implicabatur collo. Nostri monachorū gestamen vocant, q̄ relinquere planè sit nefas. Cucullã tamen dicere malunt fratres heremitani. De Cucullo Martialis lib. 10. Pullo Meuius alget in cucullo. Iuue. Saty. 6. Sumere nocturnos meretrix Augusta cucullos. Geor. Valla ait breue esse tegmen, & vile, quo caput humeriq; ad arcendam pluuiam conteguntur.

chiton vestis erat prætenuis, & simplex, quæ fiebat lino. Capitur etiam pro thorace: vnde & Homerus Chalcochitonas Achæos vocauit, tanquam æneis præmunitos tunicis.

Conopeum, genus erat tentorij ad culices prohibendos, quo maxime utebantur Alexandrini, qui Conopeis lectos operiebant, ne à culicibus infestarentur. Proper. lib. 3. Fœdaq; Tarpeio Conopea tendere saxo. Horat. in Epo. Interq; signa turpe militaria Sol aspiciat Conopeum.

Cinctus Gabinus, toga erat sic in tergum reiecta, ut lacinia eius reuocata hominem cingeret. Ea utebantur Romani cōsules bellum indicturi. Virg. lib. 7. Æneid. ipse quirinali trabea cinctuq; Gabino Insignis referat stridentia limina Consul. Porro Cinctus virorum erat, Cingulum mulierum.

Casitum, lintheolum erat purum, & candidum, sic dictum, quod oras haberet circumcisas, auctore Nonio.

Carbasus, (inquit idem) pallium est quo flumina amiciuntur, aut opulentia. Sericeum erat, aut lino tenui. Virg. libro 8. Æn. Eum tenuis glauco velabat amictu Carbasus.

Culcuram Nonius ponit inter genera vestimentorum. Est autem tela illa, seu lintheum, quod dormientibus nobis ad quietem supponimus, cuique plumam inculcamus. Mart. Fraudata tumeat facilis tibi culcitra pluma.

Casiaca, nomen est vestis, qua utebantur Græci milites. Casianam vocavit Eustathius, à nomine Casij montis.

Capyris, tunica erat Persarum manicata.

Calasiris, fuit itidem Persarum vestis omnium pulcherrima. Herodotus in Euterpe: Vestibus amictur lineis circa crura simbriatis, quas Calasires appellant, super quas candida fuerunt amicula tanquam superiecta.

Massiliensium erat *Cortham*. Babyloniorum *Caunaces*.

Diphthera, pastoritium erat indumentum ex pellibus. Herodotus scribit Ionas Biblos dicere Diphtheras, quod aliquando Biblorum, seu papyri penuria, pellibus uterentur tum caprinis, tum ouillis, Alio nomine vocatur. *Beta*.

Diplois, dicitur duplex pallium, ut dictio monstrat. Diploidion Cælius numerat inter vestes mulierum proprias.

Dalmatica, genus est vestis, quæ à Dalmatis populis (apud quos frequens fuit usus) nomen sumpsit. Hac dictione usus est Lampridius: Dalmaticatus, inquit post cœnam ambulabat.

Dextrocheria, dicuntur dextrarum manuum ornamenta. Alio nomine vocantur *Dextrariola*. Iulius Capitolinus scribit, Maximinum Imperatorem pollice fuisse ita vasto, ut vxoris dextrocherio uteretur pro annulo.

Dorsualia, dicuntur tegmenta, quibus integuntur equi. Iul. Capitol. Processerunt, &c.

Endromis

Endrom, vestis erat hirsuta & longiore villo, quibus utebantur in gymnasio & theatro ad munera arenae exercenda, mittebatur autem ex Gallia ob peritiam textorum, qui illic habebantur præstantissimi. Mart. lib. 4. Dona peregrinam mittimus Endromidem. Hæc vestis exigui erat pretij, licet à diuitibus tantum usurparetur. Nam soli diuites in gymnasiis solèbant exerceri. Idem Martial. Pauperis est munus, sed non est pauperis usus, Hanc tibi pro toga mittimus Endromidem.

Encimibomata, vestes erant quædam puellares, Cato de liberis educandis apud Nonium: Ut puellæ habeant potius in vestitu chlamydes, Encimibomata & Parnacidas, quam togas.

Ephestris, à Græcis dicitur, quam milites armis superponunt.

Epitogium, dicitur pallium, quod superponitur togæ. Verbum est bigenum ex Græco & Romano compositum.

Exomides, erant vestimenta quædam, quæ aliis tunicis superponebantur. Sunt qui Comicozum fuisse putent.

Flammea, erant indumenta capitis, quibus matronæ & nubentes utebantur ad velandum pudorem in nuptiis. De his videtur intellexisse Seneca. Cui coniugio corpora velas captiue pudor. Lucan. lib. 2. Lutea demissos velarunt flammea vultus.

Forensia, vestimenta erant, quibus Romani utebantur in foro, Aliiter vocantur togæ forenses. Suet. in Augusto: Forensia autem, & calceos nunquam non intra cubiculum habuit.

Fœminalia, seu Fœmoralia dicuntur fœminum seu fœmorum tegumenta. Fœmina enim pro fœmoribus capiuntur. Plin. Prioribus pedibus fœmina onerant, propter id natura scabra. De fœminalibus Suet. in Augusto: Hyeme quaternis cum pingui toga tunicis & subucula, & thorace laneo, & fœminalibus & tibialibus manebatur.

Gausapina, vestis erat villosa, non tamen onerosa. Martialis: Et dolet, & queritur, sibi non contingere frigus, Propter sexcentas Baccara Gausapinas.

Galericulum, capitis indumentum, quo crines operiebantur. In usu erat palæstritis, ne capilli eorum cæromate contaminarentur. Suet. scribit Othonem Galericulum capiti propter raritatem capillorum adaptasse: ubi Galericulum accipit pro adulterina coma, quæ ex alienis capillis instar galeri compingitur, & ita graphice capiti annectitur, ut à vera coma internosci nequeat. De hoc Mart. Ne lutet immundum nitidos, cæroma capillos, Hæc poteris maddas condere pelle comas.

Galerus, dicitur capitis tegumentum factum instar galeæ. Poëtarum fingunt Mercurium in ferendis Deorum mandatis uti galero. Claudianus libro 1. de Raptu: Cyllenius astitit ales, Somniferam qua-

quatiens virgā, testusque galero.

Gabanium, habitus est Græcicus oblongis manicis, quo nunc vtruntur plerique Itali.

Hemiogium dicitur media pars togæ. Ratio dictionis nota.

Hypotichos dicitur subucula, estque pōtificū. Autore Hieronymo.

Hemidiploidion numeratur inter muliebres vestes.

Ianthina dicitur vestis, violacea. Marr. Coccina formosæ donas & Ianthina mæchæ.

Impluvia, vestis erat, qua sacerdotes per imbrē vtebātur. Varro: Saliū quoque sereno tēpore Impluvia amictū fuisse criminabantur.

Indusium vestis erat, quæ super subuculam induebatur. Indusiat, id est, indusio vestitus.

Infula, dicebātur fasciæ factæ instar diademati, è quibus vtrinq̄ dependebant vittæ. Verg. Nec te tua plurima Panthu Labentē pietas, nec Apollinis infula textit. *Infulati* dicuntur infula operiti.

Ius, nomen est vestis apud Herodotum, scribentem: In quas quā alia ratione animaduertere non possent, vestem illarum in eadem mutauerunt.

Lacerna vestis erat militaris, & coccinea. Erāt & Lacernæ albæ apud veteres, quib. vtebantur in spectaculis, & ad vsus theatrales. His albentes togas (vt indicat Epigrammaticus) cōtegebant. De his intellexit Suetonius in Augusto, dicens: Ne quem posthac de cætero pateretur, in foro circōve, nisi positus lacernis togatū consistere. Plin. lib. 16. Statimque augent lacernarum pretia. Proper. lib. 3. Tu tamen iniecta tectus vesane Lacerna. vbi de militari intelligit.

Lana vestimentum erat, quod superponebatur tunicis omnibus. Verg. Tyrioque ardebat murice læna Demissa ex humeris. Græci *Epigraphon* dixerunt. Ab huius vestis vsu nomen traxerunt Lænates Romani.

Lanetum, genus erat vestimenti confectum ex lana succida.

Latusclauus, vestis erat senatorij ordinis insignis, vt & Calceus lunatus. Tunicę purpuram Plinius Latum clauum appellat. Suetonius in Augusto: Sumēti virilē togam tunica laticlavi resuta ex vtraque parte ad pedes decidit. Clauus etiā & Latusclauus (quod etiā Laticlaviū dicitur) capitur pro senatoria dignitate: vt Ius annulorum aureorum, pro equestri ordine. Ouid. Curia restabat, clauimēnsura coacta est. Tunica laticlavi texti cœpit Plinij tēporibus, qui latiore clauo Tullum Hostiliū è regibus primū vsū prodidit. Dictus est autem à textura, qua in mappis vsos fuisse docet Martia. Et lato variata mappa clauo. Ab hoc vestimēto Laticlaviij dicuntur senatores, & senatorum filij. Suetonius in Augusto: Binos plerumque laticlaviōs præposuit singulis aliis.

Limbus

Limbus erat vestimētum muliebre, purpuram in imo cōsutam habēs. Verg. li. 4. Æn. Sidonia picto chlamydem circūdata limbo. *Lumbare* quo integuntur lumbi. Hieronymus: Sicut tu posuisti lumbare istud ad lumbos tuos.

Leuidensa genus est vestis vile raro tenuiq̄ textu. Hinc Manus leuidensæ, proverbiali figura dicitur munus minimi pretij. Cicero ad Dolab. lib. 9. Epist. Sed ego hospiti veteri & amico, munusculum mittere volui Leuidensē, crasso filo, cuiusmodi ipsius solent esse munera.

Mastruga, seu Mastrucæ vestes erant Sardis peculiare. Plautus Mastrugatus & plenus puluere.

Mollitina vestis à mollitie nomen sumpsit.

Multitia, vestes erāt tenues & lucidæ & delicatis aptissimæ: Fiebāt serico. Dicebātur autem Multitia, quod suauitate sua mulcerent. Iuuen. Satyr. 2. Non facient alij, quum tu multitia sumas.

Manile, dicitur lintheum, quo terguntur manus. Verg. Tōsilq̄ ferunt mantilia villis. Dicimus & Mantelum. Plautus: Nec his sycophaantiis, nec fucis vllum mantelum obuiam est.

Manica, dicuntur manuum tegumenta. Hinc Manicatæ vestes, quæ olim probro datæ sunt, & mollitiei. Verg. Et tunicæ manicas, & habent ridimicula mitræ.

Mammillare, indumentum erat ad compescendas papillas mulierum mammosarum Martial. Taurino poterat pectus constringere tergo, Nam pellis mammas non capit ista tuas.

Myolon Armeniorum fuisse vestimentum dicunt, muris figura variè ornatum.

Erat & *Mandya* vestimenti genus, quo se vt lorica muniebant; Latini *Mantellum* dicunt.

Nebrides, vestes erant villosæ factæ pellibus ceruorum, quibus in sacrificiis Bacchi vtebantur. Sidonius: Rotat Enthea thyrsū Bassaris & maculis Erithræ Nebridos horrens.

Otho, apud Homerum nomen est candidi amiculi ex lana nōn ex lino, inquit Cælius.

Paludamenta, ornāmēta erant, & insignia militaria. Ideo quum ad bellum exit Imperator, Paludatus dicitur proficisci. Cic. in Pisonem & Gabiniū: Exierunt duo paludati vulturi. Paludamēta dicuntur à palām, quod his induti palām conspicerentur. Plin. scribit, Coccū fuisse dicatū paludamentis Imperatoriis. Licet autem bellicum & castrense Imperat. esset indumentum, paludati tamen erant liētores. Liuius: Cura paludatis liētoribus profectus ab vrbe Brundisium venit. Paludati. (vt iam exemplis docuimus) dicuntur paludamentis ornati. Iuuenal. Satyr 6. Cumque paludatis ducibus præ-

præfente marito, Ipsa loqui recta facie, strictisq; mamillis. Paludamentum hodie Cottam armorum vocamus, inquit Budæus.

Penula, vestes erant feruorum, & pauperiorum. Optimæ texebantur ex lana Appula. Ea utebatur ad arcendam pluuiam, sed nunquam Imperatores. Galba amico roganti Penulam, non pluit, inquit, non opus est tibi: Si pluet, ipse vtar. De Penulis Lampridius in Alexandro Seuero: Penulis intra urbem frigoris causa, ut senes vterentur, permisit, quum id vestimenti genus semper itinerarium, aut pluuiæ fuisset. Matronas, tñ intra urbem penulis vti veruit, in itinere permisit. Horat. lib. 1. Epist. In columi Rhodos & Mitylene pulchra facit quod Penula solstitio brumale niualibus auris. Notatus est Caligula, quod penulis vteretur quæ Imperatorem minimè decebant. Suet. Sæpe depictas, gemnatasque indutus penulas, manuleatus & armillatus in publicum processit. Augustinus Penulam accepit pro grammaticorum indumento lib. 1. Confes. vbi ait: Quis penulatum magistrorum, inquit, audit aure sobria, ex eodem puluere hominem clamantem & dicentem, fingebat hæc Homerus. Vlpianus Iurisc. inter communia vestimenta (quibus vir & mulier promiscuè vtruntur) penulas numerat. Penularium dicitur penulæ repositorium, & Penulati penulis vestiti. Mart. lib. 2. Non ipse Codrus alpha penulatum.

Puluinar, Puluinus, & Puluillus dicitur, quod dormientium capitibus supponitur, à plumis pullorum, quibus fit. Catullus posuit pro plumeo, & geniali thalamo, in quo noua nupta quiescit cum sponso, vbi ait Puluinar verò diu geniale locatur. Idem: Puluinar complexa suo velabat amictu.

Palla, dicitur honestæ mulieris vestimentum. Stat. lib. 7. Thebaid. Et fibula rasilis auro Tanariana fulua mordebat Iaspide pallam. In Gallia viri etiam utebantur palla. Martial. Dimidiaq; nates Gallica palla tegit.

Parnacides, vestes erant puellares. Varro apud Nonium.

Patagium, erat chlamys aurea, quæ pretiosis tunicis superindui solebat. Patagiarum dicuntur vestimenti huius textores, Patagiati eo induti.

Peplum, seu Peplus, vestis erat solennis, quæ viro vel fœminæ iniiciebatur. Plaut. Nunquã ad ciuitatem veni, nisi quum infertur peplum hodie Verg. Crinibus Illiades passis, peplumq; ferebant. Lactatius grammaticus ait, peplum dici vestem, cãdore eximio, aureis distinctã clauis sine manicis, quam vestitores deorũ simulachris iniiciebant. Peplum primò instituerunt Athenienses. Texebatur matronarũ manibus, intraq; trienniũ numini offerebatur, sed Mineræ in primis. Seruius ait peplum pallã esse fœmineã Mineræ consecratam

eratã. Xenophon scripsit Peplum etiã conuenisse viris. Lactatius Peplus dixit in masculino genere. His peplos, inquit, & indumeta pretiosa, quibus vsus velaminis nullus est, his aurũ & argẽtũ cõsecrat.

Periscelis, dicitur pectoralis mulierum fascia, seu simile aliquod indumentum puellare, aut (vt alij malunt) brachiorum est ornamentum, quod aliter Dextrocherium vocatur. Horat. lib. 1. Epist. Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam, Sæpe Periscelidem raptam sibi flentis. Menander scripsit puellas gestare periscelidas. *Genialia* vocat Cælius.

Perizonium pallium est præcinctum, quo nudæ virgines infra pupillas præcinguntur. Aliter *Præcinctorium* vocatur.

Pileus, seu Pileum, dicitur virile tegumentum. Persius: Hanc nobis Pilea donat. Cælius Sabinus iurisperitus testis est apud Gellium pileatos seruos venũ solitos ire: quo indicabãt veteres, venundãdi legẽ non esse operiendã, Corona signum erat captiuorum venalium: Pileus verò impositus, demonstrabat eiusmodi seruos vendari. Hinc pileus interim pro libertate capitur, cuius insigne est. Liu. Postremo die serui ad pileum vocati, & carcere vincti, emissi. Suet. in Nerone: Tantumq; gaudium publicè præbuit, vt plebs pileata tota vrbe discurreret. Idẽ in Tiberio: Seruis ad pileum frustra vocatis, in Siciliam profugit. Serui enim (qui manumittebãtur) accipiebant pileum capite rasõ. Sex. Aurelius: Ois (inquit) Roma adeo interitu Neronis exultauit, vt plebs induta pileis manumissionum tanquam sæuo exẽpta domino triumpharet. Mart. lib. 1. Permittis puto pileata Roma. In Saturnalib⁹ ad exprimendã libertatẽ pileata erat Roma: vnde idẽ Mart. Dumq; decet nostrum pilea sumpta Iouẽ

Petasis, dici potest capitis tegmẽ, seu vmbraculum ad instar pilei formatum. Suet. in Augusto: Domi quoque nõ nisi petasatus sub dio spatiabatur. Cic. ad Cassium: Sed tabellarij petasati veniunt, comites ad portas expectare dicuntur. Plin. li. 26. scribit in summo labyrinthi Italici Petasum vnũ omnibus Pyramidibus impositum fuisse.

Podaris, dicitur talaris tunica duplici syndone. Iosephus Pyssinam vocat. Hæc adeo arcta est, & strictis adeo manicis, vt nulla sit in veste ruga. Tales interdum habent milites, vt onere expediti aptiores sint torquendis hastis, aut vibrandis sagittis.

Polymitus nomen sumpsit à multiplici liciorum varietate: nam mitos Græcè, filum dicitur Latinè. Hinc *Polymita* vestis dicitur multis liciis contexta. Plin. Plurimis verò liciis texere, quæ Polymita appellant, Alexandria instituit. Polymitarij dicuntur, qui huiusmodi vestimenta conficiunt.

Prætecta, vestis erat patriciorum, ab eo dicta, quod purpura prætextabatur. Hinc Prætextatus Papyrius dictus est ob loquendi, ta-

çendi que prudentiam in ætate prætexta. Et prætextatus sermo dictus ab antiquis, qui nihil haberet obscenitatis. Pōp. Sextus lib. 16. de verbis priscis: Nefas, inquit, apud veteres habitus est, uti prætextati pueri verbis obscenis uterentur, ideoque prætextatus sermonem appellarunt, qui nihil obscenitatis referret. Quam sententiam apud Macrobiū videtur probare Vestius prætextatus: Nam toga, inquit, prætexta ea ratione pueris additur, ut ex colore purpuræ ingenuitatis pudor regeretur. Diciturque negatum libertinis fuit, uti prætexta. Vnde etiam Prætextatæ fabulæ apud antiquos dictæ sunt quibus præcepta & monitiones ad optimos mores pueris tradebantur. Hora. in Arte: Vel qui prætextas, vel qui docere togatas. Contra tamen Suetonius in Tito Vespasiano, verba prætexta vocat impudica, qualibus solent uti lasciuientes pueri: Erat, inquit, dicitur plurimæ, & sic scurrilis ac fordide, ut ne prætextatis quidem abstineret. M. Tullius in oratione pro Murena scribit, filios triumphantium maxime prætextatos sedere consueisse in equis triumphatoris.

Pallium, vestimentum erat Græcis peculiare. Hinc Palliatæ comœdiæ, quæ scriptæ sunt secundum ritus & habitus Græcorum Palliatorum. Palliati, & Palliolati dicuntur induti pallio Suet. in Cæs. Dictatore. Vno quo sagati palliativè, altero quo togati cum illustrioribus prouinciarum discumberent. Martialis: Hanc volo quæ facilis, quæ palliolata vagatur. De pallio Sueto. in Augu. Togas insuper ac pallia distribuis. Idem in Cæsare Tiberio: Redegitque se deposito patrio habitu ad pallium & crepidas.

Pallium quoque vestimentum erat philosophicum. Herodes (ut est apud Gellium) quendam barbatus, palliatumque (qui ex eo habitu philosophus videri volebat) ita taxauit: Video barbam & pallium, philosophum nondum video. Diminutiuum est Palliolum. Iuuenal. Sat. 3. Vxorem, comœdus agit, vel Dorida nullo cultam palliolo. A Palliolo fit aduerbium Palliolatim. Plaut. Palliolatim amictus sic incessi ludibundus.

Phelocem pro quodam tunicæ genere accipit Cæl.

Perimesa antiqui vocabant indumenta, in quorum extremitatibus assuta esset purpura, quadam insulæ imagine.

Rhenones vestes erant pellicæ, quibus, Autore Cæsare, Germani utebantur. Sidonius: Viridantia saga limbis marginata puniceis, penduli ex humeris baltei vel gladij balteis supercurrentibus struxerat clausa bullatis latera Rhenonibus.

Ralla vestis dicta est à raritate filorum. Plautus apud Nonium: Tunica Ralla, toga spissa.

Rechidimna, seu Recidipna, vestes erant peregrinæ quibus utebantur in Gymnasiis. Iuuenalis. Sat. 2. Rusticus ille tuus sumit recidipna.

Recidipna Quirine.

Recinium vestis fuit antiquissima quadrata, cuius mediam partem iaciebant post humeros. Eadem Ricinus, & Riciniū dicitur à reiciendo. Festus: Recinium est omne vestimentum quadratum.

Regilla vestis erat regia, vnde etiam tractum nomen. Ea erat auro, & purpura intexta, & regibus peculiaris. Plautus: Basilicam an Regillam induam tunicam.

Richa vestimentum erat, quod nos sudarium dicimus. Serenus. Aut Zonulam, aut auem, aut richam.

Reticulum capitis tegmen muliebre. Varro: Suisque suspendit laticibus marinas molles pilas. Reticula & strophia. Capitur etiam pro quodam instrumento, quo antiquitus panes ferebantur. Iuue. Sat. 12. Mox cum reticulis, & pane, & ventre lagenæ.

Rhiza vestimentum fuit Thracium.

Strophium dicitur fascia pectoralis ad deninciendas puellarum mammas. Nonius ait, Strophium breuem esse fasciam, quæ virginearum papillarum coerceret errorem. Martialis Fasciā vocat pectoralem, ubi ait: Fascia crescentes dominae compesce papillas, Ut si quod capiat nostra tegatque manus: De Strophio Catullus: Non terei strophio lactantes vineta papillas. Capitur etiam Strophium pro religiosa, quadam corona, qua utebantur antiqui sacerdotes. Plinius: Tenioribus coronis utebantur antiqui, strophia appellantes. Diminutiuum est Strophiolum. Autor hymni (qui in honorem diui Ioannis Baptistæ canitur) posuit strophium pro villosa corporis tegumento, ubi ait: Præbuit hirtum tegumen Camelus Artubus sacris, Strophium bidentes.

Sagum erat militare vestimentum, quod teste Cicerone, sumi solebat in bello. Et quando in sagis tota ciuitas erat, consulares viri solebant esse togati. Martialis lib. 1. Ibis ab excusso missus in astra sago. Plin. lib. 27. Sacerdos candida veste cultus arborem scandit, Falce aurea demetit: Candido id excipitur Sago. Iuue. Sat. 6. An saga vendenti nuba caupone relicto. Sagati dicuntur sago induti. Sagarij dicuntur venditores sagorum.

Sagulum diminutiuum est à sago. Verg. lib. 8. Æn. Virgatis lucent sagulis, tum lactea colla Auro innectuntur. Hinc etiam Sagulati sagulo induti. Sue. in Vitellio, Urbem quoque ad classicum introiit paludatus, ferroque succinctus inter signa atque vexilla, sagulatis militibus.

Semitogium vocatur breuis & dimidia toga. Vnde Semitogati dicuntur.

Stragulum vestis est, qua lecti, sternuntur, colorum & figurarum multitudine variegata. Tibullus lib. 1. Nā neque tunc pluiæ, nec stragula picta sopore, Nec sonitus placidæ ducere posset aquæ. Marti. Stragula purpureis lucet villosa tapetis. Idem tamē accipit.

Stragulum pro Ehippio, vbi ait: Stragula succincti venator fume veredi Varro: Quicquid insternebant, a sternendo stragulū appellabāt. Hier. posuit pro veste muliebri: Stragulatam (inquit) vestem fecit, Byssus & purpura indumentum eius.

Strigium, vestis erat Hispanica Plautus: Nudus est, Iurat se strigium oppignerasse.

Subucula, vestis erat interior, quæ sub alia induebatur. Varro: Postquam binas tunicas habere cœperunt, instituerunt vocare subuculam. Horatius lib. 1. Epist. Rides, si forte subucula pexæ Trita subest tunicæ, vel si toga diffidet impar.

Sudarium, dicitur lintheū ad detergendum corporis sudorem, & purgandas nares. Suetonius in Nerone: Neq; quicquā serio iocove egerit, nisi astante Phonaſco, qui moneret, parceretque arteriis, ac sudariū ad os applicaret. Ex Setabi Hispaniæ vrbe mittebantur optima linthea, quæ Sudaria dicebātur. Catullus: Nā sudaria Setaba ex Iberis Miserunt mihi muneri Fabullus & Verannius. Diminutivum est Sudariolum. Apuleius: Quāti sudores innocentibus hoc vno sudariolo afferantur, possunt equidem pluribus disputare.

Syrma, vestis erat, quæ in recitandis grauioribus poematis trahebatur ab histrionibus Mar. lib. 4. Musa nec insano Syrmate nostra tumet. Ea veste maximè utebantur Tragœdi, quod etiam inquit illud distichon Mart. lib. 12. Transtulit ad tragicos se nostra Thalia cothurnos, Aptasti tragicum tu quoque Syrma tibi.

Supparum, seu Supparum dicitur leuis & angusta toga. Festus ait vestimentū esse puellare ex lino. Nos *subuculam* & *Camisam* dicimus. Nonius ait, Supparum esse lintheum femorale vsq; ad talos pendens, q; sabrus appareat. De supparo Afranius: Puella non sum, supparos si induta sum. Luca. lib. 3. Humerisque hærentia primis Suppara. Seneca pro, velis accepit in Medæa: Et alto rubicunda tremunt suppara velo.

Subligaria vestes erant, quæ coxas vsq; ad vmbilicum à genibus contegebant. His utebantur Mimi in theatro. Martia. lib. 3. Iuven. Stat. 6. Aliter vocatur *subligaculum*. Cice. in offic. Scenicorum quidem mos tantam habet vetere disciplina verecundiam vt in scena sine subligaculo prodeat nemo. Imperitus subligaculum indutus omnibus id ostentat. Adagium est in eos, qui propter insolentiam etiam ineptissimis rebus efferuntur.

Syndones, vestes erant candidæ ex lino, quibus magis utebatur. Erant autem subtilissimæ, & tenuissimis filis intextæ. Mart. lib. 4. Nec sic in Tyria syndone tutus eris. Syndones verò populi sunt Mæotidis confinio, teste Pomponio Mela.

Subarmalia, saga erāt & chlamydes, quibus arma superinduebāt
singulis,

Singuliones, genus erat vestis barbaræ, inquit Baptista Egnatius: *Stola*, erat talaris tunica, quæ matronæ utebantur. Tibull. lib. 1. Quamuis nec virtū ligatos Impediāt crines nec stola longā pedes: A stola pudor dicitur Stolarus, id est, matronæ conueniens, Mart. lib. 1. Et stolatūm permittit meretricibus pudorem.

Instita, erat fasciola, quæ partem vnā stolæ ambiēbat. Hor. Sunt qui nolunt terigisse nisi illas, Quarum subfuta talos tegit institā veste.

Synthesis, genus est vestis breuis & negotiis aptæ, quæ Romani omnes toga deposita in Saturnalibus utebantur. Consuta erat & composita quadam compositione versicolori, vnde indurum nomen. Mart. De nostra præsina synthesis empta toga. Synthesianus hac dicitur indutus veste.

Toga cōmunis erat Rom. vestis, quæ vtriusq; sexus homines utebantur. Accipitur interdum pro peculiari habitu clientū, & saluatorum, qui togati salutarum ibant, vt sportulam cōsequerentur. Mart. Manē vel à media nocte togatus erō. Toga prætexta vestis erat magistratūm. Togatæ fabulæ, quæ scriptæ sunt secundum ritus & habitus Romanorū, Earum scenici actores vocantur Togatarij: Toga pura & virilis dicebatur, quam adolescentes tyrocinij die, posita prætexta puerili, sumebant in Capitolio. De Toga Martialis lib. 3. Gallia Romanæ dicta togæ.

A Toga Romani dicuntur Togati. Vergil. Romanos rerum dominos, gentemque togatam.

Tyara tegumentum erat capitis, Persarum genti peculiare, quod reges & sacerdotes utebantur. Simile propè erat mytræ aut galero; Iuue. Sat. 6. Et Phrygia vestitur bucca tyara. Hier. ad Fabiolam: Quartū genus est vestimenti rotundum pileolum, quale pictum in Vlyssæo cōspicimus, quasi sphaera sit diuisa, & pars vna ponatur in capite: hoc Græci & nostri Tyaram: nonnulli Galerū vocāt. Nō habet acumen in summo, nec totum vsq; ad cōmas caput tegit sed tertiā partem à frōte inopertā relinquit. Atq; ita in occipitio vitra cōstrictus est, vt non facile labatur ex capite. Est autem Byssinam & sic fabre operatū lintheolo, vt nulla acus vestigia forinsecus pateant. Ouid. lib. 11. Tempora purpureis tentat velare Tyaris. Reperitur etiam in masculino genere, & frequentissimè. Verg. Sceptraque sacerque Tyaras.

Tibialia, dicuntur Tibiarū indumenta, atq; etiam arma, quibus crura muniuntur. Suet. in Augusto Subucula & thorace laneo, & foeminalibus, & tibialibus muniēbatur. Paulus Iurisc. Si tibiale, vel humerale miles alienauit, castigari verberibus debet.

Tunica, vestis erat breuior, & sine manicis, quæ utebantur viri:

Manicata decebat foeminas, vt arguit illud Verg. Et tunicæ manicas, & habet redimicula Mytrae. Plautus: Manuletâ tunicâ habere hominē decet. Gellius lib. 7. Tunicis (inquit) vti virū prolixis vltra brachia, & vsq; in primores manus, ac propè in digitos Romæ, atq; omni in Latio indecorū fuit: Propterea Pub. Afric. Pauli filius. P. Gallo, homini delicato pbro dedit, q̄ tunicis vteretur manus totas operientibus. Diminutiū est Tunicula. Gell. lib. 1. Elegās illa vestis & molles tuniculæ ab æmulis aduersariisq; probro datum. Tunicati dicuntur tunica induti. Horat. lib. 1. Epist. Vilia vendentē tunicato scruta popello. Trāquillus in Augusto: Vt stare interdum per totum diem iuberet ante prætorium tunicatos.

Tunica talaris est, quam Græci vocāt Poderim. Idem Suet. Cum palla, tunicaque talari profiluit.

Tyriantina, vestes erāt purpureæ, sumpto nomine à Tyriis, qui vsu purpuræ claruerunt. Mart. Vibica Lingonicus, Tyriantina bardocucullus.

Tapetum, seu Tapes, vocatur tegmen diuersis coloribus & figuris variegatum, quo præcipuè aulae & cubicula diturum ornari solent. Aliter vocatur Auleum, peristroma, peripetasma. Verg. 7. Instratos ostro alipedes, pictisque tapetis.

Trabea, vestis erat togata purpura circumducta sub tegmine puniceo, quā aureæ fibulæ annectabāt. Verg. Ipse quirinali lituo, paruaq; sedebat Succinctus trabea. Ouid. 1. Fast. Hoc igitur vidit trabeati cura Quirini. Trabeatus eicitur trabea indutus.

Ventrale, ventris tegumentum, vt femorale, femoris, brachiale, brachij, humerale humerorū, tibiale, tibiaram, Plinius: Patris mei memoria cœpere Amphimalia nostra, sicut Villosa, etiā ventralia.

Vensica, tegumentum erat & mitella capitis subtilissima, qua Germanorum crines contegebantur. Mart. lib. 8. Fortior intortos seruas vensica capillos.

Vmbella, itidem erat indumentum capitis, quo radij Solis arcebantur. Mart. lib. 11. Umbellam lusca Lygide feras dominæ.

Xerapellina, vestes erāt matronales dictæ ab Ampellino colore, qui medius est inter cocū & muricem. Merula ait Attrabicas fuisse appellatas, Iuue. Sat. 6. Et Xerapellinas vestes donauerit ipsi.

Xystus, autore Cælio, dicitur talaris tunica & muliebris. Alij Tragicum putāt indumentū. Xystus vero appellatur lata porticus, in qua athletæ hyberno tēpore exercebātur. Vnde & Xystici athletæ dicti sunt. Sue. in Aug. Nec tamen eo minus aut Xysticorū certationes, aut gladiatorum pugnas se verissimè semper exegit.

Porro acu vestes facere Phryges inuenerunt, ideoq; *Phrygiones* appellati: aurū intexere in Asia inuenit Attalus rex Pergami: vnde
nomen

nomen *Attalicis* Colores diuersos picturæ intexere Babylō celebravit, & nomen imposuit. Martial. Nō ego prætulerim Babylonica picta superbæ Textæ, Semiramia quæ variatur acu. Plurimis licis texere, quæ *Polymita* appellant, Alexandria instituit. Scurulis diuidere, Gallia. Auctor Plin. li. 8. c. 48. Vestimentorum sunt omnia aut lanæ, vel lineæ, vel serica, vel bōbicina. Omnia item aut virilia, aut puerilia, aut muliebria, aut cōmunia, aut familiaria. Afri, Mauri, Saraceni, Scythæ, gaudent colorum varietate, Græci crepidati incedebant. Fuerunt & priuatæ quorundam vestes. Adam & Eua priusquā peccassent, degebāt nudi: post peccatum texere foliis verenda, crudis pellibus humeros amicti. Ioānes Zachariæ filius in heremō vtebatur veste camelorū fetis contexta, scorteaq; cingebatur zona. Vnica fuit Christo vestis incōfutilis, quæ nullō vsu detrita est. Pallium Bartholomæi per annos xx. neque sordes vllas, neque vetustatē sensit. Iacobus apōstolus, qui à corporis similitudine frater Christi dictus est, lineo vtebatur amiculo. Idem intonsus vixit, nunquam cinctus, nunquā balneo vsus. Paulus primus heremita vestem habuit palmaceis contextā foliis. Mortui exuias induit Antonius abbas dieb. solūm festis. Capilli texerunt Timotheum Anachoretam, & adeo deformarunt, vt à Pantio in solitudine reptus fera, primo aspectu sit creditus nō homo. Onophrius heremita cōsumpta veste nudus egit, foliis verenda tegentibus. Franciscus Assisias crassi panni tunicam induit, quā fūniculo compressit: nudis pedibus ligneos subiecit socculos. Maria Ægyptia cōsumptis vestibus, nuda egit in heremō. Herculem Nemæi leonis exuio indutum Græcia fabulata est. Diogenes vnico pallio vixit contentus. Portius Cato nūquā togā vsus est, pluris quā cētum drachmīs empta. Pythagoras alba vtebatur veste & coronam gestabat auream. Empedocles Agrigentinus vtebatur veste purpurea, æreisq; calceamētis. Hippas & Gorgias putpureis. Porphyrius à purpurea nomen sumpsit, quū Maichus diceretur. Fuit Aristoteles victu vestituque deliciosus, & ob id Platōni aliquātulum infensus. Cethegi exerto nudoq; erāt brachio. Cæsar laxiore tunica. Augustus hyberno tēpore thorace lanæ, tibialibus & quaternis tunicis. Meccenas mollioribus vestibus: vnde & Malacinus ab Augusto cognominatus est. Demosthenem Gellius scribit fuisse cultu corporis nitido, & nimis accurato. Hortensium quoque multa cum munditia & circūspectē fuisse indutum.

De coloribus vestimentorum nūc aliquid adiiciamus. Cymatilem colorem dixerunt marinum, & cæruleum. Glæucus pro viridē ponitur, habetque virori cōmixtum alborem. Hinc glæuci oculi, glæucæ salices & oliuæ. Impluiat⁹ color, quasi fumato stillicidio

Crocinus & Croceus à Croco. Hinc croceata vestis. Cerinus à cere colore. Ferrugineus, à ferro. Ostrinus, subruber. Murex fuit purpureus, Antrachinus niger. Anthrax Græcè dicitur carbo. Amethyston vt viola. propè purpureum ponit. Plin. Molochinum dixerunt colorem similem maluæ, Luteum croceum à luto herba.

VESTES GENTIUM

PROPRIÆ.

PAllium Gabinium: Cassica Græcorum: Toga & Prætecta Romanorum: Mastruga Sardorum: Braccæ, Bardocucullus, Gallorum: Germanorum Rhenones: Aulæa Britannorum: Strigium Hispanorum: Arsineum, Tyara, Candis, Capyns Persarum: Choræus Massilentium: Myoton Armeniorum: Dalmatica Dalmatarum: Peplum Troadum: Caunaces Babyloniorum.

VESTES QUÆDAM

MEMORABILES.

Antisthenes Sybarita vestem elaborauit, in qua variæ deorum effigies erant depictæ. Hæc quotannis in Licinæ Iunonis templo suspendi miraculi causa solebat. Athenienses magno pretio eandem sibi compararunt.

Lollia. Paulina tunicam habuit ex margaritis æstimatam quadrigentis sestertiis. Plin. cap. 35. & 48. lib. 8. & 9.

Tarquinius Priscus aurea triumphauit tunica, testis Verrius apud Plinium.

Habuit *Nero* triclinaria Babylonica cccc. milibus empta. *Sylson* vestem habuit, quam quum Dario Hystapis filio dono dedisset, totam eo & urbem & insulam Samiorum in hostimentum muneris accepit. Autor Valer. Max. de Gratitudine. Saxo Grammaticus scribit *Frontoni* cuidam vestem fuisse, qua circumamictus nullo telorum acumine lædi poterat.

CALCIAMENTORVM

GENERA.

Calopodium genus est calciamenti lignei, alio nomine dicitur Soccus.

Sandalium genus est calciamenti Hetruscis peculiare, vt docet Iul. Pollux. Legimus in li. Iudith, quemadmodum illa induit sandalia in pedibus suis, assumpsitq; dextrariola & in aures. de Sandalio, Terentius, Comminuam tibi Sandalio caput, Apollo Sandalius dictus est à vico eiusdem nominis, vbi Athenis colebatur. Et Sandaliarij etiam dicuntur calceolarij.

Peronem Seruius ait esse rusticum calciamentum è crudo corio. Verg. li. 7. Crudus tegit altera Pero. Iuue. Sat. 14. Nil vetitum fecisse volet, quem nõ pudet alto Per glaciem perone regi. Peronatus

natus dicitur perone indurus.

Socci, dicuntur calceamenta Comædorum, vt Tragædorum Cothurni. Actores enim Comædiarum, proscenium intrabant cum soccis, vt hi cothurnis. Hinc foccus plerunque capitur pro versu comico. Horat. in Arte, Hunc focci cepere pedem, grandæq; cothurni. Diminutiuum est Socculus. Idem Sueto. in Vitellio: Pro maximo munere à Messalina petiit, vt sibi pedes præberet exalceandos, detractumq; focculum dextrum inter togam tunicaq; gestauit assiduè, nonnunquam osculabundus.

Cothurnus, aptus est vtriq; pedi, fiebatq; in modum crepidarum, Hinc adagium natum: Cothurno versatilior, in homines inconstantes. Congruebat hoc calceamentum viris pariter & mulieribus. Verg. Purpureoq; alte furas vincire cothurno. Quod interim pro tragico versu accipiatur, varia docent exempla. Stat. lib. 5, Syl. Terrifico super intonuerit cothurno.

Carpatinae, calceamentum erat rusticum, quod fiebat ex recentibus coriis bubulis: sic appellatum à Caribus, vt scribit Iul. Pollux li. 9. ad Commodum Cæsarem. Aristoteles in 2. de Animalium historia scribit, camelos calceari carpatinis, ne in exercitu longiore fatiscat itinere. Catull. Cullos & crepidas lingere Carpatinas. Sunt qui Crepidas carpatinas dicant esse calceamenta femineæ.

Hopistocrepides. genus est calceamenta stercorata.

Hypodessis, seu hypodema, calceum Latine significat.

Mullei, primùm fuerunt calcei regum Albanorum, purpurei coloris, qui postea Patriciorum. Vopiscus, Calceos mulleos, & hederaceos, & albos omnibus viris abstulit, mulieribus reliquit.

Sculponeæ, calcei sunt ex lana confecti. Plautus: Qui quæso potius quàm Sculponeis, quibus batuatur tibi os. Næuius: Sculponeis batuenda sunt latera. Cato scribit Sculponeas bonas alternis annis dari oportere familiæ rusticæ.

Tentipellium, calceamentum est ferratum, quo extenduntur pelles.

Solea, calceamentum est, quo calces plantarum obteguntur, cæteris pedum partibus propè nudis, ipsis tamen pedibus coriaceo vinculo supernè vinctis. Plautus: Date iam soleas, atque intrò me acturum ducite. Fiunt etiam ex ferro, quæ pedibus equorum & mulorum subiiciuntur. Solea interdum pro calceo ponitur. Propertius: Profilit in lata nixa pedem solea. Soleati, soleis induti.

Crepida, Græcicum fuit calceamentum coriaceis superuinctum ligulis. Persius: Non hic qui in crepidis Graiorum ludere gestit. Gellius lib. 13. ca. 20. ait Crepidas & Crepidulas esse, quas Romani soleas vocant. Cicero apud eundem Gallicas vocat, dicens: Cum Gallicis & lacerna cucurristi. Eius item sutores Crepidarios dixe-

unt. Sempronius Asellio lib. 14. rerum gestarum: Crepidarium, inquit, cultellum à crepidario sūtore.

Crupezia, autore Cælio, tibicinum sunt calceamenta.

Nymphides, calceamenta sunt muliebria & sponsalia.

Harpides calceamenta sūt multiplici sūtura: similes sunt crepidis.

Carpicum, seu Carpiculum, genus est calceamenti, autore Flauio Vopisco, qui ait Aurelianum absentem à senatu vocatum fuisse Carpicum. Hodie quoque Itali Scarpas vulgo crepidas vocant.

Phocasij dicebantur veterum sacerdotum calcei.

Græcanici calcei ex Polluce sunt Basilides, quibus utebatur Athenis. Crepides gestamen militare. Embades sumptuosum calceamentum. Crotopezium ligneum calceamentum, dictum à sonitu. Sunt item Schistæ, singæ, Cōpodes, Aficæ, Embades, vtrique sexui communes. Hypocēma virile calceamentū, Prōschema senile, Peribates ancillarum. Plocaria & Acontia meretricum. Radia varium & circumuolutum erat. Baucides sumptuosorum. Rursus Crocotides, Aphracta, Opitocrepides, AmphispHYra, AcrosPHYra, Canobia, Gynepodia, Nyclipedeces. Mesoperficæ, Phyttracides, Seleucides, Nissides, Ambracides, muliebria fuerunt. Vtrique sexui communia, Phares, Ledarium, Chiton, Xystis.

LATRONES, ET SACRILEGI.

P*Prometheus* Deucalionis pater & Iapeti filius post factos homines, auxilio Mineræ ascendit in cælum, & ignē ferula de rota Solis surripuit, quem hominibus indicauit. Quapropter irati Diij febres & morbos terris immiserunt. Prometheum autem per Mercuriū Caucaſo alligauerūt adhibita aquila, q̄ eius eor exederet. Ver. in Bucō. Caucaſeāsq; refert volucres, furtūq; Promethei.

Scyrō latro fuit prope Athenas, qui hospites è saxo præcipitabāt in mare. Hunc interfecit Theseus & in mare deiecit, vbi eiusdem ossa mutata sunt in saxa, quæ propterea vocantur Scyronia.

Cacus Vulcani filius, boues & armenta suffurabatur in Auentino monte, quæ versis vestigiis cauda trahebat in suam speluncam, vt furtum non agnosceretur. Hunc Hercules dedit morti. Propert. lib. 4. Sed non infido manserunt hospite Caco Incolumes, furto polluit ille locum, &c.

Anctolius Mercurij & Lychionis filius, euasit clarissimus latro, imitatus patrem.

Proustes, latro fuit insignis in Attica, qui hospites interimebat. Tandem & ipse interfectus ab Hercule: Ouidius. li. 7. Vidit & imitem Cephēstas ora Proustem.

scinis, latro fuit in Isthmo Corinthiaco, qui homines arboribus alligatos discerpebat in frustra. Hunc Theseus interemit.

Brennus

Brennus, dux Senonum, cupiditate prædæ inflammatus, Apollinis Delphici templum inuasit. Propert. lib. 3. Torrida sacrilegum testantur limina Brennum, Dum petit intonsi Pythia regna dei.

Martialis lib. 6. Epigrammatū arguit furti *Cilicem* quendam his verbis: Fur notæ nimium rapacitatis Cōpilare Cilix volebat hortū.

Autolicus, Mercurij fuit filius, qui proxima Parnaso loca furtis infestauit. Martialis lib. 8. Non fuit Autolyçi tam piccata manus. Martialis lib. 12. incesit *Hermogenem* & *Massam* fures, hunc nummorum, illum in apparum: vbi ait:

Hermogenes tantus in apparum Pontice fur est,

Quantus nummorum vix puto Massa fuit, &c.

Spartacus fuit latro qui spiam & gladiatorum princeps, qui collecta fugitiuorum & perditorum hominum manu, bellum Romanis intulit. Hunc vicit P. Crassus. Lucan. lib. 2. Vt simili causa cades, qua Spartacus hostis.

Titygius, latro fuit, & plagiarus in Arcadia, qui res alienas (quas furto abstulerat) vendebat, eoque quæstu diues factus est. Zenodotus apud Erasimum.

Cercyon Atticam regionem latrociniis infestauit. Oui. Cercyonis lethum vidit Cerealis Eleusis.

Capiton latro quum aliquandiu latrociniis vacasset, pertæsus vitæ illius, transiit ad heremum, vbi annis quinquaginta durauit in quodam antro.

Sisyphus, Æoli filius, latro fuit in Isthmo, quæ Theseus occidit.

Stamatus homo Cretensis, sancti Marci thesaurum Venetiis expilauit. Autor Volaterranus.

David, latro fuit apud Hermopolim, qui cum aliis triginta prædonibus quæstum solo parabat furto. Tandem meliore ductus spiritu, inclusit se monasterio, vbi ad mortem vsq; sanctissimè vixit.

Dismas fuit latro, qui ad Christi dexteram in cruce pependit, & scelerum veniam impetrauit.

Tortellianns ait *Marchilam* fuisse latronem in sylua Dodonæa.

Antiquitus *Argini* furacitatis infamia laborarunt: vnde adagium Argiui fures.

Pamphilus veteris Comædiæ conuiciis notatus est, quod ærarium expilasset.

Poë: faciunt *Mercurium* furem, atq; etiā Deum furum. Lactantius: Fur ac nebulo Mercurius, quid ad famam sui reliquit, nisi memoriam fraudum suarum? Mantuanus: Thetidosq; cubile Peleus incestat, rector Neptunus aquarum Phorcida, Deucalidem fraudis, furumque magister Mercurius.

Bargulus, nomen est latronis apud Ciceronē lib. 1. de Offic. qui propter

propter æquabilem prædæ partitionē magnas opes assecutus est. Fuit & *Viriatius* Lusitanus latro, cuius ferocitatē Lælius prætor fregit, & comminuit.

Voranus, fuit *Q. Luctatij* Catuli furacissimus libertus, quē numularius nummos de mensa subtrahentem, & in calceos infarcentem, deprehendit. Cælius lib. 10. cap. 49.

L. Tubullus, fuit homo admodum flagitiosus, & rapinator egregius, qui quæ multis sacrilegiis & peculatis vitā infamasset, multamq; pecuniam malo cepisset dolo, Lucilij satyris notatus est. *Asconius Pedianus* ait visum fuisse prætorium ætate patrum Ciceronis, qui propter multa flagitia de exilio accersitus, ne in carcere necaretur, venenum hauserit.

Eurybatus latro fuit astutia singulari, quem deprehensum quum custodes vellent cogere, ut ostenderet quibusnā modis consuesset domos conscendere: ille apratis spongiis, & stimulis, ferreisq; retinaculis irrepit in parietem, & spectantibus illis, artificiiq; novitatem mirantibus, prehensio laqueari per tegulas effugit, eoque modo periculum euasit. Hinc *Eurybatissare* verbum, id est malis moribus uti.

Attabas & *Numenius* latrones fuerunt famosissimi, qui sequenti adagio locum fecerunt: Conuenerunt *Attabas* & *Numenius*. quoties improbus aggregatur cum improbo. Autor *Diogenianus* apud *Erasmum*.

Ammianus Marcellinus scribit *Arsaceum* Parthorum regē inter adolescentiæ rudimenta doctorem fuisse latronū, verum mutato postea in melius proposito, multa gloriose & fortiter egisse, superato etiam *Nicanore Seleuco Alexandri* successore.

Amasis, *Herodoto* teste, quum pecunia voluptati nō sufficeret, solebat circumeundo furari. Et quum reposceretur ab his, quos expilauerat, eosdem ad oraculum sistebat, a quo tamen sæpe conuictus est, & frequenter absolutus. Neque tamen deorum templa habuit curæ, qui furtis eius pepercerunt.

Balista ludimagister quispiam ob infamiā atrociorum lapidibus coopertus est, in quē *Verg.* hoc disticho lusit: Monte sub hoc lapidū tegitur *Balista* sepultus, Nocte dieq; tuū carpe viator iter.

Barrabam fuisse latronem docent sacrosancta *Euangelistarum* verba.

Tetrinius, teste *Suetonio*, fuit latro, qui quū postularetur, & qui postularent *Tetrinios* esse ait *Caligula* Imperator, hoc est ipsos accusatores latrones esse & tales qualis dicebatur *Tetrinius*.

Expilauit *Nero* prouincias, spoliatis etiā in vrbe templis, quod triūphis & religioni vniuersus populus *Romanus* in metu sacrauerat.

uerat. Per *Asiam* & *Achiam*, non dona tantum, sed ipsa etiam numinum simulachra quantuliscunque ornata diuitiis abripuit. Autor *Corn. Tacitus*.

Dionysius *Sicilię* tyrannus fanā deorum expilauit, eosdē iocularibus verbis irridens. Nā (ut est apud *Valerium*) quum fanō *Proserpinæ* *Locris* spoliato, secundo vento veheretur, ridens amicis, *Viderisne*, inquit, quā bona nauigatio ab ipsis diis immortalibus sacrilegis tribuatur? *Consule Valerium Max. de religione*.

C. Verres *Siciliam* expilauit, sublatis deorum simulachris, ornamentisque fanorum. Eum propterea *Cicero* comparauit *Dionysio*, *Lactantius* lib. 2.

Pyrrhus ē thesauro *Proserpinæ* *Locrensis* pecuniam sustulit. Vlcescente demum numine, saxis illisus in mari naufragium fecit. Idem *Lactantius* eodem lib.

Fuit etiam *Harpalus* insignis & felix prædo, qui autore *Tullio* lib. 3. de *Natura* deorum, diis illudebat, quod in illa fortuna tam diu viueret.

Sambicus latro tēplum *Dianæ* expilauit in *Elide*. Quod flagitiū quū fateri nollet, annum perpetuum exquisitissimis cruciatibus ad mortem vsque tortus est. Hinc adagium, *Sambico* grauiora pati.

Leo Imperat. Filius *Constantini Capronymi* coronam *Mauricio* principe deo dicatam nefario capiti imposuit, captus gemmarum & auri splendore. *Bap. Egnatius*.

Eulvius *Flaccus* Censor tectum marmoreum *Iunonis* *Laciniaę* spoliavit, ut ædem (quam dedicauerat *Equestri Fortunæ*) tegeret. *Liuius* lib. 42.

P Y R A T Æ.

Pyratæ dicuntur prædones marini, qui nauigia cū mercibus inuolant, eoque furto quæstum faciunt. In his *Basilus* a *Lucano* ponitur, vbi ait, Et *Basilum* videre ducem noua furta per æquor.

Sextus Pompeius, *Pompeij Magni* filius, pyraticam itidem exercuit. Idem *Lucanus*: *Sextus* erat magno proles indigna parente, Qui mox *Scyllæis* exul grassatus in vndis, Polluit æquoreos *Siculus* pyrata triumphos.

Cerpalum *Tortellius* inter pyratas numerat.

Icaron quoque nomen fuit sæuissimi pyratæ.

Mnas quoque fuit pyrata, qui sub *Sexto Pompeio* oras *Italiaę* & omne circum pelagus prædatoria classe infestabat.

Saxo *Grammar. Rothonem* quendam inter pyratas numerat. Ea tempestate, inquit, *Rotho* *Rutenorum* pyeara patriam nostram rapinæ & crudelitatis iniuriis profligabat.

Eodem teste *Thorias* & *Bexo* pyraticum munus exercuerunt.

SVPPLICIORVM DIVER-
SA GENERA.

Cyprianus apud Caelium prodit *Vngulā* fuisse tormenti genus, aitq; *Asciis* & *Runcinis* inter scuitiæ tormenta reperiri.

Rota tormentū est Germanis peculiare. Aristophanes apud Caelium: Rota torquere te illic necesse est, vt exculpatur, q; perperam fecisti. Erat autem seruire supplicium. Rotæ inferebantur noxij, & membratim radiis rotarum conuulsi lenta morte perimebantur.

Centra stimuli erant, quæ admouebantur reis.

scale Gemonia, seu Gemonij gradus, locus erat eminēs, qui gradibus quibusdam conscendebatur. Eo trahebantur damnatorum corpora. Legimus enim M. Claudio (q; fœdam cum Corsis pacem fecisset) ademptā libertatem, mox & spiritum extinctum: Corpus demum contumelia carceris & detestanda gemoniarum scalarum nota fœdatum. Dicuntur autem Gemoniæ à loco gemitus & calamitatum. Suetonius in Cæsa. Tyberio: Imputauit etiam, q; non laqueo strangulatum abiecerit in gemonias.

suspendiū, est supplicij genus, quo ducti ad furcas malefici faucibus laqueo constrictis infelicem reddunt spiritum. Quæ mors maximè erat probrosa. Nam in pōtificialibus libris cautum fuerat, vt tales insepulti abiicerentur. Vnde & Vergilius de Amata Lavinix matre sic ait. Et nondum informis lethi trabe nectit ab alta. Plerique mortem hanc præposteram vocant. Ea hodie apud nos puniuntur latrones & homicidæ.

Vncus, etiā nomen est tormenti: nā infames multisq; flagitijs adobrutis, post mortē vnico trahebantur in sentinas, & fordium receptacula. Mortuo Cōmodo Imperatore, senatus hunc in modum acclamauit: Qui senatum occidit vnco trahatur: Qui omnes occidit vnco trahatur: Qui templa spoliauit vnco trahatur. Hoc & alia instrumenta Carnificinæ quū ostentaret Carnifex, ferunt, Nerone ad voluntariam mortem coactum. Suetonius de Vitellio scribens ait. Tādē apud gemonias minutissimis ictibus excarnificatus, & confectus est, & inde vnco tractus in Tiberim.

Fustuarium, dicitur castigatio fustium, virgarumq; supplicium, T. Lilius: Fustuariū meretur, qui signa relinquit, aut præsidio decedit. Antiquitus in militari disciplina duo fuerūt suppliciorū genera, Fustuarium, & Decimatio. Eū qui virgis cædit, Plautus Virgatorem vocat. Liberum erat, cædi fustibus: virgis, seruire. Erat & Crates supplicium apud priores, quo quis deiectus in aquā crate superne iniecta, sagis congestis obruebatur.

Pausanias *Anchoram* ferream eorum ceruicibus adalligabat, quos crudelitus vellet castigare, eaq; affectos ignominia vniuerso populo

populo videndos exponerat.

Neruus ferreum erat vinculum quo impediabantur pedes. Eo etiam ligabantur ceruices. Hinc Cato apud Gellium festiuè dicit, priuatos fures in neruo & compedibus vitam agere, publicos in auro & purpura visi.

Lurion erat instrumentum, quo martyres cruciabantur.

Paratimos supplicium erat, quo pauperes in adulterio deprehensi puniebantur. Ditiores enim pecunia se redimebant, vt constat ex verbis Ciceronis, qui scribit, Salustium venalem exposuisse domum paternam, vt se adulterij crimine purgaret.

Aporaphanidosis supplicium erat, quo Raphani in pudendas reorum partes impingebantur.

Cyphon ligneum erat vinculum aut ferreum, quo maleficorum colla inuoluebantur. Cynophismus ipsum est supplicium. Hoc adhuc nostra ætate visitur.

Archius, seu Archium, locus est, ad quem damnati ducebantur, in quo qui legum placita risui habuisset, diebus viginti vinctus Cyphone perseuerabat nudus, melle & lacte deliburus, quò molestæ essent illi apes & muscæ.

Draco vnicique, & quantolocunque furto extremum supplicium, id est, mortem irrogauit.

colasis genus erat pœnæ, quæ adhibebatur causa castigandi, aut emendandi.

colus, masculini generis, tormentum erat carnificinæ saueritatis quo rei flagellabantur. ipsum erat Coriaceum. Autore Festo.

Crurifragium supplicium erat, quo crura maleficis mutilabatur, & infringebatur. Apul. lib. 9. Tunc vxor egregia diras in eum deprecationes deprecata, & crurifragium eius abominata exāgui formidine trepidantem adulterum abscondit. Eodem modo Plautus *Lumbifragium* vocat Lumborum fracturam in Amphit. dicens Nam si me irritassis, hodie Lumbifragium hinc auferes à me.

Damnari ad metalla supplicium fuit apud antiquos, quo vincti fontes in opus metalli trahebantur, seu in metallicas mittebantur fodinas. In Calcariam quoque & Sulphurariam damnabatur aliqui. Nam Iurisconsulti inter pœnas metalli nominant Sulphurariam & Calcariam, hoc est, fodinas calcis & sulphuris. Item Lathomiam vbi cæduntur lapides. Plautus: Tyndarus in Lathomias lapideas ab Egione damnatur. Fuit & Lathomix locus carceris Romæ, & Syracusis carcer. De Metallorum pœnā Tranquillus in Caligula: Multos honesti ordinis deformatos prius stigmatū notis ad metalla & munitiones viarum, aut ad bestias condemnauit, aut bestiarū more quadrupedes cauea coercuit, aut medijs ferro disse.

dissecuit. Plinius in Epist. Erat fustibus cæsus, damnatus ad metal-
lum, strangulatus in carcere.

Culeus, saccus erat, in quo Simia, serpens, canis, & gallus gallina-
ceus cum parricida includebantur, ac demum præcipitabatur in
aquis. Iuue. Satyr. 8. de Nerone: Cuius supplicio nõ debuit vna pa-
rari. Simia non serpens vnus, non culeus vnus. Valerius scribit M.
Tullium duumvirum culeo insutum in mare abiici iustum esse à
Tarquinio rege, ob librum secreta sacrorum continentem, quem
exscribendum dederat.

Stigma dicitur nota, quæ inuritur fronti reorum, in perpetuum
probiti monumentum. Martial. Frons hæc stigmatem nõ meo no-
tanda est. Iuuen. Satyr. 10. Mitius id sanè, quod non & stigmatem di-
gnū Credidit. Quintianus in Cleopoli: Nota nulla dolosi Crimi-
nis hæc pressio signabit stigmatem frontem. Suet. de Augusto: Vale-
rium Catullum (à quo sibi versiculis de Mamurta perpetua stig-
mata imposta nõ dissimulauerat) satisfaciens eadē die adhibuit
cœnæ. Vbi stigma metaphoricè posuit pro infamia & sugillatione.
A Stigma fit Stigmaticus, id est, publica notatus infamia. Cic. O
miserum, qui fideliosem & barbarum & stigmatum putaret, quàm
coniugem. Plin. scribit columbino fimo deleri stigmata.

Ad bestias damnari, etiam supplicium erat apud antiquos, quo
rei cum bestiis, ferisquæ agrestibus & ieiunis depugnabant. Pro-
pterea apud Gellium legimus, Androdum à domino datum ad be-
stias. Bestiarij erant, qui bestiis obiciebantur, aut in eas decerta-
bant. Tertullianus: Iupiter est Romæ, quem ludis suis proluunt
sanguine bestiarum.

Gyaros est insula in mari Ægæo, quò mittebantur noxij. Iuue-
nalis Sat. 1. Aude aliquid breuibus Gyaris & carcere dignum, Si vis
esse aliquid.

Exilium, seu mutatio patriæ, numeratur inter pœnas reorum.
Exules aliter dicuntur Relegati & Deportati. Differunt tamen:
Relegatis enim licebat vti bonis propriis in exilio. Deportati ve-
rò nihil possidebant ex suis bonis.

EXULES NONNULLI.

M*æmilius Lepidus* quum vellet exules in urbem reuocare, ip-
se vrbe detrusus est. Reuersus demum ad obsidionem vrbis,
à Catulo consule & Pompeio pulsus, & hostis patriæ iudicatus,
exulauit in Sardinia, vbi dolore animi periit.

L. Apuleius Saturninus, tribunus pl. quum propter Agrariam le-
gem (quam per vim tulerat) aliásquæ irem factiones videret se odio-
sum plerisquæ summatibus, Rhodum profectus est in voluntarium
exilium. Liu. lib. 69.

Aristides.

Aristides Atheniensis post multa in Remp. beneficia, tandem
virtute incidit in odium malorum, quorum inuidia pulsus est in
exilium: vbi tamen deos precatus est, vt omnia Atheniensibus
pro voto & animi sententia bene succederent.

Boetius imperante Zenone exilio damnatus est à Theodorico
rege, ob affectatæ libertatis suspicionem.

Clisthenes Atheniensis (qui primus legem tulerat de exilio) pri-
mus exulauit.

Conon dux Atheniensis impatiens cladis, quam à Lyfandro Lace-
dæmonio in cõflictu nauali acceperat, spontaneū delegit exiliū.
Fugitque ad Artaxerxem regem Persarum in Cyprum, cuius au-
xilio libertati patriam asseruit, cui prius seruitutem attulerat.

Demarathus Lacedæmonius, quum apud Atheniensis exularet,
non potuit tamen furtim non monere patriam bellici apparatus
qui Athenis fiebat.

Dion Syracusanus quum plerisquæ monisset Dionysium iuniorem
(apud quem in summa dignatione & familiaritate viuebat) vt pa-
triæ libertatem restitueret, factus ei suspectus & in exiliū pulsus
est. Vbi tamen ad liberandas Syracusas animum semper adiecit.
Nam factò Apollini sacrificio, habitaque ad milites cõcione, con-
tra tyrannum copias mouit, quem facta deditioe coegit exilium
capere, quod prius aliis dabat. Hinc adagium natum: Dionysius
Corinthi. De his qui à prospera fortuna ad humilem redacti sunt. Adag.

Atheniensis *Demosthenes* in exilium miserunt, quòd pecunia
fuisset corruptus ab Harpalo, qui fugerat ab Alexandro, & Athe-
nas se receperat.

Egesistratus Ephesus ob tribulis sui necem exulauit.

Eusthatius Pamphilus, præsul Antiochenus, sub Constantino
principe in exilium pulsus est Traianopolim Thraciæ ciuitatem,
quòd Arrianorum placita refellisset.

Eusebius Vercellensis præsul ob religionem & doctrinam à Con-
stantino principe missus est Cappadociam in exilium.

Hylarius præsul Pictauiensis, qui scripsit in Arrianos, relegatus
est in Phrygiam.

Ioannes Gotthus præsul Gerundensis, quum sub Phoca principe
Arrianam sectam oppressisset, ab hæreticis relegatus est.

Hippias dux Atheniensis pulsus in exilium, Darium in patriam
commouit. Iustinus lib. 2.

Linus Salinator quum de Illyriis triumphasset, inuidiam sibi
gloria comparauit. Iudicatus enim reus peculatus, in voluntarium
exilium profectus est, postea tamen reuocatus Annibale Italiam
opprimen te.

D

Lucifer præsul Caralitanus à Liberio Pont. ad imperatorem Constantinum missus, ab eodem relegatus est Palaestinam.

Deius Magnus quum Annibali Capuam intranti solus assurgere nollet, ab eodem relegatus est. Quum autem in exilium traheretur, aperto capite vociferâs, Habetis, inquit, libertatem Capani, quam petiistis. Semper enim patriæ deditioem dissuaserat. Liu. lib. 23.

M. Marcellus, Pompeianarum partium, ubi vidit Cæsare victorem, Athenas profugit in exilium. Vnde proconsul Africæ, Domitiani tempore damnatus repetundarum, quod Africam diceretur expilasse, actus est in exilium.

Miletius præsul, Artianæ hæresis sectator, sub Diocletiano pulsus est in exilium, quod præter opinionem fidem nostram defendisset, quum tamen Arrianam vellêt tutari.

Metellus Numidicus (qui de Iugurtha triûphauit) relegatus est, quod in legem Apuleam per vim latam iurare nolisset.

T. Annius Milo Massiliæ exulauit, quod cliens fuisset Ciceronis, in causa cædis Clodianæ.

Montanum Vatienum oratorem, patria Narbonensem, Tiberius relegauit ad Baleares.

P. Nigidius Figulus, quem Lucanus Astrologiæ peritum fuisse scribit, mortuus est in exilio, teste Eusebio.

L. Opimus post Ful. Flaccum virum consularè & C. Gracchum tribunitium oppressos, iudicio circumuentus & in exilium actus est.

Oribasius Sardinianus mortuo Iuliano p̄ncipe, quo cū in summa familiaritate vixerat, inuidia succedentium principum & bonis spoliatus est & in exilium detrusus: ubi tamen in omni calamitate, constante mansit animo, seque philosophum verum exhibuit.

Paulus Diaconus Aquileiensis à Carolo Magno relegatus est ad Diomedis insulam, quod Desiderio Longobardorum regi eiusdem Caroli inimico faueret.

M. Popilius Romani in exilium egerunt, quod missus contra Numantinos rem sua culpa malè gessisset.

Protagoras Abderites, Menandri filius, & auditor Democriti, accusatus ab Atheniensibus, quod Persarum magiam & religionem didicisset, sponte exulauit.

Philistus Syracusanum (qui res Siculas libris duodecim complexus est) Dionysius senior in exilium pepulit, ubi tamen bonam historiæ partem absoluit.

Tullia, Seruij Tulli filia acta est in exilium, quod super faciem parentis mortui currum traxisset.

Tarquinius Superbus, qui occiso Seruio Tullo regnum scelestè occupauit, missus est in exilium cum Tarquinio Collatino filio suo,

suo, propter stupratam ab ipso filio Lucretiam.

P. Rutilius Conf. Cnei Manlij collega relegatus est à Syllanis. Deinde quum reuocaretur: Malo, inquit, vt patria exilio meo erubescat, quam reditu mœreat.

Thrasylbulus dux Atheniensis relegatus est à triginta tyrannis, Athenas per vim occupantibus: quos demum collecta aliorum exulum manu, iuuante Lyfandro Lacedæmoniorum duce expulit, patriæque libertatem peperit.

Thucydides Atheniensis missus Amphipolim (quâ rex Philippus per vim occupauerat) quum in proditionis suspicionem venisset, actus est in exilium, quam tamen fortunam constantissimè tulit.

Cicero ob Clodij inimicitiam actus est in exilium. Quod ægrè adeò tulerunt Romani, vt viginti hominum millia vestem mutauerint. Tandem tamen rediit magno omnium plausu, & vniuersa propè Italia illum suis humeris reuehente.

Hostasius Rauennæ dominus à suis ciuibus relegatus est, q̄ in otio & ignauia torpesceret, publicæque administrationi ineptus videretur.

Berengarius Imp. & Albertus eius filius, ab Othone victi, & in exilium pulsi sunt.

Benedictus Pont. Maximus ab Othone Imperatore, relegatus est suffecto Leone octauo.

Xenophanes annis L x v. exulauit à patria.

In exilio supra septem annos versatus est *Ouidius*, ubi tamen barbaras gentes adeò sibi demeruit, vt in eius obitu Getæ ac Tomitani lachrymas cohibere nequiverint.

Sponte *Pythagoras*, Samon liquit, Athenas *Solon*. *Lycurgus* Lacedæmona. Româ *scipio*, Interrogatus *soerates* cuias esset, Respondit se ciuem mundi.

VIRI CELEBRES MORTVI.

IN ALIENA TERRA.

S Amos genuit *Pythagoram*, texit Metapontus.

Ciceronem Arpini ortum, nutritum Romæ, Sinus Caietanus vidit exanimem.

Plinium infantem lauit Athesis, grandæuum extinxit Veseus.

Vergilium dedit Mantua, Brundusium abstulit.

Genuit *Ouidium* Sulmo, ponticum exilium suffocauit.

Terentium Carthaginensem, quem Roma docuerat, Arcadia sepeliuit.

Horatium Apulum, *Ennium* Calabrum, *statium* Narbonensem, *Ausonium* Burdegalum, duos *seveca* & *Lucanum* Cordubenses, *Plantium* Arpinatem, *Luciliam* Aruncum, *Pacunium* Brun-

dufinum; *Iuuenalem* Aquinatem, *Propertium* Vmbrum, *Valerium* Antiatem, *Catulum* Veronensem, *Varum* Cremonensem, *Gallum* Forliuientem, *Actium* Pisaurensem, *Castum* Parmensem, *Claudianum* Florentinum, *Persum* Volaterranum tumulauit Roma.

Alexandrum Pella genuit, Babylon peremit.

Cyrum Persis tulerat, Scythia truncum tulit.

Crassum & *Pompeium* tulerat Roma. Hunc *Ægyptus*, illum *Assyria* sustulit.

Caton principium & nomen dederat Roma, finem & cognomen *Vtica*.

Cornelios Scipiones Roma genuit, Hispania obruit.

Decu extra patriam ceciderunt, Pater cum Latinis pugnans, cum *Ethruscis* filius.

Æmilius Paulum Cumæ, *Claudium Marcellum* Venusia, *Tiberium Gracchum* tumulauit Lucania, omnes natos Romæ.

Drusus obiit in Germania, *Marcellinus* Baionæ, *Tarquinius Cumis*, *Sylla* Puteolis expirarunt. *Augustus Cæsar* apud *Nolam* Campaniæ.

Tyberius apud Campaniæ *Misenum*.

Traianus in occidente natus, in Oriente mortuus est.

Septimius Severus ortum habuit in Africa, Imperium in Italia, tumulum in Britannia.

Theodosium ortum in Hispania, *Mediolanum* terra operuit.

Annibalem Africæ lumen cepit, vna *Bithynica*.

Theseum, *Themistoclem* & *Solonem* Athenienses sepelierunt *Syrus*, *Persis*, *Cyprus*. Hæc exempla debes *Petrarchæ*, lector optime, qui in dialogo de moriente extra patriam hæc affert. Faciamus nunc auctarium nostro labore.

Sextum Turpilium Romæ natum, abstulit *Sinuessa Hermolaum Barbarum* natione *Venerum*. Romæ pestilentia suffocauit. *Q. Cornificium*, Ro. militaris factio foris abstulit. *Æmilius Macer* Veronensis obiit in Asia. *Cn. Norbanus* à *Sylla* victus, apud *Rhodos* voluntariam oppetit mortem. *Nero* extra urbem seipsum confodit.

Otho apud *Bebryacum* mortuus est. *Labeonem Marsum* Romanum tumulauit *Macedonia*. *Magnentium* imperatorem vidit *Roma*. *Lugdunum* habuit mortuū. *Cleomeni* *Lacedæmonio* tumulum præbuit *Ægyptus*. *Demostheni* Atheniensi *Calabria*. *Critolao* duci *Achæorum Thermopylæ*.

Themistocles Atheniēsis in *Perside* taurinum hausit sanguinem, eoq; periit. *Iugurtham* peperit *Numydia*, mortuū vidit *Roma*. Nascentem *Aeneam* vidit *Simois* in Asia, Raptum absorbit *Numycius*

cus in Italia. *Didoni* patria fuit *Phœnicia*, *Carthago* tumulus.

Aiacem, *Oilei* rapuit mare, quem *Græcia* tulerat.

Leandrum *Abydenum*, *Ægeum* Atheniensem *Ægyptium* *Phaeronem*, *Menandrum* poetam *Palinurum* & *Misenum* non sua, sed piscium extinxit patria. Reperirem huiusmodi exempla numero propè infinita, nisi timerem ne nimia copia saturis plus æquo stomachis nauiscam excitaret.

CONTEMPTORES DEORVM.

Glaucus quum sacra *Veneris* contemneret, illa irata eius equabus furorem immisit, quibus utebatur ad currum, eumq; morsu dilacerauerunt.

Aiax *Oilei* filius *Cassandram* in templo *Mineræ* stuprauit; dea facinus vlciscente, fulminatus est in mari, dum euerso *Ilio* redire vellet in patriam.

Pub. Clodius *Pompeiam* *Q. Pompeij* filiam & *Syllæ* neptem, inter publicas *Bonæ* deæ cæremônias adulterauit.

Lycurgus rex *Thracum*, contemptor fuit *Bacchi*; propterea vlciscente numine cruribus suis asciam illisit, dū vellet amputare vires. *Propertius* lib. 3. *Vesani*q; noua nequicquam in vite *Lycurgum*. Propterea à poetis *Bipennifer* & *Securiger* appellatur, quòd securi seipsum offenderit. *Ouid.* lib. 4. *Meta*. *Penthe*a tu venerande, *securigerum*q; *Lycurgum*.

Pentheus *Echionis* & *Agæus* filius, dum sacra *Bacchi* despiceretur, à matre, cæterisque *Menadibus* interfectus est. *Propertius*: *Pentheos* in triplices funera grata greges.

Herodotus scribit *Cleopem* *Ægypti* regem templa omnia obseruasse, ne populus sacrificaret diis.

Amasis quotiescunque accusabatur furti (erat enim maximus prædo, vt iã diximus) causam defererebat ad deos, velut iniuste accusatus hominum querimonia. Cōuictus à Diis, neq; eorū templa curæ habuit, nec illis sacrificauit, tanquam male de eo mererentur, q̄ falsa (vt dicebat) oracula redderent. *Herod.* lib. 2.

Tentis fuit quispiam princeps, qui ad expeditionem *Troianam* cum *Græcis* nauigare volens, dum in *Aulidis* rupes impegisset, indignatus *Palladem* vulnerauit hasta. Vnde exitiali morbo correptus est.

Non erubuit *Pyrrhus*, *Achillis* filius, *Priamum* senio confectum ad aram *Iouis* *Ercæi* interficere. *Verg.* lib. 2. *Æn.* Hoc dicens, altaria ad ipsa trementem *Traxit*, & in multo lapsantem sanguine nati *Implicuitq;* comam læua, dextraq; coruscum *Extulit*, & lateri capulo tenuis abdidit ensem.

Inter contemptores *Diūm* numeratur *Mexentius* à *Vergilio*

lib. 7. vbi ait Primus in bellum Tyrrhenis asper ab oris Cōtemptor diuūm Mezentius. Fuit enim impius in homines sine deorū respectu, inquit Macrobius.

Lycæon, rex Arcadiæ, quum Ioui pararet insidias, ab eodem mutatus est in lupum, vt fabulantur Poëtæ Vnde Iuppiter apud Ouid. li. 1. Met. sic loquitur: An satis ô superi tutos fore creditis illos, &c.

Alcithoe fuit etiam contemptrix Bacchi. Oui. lib. 4. Met: At non Alcithoem Mineias orgia censet, &c.

Erisichon Thessalus, Cereris (quam aspernabatur) lucum abscidit: Vlciscente dea ad tantam redactus est fame, vt sua ipse membra corroserit. Oui. lib. 8. Met, Pater huius erat, qui numina diuūm sperneret, & nullos ais adoleret honores, & c.

Prætides filix Præti Argiuorum regis Iunoni se præferentes ab eadem mutatae feruntur in vaccas. Alij fabulantur hoc factū quod Venerem spreuissent.

Atalanta & *Hippomenes* Venero concubitu templum Cybeles profanarunt Vterq; demum leones facti sunt, vlciscente numine. Autor Oui. lib. 10. Meta.

Diomedes, Tidei filius, Venerem in bello Troiano læsisse fertur. Oui. lib. 1. Elegia. Pessima Tidides scelerum monumenta reliquit. Ille deam primus perculit.

Cambyfes, rex Persarum templa & leges ludibrio habuisse fertur. Vbi enim potitus est Ægypto, Vulcani templum ingressus, risu & conuiciis insectari cœpit. Alia etiā simalachra per summam iocorū licentiam cauillatus exussit. Apertis item conditoriis mortuorum, cadauera introspicere maximæ duxit voluptati.

Capaneum scalarum repertorem (quem Poëtæ fulminatū fuisse dicunt) deorum contemptorem vocat Staius lib. 1. Theba. vbi ait: Sed enim ipse manu prægressus auroꝝ facta, diu tutò superūm contemptor, & æqui impatiens.

Iam diximus in capite de Latronibus, & Sacrilegis, *Dyonisium* Syracusanum templa deorum spoliasse, suisque furtis gratulatum, diis ipsis illuisse.

Xerxes rex Persarum notatur impietatis, q̄ Neptuno maris Deo cōpedes, & Soli tenebras minareretur. Stroza pater: Nec veluti Xerxes, Neptuno vincla minamur, Classibus insolitum quum patefecit iter. Idem Templa in Græcia inflammavit, q̄ parietibus includerent deos, quibus omnia deberent esse patentia ac libera, quorum hic mundus omnis templum esset ac domus. Autor Cicero lib. 2. de legibus.

Phlegyas, rex Lapytharum, & Ixionis pater, templum Delphici Apollinis incendit. Hinc ad inferos detrusus, ibidem grauissimè punitur

punitur. Verg. li. 6. Æn. Phlegyasq; miserrimus omnes admotiet, & magna testatur voce per vmbꝝas, Discite iustitiam moniti, & non temnere diuos.

Salmones, Æoli filius, Iouis fulmina in aëre simulabat, vt Deus in Elide crederetur. Verg. li. 6. Æn. vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas, Dum flammās iouis, & sonitus imitatur olympi.

Celmis vnus fuit ex Idæis Dactylis, qui matrem deorum Rheam violauit stupro.

Diagoras Melius Atheniensium factorū mysteria & cærimoniae adeò neglexit, vt permultos auerterit à religione. Idem arcana mysteria (quæ non licebat profanis inuulgare) omnibus detexit. Propterea Athenienses eum in exilium pepulerunt, talento propōsitō, si quis hominem compertum occidisset.

Theopolemus, & *Hiero* fratres, Apollinis sanum expilarunt. Quo facto pœnam iudicij reformidantes, domo profugerunt. Autor Cicero in quinta Verrina.

Cyanippus Syracusanus soli Baccho sacra facere neglexit. Iratus deus tantam ei ebrietatem immisit, vt repertam in tenebris filiam nefando coitu stuprauerit.

Contemptor eius numinis *Armitus* ebrius factus est, & medullinæ filix vlciscente deo se commiscuit.

Theron rex citerioris Hispaniæ, furore correptus templum Herculis apud Gades expugnare voluit, & incendio dare. Iratus deus fecit, vt eius naues improviso igne corriperebantur. Autor Macrobius.

Leo Imperator apud Constantinopolim sanctorum imagines depositas, incendit: iussitq; Romano Pontifici, vt idem faceret, si imperialem gratiam sibi promereri veller.

Tertius post Neronem sæuiit in Christianos & religionem catholicam *Traianus* imperator, sub quo Clemens 111. Pontifex, Symeon Hierosolymitanus episcopus, Ignatius Anthiochenus episcopus passi sunt.

Imp. quoq; *Decius* multa Christianorū millia dedit morti. Quod etiam fecerunt Valerianus & Galenus filius. Vnde pater à principe Turcarum deo volente captiuus abductus, in misera seruitute conseruit.

Diocletianus per annos quatuor eadem rabie debacchatus est in orthodoxæ fidei cultores.

* *Athanasius* Gotthorum rex multos itidem Christianos variis tormentorū generibus enecauit. Alios detruncavit gladio: quosdam in exilium pepulit, & ibidem fame & siti languere ad mortem coegit. Hinc iusta numinis ira miserum exhalauit spiritum, sanguinis fluxu toto corpore erumpentis.

Euarius rex Gothorum, templorum aditus spinis obserabat & sepebat vt introeundi raritas obliuionem religionis induceret. Clericos carceribus includebat. Nullum omittebat tormenti genus, in quo feritatem suam non exerceret.

Demonax philosophus Adriani tempore, adduci nunquam potuit, vt ad Eleusina sacra ac ministeria accederet. Propterea accusatus à populo, vt religionis contemptor, factū excusauit, testatus ea sacra meritò esse sibi suspecta, quæ in occulto fierent. Nā si bona essent, dicebat ea manifestari oportere: si mala debere refugi.

Anaxagoram Clazomenium Athenienses in vincula coniecerunt, quod solem ignitum dixisset esse lapidem, non Deum: quem tamen illi pro Deo habebant.

Imperante *Constantino*. Manuelis filio, quum Turcæ Constantinopolim cepissent, nullæ scelerum facies defuerunt: nulla dignitatis sexus, aut ætatis habita est ratio: Stupra cædibus, cædes stupris additæ. Templi sanctorum diruta sunt: Ossa martyrum canibus & suibus obiecta: Redemptor ipse iterum cruci affixus, luto limoque deformatus est. Nullum omisum est ludibrium, quod prius exercuissent Iudæi. Princeps tãtæ feritatis *Othomanus* vbi fatis in sanctorum reliquias & simulachra sæuitum est, feritatem conuertit in vtriusque sexus homines, quos omnes more pecorum gregatim occidit, præter nonnullas liberali forma fœminas, quas ad maiorem libidinis ignominiam reseruauit. Hoc autem factum est in annum salutis M.CCCCLIII.

Leo Armenius Imperator, parra de Bulgaris victoria, diuorum imagines deleri penitus iussit: paulò post à Michaelè Traulo per insidias iugulatus.

Theophilus quoque imperator post Michaelè Traulum, quum sanctorum imagines itidem odio haberet, multos earum cultores ad mortem cædi iussit.

Gensericus princeps Vandalorum, quum Carthaginem cepisset, omnesq; opes interfectis ciuibus in ius suū vertisset, animum ad ecclesiarum spoliationem adiecit, quas sacris vasis exinanitas, & sacerdotum administratione priuatas, equorū suorū fecit stabula.

Herostratus templum Ephesiae Dianæ toto orbe nominantissimum, & inter septem orbis miracula nominatum incendio dedit vt immortalitatem nominis sibi compararet.

Brennus dux Gallorum Senonum templum Apollinis Delphici causa prædæ ingressus, ira numinis se interfecit. Autor Valerius, & Iustinus lib. 24.

Fuluius Flaccus in Censura tegulas marmoreas ex Iunonis Laciniae templo detraxit, & in ædem Fortunæ equestris, quã Romæ facie

faciebat, transtulit. Post quod factum negatur mente constitisse. Quin etiam per summam animi ægritudinem expirauit, quum ex duobus filiis in Illyrico militantibus alterum decessisse, alterum grauitè vulneratum audisset.

Pleminius Scipionis legatus thesaurum Proserpinæ apud Locros spoliavit, nec defuit vltio, Nam postea in carcereter, errimo genere morbi consumptus est.

Pyrrius quoque è Sicilia rediens, thesauros Locrensis Proserpinæ, intactos ad eam diem, spoliavit, & imposuit classi, quæ postera die vicinis deæ littoribus illisa naufragium fecit.

Milites *Alexandri*, qui milesiæ Cereris templum ad prædam iruperant, flamma obiecta, priuari sunt oculis.

HÆRETICI NONNULLI.

Aetius Sophista Antiochenus, primùm Christianus, Arriano-
Arum sectæ postmodum adhæsit. Vnde Antiochia pulsus est, & Atheos vocatus.

Ammonius Alexandrinus, præceptor Origenis, fuit à puero Christianus. Proiectior verò factus ad philosophiam se conuertit, deserta fide orthodoxa.

Apollinaris iunior, dicebat animam à deo verbo facto non assumptam: aut si assumpta esset, non habere mentem. Huic propterea Christianorum commercio interdictum est.

Arrius Alexandrinus, Armodij filius, filium deum ab æterna patris substantia separabat. Ad quam hæresim refellendâ iussu Constantini Imperatoris celebrata est synodus Nicena, cui interfuerunt Alexander & Pannutius præfules. Item Athanasius diaconus cum cccxviii. aliis præsulibus, qui explosa Arrij sententia, filium patri consubstantialem fecerunt. Arrius in exilium pulsus, magnam nihilominus turbam hominum in suam traxit sententiam, sed non impunè. Nam dum in latrina corporis excrementa egere-
ret, animam cum intestinis emisit. Ex Ruffini historia.

Berillus, Bostrenæ vrbs Arabiæ præsul, dicebat Christum redemptorem ante humanitatem non extitisse, nec propriam diuinitatis habere substantiã, sed tantum patris in eo habitasse. Quem eius errorem ita repressit Origenes, vt tandem eum ad meliorem mentem reuocauerit. Autor Eusebius.

Carpocrates, hæreticus Simonis magi superstitiones imitatus est, quas palàm tradebat.

Cherinthus dicebat, regnum Christi post resurrectionem Hierosolymis futurum, vbi mille annis homines libidini & voluptatibus indulgissent.

Ebion putauit, Christum purum esse hominem, sine vlla deitate

perfectum tamen, & omni virtute cumulatifimum. Eius sectatores vocantur Ebionitæ.

Herchesaita quædam de scripturis refutabant, & quædam rursus admittebant nouæ ac veteris legis testimonia. Paulum apostolum penitus respuebant. Librum quendam circumferebant, quem dicebant de cælo lapsum, cuius verba si quis audisset, delictorum veniam consequeretur.

Eluidius Auxentij discipulus fatebatur virginem peperisse, verum postea congressam viro, dicebat alios suscepisse liberos, fratres domini. Insanam eius opinionem confutat Hieronymus.

Eudoxus præsul Constantinopolitanus fuit imitator Arrianae sectæ, Valentis principis ætate.

Eunomius, præsul Cyzicenus, diuinitatem negabat in Christo. Plurima scripsit contra fidem, & differendi leges suis sectatoribus reliquit. Hunc Gregorius Nazianzenus & Gregorius Nissenus præfules suis argumentis confutarunt.

Eutyches Constantinopolitanus discernerebat Christum à verbo dei. Negabat præterea Christi carnem similem esse nostræ, dualq; in eo naturas inficiabatur. Aiebat ipsum Christi corpus è cælo descendisse, & in virginis uterum tanquam Solis radios penetrasse. In hunc celebrata est quarta Synodus. Volater.

Eusebius Nicomediensis præsul, secutus est Arrium, cui & multos peperit asseclas.

Faustus Afer secta fuit Manichæus. Scripsit libros in orthodoxam fidem, quibus abunde respondit Augustinus.

Iouinianus nuptias virginitati præfererat, secutus opinionem Stoicorum de virtutum & vitiorum æqualitate. Eius scriptis respondit Hieronymus.

Pollio Macedonius dicebat, Spiritum sanctum nihil habere commune cum patre & filio. Fatebatur tamen filium patri similem.

Manes hæreticus imperante Aureliano Roman venit è Perside. Hic ponebat duo principia inuicem contraria. Dicebat se natum ex virgine, & in montibus educatum. Ponebat unicam in Christo naturam diuinam. Eius verò humanitatem dicebat esse phantasticam: causatus non esse verisimile Deum pari voluisse. Contra verò Paulus præsul Antiochenus affirmavit Christum simplicem fuisse hominem. maximum alioqui prophetam. Vide Eusebium de hoc Manete. Sectatores eius dicti sunt Manichæi.

Meletius præsul in Ægypto Arrianis adhæsit, habuitque multos asseclas, eos maximè qui Petro præfulei Alexandrino aduersabantur.

Menander magus, genere Samaritanus, seruatorem se vocabat ex Olympo ad hominum salutem demissum. Docebat nullo pacto

ange

angelos ab hominibus vinci posse quàm magicæ artis disciplina. Varias passim hæreses diffudit, quarum lolio multorum oculos vitiauit.

Messaliani cuiusdam demonis effectum expectabant, quæ sanctum Spiritum arbitrabantur. Reiciebant opus manuum, tanquam malignum. Somnio & otio indulgebant. Eius sectæ principes fuerunt Datoisus, Phibas, Dalphidius. Theoderitus in historia Tripartita.

Montanus Phryx natione, vocabat se paracletum. Multos in suam traxit hæresim, & in his Priscam & Maxillam, quas eò redegit insaniam, vt relictis viris eum sequerentur, eiusq; inspiratione spiritum propheticum habere se crederent. Sectatores habuit qui Cataphrygæ dicuntur. Hi Spiritum sanctum sibi, non Apostolis infusum prædicabant.

Monotheitæ duas in Deo voluntates negabant, diuinam scilicet & humanam, quum tamen res aliter se habeat. Nam Christus multa vt homo voluit, & fecit. Multa item vt Deus. Contra hos celebrata est sexta Synodus, Anno salutis D L X X X V. Sectæ princeps fuit Sergius præsul Constantinopolitanus. Autor Paulus Diac. de gestis Longobar.

Novatus presbyter Rom. sectam instituit Nouatianorum, qui se mundos & puros appellabant. Hic in tantam lapsus est dementia vt eos (quibus Eucharistiam præbebat) prius iurare cogeret, se nunquam Cornelium Pontificem secuturos.

Episcopus fuit in parte Ægypti *Nepos* nomine, qui dicebat Sanctos in terris cum Christo mille annis regnaturos in libidine, & voluptate.

Nestorius Germanicus, præsul Constantinopolitanus cælum suis sectatoribus promittebat, Christum hominem tantum esse prædicabat, duas negando naturas. In hunc celebrata est tertia Synodus sub Theodosio iuniore.

Nicolaus (à quo Nicolaitarum secta orta est) legem matrimonij refellebat, volebatque promiscuos esse concubitus. Euseb.

Paulus samosatanus homo multæ arrogantiæ, & nullius propè sapientiæ, psalmos solitos cantari vetuit. Hisque alios suffecit, quos in suam ipse laudem conscripserat. Negabat filium dei de cælo descendisse, sed in utero virginis initium habuisse.

Praxeas Asiaticus plures negabat personas in trinitate, sed eundem patrem & creasse omnia, & in cruce pependisse, quod (vt dicebat) communicata pluribus monarchia auctoritatem principatus minuat. Huius argumentis respondit Tertullianus.

Photinus, præsul Smyrnæus, humanam solum naturam in Christo posuit, instar Ebionitarum.

sabi-

Sabinus, præsul Heracleæ, secta fuit Arrianus. Is Christianos omnes (qui in Synodo Nicena ab Arrio defecerant) idiotas vocabat, & ignavos, eosque infirmitate ingenij lapsos dicebat.

Sabellius hæreticus, negabat Christum Dei filium, primogenitumque omnis creaturæ: atque etiam Spiritus sancti auferebat intellectum. Ponebat unicam in trinitate personam. Hinc variæ factiones, & malorum germina pullularunt. Eius sectatores Sabelliani dicuntur. Sunt qui Sabinum & Sabellum eundem faciant.

Simon Magus natione Samaritanus multos artibus magicis, & ope demonum eludit Romæ, Imperante Claudio principe, ita ut numinis loco habitus sit, & honore simulachri decoratus, cum hac inscriptione, SIMONI DEO SANCTO. Eum Samaritani omnes & deum fatentur. Sunt qui dicant eum, quum per aëra deuolaret, Petri precibus cecidisse, eaque ruina miseram exhalasse vitam.

Symmachus, vnus ex interpretibus Bibliorum, putauit Christum ex concubitu Ioseph & Mariæ natum. Quam insaniam probare voluit euangelio Matthæi.

Basilides scripsit in Euangelium xxiiii. Commentarios, confinxitque prophetas quosdam, ut Barabam & Barcob, aliosque, barbaris nominibus nuncupatos. Hic instar Pythagoræ sectatores suos quinquennio filere iussit.

Theodorus Coriarius humanam tantum naturam tribuebat Christo. Fatebatur tamen verbum Dei in eo habitasse ob excellentem virtutem. Mariamque non Dei, sed hominis tantum matrem esse. In hunc celebrata est quinta Synodus, Iustiniani principis & Vigiliij pontificis tempore, anno salutis D. XL. vbi sancitum est, ut Maria Theotocos, id est, Dei mater, vocaretur. Euseb. lib. 5.

Tertulianus patria Carthaginensis, quum in fide aliquandiu perstitisset, tandem clericorum Ro. contumeliis ad Montani dogma delapsus est.

Apelles hæreticus dicebat in Christo fuisse corpus phantasticum, prophetias non recipiebat, quod sese rescinderent, & implicarent contradictionem.

Acephali duas in Christo negabant naturas, nullo eius opinionis autore. Vnde & traxerunt nomen.

Alxericus hæreticus dicebat Ideas in mente diuina creare, & creari. Hunc Innocentius III cremari iussit Luteriæ. Volater.

Barbara, Sigismundi Imperatoris coniunx, stultas vocabat virgines pro Christi nomine passas, quæ voluptatis gaudia non gustassent. Dicebat animas cum corporibus interire, nec futuram a liam vitam post hanc, quam viuimus.

Cerdo hæreticus assererat duo fuisse contraria principia. Eius affectæ

affectæ dicti sunt Cerdoniani.

Alogi hæretici verbum negabant esse Deum, sprete Ioannis Apocalypsi. *Aquarij*, fuerunt hæretici quidam, qui solam aquam offerebant in calice sacramenti.

Adamiani, exemplo Adam nudi, ac sine vllis vestibus degebant, eoque modo cum foeminis versabantur, asserentes illud in vita melius putandum esse, quod ad naturam magis accederet. Crinitus cap. 6. lib. 15.

Nyctages, vniuersam noctem somno & quieti concedebant, dicentes naturæ genium violari, atque corrumpi, si ipso noctis tempore vigilaretur.

Himerobaptistæ apud Iudæos vocati sunt hæretici, qui seipfos & sua vestimenta quotidie abluebant. Autor Crinitus.

Marcion hæreticus bina principia, binosque deos ponebat, bonum scilicet, & malum.

Templarij hæretici emerferunt anno post imperium Augusti M. xxx. Hierosolymis in tantam sanctitatis opinionem venerunt, ut breui tempore multas diuitias ac templa sibi comparauerint, a quibus Templarij dicti sunt, quod frequentes & assidui versarentur in templis. Idem Christi sacris impudentissimè abdicatis, in quadam flagitia diuerterunt. Conflauerunt enim simulachrum quoddam miro artificio, cui hominis cutem superinduxerunt, collocatis in fronte binis carbunculis, oculorum vice promicantibus. hoc autem loco numinis reuerentur. Morientium cadauera resoluta in cineres cæteris dabant in potum, ut in ea secta firmiores essent. Natum ex templarij virginisque coniugio torrebant igne, simul ex humore deliquato suum perungebant simulachrum. Nefanda masculorum libidine conflagrabant. Dammati sunt autem in Viennensi consilio, & deuoti flammis sententia Clementis Pont. Max. Qui Benedicto successit.

Donatus, natione Afer dicebat filium esse minorem patre, & spiritum sanctum filio.

VATES, AVGVRES, ET

ARVSPICES.

P*rotheum*, filium Oceani & Tethyos, poetæ vatem faciunt. Vergil. lib. 4. Georg. Est in Carpathio Neptuni gurgite vates Caruleus Protheus.

Laocoon vates fuit Troianus, qui prædixit Græcos in fatali Sinonis machina delitescere. Troianosque obiurgavit, quod eam in urbem admisissent. Verg. lib. 2. Æneid. Autor.

Enrypilus, vates fuit Græcus, quem Sinon Vergilianus ait Apollinem

linem consuluisse super simulato Græcorum reditu in patriã, vbi ait: Suspensi Eurypilum scitatum oracula Phœbi Mittimus, isque aditis hæc tristitia dona reportat. Est & Eurypilus vates medicinæ apud Plin. lib. 11. natu. histo.

At *Hyrtia* filia fuit Sesostris regis Ægypti, diuinationis perita, quæ futuram patri monarchiam prædixit.

Melampus filius Amythaonis medicus fuit & augur peritissimus Propert. lib. 2. Turpia perpeffus vates est vincla Melampus. Plin. lib. 25. Melampodis fama diuinationis artibus nota est.

Tyresias, rex Thebarum, & augur fuit, qui consultus à Ioue, vtri maior esset, in Venere libido, virone an fœminæ, quum fœminæ dixisset, ira Iunonis excæcatus est. Quam eius cæcitatem Iupiter vaticinio pensauit. Alij excæcatum ferunt, quod Minervam in fronte nudam conspexisset. Ouid. lib. 3. Meta. At pater omnipotens (neque enim licet irrita cuiquam Facta Dei fecisse Deo) pro lumine adæpto Scire futura dedit, pœnamque leuauit honore. Stat. libro 2. Thebaid. Longæui vatis opacos Tyresius vultus, vocemque & velleræ nota Induitur.

Tages primus omnium aruspicij disciplinam dedit Hetruscis. Ouid. lib. vltim. Meta. Indigenæ dixere Tagem, qui primus Hetruscam Edocuit gentem casus aperire futuros.

Cassandra, Priami filia, quum Apollini copiam sui corporis promississet, ab eodem vates facta est: quum autem non staret promissis, iratus Deus fecit, vt eius vaticiniis non adhiberetur fides. Hæc prædixit futura ex Helenæ raptu infortuniam Propertius lib. 3. Certa loquar, sed nulla fides, neque enim Iliæ quondam Verax Pergameis Phœbas habenda malis. Sola Parim Phrygiæ fatum componere, sola Fallacem patriæ serpere dixit equum. Ille furor patriæ fuit vtilis, ille parenti, Experta est veros irrita lingua deos. Idem lib. 4. & Vergil. lib. 2. Æneid.

Calchas augur fuit, Thestoris filius, qui tempore belli Troiani Græcis oracula reddidit. Vergil. lib. 2. Æn. Hic Ithacus vatem magno Calchanta tumultu Protrahit in medios. Idem prædixerat. Græcos omnes Troia diruta in patriã sospites redituros. Quod secus accidit: nam multi apud Caphareum Euboia naufragium fecerunt. Quo liquet veterum vatum præfagia non semper vera extitisse. De Calchante Ouid. lib. 12. At veri prouidus augur, &c. Idem lib. 2. de Arte. Stat. lib. 3. & Cic. lib. 1. de Diuinatione. Ferunt hunc Calchantem cum Amphilocho Amphiarai filio ab expeditione Troiana redeunte ad Apollinis Clarij lucum diuertisse, repertoque ibidem Mopsos, quædam proposuisse. Quæ quum ille soluisset, aiunt Calchantem animi ægritudine periisse. Quæstio ab Hesiodo talis memoratur:

Mira-

Mirabor sanè, poteris si dicere ficus, &c. Pherecydes apud Cælium scribit, Calchantem sue oblata interrogasse, quot porculos gestaret, Mopsos verò respondisse tres, atque ex his vnam fœminam. Quem vbi vera locutum patuit, illum ægritudine intabuiffe.

Helenus, Priami filius, vaticinio claruit, autore Vergilio, apud quem Æneas sic eum alloquitur lib. 3. Æn. His Vatem aggredior dictis, ac talia quero. Troiugena interpret diuû, qui numina Phœbi, &c. Ouid. lib. 13. Metam. Quam sum Dardanio (quem cepi) vate potitus. Cic. lib. 1. de Diuinat. Quid Asiæ rex Priamus, nonne & Helenum filium & Cassandram filiam diuinantes habebat?

Nautes nomen est vatis Troiani apud Vergil. lib. 5. Æneid. qui dum incensæ ab Iride in Sicilia comburerentur Æneæ naues, docuit hoc ipsum fieri Iunonis odio. vt Latio Troianos auerteret: monuitque Æneam ipsum, vt non succumberet calamitatibus, sed inuicto persisteret animo.

Carmentis, Euandri mater præfaga, & monitrix rerum futurarum, Prius vocabatur Nicostrata: verum vbi carminibus dare incepit responsa, Carmentis vocata est. Vergil. lib. 8. Matrisque egere tremenda Carmentis nymphæ monita, & Deus autor Apollo. Martianus Capella: Alij quoque huius generis homines, in diuinandi vsum & præscientiam procreati, vt Carmentis in Arcadia, ab effuso per vaticinia carmine dicta.

Manto filia Tyresia (à cuius nomine dicta est Mantua) fuit etiam fatidica, & rerum futurarum præfaga. Vergil. lib. 10. Ille etiam patriis agmen ciet Ocnus ab oris Fatidicæ Mantus, & Thusci filius amnis, Qui muros matrisque dedit tibi Mantua nomen, Ouid. lib. 6. Metam. & Stat. lib. 10.

Rhamnates augur fuit, charissimus Turno. Vergil. libro 9. Rex idem & regi Turno gratissimus augur, Sed non augurio potuit depellere pestem.

Asilas nomen etiam est auguris, qui suppetias tulit Æneæ contra Turnum, Vergil. lib. 10. Tertius ille hominum diuûmque interpret Asilas, Cui pecudum fibræ, cœli cui sidera parent, Et linguæ volucrum, & præfagi fulminis ignes, Mille rapit densos acie, atque horrentibus hastis.

Tolumnius nomen est auguris, qui pro Turno bellauit in Æneam. Vergil. lib. 12. Expediuntque manus, primusque Tolumnius augur.

Iapys, Iasij filius nomen auguris apud eundem Vergil. lib. 12. Iamque aderat Phœbo ante alios dilectus Iapys Iasides, acri quondam cui captus amore Ipse suas arres, sua numera lætus Apollo Augurium citharamque dabat, celeresque sagittas, &c.

Choreus sacerdos fuit Cybeles diuinandi peritus. Vergil. lib. 11. Au-

reus

reus ex humeris sonat arcus, & aurea vati Cassida.

Aruns vates fuit Thuscus, cuius peritiam diuinando describit Luca. Hæc propter placuit Thuscos de more verastro Acciri vates, quorum qui maximus æuo Aruns incoluit desertæ mœnia Lunæ Fulminis edoctus motus, venasque calentes Fibrarum, & motus errantis aëre pennæ.

Labyssa mulier fuit fatidica in Boëmia, quæ filiam habuit Craeco nomine, rerum quoque futurarum peritam. Valat. in Georg.

Phæmonoe virgo prima Delphici Apollinis vates fuisse dicitur, carmenque Heroicum inuenisse. Plin. lib. 10. Phæmoneo Apollinis dicta filia, dentes ei fuisse prodidit. Luca. lib. 5. Phæmonoen errore vagam, curisque vacantem Corripuit, cogitque fores irrumperet templi, &c. & Stat. lib. 2. Syl.

Plin. lib. 7. ait maximam fuisse diuinitatem *Melampodis* apud Græcos, apud Romanos *Martio*.

Amphiaræus Oiclei filius, augur fuit & vates Græcus, quem quum Adrastus rex in bellum contra Thebas vellet ducere, recusauit: ac ne cogeretur, sese occuluit, quod præuideret ibidem se periturum. Fraude tamen vxoris Eryphiles (quam monili corruerat Adrastus) proditus est, & inuitus in bellum tractus, vbi terræ hiatus absumptus est. Stat. lib. 1. & 3. & 7. Theb.

Mæon nomen est vatis, & auguris apud Statium lib. 2. Theb. dicentem: Ille hæc præuiderat omnia doctus Æris, & nulla deceptus ab alite Mæon.

Branchum ferunt Apollinis fuisse filium, cui pater diuinandi artem concesserit. Stat. Primoque æqualis honori Branchus. Strabo ait eum sacerdotem fuisse delubri Apollinis Didymæi. Mirandula in hymnis: Hinc quoque Branchiaco vatem stimulauit ab axe Delius innumeris subigens ambagibus orbem.

Thyodamas filius fuit Melampodis, diuinandi quoque peritus. Stat. lib. 8. Insignem fama, sanctoque Melampode cretum Thyodamanta voluit, quo cum ipse arcana deorum Partiri, & visas vni sociare solebat Amphiaræus aues, tantæque haud inuidus anti Gaudebat dici similem, iuxtaque secundum.

Idmon, Apollinis & asteriæ filius, & ex Argonautis vnus, clarum etiam vaticinio. Hunc à serpente occisum ferunt. Sene. in Medæa: Idmonem quauis bene fata nosset, Cōscidit serpens Libycis arenis.

Trophonius, vates fuit quispiam, speluncam habitans, in quam qui descendebant perpetuò erant agelasti & irrisibiles. Hinc adagium natum. In Trophonij antro vaticinatus est. de homine maxime tristi, & prænimis se uero. Mirandula in hymnis, Phœbeique antrum fundens consulta Trophoni.

Apol

Apollonius, è Tyana ciuitate Græciæ, rerum futurarum præfagiis fertur claruisse. Præuidit enim Cilicem quendam lasciuum hominem intra diem tertium occisum iri, & contigit. Aiebat se cuncta facere Deo consultore, & duce dæmone, scireque omniū linguas, & hominum cogitationes intrespicere, futura præuidere & iam præterea diuinitus cognoscere. Somnia interpretabatur, & declarabat porrenta, damnabat animalium sacrificia. Eius vitam cōpendiosè satis describit Volaterranus.

Mopsus fuit omnium vatum peritissimus, vnus eorum, qui Argonautis futura prædixerunt. Cum hoc in certamen descendit Calchas, victusque dolore animi in fata concessit, vt iam diximus. Adagium fluxit in vulgus, Mopso certior, de eo, qui citra mendacium futura præuidet, & enuntiat. Fuit Mopsus Ampyci filius. Ouid. lib. 10. Senec. in Medea. Val. Flac. lib. 1. Argon. Fuerunt & alij eiusdem nominis, vt Mopsus Tyresis filius: alius etiam, à cuius nomine Attica regio Mopsopia vocata est.

Polyxo. nomen est Phœbadis apud Val. Flac. lib. 1. Argon. Tunc etiam vates, Phœbo dilecta Polyxo.

Philochorus Atheniensis, fuit vates Eratothenis tempore, qui extinctus est insidiis Antigoni Macedoniæ regis, quæ venisset in suspicionem contractæ cum Ptolemæo rege amicitia. Hic scripsit Attidis lib. xvii. qui continent res gestas Atheniensium, & reges & magistrarus vsque ad Antiochum deum. Scripsit etiam libros quatuor de vaticinio.

Sospetra mulier genere Lyda, vxor Ædesij sophistæ, spiritu fatidico, & futurorum præfago fuisse prædicatur, atque etiam à quibusdam numinibus educata fertur.

Actius Nauius augur fuit, qui nouacula coræ præscidit, spectante Tarquinio. Quo factum est, vt Tarquinius ipse in rebus dubiis eo augure semper vteretur, & populus de suis rebus ad eum deferret.

Massurius, & *Mutius*, nomina sunt augurum Romanorum, apud Plinium lib. 10. cap. 7.

Sostratus vates fuit, qui per furorem multa prædixit Græcis, vt Xerxis aduentum in Græciam.

Spurina. vates Cæsarem monuit, vt idus Martias caueret, Tranquillo teste: Eoque die interfectus est imperator, quem cauendum esse prædixerat vates.

Astylus Centaurus, Ixionis filius, quum diuinandi peritia claret, fratres suos monuit, ne bellum contra Lapythas molirentur. Idem prædixit Nesso vulnus quod Herculis sagitta erat accepturus. Ouid. Astylus ille etiam metuenti vulnera Nesso Ne fuge, ad Herculeos, inquit, seruaberis arcus.

E

Tyburnum Plin. lib. 16. ait fuisse Amphiarai filium, peritum augurij, à quo Tyburtes populi originem traxerint, multò ante Romanam conditam.

Olenus Calenus nomen est vatis apud eundem libr. 28. vbi ait: Quum in Tarpeio fodientes de lubrico fundamenta, caput humanum inuenissent, missis ob id à senatu legatis. Herutia celeberrimus vates Olenus Calenus præclarum id fortunatumq; cernens, interrogatione in suam gentem transferre tentauit.

Prylis, Mercurij fuit filius diuinandi apprimè peritus: Hinc adagium, Lesbij Prylis, in hominem sagaci coniectura.

Lampon fuit sacrificus, & vates oraculorum, solitus iurare per anserem velut auem auguralem.

Eurycles vates fuit, qui de se suisque incommodis aliquid semper diuinabat. Hic per assistentem dæmonem vera vaticinabatur, Propterea Euryclitæ dicuntur omnes diuinaculi.

Chryses, vates fuit Iunonis, cuius filia Chryseidem quum Græci rapuissent, dea iniuriam vlciscente, pestilentia in suis castris laborauit.

Astypbilus Possidoniates, vir fuit vaticinij peritus, qui Cimoni Atheniensi (quo cum in summa familiaritate vivebat) mortem prædixit ex præcedentibus prodigijs. Plaut. in Cimone.

Martha nomen est mulieris fatidicæ, quam in lectica stantem honorificè circumduxit Marius, & sacrificia ea iubente celebravit. Hanc senatus, quòd futura obseruaret, & prædiceret, libertate donauit. Auctor idem Plutarchus in Mario.

Apud eundem *Milithas* nomen est vatis, quo in explicandis prodigijs Dion vsus est.

Peripoltas, vates fuit ex Thessalia, qui Opheltem regem suòq; in Bœotiam populos deducens, familiam multis deinde temporibus nobilissimam ex se reliquit.

Aristander & *Cleomantes* nomina sunt diuinaculorum apud Plutarchum in Alexandro, vbi ait: Quòd prodigium conspicatus Alexander, accitis ariolis Aristandro & Cleomanti Spartano aperit.

Vmbritius apud eundem in Galba nomen est auguris: Nam illo die, inquit, simul cum diluculo & Galba præsentibus amicis sacrificabat in palatio augur Vmbritius. Cor. Tacitus: Sacrificanti pro æde Apollinis Galbæ aruspex Vmbritius mistia exta, & instantes insidias ac domesticum hostem prædicit.

Theocritus nomen est auguris apud eundem Plutar. in Pelopida.

Demophoon fuit vates, qui periculum Alexandro imminere prædixit. Auctor Curtius, cuius verba citassem, nisi timerem calumnias eorum, qui tantam testimoniorum multitudinem vt nauseabundam

dam refugiunt.

Amalthea, *Marpesia*, *Heriphile*, nomina Sibyllarum aut aliarum Phœbadum apud Tibullum lib. 2. Quicquid Amalthea quicquid Marpesia dixit, Heriphile Phœbo grataq; quòd monuit. Politianus quasdam phœbades atq; vnà viros diuinandi peritos his verbis enumerat:

Quin & veteres prompsere Sibyllæ
Carmen, Amalthea, & fati Marpesia diues,
Herophileque Idara genus, prædocta que Sabe,
Demoque Phygoque, & veri gnara Phaennis,
Et Carmenta parens, & Manto, & Pithya longos.
Phemonoe commenta pedes, & filia Glauci
Deiphobe nimium viuax, & Martia fratrum
Nomina, lymphatusque Bacis, subterque Triones
Natus hyperboreos Ollen, inque Attide terra
Clarus honore Lichas, Dodoniadesque columbæ.

Dauidem ecclesiastici omnes sacrorum vatum principem fuisse fatentur. Idem Politianus: An memorem Solymos prælustria nomina vates, Psallentemq; Deo regem, qui turbine fundæ Ictæ Philisthæo secuit per ora giganti.

Symachiam Martianus Capella ait vnã fuisse ex Sibyllis, quas duas numero solum ponit dicens: Quas non decem (vt asserunt) sed duas fuisse non nescis, id est *Herophilam* Troianam, Marmensi filiam, & *Symachiam* Hippotensis filiam, quæ Erythræa progenita, etiam Cumis vaticinata est.

Theano & *Euxippe* filia cuiusdam Scedasi Spartanis cauenda oracula præcinuerunt. Postea tamen ab adolescentibus eiusdem loci constupratæ, & in puteum coniectæ sunt. Quòd vbi rescuit pater, animi dolore seipsum interfecit.

Albigerius Carthaginensis, fuit adeò diuinandi peritus, vt dæmonibus afflantibus responderet quicquid egisset quisq; aut omnino cogitasset. Quòd testatur Augustinus, qui illis ipsis vaticinijs se plerunque scribit interfuisse.

Cælius scribit fuisse in patria sua mulierculam nomine *Jacobæ*, ex cuius ventre immūdi spiritus acclamati futura prædicent, ac vnum ex his *Cinnaculum* fuisse nuncupatum, qui & præterita & futura percontantibus responsa dabat mirifica. Interrogatus tamen de futuris, mentiebatur sæpenumero.

Ophioneus fuit Messeniorum vates, qui semper à natali die luminibus captus priuatim & publicè vaticinia peregit.

Polybius Corinthius, filio Troiam proficiscenti & multis alijs mortem prædixit. Auctor Cicero.

Thrasylbulus fuit inter Elæos quispiã, multis præfagiis nobilitatus, quo etiam titulo simulachrum meruit in Olympia.

Lamus Apollinis fuit filius, qui fatidico spiritu magnum apud veteres nomen adeptus est.

Scirus vates fuit Eleusini⁹, à cuius noë Minerua Sciras dicta est.

Abaris filius cuiusdã Seuthæ inter Scythas, scripsit oracula quæ nuncupata sunt Scythica. Vide Cel. cap. 22. lib. 9.

Terentius Varro in libris antiquitatum scribit *Vectium* inaugurandi disciplina nobilem fuisse, eumq; affirmasse, futurum Romani imperij terminum post M C C. annos.

Saxo Grammaticus ait, *Vgerum* vatem fuisse ætatis incognitæ, & supra humanum terminum prolixæ.

Paulus Diaconus ait, *Baudolinum* quendam vitæ sanctitate conspicuum prophetico spiritu claruisse, regnante apud Lögobardos Luitprando.

Fuit & eo tempore alter *Theolapius*, nomine, qui præfago spiritu multa prædixit futura.

Amphilochus rex fuit & augur inter Argiuos. Mirådula in hymnis: Amphilochi aut monitus adiit malè sana nefastos.

Heleus vates fuit Polycrati Samiorum tyranno familiaris. Auctor Herodotus.

Callias vates Elæus, qui Amyclis vaticinia reddidit.

Perialla antistes fuit mulierum apud Delphos vaticinantium, ætate Cleomenis.

Cleander quoq; nomen est vatis Arcadici apud eundem Herod.

Fuit & *Megistias* patria Acharnanius, oriundus à Melampode, clarus vaticinio. Nam prospectis extis futura prædicebat. Floruit ætate Leonidæ Spartani. Herod. lib. 7.

Euentus vates fuit Apud Apolloniates, initio pastor quo dormiente quum lupi LX. gregem inuasissent, ouesq; ad vnam trucidassent, re cognita, vocatus est in ius, & indicũ sententia excæcatus, mox ramen insitam obtinuit diuinationem, habuitq; filium Deiphoanũ, qui ductus à Corinthiis exercitui vaticinabatur. Auctor Herodotus in Calliope.

Apud Græcos aruspex fuit *Tisamenus* Antiõchi filius, qui apud Delphos reddebat oracula.

Habuerunt etiam Græcialium aruspicem Leucadium *Hippemachum* nomine.

Claruit *Daniel* spiritu prophetico. Scripsit librum partitum in decem visiones. Susannã falso accusatam, liberavit à morte. Floruit ætate Nabuchodonosor Chaldæorũ regis, à quo captiuus ductus & nutritus est. Datus est leonibus in prædã, à quibus

euasit

euasit illæsus. Sabellicus: Fatidico iuueni mirabile dictu Sæpius obiecto sæui parsere leones.

Moses, seu *Moyfes*, Hebræorum dux vaticinio spiritu omnium maximè claruit. Ei dominus in monte Sinai gloriam suam patefecit. Seruanti oues apparuit in rubo ardenti qui tamen non comburebatur. Deum vidit, quod mortalium nemini contingit vnquã. Decalogi præcepta accepit in tabulis æneis quæ dedit filius Israël. De Mose Iuuenalis: Tradidit arcano quodcũq; volumine *Moses*.

Galeota, vates fuerunt in Sicilia & Attica, à Galeote Apollinis filio. Hos solebat consulere Dionysius.

Cicero lib. 1. de Diuinat. scribit *Deiotarum* regem fuisse peritum auspicij, ac nihil vnquam gessisse nisi auspiciatõ.

Tarchon, fuit dux & aruspex in Hetruria, cuius meminit Vergilius lib. 10. & 11. *Æneid*.

Prophetarum nomina apud Ecclesiasticos sunt, Esdras scriba Hebræus, Neëmias, Artaxerxis pincerna, Agabus. Item Amos, Aggeus, Achias, Baruch, Delbora, Exechiel, Esaias, Helias, Enoch, Symeon, Moyfes, Dauid, & alij plerique.

Ocyroe Chyronis Centauri filia res futuras præscisse dicitur: de qua Ovi. lib. 2. *Meta*. Hæc prædixit *Æsculapiũ* adhuc infantẽ medicinæ artis pertissimum fore, & à Ioue aliquando fulminatum iri.

Aethion nomen est vatis apud Ouid. lib. 5. *Meta*.

Porro Diuinationem Græci *Manticẽ* appellant, id est scientiam rerum futurarum. Hanc scientiam primi excogitauerunt *Ægyptij* & *Chaldæi* ex obseruatione syderum.

Cilicum & Pisidarum gens, & his finitima Páphyla, volatibus auium, cantibusq; declarari res futuras crediderunt.

Romulus urbem auspiciatõ ipse optimus augur condidit.

Auguribus reges vsi sunt, nec sine auspiciis olim res gerebãtur. Colophonius Xenophanes diuinationem negauit: Contra verò Democritus comprobauit.

Chrysippus duos libros scripsit de Diuinatione, vnũ de oraculis, vnũ de somniis, Dyogenes Babylonius vnum, duos Antipater, quinque Possidonius.

Discipulus Antipatri Panetius dubitauit an esset vis vlla diuinandi. Cic. ait, Diuinationem esse earum rerum (quæ fortuitõ putantur) prædictionem atque præsentionem.

Duo sunt diuinandi genera, alterũ artis, vt in extis pecudum, & in sortibus: alterum naturæ, vt somniorum & vaticinationũ, Diuinationo coniectura nititur, ultra quam progredi non potest.

Litus clarissimũ erat insigne auguratus, quo Romulus regiones direxit, quũ urbem condidit. Erat autem Litus bacillum le-

uiter à summo inflexum. Tiberius Grac. augurum & aruspicum disciplinam comprobauit.

Arte carent diuinatores, qui nō ratione aut coniectura, sed con-
citacione quadam animi futura presentunt.

Sagire, est acutè sentire: hinc Sagaces, qui multa scire volunt.
Qui sagit priusquam res oblata est: Præfagire dicitur. Hinc præsa-
gatio diuinatio, quæ si exarsit acrius furor appellatur, quum ab-
tractus à corpore animus diuino instinctu concitatur.

Vaticinia quæ explicantur coniectura, aut euentis notata sunt,
artificiosa dicuntur, non naturalia.

Apud Persas magi congregabantur in fano commentandi cau-
sa vt augurarentur ac diuinarent.

In Telmesso, Caria vrbe, claruit aruspicum disciplina.

In Syria Chaldei cognitione astrorum & ingeniorum solertia
antecelluerunt.

Hetruria facilè interpretabatur, quid quæq; portenta sibi vel-
lent. Propterea antiqui Romanæ vrbis principes filios Hetruria
populis dabant in disciplinam.

Phryges, Pisidæ, & Cilices Arabia auium significationibus ob-
temperabant quod & fecerunt Umbri.

Fortuna, Casus, Euentus nihil aliud quam quum aliquid sic ce-
cidit & euenit, vel non cadere ac euenire, aut aliter cadere atque
euenire potuerit.

Constat falsa quandoq; aruspicum fuisse vaticinia & consilia.
Nam Cæsar quum à summo aruspice moneretur, ne in Africā ante
brumam transmitteret, transmisit tamen. Quod nisi fecisset vnum
in locum omnes aduersariorum copiarum conuenissent.

Falsum fuit responsum illud ex Delphico de rege Pyrrho: Aio te
Æacida Romanos vincere posse, nunquā enim Apollo Latinè lo-
cutus est. Deinde Pyrrhi tempore Apollo versus facere desierat.

Apud Lygureos Thraciæ populos, Antistites oracula redditori,
multo prius vino se ingurgitabant: Contrā verò apud Clarios, fu-
tura prædicturi aquam prius largè hauriebant. Diuinatio quæ per
aquam fiebat, Hydromantia dicitur. Axinomantia erat diuinatio
per securim. Lecanomantia per peluim, in qua aqua mouebatur à
dæmone, & vox tenuis index futuri reddebatur. Geomantia erat il-
la, quam de punctis terræ fixis constabant. Pyromantia erat, quam
de variis figuris ex flamma glomeratis colligebant. Capnoman-
tia erat diuinatio per fumū. Capyromantia, quæ de speculis ex dis-
sultatibus imaginibus trahebatur. Æromantia quæ fiebat ex ære.
Coschinomantia ex cribro. Cleromantia ex sortibus Physiogno-
mia ex membrorum natura. Chiromantia ex manibus. Botano-
mantia

mantia ex herbis. Gastromantia ex amphora ventrosa, quæ à pue-
ro solebat introspecti. Augurium ex auibus. Extrispicium ab extis.

Cæterum fidem non esse diuinaculis adhibendam Phauorinus
apud Gellium arguit hoc modo: Aut enim (inquit) aduersa euenta
dicunt, aut prospera: Si prospera, & fallunt, miser fies frustra ex-
pectando. Si felicia promittunt, eaq; ventura sunt, expectatio te
spei suspensum fatigabit, & futurum gaudij fructum spes tibi iam
deflorauerit. Si aduersa dicant, & mentiantur, miser fias frustra ti-
mendo. Si aduersa, & non mentiantur, iam inde ex animo miser
fies, antequam è fato fias.

PRODIGIA ET PORTEN-

TA DIVERSA.

Cœlum sanguinea specie apparuit, quum rex Philippus Græ-
ciam inuasit.

Stellæ circa Solis orbem visæ sunt, Au gusto Cæsare in primâ
iuuenta urbem intrante post mortem patris.

Circa Solem arcus apparuit, L. Opimio, & Q. Fabio consulibus.

Trini Soles apparuerunt Sp. posthumio, & Q. Minutio coss.

Lunæ trinæ visæ sunt, Cn. Domitio, & L. Annio consulibus.

Clypeus ardens ab occasu ad ortum scintillans, C. Valerio, &
Cn. Mario consulibus.

Relatū est cœlū lacte pluisse & sanguine, M. Acilio, & C. Portio
cōsulibus. Itē carne L. volūnio, & Ser. Sulpitio cōsulibus. Item ferro
in Lucanis, paulò antequam L. Crassus à Parthis occideretur.

L. Paulo & C. Marcello cōsulibus lana pluit, & laterib. coctis. Ar-
morū crepit⁹ & sōitus tubarū auditi sunt è cœlo Cimbricis bellis.

Tertio consulatu Marij visa sunt ab Amerinis & Tudertibus ar-
ma cœlestia ab ortu & occasu inter se concurrentia, pulsus ad ex-
tremum, quæ ab occasu erant.

L. Martio & Sex. Iulio consulibus in agro Mutinensi duo mon-
tes inter se concurrerūt, crepitu maximo assultantes & redeuntes
& inter eos flamma fumoq; exeunte. Quo concursu villæ omnes
elise sunt, Animalia permulta (quæ intra fuerant) exanimata sunt.

Tiberio principante maximus post hominum memoriā terræ-
motus factus est, quo XII. vrbes Asiæ vna nocte prostratæ sunt.

Quum Dionysius iunior suo principatu pulsus est, accedit pro-
digium, vt vno die in portu dulcesceret mare.

Inter initia Marsici belli Alcippe mulier peperit elephantum, &
quædam ancilla serpentem.

Natus est Hippocætaurus in Thessalia, & eodē die mortuus est.

Quo anno Sagunthus deleta est ab Annibale, puer in eadem vr-
be reuersus est in vterum matris.

Annotatum est antiquis prodigiis, canem locutum fuisse, & serpentem latrasse, quum pulsus est regno Tarquinius.

Bouem quoque locutum fuisse, proditur veterum monumentis.

C. Lepidus apud Plinium testis est arbores locutas. Oliua in totum ambusta reuixit.

In Bœotia derosæ à locustis ficus germinauere.

Laodiceæ aduentu Xerxis Platanus in oleam mutatâ est.

Paulò ante mortem Cæsaris equorum greges comperti sunt pabulo abstinere, vbertimq; flere. Pridie verò quàm interficeretur, auem regalidolum cum laureo ramulo Pompeianæ curiæ se inferentem volucres varij generis discerpserunt.

Ante mortē Caligulæ simulachrū Iouis Olympiæ tantū cachinnum repente e lidit, vt machinis labefactis opifices diffugerint.

Ante mortē Sergij Galbæ, quum oppidatim victime dederentur, taurus securis ictu consternatus, rupto vinculo effedum ius inuasit, & totum cruore perfudit.

Neronis principatu arbores sedem mutauerunt.

M. Lepido & Q. Catulo consulibus, in villa Galerij locutus est gallus gallinaceus.

Cecinere galli nocte tota, qua Matthæus vicecomes primum suscepit filium, vnde Galeaceo inditum nomen.

Neapolis sub Nicolao quinto Pontifice Maximo, tremuit, eoq; motu multa hominum millia periere.

Seruius Tull. adhuc puerulo dormienti flâma emicuit circa caput.

Tempore belli, quod Romani gerebant in Veientes, Albanus, lacus solitum stagni modum excessit.

Dum L. Sylla consul sociali bello in agro Nolano immolaret, subito ab vna parte aræ prolapsus est anguis, quo viso, Posthumus aruspex suasit vt exercitum in expeditionem educeret.

C. Volumnio & Seruius Sulpitio cōsulibus bos mugitu in humanū sermonē conuerso locutus est. De his cōsule valerium Maxim.

Puer infans semestris in foro Boario triumphum proclamauit. Alius cum elephantino capite natus est.

Traditur etiam in antiquis prodigiis, lapides in agro Piceno pluuisse: In Gallia lupum vigili è vagina gladium abstulisse: In Sicilia scuta duo sanguinem sudasse: metentibus cruentas spicas in corbem decidisse: aquas sanguine mixtas fluxisse. Secundo etiam bello Punico bouem dixisse, Caue tibi Roma.

C. Hostilio Mancino, in Hispaniam ituro, talis vox sine autore vllò peruenit ad aures. Mancine mane.

Quum T. Gracchus consul in Lucanis sacrificasset, angues duo ex occulto prolapsi hostiæ, quam immolauerat, iccur adederunt.

dem um

demum in easdem latebras se rerulerunt. Idem quoque secundum sacrificanti accidit.

M. Crasso in Parthos ituro datum est pullum paludamentum, quum exeuntibus in prælium album aut purpureum dari soleret.

Quum Pompeius Dyrrachio egressus in Cæsarem proficisceretur, eius signa apum examinibus obscurata sunt: quo portento Iupiter eum à bello reuocabat. Sonus tympanorum Pergami abditis delubris editus est. Palma viridis Trallibus in æde Victoriæ sub Cæsaris statua enata est.

In exercitu Xerxis aduersus Græciam contracti equæ parru lepus editus est. Eidem priusquàm Athenas deleret, de inuadendis Lacedæmoniis cogitanti hoc accidit: Infusum namq; pateræ eius vinum ter in sanguinem conuersum est.

Midæ puero dormienti, formicæ in os grana tritici congesse- runt, vt Platoni mel & fauos apes intulerunt.

Anno quo Hierosolymas deleuit Vespasianus, sydus in cœlo apparuit Gladij figura, vrbi imminēs. Apparuerūt & currus variis cœli regionib. vagâtes, visæ sunt armatæ acies cōcertare in nubibus.

Sedente in Pontificatu Ioanne xi. Genus fons sanguinis prodigiosè fluxit. Paulò post vrbs ipsa à Sarracenis capta est.

Pridie quàm Veneti Ligustico bello vincerentur, Corui diuersis inter se agminibus conflixere, ita vt sanguis superne cadens naues ipsas cruentaret.

Imminente Romanis primo ciuili bello, ignis ex hastis subito emicuit, qui vix potuit extingui. Tres corui pullos suos in viam productos laniarunt, quod ex laniatu superfuit, retulerunt in nidum. Mures aurum in templo roserunt. Capta ex his fœmina quinos musculos in muscipula enixa est, & tres ex illis deuorauit. Tubarum clangor in aère concrepuit.

Triumuiralibus copiis ad Bononiam contractis, sedit aquila super Octauij tabernaculum, duosque hinc & inde coruos incessantes vehementer affixit. Quod vniuerso exercitui futuram Triumuirorum discordiam portendebat.

Moyfes (cuius virga se in draconem conuerterat, ac demum priorem acceperat formam) rubum vidit incombustum.

Daniel quum Susis esset in Mesopotamia, concidissetque in faciem terræ motu, iussus postea cœlesti voce surgere, ipsumq; cœlum intruere, arietem vidit in aère multicornem.

Eo die quo virgo Christum peperit, oleum Romæ in transtiberina regione erupit, & diem totum perpetuo manauit fluxu. Quo die Christus affixus est cruci, sol à sexta hora diei ad nonam obtenebratus est.

Mauritio Imp. (qui Gregorio pōtifici erat infestissimus) apparuit homo ignotus monastico habitu cū gladio, quē Imp. statuæ circumferens, prædixit Mauritium gladio periturum, vt accidit.

Dario Babylonem obsidenti vox è muris reddita est, urbem ipsam tunc à Persis captum iri, quum mula pareret. Quo præfagio omnes capiendæ vrbs desperatio iam ceperat, donec Zopyri Persæ mula enixa est.

Anno quo Nero excidit principatu, oleæ & prata in contrarias sedes transiere.

Antè paulò quàm Augustus Imper. factus esset, hos in suburbano Romæ, ad arantem locutus est, frustra se vrgeri. Non enim frumenta sed homines breui defuturos.

Sedente in pōtificatu Leone VII. Sol per aliquot dies veluti sanguinolētus apparuit. Quod prodigiū calamitosa pestis secuta est.

Anno M. CLVII. Christianæ salutis figura crucis in luna publicè visa est.

Imperante Henrico septimo, & sedente in pontificatu Clemente quinto, tres Lunæ simul apparuerunt.

Anno salutis M. CCCXLVIII. Imperante Carolo quarto ceciderunt è cælo quædam bestiolarum, quarum corruptio & fœtor pestem attulerunt.

Anno salutis M. CCCCLVI. sedente Calixto tertio natus est in Sabinis vitulus biceps. Romæ apud Veneris portam sanguis cecidit è cælo in Liguria.

Imperante Henrico VIII. monstrum supernè bicorpor natum est in agro Britannico. Imperante Henrico quinto in agro Hemiliano & Flaminio sanguis pluit idibus Iunij.

Regnante apud Gallos Ludonico XII. & sedente in pontificatu Iulio II. monstrum natum est Rauennæ, habens cornu in capite, vtrinque alas, brachia nulla, pedem vnum, oculum in genu, vtrinque sexum, in medio pectore ypsilon & crucis effigiem.

Quum Roscius esset in cunabulis, noctu lumine appposito experrecta nutrix, animaduertit puerum dormientem circumplexum serpentis amplexu.

Lacedæmone in Herculis fano arma sonuerunt, eiusdemq; Dei Thebis valuæ claustræ sua sponte se apparuerunt, scuta sublimè prius fixa humi reperta sunt.

MIRACVLA QVÆDAM NATV-
RAE, CVM ALIQVOT ALIIS PRO-
DIGIIS ET PORTENTIS.

Miracula naturæ vocamus, quæ præter consuetudinem accidunt, idque rarissimè, cuiusmodi sunt sequentia.

Cælius

Cælius Agrippa ex vtero matris egressus est in pedes. Hinc ab ægro partu traxit nomen.

Ammonius Alexandrinus philosophus, Origenis præceptor, Asinum habuit sapientiæ auditorem.

Ferunt Anaxagoram Clazomenium, Catonem, & M. Crassum nunquã risisse. L. Pomponium nunquam ructasse. Antoniam nunquam expuisse. Zenophantum risum cohibere nequuisse. Epimenides Cretensis missus ab Agisarcho patre ad ouium custodiã, dormiuit in spelunca annos quinquaginta. Polystratus & Hippoclidus Epicuri discipuli eodem die nati, eodem die mortui sunt.

Philetas Cous Elegiographus fertur fuisse corpore tam tenui, vt necesse fuerit plantis eius plumbum adhibere, ne ventorum flatu raperetur. Telephus Herculis filius iussu aui expositus in syluis nutritus est à cerua.

Ceneus, Iphis, Tyresias sexum feruntur mutasse. Pontanus in Stellis: Pœniteat generis tamen & se Cenea malint, Aut in fœmineam penitus transire figuram. Ausonius: Mœret in antiquam Ceneus reuocata figuram.

Martia mulier Romana partu fulmine exanimato superuixit.

Plinius ait ad Cutilias aquas opacam esse syluam, quæ nunquã die ac nocte eodem loco visitur.

In Tarquinensi lacu duo nemora olim circumferebantur, nunc triquetram figuram edentes, nunc rotundã, nunquam quadratam.

Fanũ Veneris habet Paphos, in cuius aream nunquam impluit.

Iuxta Harpasa oppidum Asiæ cautes est, horrenda vnico tamen digito mobilis, si toto corpore impellatur, resistens.

Locris & Crotone nunquam fuit pestilentia.

Licinio Crasso & C. Cassio Longino cons. Casini puer factus est ex virgine.

Licinus Mutianus apud Plinium prodit visum à se Argis Aristontem, cui nomen Arestulæ fuisse. Nupsisse etiam, mox barbam & virilitatem peruenisse, vxoremque duxisse.

Plinius ipse ait se vidisse in Africa mutatum in matrem die nuptiarum L. Cossicium ciuem Tisdritanum.

M. Curius & Cn. Papyrius Carbo cum dentibus nati sunt, quo etiam modo nata est Valeria.

Filius Prusiæ, Bithyniorum regis, in superna oris parte habuit os vnum continuum vice dentium.

Risit eo die quo genitus est Zoroastres, eiq; cerebrum ita palpitauit, vt impositam repelleret manum.

Orionis corpus x l v i. cubitorum in abrupto quodam monte Crætae repertum est.

Euti-

Eutimenis filius triennio in 111 cubita adoleuit.

C. Meccenas ultimo vitæ triennio somnum oculis non vidit vltimo horæ momento.

Reuixit in rogo Auiola consularis, crematus tamen: quoniam prævalente flamma subueniri non potuit.

Cælius Tubero prætura functus relatus est à rogo.

Hermotini Clazomenij anima relicto corpore errabat, & vaga è longinquo multa enuntiabat.

Corfidius funere locato reuixit, & locatorem funeris extulit.

Non est alienum à miraculo. Elephantibus intellectum esse sermonis patrij, & obedientiæ, officiorumq; (quæ didicerint) memoriam. Item amoris & gloriæ voluptatem: Solis & Lunæ venerationem. Regem adorât, genua submitunt, per funes ambulant. Mutianus apud Plinium testis est fuisse quendam, qui ductus literarum Græcarum didicerit, atque hæc scripserit: Ipse ego hæc scripsi, & spolia Celtica dicaui.

Copas apud Plin. scribit Demarchum Parrhasium in sacrificio (quod Arcades Ioui Lycæo humana hostia faciebant) immolati pueri extra gustasse, & in lupum se cõuertisse, ac decimo demum post anno pristina restitutum formæ.

Suffossum à cuniculis in Hispania oppidum, à talpis in Thessalia, à ranis ciuitatè in Gallia pulsam, à locustis in Africa, Ex Gyro insula à muribus fugatos. Amyclas à serpentibus deletas adscribendum est miraculo.

Cecinna Volaterranus Equestris ordinis captas hirundines victoriæ nuntias amicis mittebat, in eundem nidum postea remeantes.

Philarchus apud Plin. testis est, Aspidem in Ægypto fuisse, quæ ad mensam cuiusdam ventitans, ibidem sit enixa carulos. Quorum vnus quum hospitis filium occidisset, re cognita, mater extremum, de eo supplicium sumpserit, nec postea redierit in tectum.

Nicolaus quidam, Calapiscis cognomento, ex Apulia oriundus, ita à puero vrinationi insueuerat, vt postea inter marinas beluas remaneret illæsus dies multos.

Albertus Magnus scribit mulierem fuisse in Colonia Agrippina, quæ per dies xxx. durauerit sine cibo, fuisse item virum melancholicum, qui captiuus in carcere septem hebdomadas ieiunus mæserit.

Cicero apud Plinium testis est, in nuce inclusam Iliada Homeri carmen in membrana scriptum.

Achemenis herba coniecta in hostes, facit eorum agmina trepidare, & terga vertere Autor Plinius.

Pyrrho regi pollex fuit in dextro pede, cuius tactu lienosis medebatur.

Alber

Albertus Magnus scribit quendam fuisse mulierem in Germania, quæ 1x. filios peperit, quolibet partu quinque, quorum nullus ad dimidium annum p̄uenerit.

Alterius meminit Auicena, quæ duos & xx. abortiuos ediderit.

Ion Chius prodit apud Cælium, Herculem fuisse triplici dentium serie.

Ferunt verustissimum quendam fuisse Marin nomine, antica corporis parte humana, postica verò equina, qui equam primus inscenderit, annos cxxiii. vixerit, ac ter mortuus, ter itidem reuixerit.

Anates Ponticæ venenis viuunt.

Mateas feram habebat, quæ semetipsam vorabat.

Fuit quispiam nomine Philinus qui tota vita nullo vsus est potu, nullo cibo præterquam lactis.

Smyndirides Sybarita dicebat, se nec orientem vidisse Solem, nec occidentem annis plus minus viginti: quod etiam de se prædicabat Ponticus Hestius.

In co insula ouis de grege cuiusdam Nicippi leonem peperit, præter ritum naturæ, quod Nicippo tyrannidem portendebat, quæ mox affectus est.

Græci Æsopum, Herculem, Tyndareum & Glaucum reuixisse dicunt.

Abaris fuit Hyperboreus, qui per vniuersum orbem terræ sagittam circumtulit, nihil omnino comedens.

Quo tempore Bocchorus Dynastes præerat Ægyptiis, agnum locutum ferunt.

Cælius ait se duorum ferè stadiorum spatio à mœnibus vrbis patriæ vidisse cornicem albam, capite nigrante. Hinc Cornix alba, prouerbio dici solet, res inuentu rara.

Sunt qui veritati & historiæ tribuant Gryllum à Circe deformatum fuisse in brutum.

Ælianus prodit ceruū à Ptolemæo Philadelpho ita educatum, vt Græcè loquentem magistrum perspicue intelligeret.

In partem miraculi pono, q̄ Scipio Africanus annis 1111. nihil emerit, nihil vendiderit, nihil ædificauerit, libras argenti xxxiii. auri tres tantum moriens reliquerit, cuius tamen potestate victa fuerat Carthago.

Plutarchus in lib. de Oraculis, scribit Cleonem & Daulia multos quibus vixerat annos nulla vnquam insomnia vidisse. Quod & Trasimeni contigit.

Thæo Stoicus dormiēs passim ambulabat, quo etiā morbo laborauit seruus Periclis adeo vt dormiēs in summa tecta reperet.

Scribit Cælius Buddam, gymnosophistarum principem, è latere suo

suo

suo virginem generasse.

Ferunt & principem philosophorū Platonem natum de virginis partu, Perictione eiusdem matris Apollinis oppressa phantasinate.

Amore lasciuo & Venereo puellam versus adamauit. Vide in capite de Hominibus adamatis à brutis.

Herodotus in Euterpe ait suo tempore hircum palam coiuisse cum muliere.

Xerxe in Græciam copias parante, mula peperit mulum masculis, fœmineisque genitalibus.

Ex vna mure genitos c x x. Item apud Persas prægnantes in utero parentis repertas, scribit Plin. lib. 10. cap. 95.

Euryphæus Cyrenæus habuit in superiore maxilla vnicum os continuuum vice dentium.

Timarchus, Mestoris Cyprij filius, habuit verinque geminum dentium ordinem.

Agrippina Claudij Cæsaris vxor turdum habuit imitationem sermones hominum, quo tempore Plinius historiam suam scribebat.

Habebant & Cæsares iuvenes Sturnum & Luscinias Græco Latinoque sermoni assuefactas, & assidue noua loquentes, longo etiam verborum filo.

Arys Cræsi filius semestris locutus est in crepundiis, dum videret hostilem gladium paterno imminere iugulo.

Fausta mulier è plebe Ostiæ duos mares ac totidem fœminas vno edidit partu.

In Labra, Iouis Gnydij fonte, anguillæ vescuntur manibus humanis & additas, in aures accipiunt.

Idem faciunt in Cabura, Mesopotamiæ fonte.

In Lymira, fonte Liciæ Apollini sacro, ter fistula euocati pisces ad augurium veniunt, & abiectas carnes diripiunt.

Hierapoli Syriæ in lacu Veneris vocati parent ædituorum vocibus ornati auro veniunt adulantes, & scalpendos se præbent.

Cornelius Ruffus, Manlij Curionis in consulatu collega, dormiens excæcatus est, quum id sibi accidere somniaret.

Echencis pisciculus naues quamlibet impetuoso ventorum flatu agitata remoratur, si carinis adhæreat.

Formicæ viuæ mortuas sepeliunt magna in sua specie charitate.

Lacydi philosopho anser perpetuus adhæsit comes, ab eius latere nunquam discedens.

Circa fontem Gangis populi sunt Astomi sine ore corpore toto hirti, vestiti frondium lanugine, halitum tantum viuentes & odore, quem nasibus trahunt.

Zoroastres annis viginti caseo vixit in desertis.

De

De Miraculis Aquarum loquemur in capite de Fluuiis.

Et tempore quo Veturia Coriolanum filium ab obsidione urbis reppulit, Fortunæ muliebris simulachrum bis locutum est.

Seruij Iulij statua (quum ædes Fortunæ conflagrasset) inuiolata permanuit.

Pamphilus Phæreus cæsus in acie, decem diebus iacuit, biduoque postquam inde sublarus esset, impositus rogo reuixit.

Vxor Nausimenes Atheniensis quum liberos in incestu deprehendisset, horrore facinoris permota vocem amisit.

Egles, Athleta Samius, quum videret sortitionem inter socios non bona fide fieri, indignatione motus, vocalis factus est, quum semper antea fuisset mutus.

Gorgias Epyrota in funere matris suæ utero elapsus, lectum ferentes consistere coëgit inopinato vagitu.

Iasonem Pheræum quum per insidias nescio quis inferendæ mortis animo percussisset, vomica eum liberauit, quæ nullis medicorum artibus curari potuerat.

Daphidas sophista quum irridendi causa Apollinē Delphis consulisset, an equum inuenire posset, quum prius nullum habuisset: accepit ab oraculo inuenturum equum, sed quo deturbatus periret. Inde quum neglecto per calumniam oraculo reuenteretur, incidit in manus Attali regis, quem contumeliosis verbis absentem plerumque momorderat. Eius itaque iussu præcipitatus est è saxo, cui nomen erat equi.

Phillippus rex Macedonū monitus ab oraculo, ut caueret à quadriga, toto regno disungi currus imperauit. Postea tū interfectus est gladio Paulaniæ, in cuius manubrio cælata erat quadriga.

Direptina Mithridatis filia duplici dentium ordine deformata est.

Lynceus oculorum acie tam longè contendit, ut egredientes Carthaginiensium naues, à Lilybæo portu inspiceret.

Aristomenes Messenius ab Atheniensibus ob calliditatem dissectus: repertus est hirsuto & piloso corde.

Antipater Sidonius omnibus annis eo die, quo genitus erat, febre laborabat qua ad extremum consumptus est eodem natali suo.

VENEFICI.

Circe Solis & Persæ nymphæ filia, quum venefica esset peritissima, poetarum fabulis dicta est commutasse socios Ulyssis in porcos. Habitauit autem non procul à Caieta Campaniæ vrbe. Verg. in Bucol. Carminibus Circe socios mutauit Ulyssis. Tibul. lib. 2. Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni.

Vmbro fuit sacerdos, è gente Marrubiorum prope Fucinum lacum habitantium, adeo peritus veneficij & herbarum potens, ut hydros

hydros sopiret, & innocuos serpentes tractaret manibus. Vergil. lib.7. Quin & Marrubia venit de gente sacerdos, &c.

Medea filia *Ætæ* regis Colchorū & *Ipsæ*, ac soror *Circes*, multarum herbarum ac radicum vires inuenit, eamque artem didicit à sorore, & adeo exercuit, vt tauros flammam faucibus eructantes, draconemq; peruigilem aurei velleris custodem sopiuerit, ne rapturo vellus ipsum *Iasoni* incommoarent. Quo beneficio permotus *Iason*, eam sibi copulauit vxorē. Vbi autem ambo in *Theffaliam* peruenerunt, *Medea* *Æsonem* patrem *Iasonis* iam senio confectum, suis artibus reduxit ad iuuentutē. Nihilominus *Iason* obsequij oblitus, eam postea repudiauit, & *Creusam* filiā *Creontis* regis *Corinthiorum* superinduxit. Qua ingratitude permota *Medea*, nouæ nuptæ dissimulato odio, pallam venenis infectam muneri misit: quam quum illa induisset, subito flagrauit incendio, pariq; exitio perierunt *Creon* & eius regia. Quo facto *Medea* filios ex *Iasone* susceptos lanauit palam: demum à *Draconibus* in aërem subleuata, *Athenas* deuolauit, ibi ne iterum nupsit *Ægeo*, cuius filium *Theseum* potauit *Cerberi* spuma: ac demum nubes carminibus excitauit, quibus cum medio filio (quem ex *Ægeo* susceperat) inuoluta peruolauit in *Asiam*. Hæc sunt notissima omnium *Medeæ* veneficia. Ouid. lib.7. eam inducit loquentem, vbi artis suæ peritiam fatetur deos omnes alloquens, vt *Æsonem* iuuentuti restituat. Tuq; triceps *Hecate*, quæ cœptis conscia nostris, &c. Idem in *Epist.* *Barbara* narratur venisse venefica tecum. *Propert.* lib.2. Non hic herba valet, non hic nocturna *Citæis*. Non per *Medeæ* gramina costat manus. Idem lib.3. & *Val. Flac.* lib.8. Contra tartareis *Colchis* spumare venenis, Cunctaque *Lethæi* quassare silentia rami *Perstat*. *Plin.* 25. Certè quid non repleuere fabulis *Colchis* *Medea* alia que?

Mycale nomen est veneficæ mulieris apud *Ouidium* lib.12. scribentem: Mater erat *Mycale*, que deduxisse canendo, *Sæpe* relictantis constabat cornu *Lunæ*.

Erietho maga fuit *Theffala* multis veneficiis famosa: de qua *Lucanus* lib.6. Hos scelerum ritus, hæc diræ carmina gentis, Effera damnarat nimæ pietatis *Erietho*, &c.

Si quis appetit videre graphicam veneficæ artis narrationem, videat apud eundem *Lucanum*. Nemo *Latinorum* Poëtarum melius rem aperuit.

Dipsas nomen est vetulæ veneficæ apud eundem *Ouidium* lib.1. *Elegiarum* scribentem.

Est quædam, quicumque volet cognoscere lenam
Audita est quædam nomine *Dipsas* anus, &c.

Pafetes fuit quispiã præstigiariū & magiæ peritissimus, qui suis incantamentis faciebat, vt repete cõuiuiū omnibus epulis instructissimū appareret. Rursus quum volebat omnia iubebat euanescere. Quū quid emebat, pretiū & nūmus redibat à veditore ad emptorē. testis *Erasmus* in explanatione illius adagij, *Pafetes* semiobol^o.

Exagonus legatus *Oblogenum* (qui populi sunt in *Cypro*) quum *Romam* venisset, ibiq; de herbarum viribus multa differeret, volens coniectus est è consulibus in dolium plenum serpentibus experimenti causa, vbi serpentes ipsi non solum non cum mordebant, at etiam demulcebant linguis. Auctor *Plin.* lib.28.

Euriphila venefica fuit, & fascinatix, quæ quum aliquod animal aspiciebat, illi accidebat mali quidpiam. Hinc adagium, *Anus Eriphus*: in mulierem excantatricem.

Locusta apud *Corn.* *Tacitum* nomen est mulieris veneficæ, quæ boletos venenis infecit, quibus *Agrippina* *Claudium* maritum suffocauit. Capitur etiam *Locusta* pro quacunque venefica, *Iuuen.* *Satyr.* 1. *Instituaturque* rudes melior *Locusta* propinquas.

Guthurne fuit venefica, quæ suis incantamentis plerosque excacauit, nulla morbi causa apparente.

Onomacritus sortilegus fuit apud *Athenienses*, & *Musæi* socius, quem *Hipparchus* *Athenis* expulit. Auctor *Herod.* in *Polyhymnia*.

Marfi populi *Italiae*, à *Circe* oriundi, herbarum vires & veneficia apprimè calluerunt: vnde *Syllius* lib.8. Ac *Marfica* pubes. Et bellare manu, & *Chelydris* cantare soporem, *Vipereumq;* herbis hebetare, & carmine dentem, &c. *Gellius* lib.16. cap.11. Gens in *Italia* *Marforum*, orta fertur à *Circes* filio *Marfo*. Propterea *Marfis* omnibus vi quadam genitali datum, vt serpentum virulentorum domitores sint, & incantationibus herbarum succis faciant medelarum miracula.

Psylli populi fuerunt in *Africa* *Nasamonibus* contermini, quorum terra quum austri flatu exaruisset, collecto exercitu sumptisq; armis, in austrum ipsum, perinde ac hostem profecti sunt. Contra verò ventus magno spiritu occurrens, eos omnes arenarum cumulis adobruit. Quod priusquam accidisset, ferunt eos eadem vi & potentia in veneficiis præditos fuisse, qua & *Marfos*. De *Psyllis* *Plin.* lib.7. sic ait: *Horum* corpori ingenitum fuit virus exitiale serpentibus, ex cuius odore sopirent eas.

Crates *Pergamenus* apud *Plinium* testis est *Ophiogenes* populos esse in *Helesponto*, serpentum ictu contactum leuare solitos, & manu imposita venena extrahere corporibus.

Populi sunt in *Triballis* & *Illyriis* qui visu effascināt & interimunt quos diutius intuetur, iratis præcipuè oculis. Huius generis

& potentia sunt foeminae in Scythia, quae vocantur *Viliae*.

Canidia Neapolitana fuit vnguentaria, fascinatrix & venefica. Horat. in Epod. An malas Canida tractauit dapes. Idem, Canidia breuibus implicata viperis, Crines & incomptum caput, Iubet sepulchris caprificos erutas, Iubet cupressos funebres. &c.

Apud eundem *Sagana Veia*, & *Folia*. nomina sunt veneficarum, quae Varum puerum praetextatum suis veneficiis incantarunt. De *Sagana* sic inquit, At expedita *Sagana* per rotam domum Spargens auernales aquas, horret capillis. De *veia* Abacta nulla *Veia* conscientia Ligonibus duris humum Exhaustabat, ingemens laboribus. De *Folia*: Non defuisse masculae libidinis Ariminensem Foliam, & otiosa credidit Neapolis.

De *Mæri* veneficio Vergilius in Bucolicis sic ait: Has herbas, atque hæc Ponto mihi lecta venena. Ipsa dedit *Mæris*, nascuntur plurima Ponto. His ego sæpe lupum fieri & se condere syluis *Mærim*, sæpe imis animas excire sepulchris, Atque satas aliò vidi traducere messes.

Thracia fuit nymphea *Saga* & fascinatrix, quae propter peritiam, herbarum & veneficiorum habita est loco numinis apud *Thracas*, quorum etiam regioni dedit nomen.

Nauri populi fuerunt in Scythia, incantatores maximi, vt qui ex hominibus in lupos se verterent. Autor Herod.

Choatrae populi (quos Plin. circa *Mæotim* locat) fuerunt etiam incantatores maximi. Vnde Val. Flac. lib. 6. Argon. Centora, & diros magico terrore *Choatras*.

Apud eundem *choastes* nomen est venefici, vbi ait: Maximus hos inter Stygia venit arte *Choastes*.

Harcalo veneficus fuit, qui innocuos leones impunè atrebat manibus. Syll. lib. 1. *Harcalo* non pavidus fœtas mulcere leonas. Apud eundem *Atyr* nomen est incantatoris, qui serpentes solo tactu sopibat, de quo sic ait, Necnon serpentes diro exarmat veneno Doctus *Atyr*, tactuque graues sopire *Chelydros*, Ac dubiam amoto sobolem explorare *Cerafte*.

Parysatis, mater Cyri, famulam habuit *Gygem* nomine, qua utebatur ad veneficia.

Porro venefici apud *Perfas* hac pœna legibus puniebantur: ampla erat petra, in qua capita eorum imposita alia petra feriebant, quoad faciem & caput infregissent. Quo mortis genere *Gyge* interit. Autor *Plutarchus* in *Artaxerxe*.

Veneficarum autem vis est: vt suis cantibus homines in porcos commutèt, fruges excantent, scabiem, & velut pestem quandã armentis eorum (quos oderunt) immitant, herbas cogant arefcere, mentes

mêtes illaqueent, oculos fascinent, membra illigent, manus & pedes sic perstringât, vt suum satis officiũ nequeât facere, durefcere faciât limum, ceram liquefcere, quosdam tabescere sensim emorientes, vmbas sepulchris eruere, accersere cacodæmones, deducere lunam cœlo, & alia relatu mira, & creditu difficillima facere. Cuiusmodi sunt ea quae *Tibullus* memorat lib. 1. dicens: Hanc ego de Cœlo ducentem *sydera* vidi, &c.

MAGI, ET ALII

VENEFCI.

Cetiens magus fuit, cuius augurio *Bocrebista* rex *Getarum Romanos* vicit.

Dardanus fuit sceleratissimus quispiam magus, à cuius nomine artes magicæ vocântur *Dardaniæ*. *Columella*: At si nulla valet medicina repellere morbũ, *Dardaniæ* veniunt artes. Hinc etiã *Dardanarij* dicuntur propolæ, qui omnia præemunt, vt carius postea vendant. Latine *Reuêditores*. Hic *Dardanus* libros de magia scripsit, quos in sepulchro fertur constituisse. Eos *Democritus* editis cõmentariis illustrauit, disciplinamq; ex illis reconditam accepit.

Cõuenit inter aurores, Magicam artẽ in *Perfide* à *Zoroastre* inuentã, qui etiã centum millia versuum de ea scripsit, quæ *Hermippus* cõmentariis explanauit. Præceptorẽ in ea vanitate habuit *Zoroastres Agonacẽ*, qui aliquot annorũ millibus floruit ante bellum *Troianũ*, autore *Plinio*. Nam si vera est *Cosinographorum* supplicatio, *Troia* capta est annis 4020. post mundi creationem.

Plinius inter primi seculi magos recenset, *Apuscorum* & *Zaratũ* *Mædos*, *Babylonium Marmaridũ*, *Hippocum* *Arabem*, & *Assyrium Zarmocenedam*, quorum ramen nulla extant monumenta.

De *Magia* etiã cõmentatus est *Hofthanes*, *Xerxem* regem *Perfarũ* bellũ inferentem *Græciæ* comitatus: Cuius artis semina adeo diffudit, vt quacunq; cõmearet, inficeret, & interficeret plurimos.

Pythagoras, *Empedocles* & *Democritus* ad eam perdiscendam exilium patriæ sibi proposuerunt, quam reuerfũ prædicauerunt, & velut mysteriũ aliquod in arcanis habuere. De ea etiam scripserunt *Apollonices* & *Capidenes*, quorum opera *Democritus* suis cõmentariis locupletauit circa bellum *Peloponnesiacum*.

Plinius ait aliam fuisse *Magicæ* artis factionem, quam exercuerit *Moses*, sed multis annis post *Zoroastrem*.

Fuit & *Hofthanes* secundus *Alexandri Magni* comitatu exornatus, qui huic arti autoritatem & incrementum addidit professione. Eam etiam apud *Gallos* exercuerunt *Druyda* eorundem philosophi.

Plinij temporibus *Britanni* tantis cæremoniis eam celebrabãt

vt dedisse Persis videri possent, quibus tñ eius artis commentum refertur acceptum, Nunc apud Christianos iam desinit ea vanitas.

Tyridatem Regem Armeniæ magum fuisse indicant verba Plinij, qui ait: Neronem ab eo cœnis magicis initiatū, adeo vt maior citharæ aut cantus libido non fuerit, quàm eius artis.

Ferunt & *Apollonium* Tyanæum arte magica insignem fuisse, teste Lactantio: adeo vt cum Domitianus eum punire vellet, repente in iudicio non comparuerit.

Medaurensis quoq; Apuleius nō aliam ob causam fingitur commutatus in asinum, quàm ob earum vanitatum peritiam.

Cobares natione Mœdus, magicæ artis professione celebris habitus est, quo tempore Alexander bellum mouebat in Bactrianos Autor Curtius lib. 6.

Ægyptij crediderunt *Amphiona* Thebanum magicæ artis peritum fuisse, ac propterea factā esse fabulam de arboribus, auribusq; scopulis eius cantui obtemperantibus.

Simon Samaræus magicis artibus & ope dæmonum suffultus, egregiè adeo Romanos lusit, & fascinavit, vt plerisq; fecerit se numen, merueritque inter duos pontes simulachrum, hoc titulo:
SIMONI DEO SANCTO.

Gobrias fuit Magus à quo Socrates multa didicit de pœnis animarum, & beatitudine. Idem dicebat, mortalium animas in occultiore loco sub terram demigrare, in quo Iunonis esset regia. Crinitus cap. 11. lib. 5.

Craca mulier, *Thor*, & *Othinus*, nomina sunt magorum apud Saxonem. Quorum illa (vt ait) appositas dapes in aliarum rerum formam commutabat, hi ludificatis idiotarum mentibus, diuinitatis fastigium sibi arrogabant.

Cynops magus fuit qui Ioanni resistēs, fingebat se suscitare mortuos, & dæmonibus colloqui in Pathmo insula, quæ est vna ex Sporadibus. Mirandula in hymnis: Et Cynopem magicæ confisum dispulit altæ Mentis Ioannes.

Amnophis Ægyptius philosophus, arte magica & dæmonū prestigiis in aëra se sublimabat. Idem tempore M. Antonij principis, quum Romanorum exercitus aquarum sitiret penuria, imbrem cū fulgure & tonitru æstiuo tempore fertur suscitasse.

Iosephus lib. 8. antiquitatum scribit, *salomoni* à Deo concessum fuisse, vt artem contra dæmones adficeret ad hominum salutem: curationes item institueret, quibus ægrotudines possent mitigari. Quam edoctus artem *Eleazarus*, spectante Vespasiano, eos curabat, qui à dæmonibus vexabantur. Porro vim artis magicæ Ouidius exprimit his verbis, Carmine læsa Ceres sterilem vanescit in herbam,

herbā. Deficiūt læsi carmine fontis aquæ. Illicibus glâdes, cātataq; viribus vna Decidit, & nullo poma mouēte fluunt. Quāto autem in pretio fuerit primis seculis, vide apud Plin. lib. 30. nat. Hist. c. 1.

ASTROLOGI.

ANaximander Milesius, Thaletis discipulus, sphaeram construxit, horologium & gnomonem inuenit. Conuersiones solis notauit & æquinoctia. Plin. lib. 2.

Apollonius Tyanæus scripsit libros de Astrologica diuinatione quatuor.

Eudoxus Gnidius, nobilis fuit astrologus, Platonis æqualis. Scripsit poëtice de Astrologia. Habuit etiam cum Astrologia Geometriam quoque & Medicinam.

Iulius Hyginus familiaris Quintiliani, scripsit de mūdi & sphaeræ ratione. Præterea de signis cœlestibus libros 1111. Item commentarios in Verg. qui non extant, & librū nomine Gromaticon, de modo obsidendarum urbium, & castrorum.

Conon mathematicus, Ægyptius natione, libros de Astrologia septem reliquit. De hoc Verg. in Buc. In medio duo signa Conon, & quis fuit alter? Descripsit radio rotum qui gentibus orbem. Hic quum vellet inire gratiam Ptolemæi regis, dixit crimen reginæ Berenices in cœlo collocatum.

Architas, Tarētinus Mechanica primus exposuit, & in Geometria cubū inuenit. Ab eo descendit Horus etiā in Astrologia clarus. De vtroq; & Conone Propertius lib. 4. Me creat Architæ soboles Babylonius Horus, Horus & à proauo ducta Conone domus.

Babylonij primi omnium astrologiam dicuntur inuenisse, omnemq; curā in contemplatione syderū collocasse. Lucretius lib. 5. V: Babylonica Chaldæum doctrina refutās Astrologorum artem. ab his Græci polū, gnomonē, & duodecim horas diei didicerunt.

Hyparchus Nicæus scripsit de Stellis fixis, de lunæ motu contra Platonem. Instrumenta Mathematicis inuenit. De hoc Plinius lib. 2. cap. 12. & 16. loquitur.

C. Manelius Antiochenus, primus poëtarum Latinorum astrologiam versibus aggressus est: quod opus nūcupauit Augusto, Hyparchum, Eudoxum & Aratum securus.

Manethus Ægyptius scripsit Physiologiam & astrorum effectus versibus.

Meson astrologus Atheniensibus in expeditionem Siciliae nauigaturis tempestatem prædixit futuram. Atque etiam infanum se finxit, ne cum eis traheretur inuitus.

P. Nigidius Figulus secta fuit Pythagoreus, Astrologiæ & Medicinæ peritissimus. De quo Lucan. lib. 1. Ar sigulus cui cura deos Cælius lib. 11. c.

secretaq; mundi Nosse fuit, quæ non stellarum Ægyptia Memphis Æquaret visu, numerisque mouentibus astra.

Oenopides Chius astrologus, dedicauit in Olympia æreum libellum, in quo magnum annum prædicabat.

Palamedes, Naupli & Climenes filius, quum esset Astrologiæ peritus, annum mensesq; ad cursum Solis apud Græcos accommodauit. Primusq; visam multorum metu in castris eclipsem, dixit rem esse naturalem & minimè timendam.

Protagoras, Diogene teste, fuit Astrologus, in quem Euphorion scripsit Epicedium.

Ptolemæus Ægyptius (qui floruit Antonini temporibus) in Astrologiæ sciëntia antiquos omnes æquauit. Primus apud Græcos cæli rationem omnem explicuit, inuentaq; ab Hipparcho instrumenta, clarius illustrauit, Edidit compositionem illam quam *Almagestū* vocant. Scripsit & de his, quæ ad practicam astrorum pronosticam spectant & alia per multa.

Sulpitius Gallus in exercitu Pauli Æmylij contra Perseum, deprehensam noctu eclipsem Lunæ mirantibus militibus enarrauit. Plinius cap. 12. lib. 2.

Thales Milesius astrologiæ secreta penetrauit omnium primus. Solis eclipsem prædixit, & de Urfa minore differuit.

Theon philosophus Alexandrinus scripsit de astrologia & commentarios in Ptolemæum. Item paruum Astrolabium.

Ideo poetæ fingunt, *Athlantiem* cælum humeris sustinuisse, & syderali sciëntia clarissimus extiterit. Sunt enim qui Sphæræ inuentum eidem referant acceptum.

Cæli signa primus dicitur aperuisse *Cleostratus*. Plinius.

Sidus Veneris, quod nascentem Solem præuenit, & in ortu Lucifer, in occasu refulgens nuncupatur *Vesper*, primus *Pythagoras* enarrauit, eiusque docuit naturam.

Lunæ rationem & naturam primus deprehendit *Endymion*, Hinc poetæ fabulati sunt eum à Luna fuisse adamatum.

Anaxagoras sciëntia cælestium literarum prædixit, quibus diebus saxū casurū esset è Sole, Anno secundo Olympiadis 78. Quod & factum est ad Egos flumen Thraciæ.

Eius quoque artis peritia *Pherecydes* Sirius hausta è puteo aqua futurum ibidem terræ motum prædixit.

Beroso ob syderalium rerum peritiam, diuinisq; prædictiones, statuam in aurata lingua posuerunt Athenienses in publico gymnasio. Plinius lib. 7. cap. 37.

Sofigenes fuit Astrologus, quæ Cæsar dictator annos vitio Pontificum per intercalandi licentiam turbatos, ad Solis cursum redi-

gens

gens adiutorem sibi adhibuit. Plinius lib. 18. cap. 25.

Melon nomen Astrologi apud Plutarchum in Nicia, qui quum esset militiæ, videretq; pessimè suæ parti futurum, insaniam mentitus est, atque etiam domum incendio dedit vt missionem & militiæ vacationem impetraret. Plutarchus in Viris Alcibiadis & Pyrrhi.

Apud eundem in Alcibiade *Metheon* ponitur astrologus, qui Atheniensibus in Syracusanos expeditionem agitantibus, quum ex Astrologiæ disciplina prævideret futuram belli calamitatem, combusta domo, suaq; fortuna palam in concione deplorata, sic populum commouit, vt præter consuetudinem filium suum receperit ab omni militia exemptum.

Tarnatius vir fuit tum philosophiæ, tum mathematicæ imprimis studiosus, qui quum in Astrologia putaretur excellere, huic imposuit Varro, vt Romuli conceptionem in diem & horam deduceret, inspectisque eius vitæ institutis ac rebus gestis, ex illis consequentiam colligeret, veluti geometricarum propositionum resolutiones præcipiant. Autor Plutarchus in Romulo.

Suidas apud Budæum ponit *Zoroastrem* in numero Astronomorum, aitque floruisse Nini regis Assyriæ tempore.

Cicero lib. 4. Quæst. Acad. ait *Polyenum* quendam magnum fuisse mathematicum, qui Epicuro postea adhæserit, totamq; Geometriam falsam crediderit.

Necepsus rex fuit Ægyptiorum in astrorum cognitione peritissimus, de quo Ausonius scribit: Quique magos docuit mysteria vanæ Necepsi. Iulius Firmicus: Necepsus, inquit Imperator Iustinus Ægypti, & astrologus valde bonus, per ipsos decanos omnia vitia, valetudinesque collegit.

Aratus poeta floruit Antigono regnante, scripsitque *Phenomena* Latio iure à Cice. & Cæsare Germanico donata. Item multa alia opera, vt docebimus in Poëtis.

Sulla fuit mathematicus, qui Caligulæ consulenti de genitura sua certissimam necem appropinquare affirmauit. Nostro seculo magna literariæ Reip. vtilitate emerit Iouianus Pontanus poeta (parcant mihi, qui solam mirantur & suspiciunt antiquitatem) cum hominibus superioris seculi citra scrupulum conferendus, de Stellis libros v. Meteororum vnum scripsit, eruditè non minus quam doctè, quamuis tamen argumentum ipsum ægrè cultum sermonis, & verborum phaleras admittat.

Marullus ait *Bilotum* fuisse Astrologum, extinctum boletis. Hæc eius verba. Dum cauet astrologus perituris sydera amicis, Dum sibi boletos non cauet, ipse perit.

Archimedes Syracusanus Geometriam adeo exercuit, ut ductus aliquando ad balnea, dum vngendus in labro thermulario constitueretur, per corporis vnguenta figuras & liniamenta digito inscriberet.

Archytas Tarentinus etiam Geometriae operam dedit, in qua discipulura habuit Platonem. Primus Mechanica exposuit, eumque reperit, teste Diogene.

Dicaearchus Siculus Aristoclis auditor, Geometra fuit aetate sua clarissimus, qui scripsit de Rep. Lacedaemoniorum. Hic regum cura montes permensus est, ex quibus altissimum prodidit Pelion m.c.c.l. passuum ratione perpendiculari, nullam esse eam portionem vniuersae rotunditatis colligens. Plin. cap. 67. lib. 2.

Dyonisius Afer, ex Byzante ciuitate, scripsit Geographiam versibus hexametris quos Priscianus Latinos fecit.

Eudoxus Gnidius primus Geometriae rationes difficilesque demonstrationes per sensum & instrumentorum exempla edidit una cum Archita praepatore. Quapropter ambo conuicia a Platone passi sunt, quod Geometriae dignitatem sustulissent, a cogitatione & rebus incorporeis, ad ea quae sensibus perciperentur declinantes.

Eupompus Macedo, Zevis coetaneus Arithmeticae & Geometriae fuit peritissimus, sine quibus negabat artem posse perfici.

Marinus Tyrius Geographiam scripsit, ex qua Ptolemaeus suam detorsit.

Pappus philosophus Alex scripsit de situ orbis, de fluuiis Africae, & commentarios in Ptolemaeum.

Pausanias Caesariensis scripsit vniuersae Graeciae Geographiam eum eius historiis.

Polemon Helladicus, scripsit de origine ciuitatum, & Lacedaemoniae Geographiam, & de cursu Solis libros tres.

Ptolemaeus Aegyptius praeter libros de Syderali scientia editos, scripsit etiam de Geographia.

Scylax Cariandaeus (Carianda ciuitas est Cariae) scripsit circuitum mensuramque maris extra columnas Herculis. Suidas apud Vol.

Stesichorus poeta fratrem habuit Mamertinum Geometram.

Timosthenes praefectus classis Ptolemei Philadelphi Geographus fuit nobilis. Scripsit de Portibus libro s decem.

Dionysiodorus fuit quispiam geometrica scientia nobilis, in cuius mortui sepulchro affines reperisse dicuntur epistolam eius nomine ad superos scriptam. Peruenisse eum a sepulchro ad infimam terram, esseque eo stadiorum XLII. millia. Autor Plin. in fine secundi. Leguntur etiam aliorum nomina, qui in hac arte praestiterunt, ut Euclides, Hippasus Elaeus, Theodorus Cyrenaeus, Leodamas,

Tha

Thasius, Eratosthenes, Plato, Proclus, Theon, Nicephorus, Isacius, Censorinus, Boetius.

Geometriam autem inuenerunt Aegyptij in Nili auctu ac dimensione. Sita est in phantasia, non opinabili, sed certa ex apparentibus speciebus notitia.

CITHAROEDEI, TIBICINES,

CANTORES ET MUSICI.

Iopas nomen est citharædi apud Verg. lib. 1. Aenei. scribentem: Cithara crinitus Iopas personat aurata docuit quæ maximus Athlas. Idem li. 9. facit Cretea quendam Philomusum & Lyricum ubi ait: Et Clycium Aedilem & amicum Cretea Musis, Cretea Musarum comitem, cui carmina semper. Et citharæ cordi, numerosque intendere nexuis, Semper equos, atque arma virum, pugnaeque canebat.

Apud eundem Iapys nomen est auguris & Citharædi lib. 12. ubi ait, iamque aderat Phæbo ante alios dilectus Iapys Iasides, acri quondam cui captus amore Ipse suas artes, sua munera lærus Apollo Augurium citharamque dabat, celeresque sagittas.

Phylamon fuit Apollinis filius, clarus cithara. Ouid. lib. 11. Nascitur è Phæbo (namque est enixa gemellos)

Carminibus vocali clarus, citharaque Phylamon.

Dorceus cantu citharæ apud Thraces secundam post Orpheum meruit palmam. Val. Flac. li. 3. Argon. Protinus insignem cithara, cantuque fluenti Dorcea, qui dulci festis assistere mensis, Pectine Bistoniam magnum post ausus alumnum.

Linus, Apollinis & Vraniae filius, Lyricæ musæ fuit peritissimus, in qua magni nominis discipulos habuit, Orphea, Thamiram & Herculem. De hoc Propertius lib. 1. Tunc ego sim Inachio notior arte Lino. Hunc ab Hercule plectro & cithara occisum ferunt, dum eum rusticus canentem acerbe nimis corripuisset.

Arion Methymnaeus citharædus, & poeta Lyricus, dum Lesbion patriam peteret, videretque insidias, & coniurationem parari sibi à sociis (quibuscum nauigat) propter opes, quas ferebat secum, rapta cithara, non nihil prius modulans, in mare se coniecit. Cuius cantu illectus Delphin, dorso exceptum portauit ad Irtus, & exemit à periculo. In cuius rei monumentum erecta est illi statua cum Graeco epigrammate, quod Volaterranus Latinum fecit hoc modo: Cernis amatorem, qui vexit Ariona delphin, A Siculo subiens potera grata mari. Ouid. lib. 2. Fastorum, de eo abunde meminit. De hoc etiam loquitur Gellius li. 16. cap. 19. & Herodo. in Clío. Ab Arione Lyra vocatur Arionia. Idem Ouid. lib. 3. de Arte. Quamuis mutus erat, voci fauisse putatur Piscis Arioniae fabula nota Lyrae.

Orpheum Apollinis & Calliopes filium poëta faciunt principem musæ Lyricæ, adeo vt fabulentur delinitas eius cætu arbores, suis se locis exeruisse sensificatas cautes egisse choros, fluuios cursum cohibuisse, exarmatas feras posuisse feritatem, & alia id genus incredèda. Quod ideo fictum est: quoniam agrestes & belluino propè ritu degentes homines ad meliorem vitæ cultû redegerunt. Vnde *Horat. in Arte*: Syluestres homines sacer interpretisque deorum Cædib. & fœdo victu deterruit Orpheus, Dictus ob hoc lenire tygres, rabidosq; leones. Fingitur etiam ab inferis cætu suo exorasse Eurydicen vxorem, ea lege, vt sequentem à tergo nō prospiceret, priusquam ad superas auras ambo redissent. Cui legi quum amor nimius stare non permisisset vatem, Eurydicen demū euasuisse ferunt. *Verg. lib. 6. Æn.* Si potuit manes accersere coniugis Orpheus Threicia fretus cithara, fidibus scanoris. Ab Orpheo Lyra vocatur Hæmonia, Threicia, Orpheia, Bistonis, & Bistonis, quod Thrax fuerit natione. *Quid. lib. 4. Trist.* Hæmonia curas antennasse Lyra. Idem in *Epi.* Threiciam digitis increpuisse Lyram.

Thamiras citharædus fuit Thracius, Lini discipulus, quæ poëta à Musis fabulatur exæcatû, quod eas ad certamē cætus irritasset.

Amphionem poëta fabulantur Lyrae adeo peritum fuisse, vt sequentibus cantum scopulis Thebarû muros cōdiderit. *Horatius in Arte*: Dictus & Amphion Thebanæ conditor vrbs Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda Ducere quod vellet. *Martianus Capella*: Nā Orpheus, Amphion, Arionq; doctissimi, aurata omnes testudine consonantes flexanim pariter reddidere concentum.

Hermogenes fuit citharædus, qui Iulio Cæsari suauitate cantus admodum placuit: apud Martium nomen est furis mappatû. Apud *Horat. li. 1. Ser. nomen* cantoris, vbi ait: Vt quamuis tacet Hermogenes cantor, tamen atque optimus est modulator.

Echion & *Glaphyrus* nomina sunt citharædorum apud *Iuuenalem Syra 6.* vbi ait: Accipis vxorem, de qua citharædus Echion, Aut Glaphyrus fiat pater Ambrosiusq; Choraules. Hic Choraules proprium est nomen viri fistulicinis.

Hydimeles nomen est etiam citharædi apud *Iuuenalem Saty. 6.* scribentem: Quo tener Hydimeles operam dedit, hunc tenet, hoc se Solarus, gratoque indulget basia plestro.

Amadeas citharædus fuit castissimus, qui vxorē nunquā attigit.

Maxenori citharædo M. Antonius tributā quatuor ciuitatum legenda concessit, propter eius artis peritiam.

Antigenides Thebanus fuit musicus & tibicē Philoxeni discipulus, qui calceamentis Milesiis, & lasciuioribus primus vsus est. Huius meminit *Plinius*. Idem (vt est apud *Ciceronem in Bruto*) disci

discipulo frigenti ad populum, dixit: Mihi cane, & Musis. De eo vide nonnihil apud *Gellium*.

Aristonius citharædus fuit, qui quū sexies Pythia vicisset, vt *Lysandri* amicitiam demereretur, pollicitus est se seruum eius palam proclamaturum, si denuo vinceret.

Hipparchion & *Ruffinus* præcipui fuerunt apud Græcos citharædi, qui quum solennibus ludis inter se certaturi essent, contigit, vt theatri tumultu, & strepitu cōmorus & attonitus Hipparchion obticuerit. Vnde natum prouerbium, Murus Hipparchion. De his qui repente silent, à quibus tamen grande aliquid expectatur.

Climias philosophus fuit secta Pythagoreus, qui si quando ad iram concitaretur, motus animi sumpta protinus cithara leuabat quod & Achillem fecisse prædicant.

Corabus filius Atys regis Lydorum in cithara quintam chordam inuenit.

Eunomius citharædus Locrensis statuam meruit, quæ insidentē citharæ cicadam habebat. Nam quū in certamine (quod cū Aristone regio musico de cantu susceperat) chorda vna fracta defecisset, cicada superuolans vocem fertur suppleuisse.

Hippomachus fuit tibicen, qui quum videret à plebe laudari discipulum, quem tamen in arte peccare cognoscebat, baculo tactû desistere iussit, dicens, maximum erroris argumentum esse, qd ab ignara turba laudaretur.

Lafus Herminæus (qui floruit principate Dario) primus de musica scripsit, & dithyramborum certamen primus protulit.

Marsyras tibicen Phryx natione, tibiis à Minerva inuētis, ausus est Apollinem ad certamen prouocare, à quo victus & excoriatus est. De quo *Ouid. lib. 6. Meta.*

Mymnerus Colophonius, poëta fuit Elegiographus, & tibicen clarissimus: *Strabo lib. 14.*

Nicostratus & *Laodocus*, citharædi fuerunt, qui quum in certamen venissent, Nicostratus dixit, Laodocum esse in magna arte paruum, se verò in parua magnum.

Olympius Myfius tibicen citharæ legem dedit modosq; pulsandi reperit & docuit.

Philistus Milesius, musicæ primam operam dedit, euasitque clarissimus tibicen. Ad oratoriam demum conuersus, auditor fuit *Isocratis*.

Phrynus Mitylæus discipulus Aristoclidis, primus apud Athenienses pulsauit citharam & vicit Panathenea.

Scylax Cariandæus mathematicus, claruit etiam arte musica.

Simon Magnæsius insignis musicus, neglecto superiorū musicorum

rum more, Simodiam introduxit, sicut & Lysis Lysiodiam.

Tellen fuit tibicen, qui suauitate cantus sequenti prouerbio locum fecit: Cane ea quæ sunt Tellenis, quòd optima fuissent.

Timotheus Milesius musicus decimã & vndecimam Lyræ chordam addidit, & antiquam musicam in meliorem modum mutauit. Eius sono excitatum ferunt Alexandrũ, & ad res bellicas alacrius eubratum, Meminit huius Cic. lib. 2. de Legib.

Xenophilus musicus fuit, patria Chalcidensis, qui annos c v r i, vixit citra vllum corporis incommodum, quæ magna est homini felicitas. Auctor Plinius.

Moschus, citharædus fuit imperitus, qui citra respirationem diu & in longum producebat vocem, neq; tamen sonabat aliquid, quod ad stomachum auditorũ faceret. Hinc adagium natum: Moschus canens Bœoticum. In multiloquos, & intempestiuos locutores. Bœoticum genus erat cantionis. Erasmus.

Aristocenus genere Italus, patria Tarentinus, cognominatus est musicus, propter peritiam eius artis. Auctor Plutar. in Aristotele.

Demodocus fuit citharædus, quem Homerus inducit canentem in conuiuio Alcinoi regis Phæacum, vbi Alcinous ipse Demodocum vocat diuinum cantorem.

Hismenias tibicen fuit peritissimus, Antigenis discipulus, qui teste Boëtio, multis ægritudine laborantibus omnes animi molestias absterfit. Solitus erat gemmis vti fulgentibus & pretiosis, vt ea ostentatione artes musicæ pluris æstimarentur. Antisthenes quũ audisset Hismeniam optimum habere tibicinem: At, inquit, est homo nequam. Non enim (si probus foret) tibicen esset. Quo dicto musicos arguebat, vt vnguentarios, & ministros voluptatum. Idẽ fecisse fertur Philippus, qui quum accepisset filium suauis alicubi cecinisse, tacite eum obiurgauit: Non te pudet, in quiens, quòd tam bene canere scias?

Hismeniam æqualis fuit *Dionysiodorus* & æmulus, Plinio teste.

Nichomachus fuit etiam musicus, quem idem Plinius scribit multas gemmas habuisse, sed nulla peritia electas, at sorte quadam,

Aspendius fuit citharistes, qui omnia sibi intus cecinisse dicitur.

Coma fuit citharædus, seu lyrista, extremæ sortis, qui deuorato patrimonio factus est pauperrimus, & homo nihili. Hinc adagiũ natum, Connæ calculus. In hominem nullius momenti, cuiusque opinio nihili æstimatur.

Babys frater fuit Marsiæ, quem quum Apollo excoriato Marsia vellet quoque perdere, supplicium deprecata est. Minerua dicens: Babym abiectiorem esse, & infelicius canere, quàm vt dignus esset supplicio. Quibus verbis pacatus Apollo, Babym contempnit

tempfit, suaque inscitia grauitèr satis punitum credidit. Hinc adagium, Peius Babys tibia canit.

Ialemus, Calliopes fuit filius, musicus quidem, sed infelix, & in cantu multum frigidus. Hinc Ialemi cantilenam, pro despicabili, & abiecta posuerunt.

Pronomus tibicem fuit, qui barba vtebatur promissa, & vestitu nimis accurato, adeo vt mollitiei suspectus haberetur.

Plut. ait *Menedemum* fuisse musicum & discipulum Aristotelis.

Lamia mulier fuit ætate Demetrii formosa, quæ tibiis optimè fertur cecinisse, & canendi suauitate magnã apud homines promeruisse gratiã. Qua arte sic Demetriũ inescavit, vt ille nihil haberet chatius, & quod maiore beneuolentia prosequeretur. Auctor Plut.

Epicles fuit citharista magno quondam in pretio apud Athenienses, quem Themistocles orauit, vt apud se artem exerceret. Dolebat enim domum suam à multis frequentari.

Phylades fuit citharædus, qui quosdam Timothei versus audiente Philopemene cantauit ad citharam. Quorum sequens citatur à Plutarcho, Hoc duce libertas Græcas ornauerat vrbes.

Phylomelus nomen est citharædi apud Mart. lib. 3. Plus habuit Didymus plus Philomelus habet.

Diodorus citharistes fuit tẽpore Vespasiani, cuius arte princeps delectatus, multis eum donis cumulauit. Mart. Tarpeias Diodorus ad coronas Romam quum peteret, Pharo relicta.

Fuit & *Tarpeius* citharædus Vespasiani tempore. Auctor Tranq.

Canus, fuit choraulus & tibicen, qui multas pecunias accepit à Galba, quum eum in cœna delectasset. Mart. lib. 10. Et concupiscat esse Canus ascaules. Tranq. Cano autẽ choraulẽ mirè placeti denarios quinq; donasse prolatos manu sua peculiaribus locutis suis.

Conus fuit alter fidicen, quo præceptore hac in re vsus est Socrates, qui apud Platonẽ de eo sic meminit: Vnũ tamen vereor, ne his dedecori sim, quemadmodum Cono Metrobij filio citharistæ, qui me etiam in fidibus docet. Pueri igitur cõdiscipuli me quotidie rident, & Conum ipsum senum magistrum nuncupant.

Eucerus fuit tibicẽ natione Alexandrinus, vt est apud Cor. Taci.

Batalus fuit Ephesus tibicẽ, qui calceamentis fœmineis primus omnium in scena vsus est, fractisq; cantibus tibiartũ artem emoluit. Hinc Batalos vocamus mulierosos, & parũ viros homines.

Agathon fuit tibicen, cantilenarum suauitate commendabilis, sed mollitiei nota famosus. Ab eo Agathonia cantio dicitur oratio blanda magis, quàm fructuosa.

Carneus fuit citharistes, qui Terpandrum vicisse legitur.

Stratonicus fuit citharædus, qui habuit in ludo nouem musarũ

Agatho-

nia can-

tio.

ima-

imagunculas, & Apollinis vnam, discipulos duos. Propterea interroganti cuidam, quot haberet discipulos: Cum diis, inquit, duodecim. Idem ridere solebat, & cauillis nonnunquam afficere duos alios sua ætate citharistas, *Propin* Rhodium, & quendam, qui *Eos* vocabatur, quòd imperiti essent, & rudes in arte.

Chryfogonus fuit modulator, qui tanta arte remigum manus dirigebat, vt quum remorum pulsus *Chryfogoni* cantibus accommodarent, delectabilem & iucundam redderent harmoniam.

Terpander Lesbicus accersitus à Lacedæmonijs, qui seditionibus inter se tumultuabatur, suauitate cantus eorum animos adeò deliniuit, vt redirent in amicitiam, & à seditione desisterent. Vnde Lesbij cantores primas semper meruerunt Spartanorum iudicio.

Terpnus fuit citharœdus, cuius cantu oblectatum *Neronē* scribit *Tranquillus* his verbis: Statim vt imperium adeptus est, *Terpnus* citharœdum, vigentem tunc, præter alios accersit, diebusq; continuis post cœnam canenti in multam noctem assidens paulatim & ipse meditari exercitatiq; cœpit, nec eorū quicquam omittere, quæ generis eius artifices, vel conseruanda vocis causa, vel augenda factitarent.

Macrob. scribit *Octauium Herenū* fuisse quempiam prima adolescentia tibicinē, qui arti suæ diffusus, mercaturam postea instituit.

Fortissimus Græcorum *Achilles* musicis cantibus oblectabatur adeò, vt è *Chirone* Thessalo harmoniam lyricam voluerit edoceri, qua emergentes animi curas discutere, & pristinae serenitati restituere se sibi posset. Sciebat enim nihil esse vtilius mortaliū vitæ, quàm remediū habere ad abigendas ægritudines mentis, medullarum & omnis lætitiæ populatrices. De *Chirone* & *Achille*, *Horatius* in *Epodis*: Nobilis vt cecinit grandi centaurus alano. Vide caput de præceptoribus virorum illustriū. De *Chirone*, *Sido*. *Apollinaris*: Hos inter *Chirone* ad pleetra sonantia saltans.

Achillē imitatus *Alexander Macedo* citharæ dedit operā, vt haberet, vnde serias illas de monarchia & principatu meditationes quq; reprimeret, aut exercitio maiore fatigatū corpus subleuaret.

Tonius nomen fistulicinis pagani apud Mantuanum scribentē in *Bucolicis*: Et cum multiformi *Tonius* cui tibia buxo. Tandem post epulas & pocula multicolore *Verriculum* sumpsit, buccasq; inflare rubentes Incipiens oculos aperit, cilijsque leuatis multotiesq; altis flatu à pulmonibus hausto *Vtrem* implet, cubito vocem dat tibia presso. Nunc huc, nunc illuc digito saliente vocauit *Pinguibus* à mensis iuuenes ad compita cantu *Salridico*, dulciq; diem certamine clausit.

Apollinem & *Mercurium* musicæ & citharæ inuentores faciunt poëta

poëta. Vnde *Ouidius*: Me fide conspicuus Troiæ munitor amauit. *Val. Flaccus*: Musarum chorus, & citharæ pulsator *Apollo*. *Plin.* Item *Apollinem* citharœdum, serpentemq; eius conficit sagittis.

Pana deum fistulæ repertorem faciunt. *Verg.* *Pan* primus calamos cara coniungere plures Instituit, Eandem ob causam *Sidonius Panas* vocat cicuticines, vbi ait: Alta Cicuticines liquerunt *Mænala Panes*: Postque chelyn placuit fistula rauca *Ioui*.

Sambucam instrumentum musicum reperit *Ibycus Rheginus*. De tribus citharœdis omnium præstantissimis meminit *Pacificus* his verbis:

Orpheus *Eurydicen* cithara reuocauit ab Orco,

Equè suis mouit saxa nemusque iugis.

Pisce fuit pelagus per longum vectus *Arion*.

Hac etiam *Amphion* mœnia struxit ope.

Porro harmoniæ rationem primus extulit in lucem *Aristoxenus* repertis etiam instrumentis: deinde *Ptolemæus*, *Nicephorus*, & *Gregoras*, Commentatores in ea fuerunt *Pappus*, *Theon*, *Alypius*, *Gaudentius*, *Isacius*, *Apuleius*, *Boetius*.

Lyram trium Chordarum inuenit *Mercurius Ægyptius*. *Quinram* chordā *Corœbus* *Arys* filius: *Sextam* *Hyagnis* *Phryx*. *Septimam* *Terpander*. *Lyram* primus in Græciam attulit *Cadmus*, *Agenor* filius. *Lyra*, pleetro & digitis percutiebatur. Parum antiquitus differebat à cithara. Hoc instrumentum factum in formam testudinis, vtramque nunc exigit manum.

Epigeneum instrumentum erat musicum, ab *Epigono* inuentore dictum, hoc sine pleetro pulsabatur chordis xl.

Tosnon chordis xxxv.

Monochordum fuit *Arabum*, *Pentechordum* *Scytharum*, *psithryos* *Libycorum*, *Psalterium* exercebatur in hymnis. *Barbiton* *tetrachordum* *Anacreontis* inuentum in *Lyricen*.

Psalterio canens vocatur *Psalmes* & *Psalmicen* à *Sydonio*.

Olim *Magada* vocabatur à *Magado* inuentore. *Magades* apud *Anacreontem* cithara est xxx. chordarum.

Sambuca soni erat acutissimi, à *Sambubo* inuentore nominata. Ea utebantur *Parthi*, & *Troglodytæ*.

Tripus præbebat vsum trium cithararum, vt tres citharœdi concordēs viderentur pulsare. Habebat enim triplicem harmoniam. *Cymbala*, & *crotali* agitabantur manibus.

Fuit olim multiplex *Tibia*. *Treneticha*, qua utebantur ad luctus. *Thebani* eam ex ceruinis ossibus factitabant, *Scythæ* ex ossibus aquilarum & vulturum, *Ægyptij* ex calamis. *Antippus* in tibiis reperit harmoniam *Doricam*, & *Lyaiam*. *Nicopheles Athenam* tibiam

tibiam sacram Mineruæ.

Odontissimus erat quatuor foraminum.

Parœnia, erant tibiæ, quibus utebantur in conuiujs, vt *Spondiaca* eptæ erant hymnis: *Chorica*, dithyrambis: *Hipertelia*, virorum choris: *Parathreta*, trenis.

Naulium erat musicum instrumentum Organo simile. *Monanlon* erat conuiuiorum. Caulas posuit Philemon. Volaterranus eas putat, quas hodie *Cornumusas* vocat, *Phœnix* fiebat instar Coni galæ *Fistula* compingebatur ex cannis lino, & cæra. *Cornibus*, *Tubi*, *Lituis*, & *Buccinis* utebantur in bello. Nunc etiam *Tympano*

Lacedæmonij instrumentis musicis suorum animos ad bellum euibrabant.

Pandura apud Lampridium, nomen est instrumēti musici, quod qui pulsat, vocatur Panduros, Tibicines, Fistulicines, Cicuticines, Psalmonicines, Citharædi, Citharistæ, Lyristæ, Choraulæ, Tympanistæ dicuntur, qui his musicis instrumentis vtuntur.

Iulius Pollux multa instrumenta ad hanc artem facientia, enumerat: Inter ea quæ pulsantur, inquit sunt Lyra, Cithara, Barbiton, Psalterium, Phœnix, Spadix, Lyrophœnicium, Clepsiambus, Parriambus, Iambice, Scindapsus, Epigoneum, Hypospadius. Cælius ait Naulum alio nomine Psalterium dici. Fuit & Crembalum organum. De generibus tibiæ vide Cælium lib. 5. lect. antiq. Capitibus 23. 25. & 26.

TUBICINES.

Misenum Æliodem Virg. ait fuisse tubicinē Hectoris: mortuo demū Hectore, adhæsisse Æneæ comitem, & tandem à Tritone deo submersum, quod ad certamen tubæ deos marinos irritaret. Verba Vergillij sunt hæc: Atque illi Misenum in littore sicco Vt Venere, vident indigna morte peremptum, Misenum, Æolidem, quo non præstantior alter, Aëre ciere viros, Martemque accendere cantu. Hectoris hic magni fuerat comes, &c.

Triton fertur esse deus & tubicen marinus. Ouid. lib. 2. Metam. Cæruleos habet vnda deos Tritona canorum.

Stentor fuit tubicen in bello Troiano, cui Homerus ferream & inuictā tribuit vocem. Iuue. Sary. 13. Tu miser exclamas, vt Stentora vincere possis. Homerus apud Erasmi: Stentoris in specie validi, cui ferrea vox, qui Quinquaginta alios æquas clamore sonosq.

Olympius Phrygius tubicen fuit ætate Midæ regis.

Aglais Megacelis filia tubicinio vitam fouit.

Agyrtis nomen est tubicinis apud Statium in Achil. lib. 4. scribentem: Tecum lituo bonus adsit Agyrtis, Occultaque tubam tacitos apportet in vsus.

INVEN

INVENTORES DIVERSARUM rerum.

PAn inuenit fistulam. Verg. Pan primus calamos cæra coniungere plures Instituit.

Minerua oliuam. Verg. lib. 1. Georg. Adsis ô Tegææ fauēs, oleæque Minerua Inuentrix. Syll. lib. 3. Qua virgo (vt fama est) bellatrix edita lymphæ Inuento primam Libyen perfudit Oliuo.

Triptolemus, vel vt alij malunt, *Orisus*, aratrum. Verg. lib. 1. Georg. Vncique puer monstrator aratri. Sidonius: Non cum Triptolemo verendam Eleusim. Qui primas populis dedere aristas.

Ceres, cultum terræ, & fruges. Vergil. lib. 1. Georg. Prima Ceres ferro mortales vertere terram Instituit, quum iam glandes, atque arbuta sacre Deficerent syluæ & victum Dodona negaret.

Peletronij. Thessalia populi fræna. Idem Verg. Fræna Peletronij Lapithæ, gyroque dedere Impositi dorso, atque equitem docuere sub armis Insultare solo, & gressus glomerare superbos.

Belga, effeda vehicula. Verg. lib. 3. Æn. Belgica vel molli melius feret effeda collo.

Aristeus, rex Arcadiæ apū & mellis vsus. Verg. li. 4. Geor. Tépūs & Arcadij memoranda inuenta magistri Pandere quoque modo cæsis iam sæpe iuencis Insyncerus apes tulerit cruor. Quid. Inuentum mellis Baccho tribuit lib. 3. Fast. dicens: Liba deo sūt, succis quia dulcibus idem gaudet, & à Baccho mella reperta ferunt.

Achates, ignem silice excutere. Verg. lib. 1. Æn. Ac primum silici scintillam excudit Achates. Secundum alios *Pyrodes* Cilicis filius.

Ægyptij sistrum. Verg. li. 8. de Cleopatra: Regina in medijs patrio vocat agmina sistro. Ouid. lib. 3. Eleg. Quid nunc sacra iuuant? quid nunc Ægyptia profunt sistra?

Apollo medicinam. Vnde Ouid. li. 1. Meta. sic loquitur: Inuentum medicina meum est, opifexq; per orbem Dicor, & herbarum subiecta potentia nobis.

Ægyptij linum. Ouid. lib. 1. Meta. Nunc dea linigera colitur celeberrima turba. Secundum alios *Arachne*.

Talus puer ferram. Ouid. lib. 8. Ferroque incidit acuto Perpetuos dentes, & ferræ reperit vsus Primus.

Iason & *Tiphys*, nauim, secundum ecclesiasticos Noe. Ouid. li. 1. Meta. Primæque ratis molitor Iason Tibul. hoc inuentum *Tyris* adscribit dicens: Prima ratem ventis credere docta Tyros.

Mercurius lyram. Stat. in Syluis: Vocalis citharæ repertor Arcas.

Græci trochum: Ho rat. li. 3. Car. Venarique timet, ludere: doctior Seu Græco iuberis trocho, Seu maus vetita legibus alea.

Archilocus iambicum carmen: Horatius in Arte: Archilochum

G

proprio rabies armavit iambo.

Bacchus vinum, *Ovidius* li. 15. Victa racemifero lyncas dedit India *Baccho*.

Zoroastres artem magicam, *Stroza* pater: Nec *Zoroastreas* artes, magicæ requiram *Carminis* auxilium.

Purpuram *Hercules* *Politianus* in *Rust.* Aut bis in *Herculea* *Milesia* vellera concha *Verfantur*.

Alcman poeta carmen amatorium.

Aneximander *Milesius* horologium & spheram.

Bixes *Naxius* regulas.

sp. *Carbilius* grammaticus G. literam.

Claudius *Centinianus* R. literam.

Daphnis pastor carmen *Bucolicum*.

Palamedes *Nauplius* ordinem literarum.

Corax & *Ctesias* *Siculi*, artem & præcepta *Rhetoricæ*.

Ibycus *Rheginus* *Sambuçam*.

Perillus tauri æneum, qui propterea dicitur *Perillus*. *Ouid.* Ipse *Perillæo* *Phalaris* permisit in ere *Edere* mugit? & bouis ore queri.

Pyscus & *Ayrrhæus* æneam tubam.

Phemonæ Carmen hexametrum. *Politianus*: Et *Delphica* longos *Phemonæ* commenta pedes.

Simonides Ceus artem memoriam.

Amphion rationem musicam. *Aristeus* lactis *Coagulum*.

Atreus *Solis* eclipsem, *Aesculapins* dentium euulsionem,

Tregillus quadrigam in *Græcia*.

Amphitryon *Soraniorum* interpretationes.

Annagalis puella ludum pilæ, *Palamedes* aleam.

Tages artem aruspicinam. *Capaneus* scalas.

Cadmus lapidicinas, auri & metallorum conflaturam.

Cyclopes ferrariam fabricam, *Cecrops* conjugium apud *Athenienses*. *Dædalus* fabricam lignariam, asciam, & perpendiculum. *Empedocles* artem oratoriam.

Epimeheus statuam ex luto. *Etolus* iaculum.

Gorgoris mellis vsum apud *Hispanos*.

Anaximenes vmbrarum rationem.

Cadmus solntam orationem: *Belus* scientiam syderalem:

Ethrusci prætexas vestes.

Idæi *Phryges* acu vestes facere. *Aurum* *Attalus* intexere. *Alexandri* colores picturæ intexere. *Galli* scutulibus diuidere.

Fulvius *Hirpinus* viuarum inuenit. *L. Sergius* *Orata* *Ostrearum*,

Linus *Murena* reliquorum piscium.

C. Hircius *murenarum*, *Delcaci* gallinas saginare,

M. Lelius

M. Lelius, auaritia. *Cn. Matius* nemora tonsilia.

Agæus, agrorum stercorationem.

Numa deorum cultum apud *Romanos*.

Mercurius *Moly* herbam *Hercules* *Heracleon* herbam, *Mercurius* *parthenion*, *Achilles* *Achilleon*, *Melampus* *melapodion*, *Teucer* *Teucion*, *Gentius* rex *Gentianæ*, *Lysimachus* *Lysimachiam*, *Iuba* rex *Euphorbiam*, *Scythæ* *Scythicen* *Traces* *Ischmonem*. *Verones* *Betoniam*, *Seruilus* *Democrates* *Hiberidem*, *Hirundinia* *Chelidoniam*. *Canes* *canariam*, *Cerua* *Elaphoboscon*, *Sardonia* *Peucedanum* herbas.

Ancus *Martius* *Salinas*, *seruius* rex æs signare.

Callias *Atheniensis* *minium*.

Asinius *Pollio* bibliothecam apud *Romanos*. *Glyceria* coronas.

Dibutades *plasticen*. *Græci* *subdialia*.

Annus *Ægyptius* vsum *clibanorū* in quibus panes coquerentur.

Apollodocus pictor vmbrarum imitationem.

staphilius vinum aqua diluere. *Secundum* *Pli.* *Aristeus*.

Glaurus ferruminationem.

Atracius artem magicam in *Thracia*.

Attalus tapetes, qui propterea dicuntur *Attalici*.

Dipelus, sculpturam marmoris.

Dithyrambus *Thebanus* versus *dithyrambicos*.

Endymion, cursum *Lunæ*. *Iphitus* *Olympiadem*.

Melissus, rex *Cretensis*, deorum sacrificia.

Paralus, longam nauem.

Pilumnus, *Iouis* filius, & *Dauni* pater, pinsendi frumenti vsum.

Prometheus, ignem in ferula seruare.

Thon, apud *Ægyptios* medicinam.

Thymele mulier saltationem scenicam. *Martialis*: Qua *Thymelem* spectas, derisoremq; *Latinum*, *Illa* fronte precor carmina nostra legas.

Ægyptij, vel *Cleantes* picturam. *Rhodij* *Celocem* nauem.

Cyniras regulas. *Ægyptij* ciuitatem regiam:

Hostilius rex latum clauum, genus vestimenti.

Crassus coronas argenteas. *Danaus* puteos.

Bacchus diadema. *Niceas* artem fullonicam. *Closter* fusos

Hanno *Carthaginensis* leonum mansuefactionem.

Chiron artem herbariam. *Salamini* *hyppagium*.

Hortensius pauos occidere. *Lydi* lanas inficere.

Dædalus malum nauis. *Thrason* muros vrbiū.

Typhis adminicula nauium. *Nero* aquæ decoctionem.

Persæ vnguenta, *Rhadamanthus*, leges.

Zeno Eleates, & Alexameas dialogos.
sp. diuortium. Prometheus Boues occidere.
Roetius artem furtinam, Tbales horologium apud Milesios.
Bacchus triumphos. Cyclopes turres.
Phryges vehiculum quadrirotum, Icarus vela.
Lycurgus munus humani. Oppidum Cecrops.
Rhadamannus Assyrias literas. Anubis & Memnon.
Ægyptias: Phœnices Græcas; Carmenta Euandri mater Latinas.
Copa populi remum, Platea populi latitudinem remi.
Phælon nummum & mensuras, Vulcanus fabricam.
Minerva artes Mæson comicus personam.
Damon Atheniensis remissam harmoniã, clonas elegiographus
tibicinas regulas, & concentus. Terpander citharcedicas. Polymne-
stus Colophonius, carmina heroica; Secundum alios Phemonoe: vt
aliis placet, Delphici in honorem Apollinis post interfectum Py-
thonem. Sabel. Heroica carmina Phœbo Delphica post cæsum
cecinit Pythona iuuentus. Olympius Pyryx legem tibialem. Hyanti-
tibiam lugubrẽ. Cecrops simulachra. Phelagus tuguria. Lycaon Lycæa.
Rhæcus & Theodorus Samnij, artem æris fundedi, & conlandi sta-
tuas. Theoth numeros, supputationem, geometriam, talorum &
alearum lusum.
Artaxerxe longimanus legem venationis.
Chalybes ferrum.
Combe puella, Afopi filia, armaturam Æneæ.
Anacharsis folles, anchoram, bidentem, figuli rotam.
Pyxodorus vsum marmoris.
Asclepiades medicus lectos pensiles.
Archytas crepitaculum.
Ctesibius hydraulicas machinas.
Pollux palæstram: ad quod allusit Statius lib. 2. Syl. Siue catena-
tis curuatus membra palæstris Staret, Amyclæa conceptum ma-
tre purares.
Chus filius Cham, idololatriam. Ninus bellum.
Vulcanus fulmen. Pontanus: Tum Deus ignipotēs inuento ful-
mine primum Ipse suum miratur opus.
Lydi ludum tessarum, Darius tributa.
Amazones securim, quæ propterea Amaxiona, & Penthesilæa
dicitur, & Thermodontia, & Amazones ad Thermodontem flu-
uium habitauerint. Horatius lib. 4. Carminum: Amazonia securi
Dextras obarmet. Ouid, libro 3. de Ponto: Nec tibi Amazonia est
pro me sumenda securis. Mantuanus in Alphonso; Penthesilea
non inferiora securi.

Cottalus Siculo librare pocula.
Licaon bellorum inducias.
Præius & acritus clypeos Autore Plinio.
Loricam Medias Messenius.
Gladium, galeam, hastam, Lacedæmonij.
Orceas & cristas cæres, Arcum & sagittam Scythes Iouis: Iacu-
lum cum amento Ætolus Martis filij.
Lanceas Ætoli, Hastas velitares, & piltum, Tyrrenus.
Pisens venabula. Scorpionem Cretes.
Catapultam syri, Balistam & fundam Phœnices.
Testudines Artemon Clazomenius.
Arietem Epæus repertor machinæ Troianæ
Turres ambulatorias Diades miles Alexandri.
Equestrem pugnam Centauri Bigas Phryges.
Ordinem exercitus, signi dationem, & vigilias Palamedes in
bello Troiano, Fædera Theseus.
Sarmenes primus de equitatu scripsit.
Corfes primus barbam sibi rasit Alexandri seculo.
Alexander, Cithærius primus psalterium implicuit chordis.
Segenite primi nummum cuderunt.
Maris Thessalus primus equum ascendit.
Gregorius Pont. Max. primus se Seruum seruorū Dei appellauit.
Paulus heremita solitudinem heremiticam inuenit.
Calistus Pont. ieiunia quatuor temporum.
Sinon Græcus speculam. Sidonius, mensuras & pondera, regnan-
te apud Solymos Hieroboam.
De literarū inuentoribus reperti sunt sequentes versus admodū
vetusti, quos Crinitus ait se legisse in bibliotheca Septimana:
Moyse primus Hebraicas exarauit literas.
Mente Phœnices sagaci condiderunt Articas.
Quas Latini scriptitamus, edidit Nicostrata.
Abraham Syras, & idem repperit Chaldaicas.
Isis arte non minore protulit Ægyptias.
Gulfila prompsit Getarum quas videmus vltimas.
Ægyptij Geometriam inuenerunt.
Dierum natalium obseruationem Chaldaei.
Scapham Libyci.
Sunt & disciplinæ quædam, quarum Inuentum Musis tribuitur.
clio fertur historias inuenisse, Melpomene, tragœdias.
Thalia, comœdias, Euterpe, tibias, Terpsicore, psalterium.
Erato, geometriam, Calliope, literas, Frania, astrologiam.
Polyhymnia rhetoricã. De aliis resti inuentoribus vide Plinium.

DEi superni sunt, *Demogorgon*, repertus in visceribus terræ. *Saturnus*, inuentor falcis, cuius seculo ætatem auream floruisse dicunt.

Iupiter, Saturni filius, quem poëtæ cœlo præesse pulso parente fingunt, ibique fulminare.

Apollo, qui propter interfectos Cyclopes diuinitate priuatus, Admeti regis Thessaliæ pauit armenta. Fertur inuentor medicinæ. Triplex est eius potestas: Vocatur Sol in cœlis, Liber pater in terris. Apollo in inferis, Musis præest: armatur arcu, sagittis & clypeo. Perperua iuuentus eidem tribuitur. Deus est poëtarū, vatum & augurum. Genitus fertur in Delo eodem partu quo Diana.

Bacchus, Iouis filius & Semeles. bis genitus, & fulminata matre natus ex fœmore Iouis, dictus propterea Fœmerigena. Vinū reperit, vniuersum orbem peragravit: debellatis Indis primus omnium triumphauit. Sacrificas habuit & sacerdotes quæ dicuntur Bacchæ, Mænades, Thyades & Mimallonides. Perpetuam iuuentutem habere fertur vt Apollo.

Mercurius, deorum nuncius, Deus furū, galero & caduceo ornatus, indutus talaria, Deus facundiæ, Argi centoculi interfector.

Mars, Deus belli & armorum apud Thraces natus, frater Bellonæ cuius ministri finguntur, Imperus, Discordia, Ira, Furor.

Hercules, monstrorum domitor, armatus claua, exuuium leonis indutus, Iouis & Alcmenæ filius odiosus Iunoni, cuius mandato portenta subegit, combustus in Oeta propter indutum pallium Nessi cruore tinctum.

Vulcanus, Deus ignis, fulminum fabricator, maritus Veneris.

DE Æ SVPERNÆ.

C*erberus* vxor Saturni, vecta leonum iugo. Deum matet. *Venus*, nata maris spuma dea amorum, vxor Vulcani, mater Cupidinis & Gratiarum, facibus armata, Cesto incincta.

Themis, quam Deucalion & pyrtha consuluerunt super humani generis reparatione.

Iuno, Saturni filia, Deum regina, maxima cœlicolūm, cōiunx & soror Iouis dea diuitiarum, quæ nubentibus præest & parientibus.

Ceres dea frugum, Saturni & Opis filia, legum latrix apud Siculos, vnde & legifera vocatur à Marone.

Minerua, nata ex Iouis cerebro, dea sapientiæ, disciplinarum & armorum.

Diana, Iouis & Latonæ filia, dea virginitatis quæ in cœlo Luna, in terris Diana, in inferis vocatur Proserpina. Vnde à triplici potestate vocatur Triformis. De hac Catullus ait: Montium domina vt fores,

fores, Sylvarumq; virentium, Saluumq; reconditorum, Amniumque sonantium, Tu Lucina dolentibus, Iuno dicta puerperis, Tu potens triuia & noto es Dicta lumina Luna.

DEI INFERNI.

Pluto, *Cerberus*, *Charon*, *Minos*, *Æacus*, *Rhadamanthus*.

DE Æ INFERNÆ.

Proserpina, *Megeira*, *Chimæra*, *Thysiphone*, *Cloto*, *Lachesis*, *Atropos*.

DEI MARINI.

Oceanns, *Neptunus*, *Palemon*, *Pollux*, *Castor*, *Nereus*, *Protheus*, *Phobas*, *Melicerta*, *Glaucus*.

DE Æ MARINÆ.

Amphitrite, *Tethys*, *Doris*, *Mereides*.

DI NEMORYM.

Fauni, *Panes*, *Satyri*, *Syluani*.

Pan, fingitur Deus pastorum. Vergilius in Bucō. Pan cutat oves, ouiumque magistros.

Tethys, deam esse maris indicat illud Vergilianum lib. 1. Georg. Tæq; sibi generum Tethis emat omnibus vndis.

De *Glauco*, *Panopeæ* nymphe, & *Melicertæ*, deis marinis, Idem Verg. lib. 1. Georg. Votæque seruari soluent in littore nautæ, Et Glaucō & Panopeæ, atque Inoo Melicertæ.

Alcinous, rex Phæacum, fingitur deus hortorum, quod hortos & pomaria diligentissimè curauerit. Staius: Quid bifera Alcinoi laudem pomaria? Verg. lib. 2. Geor. Pomæque & Alcinoi syluæ.

De *Protheo* deo maris, Verg. lib. 4. Georg. Est in Carpathio Neptuni gurgite vates Cæruleus Protheus. Aliter vocatur *Vertumnus* Propertius lib. 4. Quid mirare meas tot in vno corpore formas? Accipe Vertumni signa paterna dei.

Syluanus, Deus est pecoris & aruorum. Verg. lib. 8. Syluano fama est veteres sacrasse Pelasgos. Aruorum pecorisque deo.

Pomona, dea hortorum, & pomorum. Ouid. lib. 14. Rege sub hoc Pomona fuit, qua nulla Latinas Inter Hamadriades coluit solertius hortos, &c.

Aristeus, Deus mellis. Vnde Ouid. 1. Fast. Flebat Aristeus quod apes cum stirpe necatas Viderat inceptos destituisse fauos.

Flora, dea florum. Ouid. lib. 5. Fast. Hunc meus impleuit generoso flore maritus: Atque ait arbitrium tu dea floris eris.

Carna, dicebatur dea cardinis. Ouid. lib. 5. Fast. Prima dies tibi Carna datur dea cardinis hæc est, Numine clausa aperit, claudit aperta suo. Hanc deam veteres vitalibus humanis præesse opinabantur, petebantque ab ea vt iocinora, corda, & alia quæ sunt intrinsecus viscera salua conseruarentur. Huic templum dicuntur

Brutus.

Hyppona dea erat equorum, quam stabularij colebant. Eius simulachrum locabatur in stabulis. Iuue. Sat. 8. Iurat Solam Hippo-
nam & facies olida ad præsepia pictas.

Osyris marinus fuit Isis, & rex Ægypti, quem à Typhone fra-
tre interfectum Ægyptij in forma bouis coluerunt, & frequenter
immersum aquis, quæsiuerunt cum luctu, vocaueruntque Apim,
quæ dictio eorum lingua significat bouem. Tibul. li. 1. Te canit, at-
que suum pubes miratur Osyrim. Barbara Memphitem plaudente
docta bouem. Primus aratra manu solerti febit Osyris, Et teneram
ferro sollicitauit humum, &c.

Isis, vxor Osyris & Anubis fuerunt Ægyptiorum numina, quo-
tum hunc canina specie reuerentur. Lucanus lib. 8. Nos in tem-
pla tuam Romana accepimus Isim, semideosque canes, &c.

Castor, & *Pollux*, inter numina maris ponuntur. Plin. lib. 2. Et ob id
Polluci & Castori id numen assignant, eosque in mari deos inuo-
cant. Catull. Iam prece Pollucis, iam Castoris implorata, Tale fuit
nobis Mallius Auxilium.

Angerona, dea à Romanis culta est, quum tota ciuitas angina
laboraret. Sacra eius dicebantur Angeronalia. Simulachrum sin-
gebatur digito labris admoto. Plin. lib. 2. Namque diua Angerona
cui sacrificatur ad diem XIII. Calen. Ianuarias, ore obligat, obli-
gnatò que, simulachrum habet.

Syluani, rusticorum sunt numina, vt etiam *Fauni* & *Panes*. Plin.
li. 12. *Quin* & *Syluanos*, Faunosque, & deorum genera syluis ac sua
numina tanquam cælo attributa credimus.

Veteres *seiam*, deam à serendo, & *segestem*, à segetibus appella-
bant. Simulachra Romæ habuerunt, ætate Plinij.

Agonius Deus dicebatur, qui rebus agendis præerat.

Gallis Romam aduentantibus, audita est noctu vox quædam,
quæ eius rei magistratus monebat. Ex eo tempore *Aius* Deus à
Romanis cæpit honorari. De hoc meminit Cic. lib. 1. de Diuin. Bu-
dæus li. 4. de Affe: Nempe, inquit, quòd Aius ille locutius, arcanum
nihil esse finit eorum, quæ in aula geruntur.

Anculi & *Ancule* putabantur dij & deæ ancillarum.

Anaitis dea colebatur à Lydis, eiusque ministerio nobilitate præ-
stantes puellas dedicabant, quæ inibi corporis pudicitia in vulgus
data velut angustiores factæ, mox viris nubunt.

Atergatis dea colebatur à Syriis. Strabo: Trans Euphratem est
Bambicæ, quam Edeffam & Hierapolim vocant, in aqua Aterga-
tim Siriam deam colunt.

Deuerram deam venerentur, vt scopis domum possent verrere

Empanda

Empanda vocabatur, dea quæ rebus patentibus præerat.

Bona dea colebatur à Romanis mulieribus. Ab eius sacrificiis ar-
cebantur mares. Tibullus lib. 1. Sacra Bonæ maribus non adeunda
deæ. Ea fuit Dryas Fauni filia vel vxor, quæ virilem aspectum a-
deò refugisse fertur, vt nunquam prospecta sit in publico. Maximo
opprobrio datum est P. Clodio, quòd eius cæremonias violasset,
adulterata Pompeia Q. Pompeij filia & Syllæ nepte. De hac Iuue-
nalis: Nota Bonæ secreta deæ.

Priapus Deus & custos hortorum falcem habuisse fingitur, cuius
motu aues & furunculos terreret. Colu. Inguinibus puero prædo-
ni falce minetur.

Hymenæum, Veneris filium, & Deum nuptiarum fecerunt, Eius lau-
des Catullus in Epithalamio Iuliæ & Mælij cumularissimè scribit.

Thalassij numen, Romani etiam in nuptiis inuocabant. Catul-
lus: Lusisti nucibus, lubet iam seruire Thalassio.

Feronia: fuit nemorū dea. Verg. Et viridi gaudens Feronia luco.

Fidium sunt, qui Iouis filium dicant à fide. Plaut. Per Deum Fi-
dium credis iurato mihi. Fuit apud veteres Romanos in honore
maximo, adeò vt templa cum sacrificiis meruerit. Cultus est à ve-
teribus in Quirinali iugo Nonis Iuniis. Oui. in fust. Quærebam
nonas sancto Fidione referrem.

Lauernam appellarunt deam furum, à qua & Lauerniones dicti
sunt fures. Horat. li. 1. Epist. Pulchra Lauerna Da mihi fallere, da ^{Lauer-}
sanctum iustumque videri. ^{niones.}

Limentinus Deus præerat liminibus.

Meditrina dea erat medicamentorum, à medendo: Eius sacra
vocantur Meditrinalia.

Mellonia putabatur de mellis.

Mena credebatur præesse menstruis mulierum.

Murcea, dea quæ reddebat homines mulcidos & desidiosos.

Myagrus, erat Deus muscarum. Aliter vocabatur *Myodes* & *A-*
chor, vt docet Plutar.

Portunus Deus, qui portubus præerat. Aliter vocatur *Palemon* &
Melicerta.

Robigo dea & *Robigus* Deus, quos Romani opinabantur à sege-
tibus rubiginem auertere. Eorum sacra vocabantur Robigalia.

Salacia dea, dicebatur à concitando Salo. Pacuuius: Hinc seni-
uitiam Salaciæ fugimus.

Vacuna dea, quæ præerat otiosis & vacantibus: Huic sacrifica-
bant agricolæ, quam post collectas fruges quiescebant.

Vallonia putabatur præesse vallibus.

Vitula, dea, quæ iuuenili præerat lætitiæ. Nam veteres Vitulari *Vitulari*.

dicebant pro gaude re.

Nudina, erat dea Romanorum, à nono die nuncupata, qui Lustricus dicitur. Die Lustrico pueris imponebantur, nomina, maribus nono, foeminis octauo, inquit Macrobius.

Assyrij deo quæ summum habebant & venerabantur, *Adad* nomen dederunt. Quæ dictio significat vnum. Subiungunt eidem *Atergatis* deam, de qua iam diximus. His autem duobus omnem rerum potestatem tribuebant.

Dii Palici colebantur in Sicilia. Horum autem genealogiam Macrobius hunc in modum scribit: Iuxta Symetrum Siciliae fluvium nymphe Thalia compressu Iouis gravida, metu Iunonis operavit, vt terra sibi dehisceret. Quod & factum est. Sed vbi venit partus maturitas, reclusa terra infantes emerse runt.

Hebe Iouis filia, Herculis vxor, dicta est dea iuuentutis. Catullus: Hebe nec longa virginitate foret.

Fellenus Deus fuit Aquileiense tutelaris ac præses.

Fro. & *Thor* nomina sunt deorum in historia Saxonis Grammatici.

Furina significat deam furum. Secundum Ethruscos tñ deam fortium ad dirimendas lites.

Horchia erat dea Ethrusiæ vrbs, cui dicatum est fanum, Ab ea vicus Horchianus sumpsit nomen.

Raxenna Deus erat Ethruscorum, qui coniugiis præerat.

Mania fuit, dea & mater larum, cui pro familiarium sospitate mactabantur pueri. Verum Iunius Brutus consul, hoc sacrificij genus commutavit. Nā capitibus alij & papaveris supplicari iussit.

Eanus, Deus qui euntibus præerat, vel deus anni. Cuius imaginem quum Phoenices vellent exprimere, draconem finxerunt in orbem redactum, caudamq; suam deuorantem, vt appareat mundum in se resolui.

Volupta, dea voluptatis credita est.

Stercutius Fauni filius, ob artem stercoreandi deus habitus est.

Achilles in Epyro olim vt deus colebatur. Autor Plutarchus. Eodem teste *Oromasdes* fuit Persarum Deus.

Rumiliam veteres dixerunt deam, quæ lactentibus adhuc infantibus præerat. Nam Ruma dicitur mamma. Vnde agni subrumi.

Consom appellarunt deum consiliorum, cuius aram sub terra inuentam fuisse dicunt. Eius festa vocabantur Consualia. Autor Plutarchus in Romulo.

Dice erat dea & præses iudiciorum, quæ lites & cōtentiones dirimebat. Eius ministri vocabantur Dicastæ, quasi litium dirēptores. Simulachrum Appollonij Tyanei sub Herculis Alexicaci nomine constitutum adorabatur ab Ephesis. Testis Lactantius.

Arum

Arungus fuit Deus, qui mala à frugibus auertebat vt Robigus Autor Gellius.

Prosa, & *Postuerta* deæ fuerunt ita appellatæ à recti peruersisq; partus potestate, ac nomine.

Bubona dea bouum & armentorum.

Pecuniam quoque inter dearum numina reposuerunt. Deus eius vocabatur *Aesculanus*.

Aeolus habitus est ventorum deus. Vnde Iuno apud Vergil. sic eum alloquitur: *Æole* namque tibi diuūm pater, atque hominum rex, Et mulcere dedit fluctus & tollere ventos.

Leucothoe dicitur dea maris, Latini *Matutam* vocant: Ouidius: *Leucothoe* Graiis, *Matura* vocabere nostris. Propertius li. 2. Quæque tibi excepi tum dea *Leucothoe*.

Veteres *Pudicitiam*, *Concordiam*, *Mentem*, *Spem*, *Honorem*, *Clementiam*, *Fidem* numero deorum adscripserunt. Sed & templum *Honori* dicatum est. Plinius.

Libitina habita est dea sepulchrorum & exequiarum, quæ *Pomilius* instituit coli. De hac Horat. lib. 3. Car. Non omnis moriar, magna que pars mei Vitabit Libitinam.

Psycho credita est dea eloquentiæ, hanc Latini *Suadã* nominat.

Zamolxis, Pythagoræ discipulus, cum præceptore ad Aegyptios penetrauit, quorum ritus & cæremonias quum ad Getas adduxisset, ibidem haberi cœpit numinis loco.

Ianus (quem poëtæ bifrontem faciunt, q̄ vt opinor, finē & principium anni videat, aut q̄ præterita sciuerit, & præuiderit futura) templū habuit Romæ, apertum belli tempore, clausum verò dum pax erat. Hinc *Patulcius* dicebatur & *Clusius*. Xenon apud Macrobius testis est Ianū in Italia primum Diis sacra fecisse, & ritus sacrorum instituisse. Simulachrum eius fingebatur, manu dextra trecentorū, & sinistra lxxv. numerum continens, ad exprimendã anni dimensionem. Variis autem nominibus eum appellabant, quæ quoniam in Epithetis nostris iam posita sunt, non repetimus.

Inter deos etiam numerantur *Aesculapius* deus medicinæ, *Genius* naturæ, *Harpocrates* silentij, *Momus*, reprehensionis, *Clocina*, cloacarum.

Vitulus deus credebatur vitam largiri, *Sentinus* sensum.

Dii selecti dicebantur, quorum maior erat potestas. Fuerunt autem viginti numero: duodecim mares, *Ianus*, *Iupiter*, *Saturnus*, *Genius*, *Mercurius*, *Apollo*, *Mars*, *Vulcanus*, *Neptunus*, *Sol*, *Orcus*, *Liber* pater. Octo foeminæ, *Tellus*, *Ceres*, *Lucina*, *Iuno*, *Diana*, *Minerua*, *Venus*, *Vesta*.

Hesiodus memoriæ prædidit triginta deorum millia in orbe terrarum

rarum habita fuisse. Tertullianus ait trecentos Ioues, vel si maius Iupitros à M. Varrone enumeratos.

Reperiuntur alij quam plurimi Dei, vt *Fabulanus*, *Vagitanus*, *Pilumnus*, *Picumnus*, *Cuna*, *Leuane*, *Edulica*, *Potina*, *Statilinus*, *Statanus*, qui pueris præfunt, quum iam possunt stare. Fabulanum & Vagitanum dixerunt, quum fandi & vagiendi principium esset. Picumnus & Pilumnus posuerunt pro diis conugalibus. Cumnam deam infantulorum existentium in cunis. Leuanam cuius ope de terraleuarentur. Edulicam & Potinam deas eduliorum & potus.

Libeniam deam libidinum & præsidem.

Posuerunt etiam *Adoneam*, *Albeonam*, *Volunam*, *Volunum*, *Fessianam* ad hominum usum.

Pelloniam ad pellendos hostes.

Agnoream, *Strenuam*, *Stimulam*, quòd ad aliquid agendum excitarent.

Numeriam ad numeros.

Habuit *Febris* ædem in palatio.

Ad morbos posuerunt *Angeronam*, *Prosam*, *Postuertam*, *Orbonam*, *Sentiam*, quæ dicendis sententiis præerat.

Carmeniam ad fata, *Camænas* ad cantus.

In coniugijs, mēstruis, partu, funeribus, deos confinxerunt, *Deverram*, *Intercidonem*, *Domiducum*, *Domitium*, *Manturnam*, *Virginensem*, *Subigum*, *Premam*, *Partūdam*, *Populoniam*, *Menam*, *Tellumonem*, *Rosonam*, *Neniam*.

Ad frumenta & segetes *Tutulinam*, *Nodinum*, *Volutinam*, *Patellinam*, *Hostilinam*, *Floram*, *Lactucinam*, *Maturam*, *Auerruncum*, *Ruciam*.

Spinensem propter spinas, *Fructesam* propter fructus, *Rurinā* ruri tribuerunt, *Collinam* Collibus, *Iugatinū* montium iugis, *Forulum* foribus, *Terminum* terminis, *Palem* pastoribus, *Empendam* paganis, *Arculum* arculis, *Fornacem* fornacibus, vnde facta fornacalia. Adiecerunt *Tanagream*, *Allocutium*, *Anteuortam*, *Larundam*, *Monetam*, *Februum*, *Larentiam*, *Mutinam*, *Alburnū*, *Maieftam*, *Venilam*, *Bonum euentum* *Vertumnum* deum Hetruriz.

Permissum non fuit in vrbe Roma deos alios assumere quam quos senatusconsultum iussisset. Vnde in libris pontificum ita scriptum erat: Separatim nemo sit, habens deos nouos, siue aduenas. Nisi publicè ascitos priuatim colunto. Diuos (qui cœlestes semper habit) colunto. Constructa à patribus delubra habento.

Tutanus & *Tutilina* dei à tutando dicti sunt.

Ennius, Deos *Æuiternos* & *Æuintegros* vocauit, quia integra eorum ætas atque perfecta sit. Deos quum dicimus, tam de sceminio generis

generis, quam de masculino intelligere possumus. Verg. de Venere: Descendo. ac ducente deo flammam inter & hostes Expedior. Vnde & *Lunum* deum pro Luna veteres dixerunt.

Sed & quædam animalia, atque etiam res aliæ, apud antiquos numinum loco habitæ sunt. Troglodytæ adorant Testudines auctore Plin. *Ægyptij* Allium & Cepas pro deis colunt, & Crocodilum habent in honore maximo, cui etiam sacra faciunt, maximè *Ombitæ* *Ægypti* populi, qui sacros dies eidem constituerunt, vt Græci *Olympia* Ioui. Et si contingat liberos ab eo rapi, parentes gaudent, existimantes se deo placere, cui escam genuerint. Serpentes etiam coluntur à Phœnicibus. In *Gadera* Hispaniæ vrbe templa fuerunt *Senectuti* & *Morti* consecrata. *Senectuti*, quòd eam ætatem vt rerum magistram venerarentur. *Morti*, vt communi quieti & portui miseriarum. *Paupertati* quoque & *Fortune* sacra constituere.

Fluuij quoque diuinis quondam honoribus culti sunt, habueruntque simulachra quædam humana facie, quædam bubula. Apud *Lacedæmonios*, Plutarcho teste, templa *Timori*, *Risui*, & *Morti* dicata sunt. *Ægyptij* Solem & Lunam deos fecerunt. Apud eosdem Feles, Ibis, Aquila, Hircus pro deis habentur. *Columbæ* colebantur à *Syriis*, *Anseres* à Romanis, propter seruatū *Capitolium* anseris clangore. Apud *Thessalos* capitale erat *Ciconiam* occidisse. Qui *Syrenem* incolunt, *Pharos* pisces venerantur. Qui *Mæotin* habitant. *Oxyringos* pisces habent in honore.

In *Ambracio* *Leænam* colebant, vt indicem libertatis: quòd tyrannum interfecisset.

Delphici *Lupum*, quia sacrum aurum in templo expilatum & defossam refodisset. *Sami* *Ouem* quia aurum itidem surreptum è templo indicasset. *Argiui*, *Serpentem*, *Tenedij* prænantem *Vaccam*, cui fœtæ ministeria veluti puerperæ exhibent. *Draco* apud *Albā* in luco iuxta templum *Iunonis* *Argiuz* colebatur à virginibus, quem certis diebus adibant, eumque suis manibus pascebant. *Aspides* *Ægyptij* habebant in honore ac deliciis, quas vnà cum pueris educabant. *Mustella* colebatur à *Thebanis*.

Medioximos deos antiqui minores vocauerunt. Plaut. in *Cistell.* Ita me dii deæque superi atque inferi & medioximi. Idem deos vocat *Patellarios*, qui patellis & vasis sacrificio accommodis pacabantur. *Oui*, *Ferri* missos *Vestem* pura patella cibos. Plautus ipse: *Dij* me omnes magni minuti que & patellarij.

Semones eos vocat, qui habent, quicquid à media regione aeris ad terram patet. *Semidei* à nobis appellantur. *Fulgentius* *Semones* appellat deos, qui cœlo digni non censerentur, ob meriti paupertatem

tatem, cuiusmodi sunt Priapus, Hippo, Vertumnus. Fuerūt in Italia dij municipales, vt Crustumorum *Deluentinus*, Narniensium, *Viridianus*. Æsculanorum *Ancharia*. Volcinenſium *Nortia*.

FILII DEORVM, ET

HEROVM.

Filij *Demogorgonis*, Litigium, Pan, Clotho, Lachesis, Atropos, Polus, Python, Terra, Herebus.

Filij *Terræ*, Tartarus, Taygetes, Antheus, Nox, Fama.

Filij *Herebi*, Amor, Labor, Metus, Dolus, Morbus, Pallor, Somnus, Charon, Dies, Æther, Gratia, Inuidia, Fraus, Pertinacia, Egestas, Miseria, Fames, Querela, Senectus, Tenebra, Mors.

Filij *Aetheris*, Iupiter primus: Cælius. Filij *Iouis primi*, Apis, Sol, Mercurius, Tritopatreus, Epuleus, Dionysius, Hercules, Liber pater, Epaphus, Scytha, Minerua, Diana, Proserpina.

Filij *Mercurij* secundi, Cupido Auctolius.

Filij *Belli Prisci*, Danaus, Ægyptus, Agenor.

Filij *Agenoris tertij*, Polydorus, Phenix, Cadmus, Labdæus, Taygeta, Europa.

Filiae *cadmi*, Semele, Agaue, Autoe, Ino.

Filij *Oedipi*, Etheocles, Polynices, Antigona, Ismena.

Filij *cælij*, Vulcanus primus, Mercurius 3. Toxius, Titanus. Iupiter secundus, Oceanus, Ops, Terhis magna, Venus magna.

Filij *Acherontis*, Acalaphus, Alecto, Thesiphone, Megæra, Victoria, Styx.

Filij *Titani*, Hyperion, Briareus, Ceus, Typho, seu Tiphæus, Enceladus, Ægeon, Iapetus, Astræus, Alous, Palenes, Ruchus, Purpureus, Lycaon, Aurora.

Filij *Hiperionis*, Sol, Luna.

Filij *solis*, Phaëthon, Miletus, Phetusa, Salempetij, Dirce, Paphæ, Oeta, Circe, Ægina.

Filij *Latona*, Apollo, Diana.

Filiae *Hesperis*, Ægele, Heretusa, Hesperetusa.

Filij *Atlantis*, Hyas, Eudora, Ambrosia, Phyridile, Croni, Phito, Polixo, Thyenes, Electra, Maia, Steropes, Celeno, Taygeta, Alcione, Meropes, Calypso.

Filij *Promethæi*, Pandora, Isis, Deucalion.

Filij *Iouis secundi*, Apollo, Tityus, Bacchus, Amphion, Zetus, Calais, Lacedæmon, Tantalus, Hercules, Arcas, Diana, Pasitea, Egiale, Euphrosine minerua.

Filij *Apollinis* secundi, Mopsus, Linus, Philisthenes, Garamas, Branchus, Philemon, Orpheus, Aristeus, Nomius, Actous, Argeus, Æsculapius, Arabs, Lapyta, Eurinome, Pisce.

Filij

Filij *Bacchi*, Hymenæus, Thioneus, Thoas.

Filij *Amphionis*, Archemorus, Antegorus, Tantalus, Phadimos, Sipolos, Xemarchus, Epinitos, Asticratia, Pelopeia, Chelotis, Cleodoxe, Ogune, Phytia, Nerea.

Filij *Laomedonis*, Lampus, Clitio, Ioetaon, Tiron, Priapus, Antigona, Hesionæ.

Filij *Priami*, Paris, Hector, Helenus, Cuor, Troilus, Deiphobus, Polydorus, Lycaon, Elacus, Anthysus, Isus, Teucer, Dimocontes, Echemon, Cremenon, Gorgiton, Cebrion, Phorbas, Doricon, Pammon, Eliphon, Agaton, Hipporou, Aganon, Lacoontes, Mistos, Iphates, Testorius, Timætes, Polytes, Creusa, Cassandra, Iliona, Laodice, Lycaste, Medificastis, Polyxena.

Filij *Paridis*, Daphnis, Idæus.

Filij *saturni*, Pluto, Chiron, Picus, Neptunus, Iupiter tertius, Cromis, Vesta, Ceres, Glauca.

Filij *Fauni*, Acys, Eurymedon, Latinus.

Filij *Mariæ*, Cupido, Enomaus, Tereus, Acalaphus, Iasmenus, Parraon, Zesus, Phlegyas, Euannes, Hiperius, Etholus, Remus, Romulus, Britona.

Filij *Neptuni*, Dorus, Amycis, Phorcus, Albion, Borgion, Thara, Polyphemus, Tilemus, Brontes, Steropes, Pyragmon, Naficheus, Melion, Acterion, Aon, Mesappus, Bulyris, Pelasgus, Nauplius, Sicanus, Sculus, Celenon, Ællo, Ocypete.

Filij *Iouis tertij*, Acheus, Amor, Castor, Pollux, Palistus, Iarbas, Myrmidon, Xanthus, Lucifer, Orion, Minos, Sarpedon, Rhadamanthus, Archisus, Tantalus, Dionysius, Perseus, Aon, Eacus, Pylumnus, Mercurius, Vulcanus, Hercules, Æolus, Venus, Proserpina, Helena, Clytemnestra, Mena, nouem Musæ.

Filij *Minos*, Androemus, Glaucus, Deucalion, Ariadna, Phædra.

Filij *Viybis*, Telemachus, Telegonus, Auxonij.

Filij *Tantali*, Niobe, Pelops,

Filij *Pelopis*, Atreus, Thyestes, Phystenes, Lyfidice.

Filij *Mercurij*, Eudorus, Myrrilus, Lares, Euander, Pan.

Filij *Vulcani*, Erictonius, Cacus, Ceculus, Tullus, Serpilius,

Filij *Herculis*, Oxias, Creonitiades, Tyriomachus, Dyichoontes, Ithoneus, Cromis, Agilis, Ilus, Sardus, Cyrnus, Diodorus, Telepolemus, Thessalus, Auentinus, Telephus, Lydus, Lamyrus.

Filij *Æolis*, Machareus, Misenus, Creteus, Salmonæus, Iphiclus, Sisyphus, Cephalus, Athamas, Canace, Alcione.

LOCA DEIS SACRA.

Sequentia in primis loca Apollini sacra fuerūt. *Parnasus* mons Phocidis biuertex, vbi è spelunca, reddebantur oracula, test

Luca

Lucano. Verg. in Buc. Nec tantum Phœbo gaudes Parnasia rupes.

Gryneum nemus seu oppidū in Ionia, sacri Apollini habuit fanū. Verg. in Buc. His tibi Grynei nemoris dicatur origo. Nec quis sit lucus, quo se plus iactet Apollo. Ab hoc nemore Apollo ipse dicitur Gryneus: Verg. lib. 4. Italiam Lyciæ iussere capeffere sortes.

Phaselis mons est in Lycia, vbi Apollo oracula reddebat. Autor Ætnæ. Dexter mihi carminis autor Apollo. Seu tibi Dodone potior, te cumque Phaselis, Seu te Cinthos habet.

Cynthus mons est imminens Delo, vbi a pollo celebre templum habuit, qui propterea Cynthus dicitur. Horatius: Intonsum pueri dicite Cynthium.

Delos, insula maris Ægæi. Cycladū vna, in qua natus est Apollo. Prius Ortygia dicebatur, Vnde Apollo Delius & Ortygius. Ouid. lib. 2. de arte: Et Paros, & Clario Delos amata deo. Idem lib. 13. Meta. Tibullus lib. 2. Delos vbi nunc Phœbe tua est?

Cloros fuit etiam vna Cycladum, in qua Apollo colebatur, qui inde Clarius dictus est. Valerius Flac. Nec Clarij nunc antea dei, quercusque tonantis arguerem.

Delphi oppidum fuit Phocidis, vbi etiam appollo colebatur, qui propterea Delphicus vocatur Seneca: ambage nexa Delphico mos est deo arcana tegere.

In *Patara* Lyciæ ciuitate sex anni mensibus dabantur Apollinis responsa.

Tenedos Ægæi maris insula, sacra fuit etiam Apolini.

Chrysa Phrygiæ ciuitas, itidem & Cilla vrbs, sacra fuerunt Apollini, Ouid. lib. 13. Me Tenedon, Chrysemque & Cillam Apollinis vrbes, Et Syroncepisse.

Crissa vrbs Phocidis sacrum etiam habuit Apollini templum.

Colebatur etiam in *Cyrrha* oppido Phocidis; Stat. lib. 3. Syl. Aut Cyrrhæ pater aspernetur opacæ.

Colebatur etiam apud *Therapnas* vrbsm Laconia. Stat. lib. 3. Theb. Tænareumque cacumen Apollineasque Therapnas.

Soraete, mons est in Phaliscis quondam Apollini sacer, Verg. lib. 11. Summe deum sancti custos Soraetis Apollo.

Apollo apud *Rhodos* in tanto honore habitus est, vt ibidem *Colossus* habuerit inter septem orbis miracula numeratum. Politianus: Conferat aut vasti molem Rhopos aurea Phœbi.

Hyperborei, Septentrionales populi frugum primitias *Delon* mittebant Apollini, quem præcipuè colebant. Plinius.

Acrephnia vrbs fuit Phocidis, vbi Apollo acrephnius colebatur.

Malloes locus fuit in Lesbo, vbi templum erat Apollinis.

In *Entresi* Phocidis vrbe, Apollo etiam reddebat oracula.

Tegyra

Tegyra vrbs Bœotia sacra fuit Apollini, à qua Tegyre⁹ dictus est. In *Mileto* Ionia Asiaticæ vrbe fuit oraculum Apollinis qui propterea dictus est Milesius Apuleius: Dei Milesij verustissimum percontatur oraculum.

Loca Amori sacra fuerunt, *Colchorum* regio & *Idalium* nemus. Catullus: Sancte pater curis hominum qui gaudia misces, Quiq; regis Colchos, quiq; Idalium frondosum.

Thespenses & *Pariani* populi in Helleponto Amorem summa veneratione prosequuntur, eiusque sacra vocant Erotidia.

Apud *Ægyptam* vrbsm Achæorum Amor colebatur cum Fortuna sub eodem tecto.

Æsculapium Apollinis filium colebat *Epidaurus* vrbs Peloponnesi. Plin. lib. 4. In eo Epidaurum oppidum Æsculapij delubro celebre. ab Epidauo dictus est Epidaurius. Ouid. lib. 15. Equore placato patrias Epidaurius aras Linquit.

Cos ciuitas seu insula eidem sacra faciebat. Colebatur etiã Pergami. Martial. lib. 9. Pergameo posuit dona sacrata deo.

Tricca vrbs Theffalix templum habuit Æsculapio sacrum. Dolopibus & Pindo vicinum.

Aristeum mellis deum colebat *Arcadia*. Verg. li. 4. Georg. Tempus & Arcadij memoranda inuenta magistri.

Thebis colebatur Bacchus, q. p. propterea & Dirceus appellatur. Horat. lib. 1. Car. Vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos insignes.

Naxos vna Cycladum coluit Bacchum: Claudianus: Herculis & Bromij sustentat gloria Thebas. Plin. lib. 4. Nec cedentes Athenis claritate quæ cognominantur Bœotia Thebæ duorum numinum Liberi, atque Herculis, vt volunt, patria.

apud *Nysum* vrbsm Arabia ferunt Bacchum à Nymphis educatum fuisse. Hinc Bacchus dicitur Nysæus. Statius lib. 4. Theb. Omnipotens Nysæe pater.

Callichoros fluuius est apud Heracleam Paphlagonia Baccho sacer, quod ab India reuertens chorus ibidem constituerit. Valer. Flac. lib. 5. Argon. Præterit & festa vulgatum nocte Lyæi Callichoron, nec vna fides, his Bacchus in vadis Abluit Eoo rotantes sanguine thyrsos.

Tamarite populi Hircanis proximi Bacchum ab India victorem redeuntem hospicio susceperunt, ei que sacra solennia constituerunt: actis circum torcularia choreis, quam diu spumarent musto.

Cybelem deorum matrem colebant sequentia loca. *Ida* & *Dindymus* Phrygiæ montes. Verg. lib. 10. Alma parens Idæa, deum, cui Dindyma cordi. Hinc Cybele Dindymene. Martial. Non per mystica sacra Dindymenes.

In *Phrygia* Galli Cybeles ministri in honorem deæ inter se concertabant, & digladiantur ad effusionem sanguinis. Demum cruore vbertim manante concurrebant ad aliquem fluuium deæ sacrum, ibidem cultros & plagas loturi. Romani hoc faciebant Ad Almonem fluuium, proximum Romæ, vndecimo Cal. Apriles. Valerius Flaccus lib. 8. Argon. Sic vbi Mygdonios planctus sacer a-bluit Almo, Latæque iam Cybele.

Reate Vmbriæ ciuitas: Syllius lib. 8. Magnæque Reate dicatum Cælicolûm matris.

Berecynthus mons Phrygiæ, à cuius nomine Berecynthia dicta est Cybele. Verg. lib. 6. Æn. Qualis Berecynthia mater Inuchitur curru Phrygiæ turrata per vrbes.

Pisuntium oppidum Phrygiæ, à cuius nomine dicta est Pessinuntica. Apul. lib. 11. Inde primigenij Phryges Pessinunticam nominant deûm matrem.

Cerere venerabatur *Eleusis* vrbs Atticæ, quod ibidem frugum vsum, & agriculturæ dea docuisset. Vnde & Eleusina vocata est, Verg. lib. 1. Georg. Tarda que Eleusinae matris voluentia plaustra.

Colebatur etiam in *Ætna* monte, *Enna* & *Catana* vrbus Siciliae, à quibus locis vocatur Ætna, Ennea, Catanensis. Claudian. Ætnæ Cereri proles oprata virebat Vnica. Syllius lib. 1. Nec Cerere Enna, Phario nec victa colono. Lactan. de Cerere Patanensi vel Ennensi quarum alterius tanta fuit religio, vt adire templi eius sacra penetralia viris nefas esset.

Sequentia loca Dianæ sacra fuerunt *Parthenius* Paphlagoniæ fluuius. Valerius Flac. lib. 5. Argon. Et satis tibi Tiphys negatum Parthenium, ante alios Triuiæ qui creditur amnis.

Cynthus mons imminens Delo, in quo nata est cum Apolline. Hinc vterque Cynthius appellatur. Statius lib. 2. Theb. Illa suas Cintho comites agat.

Ephesus vrbs Ioniæ, seu Lydiæ, in qua templum habuit magnificum inter septem orbis miracula numeratum.

Brauron vrbs Atticæ, vbi etiam colebatur.

Colebatur & in *Auentino* & *Algido* montibus Italiae: Horatius. Quæque Auentinum tenet, Algidumque, Quindecim Diana precibus virorum Curet.

Colebatur etiam in *Delo*. Verg. Notior vt iam sit canibus non Delia nostris.

Item in *Tauro* Scythiæ monte. Lucanus lib. 1. Et Taranis Scythicæ non mitior ara Dianæ.

Colebatur Faunus in Arcadia. Ouid. li. 2. Fast. Faunus in Arcadia templa Lycæus habet. Idem lib. 4. Stabat Menalio sacra relicta deo.

Autium

Antium maritima vrbs Latinorum, Fortunam habuit in honore maximo, cui etiam sacra fecit, templumque erexit magnificum. vnde Horat. lib. 1. Car. O diua, gratum quæ regis Antium.

Rhamnus, seu Rhamnus, oppidum fuit in Attica, in quo Nemesis & Fortuna colebantur. Hinc vtraque Rhamnusia appellatur. Vergilius in Cyri: Haud fallor, quod te potius Rhamnusia fallat.

In *Orchomeno* Bœoticiæ vrbe templum fuit dicatum. Gratiis seu Charitibus.

Herculi sacrum fuit *Tybur* oppidum vicinum Romæ, quod inde vocatur Herculeum. Martialis lib. 1. Tybur in Herculeum migravit nigra Lycoris.

Bœotia Thebæ etiam Hercule coluerunt, qui propterea Thebanus dicitur. Propertius lib. 3. Cymbala Thebano cōcrepuere deo.

Gadibus quoque (vbi columnas posuit) templum habuit Hercules, in quo quidem templo Iulius Cæsar animaduersa Alexandri Magni imaginæ, ingemuit, & quasi pertæsus ignauiam suam, quod nihil dum à se memorabile actum esset in ætate, qua iam Alexander orbem terrarum subegisset. De Gadibus Liuius: Annibal Gades profectus Herculi vota exoluit. Hinc Gades Herculeæ dicuntur.

Tyrintha ciuitas Argis vicina Herculem nutriuit, & vt Deum venerata est. Vnde & Tyrinthus appellatur. Verg. lib. 7. Æn. postquam Laurentia victor Geryone extincto Tyrinthus attigit arua.

Sequentia loca Iunonem coluerunt. *Carthago* vrbs Africae Verg. lib. 1. Æn. Quam Iuno fertur terris magis omnibus vnam post habitam coluisse Samo: hic illius arma, hic currus fuit.

Colebatur etiam in *Prosimna* ciuitate, Statius lib. 1. Theb. Hinc celsæ Iunonia templa Prosimnæ.

In *Samo* insula maris Icarij habebatur in honore præcipuo. Nam & ibidem fuerat nutrita. Ouid. libro 8. Et iam Iunonia læua parte Samos fuerat.

Argos & *Mycena* vrbes Achaicæ Iunonem quoque venerabantur. Horatius lib. 1. Car.

Phalisci populi Iunonem coluerunt. Ouid. lib. 6. Fast. Adde scenam Tatium Iunonicolasque Phaliscos.

Creta insula ceterum vrbus memorabilis, Iouem aluit, eique sacra fecit. Vnde & Creteus dicitur. Verg. li. 3. Æn. Creta Iouis magni medio iacet insula pōro, Mons Idæus vbi, & gentis cunabula nostræ.

Pyreus, portus Atticæ sacer erat Ioui, vt etiam *Homole* mōs Thesaliæ, seu Bœoticiæ, à cuius nomine Iupiter Homolius dicitur.

Colebatur etiam in *Idæ*, in *Latio*, in *Libya* vbi erat eius oraculum, in *Elide*. Vnde Verg. eum vocat Idæum, Lucanus Latialem, Latium, Ouidius & Libycum, Elæura Propertius, quoniam in Elide

In *Phrygia* Galli Cybeles ministri in honorem deæ inter se concertabant, & digladiantur ad effusionem sanguinis. Demum cruore vbertim manante concurrebant ad aliquem fluuium deæ sacrum, ibidem cultros & plagas loturi. Romani hoc faciebant Ad Almonem fluuium, proximum Romæ, vndecimo Cal. Apriles. Valerius Flaccus lib. 8. Argon. Sic vbi Mygdonios planctus facer abluit Almo, Latæque iam Cybele.

Reate Vmbriæ ciuitas: Syllius lib. 8. Magnæque Reate dicatum Cœlicolûm matri.

Berecynthus mons Phrygiæ, à cuius nomine Berecynthia dicta est Cybele. Verg. lib. 6. Æn. Qualis Berecynthia mater Inuchitur curru Phrygias turrata per vrbes.

Pesinuntium oppidum Phrygiæ, à cuius nomine dicta est Pesinuntica. Apul. lib. 11. Inde primigenij Phryges Pesinunticam nominant deûm matrem.

Cerere venerabatur *Eleusis* vrbs Atticæ, quod ibidem frugum vsum, & agriculturæ dea docuisset. Vnde & Eleusina vocata est, Verg. lib. 1. Georg. Tarda que Eleusinae matris voluentia plaustra.

Colebatur etiam in *Ætna* monte, *Enna* & *Catana* vrbus Siciliae, à quibus locis vocatur Ætna, Ennea, Catanensis. Claudian. Ætneæ Cereri proles oprata virebat Vnica. Syllius lib. 1. Nec Cerere Ennæa, Phario nec victa colono. Lactan. de Cerere Patanensi vel Ennensi quarum alterius tanta fuit religio, vt adire templi eius sacra penetralia viris nefas esset.

Sequentia loca Dianæ sacra fuerunt *Parthenius* Paphlagoniæ fluuius. Valerius Flac. lib. 5. Argon. Et satis tibi Tiphys negatum Parthenium, ante alios Triuiæ qui creditur amnis.

Cynthus mons imminens Delo, in quo nata est cum Apolline. Hinc vterque Cynthus appellatur. Statius lib. 2. Theb. Illa suas Cintho comites agat.

Ephesus vrbs Ioniæ, seu Lydiæ, in qua templum habuit magnificum inter septem orbis miracula numeratum.

Brauron vrbs Atticæ, vbi etiam colebatur. Colebatur & in *Auentino* & *Algido* montibus Italiæ: Horatius. Quæque, Auentinum tenet, Algidumque, Quindecim Diana preces virorum Curet.

Colebatur etiam in *Delo*. Verg. Notior vt iam sit canibus non Delia nostris.

Item in *Tauro* Scythiæ monte. Lucanus lib. 1. Et Taranis Scythicæ non mitior ara Dianæ.

Colebatur Faunus in Arcadia. Ouid. li. 2. Fast. Faunus in Arcadia templa Lycæus habet. Idæ lib. 4. Stabat Menalio sacra relicta deo.

Antium maritima vrbs Latinorum, Fortunam habuit in honore maximo, cui etiam sacra fecit, templumque erexit magnificum. vnde Horat. lib. 1. Car. O diua, gratum quæ regis Antium.

Rhamnus, seu *Rhamnis*, oppidum fuit in Attica, in quo Nemesis & Fortuna colebantur. Hinc vtraque Rhamnusia appellatur. Vergilius in Cyri: Haud fallor, quod te potius Rhamnusia fallat.

In *Orchomeno* Bœotiæ vrbe templum fuit dicatum. Gratiis seu Charitibus.

Herculi sacrum fuit *Tybur* oppidum vicinum Romæ, quod inde vocatur Herculeum. Martialis lib. 1. Tybur in Herculeum migravit nigra Lycoris.

Bœotia Thebæ etiam Hercule coluerunt, qui propterea Thebanus dicitur. Propertius lib. 3. Cymbala Thebano cœcrepuere deo.

Gadibus quoque (vbi columnas posuit) templum habuit Hercules, in quo quidem templo Iulius Cæsar animaduersa Alexandri Magni imagine, ingemuit, & quasi pertæsus ignauiam suam, quod nihil dum à se memorabile actum esset in ætate, qua iam Alexander orbem terrarum subegisset. De Gadibus Liuius: Annibal Gades profectus Herculi vota exoluit. Hinc Gades Herculeæ dicuntur.

Tyrintha ciuitas Argis vicina Herculem nutriuit, & vt Deum venerata est. Vnde & Tyrinthus appellatur. Verg. lib. 7. Æn. postquam Laurentia victor Geryone extincto Tyrinthus attigit arua.

Sequentia loca Iunonem coluerunt. *Carthago* vrbs Africae Verg. lib. 1. Æn. Quam Iuno fertur terris magis omnibus vnam post habitam coluisse Samo: hic illius arma, hic currus fuit.

Colebatur etiam in *Prosimna* ciuitate, Statius lib. 1. Theb. Hinc celsæ Iunonia templa Prosimnæ.

In *samo* insula maris Icarij habebatur in honore præcipuo. Nã & ibidem fuerat nutrita. Ouid. libro 8. Et iam Iunonia læua parte Samos fuerat.

Argos & *Mycenæ* vrbes Achaïæ Iunonem quoque venerabantur. Horatius lib. 1. Car.

Phalisci populi Iunonem coluerunt. Ouid. lib. 6. Fast. Adde scenem Tatum Iunonicolasque Phaliscos.

Creta insula ceterum vrbus memorabilis, Iouem aluit, ei que sacra fecit. Vnde & Creteus dicitur. Verg. li. 3. Æn. Creta Iouis magni medio iacet insula poro, Mons Idæus vbi, & gentis cunabula nostræ.

Pyrelus, portus Atticæ sacer erat Ioui, vt etiam *Homole* mons Thesaliæ, seu Bœotiæ, à cuius nomine Iupiter Homolius dicitur.

Colebatur etiam in *Ida*, in *Latio*, in *Libya* vbi erat eius oraculum, in *Elide*. Vnde Verg. eum vocat Idæum, Lucanus Latialem, Latium, Ouidius & Libycum, Elæum Propertius, quoniam in Elide

quinto quoq; anno celebrabantur ludi Olympici in eius honorē.
Isis Inachi filiam & eadem Ægyptiorum sequentia loca habebant in honore, *Parionium* vrbs Ægypti, *Pharos*, *Memphis*, & *Mæreotis* pars Ægypti.

Ægyptum sacrum fuisse *Isidi*, Propertius docet lib. 2. dicens: An tibi non satis est fuscis Ægyptus alumnis: *Copton* quoq; insula est in Ægypto sacra *Isidi*.

Latoia colebatur in Delo, quod Apollinem & Dianam ibidem peperisset. Verg. lib. 3. Georg. Cui non dictus Hylas puer, & *Latoia* Delos.

Ithynus fuit domicilium Mineræ in arce Atheniensi. Catullus *Virginem*que simul cultricem montis *Ithyni* *Pallada*.

Pyreus mons Atticæ, sacer fuit etiam Mineræ.

Colebatur & in *Aracyntho* Ætolicæ monte, à quo *Aracynthia* dicta est. Statius de Diana & *Pallade* lib. 2. Theb. Illa suas *Cyntho* comites agat. hæc *Aracyntho*.

Næa *Cycladum* vna, sacra fuit etiam Mineræ, autore Plin. lib. 4. nat. Hist. cap. 12.

Præcipua eius dignatio fuit *Athenis*, vbi & artes inuenisse fertur, atq; etiã urbem ipsam condidisse. Hinc *Athenæa*, *Attica*, *Cæropia*, & *Mopsopia* dicitur. Horatius lib. 1. Car. Sunt quibus vnum opus est intinctæ *Palladis* Carmine perpetuo celebrare.

Alcomæneum fuit oppidum Bœotici, cuius conditor iussit ibidem coli Mineram.

Loca Marti sacra sunt *Thermodum* fluius *Scythiæ*, & *Rhodope* mons, quoniam fertur natus in *Thracia*. Claud. Fulmina lauerunt purum *Rhodopeia* Martem.

Colebatur & in tota *Thracia* & apud *Getas*. Vnde *Odrysum* eum vocat Statius, & *Geticum*. *Sythonium* Pontanus & *Threicum*.

Libethris fons *Magnesiæ* sacer fuit *Musis*, vt etiam *Hippocrenæ*, à quorum nomine dicuntur *Libethrides* & *Hippocrenides*. Verg. Nymphæ noster amor *Libethrides*. Eam ob causam Festus *Auicenus* *Camænalem* vocat *Hippocrenen*, vbi ait: *Lympha* *camænalem* fudit procul *Hippocrenen*.

Sunt & alia loca sacra *Musis*, vt *Sicilia*, vnde *Sicelides* dicuntur Vergilio: *Aonia*, seu Bœotia: *Helycon*, mons Bœotici: *Pimpla*, locus vicinus *Parnaso*: *Ayanippe*, fons Bœotici, *sebethus* fons apud *Neapolim*, *Thespie*, oppidum Bœotici, à quibus omnibus locis *Epitheta* meruerunt. Vide in capite de *Musis*.

Neptunus templum habuit in *Tænaro* *Laconiæ* promontorio, à quo *Tænarius* dicitur. Propert. lib. 1. *Tænarius* facili pressit amore Deus.

Onchestus

Onchestus vrbs Bœotici habuit etiam templum *Neptuno* sacrum. *Nemesis* dea vltionis & indignationis (quæ superbos punit & vaniloquos) templum habuit *Rhamnunte* *Asiæ* oppido, à quo *Rhamnusia* dicta est, vt *Fortuna*. Quid. lib. 3. *Metamor.* Dixerat, assensit precibus *Rhamnusia* iustis.

Osyris Deus colebatur apud Ægyptios. Tibullus lib. 1. Te canit, atque suum pubes miratur *Osyrim*, *Barbara* *Memphitem* plaudere docta bouem.

Proserpina *Cereris* filia colebatur in *Sicilia*, teste *Plutarcho*; vnde & *Sicula* vocatur à poetis. *Seneca*: Vidisti *Siculæ* regna *proserpinæ*; vbi primam huius dictionis *Proserpina* corripit, quod est inuentu rarum.

Colebatur etiam in *Enna* vrbe *Siciliæ*, vnde *Ennæa* quoque dicitur. *Lucanus* lib. 6. Eloquar iramenso terræ sub pondere, quæ te contineant *Ennæa* dapes.

Apud *Eleos* delubrum sacrum fuit *Plutoni* semper clausum & obseratum, præterquam quod semel tantum quotannis aperiebatur. *Plutonium* autem ideò colebant *Elæi*, quod eius præsidium sensissent contra vim *Herculis*.

Lampsacus vrbs *Hellepontici* *Priapum* coluit. Quid. libro 6. *Fast.* *Lampsacos* hunc soli solita est mactare *Priapo*.

Scythæ vnicum Solem Deum putant, cui equum immolant.

In *Præneste* vrbe *Italiæ* colebatur *Sortes*, & *Fortuna*, quæ propterea *Prænestinae* vocantur. Propertius lib. 2. Nam quid *Prænestis* dubias ô *Cynthia* sortes, Quid petis *Aërmœnia* *Thelegoni*? *Syll.* *Sacris*que dicatum *Fortunæ* *Prænestæ* iugis.

Sequentia loca sacra sunt *Veneri*: *Amathus* insula maris *Ægæi*, à qua vocatur *Amathusia*, & *Amathusis*. Verg. lib. 10. Est *Amathus*, est celsa mihi *Paphos*, atque *Cythera*, *Idaliæ*que domus.

Colebatur etiam in *Cypro* insula, & *Papho* eiusdem insulæ vrbe. De *Cypro* & *Memphi* Ægypti vrbe (vbi etiam fanum habuit) *Horatius* lib. 3. Car. O quæ beatam diua tenes *Cyprum* & *Memphim* carentem *Sichonia* niue. A *Cypro*, dicitur *Cypria*, *Cypris* & *Cyprigena*. *Mantuanus* in *Fastis*, *Cyprigenæ* campos & regna per ardua *Phœbi*.

De *Papho*, & *Gnydo* *Horatius* lib. 3. Car. quæ *Gnydon*, *Fulgêtes*que tenet *Cyclades* & *Paphū*. *Statius* lib. 1. *Syl.* Non secus alma *Venus*, quam si *Paphon* æquore ab alto, *Idalias*que domos, *Erycina*que templa subiret. A *Papho* *Paphia*, & *Gnydo* *Gnydia* dicitur. *Plin.* lib. 7. *Praxiteles* marmore nobilitatus est, *Gnydia*que *Veneri* præcipue. Præcedentia exempla docent *Idalium nemus* & *Cyclades* & *Cythera* sacra fuisse *Veneri*.

Ab *Eryce* monte Sicilia sibi sacro dicta est *Erycina*. Horatius lib. 1. Car. Siue tu manis *Erycina* ridens.

Hypæpa vrbs proxima *Timodo* sacra fuit etiã *Veneri*. De hac vrbe. Ovi. de *Arachne*: Orta domo parua, paruis habitabat *Hypæpis*.

Imbros insula est *Thraciæ* *Vulcano* sacra, quem inde *Imbranium* vocant. Val. Flac. *Proræ* que accesserat *Imbros*.

Intér *Liparam* & *Therasiam* insula est *Therasia* *Vulcano* sacra. Autor *Plin.* lib. 3. Præcipuus *Vulcani* cultus fuit in *Lemno* insula, à qua *Lemnius* dictus est, vt *Lemno* ipsa. *Vulcania* *Ouid.* lib. 13. Nec *Præantiadem* quod habet *Vulcania* *Lemnos*. *Verg.* lib. 8. *Æn.* Hæc pater *Æoliis* properat dum *Lemnius* oris.

De aliis locis in quibus dii habitati sunt in honore, *Ouidius* lib. 3. *Fastorum*.

Pallada *Ceropidæ*, *Minoia* *Creta* *Dianam*,
Vulcanum tellus *Hypsipylæa* colit.

Iunonem *Spartæ*, *Pelopeiades* que *Mycenæ*.

Pinigerum *Fauni* *Mænalis* ora caput.

Mars *Latio* venerandus erat, quia præsidet aruis.

Lactantius lib. 1. de falsa religione: Summa veneratione coluerunt *Ægyptij* *Isidem*, *Mauri* *Iubam*, *Macedones* *Gabyrim*, *Pœni* *Vrapum*, *Latini* *Faunum*, *Romani* *Quirinum*, *Athenæ* *Minerua*, *Samos* *Iunonem*, *Paphos* *Venerem*, *Lemnos* *Vulcanum*, *Naxos* *Liberum*, *Apollinem* *Delphi*.

DEORVM VICTIMÆ.

Caper & *Asinus* immolabantur *Baccho*: *Caper*, q̄ eius vites rosisset. *Verg.* lib. 2. *Georg.* Non aliam ob causam *Baccho* *caper* omnibus aris cæditur. *Ouid.* lib. 2. de *Ponto*: Nec dabit in tonso iugulum *caper* hostia *Baccho*. *Martia.* lib. 5. Vite nocens roseas stabat moriturus ad aras *Hircus*, *Bacche* tuis victima grata focis. De *Asino* *Plin.* lib. 24. *Ferula* *Asinis* gratissimæ sunt in pabulo. cæteris verò iumentis præsentaneo veneno. Qua de causa id animal *Liberi* patri assignatur, cui & *ferula*. *Herodotus* ait *Porcum* etiam fuisse immolatum *Baccho*.

Cereri mactabatur *Porca*, q̄ hoc animal eiusdem fruges violasset. *Ovi* lib. 1. *Fasto*. Prima *ceres* gravidæ gauisa est sanguine *porcæ*, *Vlta* suas merita cæde nocentis opes. Nam *sata* vere nouo teneris lactentia succis *Eruta* setigeræ comperit ore suis.

Persæ immolant *Equum soli*. *Ouid.* lib. 1. *Fastorum*. Placat equo *Persis* radiis *Hyperiona* cinctū. Ne detur celeri victima tarda deo.

Diana *cerua* immolabatur. *Ovi* lib. 1. *Fasto*. Quæ semel est triplici p̄ virgine cæsa *Dianæ*, Nūc quoq; p̄ nulla virgine *cerua* datur.

Sabei & *Thessali* *Canes Dianæ* etiam immolabant. Idē *Ouidius*

Extā

Extā *canum Triuiæ*, vidi mactare *Sabæos*, Et quicumque tuas accolit *Hæme* niues.

Priapo etiam immolabant *Asinum*, quod quum hic deus *Lotidem* *nympham* dormientem furtim stuprare vellet, intempestiuo *asini* clamore coitu fuisset impeditus, eumq; excitata *virgo* manibus reiecesset, magno omnium (qui aderant) risu. *Ouid.* lib. 1. *Fasto*. Cæditur & rigido custodi ruris *asellus*: Causa pudenda quidem, sed tamen apta deo.

Anser Isidi *Inachi* filia. *Ovi* lib. 1. *Fastorum*. Nec defensa iuuant *Capitolia*, quo minus *anser* *Det* *iecur* in lances *Inachi* *lauta* tua.

Gallus gallinaceus immolabatur *Nocti*. Idem *Ouid.* *Noctæ* *deæ* *noctis* cristatus cæditur ales, Quod tepidum vigili prouocat ore diem.

Fauno, *Capra*. *Ouid.* lib. 2. *Fasto*. *Cornipedi* *Fauno* cæsa de more *capella*, *Venit* ad exiguas turba vocata *dapes*.

Neptuno, *Taurus*. *Stattius* lib. 5. *Achil.* *Cæruleum* regem *tauro* veneratur auumq; *Nerea*. *Verg.* *Taurum* *Neptuno*, *taurum* tibi pulcher *Appollo*.

Minerua, *Capra*, quod *caprarum* morsus exitialis sit *oliuæ*, quam illa amat. *Plin.* lib. 8. *Oliuam* *lambendo* quoque *sterilem* faciunt eaque ex causa *Minerua* immolatur.

Mencætius *Aëtoris* filius *Taurum Herculi* primus sacrificauit, propter *fulmineum* *taurum* ab ipso *Hercule* interfectum, quo de *Seneca* in *Herc.* *Oet.* *Vna* est *Gerion* *sparsum* manu, *Taurus*que *populis* *horridus* *centum* *pauor*.

Carthaginenses vsq; ad excidium vrbs suæ *Ingenuos pueros Saturno* semper immolauerunt, autore *Curtio* li. 4. de gestis *Alexandri*. Quod genus sacrificij *Tauricæ Dianæ* facta legimus in *Scythia*.

Prisci Aesculapio medico, *Phœbi* filio *Gallum* sacrificabant. Autore *Cælio*.

Sus prægnans mactabatur *Maizæ*, autore *Macrobio* lib. 1. *Satur.* De victimis deorum, vide *Ouid.* lib. 15. *Meta*.

DEORVM FESTA QVIBVS

VOCENTVR NOMINIBVS.

Festa seu sacrificia *Bacchi* vocantur *Bacchanalia*, *Orgia*, *Trierica*, *Nyctileia*, *Liberalia*, *Dionysia*, & *Cotyia*, à *Cotyde* rege *Thracum*, qui sacra *Baccho* instituit.

Sacra *Cereri* vocantur *Cerealia* & *Tesmophoria*, vt *Ceres* ipsa *Tesmophoros*, id est *legifera*. *Plin.* lib. 24. Quoniam *matronæ* in *Tesmophoris* *Atheniensium* castitatem custodientes iis foliis cubitus sibi sternunt. *Plut.* ait *Adonia* fuisse sacra *Cereri*.

Proserpina *Cocytia*, à *Cocyto* infernali fluuio.

H 4

Saturni Saturnalia, & Chronia nam Saturnus, ipse Chronos dicitur à Græcis.

Laurentie, Laurentia. *Opis* (quæ Cœli & Vestæ filia, & Saturni uxor dicitur) *Opalia*.

Palis, Deæ pastorum, Palilia pastorum festa. Tibullus lib. 2. At madidus Baccho sua festa Palilia pastor Concinet.

Romuli vel *Martis* Quirinalia.

Vertumni, seu *Prothæi*, Vertumnalia.

Bonæ deæ Gynecia: nam Græci eam vocant Gyneciam. Autor Plutarchus in Cæsare.

Minervæ Panathenea. Erant autem agones Gymnici, quos Theus in honorem deæ primus Athenis instituit. autore Plutarcho. Erant etiam Mineruæ Quinquatria, quæ fiebant quinque diebus post atrum diem. Ater autem dies erat post Idus. Ouidius: vna dies media est, post fiunt sacra Mineruæ, Nomina quæ à iunctis quinque diebus habent.

Floræ deæ, Floralia.

Carnæ deæ cardinum, Carnia quæ fiebant Spartæ.

Iouis Diopolia, seu Diasia teste Cælio.

Iunonis, Hærea, quod Iuno ipsa Hera diceretur. Ennius apud Ciceronem lib. 1. de offi. Vósne velit an me regnare heræ. Vbi per heram nonnulli Fortunam intelligunt.

Mercurij Mercurialia, & *Hermææ*.

Musarum Musæa.

Herculis Memæa, ab Argiuis instituta, ob leonem ab ipso interfectum in Nemea sylua.

Fanni, Lupercalia, quæ Februario mense fiebant.

Solis, Mitriaca, quoniam Persæ Solem appellant mitran. Apud eos autem fiebant hæc sacrificia in antro, educto cornibus boue, quem Deo immolabant.

Priapi Phallagogia: Nam phallum antiqui virile membrum appellabant. Autor Theoderitus Cyrenensis.

SACRIFICIORVM ET VITIMARVM genera diuersa.

Agonia, & agonalia ludi erant, qui fiebant in honorem Dei Agonij vel in monte, quem illi agonem vocabant. Agoniastiam veteres dixerunt hostias, ab agendo.

Dapsa, genus erat sacrificij, quod fiebat hyeme sæuiente.

Ferreatio in nuptiis fiebat ferreo libo. Aliter vocabatur *conferreatio*. At quum dissoluebantur nuptiæ, *Diffarreatio*.

Hecatombæ, sacrificium erat centum victimarum, vel quia centum Peloponnesi vrbes id faciebant. Iuuenalis Satyra 12. Existunt qui

qui promittant Hecatombem.

Hostia erat victima quæ immolabatur cæsis hostibus. Sacrificabatur autem Laribus, quorum ope victi credebantur hostes. Qui Hostibus à domitis hostia nomen habet.

Hyacinthina erant quædam sacra nocturna.

Armilustrum, sacrificium erat apud Romanos, in quo armati rem diuinam faciebant: tubisque canebant sacrificantes.

Ianual, erat genus libi, quod soli Iano immolabatur.

Lucaria festa Romani celebrabant in luco, in quo fugati à Gallis sese occuluerant.

Lupercalia, erant sacra instituta ab Euandro rege Arcadum in honorem Panos, propter Romulum & Remum nutritos à lupa in auentino monte, vbi fiebant. Luperci dicebantur ministri horum sacrorum. Statius lib. 5. Syl. Et tua multum Verbera succincti formida uere Luperci.

Meditrinalia, sacra erant, quæ fiebant in honorem Meditrinæ, deæ medicamentorum.

Munichia, erant festa Palladis, à Munychio Athenarum portu, vel à Munychio rege quodam eorum autore.

Nouendium, seu *Nouendiale*, sacrificium erat exequiale, quod fiebat nono die post mortem alicuius: Horatius: Nouendiales dissipate pulueres.

Nudipedalia erant quædam sacra, quæ sacerdotes nudis pedibus faciebant Hierosolymis.

Nyctileia Bacchi sacrificia, quæ nocturno fiebant tempore.

Palatual, sacrificium erat, quod Romæ fiebat in palatio.

Pastillæ, aurore Festo, fuit gen^o libi rotundi, quod diis offerebatur.

Popularia sacra, quæ ab omnibus ciuibus fiebant, nec erant priuatarum familiarum, sed omnium communia, vt à diis impetrarentur, quæ spectabant ad communem populi salutem.

Proteruia, fuit sacrificij genus, in quo quicquid ex epulis supererat, incendio dabatur. Ausonius: Capripedes agitat quum læta proteruia Panas. Albidius adolescens quum vniuersum patrimonium decoxisset, & ædes vnas (quæ supererant) rerum desperatione, dedisset incendio, ferunt Catonem hoc in eum cauillo vsum fuisse. Hic proteruiam facit. Facere autem proteruiam, adagium est in prodigos, qui omnia absumunt vsque ad assem.

Scanophegia erant tabernaculorum festa, in quibus Iudæi faciebant tabernacula ad similitudinem eorum, in quibus habitauerant quum peruagarentur Ægyptum.

Solitautilia, sacrificia erant trium victimarum, Tauri, Arietis, & Suis. Plin. lib. 8. Si potiarur Marti Solitautilibus piaculum fieri.

stata, erant certa ac stabilita, statutisque diebus fieri solita. Cato: Sacra stata, solennia sancta seruasti.

Rubigalia, dies erant festi instituti ab antiquis ad amoliendam frugum rubiginem. Quales sunt nostro tempore Supplicationes Amburbia, & Ambaruales, quæ sunt ut fructus terræ agricolarum voto respondeant. Plin. lib. 16. Rubigalia Numa constituit, quæ nunc aguntur ad septimum Calendas Maij: quoniam tunc ferè segetes rubigo occupat.

Fontanalia sacra erant fontium quæ fiebant coronatis pueris & fontibus.

Ornea, sacra erant Priapi, quem Corinthij Orneum vocabant. Celebrabant autem hæc festa Nymphæ ad Alebedum prope Colophonem.

Parentalia erant sacra funesta, quæ fiebant ab antiquis in honorem parentum mortuorum. Cuiusmodi sunt Anniuersaria nostra.

Parentare, est hoc sacrificium facere, Cic. in Philip. Ut parentalia cum supplicationibus miscerentur.

In parentatione absumebantur fabæ, quòd in eis mortuorum animas esse dixerint. Blondus lib. 2.

Inferia, sacra sunt etiam mortuorum Suet. in Caligula: Inferiaque his annua religione publicè instituit.

Consualia, sacrificia fiebant in honorem Consi, qui habebatur deus consiliorum.

Græci Dionysium colebant cognomento Lamptera, id est faculam, eiusque festa vocabant *Lampteria*. Ferebant enim noctu faces ad templum vini pateris tota vrbis constitutis.

Amburbium seu Ambaruale, supplicationes erant, quæ fiebant ambiendis vrbibus, agrisque lustrandis. De hoc intellexit Lucanus li. 1. dicens, Mox iubet & totam pauidis à ciuibus vrbem Ambiri, & festo purgantes mœnia lustris Longa per extremos pomœria cingere fines.

Talia erant apud Ro. *Vinalia* qualia apud Thebanos *Dionysia*.

Thyia, festum erat Bacchi apud Elæos, in quo vacuæ hydræ, templo obserato, vino implebantur noctu.

Holocaustum, seu Holocaustoma, sacrificium erat, in quo extra victimarum aris superposita comburebantur, de quo Verg. Et solida imponit taurorum viscera flammis, Pingue superque oleum fundens ardentibus extis. Iosephus, Quæ (inquit) tota victima quæ immolatur, incenditur, id sacrificiû nomē holocaustomatis habet.

Porro *Origia* Orpheus inuenit in Thracia.

Marris deorum sacra Phrygij quotannis crudelissimis certaminibus faciebant.

Rhodij

Rhodij hominem Saturno sacrificabant.

In Salamine insula homo Diomedii immolabatur.

Diana Taurica humanis placabatur victimis.

Dionysio apud Chios homo crudeliter disceptus sacrificabatur. Lacedæmonij hominem Marti immolabant.

Phœnices in bello & pestilentia amicissimos homines immolabant Saturno. Eidem in Creta sacrificabantur pueri.

In Laodicea Syriæ virgo immolabatur Palladi.

Arabes singulis annis puerum immolantes sub ara sepeliebant.

Græci, priusquam prodirent in bellum, humanas victimas diis offerebant.

Aristomenes Messenius c. c. homines Ioui sacrificauit.

Athenienses bello periti, & victi à Minoe rege Cretæ, propter interfectum Androgeum eius filiû, cogebantur quotannis septem mares ac totidem fœminas in Cretam mittere sacrificandos.

Scythæ quoscunque aduenas repererint Dianæ immolant.

In Pella Thessaliæ ciuitate singulis annis homo immolabatur Peleo, & Chironi.

Galli Esum, & Teutatem humano cruore placabant.

Lactantij tēpore Latialis Iupiter sanguine colebatur humano.

Carthaginenses ab Agathocle victi, quum iratum sibi Saturnum crederent, ducentos ei nobilissimos iuuenes immolauerunt autem Lanctantius.

Apud Romanos sacrorum autor fuit Numa, qui instituit adole- re deos fruge, & mola salsa supplicare.

Vocabula ad Religionem spectantia sunt Cæremonia, Sacrificium, Consecratio, Superstitio, Dedicatio, Piaculum, Iusurandû, Hostia. Mola erat far tostum, sale aspersum.

Sacrificare est petere, ut detur venia.

Litare est propitiare, vel sacrificium ritè facere.

Apud Lyndum oppidum Rhodiorû fiebat sacrificium in honorem Herculis, quòd probris & cõuiciis peragebatur. Hinc adagiû natum, Herculi Lyndio sacrificare id est sacris deuotionibus uti.

Ritum sacrificij, quod fiebat in honorem Cybeles, Quid. in Fastis sic exprimit:

Ardua iam dudum resonat tinnitibus Ida,

Tutus ut infanti vagiat ore puer.

Pars clypeos sudibus, galeas pars tundit inanes.

Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus.

Res Latuit, priscaque manent imitamina facti.

æra deæ comites, raucaque terga mouent.

Cymbala pro galeis, pro scutis tympana pulsant,

Tibia

Tibia dat Phrygios (vt dedit ante) modos.

Salij, sacerdotes Martis, eidem sacra faciebant salientes.

Victimarum superstitio emanauit ab Hyperbio Martis filio, vt placet nonnullis, quod animal primus occiderit, vt Promerheus occidit bouem.

Apud Delphos nullum reddebatur oraculum, nisi tota victima ab imo contremuisset, membris omnibus agitata.

Phaselitæ populi salios pisciculos diis immolabant.

Cares verò canem. Hinc Caricam victimam dicuntur immolare, qui vilissima largiuntur.

Libabatur etiam vinum sed merum.

Prope Asopum fluium habitatores singulis annis diem vnum sacrum faciunt Eumenidibus, quibus prægnantes oues immolant.

Amastrix Xerxis regis vxor pro salute propria decem defodit viuos homines.

Berosus prodit fuisse apud Babylonios festum Saceas nomine, solitum agi quinque diebus quibus serui imperabant dominis.

Coi Iunoni sacrificantes seruos à conuiuio reiciebant.

SACERDOTES DEORVM.

A Pollinis sacerdotes fuerunt, *Panthus* Orhrij filius. Verg. lib. 2. Æneid. *Panthus* Orhriades arcis Phœbi que sacerdos.

Anius rex. Verg. lib. 3. Æneid. Rex Anius rex idem hominum Phœbi que sacerdos.

Lychas. Verg. lib. 10. Inde Lycham ferit exertum iam matre perempta, Et tibi Phœbe sacrum.

Hemonides. Idem lib. 10. Nec procul Hemonides Phœbi Triuias que sacerdos. Insula cui sacra redimibat tempora vitta.

Phœbades dicuntur Phœbi sacerdotes.

Neptuni, Laocoön Troianus. Verg. lib. 2. Æn. Laocoön ductus Neptuno sorte sacerdos, Solennes tauri ingentem mactabat ad aras.

Cereris Polybetes. Verg. lib. 6. Ænei. Treis Antenoridas, Cereri que sacrum Polybetem fuit & *sostratus* Cereris sacerdos. Autore Cornelio Tacito.

Alphitus. Oui. lib. 5. Meta. Cereris que sacerdos Alphitus, alben-ti velatus tempora vitta.

Iunonis calybe. Vergil. libro 7. Æneid. Fit Calybe Iunonis anus templi que sacerdos.

Alcyone. Oui. lib. 11. Ante tamen cunctos Iunonis templa colebat, Pro que viro (qui nullus erat) veniebat ad aras.

Herculis Potitius. Verg. lib. 8. Iam que sacerdotes primus que Potitius ibant.

Teron. Syllius lib. 2. Iam noua molitus stimulo milite Teron, Alcide

Alcide templi custos aræ que sacerdos.

Fuit & *Pimarius* custos sacrorum Herculis. Macrobi.

Cybeles, Chorcus. Verg. lib. 1. Æneid. Fortè sacer Cybele Chorcus. olim que sacerdos, Insignis longè Phrygiis fulgebat in armis.

Melissa fuit sacerdos Cybeles, à cuius nomine cæteræ eius deæ sacerdotes *Melissæ* postea dictæ sunt.

Fuit & *Barthabaces* Cybeles seu Opis sacerdos. Plutar. in Mario, Per ea tempora adueniens Barthabaces, magnæ matris sacerdos, nuntiauit deam in templo ad se locutam, victoriam prædixisse.

Galli quoque sacerdotes erant Cybeles.

Cotys rex Thraciæ sacra quædam instituit *Baccho*, quæ Cotyria dicuntur.

Fœminæ *Bacchi* sacerdotes dicuntur Thyades, Mænades, Bacchæ, Eleides, Mimallonides, Aedonides, Euhyades, Bassarides, Triaterides.

Thyades. Val. Flac. lib. 6. Arg. Mox rapuere deum iam iam quodcunque paratæ Thyades infusis per sua colla comis.

Mænades Mart. lib. 11. Ad matrem fugiet Pentheus, ad Mænades Orpheus.

Baccha Ouid. lib. 6. Fast. Dissimulata deam Latias Saturnia Bacchas Instimulat.

Eleides. Idem in Epist. Nunc feror, vt Bacchi furiis Eleides actæ.

Mimallonides. Idem lib. 1. de Arte: Ecce Mimallonides sparsis in terga capillis.

Aedonides. Lucan. lib. 1. Aedonis Ogygio decurrit plena Lyæo.

Euhyades. Horat. lib. 1. Car. Non secus in iugis Ex somnis stupet Euhyas.

Bassarides. Sidonius: Rotat Enthea thyrsum Bassaris. Idem: Ire in Bassaridas, vel insulatos Aram ad turicremam rotare mystas.

Triaterides. Statius lib. 4. Theb. Et atra sacrum recolit Triateris Ophelten.

Hyppecaustria sacerdos erat *Minerua* apud Solos.

Plinius lib. 34. ait *Lysimachem* fuisse Mineruæ sacerdotem annis L X I I I.

Veneris sacerdos fuit Mera. Stat. libro 8. Theb. Aegææ Veneris quos Mera sacerdos Ediderat prohibente dea.

Diana Tauricæ sacerdos fuit *Iphigenia* Agammemnonis & Clytemnestræ filia.

Megabyzus sacerdos erat Dianæ Ephesiæ eunuchus, à cuius nomine cæteri dicti sunt Megabyzi. Plin. lib. 5. Pinxit & Megabyzi sacerdotis Dianæ Ephesiæ pompam. Idem: Ephesi verò est Megabyzi sacerdotis Ephesiæ Dianæ sepulchrum.

Fuit

Fuit & *Myxos* Dianæ sacerdos, immodicus sui nominis præco & ostentator. Hinc *Myxos* appellamus huiusmodi homines ventrosos, qui plus æquo sibi tribuunt.

Seton rex fuit apud Ægyptios post *Amurtæum* quem *Herodotus* in *Euterpe* Vulcani sacerdotem fuisse memorat.

Martis, sacerdotes erant *salij*, quos in portandis ancilibus saltare mos erat. Hi per urbem cum tripudiis canebant quædam carmina admodum obscura, quæ nec ipsi intelligebant, ut innuunt verba *Fabij*.

Hierophantæ erant Atheniensium sacerdotes, qui cicutæ sorbitione seipso castrabant, quò castius in suo sacerdotio durarent ac persisterent.

Cor. Ceibegus, & *Q. Sulpitius* flamines fuerunt apud Romanos, qui suo sacerdotio priuari sunt, hic quod inter sacrificandum apicem (quæ flamines ferebant) de capite cadere permisisset, ille quod extra victimæ non ritè admouisset.

L. Bebius flamen fuit *Quirinalis*, ut *Plautius Hypseus*.

Coris sacerdos fuit funerarius.

Cinarades & *Basilides* nomina sunt sacerdotum apud *Cor.* *Tacit.* sacerdotes legis fuerunt *Salomon*, *Hieroboam*, *Nadab*, *Behasa*, *Hela*, *Zambri*, *Achab*, *Ocazias*, *Ioram*, *Heliseus*, *Hieu*, *Ioas*, *Jonas*, *Zacharias*, *Sellu*, *Manahé*, *Phaceias*, *Ozee*, *Aaron*, *Eleazarus*, *Phinees*, *Abiud*, *Achito*, *Samuel*, *Hely*, *Abiathar*, *Sadoch*, *Achimas*, *Azarias*, *Varias*, *Gonnias*, *Eleachin*, *Chelcias*, *Soreas*, *Iesus* huius filius, *Ioachim*, *Melchisedech*, *Simeon*, *Iad*, *Onias*.

PARCÆ, DEÆ FATALES.

Parcæ seu deæ fatales dicuntur à poetis *clotho*, *Lachesis*, *Atropos*. *Ceselius Vindex* apud *Gellium* lib. 3. ponit alia earum nomina, ut *Nonam*, *Decimam*, *Mortam*, citatque versum hunc *Liuij* poetæ antiquissimi: Quando dies aduenit, quam profata Morta est.

Finguntur autem *Dæmogorgonis* filia: secundum *Cicronem* *Herebi* & *Noctis*.

Alio nomine vocantur *Fata*. *Seneca*: Multi ad fatum venere suum dum *Fata* timent.

Dicuntur insuper metiri vitam hominum fufis, & staminibus, quæ ex sua colunt, & deducunt. Vnde & *Lanificæ* vocantur à poetis. *Mattia* lib. 1. *Lanificas* nulli tres exorare puellas Contigit, obseruant quem statuere diem.

Feruntur esse inexorabiles, nullisque precibus moueri, ut quam imposuerunt rebus, seriem, commutent, aut vitæ exitum prorogent, quem nascentibus nobis constituerunt. Vnde *Seneca*: Nulli iusso cessare licet, Nulli scriptum proferre diem.

Earum

Earum autem officia poetæ distinguunt, ut velint vnâ esse, quæ vitam hominis ordiatur, aliam quæ contexit, tertiam quæ filum rumpat, ac finiat. Prima est *clotho*, quam *Stattius* ferreâ vocat, *Græda* *Seneca*, *Improbam* & *Sedulam* *Pontanus*. Secunda est *Lachesis*. Dura *Quidio*, *Inuida* *Martiali*, *Ferreâ* *Claudiano* dicta. Tertia *Atropos*, de qua *Stattius* lib. 4. *Theb.* Hos ferreâ neuerat annos *Atropos*. Sunt qui numero *Parcarum* ponant *Ilithyiam*.

IUDICES INFERORVM.

Iudices inferorum poetæ faciunt, quorum arbitrio & sententia puniantur animæ, & cogantur fateri quæ piacula in serâ noctem distulerint, ut inquit *Marco*. Castigant, dolos audiunt, umbris suas sedes constituunt, nullum scelus relinquunt impunitum. De his *Senec.* Et qui frôte nimis crimina tetrica. Quærun ac veteres excutiunt reos. Eorum nomina sunt, *Minos*, *Æacus*, *Rhadamanthus*.

Minos rex fuit *Cretensium*, pater *Androgei*, & *Ariadnes*, qui propter extremam seueritatem (quam viuens exercuerat) post mortem *Iudex inferorum* factus est à poetis, ut alij duo iudices. De hoc *Vergil.* 6. *Æne.* Quæsitur *Minos* vnam mouet, ille silentium *Consilium*que vocat, vitæque & crimina discit.

Æacus *Iouis*, & *Europæ* filius, propter incorruptam æquitatem *iudex quoque inferorum* factus est. *Propert.* lib. 4. Aut si quis posita *iudex* sedet *Æacus* vna.

Rhadamanthus *Iouis* fuit filius, & *Europæ*, frater *Æaci*, quem æquissimū fuisse, & incorruptæ seueritatis ferunt. Hinc adagium, *Rhadamantheo* pollere iudicio. Propterea orta est fabula, constitutum fuisse illum umbrarum iudicem. De hoc *Verg.* lib. 6. *Æne.* *Gnosius* hæc *Rhadamanthus* habet durissima regna, Castigatque, auditque dolos, subigitque fateri. Quæ quis apud *superos* furo lætatus inani Distulit in seram commissa piacula noctem.

HESPERIDES.

Hesperus *Iapeti* filius, tres habuit filias, quæ à patris nomine dictæ sunt *Hesperides*. Earum nomina sunt *Ægle*, *Heretusa*, *Hesperetusa*. Poetæ fabulantur hortum eis fuisse auriferis arboribus confutum, cui custodem adhibuerint *Dracouem* pernixilem, quo rāmen vel sopito, vel occiso *Hercules* aurea poma sustulerit. Vnde *Pontanus* *Hesperides* vocat *pomicolas*. *Seneca* in *Ag.* Arborque pomis fertilis aureis Extimuit manus. *Lucretius* lib. 5. Aureaque *Hesperidum* seruans fulgentia mala *Asper* acerba tuens immani corpore serpens. *Diodorus* lib. 5.

PLEIADES.

Pleiades filia fuerunt *Athlætis* ex *Pleione*, à qua traxerunt nomē. De his *Quid.* *Pleiades* incipiunt humeros referare paternos.

Quæ

Quæ septem dici sex tamen esse solent: Seu quòd in amplexu sex hinc venere deorū. Nā Steropē Marti cōcubuisse ferunt: Neptuno Alcyonē: & te formosa Celeno, Maiā, & Electrā, Taygetāq; Ioui. Septima mortali Merope tibi Sisyphæ nupsit. Pœnitet, & facti sola pudore later. Hoc autē ait Ouid. Nam vt mathematici volunt, vna est earū obscura, quæ nunquam apparet, vt cæteræ. Re vera Pleiades stellæ sunt in genu Tauri, quæ circa æquinoctiū vernū oriuntur. Vnde Latini eas Vergilias vocant. Sunt autē pluuiofæ, & molestæ nautis. Lucan. lib. 8. Et imbrifera fittas cum Pleiade Thebas.

Dicuntur etiam *Athlantes*. Senec. in Hercule fur. Illinc timidum ratibus ac ponto gregem. Passim vagantes exerunt Athlantes. De his vide Cælium Lect. antiquarum cap. 16. lib. 9.

HYADES.

HYADES filia fuerit Athlantis ex Æthra, quæ nomen traxerunt ab Hyante fratre, quem à læna interfectum quum assiduis deflerent lachrymis, deorum cōmiseratione relatae sunt in stellas pluuiofas, vel q̄ Hyas Græcè pluuia significet Latinè. Locatae sunt autem in Tauri fronte: Ouid. Ora micant tauri septem radiantia flammis, Nauita quas Hyades Graius ab vrbe vocat. Pars Bacchū nutrisse putat, pars credidit esse Tethyos has neptes Oceanique senis. Alio nomine vocantur *sucula*. Plin. lib. 2. Qualiter in Suculis sentimus accidere, quas Græci ob id pluuio nomine Hyadas appellant. Earum ortus pluuiam portendit. Claudianus in Ruff. Imbribus humescant hœdi, nymbofæq; taurum Ducat Hyas, torusq; fretis descendat Orion. Alia earum nomina ponuntur à Cælio ex Hesiodi testimonio, Phœcole, Coronis, Cleia Phæa, Eudora.

PARTES ANNI QVATVOR.

Menses *Veris* sunt, Martius, Aprilis, Maius, *Æstatis* Iunius, Iulius, Augustus, *Autumni* September, October, Nouember. *Hyemis* December, Ianuarius, Februarius.

Pythagoras comparabat Vernō tempori pueros, Æstati adulescentes, Autumnō Iuuenes, Hyemi Senes. Idem ait Ouid. lib. 1. Quid non in species secedere quatuor annum Aspicias ætatis peragentem irritamina nostræ? Nam tener, & lactens pueriq; simillimus æuo Vere nouo est tunc verba nitens.

Ver botros emittit, hyemis rigorem mitigat, spoliatas arbores induit: terræ suam restituit virorem, hortis suos flores, & violas. Hinc, Vtile syluis. Odoriferum, & Purpureum vocatur à Vergilio: à Statio Pecorosum, Iocundum à Catullo: à Ruffo Fessio, Floricomum: ab Aufonio & Seneca, Floriferum & Fidificum: Geniale à Mantuano dicitur.

Æstas enatas iam fruges, & lactentes culmos calore suo concoquit,

coquit, & maturat.

Autumnus maturos fructus colligit. Morbis est obnoxius, propter corruptiones, & putrefactiones, quas ex humido & calido generari dicunt Physici. A fructibus vocatur Vuifer, Pomifer, Frugifer. Quatuor anni tempora egregiè describit Ver. in opusculis.

MENSES ANNI.

Romulus ab vrbis origine decem tantum menses constituit, quòd decimestre tempus sufficeret ad mulieris partum. Primumq; fecit *Martium* à nomine Martis qui deus est & autor Romanorum. Numa Pompilius duos adiecit Ianuariū & Februariū. *Ianuarius* dicitur à Iano. *Februarius* à Februis, id est, purgationis quibusdam sacrificiis. Nam februare purgare est, & Februm Sabini purgamentum vocant. Eo autem mense consueuerant Romani per dies duodecim urbem & agros cum supplicationibus lustrare. Quod genus sacrificij dicebatur Amburbium, Ambaruale: Februum, & Iustrale.

Martius à Marte vrbis autore.

Aprilis ab aperiendo, vt opinatur Varro, quòd tunc claustra nascendi aperiat natura. Vel ab Aphrodite Venere, vt vult Censorinus, quòd Romani suam à Venere traxerint originem.

Maius à maioribus & senibus.

Iunius à iuuenibus, vel à Iunone, cui eo mense maximi honores exhibebantur.

Iulius prius dicebatur Quintilis, quòd esset quintus in ordine, vt *Augustus* Sextilis quum decem tantum haberentur menses. Tandem tamen mutato nomine dicti sunt Iulius, & Augustus, in honorem primorum Imperatorum. *September*, *October*, *November*, & *December*, nomina sua traxerunt ab ordine, quem prius habebant, quum decimestris esset annus. De quibusdam Ouid. li. 1. Fast. Martis erat primus mensis, &c.

Ianuarius erat in tutela Iani & Iunonis: Februarius, Neptunis: Martius, Mineræ: Aprilis, Veneris: Maius Apollinis: Iunius, Mercurij: Iulius, Iouis: Augustus, Cereris: September, Vulcani: October, Martis: Nouember, Dianæ: December, Vestæ.

Luna singulos suos menses conficit diebus vnde triginta circiter & dimidiato. Hinc Lunigenæ menses vocantur à Mantuano in somnio Romano, vbi ait, Ex horis nox atq; dies, ex nocte diæque Lunigenæ surgunt menses, ex mensibus anni.

Mensium alij sunt maiores, minores alij. Aprilis, Iunius, September, Nouember singuli habent dies xxx. Reliqui xxxi. præter Februariū qui solum habet xxviii.

A mensis fit adiectiuum menstruus: vt, menstrua Luna.

MUTATI IN VARIAS FORMAS,
secundum metamorphosim poetarum.

Achelous in anguem & taurum. Acis in flumen. Actæon filius
Autoneos in ceruū. Aegeria in fontē. Ægle soror Phaëthon-
tis in populum arborem. Æfacus in mergum. Æsculapius in dra-
conem. Aglauros Cecropis filia in lapidem. Alcinoe in auem. Alci-
toe in vespertilionem. Anaxarete in lapidem. Antigone in cico-
niam. Aconteus mutatus est in lapidem. Apollo in pastorem, cor-
uum, accipitrem, leonem. Appulus pastor in oleastrum. Arachne
in araneam. Adrea in oppidum. Ascalaphus in bubonem. Atalanta
in leonem. Atlas in montem. Aty in pinum Bacchus in caprum,
viam, ceruum. Batus in saxum. Baucis in arborem. Biblis in fon-
tem. Bura vrbs in scopulū. Cadmus in anguem. Ceneus in auem.
Calisto in vrsam, Celmus in adamantem. Cecrops in simiam. Cly-
tiæ nympa in heliotropium. Coronis in cornicem. Crocus &
Smilax in flores. Cygnus in auē. Cyparissus in cupressum. Dæda-
lion in accipitrem. Daphne in laurum. Daphnis in lapidem. Der-
cetis in piscem. Diana in felem. Dryope in Loton. Echo in vocem.
Ephyre in serpentē. Euphorbus in Pythagoram. Galanthis in mu-
stellam. Harmonia vxor Cadmi in draconē. Hecuba in canē. He-
liades, seu Phaethōriades in populos. Hippomenes in leonē. Hy-
acinthus in florem. Io in iuencā. Iphis puella in puerū. Iphigenia
in ceruam. Iuno in anum. Iupiter in taurū, aurū, arietem, aquilam,
Cygnum in satyrum. Amphitryonem, ignē, pastorem, serpentem.
Leucorhoe in virgā tureā. Lycaon in lupū. Lycas in scopulū. Lyn-
cus in lyncem. Mera in canem. Marfyas tibicen in fluuiū. Menthe
nympa in mentam. Mercurius in Ibin. Myrrha in arborem. Nays
nympa in piscem. Narcissus in florem. Neptunus in iuencum,
Enipeum fluuium, arietem, Delphinum. Niobe in marmor. Nisus
in auem. Nyctimene in noctuam. Ocyroe in equam. Olenus in la-
pidem. Periphas in auem. Perimele in insulam. Philomela soror
Prognēs in lusciniā. Progne in hirundinem. Proetus in saxum.
Saturnus in equum. Scylla in scopulū. Stelles puer in stellionem.
Talus puer in perdicem. Tereus in Vpupam. Tyresias in fœminā.
Venus in piscem. Verrumnus in anum. Vlyssis socij in porcos.

Causas harum transmutationum vide apud Ouidium in Meta-
morph. & alios Mythologos.

NYMPHAE DIVERSAE.

AEgeria, vxor Numæ, quæ colebatur in Aricino lacu. Ouid.
Ægetia est quæ præbet aquas dea grata camcenis, Illa Numæ
coniunx, consiliumque fuit.

Ægle, filia Solis & Nereæ. Verg. Timidisq; superuenit. Ægle
Naya

Nayadum Pulcherrima.

Agave, nympa à nimio splendore, cloths & Galatea. Verg. lib.
9. Æn. Quales Nereida Clorho. Et Galatea secant spumantem pe-
ctore pontum.

Cymodocea, vna fuit earum Nympharum in quas mutatae sunt
naues Æneæ. Vergil. lib. 10. Æneid. Quarum quæ fandi doctissima
Cymodocea, Pone sequens dextra puppim tenet.

Cerceis, nympa à texendo.

Deiopeia. Verg. lib. 1. Ænei. Sunt mihi bis septem præstanti cor-
pore nymphæ, Quarum quæ forma pulcherrima, Deiopeiā Con-
nubio iungam stabili, propriamque dicabo.

Dyamene, etiam nomen est nymphæ.

Dione, Oceani & Theryos, filia, Veneris mater.

Electra, Oceani filia, & vxor Atlantis, quæ filiam habuit eius-
dem nominis, matrem Dardani.

Erate, Oceani filia, Eudora itidem.

Eurybia, quæ stellas & luciferum genuit.

Eurymone, Mater Leucothoës.

Halia, nympa marina, vt Helicopis, & Iamha, Oceani filia. Itē
Ianira, Lara, Lara, quæ Ionis furta cum Iuturna patefecit Iunoni.
Lagea, à suauitate cantus.

Menestho, Marica, Latini mater, quæ tēplū habuit in Minturnē-
sī litore. Horatius: Et innantē Maricæ littoribus tenuisse Lyrinā.

Mintha, Plutonis pellex, quam Proserpina mutauit in mētham.

Panope, Sagaris, cum qua se miscuit Aty Phrygius.

Syrinx nympa Arcadiæ, quæ nympharum precibus mutata est
palustres in calamos, quum acrius eam insequeretur Pan rustico-
rum Deus. Martialis lib. 9. Sepe sub hac latuit rustica fronde Dryas
Dumque fugit solos nocturnum Pana per agros, &c.

Telesto, Thyella, Thyca, Torrebia, ex qua Iupiter suscepit Carium
Lydiæ modulationis inuentorem.

Xanta, Xanto, Vergiliana, Zeuxo, Amalthea, Amphinome, Amphi-
toe, Amphiro, Calianassa, Galianira, Crescus, Plexaura.

De nymphis filiabus Doridis. Propertius lib. 1. At vos æquoræ
formosa Doride natæ, Candida felici soluite vela Choro.

Nysæe, Cymothoe, nomina sunt nympharum apud eundem lib. 2,
vbi ait: Et tibi ob inuidiam Nereides increpitaret, Candida Nysæe
cæcula Cymothoe.

Vergilius lib. 4. Georg. enumerat quosdā his verbis: Drymoque,
Xantoq; Ligeaq; Phillodoceq; Nisoq; Spioq; Thaliaq; Cymo-
doceq; Cydippeq; & flaua Lycorias, altera virgo Clioque, & Be-
roë soror Oceanitides ambæ, Atque Ephyre, atque Ops atq; Aha

Deiopia, Et tandem positis velox Arethusa sagittis, inter aquas
Clymene cura narrabat inanem Vulcani,

Idem lib. 6. Æn. Læua tenent Thetis, & Melyte, Panopæaque, vir-
go, Niseque, Spioque, Thaliaque, Cymodoceque.

Pholæ, nomen est Nymphæ apud Statium lib. 2. Sylvarum.
Pontanus lib. 2. de Stellis quasdam alias ponit his verbis:

Mox cæcula Tyro,
Flauaque Laodice, Panopæaque, Cymothoëque,
Et Thybe, & niueo conspecta Peloris amictu,
Puniceoque sinu Xantho, exercisque papillis.
Nisæ, longaque coma spectabilis Attæ.
Attæque, Opisque, Orithyæque, Thespioque,
Et niueis Galetea genis, Arethusa lacertis.

Idem: At blanda Hyale non lumina torquere A puero.
Reperiuntur & aliarum nomina, vt Eurygone, Persa, Plione,
Clyme, Melantho, Idothea, Corufice, Glaucis, Liminalia, Am-
phytoe, Doto, Protho, Pherusa, Doxa, Numertis, Dianassa, Ama-
thia, Leontadome, Nenopene, Thero, Lycaste, Agaperte.

Porrò Nymphæ maris vocantur Nereides, & Oceanitides: Flu-
uiorum, Nayades: Fontium, Napeæ: Nemorū Dryades: Arborum,
Amadryades: Mōtium, Oreades: Prætorum. Hymnides. Politianus
in Rustico: Vda choros agit Nays, decurrit Oreas Mōte suo lin-
quunt faciles iuga celsa Napeæ: Nec latitat sub fronde Dryas.

FÆCES ET EXCREMENTA

DIVERSARVM RERVM.

Viguenti fæces, dicuntur Magmata Plin. lib. 13. cap. 2.
Amurca, fæx est olei. Idem Plin. lib. 15. cap. 3. Oliuæ cōstant:
nucleo, oleo, carne, amurca. Sanies, est hæc ei⁹ amara. Columella.
Palladia sine fruge salis cōspargere Amurca. Idē: Nā est inimicissi-
ma oleo amurca, quæ si remāsit in baccha, saporē olei corrupit.
Apluda, vocatur purgamentum milij, panici, & sisamæ. Plin. lib.
18. Natur. Histo. cap. 10. Milij & panici, & sisamæ, Apludam vocant
purgamenta.

Spurcitia in omni metallo vocatur *scoria*, inquit idem lib. 24.
cap. 4. Item lib. 24. cap. 11. Et Scoria æris (inquit) simili modo laua-
tur, minor effectu quam æs ipsum.

Scoriam in argento Græci vocant *Neleysma*, cuius vis est astringe-
re, & refrigerare corpora. Plin. lib. 33.

Acus, aceris, purgamentum frumenti. Col. lib. 8. Nam suburba-
nis lactens potius acere nutricandus est.

Præsegmina, & resegmina quæ ex vnguibus amputantur, à præ-
secando, & resecando. Plin. Omnia persecuti sumus vsque ad re-
segmina

gmina vnguium.

Analesta, ciborum sunt purgamenta, quæ scoparij pauimentū
verrentes colligunt, vel pro ipsis instrumentis ad colligendas cor-
narū reliquias ex pauimentis. Nam vt scribit Plinius purgamenta
cœnz euerri solent in pauimento veluti relicta.

Furfur, farinæ purgamentū, hinc panes furfurei. Varro lib. 2. de
Re rust. Commodè pascuntur farre, & furfuribus hordæaceis.

Flaces, purgamenta sunt oliuarum. Plin. In amurca & flacibus
hæ sunt carnes, & illæ fæces.

Flores, purgamenta vini & vuarum. Cæcilius, Ædepol ego neq;
flore neque flores volo mihi, vinum volo. Romæ vetus quidam
homo & celebratus in causis (inquit Gellius) quum apud præfectū
vrbis verba facere, & dicere vellet, quendam inopi miseroq; vi-
ctu viuere, & furfureum panem esitare, Hic, inquit, eques, Roma-
nus apudam edit, & flores bibit.

Metys, purgamentum est ceræ, quo partem aluei priorem apes
illinunt.

Homini retrimenta Cælius vocat *sparylem*, nos, *Merdam*, sed
aliarum etiam rerum. Horatius: Merdis caput inquinet albis Cor-
uorum.

Boliton vocant stercus bubulum. Hinc adagium, Boliti pœnam
luere: id est, puniri pro nimio delicto. Solon enim suis legibus eos
puniri iussit, qui stercus bubulum furto sustulissent.

Asini retrimenta Cælius ait dici *Onida* & *Onthon*: Suis, *Hypeleu-
shron*: Ouium. *Oiptoton* Caprarum *spyrada*, & *spyrathiam*: Murium,
Myseledra.

Grasum significat lanarum sordes in ouibus.

sciri dicuntur sordes, & spurcitia casei. Item fragmenta quæ ex
operibus deiiciunt marmorarij, *Assulas* Vitruuius vocat.

Schidia, fragmenta lignorum quæ reciduntur ab abietariis.

Tartarum, fæx vini.

Muccus, Narium sordes. Catullus: Muccus & mala pituita nasi.

HARPYÆ.

HArpyas Serui⁹ ait fuisse Neptuni & terræ filias, volatiles, vul-
tu virgineo, vncis manibus. De his Verg. lib. 3. Æneid. Stro-
phales Graio stant nomine dictæ Insulæ Ionio in magno quos di-
ra Celeno, &c. Eis autē inditū est nomē à rapina, quæ Græcè Har-
pia dicitur. Hinc Harpax rapinator. Harpagare, rapere: Harpe fax,
Harpedophorus falcifer. Poëtæ aiunt eas à diis immixtis fuisse ad
tollendas dapes Phinei regis Arcadiæ quod is filios interfecisset:
fugatas demum à Zeto & Calai Argonautis, & filiis Boreæ. Hesio-
dus ait eas fuisse Iris sorores ex Thaumante genitas. Valer. Flac.

lib. 4. Argon. eas vocat Typhonides, id est, filias Plutonis, qui dicitur Typhon.

Aello ex etymologia Græca dicitur, quasi alienum tollens: *Ocy-pete*: citius auferens: *Celeno*, vigorem significat. Quartam Homerus addidit. *Thyellam* morabantur autem in Stymphali Arcadiæ lacu, vnde *Arcadica*, & *stymphalides* vocantur Luca. lib. 5. Vnguibus Arcadicæ volucres Stymphalla colentes. Verg. in opusculis: Stymphalides pepulit volucres discrimine quinto. Idem, Deicit horrifono quinto Stymphallidas arcu. Vocantur etiam *Phineæ* à Phineo rege. Seneca in Thy. Phineis aubus præda fugacior. Sydonius *Harpia* posuit pro cruentis raptoribus, qui lucro immoriuntur, vbi ait: In foro Scythæ, in cubiculo viperæ, in exactioibus Harpyæ, in collocationibus statuarum.

DOMITORES MONSTRORUM ET BELLVARUM.

MEdusa Phorci fuit filia quam Neptunus stuprauit in templo Palladis: vnde irata Pallas eiusdem capillos mutauit in colubros, fecitq; vt omnes in scopulos verterentur, qui eam prospicerent. Hanc autem truncavit *Perseus* Iouis filius ex Danaë. Ouid. lib. 4. Meta. Gorgonis anguicomæ *Perseus* superator, & alis Æthereas ausus iactatis ire per auras.

Apollo Pythonem serpentem, à cuius nomine Pythius vocatus est. Ouid. lib. 1. Meta. Hinc Deus arcitenens, & nunquã talibus armis Antè, nisi in damis capreis fugacibus vsus, Mille grauem telis, exhausta penè pharetra, Perdidit effuso per vulnera nigra veneno.

Bellerophon, filius Glauci regis Corinthiorum, falso accusatus stupri à Stenobæa Proeti Argiuorū regis vxore, expositus est Chimææ triformi, quam tamen domuit. Ouid. lib. 2. de Trist. Nam quid de tetrico referam domitore Chimææ, Quem letho fallax hospita pœna dedit.

Alcon sagittarius Cretensis serpentem confodit illæso filio suo, quem ille iam habebat in faucibus. Vide in capite de Sagittariis.

Atilius Regulus apud Bragadã fluuium serpentem cxx. pedū longitudine ballistis tormētisq; expugnauit. Autor Plin. lib. 8. c. 14.

Georgius Capadox, tribunus militum sub Diocletiano, maximū serpentem in Africa peremit liberata puella, quæ eidem deuota fuerat in prædam.

Pallas, Alcidas belluam flammæ ore vomentem interfecit.

Cadmus quoque Agenoris filius aliam serpentem: cuius dentes quum seuisset, nati sunt protinus armati homines, qui mutuis vulneribus se confoderunt, vt fabulantur poëta.

Corabus monstrum toti Peloponneso formidolosum occidit. Ouid.

Ouid. in Ibin: Inque tuos ea pestis erat quam dextrâ Coræbi Vicis opem miseris Argolicisq; tulit.

Lysimachus, Alexandri miles leonem, vt iam diximus.

Hercules hydram, leonem, Aprum, Ceruã, æripedem, Draconem Hesperidum, Anthemum, taurum flammiferum, cæterasq; belluas, de quibus prius meminimus.

Præcipua autē monstra (quorū frequens est mētio apud poëtas) sunt Minotaurus biformis, Geryon tricorpor, Sphinx, Chimæra, Cacus, Maris Thessalus, antica corporis parte homo, postica equus.

LIBERATORES QUORUNDAM

HOMINVM A PERICVLIS.

Perseus liberauit Andromedam filiam Cephei & Cassiope, Certo marino monstro expositam. Ad cuius subsidium cōuolauit, insidens Pegaso equo alato. Ouid. lib. 4. Meta. Auxiliumq; domus seruatoremq; fatentur Cassiope Cepheusq; pater.

Lucullus aduersus Mithridatem missus, Cotram Chalcedoniæ obsessum liberauit.

Lucilius miles, quum videret inclinatam Bruti aciem apud Philippo, obrulit se periculo, & inimicorum manibus, vt ipsi Bruto faceret tempus ad fugam.

Q. Minutius consul à Sabinis & Volscis in Algido obsessus, subsidio *Q. Cincinnati* dictatoris liberatus est.

Quum ob perfidiã Laomedontis qui Neptuno & Apollini murorum Troiæ conditoribus pactam denegauerat mercedem, pestis vrbe ipsam popularetur & vbiq; serperet ad pacanda pumina Hestione monstro marino destinata est: ab *Hercule* tamen liberata.

Calpurnius Crassus captus à Maslinis, quum Saturno ducere- tur immolandus, *Balsacia* puella patris à se prodiu cum victorem fecit, eoq; modo exemit à periculo.

Diomedem Troia diruta ventis in Libyam pulsum, quum Lycus rex immolare vellet, *Calluce* puella patrem Lycum prodidit, vt Diomedem (cuius forma conflagrabat) eximeret à morte. *V. trinius*que exempli autor est Plutarch.

ELEMENTA QUATVOR.

Ignis, Aër, Aqua, Terra. Summū est Ignis, vnde stellarū collucentium apparent oculi. Proximum Aër, seu spiritus, qui vitalis est, & per cuncta rerum meabilis, & vnicuique rei confertus. Eius vltima suspensa cum quarto elemento Terra libratur in medio spatij. Ouid. lib. 1. Fast. de Chao loquens: Lucidus hic aër, & quæ tria corpora restant, Ignis, aqua, & tellus vnus acernus erant, Idem lib. 15. Meta. Quatuor æternus genitalia corpora madus Cōtinet ex illis duo sunt onerosa, suoq; Pōdere in inferius tellus atq; vnda ferunt.

Et totidem grauitate carent, nullóque premente Alta petunt aër,
atque acre purior ignis. Verbis multò pluribus eorum potestatem
describit & naturam: vide locum.

ADULATORES, SCURRAE,
& Parafiti.

Darij Babylonem obsidione prementis fauorem & gratiam
daucupari volēs Zopyrus Persa, faciem & nares inhonesto vul-
nere sibi deformauit, vt Babylonis (ad quos se receperat) fidem
faceret, & mentiretur se perpetuum Dario inimicum fore, à quo
tam turpiter mutilatus esset. Quibus verbis moti Babylonij eum
in suam urbem admiserunt, quam paulò post prodidit suo regi.
Hinc adagium, Zopyri talentum: de his qui plurimum sibi no-
cent, vt alius afferant emolumentum.

Aristippus Cyrenæus, Socratis auditor, meruit nomen regij ca-
nis, & aulici, quòd adularetur Dionysio, & sequeretur quaquaer-
sum iret ille, saginandi ventris causa. Vnde Horatius: Si pranderet
olus patienter, regibus vti Nollet Aristippus.

Venienti ab expeditione Galliarum Cæsari & in Pompeiũ co-
pias parati, *Curio* obuiam approperauit multis blanditiis eundem
confricans. Ait enim se inuito senatu Cæsaris partes fouisse, tanti-
spem dum coactæ bello siluissent leges. Præualente demum Pom-
peio se expulsus Roma, velut exulem, sed tamē exilium nõ gra-
uate perpeti, propter Imperatorem. Vnde sic apud Lucanum in-
ducitur lib. 1. Dũ voce tuæ potuere iuuari Cæsar ait partes, quam-
uis nolente senatu, Traximus imperiũ, tunc quum mihi rostra te-
nere Ius erat, & dubios in te trāsferre Quirites. At postquam, &c.

Audita Curionis oratione *Lalius* primipilus statim Cæsari ad
quæcunq; discrimina sese obtulit, testatus nullum esse flagitium,
quod non cõmitteret lubens, si imperator iuberet. Hæc eius ver-
ba ponit idem Lucanus: Iussa sequi tã velle mihi quàm posse ne-
cesse est. Nec ciuis meus est, qui quem tua classica Cæsar audiero.

Quum Alexander Iouis filium appellari se voluit, & more Per-
sarum, prostratis humi corporibus à Macedonibus salutari, talia
concupiscenti protinus accesserunt *Hages* *Aegius*, pessimus car-
minum autor, post *Cherilum*, & *Cleo siculus*, quos maximorum
exercituum principatibus anteferebat. Hi quum intelligerēt nu-
zum domini, & quid creparet pollice, cœperūt protinus plenis eũ
buccis immodicè prædicare, & iam tum ante mortē deum face-
re. Adiecerūt insuper *Herculem*, *Bacchum*, *Pollucem* cum *Casto-
re* nouo numini cessuros. Horum fumis permotus *Alexãder*, con-
uiuium omni opulentiã exornauit, cui non Macedones tantum,
sed & principes Græci interfecerunt. Quũ autem oranes vnã cum
rege

rege discubuisent, *Cleo* institutum & præmeditatum sermonem
cum admiratione laudum eius exorsus est: Enarratisque meritis
quibus eum noua Apotheosi dignum prædicabat. Iam vnum-
quemque cœpit hortari, vt regem inter deos colerent. Quod ne-
quis recusaret, obtulit se primum, qui prostrato humi corpore re-
gem adoraret. Autor *Cælius*.

Philoxenus fuit parasitus quispiam, qui cœna quadam vbi ratio-
rem panem vidisset apponi, Ne multum, inquit, attuleris, ne tene-
bras bonis inducas.

Apollophanes Antigoni fuit adulator.

Cypria mulieres translatae in Syriam, currum inscensuris regum
vroribus humeros subincuruabāt, vt eis suppedanei loco gradum
struerent, & scalarem, præberent vsum. *Cælius* cap. 13. lib. 11.

Dromeas fuit parasitus, à quo quum quæsisset nescio quis in vr-
be, an apud Chalcidem lautius pararetur conuiuium? respondit,
Iucundius sibi videri Chalcidensis cœnæ procœmium, ostreorum
numero & varietate.

Decius *Laberius* actor mimorum inuitatus à Cæsare vt in cœ-
nam prodiret, respondit se necessario coactum, nihil tanto viro
denegare posse, cui & ipsi dii omnia tribuissent.

Tymagoras Atheniensis Darium regem Persarum (ad quem le-
gatus missus fuerat) adulando more Persarum adorauit, Quod vbi
resciuerunt Athenienses, eundem supplicio capitis punierunt.

Clisophus Philippi Macedonis parasitus claudum se fingebat,
quòd Philippus fractum crus haberet: Os & oculos eodem modo
& iisdem gestibus contorquebat quibus dominus.

Nicesias quum videret Alexandrum Magnũ petitem à muscis,
Quanto, inquit, hæc cæteris præstant, quæ sanguinem tuum degu-
stant imperator. Idem quum vulneratũ eum cõspiceret. illud Ho-
mericũ statim protulit, Qualis diuorũ percurrit corpora sanguis.

Charisophus videns Dionysiu (cuius erat parasitus) separatim cum
amicis ridentẽ, procul quoq; ridebat. Interrogatus autem ab ipso
Dionysio, quid rideret? Quòd, inqt, ea putẽ digna risu, quæ dicitis.

Andromachus Carrenus fuit adulator *Crassi*, quem tamen Par-
this prodidit.

Patroclides assentator fuit Philippi.

Demagoram Athenienses decem talentis multauerunt, quòd A-
lexandrum deum appellasset.

Euagoram verò interfecerunt, quòd eundem adorasset.

Quum quidam cliens Cælio oratori omnia concederet, longa
assentatiõe fastiditus *Cælius*: Dic, inquit, cõtrã, vt duo videamur.

Burra fuit quidam scurra, natione Hispanus, quem *Sigismundus*

Imperator in conuiuio argento oneravit, adeò vt sub pondere iam fatisceret.

Sarmentus fuit Romanus eques scurrilitate notissimus sub Augusto Cæsare.

Fuit & *Aspinus* Galba nobilis scurra sub Tyberio Cæsare. De vtroque Iuuen. Sat. 5. Si potes illa pati, quæ nec Sarmentus iniquas Cæsaris ad mensas, nec vilis Galba tulisset. De Sarmento Hora. in Ser. Nunc mihi paucis Sarmentis scurræ pugnam Messiq; Ciceri Musa velim memores, & quo patre natus vtrique Contulerit lites Messii clarum genus Ofci.

Tectius Gaballus scurrilitate claruit apud Romanos. De eo & (quem nunc diximus) Galba, Mar. lib. 1. Qui Galbam salibus tuis, & ipsum Posses vincere Tectium Gaballum.

Rhynton fuit vilissimus nugator Tarentinus, de quo Varro & Galba meminerunt.

Adulationes verò adeò & repressit & neglexit Augustus, vt se Dominum appellari ne à liberis quidem & nepotibus suis vel seruo vel loco sustinuerit. Atque huiusmodi blanditias inter ipsos etiam prohibuit.

Cæsar quoque Tyberius adulationes adeò aduersatus est, vt neminem senatorum aut officij aut negocij causa ac lecticam suam admiserit. Consulatem verò satisfaciẽtem sibi ac per genua orate conantem, ita subfugerit, vt caderet supinus. Idem si quid in sermone vel oratione blandius de se quicquam audisset, interpellabat & commutabat protinus. Domini appellationem vt maledicum nomen exhorruit. Quendam dicentem sacras eius occupationes, alio autore eo senatum se audiisse, verbis mutatis iussit dicere pro autore suaforem, pro sacris occupationibus, laboriosas.

HOMINES PINGVES
& macilenti.

Leo Byzantius sophista fuit adeò pingui & obeso corpore, vt quum ad pacandam factionem Athenis (vbi tum legatus agebat) suggestum conscendisset, risum vnicuique mouerit. At ille, Quid ridetis, inquit, Athenienses? an quod vobis videar pinguis? Scitote vxorẽ esse mihi longè pinguiorẽ, Tales tñ ac tãtos (quũ sumus cõcordes) breuis admodũ lectulus capit, discordes ne tota domus quidẽ. Quib. verbis rēpestiuè & pro re adductis, populum restituit paci.

Dionysius Heraclotes tyrannus, fuit adeò ventrosus & corpulentus, vt noctu dum quiesceret, cogeretur suis lateribus hirudines admouere, quæ humorem superfluum paulatim exhaurirent, eoque modo aliquid adimerent de crassitudine.

Ludouicus Crassus, Philippi primi filius, & Gallorum rex, fuit adeò

adeò vasta corporis mole, vt ex re sumpserit cognomentum.

Iam diximus imperatorem *Maximum* fuisse tanta membrorum mole, vt vxoris suæ dextrocherio vteretur loco annuli.

Contra verò *Charephon* tragicædiographus (qui res Heraclidarũ profecutus est) nocturnis lucubrationibus sese adeò extenuauit, vt per iocum Noctua diceretur. Hinc etiam natum prouerbium, Nihil differs à Charephonte.

Quàm tenuis & macer fuerit *Philetas* cons, vide in cap. de Miraculis.

HORTI CELEBRES, ET MEMORABILES.

PHæacum regio (cuius rex fuit *Alcinous*) hortos habuit tanta pomorum varietate nobiles, vt præmaturis primis, noua statim renascerentur, vt diximus in nostro Cornu copiarũ, Iuuenalis: Illa iubebit Poma dari, quorum solo pascaris odore, qualia perpetuis Phæacum autumnus habebat.

In hortis *Hesperidum* poëtæ fabulantur fuisse arbores auriferas, quarum custos esset infornis Draco.

Epicurus primus omnium hortos Athenis instituit, quum antea ruri tantum haberentur, non in vrbibus. Hinc Epicurus hortorum magister appellatur. Laërtius refert Epicuri scholam fuisse in horto. Iuuen. Suspicit exigui lætum plantaribus horti.

Laudantur etiam horti *Adonidis*, & pensiles qui fuerunt in Assyria, siue illos fecerit rex Cyrus, siue Semiramis.

Lucanus hortos habuit cultissimos, in quibus sepultus est.

Mecænas quoque hortos habuit Romæ pulcherrimos in Esquilijis, ad quos propter amœnitatẽ loci plerumque diuertebat Octavius.

P R A E C O N E S.

ARchias præco fuit, qui tres Olym. vicit, & statuam meruit.

Talrybius fuit Agamemnonis præco. testis Herod.

Aethalius fuit præco, cui quandoque inter viuos, quandoque inter mortuos esse concessum est.

S O M N O L E N T I.

Maximianus, Malchus, Martinianus, Dionysius, Ioãnes Serapion, Constantinus, nomina sunt eorum, quos ecclesiastici septem dormientes appellant. Dormierunt autem annis cxcvi.

Poëtæ fabulantur *Endymionem* beneficio Lunæ (à qua adamabatur) impetrasse, vt perpetuum dormiret somnum, immortalis, & expers senij. Hinc adagium natum, Endymionis somnũ dormire in homines somnolentos, & desid. Cic. lib. 1. Quæst. Tus. Endymion verò (si fabulas audire volumus) quando in Lathmo obdormiuit, qui est mbs Caria, nondum opinor est experrectus. Martia. lib. 10. Quid tibi dormitor proderit Endymion? Poëtæ propterea Som-

Somnum, & Soporem vocant Endymionæum. Aufonius: Qualis per Lathmia saxa Endymionæos solita affectare sopores.

Epimenides Gnosius annis L V I I. dormiuisse fertur in spelunca. Hinc adag. Ultra Epimenidem dormire.

F V L L O N E S.

A *Nastasis* Aquileiensis, qui sub Diocleriano passus est, artem fullonicam prius exercebat.

Fuit & *Clesippus* fullo, cuius meminit Plin. lib. 34. cap. 3.

C O L U M N A E H E R C U L I S.

A *Byla* & *Calpe* montes sunt in extremis Iberiæ finibus, nõ procul à *Gadibus* & *Carteia*, quos *Herculis columnas* vocat. Plin. lib. 3. Proxima autè faucibus vtrinque impositi montes coercet claustra, *Byla* Africae, *Europæ*, *Calpe*, laborum *Herculis* metæ, Quæ ob causam indigenæ columnas eius dei vocat, creduntque per fossas exclusa antea admisisse maria, & rerum naturæ mutasse faciem. *Syllius*: At laudibus olim *Terminus Herculeis Calpe*.

F A M E S M E M O R A B I L E S.

C *Ambyfes* Cyri filius in *Æthiopia* iugum detrectantes copias movit, quibus quæ deessent cõmeatus & annona, coacti sunt milites, decimam quemque ad cibum sortiri & occidere. Duravitque tantisper illa calamitas, dum rex ipse sibi metuens receptui cecinerit.

Annibale *Casilinũ* oppidum (in quo erant *Romani* milites) obsidente, venisse murem ducentis nummis: eumque qui vendiderat, fame periisse: emptorem vixisse, tradit Plin. lib. 8. cap. 57.

Perusia oppidum est *Etruriæ*, in quo *Antonius* obsessus ab *Augusto*, quæ extrema fame laboraret, annonæ penuria coactus est deditionem facere. Hinc *fames Perusina* proprio vocatur Epitheto. *Lucanus*: His *Cæsar* *Perusina* *fames*. *Murinæ*que labores accedat fati.

Alexandri exercitus adversus *Bellum*, *Bactrianorum* ducem, tanta fame laboravit, ut singulæ amphoræ succi ex sisama, venirent ducentis quadragenis denariis. Singulæ verò mellis amphoræ, denariis xxx. Amphoræ vini totidem. Tritici nihil omnino, aut exiguum admodum reperiebatur. Itaque frugum penuria milites herbis & piscibus famem leuabant. His demum alimentis deficientibus, iumenta (quibus onera portabant) interfecerunt, & eorum carne traxerunt vitam. Autor *Curtius*. lib. 6.

Quodam tempore serpentum multitudo apud *Laconas* emergens, sequentem portendit famem, quæ tanta extitit, ut *Spartani* ipsi annonæ raritate serpentes illos in cibum commutauerint.

Melus oppidum est *Thessaliæ*, quod *Nicias Atheniensium* dux expugnauit, non tam machinis bellicis, quam fame. Hinc, *Fames*, *Melia*, proverbio locum fecit.

SAGUN

Saguntus, Vrbs Hispaniæ, olim amicissima Romanis. Longa *Pœnorum* obsidione eò famis redacta est, ut ciues extracto in foro igni, suas res omnes in eum conijcerent, seque ac suos postremo liberos eodem præcipitarent, ne venirent in manus inimicorum. Hinc, *Saguntina* *fames*, dicitur de extrema rerum penuria. *Aufonius*: Iam iam peresam iam *Saguntina* fame *Lucaniacum* liberet. Hanc autem famem triste prius portenderat prodigium. Nam quum ferè enixa mulier esset, infans in uterum regressus, civitatis excidium significavit. Autor *Eutropius*.

Calagurium, vrbs est Hispaniæ, *Quintiliani* patria, cuius incolæ à *Cn. Pompeio* obsessi, ut fidem *Sextorio* præstarent, in tantam famem duraverunt, ut uxores suas ac liberos in usum extreme dapis converterent, quum nullum aliud animal in vrbe superesset.

Saxo ait, *Hunnos* quadam tempestate in tantam famem redactos, ut nec canibus pepercerint, quibus ad pastum vterentur.

Doda, *Syriæ* rege, *Ioram* in *Iudæa* obsidente, matres inedia coactæ filiorum visceribus famem expleverunt. Tristis adeò fuit illa *Samaritana* *fames*, in qua etiã asini caput venit octogenis nummis argenteis.

Captis Hierosolymis *Romani* milites, (qui merebant sub *Vespasiano*) repperunt in domo cuiusdam mulierculæ puerilia membra minutatim discerpta, quibus infelix mater occultè vescabatur.

Quo tempore *Gothi* opprimebant *Italiam*, foemina obscuri nominis filij à se interfecti carnes esitavit.

Sabellus ait, tantam suo tempore rei frumentariæ caritatem incidisse in nonnullis *Flaminie* regionis, & *Piceni* agri locis, ut rude vulgus & plebecula arborum radicibus, herbisque victitauerit.

Francisco *Sfortiæ* filio *Mediolanum* obsidente, modius tritici venit vicenis aureis nummis.

Obsesso à *Gallis* *Barulo*, *Apuliæ* oppido, tanta laboratum est fame, ut milites detractas scutis pelles aqua emollitas absumerent, herbisque (si quas reperissent) vescerentur.

Athenienses à *Sylla* (qui postea fuit dictator) obsessi, *Medimnũ* tritici mille drachmis emerunt.

Plebej verò (quibus tanta erat argenti penuria, quanta annonæ) graminibus circa urbem nascentibus, & calceis coctis avidius vescabantur. Eadem vrbs à *Demetrio Antigoni* obsessa, modium tritici emit drachmis c c c.

Petelini à *Pœnis* in *Italia* obsessi, coria ex scutis detracta corrosere, ut præstitam *Romanis* fidem conseruarent.

Cæterum *Græci* olim consueverant famem virgis ex ædibus eijcere dicentes: Foras famem, intro diuitias, & sanitatem.

Magna

Magna fames vocatur Bulimus. Famem Ouidius lib. 8. Metam. describit.

MENSURÆ QUÆDAM.

Parasanga apud Persas erat mensura quinquaginta stadiorum. Plin. lib. 6. Inconstantiam mensuræ autorum diuersitas facit, quæ Persæ quoque Schœnos, & Parasangas alia mēsurā determinēt, Chœnicæ Mensura est escæ diurnæ. Hinc Chœnici insidere dicuntur, qui super futuro victu curiosi sunt. Herodotus in Erato: Regibus ad cœnam non euntibus mittantur binæ Chœnices farinæ, & vini singulæ cotylæ, id est Sextarij. Est & Chœnix semodiū. Grammatici aiunt Chœnicas x l v i i i. modio contineri. Homerus in Odyf. Chœnica accepit pro cibo, ubi ait: Nam quæcunq; mea dignabor Chœnice prorsus Haud cessare sinam, quanquam procul aduena fertur. Citantur hi versus à Budæo.

Congius mensura est sex sextariorum, & est pars amphoræ.

Gamor interpretatur mensura vini.

Gruma, est mensura, qua fixa viæ ad lineam diriguntur. Hinc

Degrumari, viam dirigere: & *Exgrumari*, à via recedere.

vari.

Hemina mensura dimidium sextarij continet. Gellius: Si ex sextario hemina fusa est.

Exgrumari.

vari.

Medimus sex modios continet. Herodotus: Singulis quoque calendis instantis mensis singula pecora vtrique è publico dentur Apollini immolanda, & farinæ Medimnum, id est sex modia, & vini Laconicus quartarius.

Modius continet duo & viginti sestertia. Hinc Semodius & Trimodius. Colu. Eadem quatuor modis, nonnunquam tribus, etiam duobus ac semodio iugerum occupat.

Palmus maior, est digitorum x i i. Græcè vocatur Spithama, & Latine Dodrans. Minor i i i i. digitorum, Græcè Palestes dicitur etiam Palmum, in neutro genere.

Semis mensura est dimidij assis. Semissem hominem vocamus vilem, & abiectum.

Sitomera, mensura est frumentaria.

Artaba mensura lxxii sextariorum, de qua Herodotus: Artaba, inquit, Persica est mensura capaxior quam Atticus Medimnus tribus Chœnicibus Atticis.

Acetabulum mensura est continens quartam heminæ partem, id est, drachmas x v.

Drachma Attica pondus habebat denarij argentei, efficiebatq; sex obolos pondere, Obolus decem chalcos. Plin. lib. 12.

Decempeda decem pedum mensura. Cicero: Quam iam peritus metator, & callidus, decēpeda sua saxa diuiserat. Horat. Nulla decem

decempedis Metata priuatam Porticus excipiebat Arcton. Hinc Decempedator, qui pertica decem pedum vititur.

Hexapeda, sex pedum pertica aut mensura.

Stadium pedum DC.

Origya senūm pedum & quatuor cubitorum.

Plethrum, mensura est centum pedum, & sexta pars stadij.

Diaulus, mensura est duorum cubitorum.

Dolichos stadiorū xii. Hinc Diaulodromni & Dolichodromni.

Schœnus Ægyptiorū est mēsurā, capiens stadia l x. teste Herod.

Stathmos, id est mansio millia cōtinet xxviii. semis: & est mēsurarum maxima. Stathmi etiam dicuntur diuersoria tabellariorum cursorum, id est certa spatia, quæ vno actu solent conficere.

Passus quinque Pedum est, id est duorum gressuum.

Gressus cubiti vnus & pedis.

Cubitum sesquipedale est, constatque digitis xxiiii. Græci vocant Pygon.

Pes est iiii. palmorum seu xvi. digitorum, sed hæ sunt viarum mensuræ. *Cotala* est tertia pars Chœnicis.

Sextarius continet Octo Chœnicas.

Chus mensura est Attica capiens heminas octo.

Ceranium Græci amphoram vocant.

Metreta decem congios continet. Et capitur pro amphora viaria. Mart. Plurimus Hispanas mittet mihi nauta metretas.

Triens, seu Hecteus, sextarius est Medimni, capitque Chœnicas octo.

Hemihectum, seu Hemihectēū, dicitur semifextarius Medimni.

Culeus mensura est continens vicenas amphoras, vel urnas quadragenas. Plin. de vinea Palemonis grammatici loquens: Quando & postea sepenumero septenos culeos singula iugera, hoc est amphoras centenas quadragenas musti dedere.

Batus Hebraicum est vocabulū. Capit sextarios lxxii. Sabellicus: Cui quandiu opus tenuit, ex Iudæa quotannis Coros tritici viginti millia dono misit Salomon, totidemque Batōrum olci.

Corus Medimnos Atticos xli.

Mna Græca habet vncias xvi. Romana xx.

Libra vncias xii. *Vncia* drachmas viii. *Drachma* grammata iii. *Gramma* obolos duos. *Obolus* ceratia iii. & chalcos viii. *Coratium* chalcos duos. *Cyanus* Ægyptius grammata xii. Sed alia sunt mensurarum apud nos vocabula. Porro autem culpam me oportet deprecari, quod hic viarum mensuras, liquorum & aliarum rerum mensuris confudero. Scriebam enim vt occurrerent variæ lectiones. Præterea nemo est, vt opinor, adeo simus

& expers

& expers nasi, qui prima statim fronte discrimen non intelligat. Varia mensurarum genera leges apud doctissimum Budæum. Ple. raque etiam in antiquis lectionibus Cælij.

SERVI DIVERSI, LIBERTI ET FAMULI.

Daphnis fuit seruus, quem Cn. Pisauensis vendidit M. Scauro tribus millibus, & LXX. sestercii.

Plotius, Manlius, Antiochus & Staberius Erotas nomina sunt seruorum apud Plinium lib. 35. cap. 16.

Auge, serua fuit Demetrii, Chryfogonus seruus Syllæ, Herod. Luculli, Hipparchus M. Antonij, Mena & Menecrates Sex. Pompeij. *Pallens, Callistas, & Narcissus* tres fuerunt serui, qui Claudij principatu seruitute liberati dices admodum euaserunt.

Drusillanus, seruus fuit Claudij principis, qui lancem habuit quinquagenariam, autore Plinio, cui fabricandæ officina prius exædificanda fuerat.

Publius Catienus, Philotimus seruus fuit, qui hæres omnibus bonis institurus coniecit se in rogum patroni. Plin. lib. 7.

Paronetemus, seruus fuit & Spado, quem Sutorius Priscus magna pecunia vendidit Seiano.

Splachnoptes verna fuit Pericli Atheniensium principi charus.

Demetrius seruus fuit Pompeij, autore Plut. in Catone Vticensi.

Pachus seruus Catonis censorij, qui mortem sibi consciiuit.

Eros seruus fuit Antonij, à quo quum Antonius ipse ab Augusto superatus, rerum desperatione gladium peruisisset ad inferendam sibi mortem, ille gladium quidem accepit quasi Antonium percussurus: at conuerso properè ictu seipsum confodit, & ad pedes domini prolapsus est.

Alcman poëta, inuentor carminis amatorij, seruus fuit Agædis, propter ingenium manumissus.

Demetrius nomen est serui apud Martialem lib. 1. scribentem: Destituit primos virides Demetrius annos.

Melanthius seruus fuit Vlyssis, quem Vlysses ipse reuersus ab expeditione Troiana interfecit.

Miu seruus fuit Pythagoræ vel Epicuri secundum Gellium.

Phedon Socraticus (cui Plato librū de animæ immortalitate nūcupauit) seruus fuit, quē Cebeus Socraticus hortāte Socrate emit.

Menippus item, cuius libros Marcus Varro in Satyris æmulatus est. *Pompilius* seruus fuit Theophrasti Peripatetici.

Perseus Zenonis Stoici.

Diogenes Cynicus seruitutē seruiuit. Hūc quū emere vellet Xenades Corinthius, & quid is artificij nouisset, percontatus esset: Noui, inquit Diogenes, hominibꝫ liberis imperare. Quod respon-

sum

sum miratus Xenades, emit, & manumisit. Filiosque suos ei tradens, Accipe, inquit, liberos meos quibus imperes.

Epicetus philosophus seruum se confessus est his verbis: Seruus eram fueram, qui corpore mancus, Pauperie pressus, charus eram superis.

Aesopus Thrax, seruus fuit conditione, manu tamen ab Idmone missus.

Iosephus Iudæorum fuit vernaculus & templi sacerdos.

Ammianus ait *Eunum* ergastularium fuisse seruum, qui in Sicilia duxerit captiuos.

Epaphroditus seruus fuit & libertus Neronis.

Toko seruus fuit cuiusdam Gunnonis, teste Saxone.

Carellus seruus fuit Gundibergæ Longobardorum reginæ, autore Paulo Diacono.

Romæ seruiuit *Terentius* Carthaginensis: Seruiuit & *Publius* Syrus Attelanarum autor.

Statium Cælium comædiographum seruum fuisse nomen ipsum arguit: Nam Statius nomen erat seruile, teste Gellio.

Euporus seruus fuit C. Gracci, qui dominum ex Auentino fugientem, qua potuit ratione tutatus est, ac super occisum animam scissis proprio vulnere visceribus effudit, inquit Macrobius.

Mycibus seruus fuit Anaxilai Messenij Rhegynorum tyranni, qui moriens liberos suos eidem commendauit.

Tyro Tullius, & *Laurea* Tullius serui fuerunt & liberti Ciceronis:

Pompeius Leneus Pompeij Magni, *Patrobinus* Neronis, autore Pli.

Annicetus, autore Corne. Tacito, libertus fuit Neronis, & Mnester Agrippinæ.

Chilo seruus fuit Portij Catonis.

Zosimus libertus fuit Plinij oratoris.

Syrus serui imperant: nam quum apud eos soli serui militent, ex illis creatur Imperator: cuius virtutem habent exploratissimam. Cretenses seruis suis (quos vocabant Epharmiotas) permittebant omnia præter gymnasia & armorum professionem.

Mariandini à Milesiis subacti vendebantur in contemptum. Publica seruitus in Creta vocatur Mnœa.

Helotæ dicebantur Lacædemoniorum serui à Laconia ciuitatē, quam Helos vocant.

Serui feruntur esse in Pannonia ipsa seruitute seruiliores.

Thracum populis peculiare fuit sale mancipia commutare. Hinc adagium, Sale emptum mancipium.

Seruis argento comparatis primum vsi sunt Chij.

Apolides dicuntur viles serui, qui sine ciuitate in opus perpetuo

dānātur, & deportāt in insulas, ad metalla, salinas, & sulphurarias.

Ferritribaces à Plauto dicuntur, qui semper compediti sunt ferro. Aliter dicuntur genus hominum ferratile.

Salutigeruli qui iussu domini, aut dominæ, hūc vel illū salutant.

Mediastrini qui in media domo inter seruos abiectissima quæque munia obeunt, Horat. Tu mediastrinus tacita prece rura petebas. Tales sunt in nauibus *Melonaute*.

Herotte, serui sunt, qui versantur in agris.

Apud Lacedæmonios ancillæ vocantur *Chalcides*.

Catanocophori fuerunt Sicyoniorum serui; *Prospelata* Arcadum.

Capfarij dicuntur qui seruanda in balneis vestimenta mercede suscipiunt. Portius Cato vir alioqui in omni vita laudatissimus, seruos senio debilitatos solebat eiicere: ceu accepto commodo nihil amplius humanitatis debeatur hominibus.

Mancipia iure belli capta, olim venibant sub coronis.

Pausicape dicitur orbicularis seruorum machinula, qua ori manus admoere prohibentur.

Trita mancipia & *veterana*, dicuntur quæ emendari nequeunt. Seruorum turba vocatur *Therapia*.

Qui mancipia cædunt, *Stigmatia* dicuntur & *stignes*: qui ceduntur, *Mastigia*: Flagella ipsa vocantur *Mastigides*, *hystrichides*, *Rhyteres*.

Callicirij nuncupantur exulum serui.

Traperxopai dicuntur serui mensam curantes.

Eleatri serui qui præficiuntur ciborum ministerio.

scapulares serui, quibus scapulae cæduntur, & qui ostreatum tergum vlcerebus gestant. Equi character fronti impressus seruitutis etiam argumentum, autore Plutarcho.

Volfinienses quum seruos suos omnes manumississent, ab eis postea oppressi sunt.

Serui antiquitus accepta libertate, rasis capitibus pilea inducēbāt. Moris erat etiā vt pedes seruorū venalium creta notarentur. Vnde Iuuenal. Satyr. 1. Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat albis.

Suduculum flagellum est, ita vocatum, quod vapulantes sudare faciat. *Scutiça*, verber factum loris. Diminutiuum est, *Scuticula*.

VINCULA DIVERSA.

Boie dicuntur vincula tam lignea quam ferrea, quod sic illaqueant, vt iuga suos boues.

Circites circuli sunt ex ære facti.

Cohum, lorum est quo temo buris iugo adalligatur.

Epidromes, funes sunt, quibus retia tenduntur circa summam & imam partem.

Lorum, vinculum est ex corio; capitur etiam pro retinaculo iu-

men

Centauroorum nomina.

mentorū, & cingulo Veneris. Gell. Videbamus Androdū & leonē loro tenui reuinctū vrbe tota circū tabernas ire. Lorarij dici possunt carnificū famuli, qui reos loris vinciūt imperatibus dominis.

Pedica laqueus pedum. Mantuanus in Bucol.

Vt captam pedicis circundat aranea muscam.

Numella vinculum est ligneum quo reorum pedes & colla in foramina rotūda immittuntur, & ibidē cōstringūtur, vt se nequeāt educere. Plautus in Asina. Qui aduersum stimulos laminas, crucisq; cōpedesq; , neruos, catenas, carceres, numellas, pedicas, boias

Compes vinculum est pedum, quo alligātur rei, ne carceres effugiant. Horat. Ibericis peruste funibus latus. Et crura dura cōpede.

Betia, seu reticula, dicuntur casses venatorum, ad illaqueandas feras. Capiuntur & interim pro aliis vinculis.

Catasta compes erat seruilis. Persius: Cappadocas rigida pingues pauisse Catasta. Capitur etiam pro loco in quo venales pueri & puellæ seruabantur.

Manica, dicuntur propriè manuum vincula. Vergilius: Ipse viro primus manicas atque arcta leuari. Vincla iubet Priamus.

Capistrum, capitis vinculum in equis & iumentis. Martialis: Pa-ret purpureis aper capistris.

Pantheron, genus est retis, ex eo nomen habens, quod omnes aues concludat.

Panogron appellatur rete piscatorium.

CENTAVRORVM NOMINA.

EVrytius, Nessus, Astylus, Ophionides, Gryneus, Rhetus, Or-nencus, Lycidas, Medem, Pyserior, Taumas, Mermeros, Pholus, Menelas, Abas, Eurynomus, Hyreos, Hymbros, Ceneus, Alphidas, Elops, Pacreus, Lycus, Cromis, Dictys, Pharc^o, Bianor, Hedianus, Lycerus, Hypason, Thereus, Vipheus, Demoleon, Plageon, Hy-lon, Ephinous, Damus, Dorylus, Cyllarus, Pheo, Thomas, The-boas, Pyretus, Ethodus, Epidupus, Odites, Styphelas, Bromus, Antimachus, Elymus, Pyremus, Latreus, Monychus, Hyllonome fœmina Maris.

Ixion Phlegyæ filius, vt fabulantur poëtæ, Centauros genuit ex nube, qui propterea vocantur Nubigenæ, & ab Ixione patre Ixionidæ. Verg. lib. 7. Ceu duo nubigenæ quum vertice mōtis ab alto Descendunt Centauri. Ouid. lib. 12. Certè mihi sæpe referre Nubigenas domitos à se pater ipse solebat. Finguntur præterea fuisse humana facie & equino tergo, vnde Semiferi, Bimembres, Bicornes, & Semimares vocantur. Verg. in Opusculis: Centaurusq; biformis adest. Idem lib. 8. Æneid. Tu nubigenas inuicte bimēbres. Hylæumq; Pholūq; manu, tu Cressia mactas Prodigia. Sta. lib. 9.

Semifer aëria talis Centaurus ab Ossa Desilit in valles. Ouid. lib. 11. Nos semimari superamur ab hoste. Hoc autem ideò fingitur, quoniam equos domare & equo pugnare primi omnium excogitarunt, autore Plinio. Bellum gerunt in Lapythas, Victi sunt ab Hercule. Aliter etiam vocantur Hippocentauri.

SIRENES.

Sirenes filiae fuerunt Acheloi & Calliopes musae, quarum primam voce, secundam cithara, tertiam tibiis aiunt canere. Hae catus amoenitate dicuntur sopire nautas, sopitos demum submergere: unde & pro meretricibus accipi solent, quae verborum lenociniis bladiuntur, ut totum exsugant hominem. Corpus habent supernae femineum ad umbilicum usque, inferne desinunt in pisces. Earum autem nomina sunt *Aglaosi*, *Telcipoi*, *Fisno*, *Illigi*. Sunt qui *Parthenopem* urbem dictam velint ab earum una, quae ibidem tumulata sit: nomenque habuerit *Parthenopeia*. Alij *Zeucostam*, & *Ligiam* nymphas faciunt.

MINISTRI SOMNI.

Poetae Somnum Deum faciunt (ut videre est in fine quinti Aeneidis) Herebi filium, cui & ministros assignant quorum haec sunt nomina: *Morphus*, *Icelon*, seu *Phabetor*, & *Phantus*.

Morphus ille est, qui dormientibus varia Phantasmata, & multiplices rerum imagines obicit. Ouid. lib. 11. At pater est populo natorum mille suorum. Excitat artificem, simulatoremque figuram *Morphea*, non illo iusso solentior alter exprimit incessus, vultuque sonumque; loquendi, adicit & vestes, consuetissima cuique Verba: sed hic solus homines imitatur.

De *Icelone*, seu *Phabetore*, Idem: At alter fit fera, fit volucris, fit longo corpore serpens. Hunc *Icelon* superi mortale *Phabetora* vulgus nominat.

De *Phanto*, seu *Phantaso*, idem: Est etiam diuersae tertius artis *Phantaso* in humum saxumque; illa vndaque, trabemque; Quaeque vacante anima fallaciter omnia transit: Regibus hi ducibusque; suos ostendere vultus Nocte solent, populos alij plebemque pererrant.

SYNONYMA QVAEDAM

BOETICA.

Athenienses imprimis dicuntur Attici, Athenaei, Actaei, Thesaei, Thesidae, Cecropij, Cecropidae, Munichij, Mopsopij, Aecidae, Erichthaei, Erichthonij, Aegidae, Marathonij, Cranai, Erichthidae, Codridae, Athenienses, & Athenaei a Minerua, quae Athena Graece dicitur. Attici & Actaei ab Actione rege. Ouid. lib. 1. Met. Separat Aonios Actaei Phocis ab aruis, Thesaei, & Thesiej, & Thesidae, a Thesco filio Aegaei Athenarum regis. Verg. lib. 2. Georg. Praemiaque ingentes pagos & compita circum Theside posuere. Martialis eadem

de ratione fauos Thesaeos vocat: id est Antiquos, ubi ait: *Mastica* Thesaeis tam bene vina fauis. Cecropidae a Cecrope rege. Vergil. lib. 6. Aeneidos: Tum pendere poenas Cecropidae iussi. Munichia erat Atheniensium natale, unde & Munichij dicti sunt. Ouid. lib. 2. Metamor. Munichiosque; volens agros, grataque Mineruae Despi- ciebat humum. Mopsopij a Mopso Athenarum rege. Ouid. lib. 5. Metamor. Mopsopium iuuenem sacros agitare iugales. Aecidae ab Aecaco. Idem Ouid. lib. 8. Dant placidi cursum redeuntibus austri Aecidis Erichthaei & Erichthonij ab Erichtheo & Erichthonio regibus. Ouid. lib. 8. Erichthaeas Tritonidos ibat ad arces. Eadem ratione vocantur Erichthidae. Aegidae ab Aegeo Athenarum rege. Ouid. in Epistolis: Inter & Aegidas media statuaria in vrbe. Marathonij a Marathonie Atticae campo. Unde Statius lib. 5. Syl. Erigonem vocat, Marathoniam. Syllius lib. 14. Armaque; fixa deis, aut quae Marathonius hostis Perdidit. Cranai a Cranao rege Athenarum, Codridae a Codro rege, qui se pro patria deuotit.

Attica, *Mopsopia*, *Ionia*, *Possidonia*, *Cecropia*, *Cecropis*, *Attis*, *Acte*, idem sibi volunt. Athenienses etiam dicuntur *Pandionij*, a *Pandione* rege Erichthonij filio.

Ascanius, filius Aeneae, aliter vocatur *Iulus*, & *Ilus*: Verg. libro 1. Aen. At puer Ascanius cui nunc cognomen Iulo additur, Ilus erat dum res stetit Ilia regno.

Arcades, *Arcadij*, *Arcadici*, aliter vocantur *Tegei*, *Tegeai*, & *Tegeatici*, a *Tegeo* Arcadiae oppido. Verg. lib. 5. Aen. Alter ab Arcadia *Tegeae* de sanguine gentis. Idem lib. 8. Tu lateri atque humeris Tegeaeum subligat enses: id est, Arcadicum. *Parrhasij* a *Parrhasia* Arcadiae regione. Verg. lib. 11. Qui *Parrhasio* Euandro Armiger ante fuit. *Lycæi*, a *Lyceo* monte Arcadiae. Ouid. lib. 2. Fast. Faunus in Arcadia templa Lycæus habet. Nonacris locus est in Arcadia, a cuius nomine. *Arcades* vocantur *Nonacri* & *Nonacrij*. Ouid. lib. 5. Fast. Est matri & vati parer *Nonacrius* heros: id est, *Euander* Arcas. Idem lib. 2. Metamor. Dum redit, itaque frequens, in virgine *Nonacrina* Arsit. *Parthenij*, a *Parthenio* monte Arcadiae. Ouid. lib. 9. Vestrum opus Elis habet, vestrum *Stymphalides* vnda *Parthenium*que nemus. *Pisæi* a *pisa* oppido Arcadiae prope *Alpheum* fluum. Ouid. lib. 2. Tristium: Quid non *Tantalides* agitante cupidine curus *Pisæani* Phrygiis vexit eburnus equis? *Phæam*, id est, *Hippodamiam* Arcadicam. *Molorchæi* a *Molorcho* Arcadiae pastore, cuius precibus *Hercules* leonem interfecit.

Elei ab *Elea* oppido Arcadiae prope *Tegeum*, ubi *Minerua* fanum habuit. Statius lib. 4. Syl. Aut *Eleae* lucis vidit *Tegeae* sacerdos. *Erymantij* & *Erymantæi* ab *Erymanto* monte. Statius lib. 5. Theb.

Affuit, Hippomedon, rectorq; Erymantius, id est, Parthenopeus. Cyllenij, à Cyllene Arcadiæ mōte, à quo Mercurius vocatur Cyl- lenius. Cleonei à Cleone oppidulo. Calistonij, à Calisto filia Ly- caonis regis Arcadiæ.

Alemanni aliter vocantur Teutones, Teutoni, & Teutōnici, à Teutone deo quem venerabantur. Luca. lib. 1. Vidimus & Marstem Libyes cursumq; furoris Teutonici, Idem lib. 6. Cantaber exiguis, aut longis Teutonus armis. Germani q; vicini sint Belgis. Item & Germanici. Sueto. in Aug. Vt tamen in quibusdam Pannonicis at- que Germanicis aut interueniret, aut non longè abesset. Rheni- colæ, quòd habitent ad Rhenum fluuium.

Aetoli, populi Græciæ, Epyro & Arcananiæ finitimi, aliter vo- cantur Calydonij à Calydone vrbe. Hinc Calydonides, eius loci mulieres. Stat. lib. 2. Thebai. Centum vbi virginis votè Calydoni- des aris. Oeneij ab Oeneo rege Aetoliæ, & Deianyræ patre. Ouid. lib. 8. Et Oeneios vltorem spreta per agros Misit aprum. Pleuronij ab eiusdem loci vrbe, quæ dicitur Pleuron. Ouid. lib. 14. Talibus iratam Venerem Pleuronius Acmon Instimulat verbis. De Pleu- rone Stat. lib. 2. Theb. Et reduci pateat mihi Martia Pleuron, Ea- dem ratione vocantur Pleuronis alumni. Idem Stat. libro 8. Nunc mœstæ fundens Pleuronis alumnos. Naupaetæi à Naupaeto eius- dem loci oppido. Hinc Achelous dicitur Naupaetus. Ouid. libro 2. Fast. Amphiaraiades Naupaetæo Acheloo.

Aegyptij aliter vocantur Paretonij, à Paretonio Aegypti vrbe. Nareotici à Mareotide lacu eiusdem loci. Ouid. lib. 9. In Pareto- nium Mareoticaq; arua Pharonq; Quæ colis. Classis Mareotica, id est, Aegyptia, qua vehabatur Cleopatra. Isiaci ab Isi filia Inachi, quam pro dea coluerunt. Ouid. lib. 1. de Ponto: Vidi ego linigenæ numen violasse fatentem Isidis Isiacos antecedere focos. Mæphici, & Memphitici, à Memphi Aegypti vrbe. Ouid. lib. 1. de Arte: Ne fu- gelinigenæ Memphitica sacra iuuençæ. Lagæi à Lago primi Pto- lemæi patre, à quo Nilus vocatur. Lageus. Lucanus lib. 1. Quà ma- re Lagæi mutatur gurgite Nili. Idem lib. 8. Vltima Vagæ stirpis, peritura que proles. Niliaci, Nilotici, Nilicolæ, & Niligenæ, è Nilo fluuiio. Lucanus lib. 5. Te nisi Niliaca propius non vidit arena. Idem lib. 9. Rege sub impuro Nilotica regna tenete. Pelusij, & Pelusiaci, à Pelusio Nili ostio. Lucanus libro 8. Quà diuidui pars maxima Nili In vada decurrit Pelusia septimus annis. Ptolemæi à Ptole- mæo Lagi filio, à quo deinceps Aegyptij reges omnes idè traxe- runt nomen. Vnde & Pharon Ptolemæam poëtæ appellant. Pharij à Pharo Aegyptij insula. Cleopatrici à Cleopatra regina. Vnde & Sidonius dapes Cleopatrias appellat.

Aegyptus

Aegyptus aliter vocatur terra Mæphitis, tellus Nilotica, & Delta. *Appuli* Italiæ populi, aliter vocantur Mesappij à Mesappo rege. Ouid. lib. 14. Peucetiosq; sinus Mesappiaq; arua reliquit. Aetholi- dæ ab Aetholo Diomede, qui ibidem imperauit. Syllius libr. 13. Aetholidas inter fuit haud ignobile nomen. Daunij à Dauuo pa- tre Tumi, qui ibidem regnavit.

Appulia ipsa vocatur Iapygia ab Iapyge Dædali filio, Mesappia à Mesappo, Daunia à Dauuo.

Arcadia aliter vocatur regio Mænalis, à Mænalo promontorio. Ouid. lib. 3. Fast. Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.

Arabes Nysij, & Nysiadæ. Hinc nymphæ, Nysiades, à Nyfa oppi- do. Ouid. li. 3. Fastorū. Nysiades nymphas puerū querere nouerca.

Angli, seu Anglici, aliter vocantur Britanni. Vergil. Et penitus toto diuisos orbe Britannos. Caledonij, Martial. lib. 1. Nuda Cale- donio sic pectora præbuit vrso. Dicuntur & Brutigenæ, quoniam descenderunt à Bruto.

Anglia ipsa aliter vocatur Britannia, Caledonia, Albion, & An- gliterra.

Afri, seu Africani, aliter vocantur Tunisei, à Tuneto, seu Tunitio Libyæ ciuitate. Sidoni⁹: Torrida Tuniseos ifert mihi Byrsa furotes.

Aeolia insula dicitur etiam Aolis. Bap. Pius: Vt Liparæus ager, vtque Aolis insula flagrat. Aoliæ insulæ prius etiam dicebantur Ephesiades, & Vulcaniæ.

Allobroges populi aliter vocantur Pedemontani. Strozapa. Et Pe- demontanum signa secuta ducem.

Aurelia, prius vocabatur Genabum.

Aquisgranum, Vegerra. Aetna insula, Inesia.

Agrigentum, Agragas. Vergilius. Arduus vnde Agragas despe- stat maxima longè Mœnia.

Aegina vrbs adiacens Peloponneso aliter vocatur Oenopia. O- uid. lib. 7. Meta. Oenopiam veteres appellauere, sed ipse Aëacus Aeginam genitricis nomine dixit.

Ambracia, vrbs Epyri, prius dicebatur Eponia, & Parasia. Am- bracienses & Ambraciæ idem sibi volunt. (loos rege.

Achelous fluuius prius Thoas dicebatur: Mutauit nomē sub Ache- rari fluiuius, influēs in Rhodanū, ætate nostra vocatur Sagona.

Achaia regio aliter vocatur Aegylaos ab Aegylao rege.

Argos & Hyppium, idem sibi volunt. Autore Plinio.

Antiochia, Seleucia à Seleuco rege.

Auster, Notus idem. Plinius lib. 18. Hæc austrum ventum dabit, quem à Græcis Notum dicimus vocari.

Apollo, Pæan, Phœbus, idem.

Aurora, Memnonis mater, eos idem. Seneca in Hercule Oeteo. Noctesque duas contulit Eos.

Achilles, *Æacides*, *Pelides*, Chironis alumnus, idem.

Ariadna, Minois, quod sit Minois filia.

Aesculapius, Epidaurius anguis, quoniam in Epidauro colebatur in forma colubri.

Anien fluvius, *Anieno*, *Anienus*.

Aeolus Hippotades, id est nepos Hippotæ cuiusdam Troiani. Ouid. lib. 11. Quod socer Hippotades tibi sit, qui carcere fortes Contineat ventos.

Argo navis, aliter vocatur *Pinus Theffala*, & *Pagalæa*, à *Pagasa* Theffaliæ ciuitate.

Bithynia, aliter vocatur *Mygdonia*, à *Mygdono* rege: & *Bebrycia* à *Bebrice*: Oul. in Epi. Nunc quoque *Mygdonia* stabilis astat humo.

Bœotij, aliter *Bœoti*. *Lucanus*. lib. 3. Bœoti coiere duces. *Phocæi*, & *Phocæici*, à *Phocide* propinqua regione. *Hyanthæi* à *ueteris Bœotia* populis. *Stadius* lib. 1. *Theb.* Exul *Hyanthæos* inuenit regna per agros. *Teumesij* à *Teumeso* Bœotia monte. *Stadius* lib. 2. *Theb.* Nō alias tacita iuuenis *Teumesis* iras *Mente* acuit. *Meleagrii*, à *Meleagro*. Vnde & *Pleuron* *Meleagria* vocatur à *Statio*.

Theffiaci à *Theffis* oppido eius loci. *Stadius* lib. 2. *Syl.* Centum *Theffiacis* odora lucis *Stent* altaria. *Helyconij* ab *Helycone* monte Bœotia musis sacro. *Stat.* lib. 7. Horrent *Tyrhenos* *Helyconia* plectra tumultus, *Cyrhæi*, à *Cyrha* oppido *Phocidis*. Idem *Stadius* lib. 7. *Mœnia* *Cyrhæa* monstrauit *Apollo* iuuenca. *Hippocri-nifati*, ab *Hippocrene* fonte. *Vocabulum* est *Sidonij* *apollinaris*, *Aganippæi*, ab *Aganippe*, fonte eiusdem loci. *Aonij* & *Aonidæ*, quoniam *Aonia* pars est Bœotia. *Castalij* à *Castalia* fonte.

Bithyni aliter vocantur *Birhynici*, *Tynniaci*, *Migdonij*, *Bebryaci*.

Biturici, *Bituriges*. *Sidonius*: Spectabilem virum episcopum sibi flagitat *populus* *Byturix* ordinari.

Bizanti *Bizantini*. *Bizantium*. *Ligos*. *Pli.* lib. 4. In quo oppidum *Bizantium* libera conditionis, antea *Ligos* dictum.

Bononia, *Felsina*.

Bœotia, *Aonia*, *Ogygia*, *Hyantis*.

Boreas, *Aquilo*.

Bacchus, *Liber*, *Iacchus*, *Euan*, *puer* *Semeles*.

Briareus, *Aegeon*.

Belides, *Daniades*.

Bellona, *Pallas*, *Enyo*.

Belge, *Belgici*.

Burgundi, *Burgundiones*.

Baleares *Gymnesiæ*.

Bollouaci, *Bellouacenses*.

Corinthij vocantur *Corinthæi*, & *Corinthiaci*. *Ouid.* li. 15. Iamque *Corinthiaci* carpebam litrora poti. *Cypselidæ*, à *Cypselo* *Ixionis* filio. *Verg.* in *Cyri*: *Cypselidæ* magni, florentia regna *Corinthi*. *Ephyræi*, & *Ephyræij*, quoniam *Corinthus* primò vocabatur *Ephyre*. *Lucanus* li. 6. In sedis castris, *Ephyræa*que mœnia seruat. *Isthmiaci*, & *Isthmij*, ab *Isthmo* terra angusta prope *Corinthum*, quæ separat *Aegæum* mare ab *Ionio*. *Stadius* lib. 2. *Syl.* Talis in *Isthmiacos* ploratus ab æquore portus. *Cêchræi* à *Cêchro* portu. *Stadius* li. 4. *Theb.* It comes, *Inoas* *Ephyre* solata querelas, *Cêchræa*que manus.

Carthaginenses vocantur *Tyrij*, à *Tyris* colonis quos illuc adduxit *Dido* post *Sichæi* mortem. *Ver.* Vrbs antiqua fuit *Tyrij* tenere coloni *Carthago*, *Cadmæi*, quoniam *Tyrij* & *Phœnices* descenderunt à *Cadmo*. *Syll.* lib. 1. Sacri quum perfida pacti *Gens* *Cadmæa* super regno certamina mouit. *Asdrubaliani*, ab *Asdrubale* duce: verbum est *Sidonij*. *Elisæi* ab *Elisa* *Didone*. *Byrsici*, quoniam *Carthago* prius dicebatur *Byrsa*, à *corio*. *Sidonius*: *Spernis* *Elisææ* *Byrsica* tecta domus.

Carthago ipsa vocatur *Byrsa*, & *Chalcedon*. *Vergil.* lib. 1. *Aeneid.* *Mercati*que solum facti de nomine *Byrsam* *Claudianus* in *Eutropium*: *Bacchatus* per opera tremor *Calcedona* mouit.

Cretenses aliter dicuntur *Cretæi*. *Verg.* lib. 3. *Aeneid.* Tertia lux classem *Cretæi* sistet in oris. *Cressij*. Idem lib. 4. Quam procul incautam nemora inter *Cressia* fixit *Pastor* agens telis. *Cressi*. Idem libro 5. *Cressa* genus *Pholoë*. *Gnosij* à *Gnoso* vrbe *Cretæ*. *Vergil.* lib. 6. *Aeneid.* *Gnosius* hæc *Rhadamæthos* habet durissima regna. *Gnosiaci*. *Ouid.* lib. 8. *Gnosiacæ*que hæret comes inuidiosa carinæ. *Dictæi* à *Dycte* vrbe *Cretæ*. *Verg.* lib. 3. *Aeneid.* *Dyctæa* negat tibi *Iupiter* arua. *Lyctij* à *Lyctio* vrbe *Cretæ*. *Verg.* lib. 3. *Aeneid.* Et *Salentinos* obsedit militiæ cæpos *Lyctius* *Idomeneus*. *Cydonæi*, *Cydonij*, & *Cydoniaci*, à *Cydone* vrbe *Cretæ*. *Ouid.* lib. 8. Armaque equosque; habitusque; *Cydonæa*que pharetras. *Stadius* li. 4. *Theb.* Terga *Cydoniaca* *Choritos* aridine pulsat. *Ariadnæi* ab *Ariadne* *Minois* filia. *Minoij* à *Minoë* rege. *Ouid.* in *Episto.* *Phedræ*: En ego nunc ne fortè parum *Minoia* credat. *Androgeonæi* ab *Androgeo* filio. *Minois*. *Gortynij*, & *Gortyniaci*, à *Gortyna* vrbe. *Stadius* lib. 4. *Theb.* Arbitr hoc dura versat *Gortynius* vrna. *Dorici*, & *Dorienfes*, quoniam tempore belli *Troiani* *Dorici* *Venerunt* in *Cretam*, duce *Althemene*, ibique decem vrbes condiderunt.

Creta insula aliter vocatur terra *Curetis*, à *Curetibus*, qui in ea habitauerunt. *Ouid.* lib. 8. Vt egressus ratibus *Curetida* terram *Con-*

tigit. Terra Gortynis vocatur etiam Aëria, & Macaros. Plinius lib. 4. Maleotes Crates primum Aëriam dictam, deinde posteri Curetim appellauere: & Macaron nonnulli à temperie cœli appellatam existimauere.

Cumani aliter Cumæi, Chalcidici, Euboici.

Capitolium sedes Tarpeia, Templum Iulium.

Cares, aliter Bubasij. Ouid. lib. 9. Bubasides videre nurus.

Colchi Colchiaci, Phasiaci, Aæxi, Aæxi, Aætij, Cytæi.

Cynofura, Helice, Arctos, Parrhasis vrsa.

Corfica. Cynos: Plinius: In mari Ligustico est Corfica, quam Græci Cynon appellauere.

Carmenis Nicostrata.

Cantabri Cantabrici.

Cappadocæ Cappadoci.

Cartela vrbs Hispaniæ Tariffa.

Delos, Ortygia, à multitudine Coturnicum. Verg. lib. 3. Aeneid. Linqumus Ortygiæ portus.

Danubius, Ister, Adubanus.

Dyrrachium. Epidamnum. Plinius: Epidamnum colonia propter inauspicatum nomen à Romanis, Dyrrhachium appellata.

Diana, Cynthia, Luna.

Didos, Elyssa, Phœnissa. *Dalmata*, Dalmatici.

Euboici Capharæi, Abantij, Tanagræi à Tanagræo Euboicæ ciuitate. Statius lib. 9. prima Tanagræum turbauit arundo Corœbum.

Epyrotæ. Epyrotici, Leucadij, à Leucade promontorio: Actij & Actiaci, ab Actio oppido: Phocæi, phocaicij, Chaonij, Dodonigenæ verbo Sidonij, Molossi, pyrhidæ, idem.

Epyrus, terra Chaonis.

Eubœia, terra Eubois. Statius in Achil. Quæritur naualibus Eubois Ora. *Chalcis*, Abantis.

Equus Troianus, equus Durateus, Epei machina.

Eduenses. Edui, Augustodunenses.

Euphrates, pxyrates. autore Plinio.

Elis Epia. *Elienses*, Elæi, Epei.

Flora. Chloris, Zephyritis, dea florum, vxor Zephyri.

Furie. Fuménides, Diræ, Erynies.

Græci, Graij, Graiugena, Argæi. Verg. in opus. Septima iam Argæis stabulis impensa laboris, Argiui, Argolici, Dorici, Dorientes, Pelasgi, pelopeij, & pelopeiadæ, à pelope filio Tantali. Verg. lib. 2. Aene. Vltro Asiam magnam pelopæa ad mœnia bello Venturam, Sta. li. 10. ad patrias fusæ Pelopeides aras, Achillei, & Achillidæ ab Achille. Argolæ apud Euripidem. Achei, Achiui, Achaici, Inachi, Inachij

Inachij, Inachidæ, ab Inacho Argiuorum rege, patre Isidis. Ouid. lib. 5. Fast. Littus ad Inachium puluis inanis eâ. Statius lib. 1. Theb. Qua nostræ recidere animæ stupet Inacha pubes. Idem lib. 5. Lectique potentes Inachidæ. Agamemnonij. Agamnonidæ ab Agamemnone. Verg. lib. 6. Aeneid. At Danaum proceres, Agamemnoniq; phalanges. Acrifionæi ab Acrifio rege Argiuorum: Abantis filio. Ouid. lib. 5. Metamorph. Acrifionæas Præter possederat arces. Abantæi, & Abantiadæ, ab Abante Argiuorum rege, patre Acrifij. Ouid. lib. 15. Nuper Abantæis templo Iunonis in Argis. Thyestæi à Thyeste. Mycenæi à Mycenis vrbe, Ouid. in Epist. Briseidis: Nulla Mycenæum sociasse cubilia mecum Iuro. Menelæi, à Menelao. Phoronidæ, & Phoronæi, à Phoroneo Inachi filio, & Argiuorum rege. Statius lib. 2. Syl. Ipsi Phoronæis quondâ stabulara sub antris. Persæi, à Perseo Acrifij nepote. Statius lib. 1. Theb. Persæos alter in agros Scinditur. Danaæi. Idem: Tunc sedet Inachias vrbes, Danaæiq; regna. Dolopeij à Dolopib⁹ Græciæ populis. Flac. Val. Vidisse putant Dolopeiaq; busta. Iasidæ, ab Iasio Argiuorum rege. Tantalidæ, à Tantalio. Achillæi & Achillidæ, ab Achille.

Græcia, Achaia, Dulichia, Hellas, Idem.

Galli, Gallicani, Galligenæ, Galatæ, Sequanici, Sequanidæ.

Garamantes, Garamantici.

Gigantes, fratres Phlegræi, Titanes.

Gorgon, Medusa.

Græciæ. Charites.

Gorgoris. Habis.

Gades, Gadera, Cotynusa.

Hispani, Iberi, Iberici, Iberiaci. Verg. lib. 7. Tyrrhenosq; boues in flumine lauit Iberas. Sidonius: Terrarum indigenas Ibericarum. Syllius lib. 12. Omen Iberiacis victa Carthagine terris. Beticolæ, & Betygenæ. Syllius lib. 1. Beticolasq; viros spatiis agitabat iniquis. Idem libro 9. Betygenæq; viri celsus media ipsa coërcet. Hesperij. Tartessij, & Tartessiaci à Tartesso, vrbe Gadibus vicina.

Hispania tellus Tartessie, Iberia, Idem.

Hyrcani, Caspij.

Hyades, Suculæ.

Heraclea, Syris, Trachin, autor Plinius.

Italia, Hesperia maior, ab Hespero Atlantidis fratre. Oenotria ab Oenotro rege Sabinorum. Vergil. Est locus, Hesperiam Graij cognomine dicunt, Oenotrij coluere viri, nunc fama minores. Italiâ dixisse ducis de nomine gentē. Idem lib. 7. Hinc Itale gentes, omnisq; Oenotria tellus In dubiis respōsa ferūt. Latium, quod ibidem Saturnus latuerit, arma Iouis fugiēs & regnis exul adeptis. Idem Verg.

Vergil. lib. 8. Latiumq; vocari Maluit, his quoniã latuiffet tutus in oris. Saturnia à Saturno. Ouid. lib. 1. Fast. Inde diu genti mansit Saturnia nomen. Dicta quoq; est Latiũ terra latente deo, Terra Aufonius; & Aufonia, ab aufone Vlyffis filio. Ouid. lib. 2. Fast. Captaq; erat lyricis aufonis ora fonis, Terra Italis. Ovi. lib. de Ponto: Mœstisq; cadentes. Exceptit lachrymas Italis ora genis.

Itali, Italidæ, Italici Ovi. lib. 14. Littore in Italico Messenia mœnia contra Laurentes, Lauinij, Laurenti, Tyrrheni, Laurentij, Latiales, aufones, aufonij, aufonidæ. Lucanus lib. 9. Grata vice mœnia reddent aufonidæ Phrygibus.

Infernus, Infernalis, auernus, auernalis, Tartareus, Herebæus, Plutonium, Cocytius, Acherusius, Phlegetontæus, Stygius, Acherontæus, Lethæus, Orcius.

Indi, Indici, Gangetici, q; propè Gangem habitent. Syllius lib. 3. Hinc laxos arcus olim Gangetica pubes Summittet. Dicuntur etiã Nysæi, à Nysa vrbe Indiæ. Idaspæi, ab Idaspe. Sidonius. Frangat Idaspæas aries impactus Erithras.

Illyrici, Illyrij, Taulantij. Syllius libro 15. Quaque per Illyricum Taulantius incola littus.

Iranime, Ænaria, Pythecusa. autore Plin. Ænaria, à statione nauium Ænæ, Hodie vocatur Ischia.

Iudei, Iudaici.

India, terra Gangetis, terra Euphratis, Euphratidis. Sidonis. Ripa Euphratide vix putat tuendam.

Ilua, insula, Æthala.

Iphigenia, Iphianassa. Lucretius: Iphianassæo turpatum sanguine fœdè.

Iason, Æsonides, ab Æsone patre.

Lydi, seu Lydij populi maioris Asiæ, aliter vocantur Mæonij, Mæones, & Mæonidæ. Vergil. lib. 8. O Mæoniæ delecta iuuentus. Idem lib. 11. Ducis exemplũ euentumq; secuti Mæonidæ incurrũt. Item & Mæonici. Ouid. in Epist. Deianyræ, Mæonicas inter calathũ tenuisse puellas. Ethrusci & Tyrrheni, quoniã Tyrrhenus Atys filius colonos ex Lydia duxit in Italiæ regionẽ, quæ nunc vocatur Ethrusia. Gygei, à Gyge rege, vt Crœsij à Crœso Stadius lib. 12. Si patrium Marathona metu, si tecta leuasti Crœsia.

Lydia vocatur Tyrrhenia, Mæonia. Ouid. lib. 14. Concurrat Latio Tyrrhenia tota.

Laconia prouincia in Pelopponneso, aliter vocatur Oebalia, & Tænaris à Tænaro promontorio. Ouid. in Epist. Paridis: Tænaris est classi terra petita meæ. Idem in Epist. Helenæ. Exceptit portu Tænaris ora suo.

Lacones ipsi, seu Laconici vocantur Oebalij, & Oebalidæ. Ovi. lib. 1. Fast. Protinus Oebalij retulit arma Tari. Stadius. lib. 5. Theb. - Ambiguo visus errore laceffunt Oebalidæ gemini. Therapnæi à Therapnis vrbe Laconiæ patria Helenæ. Ouid. lib. 5. Fasto. Prima Therapnæo feci de sanguine florem. Tænarij, & Tænariidæ, à Tænaro promontorio.

Libya, terra Libyffæ. Idem lib. 9. Terræque in fine Libyffæ.

Libyci, Libyffini. Marmarici, à Marmarica regione Africæ. Syllius lib. 3. Marmaricis ales populis responsa canebat. Nasamonij, & Nasamoniaci, à Nasamonibus populis Libya.

Liguria, ora Ligustica idem.

Lycij, Pataræi, quoniam Parara est vrbs Lyciæ. Stadius libro 1. Theb. Seu te Lyciæ Pataræa niuosus Exercent dumera iugis.

Lœrenses, Hesperij, Ozolæ.

Lucani, Tanagræi, à Tanagro fluuio Lucaniæ. Stadius: Tanagræumque Phalantum.

Latini, Faunigenæ. Syllius lib. 8. Faunigenæ socio bella inuasere Sicano.

Lucifer, Veneris stella, Phosphorus, Cythereus ignis. Syllius lib. 12. Haud secus Oceano rediens Cythereus ignis. Vesper, Vesperugo, Hesperus, Sydus Veneris.

Lacedæmones, Lacedæmonij, Tyndarei, à Tyndaro rege Oebaliæ, & Helenæ patre. Vnde & Syllius Tarentum vocat Tyndariũ. Spartani, Spartiaci, Spartiata. Sidonius: Spartiata rupium variatarum posuere crustas.

Lacedæmon, Sparta. Idem.

Ligures, Ligustici, Ligustij, Genuenses. Idem Sidon. Qui Ligustis, Euganeisque montibus oriebantur.

Lipara insula, prius Longonis, & Meligunis vocabatur. autor Plinius lib. 3. cap. 8.

Leucadia, peninsula, prius vocabatur Neritis. Idem autor.

Lutetia, Parisij, idem.

Mantuani, seu Mantoj, dicti sunt à Manto Cyresæ filia: aliter vocantur Bianorei, & Bianorida, à Bianore Mantus filio, qui aliter vocatur Ocnus. Vergil. in Buc. - Namque sepulchrum Incipit apparere Bianoris. Ocnæi ab Ocnio filio Mantus. Stroza filius: Orbita ab Ocnæis euexit ad astra lacunis Minciadæ & Mincigenæ à Mincio fluuio propinquo. Pontanus: Vos Minciadæ, vos, ô mihi manes, Este boni.

Molossi, Epyrotici, Chaonij, Leucadij, Idem.

Mysij, Theutrantiæ, Theutrantiij.

Messenij, Pylij.

Megarenses, Megarici, Lelegij. Ouid. lib. 8. Meta. Interea Minos Lelegia littora vastat.

Mercurius, Hermes.

Macedones, Pallenæi à Pallene vrbe, vbi gesta est Gigantomachia. Stat. lib. 4. Syl. Et Pallenæos Phœbum laudare triumphos.

Mediolani, Mediolanenses, Insubres. Placet hic obiter aperire etymum dictionis huius Mediolanum. Nam non temere reperias, qui hoc edisserat. Certum est imprimis urbem hanc à Gallis conditam: cuius fundamentis iaciendis dum excavarētur fossæ, ferunt in terre visceribus inuentam fuisse (mirū dictu) suam dimidiatim lanatam, à quo portentoso inditum sit Mediolanæ vrbi nomen: ad quod alludit Claudianus de nuptiis Honorij & Mariæ scribens: Cōtinuò sublimè volans ad mœnia Gallus Condita, lanigeræ suis ostētantia pellem Peruenit. Item Sidonius. Rura paludicolæ tenuis populosa Rauennæ, Et quæ lanigero de sue nomen habet.

Messana, Zancle.

Marsæ, Celenæi, Statius lib. 2. Theb. Fœda Celenæa committere prælia buxo.

Mare rubrum, Erythræum.

Miletus, Lelegeis Phitiusa, Anactoria. Autor Plinius.

Mars, Mauors, Marspiter, Gradivus.

Minerva, Pallas, Athenæ.

Musa Camœnæ.

Neapolitani, Parthenopæi.

Neapolis, Parthenope, Eubois. Statius lib. 1. Syl. Nitidum consurgat ad æthera tellus Eubois.

Nasamones, Nasamoni, Nasamoniaci.

Normani, Neustrici.

Normania, Neustria.

Neptunus, Enno sigæus.

Niobe, Tantalus à Tarrato patre.

Nilus, Melo.

Naxos, Dia. Catullus: Namq; fluctifono prospectas littore Diaz.

Orientalis, Eoi, Auroræ populi: Memnonij à Memnone Auroræ filio. Nabathæi, à Nabathæa regione. Ouid. lib. 1. Meta. Eurus ad Auroram, Nabathæaque regna recessit.

Occidentales, Occidui. Ouid. Vesper & Occiduo quæ littora Sole tepescunt. Tartesij à Tarteisso vrbe Gadibus propinqua. Ouid. lib. 14. Presserat occidui Tartessia littora Phœbus. Tartessiaci. Syllius lib. 6. Iam Tartessiaco quos soluerat æquore Titan, Hesperij.

Parthi, Parthici, Achæmenij, & Achæmenidæ, ab Achæmenæ rege, Ouidius lib. 2. Metam. Rexit Achæmenias vrbes pater Orchamus

mus. Arfacidæ, ab Arface primo Parthorum rege. Luca. lib. 1. Plus illa vobis acie quam creditis, actum est Arfacidæ.

Phaethontides, Climeneides, à Climene matre, Heliades à patre Sole, qui Helios Græcè dicitur. Ouid. ad Liu. Sic fleuit Climene, sic & Climeneides altæ.

Phocæi, Phocenses, Phocaici, Cyrthæi, Castalij.

Padus, Eridanus, Phaethontius amnis, à Phaethonte ibidē submerso. Syll. lib. 7. Nunquam phaethontius amnis Sanguinea pontum curuasset decolor vnda. Padosa, Messanicus, Bodincus. Vide causam horum nominum apud Plin. lib. 3. cap. 15.

Puteolani, Dicarchæi, à iustitiæ administratione. Syll. lib. 8. prole Dicarchæa multo cum milite Graia.

Petragorij, Petragonici.

Persæ, Gazetici, nam Gaza persarum est opulentia. Sidonius: Vina mihi non sunt Gazetica, Chia, Falerna.

Pannonia, Pannonis.

Pestum, Posidonia. Author Plinius.

Parca, deæ fatales, fata.

Phœnices, Pygmalionæi, Agenoridæ.

Pella, vrbs Macedonia, Bunomus, Bunomea.

Parnassus, Larnasus prius dicebatur.

Penelope, Icaris, Icarioris.

Pirate, Cilices.

Pictones, Pictaueses.

Peloponnesus, Apia, Pelasgia, arx Helladis.

Romani, Romulei, Romuli, Romulidæ, Æneadæ ab Ænea; Iulæi ab Iulo. Lucanus lib. 1. prygiique penates Gentis Iulææ. Latiales, Romulares.

Scythæ, Scythici, Riphæi. Verg. lib. 2. Geor. Gens effræna virum Riphæo tunditur Euro. Mæotici à Mæotide palude. Thermodontici & thermodontiaci, à thermodonte fluuio. Stat. lib. 12. Thermodontiaco lætū remeare triumpho. Borysthenidæ ab eiusdem regionis fluuio. Mæotij, Tanaitici, à Tanai fluuio. Sidō. telluris Tanaiticum rebellē. Bosphorani, Idem: plaudentes stupere Bosphorani. Sacæ, Aramei. Plin. lib. 6. Ultra sunt Scytharū populi, persæ illos Sacas vniuersos appellauere à proxima gente, antiqui Arameos.

Sicilia, Sicania, Trinacria, Trinacris, Triquetra, Triquetris vocatur. Ouid. lib. 5. Meta. Vasta Giganteis iniecta est insula mæbris Trinacris. Stat. lib. 2. Serm. Quid militibus promissa Triquetra. Lucr. lib. 1. Insula, quam Triquetris terrarum gessit in oris.

Siculi, Sicani, Sicaniij, Lilybæi à Lilybæo promontorio. Vergilius lib. 3. Æneid. Et vada dura lego saxis Lilybæia cæcis Ennæi ab Enna

Enna vrbe. Lyparei, & Lyparēses, & Lypara insula. Sidon. Stravit sub Lyparenibus caminis, Taurominitam à Taurominio monte Siciliae. Arethusif, & Arethufai, ab Aretusa fonte Siciliae. Syll. lib. 14. Erigitur subitas in spes Arethusia proles. Claudian. li. 2. de Raptu: Quas Arethufai latices, quas aduena nutrit Alpheus. Agatoclaei ab Agatocle rege Siciliae. Syll. lib. 14. Hic Agatoclaeis sedes ornata trophaeis. Æolij, Drepanitani, à Drepano promontorio iuxta Siciliam, Sidonius: Agonem Drepanitanum Troiana superstitionis imitari. Catanenses à Catana vrbe Siciliae de qua Syllius li. 14. Tum Catinae nimium ardenti vicina Cyphæo.

Syrj, Palæstini, Orontæi.

Syracusani, Syracusij, Arethufidæ.

Scythia, Mæotis ora.

Samos, Parthenia.

Salaminij, Salaminici.

Sabini, Sabelli, Sabellici, Samnites.

Sardinia, Ichnusa, Syllius lib. 12. Inde Ichnusa prius Graiis memorata colonis Mox Libyci Sardus generoso sanguine fidens Hercules, ex sese mutauit nomina terræ. Sandaliotes.

Strophades, Plotæ.

Symplegades, Cyanoeæ

Syria Palæstina, Iudæa, Phœnicia.

Sardinij, Iolenses.

Sarmatæ, Sauromatæ.

Troiani, Troës, Troici, Troiugenæ, Ericthonij, ab Ericthonio filio Dardani. Verg. in Culice: Vrit Ericthonias oriens non ignibus arces. Idem: Ericthonias prostravit funditus arces. Idæi ab Ida monte. Ilij, Iliaci, Iliadæ, Ænæadæ, Hectorei, Hectoridæ, Dardani, Dardani, Dardanidæ. Sigæi, Teucrici, Teucrigenæ, Phryges, Phrygij, Rhœthei, Pergamæi, Laomedontæi, Laomedontiadæ, Anchisæi, Anchisiadæ, Priamæi, Priamidæ.

Troia, Teucricia, Ilion, Ilios, Dardania, Pergamus, *Troades*, Iliades, Teucrides, Dardanides: mulieres Troianæ.

Thessalici, Thessalidæ, Iolchiaci, ab Iolcho Thessaliae ciuitate. Vergil. in Cyri Regis Iolchiacis animum defigere votis, Melibœi & Melibœses, à Melibœa vrbe Thessaliae. Pagasæi, à Pagasa vrbe. Ouid. lib. 7. Iamque fretū Minia Pagasæa puppe secabant. Atracij, Atracidæ, ab Atratio, qui magicas artes ibidē edocuit. Peneij, à Peneo fluuio. Ouid. lib. 12. Exigit Atracides, Peneiaq; arua pererat. Lapytheij, à Lapythis populis Thessaliae. Idem Ouidius: Et tum Lapytheia recta Intrarant. Pelethronij à populis eiusdem nominis. Peliaci, à Pelio monte. Ouid. lib. 1. Fastorū: Summaq; Pe-

liacus

liacus sydera tangat apex. Pheræi. Sene. Pastor Pheræos Delius pa-uit greges. Amphrysiaci, ab amphryso fluuio. Stat. lib. 1. Sylvarum: Aut amphrysiaco pastor de gramine carpsi. Pharsalij, Pharsalici. Lucanus lib. 6. Qua iuga deuexus pharsalica porrigit Hemus. Hæmonij, Hæmonidæ, magnessi, Magnesi. Hora. li. 3. Carm. Magnesium Hyppolytem dum fugit abstinēs. Valer. Flacc. lib. 8. Stant litore fixi Hæmonidæ. Larissæi à Larissa. Centauræi, à Centauris, Stat. Sperchiusque minax centauræusque Lycormas. Lapithonij, à Lapythis. Idem Statius: Confudere modos puerum, Lapythonia nympha. Ossæi, ab Ossa monte. Statius lib. 12. Nec Ossæi bello cecidere bimembres. Pholoëtici à Pholoë. Sidonius: Non sic Pholoëtica monstra, Atque peletonios Lapythas Semelius Euan miscuit. Aemathij, Philippæi, à Philippis campis Thessaliae. Lucan. Romanas acies iterum videre philippi.

Thracæ, Thracij, Thracij, Mantini, à Mantinis Thraciae populis. Verg. in Cyri: Vos, ô Mætina, siquid de gente venitis. Ismarij ab Ismaro monte. Pangæi, à pangæo Thraciae promontorio. Oui. lib. 3. Fast. Iamque erat ad Rhodopen Pangæaque flumina ventum. Odiysij à populis eiusdem nominis. Rhodopeij à Rhodope monte. Abderitani, ab Abdera vrbe Thraciae. Martial. lib. 10. Abderitanæ pectora plebis habes. Bistonis, Bistonij, Bistonidæ, à Bistone fluuio. OEagrii, ab OEagro fluuio Thraciae. Hinc Orpheus OEagrius. Ædoni, ab Ædone Thraciae monte. Bosphorani, Bosphorei. Sidonius. Bosphoreis Elephas inglorius ora tributis. Borysthenidæ, à Borysthenes fluuio Thraciae. Bapt. Pius: Mirior ad sauos aura Borysthenidas.

Thracia, Bystonidis, Sythonis, terra Ædonis.

Thessalia, Hæmonia, Pharsalia, Aemathia, Aemathis, Thessalis ora, Driopis, Macedonia, Pyrræa.

Tyberis, Tyberis, Tyberinus, Albula. Ouid. lib. 2. Fast. Albula, quem Tyberim meris Tyberinus in vndis reddidit.

Thebani, Echionij, Echionidæ, ab Echione Cadmi socio. Ouid. lib. 5. Trist. Victor Echionias si vir penetrasset in arces. Hiantij, & Hianteis, Ismeni, Ismenidæ, ab Ismeno fluuio. Learchæi, à Learcho Athamanti filio. Ouidius lib. 6. Fastorum: Mœsta Learchæas mater tumulauerat umbras, Athamantæi, ab Athamante. Cadmæi, à Cadmo. Labdatij, & Labdadæ, à Labdaco rege patre Laij. Stat. lib. 2. Thebaid. Labdatiumque ducem præmissæ consona notæ. Ogygij, Ogygidæ, ab Ogyge rege. Teumesi, à Teumeso Bœotiae monte. Statius: Subit ære cauo Teumesia cornus. Eryphila ab Eryphile. Amphiarai vxore. Stat. lib. 4. Thebaid. Sic Eryphilaos aurū fatale penates Irrupit, OEdipodionij, OEdipodionidæ,

ab OEdipo rege Laij filio. Stat.lib.7. Ast ego non proprio diros impono labori OEdipodionidas. Megarei, à Megara Creontis filia. Stat.lib.12. Magno Megareia præceps arua capit passu. Agenoridæ, ab Agenore patre Cadmi. Stat.lib.12. Exanimis in terga reducit Pallor Agenoridas. Draconigenæ, à dentibus serpentinis à Cadmo satis quibus nati sunt homines armati. Sidonius: Quæque draconigenæ portas non clauserat hosti. Eadem ratione vocantur Ophionij. Nam Ophis Græcè serpens dicitur Latine. Seneca: Cadmea proles atque Ophionis ciuis. Amphionij, ab Amphione.

Tyrj, Sarrani, Tyro, Sarra.

Tartessus, Carteia.

Tempsa, Temele.

Thusci, Ethrusci, Tyrheni.

Taurus, mons, Imaus, Edigis, Paropanifus, Circius, Cambades, Pharphariades, Choatras, Oreges, Oroandes, Nyphares. Autor Plinius lib. 5. cap. 27.

Venei, Eneti.

Zephyrus, Fauonius.

AVIUM NOMINA.

Aquila, alituum regina dicitur, quæ altissime volet: ideoque armibus, ut ceruo, cuius cornibus insidet, puluerulætas alas de industria cõcutiæ, ut visu & oculis præpeditus decidat in cursu, mortuusque fiat præda. Ferunt Aquilæ pennâ aliis etiã rebus confertam non putrescere Pullos suos probat ad Solẽ, quem si sustinere nequeant, ut degeneres excludit. Oppetit non senio, nec ægritudine, sed fame. Crescens enim rostri superioris adũcitas impedit, ne cibũ queat capere. Quũ senuit, grauatur eius pennis & oculi. Cui rei ut medeatur, quærit fontẽ, calorẽ in se colligit, & sanatur. In fontem ter se metgit, eoque modo redire fertur ad iuuentutẽ. Hinc psalmographus. Renouabitur ut Aquilæ iuuetus tua. Plutarch, in Mario scribit, Aquilã geminos tantum pullos parere. Propterea nonnulli metitum asserunt Musæum, quæ scripsit Aquilã tres pullos parere, duos subtrahere, & unũ alere. Aquilarũ genera sex sunt, teste Plinio. Melanotos, colore nigricans, minima magnitudine, quæ sola aquilarum fetus suos alit, ceteræ fugat. Cõuersatur in montibus. Secundi generis Pigargus, albicatẽ cauda. Tertij Morphos, cui vita est circa lacus, nigerrima est aquilarũ prominentiore cauda. Testudines frãgit è sublimi iaciẽdo: qua sorte periit Æschilus poëta. Quarti Percepterus vel Pernocterus, morans per lacus, specie vulturina, alis minimis, reliquas magnitudine antecellens, sed imbellis, & degener, nam succumbit coruo. Eadem ieiunæ semper auiditatis est, & querulæ murmu

murmurationis. Sola aquilarũ exanima fert corpora. Ceteræ quæ occidẽre, confidunt. Quintum genus Halietus cervice magna, longa cauda, circum mare versatur. Sextũ Gnesion magnitudine media colore subrutilo, rarũ aspectu. Reliquæ aues quas Aquila petit ad prædã, gregatim sæpenumero volant, ut respersu pennarum hostẽ excæcent. Nidificat in petris & arboribus. A meridiano tempore operatur & volat. Prioribus horis ignaua sedet, donec impleantur conuentu hominum fora. Eius pennæ mixtas auium pennas deuorant. Ex volatilibus nunquam fulmine tangitur. Pugna est illi in draconem, qui propterea eius oua consecratur auiditate malefica.

Alcyones, aues septem diebus nidificant ante brumã, & totidem sequentibus pariunt. Duplex est earum genus: altum vocale, arundinibus insidens: alterum mutum, ampliore corpore. Antiqui eas Alcedones vocabant. Dies illi septem, quibus pariunt. Alcyonides & Alcedonia vocatur. Ouid, lib. 11. Meta. Perque dies placidos hyberno tempore septem Incubat Alcyone pendẽtibus æquore nidis: Est Alcyo paulo maior passere, colore nigro & cæruleo, qui Cyaneus vocatur. Dum procellosum est mare, si Alcyonũ oua obiciantur, inducunt tranquillitatem. Ferunt insuper eas hanc à Ioue gratiã consecutas, ut in tempore solitudinis suæ serenos XIII. dies in hyeme accipiãt. Hinc Propertius tempestate vexatus eas alloquitur, & inuocat lib. 1. Et merito (quoniam potuit fugisse procellã.) Nunc ego desertas alloquor Alcyonas. Minores Alcyones canunt in arundinetis: Collo sunt gracili & procero. Raro apparent, nec nisi circa solstitia, & in bruma. In aqua oua deponunt. Parituræ Alcyones nidum instar conchæ spinis incredibili ouritia subtexunt, deinde ad mare deferentes, vndis imponunt, atque illis cõstipantes, dum vehuntur, fortificant. Piscibus viuunt. Pariunt oua quina.

Aedon Græcè, nobis Luscinia dicitur. Calphurnius: Vocalem superet si turpis Ædona bubo.

Aegocephalus, auis est liene carens.

Alauda, plumã habet elatam in capite instar Galeritæ. Unde & Galerita à Græcis dicitur Corydalus; vocabulo Gallico Alauda. Hanc Plinius & Tranquillus aiunt Legioni dedisse nomen, quæ Alauda vocabatur. De qua Cicero ad Atticũ: Antonius, inquit cum legione Alaudarum ad urbem pergere, pecunias municipiis comparare. Alaudarum duo sunt genera alterum terreum, cristatum; alterum gregale, minore corpore, & sine crista.

Apiastra, auis meruit nomen ab apibus comedendis.

Ardea, auis dicitur velut ardua, quæ in sublime volet, Vergilius: Notasque paludes Deserit, atque altam supra volat. Ardea nubem. In mediis arenis tristis imbrem indicat, & etiã quum altior

volat. Luca. lib. 5. Quoq; auis volare Ardea sublimis pennæ cõfisa-
natati. Eius tria sunt genera. Pulla natura sagax & victus prouida,
colore prauo. Reliqua duo pulchro. Ardeam Gaza Erodium vocat.

Asterias, auis est ex Ardearum genere, dicta à colore astrorum,
Docilis est humanæ vocis, frequens in Ægypto.

Attagen, seu attagena auis Asiatica inter cibos electiles quon-
dam numerata est, maximè, quæ in Ionia nascitur, autore Gellio.
Hinc Attagen Ionicus vocatur. Plinius Attagen maximè Ionius
celebratur, vocalis alias, captus verò obmutescens, quondam exi-
stimatus inter raras aues.

Achantis, auis est stridula quæ pascitur spinis & carduis. Vnde
& Carduellis dicitur. Verg. lib. 3. Georg. Littoraque Alcyonè reso-
nant; & Achantida dum. Gaza Ligurinum interpretatur.

Accipiter, auis est rapax & prædatoria, dicta ab accipiendis aui-
bus. De qua Martialis: Prædo fuit volucrû famulus; nunc aucupis
idem Decipit; & captas nõ sibi mœret; aues. Inbelles volocres in-
sectatur, vt columbas, Aucupatur hæc volucris quadam societate
cũ homine, maximè circa Amphipolim Thraciæ vbi homines ex
syluis & arundinetis excitans aues, illi superuolantes deprimunt,
Captas cum iis diuidunt aucupes. Iones Cymindin vocat. Accipi-
trû genera xvi. ponit Plinius. Circon claudû altero pede prosperi-
rimi augurij nuptialibus negotiis & rei penuariæ, Triorché à nu-
mero testium, Buteonem Romani vocant, Esalona Græci vocant,
qui solus omni tempore apparet. Varius est omniũ in præda mo-
dus. Alij non nisi ex terra auem rapiunt. Alij circa arbores volitan-
tem. Alij sedentem in sublimi. Aliqui volantem in aperto. Accipi-
tres Massiliæ humi foetificant, nec alibi nascuntur. Non comedunt
auium corda. Nocturnus accipiter Cymindus vocatur, rarus in syl-
uis, magis interdiũ vidēs. Bellum gerit internecinum cum Aquila.
Odit hæc volucris & refugit radicē syluestris Asparagi. Propterea
aiunt turas esse villaticas aues, si quis eam extruxerit in villa.

Anthus aquatilis est magnitudine Frigillæ.

Argatylis auicula est, nidum filis lineis intexens aditu angusto.
Anseres stomacho sunt calidissimo: Gaudent herbis riguis, &
frigidis: Laurum non attingunt. Cor eorum olim fuit laudatissi-
mum inter mēsarum eupēdias. Scipio vel Metellus, aut vt alij ma-
lunt, Sessius, primus docuit anseris iecur esse optimi saporis. Pro-
pter quod olim seruabatur in cortē. Martia, lib. 3. Vagatur omnis
turba sordidæ cortis. Argutus anser, gemmeique pauones.

Alectorides aues rostro sunt oblongo, cursu agili, hominem a-
mant. Capiuntur inter sepes hortorum & vinearum.

Anas iuxta paludes parit, & statim à partu aquas petit, aquilam
formidat.

formidat, Huius auis pectus tantũ & ceruix gulæ dabatur. Mart.
Tota quidem ponatur anas, sed pectore tantum Et ceruice sapit,
cætera redde coquo. Volant Anates protinus in sublime atq; è ve-
stigio cœlum petunt, etiam ex aqua. Purgant se herba siderite, quũ
quid molestum comederunt. Anates Põnticæ venenis viuunt.

Spodes carent vsu pedum, specie sunt hirundinum, nidificat in
scopulis. Cernuntur toto mari. Circunuolitant naues. Nulla his re-
quies, nisi in nido, aut pendent, aut iacent.

Aematopodes, aues sunt aquatiles, peculiare Ægypto.

Æsalus auicula est, quæ oua corui frangit. Oui. Nescius assum-
ptis Priamus pater Æsalon alis.

Alueo auis est nocturna maior gallo gallinaceo.

Asiones capiuntur saltatione quadam ridicula, quam scopã vo-
cant. Maiores sunt noctuis, colore plũbeo, alis albo sparfis, duabus
pennis à ciliis ad tempora pendentibus.

Auis incendiaria dicta est, q̃ incendiis nascatur. Ea est inauspi-
catissima. Propterea ea visa vrbes quandoque lustratæ leguntur.

Bubo auis est feralis, debilis ad volatũ, in cauernis locisq; deser-
tis commorans. Noctu volitat solus: Deserta incolit, desolataq; &
inaccessa loca. Nõ habet cantum vocalem, sed gemitũ. Propterea
visus in vrribus suspiciõnẽ affert, & portentũ futuri mali. Quum
Capitolium intrasset, Sexto Papelio Istro. & L. Pediano cõsulibus,
vrbs lustrata est. Plumæ sunt ei velut aures. Bubonis pedes vsti cũ
pulpagine herbã auxiliantur contra serpentes. Eius cor impositũ
sinistræ mãmæ mulieris dormientis efficit vt omnia secreta pro-
nuntiet. Aiunt præterea ferentes ipsum in pugnam fortiores fieri.
Item sanguine pulli bubonis crispari capillum. Cinis oculorum
eius collyrio mixtus claritatem oculis facere promittitur.

Caladrius auis est albi coloris.

Caprimulgi, aues sunt maiores paulo merulis, eodem ferè aspe-
ctu quæ nec interdiũ vident, nec videntur. Nocturno tempore sunt
furaces, Dicuntur autem Caprimulgi, quòd stabula intreat, capra-
rumq; vberibus propter succũ aduolent. Qua iniuria vberem mori-
tur, & capræ cæcitatem contrahunt.

Carduelis, auicula est capite rubro, alis luteis, albo nigroque di-
stinctis: Semine carduorum pascitur, vnde illi inditum nomen.
Cardueles imperata faciunt. Autore Plinio, nec voce tantum, sed
pedibus & ore pro manibus.

Cassina, auicula est quæ habitat & nidulatur in segetibus. Fe-
stius est de ea apologus apud Gellium lib. 2. cap. 29.

Cenchrus, auis est ex accipitrum genere, quæ aliter à tinnitu vo-
cis appellatur Tinungulus.

Cercos auis est de genere accipitrum, altero claudicans pedes quam aliter Buteonem dici aiunt.

Ciconia, auis est nocturna.

Ciconia lingua carent. Nutriuntur à Theffalis contra serpentes quos perimunt. Quoniam è loco veniant, aut quò se referat incòpertum adhuc est: E longinquo venire non dubium eodem quo Grues modo: illas hyemis, has æstatis aduenas. Parentes senio còfectos nutriunt in signi pietate. Propterea Ælianus ait eas deorum beneficio in quibusdam insulis conuerti in homines. Et Petronius Arbitrator *ciconiã* vocat pietatis cultricem his verbis: *Ciconia* etiã grata peregrino hospita, pietatis cultrix, gracilipes, choralistria, Auis exul hyemis, titulus tepidi temporis. Nequitie nidum in cacabo fecit meo. Imago eius olim solebat insculpi in sceptris regũ, quò eorum pietas & industria indicaretur. Veniunt *Ciconiæ* è longinquo eodem modo, quo grues. Abitura congregantur in loco certo, & sic comitatae vt nulla sui generis relinquatur, nisi forte captiua. Certaturæ in serpentes Origano herba se fouent. In Fidenate agro nidum non faciunt.

Circanea meruit nomen à circuitu quem facit volitans.

Coccyx auis nidulatur semper in nidis alienis, maximè palumbi. Est de genere accipitrum, licet ad uncas non habeat ungues. Procedit vere, occultatur ortu caniculæ. Aliter vocatur Cuculus. Interficitur à suo genere, mutat vocem. Parit singula oua, raro binaria. Subiicit pullos, & sciat se inuisam cunctis aibus, ac propterea non fore tutam generi suo stirpem opinatur, ni se fellerit.

Coturnix aliter dicitur Ortygometra à sono vocis. Hinc etiã *Delos Ortygia* à *Coturnicum* multitudine. *Coturnicibus* veneni semen gratissimum est cibus: Propterea damnatae sunt mensis, tum etiam propter comitalem morbum, quem solæ animalium sentiunt præter hominem. Ad nos antè veniunt quam grues. Terrestris sunt potius quam sublimes. Nidulantur in segetibus aut gramineis locis. Austro non volant, aura tamen vehi volunt propter modicas vires, & pondus corporum. Quum redire volunt, comitatum sollicitant, ne quam rapiat accipiter. Eas vulgus nunc appellat *Qualeas*.

Curruca auicula est, quæ alienos pullos nutrit, suos esse putans. Fouet enim ota Cuculi. Inuen. Sat. 6. Tu tibi nunc *Curruca* places, iterumque labellis Exforbes.

Cygnus auis est cãdida, maior anser, arguta vocis, qui imminete morte dulcissimè cãtat, & velut funus propinquũ deplorat. Ouid. Sic ubi fata vocat vdis abiectus in herbis, Ad vada Meãdri concinxit albus olor. Poetæ fabulatur *Cygnũ* fuisse amatore Phæthõtis, postquæ

postquæ eius ruinã, mutatũ fuisse in hæc volucrẽ. Miris est, infestatur ab aquila, cui tamẽ fortissimè resistit. Habitat in locis amœnis circa fluuios. Frequens est apud Caycũ & Caistrũ, vt docuim⁹ in Cornu copix, Pythagoras opinabatur immortalẽ esse animã cygnis, ac propterea latari imminete funere. Sacri sunt Apollini, ob præfatum finis. Mutua carne vescuntur inter se. De his Lucr. lib. 4.

Cypselus auis nidum facit ex luto in modum Cistellæ. *Gypseli* ab aliis uocantur Apodes. Nidificant in scopulis.

Cataractis. Iuba apud Pliniũ testis est, esse dentes oculosque igneo colore, cætero candidas tradens. Duobus semper ducibus vtuntur: altero qui ducat agmen: altero verò qui cogat. Scrobes excavant rostro, inde cræ cõsternunt & operiunt terra, quam prius egerunt. In his scætificant, Binæ sunt fores omnium scrobibus: Orientem spectant, quibus eunt in pascua, occidentem quibus redeunt. Aliam exoneraturæ subuolant semper, & contrario flatu. Eas habet insula, in qua tumulatus est Diomedes. Hinc *Diomedes* aues nonnulli vocant, cuius ædem pleno gutture & madentibus pennis quotidie perluunt, & purificant. Propterea poetæ fabulati sunt, *Diomedis* socios in earum effigies mutatos.

Chlorio, auis est viridis, magnitudine turturis, quæ hyberno tempore non delitescit, sed æstiuo per solstitium apparet, malè volat. Docilis est & ingeniosa, tota lutea.

Cynamulgus auis Arabica, nidificat in furculis Cynnami. Eius nidos accola nisi sagittis & plumbatis iaculis discicere nequeunt, quod faciunt mercedis gratia.

cliniam quidam clamatoriam dicunt, Labeo prohibitoriam Apud Nigidium Subis, quæ aquilarum oua frangat.

cloreus auis est coruo inimica, cui⁹ oua noctu exurit, vt ille huius.

Commendatur fides & castitas *cornicum* in matrimonio, Nam extincta cõsorte, alteri viduitas manet impolluta. Propterea antiquitus in coniugiis vocabatur ad auspiciũ concordie & pudicitie. Nocturæ aduersantur cornices inuicemque qua sibi suffurantur. Inauspicatae sunt garrulitatis: vnde Verg. Sæpe sinistra caua prædixit ab ilice cornix. Volantes pullos aliquãdiu pascunt. Inauspicatissimæ sunt scetus tempore, qui accidit post solstitium. Nucum duritiam si rostro perfringere nequeant, in altum volantes, in saxa & regulas iaciunt iterum ac scæpius, donec quassatam perfringere valeat. Ardeolas amat. Cornicis cerebrum coctum, & in cibo coctum, remedio est ad cerebri & capitis dolores. Si cõtra aquã clãgones dederit perfundes sese, pluuiã præfagit. Verg. Tũ cornix plena pluuiã vocat improba voce, Et sola in sicca secũ spatiat arena.

Corui media ætate sitiunt, in cuius initio profluuius ventris sunt

obnoxij, propterea tunc abstinere ab humore. Eorum oua profunt atrandis capillis. Tauros inuadunt, & ex omni corpore oculos appetunt maximè. Humanam imitantur vocem. Vnde & in historiis Romanorū legimus fuisse Coruum, qui Romanum populum nominatim salutaret, maximè Germanicum & Drusum Cæsares. Martialis propterea Coruū salutatorem vocat. In regionibus fecundis gregatim volant: in sterilibus bini. In cibi & escæ penuria, parentes senio confecti pullos concerpunt. Hinc adagium: Mali corui malum ouum. Cameleontē occidunt, qui ne victoribus noceat, lauro infestū virus extinguunt. Clorēum oderunt, cuius oua suffurantur. Esalon quoque auicula eorum oua frangit. Generant ante solstitium. Aegrescunt sexagenis diebus, Pariunt quinos, Ore coeunt, Inauspicatum præfagium afferunt, quum gluciūt vocem, velut stragulatī. Corui aquatici naturaliter caluent. Corui singultu quodam latrantēs, & se concutientes, si cōtinuauerint; ventos præfagiunt: Si verò carptim vocē resorbebūt, ventosum imbrem.

Cinclus auicula est palmipes iuxta mare viuens. Astuta est hæc volucris & difficilis captu. Capta nihilominus subito mitescit. Culum continuo mouet, debilis est posteriore corporis parte. Propterea quum non sit aptus congerendo sibi nido, incubat alieno. Hinc prouerbio, Cinclos dicimus pauperes.

Corydus vilissima est auicula, quæ quum non sit canora, strepit tamen vtcunque inter aues mutas. Hinc adagium natum, Inter indoctos etiam Corydus sonat.

Cissa auicula est imitatrix humanæ vocis.

Columbus propter genuinū timorem nidificat in summis locis. Fœtui plerunque indulget. Vnde sacer Veneri esse creditur. Patientibus fœminis mares subueniunt, & oua incubāt, quū illæ nequeunt. Bina pariunt oua, primum mas, deinde fœmina. Fidē seruant in matrimonio. Mutua semper illis ante cōitum est exosculatio Nihil illis fœcundius, quadragenis diebus cōcipiunt, interuallū tantum ad æquinoctium facientes. Varro ponit duo genera Columborum, Agreste, quod in turribus & culminibus villarum habitat: Domesticum domi pascitur. Columbæ cōmunem seruat domum. Nec nisi cœlibes & viduæ relinquunt. Imperiosos mares, etiam iniquos ferunt. Nam tunc suspicio est adulterij, quæuis natura non sit. Tunc pleno guttore obmurmurant, & plerunque rostro feriunt. Facta demum conciliatione sese osculantur. Aequalis vtrique sobolis amor. Hinc fœmina tardius ad pullos intrate oritur interdum castigatio. Quum bibunt colla non resupinant. Large bibunt iumentorū modo. Purgant se herba, quæ vocatur Helixne. Viuunt columbæ annis octonis. Legumina amāt, quæ vocan-

tur

tur Craca. Amicæ sunt pauonibus, aquilis & accipitribus odiosæ.

Chenelopex dicitur ex vulpis & anseris forma, audax in felem & aquilam, à quibus infestatur. Fœtus tāta charitate complectitur, vt aucupi obuium sese offerat, quò fugæ tempus præbeat suis pullis. Frequens olim fuit apud Britannos, & in mensarum deliciis.

Crex auis est pugnax, & ad comparandum victum ingeniosa.

Certhia ingenio est audaci, voce clara, nidificat in arboribus.

Cerulea auicula est saxatilis, colore sui nominis & tenui rostro.

Collurio vescitur iisdē cibis quibus merula, capitur hyemali tpe.

Cephus auis est multis operta plumis, exiguo corpore, quæ vociferatur pariens. Hinc adagium, Cephus parturit, in eos qui magna pollicentur.

Drepanis, auis est sine pedibus rarissime apparet.

Epaps auicula est sordida & cristata, quæ aliter à sono vocatur Vpupa.

Esalos auis est de genere accipitrum, quæ apparet omni tempore. Aliter vocatur Buteo. Infesta est coruo, cuius oua etiam frangit.

Egipus auicula est inimicitias cum asino exercens.

Erethacus auis est solitaria, quæ nūquam ferè in eodem saltu nisi vna reperitur. Hanc Gaza Syluiam & Rubeculam interpretatur. De hac ortum est adagium. Vnicum arbutum haud alit duos Erethacos: in eos qui eodem munere concorditer fungi nequeunt.

Falco auis est rapax & prædatoria, curuatis & aduncis vnguibus, de genere accipitrum. Varij autem generis sunt Falcones: Est quem Britannicum vocant, aquilæ magnitudine, capreolos inuadens. Alium vocant Gyrofalcum, à gyro & circuitu, quo in minores vitur, vt eas agat in prædam. Tertium Montanum. Quartum Peregrinum cuius generis Falcones nidificant in altis montibus. Quintum Gibbosum, quòd breuitate colli, & alis eminentibus, insignis gibbo videatur.

Ficedula nomen sumpsit à ficibus quibus vescitur. Martialis: Quum me ficus alar, quū pascar dulcibus vuis, Cur potius nomen don dedit, vna mihi? Formam & colorem mutant ficedulæ. Hoc solum nomen habet autumno. Postea Melanchorphi vocantur.

Frigilla dicta est à frigore, quo cantat & viget, æstate moratur in locis calidis, hyemē frigidis.

Fulica auis est aquatilis degens prope stagna & lacus. Nomen sumpsit à fuluo colore. Paulo maior est columba. Pullos aquilæ ante tempus exclusos nutrit. Marutino clangore tempestatem præfagit, & quum ludit in litore. Verg. lib. i. Georg. Quumq; marinæ In sicco ludunt fulicæ.

Galerita plumam habet in similitudinem galeri, vnde & nomen

sumpsit. Ea assa & in cibo sumpta colli vitium efficacissimè sanantur. Autore Plinio.

Galgulus auis est, quam si inspexerit affectus morbo comitiali, sanari dicitur. Contrà verò auis emori. Alitur ligno, frequens est in Peloponneso.

Gallus nuntius est lucis, Latronæ charus, quòd ei parienti astipit. Mortua femina oua incubat, gloriam sentit, noscit sydera, incubitum cum sole, imperitat suo generi, & regnum, in quacunque domo fuerit, exercet. Certant inter se galli studio gloriæ: Canunt in victoria, & se principes testantur. Victi occultantur, lucemq; & hominum aspectum refugiunt. Gradiuntur alta ceruice, & elatis cristis. Cœlum crebro aspiciunt, in sublime falcatas erigunt caudas. Terrori sunt leonibus. Vnde Lucretius: Quæ nequeunt contrà rapidi constare leones, Inq; tueri, ita continuo meminere fugati, Nimirum, quia sunt gallorum in corpore quædam Semina, quæ quum sint oculis immissa leonum, Pupillas interfodiunt acremq; dolorem Præbent, vt nequeant contra durare feroces. Pugnacissimi galli olim nascebantur apud Tanagram, & Rhodum. Secundus honor fuit Melicis, & Chalcidicis, teste Varrone. Nobiles quondã habiti sunt in auguriorum obseruatione. Victoriã Bœotias aduersus Lacedæmonios prælaguerunt, quum tota nocte cecinissent, Castrati desinunt canere. Pergami omnibus annis gallorum, eorum gladiatorum, spectaculũ publicè edebatur. Plinius scribit Alethias gemmas repertas fuisse in ventriculis Gallinaceorũ, cristallina specie, & magnitudine fabæ. Gallinacei non attinguntur vulpibus, qui iecur eius animalis ederint. Acini Ligustri sanant Gallinaceorum pituitas. Sacri sunt Soli, cui venienti assurgunt, quo cum eunt dormitum, vt diximus. Contra serpentes & miluos pro gallinis dimicant. Vnicus gallus sufficit multis gallinis. Huius naturam scite admodum & ingeniosè describit Politianus in Rust. dicens: Adde gregem cortis, cristatarumq; volucrem, &c. De gallis item & gallinis vide Varronem lib. 3. de re Rust. c. 9.

Gallinarum varia sunt genera. Cortales, quæ corte aluntur. Rusticæ similes sunt ferè villaticis; quæ decipiuntur ab aucupe. Numidicæ, variis sparsæ plumis, aliter vocantur Meleagrides à Meleagri tumulo, quas poëtæ fabulantur ex filiabus Oenei (qui Meleagri fuit filius) mutatas fuisse in has volucres. Albertus Magn⁹ scribit, Gallinam fuisse apud Macedones, quæ duodeviginti oua fecerit, & ex quolibet eorum duos susceperit pullos. Aiunt Gallinas nõ posse interfici ab aspide, quo die ciminũ animalis sceridissimi commederint. Villaribus Gallinis religionẽ inesse scribit Plin. Nã inhorrescunt edito ouo, seseq; excutiunt, & circũactę purificat, aut se-

stuct

stica aliqua sese & oua lustrat. Gallinas saginare Deliaci cœpere. Vndecim annis ante tertium Punicum bellum lege C. Fannij cõsulis interdictum est, ne quid volucrum in cœnis proponeretur, præter Gallinam vnã, quæ nõ esset altilis. Gallinis inimicissima est pituita, maximè inter messis & vindemiæ tempus. Pipire est gallinarum, vt bouum mugire.

Grues æstate aduenæ æthera tranant trianguli figura. Lapides pedibus librant contra vim ventorũ. Gerunt bellum cum Pygmæis. Ducẽ quẽ sequatur eligunt. Habent & in extremo agmine dispositos, qui vicissim acclament, ne qua deesse videatur: item qui gregem voce contineat. Ex his nonnullæ excubias agunt nocturnas, lapillum pede sustinentes, qui lassatis somno decidens indiligentiã sono coarguat. Cæteræ dormiunt, capite subter alã cõdito, alternis pedibus insistentes. De his Lucan. lib. 5. Strymona sic gelidum bruma pellente relinquunt Portræ te Nile grues, &c. Cæterũ grues silentio volantes per sublime serenitatẽ prælagiunt. Festinantes verò, tẽpestatem. Ferunt eos nullis omnino laboribus delassari, qui nervos ex alis & cruribus gruis habeant. Purgant se grues iũco palustri. Dicuntur aliter Naupliadæ volucres, & Palamedis aues: quoniã Palamedes Nauplij filius ex earũ ordine tres literas reperisse fertur.

Glottis quam Gaza Lingulacã vertit, linguã exerit. Quum peregrinatur, ducitur pœnitentiã in volatu propter laborẽ. Reuerti demũ incomitatã piget, & sequi. Nec vnquã plus vno die cœpto volatui insistit, & in proximo hospitio cõfidit. Verum inuenitur alia antecedente anno relicta. Simili modo in singulos dies, inq; Plin.

Graculi coluntur in Lemno propter locustas, quarũ exitio, occurrunt aduerso volatu. Loquaces sunt, & obstreperi. Graculæ annum fastidiũ lauri folio purgant. Graculi serò à pabulis recedentes hyemẽ prælagiunt. Graculus ab Aristotele vocatur Coracias à coruina nigredine, rostro tñ rutilo. Docilis est & facilè mansuescens.

Gavia volucris est littoralis colore cinereo, nidificans in petris. *Gryphem* habet India, quadrupedẽ volucrẽ recuruis vnguibus, dorso nigrum: priori parte purpureũ, alis albicantibus, ore aquilino, igneis oculis, difficilẽ captũ, nisi rapiatur pullus & inuolucer. Nidificat in altis mõtibus. Cõgreditur cuius ferè animali. Equis infestus est maximè. Aurum fodit apud Bactrianos in desertis locis, & propè accedentes abigit. Nidos ex eo sibi texit. Ad quod arripiedum numerosæ hominẽ turmæ simul eunt magno suo periculo, Superat elephantos & dracones, & omnia animalia, præter Tygridem, quam propter leuitatem nequit arripere.

Hirudines auiculæ sunt loquaces, & garrulæ, quæ auersę cõeunt, præter naturam cæterarum auium. Deficiente Luna, imbre sese perfun-

perfundunt & humi obuoluuntur, donec materiã repererint, qua nidum sibi sternãt. Quinq; numero pariunt, quos magna nutriunt æquitare. Nam portionẽ singulis alternant, & distribuunt, habitatatis ratione. Incipiunt enim à primo sensim ex ordine cõtinuãtes ad minimũ maru. Si viderint pullos suos nõ sat molliter iacere lanã ab ouium dorso exerũt, & iacentibus substernũt. Quinetiam excæcatis herba quadam visum restituũt. Aristoteles ait esse albas in Samo insula quibus excæcatis lumen iterũ restituitur. Cecinna Volater. comprehensas Hirundines, nuntias belli mittebat amicis in nidum pristinũ redire solitas. Hybernis mensibus discedũt Hirundines. Solæ ex his quæ aducos nõ habent unguis, carnibus vescuntur. Thebas non subeunt, q; vrbs illa sæpenumero capta sit. Constructos luto nidos stramento roborant. Inopia luti puluerem aqua pennis madefactũ spargunt. Nidũ ipsum mollibus floccis & culmis consternũt. Pullorũ excrementa magna munditia egerũt. Sunt nonnullæ, quæ ripas excauãt, & in terra foeticant. Non sunt obnoxia rapinis cæterarũ auiũ. Ex volucibus indociles sunt Hirundines, vt ex terrestribus mures. Bis anno pariũt. Oriuntur ante delphini ortum. Nã deprehensæ intereũt, Tempestatem prælagiũt, si iuxta aquã volitãtes ipsa penna sæpe percutiãt. Chelidoniã herbã inuenerũt, qua oculis pullorũ in nido visum restituunt, erutis etiã oculis. Hirundinẽ sub tecto ne recipias: Adagium est, quo monemur, vt à cõuentu & cõtubernio verbosorũ hominũ caueamus.

Hybris, auis ex accipitrum genere, raro interdiu apparet. Nam tunc modicè videt. Contra verò venatur noctu. Pugnãt cum aquila acriter adeo, vt ambæ mutuo assultu implexæ, quandoque deferantur in terram.

Harpa, auis est bellum gerens cum Triorche.

Herodius, auis est littoralis frequens in Diomedea insula. Vescitur conchis quas per calorem discuneatas inuenit. Blanditur Græcis aduenis, vt nonnulli volunt.

Ibis auis Ægyptia duplex est, Altera nigra, altera verò Ciconiæ propè similis, quæ serpentibus vescitur. Cic. lib. 11. de Natura deorum: Velut Ibes maximã vim serpentum conficiũt, quum sint aues excelsæ, cruribus rigidis, corneo proceroque rostro. Auertunt pestẽ ab Ægypto, quum volucres angues ex vastitate Libyæ vento Africo inuectas interficiunt, atq; consumunt. Ex quo fit, vt illæ viuæ nec morsu noceant nec odore mortuæ. Eã ob rem inuocantur ab ipsis Ægyptiis Ibes. Hæc auis aduncitate rostri per eã partem se perluit, qua ciborum onera reddi solent.

Immisulium aliqui arbitrantur esse vulturis pullum. Masurius apud Plinium opinatur esse pullũ aquilæ, priusquã albicet cauda.

Lago.

Lagopus auis pedes habet leporino villo, vnde inditũ illi nomen. Nam Lagos Græcè, dicitur lepus Latinè. Candida est reliquo corpore, & columbarũ magnitudine. Mart. lib. 7. Si meus aurita gaudet Lagopode Flaccus.

Larus, auis est nigra, habitans prope aquas, in quibus degit, vt etiã in terra. Voracis & rapacis est naturæ, latoq; oris rictu. Hinc Larus hians, prouerbio dicitur homo auiditatis nimix.

Lusciniam Græci Philomelã vocant, Hæc dum oua quodã velut sinu corporis & gremio fouet, spatiosè noctis laborẽ assiduis fallit canticis. Verno tempore frondescentibus arborum ramis dies xv. continuos persistit in cantu. Vnica hæc auis paruo corpusculo, paruulq; faucibus varios emittit cõcentus, & diuersa cãtica, quæ tot exquisitis tibiãrã tormentis ars hominũ excogitauit. Hæc auis cecinisse fertur in ore infantis Stesichori. Concertant inter se: victa morte finit sæpe vitam, spiritu prius deficiente, quã cantu. Iuniores versus accipiunt, quos imitentur. Audiũt discipulæ intentione magna, vicibusq; recitãt. Intelligitur in docente reprehensio & correctio. Durat hæc argutia xv. diebus. Æstu aucto, aliam habent vocem, non modulãtam aut variã. Mutatur & color, hyeme non cernuntur. Pariunt verè primo cum plurimũ sena oua: Hæc & alia multa habet Plin. qui ingenium exercuit in luxuriosa tantillẽ auiculẽ descriptione. Idẽ ait, Cæsares iuuenes Luscinias habuisse Græco & Latino sermone dociles. Præterea meditantur in diem, & assidue noua loquentes, longiore etiam contextu.

Linx auicula est, colore vario, lingua serpentina, quam mensura quatuor digitorum porrigit, unguibus grandibus, & stridula voce. Hanc aliqui Torquillam vocant.

Mergus, nidificat in arbore veris initio apud mare. Tempestatem præuidens reuolat ex equore, & ad littus contendit cum clamore. Verg. Iam sibi tum curuis malè tẽperat vnda carinis, Quũ medio celeres reuolant ex equore mergi, Clamoremq; ferunt ad littora.

Merula sola volat, & solitaria pascitur. Ex nigra rufescit. Canit estate, hyeme balbutit, circa solstitium muta. Bis anno parit. Turdum amat.

Merops auis est, quæ alio nomine vocatur Apiastra à comedendis apibus.

Merops cõtra naturam cæterarum auium retro volantes feruntur. Rubentibus sunt cruribus, & ore prælongo. Genitores suos recõditos pascunt, pallido intus colore pennarum, supernè cyaneo, priori subrutilo. Nidificant in specu sex pedum defossa altitudine.

Monedula auis est auri & argenti faracissima, vnde secundum aliquos etymum trahit à moneta, quam surripit, Aristoteles ponit

tua

tria eius genera, Graculum, Lupum, quæ parua est & parasita: Tertiam palmipedem in Lydia, & Phrygia frequentem. Condit Monedula semina in thesauros cauernarum.

Motacilla auis, semper mouet caudam.

Miluus auium rapacissimus sectatur etiam cadauera. Mas in hoc genere (vt *Ælianus* putat) non inuenitur. Fœmina austro aut Euro sese pandens concipit, & pullos parit. Insidiatur pullis gallinaceis & Anserinis. Molliter volat. Latet hybernis mensibus, non tamen ante discessum hirundinum. *Plin.* ait, Miluos solstitiis affici podagra. Flagrant odio coruorum, & vulpium. Eorum iocinora efficacissima sunt ad inunctiones omnium viciorum. De miluo, *Mar.* lib. 9. Hinc prope summa rapax miluus in astra volat.

Memnonia aues quæ ad sepulchrum Memnonis apud Ilium quotannis aduolant: speciem habet accipitrum, carne tamen abstinent.

Monticula auis longa cauda, nomen accepit à montibus, in quibus habitat.

Noctua auis est inauspicata. *Architrenius*: Diuitibus supremus honos, prænuntia fati Noctua præcedit. Hæc *Pyrrhi* contra Argos copias mouentis insedit haste, & sinistram ei portendit fortunam. Non cernitur in Creta. Noctu videt, canit & volat sola. *Quid.* lib. II. Si quando luce vagantem Noctis auem cernunt. *Martianus Capella*: An magis noctiuidæ tibi traditur alitis vsus. Odiosa est ceteris auibus, in quas astuta vitur dimicatione. Nam maiore circumdata multitudine, resupina pedibus repugnat, collecta q; in arcu, rostro & vnguibus rota tegitur. Ei auxiliatur accipiter, scedere quodam naturæ, inquit *Plinius*. *Nigidius* apud *Plinium* testis est, noctuas sexagenis diebus hyemis cubare, & noue voces habere. Noctua in imbre garrula tæpestatem præfagit. Contraria est apibus, vespis, crabronibus, & sanguisugis. Eius cerebrum vel iecur cum oleo infusum prodest auticulis. Frequentes fuerunt Athenis noctuæ. Hinc factum adagium, Noctuas Athenas mittere. In eos, qui potentioribus, & nullarum rerum indigis aliquid mittunt.

Nocticorax, seu *Nycticorax*, nocturnus appellatur coruus. Hæc auis nigra est, & sola clamat, habitatas domos refugit, desertas amat.

Onocrotalus auis est similis ferè cygno, quæ collum in aqua mergens, spiransq; similem reddit sonum asinino ruditui. Quicquid comedit, in fauces congerit, diuq; continet. *Mart.* lib. II. Turpe *Rauennatis* guttur *Onocrotalis*. *Onocrotalos* habet *Gallia septentrionalis* oceano proxima.

Ophiomachus auis est dimicans in serpentes, vnde accepit nomen.

Oenanthe auis statos latebræ dies habet. Ex oriente *Sirio* occulta, ab eiusdem occasu prodit.

Otus bubone minor est, noctuis maior, auribus plumeis eminentibus *Afionem* Latine vocant. Imitatrix alioqui auis, & parasita, & quodam genere saltatrix. Arripit quandoque lapidem ponduscula, aut guttur arena replet, vt aduerso ventorum flatu volet stabilita.

Oides similes sunt perdicibus, quæ per pinguedinem corporum alis attollere sese nequeunt. Quapropter quum videant se canum latratibus obnoxias, delirescunt inter frutices.

Oenas auis est magnitudine columbi, quæ capitur autumnis.

Ortygometra est quam dicimus coturnicem, cuius vocem quum sentiunt aucupes, parari discessum intelligunt.

Pelicanus vbi pullos suos necatos videt à serpentibus, latus sibi fodit rostro, & educto sanguine vitam restituit mortuis. *Hieronymus*: Pelicani (inquit) quum suos à serpente filios occisos inueniunt, lugent, seque & sua latera percutiunt, & sanguine excusso corpora mortuorum sic reuiuiscunt. *Volaterranus* ait Pelicanum esse, quem *Plinius* Plateam vocat. Est autem Platea auis aquatilis, conchas deuorans, quas vbi calore ventris concoxit, euomit, vt postea discuneatas comedat facilius.

Perdices aues sunt salacissime. Oua deperdunt mares, ne cura incubatus *Venerem* impediatur. Ad aucupes accedunt velut deditio-nem facturæ, vt pullis tempus præstent ad fugam: quos vbi securos videt, protipiunt sese, eosque sequuntur, & voce acclamant. Fœmina paritura stipulis & multa terra se circumuallat aduersus insidias. Septimo die pullos excludit. Parit ova xv. Sacra est *Ioui* & *Latonæ*. *Paphlagoniæ* perdices feruntur esse duplici corde, auror. *Theophrastus* apud *Gellium* li. 16. *Perdices* oui stragulum molle puluere cotumulant, nec in quo loco peperere, incubant. Et ne cui conuersatio sit suspecta, nidos transferunt & pullos. Capto duce totius gregis, singuli facile capiuntur, atque etiam circa conceptum fœminæ, contra aucupem fœmina exeunte, vt rixando abigat eum. Si contra mares steterint fœminæ, aura ab iis flante prægnantes fiunt. Hiantes autem extra lingua per id tempus aestuat, & superuolarium afflatu concipiunt, interdum voce tantum masculi audita. Quod est argumentum maximi caloris veneri. De his maioram multo *Plin.* Purgant sese lauro. Nullæ reperiuntur in *Bœotia*.

Phenicopterus auis est habens rubras pennas, cuius linguam præcipui saporis esse docuit *Apitius*. *Mart.* lib. 3. Nomenq; dedit quæ rubentibus pennis. Idem lib. 13. Dat mihi penna rubens nomen, sed lingua gulosis *Nostra* sapit.

Pygargus, auis est de genere aquilarum, albicante cauda.

Picus auicula est ad uncis vnguibus arbores excuans, in quibus pullos educat. Sacer est *Marti*: vnde & *Martius* appellatur. *Numera-*

tur inter auspicatas aues. Pica dissimilis pico. Eodē die commutat voces. Nidificat in arborib⁹. Parit ova ix. Expressior est ei loquacitas; q̄ Psitaco. Adamat verba quæ loquitur. Nec discit tantū, sed diligit. Emoritur victa difficultate verbi. Et nisi subinde eadē audiat, memoria fallitur. Plinius ait, eas facilius discere, quæ glande vescuntur, & quinos habent digitos in pedibus. Nullæ tamē duobus primis vitæ annis. Omnibus lata est lingua quæ sermonē imitantur humanum. Mart. lib. 7. Pica salutatrix si tibi Laus placet.

Porphyrio auis est rostro & cruribus prælongis & rudentibus, quæ auium sola morsu bibit. Omnem cibū aqua tingit quem pede ad rostrū veluti manu affert. Laudatissimus est in Comagena.

Pyngæ auis rapax, noctu volitat, & venatur more aquilæ, cum qua plerunque dimicat.

Palumbi viuunt ad annos xxx. Hyeme muti, vere vocales. Sunt autē syluestres columbæ. Nidificant in arboribus & sepibus. Duo sunt eorū genera. Vnum quod Vinaginem dicunt ab vsu Labruscæ. Alterum quod Torquatum, à torque quo videntur insigniti, Mart. lib. 13. Inguina torquati tardant hebetantque columbi, Non edat hanc volucrum, qui cupit esse salax. Quū ad senectam venerunt spoliantur vnguibus. Pariunt post solstitia bis in anno ova terrea, nec tamē plus duobus educat. Palūbes incubat fœmina post meridiē in matutinū. Cætero mas. purgāt se Lauro, Hyeme abeūt.

Parra auis est inauspicata, quæ oriente Sirio nō apparet, donec occidat. De hac Hora. li. 3. Car. Impios parrae recinētis omē ducat.

Passeres salacissimi sunt, & argutissimi, vita breuissima. Mares diutius anno non viuere argumentum est, quia nullus veris initio apparet. Nigrities quæ est in rostro, æstate incipit. Fœminis longior paulò vita. Martialis: Et arguto passere vernat ager.

Pauo concipit tertio vitæ anno, quod ferè varietate colorum induitur. Viuit annos vigintiquinque. Gloriosus est, & inuidus. Erecto pēnarum flabello seipsum miratur. Fimum suum resorbet. Hominum vtilitati inuidens. Eius caro dura & concoctū difficilis. Samius Pauus (vtrumq; enim dicimus) numeratur inter cibos electiles. Expandit colores aduerso maximè sole, quia sic fulgentius radiat. Omnes oculos pennarū contrahit iu aceruum. Cauda annuis vicibus amissa pudibundus querit latebram donec renascatur. Pauonem cibi gratia primus occidit Romæ Horrensus orator. Ferunt Alexandrum Magnum pauone primum in India viso admiratum fuisse, & edicto cauisse, ne quis tam speciosum animal interficeret. Columbas amant muruò pauones. Sacri sunt Iunoni.

Phœnicurus, auis est rubra cauda. Vocatur Erythacus hyeme.

Pyralis auis est inimica turturi.

Phœ

Phœnicem vnum in toto orbe habet Arabia, aquilæ magnitudine, auri fulgore circa collum, cætera purpureū, cauda cærulea, roseis pēnis distincta, facie cristis ornata, & plumeo apice caput honestante. Quorundā est opinio neminem extitisse, qui viderit vescentē. Sacer est Soli. Viuit annos DCI. x. Senescens casia turisq; furculis cōstruit nidum, quem odoribus replet, & super emoritur. Ex ossibus deinde & medullis nascitur vermiculus, inde fit pullus, qui priori funeri iusta reddens, totū nidum defert in urbem quandam Panchaia, Soli sacrā, ibiq; in ara deponit. Plinius ait allatum fuisse Phœnicem in urbem Romā Claudij principis censura, anno vrbis DCCC. Mart. lib. 6. alludit ad nidum huius volucris, dicens: Quod semper casiaq; cinnamoque. Et nido niger alitis superbæ Fragas. De hac Ouid. lib. 15. Vna est quæ reparat, seque ipsa refeminet ales. Assyrij Phœnica vocat: nec fruge, nec herbis, Sed turis lacrymis, & succo viuut amomi, &c. Phœnicem Vergilius reparabilem vocat, vbi de animalium ætatibus loquitur, dicens, Alipedæ ceruum coruus ter vincit: at illū Multiplicat nouies phœnix reparabilis ales. Viuacem Ouidius, nobilem Plinius, Pharitum Statius, Lōgeum Claudianus, Gangeticum Ausonius, Assyrium Stroza.

Psytaco humanæ vocis imitatores habet India. Virides sunt toto corpore, torque tātū iniato in ceruice. Quæ accipiunt verba pronuntiat. Salutāt Imperatores. In vino lasiui sunt, duritiā eadē habēt in capite, quā & in rostro. Quū loqui discunt, ferreo verberantur radio, aliter nō sentiūt ictus. Quū deuolāt, rostro se excipiunt, cui innitūtur. Amici sunt turturibus. Plin. ait syluā esse Gagadem, in qua primū visi sunt Psytaci. De Psytaco Claudianus in Eutropiū: Qui vtrū inuitat pretio, traduntq; palato Sydereas Iunonis aues, & si qua loquendi Gnara, coloratis viridis defertur ab Indis.

Phasianæ aues, à Phasi Colchorum fluuiio sumpserunt nomen. Gemina ex pluma aures submittunt, surriguntque. Pediculis infestantur, & interimuntur quandoque, nisi sese puluerent. De his Iuuenal. Satyr. 11. Et Scythicæ volucres, & Phœnicopterus ingens. Mart. lib. 13. Argoa primum sum deportata carina.

Phalerides aues sunt aquatiles in Seleucia Parthorum.

Phalacrocoraces peculiare sunt Balearibus insulis.

Pyrocteres luteo sunt rostro, peculiare alpibus.

Pholcus auis est harpæ contraria.

Paralus auicula gregatim volans colore cinereo.

Querquedula auis est semper in aquis natans. Aliter Sanqualia dicitur.

Regaliolus, auis est de volatu cum aquila diffidens. Vocatur hoc nomine tanquam rex auium. Vocatur aliter Trochillus. Regalio-

Ium aues diuersi generis discerpserunt, pridie quàm Cæsar interficeretur manibus coniuratorum.

Riparia auis nomen sumpsit à ripis, in quibus habitat. *Rustica* auis est similis perdici, rostro tamē lōgiore. Mart. Rustica sum perdix quid refert si sapor idē, Charior est perdix, si sapor illa magis.

Satyria auis est, quæ aliter Coruus appellatur.

Spinturnix auis est inauspicata, quæ alio noīe vocatur Incēdiaria.

Stritomellus auis aliter dicitur Marinus passer.

Strix auis est nocturna & inauspicata, quæ nomen sumpsit à stridore. Lucanus lib. 6. Quod trepidus bubo, quod strix nocturna queruntur. Horat. Plumamq; nocturnæ strigis. Hæc infantes noctu inuadit. Plinius ait non esse fabulosum striges vbera infantium labris immulgere.

Struthio auis est grādi corpore & graui. Fœmina vocatur Struthio. Hieronymus: Penna autem Struthionis similis est pennæ herodij & accipitris. Sunt qui eundem esse velint cum Struthio camelo. Sunt autem *struthiocameli* auium grādissimi. In Africa & Æthiopia altitudinem equitis equo insidentis vincunt, & celeritatē. Pennas habent, cætero non sūt volucres, nec à terra tollūtur. Ungulas habent ceruicis similes, quibus dimicant bisulcas, & comprehendendis lapidibus vtilis, quos in fuga cōtra sequentes ingerunt pedibus. Quum colla in fruticibus occultarunt, latere sese existimant. Eorum auo propter amplitudinem vsus, vasorum præbent. Naturaliter caluent. Soli auium palpebras habent.

Sanqualem auem Massurius apud Plinium ossifragam dicit esse.

Sylla auis est, in cuius ventre reperitur Chlorites gemma herbaei coloris.

Sturnis proprium est cateruatim volare, & quodam pilæ orbe circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. Plinius scribit, Cæsares iuvenes sturnum habuisse. Græco & Latino sermone docilem. Hæc auis maculosa est, magnitudine merulæ. Vulgus Sturnellum vocat, Græcè vocatur Pfarus.

Subis auis est, quæ aquilarum oua frangit.

Terraneola auis est Alaudæ propè similis, præterquam quod apicem non habet in vertice.

Tragopanades auis maior aquila cornua habet curuata in temporibus, caput phœniceum, cæteras partes ferruginei coloris. Aliter vocatur Tragopa, ab arietinis cornibus. Hanc habet Æthiopia.

Trochilus auis Crocodilo amica, & obsequiosa. Nam sanguisuga linguæ eius hærentes deuorat. Aliter vocatur Regaliosus. *Truo* auis, quæ aliter vocatur Onocrotalus. Cæcilius: Poh dij immortales vnde processit truo?

Turdi in cacuminibus arborum nidificant luto. A coitu decem diebus oua maturescūt in vtero. Loquacissimi sunt, sed peculiaris surditas eidē ascribitur. Hinc adagium, Surdior turdo. Fertur hæc auis præcipui esse saporis. Horat. Nil melius turdo, nil vulua pulchrius ampla. Inaflatus turdus cum Myrti baccis prodest Dysentericis, & vrinæ. Turdis color æstate circum collum varius, hyeme concolor. Frequentes sunt in Germania tempore hyberno. Agripina vxor Claudij Cæsaris turdum habuit imitantē sermones hominū, ætate Plinij. Turdoru simus optimus est stercorandis agris.

Turtures vere occultantur, pēnasq; amittunt. Quū bibunt, colla non resupināt. Octonis, viuunt annis. Bis anno pariunt, oua plurimum terna. Pylalim volucrum oderunt. Psytacis amicæ. Purgant se herba quæ vocatur Helxine. Earum simus albugines sextenuat. Turtur erepta compare semper gemit & castitatem seruat. Vergilius, Nec gemere aëria cessabit turtur ab vlmo.

Timungulus auis terret accipitres adeo vt eius vocem reformident. Propterea amatur à columbis.

Plula auis est luctifona, & funebris, quæ ab vlulatu meruit nomen. Fel eius prodest ad albugines, suffusiones, & caligines: adeps ad claritatem.

Ppupa auis cristata, semper cōmoratur in fimo. Colorē mutat, cristam habet plicatilem, Cor eius laudatur in lateris doloribus.

Vultur, seu Vulturius, auis rapax, tarde volat propter corporis molem. Cadauera sectatur, & carne viuunt. Aiunt hanc auem cōcipere sine masculorum semine, & sine coniunctione generare, natosq; ex iis in multam ætatem procedere ac annum vsque centesimum. Clarēt odoratu vultures: Nigri præualēt. Nidificant in altis rupibus, nidos nemo attingit. Fœtus ferè cernuntur bini. Vmbritius apud Plinium ait parere oua xiiii. Biduo præsentit futura cadauera. Fugantur vnguento. Comedunt semen Siferis. Auxilio sunt contra serpentes. Hermodorus Ponticus apud Cælium testis est, Vultures esse omniū animalium innocentissimos, quia nihil prorsus attingant eorum, quæ serant homines, plantent, alant, Animantium præterea nullā interimant, volucris quoq; vel mortuis abstineāt, quodam cognationis intellectu. Præstātissimi habebantur in auguriis, vt indicāt vrbis Romæ primordia. Euro grauidæ sunt. Mēbra tabida affectāt. Catullus. Lingua exetra auido sit data vulturio. Quum cœperūt oua edere, aliquid afferūt ex Indico tractu, quod est tāquam nux intus, habēs, quod moueatur, sonumq; subinde reddat. Quod vbi sibi apposuerūt, multos fœtus producunt, sed vnus tantū remanet, qui Immutulus vocatur. Ferunt per quingenta millia passuum à vulturibus præsentiri cadatensis purorem.

Vespertilio sola volucrum animal parit, habetq; pro pennis membranam. Pullos nutrit lacte, vbera admoues, infantes amplectitur, secumq; deportat. Vnicam habet coxendicem. Culices amat in cibatu. sola volucrum dentes habet. Habet etiam mammās.

Vipiones appellantur minores grues.

Aues inauspicatae sunt, Cornix, Coruus, Bubo, Noctua, Para, Auis incendiaria. Quibus adduntur ex aliorum animalium genere diuerso, praegnās canis, Lupa raua, foeta vulpes, mustella, & lepus, Horat. lib. 3. Car. Impios Parrā recinentis omen Ducat & praegnās canis, aut ab agro Raua decurrens lupa Lauinino, Foetaq; vulpes, Rumpat & serpens iter institutum.

Aues nocturnae sunt, Bubo, Picus, Trogo, Cornix, Noctua.

Auium aliquae ambulant, vt Cornices: Saliunt aliquae, vt passer & Merulae. Currūt, vt Perdices, Rusticulae. Ante se pedes iaciūt vt Grues & Ciconiae: Aliae expandunt alas, pandentesq; raro intervallo quatiunt: Aliae tota latera pandunt. Quaedā compressis pennis volant: Aliae iaculantur se in sublime, in rectum, in pronū: Aliae videntur ab alto cadere: Aliae salire: Auium foecundiores sunt fugaces quam fortes. Aquilae clarius cernunt quam homo. Vulture sagacius odorantur. Liquidius audiunt talpae obrutae terra.

AVIVM ET ALIORVM animalium inimicitia.

Bellum inter se gerunt Cornices & Noctuae: Miluus & Coruus: Aquila & Trochilus: Coruus & Chlorio: Noctuae & minores aues, Turtur Pyralis, Brenthus, Phagi⁹, Mustella, Cornix, Ichneumones, Vespae, aquaticae Anates, Gaviae, Harpe & Triorches Accipiter, Sorices & Ardeolae, Egithus auis cū Asino. Vulpes & Nili Angues, Mustellae & Sues. Esalon Auicula & Coruus. Thoes Leones, Araneus Serpes, Leones Galli, Hyena Pardalis. Scorpius Scalabotes, Vulpes, Cygn⁹, Tauri, Cornices, Canes Dame & Lepores, Lupus, Ovis & Capra, Equi & Gryphes. Delphinus Balæna, Cestres Lupus, Muræna Cōgrus, Elephātes oderūt Murē, adeo vt si pabulum in praesepio positū contingi ab eo viderint, fastidiant. Bellāt & cū draconibus perpetua discordia, Cameli odium gerunt naturale aduersus equos, Hostis est Elephāto Rhinoceros, Mustellarū vit exitio est Basilisco. Aspis bellum habet cum Ichneumone, Ceruis pugna est cū Serpente. Lacerte inimicae sunt Cochleis. Leontophonium odit Leo, Balænis infestae sunt Orcae, Cōchis apertis insiditur Polypi, Polypum lacerant Congri, Lupus marinus caudā praerodit Mugili. Prælium est Aquilae cum Ceruis & Dracone. Cybindo cum Aquila, Scorpiomī cū Stellionibus, Salamandrae cū Testudine, Ranis, eū apibus, Formicæ cum Sorice, Apibus cū Crabombus,

bus. Apes infestantur ab Hirundinibus.

Contrā verò amici sunt Pauones & Columbae, Turtures & Pstaci, Merulae & Turdi, Cornix & Ardeolae. Oves Capris conueniunt, Palumbes Perdicibus, Larus Graculo, Harpa Miluo, Musculis Balænis, Columbae Tinungulis.

AVIVM ET ALIORVM animalium voces.

Varij sunt auiū cantus. Gallis expergificus, Būbonibus gemitus Clulis, querulus, Noctuis Stridulus, Cicadis obstreperus Hirūdinibus perargutus, Luscinij dulcis: Turdus trutilat. Sturnus piftrat, cacabat Perdix, gratirat Anser, Turtur & Columba gemūt, Palumbae plausitāt, Anates tetriniunt, Grus gruit, Cygnus drēfat, Accipiter pipat, Muluus lipit, galli cucurriunt, Gallina gracillat, pupillat pauo, Trufat hirundo, Aquila clāgit, Vultur pulpat, Crocitāt coruus, Graculus frigulat, glotorāt Ciconia, Passer pipit, Cucul⁹ cuculat, Cicada fritinit, Apes bōbilāt, Bubo bubāt. Stryx & Vespertilio stridēt, Noctua cucubat, Vlulā, vlulāt, Regulus & Merops zinzilulant. Thomas Rhadinus de vocibus auiū sic meminit. Philomela siquidē mille vocū discrimina cōtexebat, Pstac⁹ & Pica loquūtū vario mentiebātur homines Cuculabat cuculus, zinzilulabat Regulus, modulās odis Merulus cōcinebar, Parus tinnabat, Acredula mitilabat, Turdus aderat, trutilans, Sturnus piftrās, Perdix cacabans, Palumbes plausitans, Anser, gratitās, Hirundo trinsans, Ciconia glotorans, Coruus crocicans, Graculus frigulās, Pauo pupillans, Vultur pulpās, Accipiter pipans, Gaudebat & Cygnus drēfare, Grus gruere, Turtur & Columba gemere, Passer pipire, Miluus hiādo lipire, Aquila clāgere, Anas tetrinire, Gallus cucurrire, Gallina gracillare. Quod ad cætera spectat animalia, Tygres rancant, Leones rugiunt, Lynces fremunt, Vrsi vncant, Lupi vlulant, Frēdent apri, Elephantes barriunt, Cerui & onagri glocitāt, Tauri mugiunt, Equi hinniunt, Verres quiritant, Aselli rudūt & vncant, Arietes blaterant, Oves balant, Sues grunniūt, Hircus murit Latrat canis, Vulpes gannit, Vagiunt lepores, Mures mintrant, Mustellae dintriant, Grilli grillant, Serpens sibilat, Rana coaxat.

AVES DEORVM

Halcyones, Thetidis. Vergilius lib. 1. Georgic. Non tepidum ad solē pennas in littore pandunt Dilectae Thetidi halcyones. Columbae & cygnus Veneris. De columbis Propertius lib. 3. Et Veneris dominæ polucres mea turba columbae. De Cygno, Stat. lib. 3. Syll. Molles agitat Venus Aurea cygnos. Horat. lib. 3. Car. Et paphum iunctis visit oloribus.

Pauo, Iunonis. Quid. lib. 1. met. de Argo centoculo: Arge iaces,

quodq; in tot lumina lumen habebas, Extinctum est, centumque oculos nox occupat vna. Excipit hos volucrisq; suæ Saturnia pen- nis Collocat, & gemmis caudam stellantibus implet.

Coruus & Cygnus, Apollinis. Ouid. lib. 3. Meta. Sed ales Sensit adul- terium Phœbeius. Apollo apud Ouid. lib. 2. Fasto. Imea dixit auis, ne quid pia sacra moretur: Stroza pater: Albus erat quondam vo- lucris Phœbeia coruus.

Noctua, Mineruæ. Ouid. lib. 2. Fast. Et sine lite loquax cum Pal- ladis alite cornix.

Picus, Martis. Ouid. lib. 3. Fast. Martia picus auis gemino pro sti- pite pugnant, Et lupa.

Aquila, Iouis. Syll. lib. 4. Donec Phœbeo veniens Iouis ales ab ortu, Verg. lib. 1. Æn. Ætherca quos lapsa plaga Iouis ales aperto Turbatat cœlo.

Phoenix, Solis. Manilius apud Plin. testis est, Phœnicæ in Arabia sacrum Soli esse. Claudianus de laudibus Stiliconis: Conueniunt Aquilæ, cunctæq; ex orbe volucres Vt solis mirentur auem.

Catarractas Plinius vocat aues Diomedæas.

Aucs Palamedis sunt *Grues*, quoniam Palamedes ex earum or- dine literas quasdam fertur inuenisse. Vocantur etiam *Naupliada* à Nauplio Palamedis patre. Politianus: Clāgunt Naupliadæ volu- cres & peruia pernia Nubila conscribunt.

ANIMALIA DIVERSA.

Iam scripsimus in Epithetis naturam equorum, asinorum, ca- num, leonum: ne quid tamen desit huic operi, aut pars vlla vi- deatur manca reperemus: sed breuius multo.

Equi, vt an his principium summamus, bimi in vtroq; sexu cō- cipiunt. sed pullos generat debiliores, quā qui trimi. Equā fert vte- rum menses vndecim, & duodecimo parit. Columellæ placet, vt & maribus & fœminis concedatur admissura circa æquinoctium vernum partim vt reuoluto anno eodem tempore pariat, partim etiam q̄ hoc armentum libidinis furis maceratur, si prohibeatur cōitu. Fœminæ tanto coeundi ardore plerunq; mouentur, vt ma- sculorum penuria Venerem sibi figurent, versæque ad meridiem hausto concipiant vento. Quod aiunt fieri in vltiore Hispania: Vnde Verg. li. 3. Georg. Scilicet ante omnes furor est insignis equa- rû, Illas ducit amor trans Gargara, transq; sonant Æscaniû, supe- rant mōtes, & flumina tranāt, Cōtinuoq; audis vbi subdita flāma medullis. Vere magis, quia vere calor redit omnibus, illæ Ore oēs versæ in Zephyrû stāt rupib. altis, Exceptatq; leues auras ac sæpe sine vllis Cōiugiis vtero grauidæ (mirabile dictu) Saxa per & sco- pulos & depressas cōualles Diffugiunt. Plinius ait hāc rabiem mi- rigari

tigari coma tonsa, Apuleius testiculorum amputatione. Pariunt e- quæ singulos, quandoque gemellos. Parituræ se erigunt, stātesque enituntur: quum tamen cæteræ quadrupes iacentes pariant. Ari- stoteles equis vitam annorum xxv. ascribit. Plinius tamē ait ma- res ad annos xxxiii. generare, Fœminas gignere ad annos xl. A- ristoteles sentit mares minus viuere quā fœminas, quoniam debilitantur cōitu. Contrā verò Plinius breuiorem fecit equarum vitam. Qui domi aluntur, minus viuunt, quā qui in grege. Fœ- minæ finem crescendi faciunt post annos quinque, mares anno addito. Mares citius perficiunt in vtero, quā fœminæ. Partu edi- to non statim generosa impletur equa, sed intermissio tempore. Dum peperit, carunculā quandā ex fronte pulli (quā Hippomanes vocant) deuorat, eoque deuorato pullum melius amat. Nam si a- lia equa præriperet, partum ad vbera nō admitteret mater. Equæ plerunque macrescunt desiderio pullorum absentium. Propterea demittendi sunt in eadem pascua quibus mater. Tanta est in hoc genere charitas, vt amissa parenre reliquæ fœtæ educunt orbem. Fœminæ grauidæ hyberno tēpore, tecto cōtinendæ sunt non an- gulto, ne aliæ cōceptum elidāt. Pullus postq̄ genitus est, terrā an- te tridū ore nō attingit. Equ⁹ dētes habet xl. Dum bimus est & sex mensium, medij dentes & superiores & inferiores cadunt. Dū quartum annum attingit, deiectis dētib; caninis, alij nascuntur. Intra sextum annum molares cadunt. Omnes septimo cōplentur. Senectute plus solito cādēscūt, quū cæteris animalibus nigrescant.

Plures sunt dētes maribus quā fœminis: Vitæ sunt breuioris quibus pauciores, viuacioris quibus plures. Equi suas matres & filias superueniunt. Sunt tamen exempla, quæ cognatā libidinē eis odiosam esse doceant. Equi ducuntur gloriæ cupiditate: Nā victo- res exultant & victi dolēt. Camelū reformidant, adeo vt nec eius aspectum sustinere, nec odorem ferre valeant. Aquam amant tur- bulentam in potu, vt videre est: nam priusq̄ bibāt, limpida pedibus inturbāt. Quatriduanā sitim possunt tolerare, sed postea avidissimē bibunt. Fruge & herba vescuntur & potu pinguescunt. Exanimato eorū corpore nascuntur vespæ & crabrones, Fœminæ caput affixum palo in hortis fugat erucas. Æthiopia pennatos e- quos generat & cornibus armatos. Fluuiatiles vocantur *Hippotami*. Quid ad eorum bonitatem spectat & generosam indolem. Varro probat equum breui capite, nigris oculis, membris non confusis, naribus nō angustis auribus applicatis: nō angusta iuba, crebra fu- sca, subcrispa, subtenuibus scris implicata in dexteriorē partē cer- uicis. lato pectore & pleno, humeris latis, ventre modico, lumbis deorsum versum pressis, scapulis latis, spina duplici, cauda ampla-

cruribus rectis equalibus, introuersis, genibus rotundis, vngulis duris, toto corpore venoso. Dolumella. Quum verò natus est pullus, inquit, cōfestim licet indolem existimare, si hilaris: si intrepidus, si neque conspectu nouæq; rei auditu terretur: si ante gregē procurrat, si lasciuia & alacritate interdū, & cursu certaminis æquales exuperat, si fossam sine cōtactione transilit, pontem flumenq; transcendit. Corporis verò forma constabit exiguo capite, nigris oculis, naribus apertis, breuibus auriculis, ceruicē molle, lato pectore, grandibus armis & rectis, lateribus inflexis, ventre substricto, testibus paribus & exiguis, cauda longa & secta, crispaq; mollibus & altris cruribus, rectisq; tereti genu, paruoq; neq; introrsus spectante rotundis clunibus, fœminibus torosis, duris vngulis, concauis & rotundis, quibus coronæ mediocres superpositæ sūt. Sic vniuersum corpus compositum, vt sit grande sublime, erectū, ab aspectu quoque agile, & ex longo (quantum figura permittit) rotundum. Varij poetarum versus naturam & indolē generosi equi exprimentes citantur à me in Epithetis. Qui videre volet, habeat sibi.

Asinorum duo sunt genera: Feri, quos Onagros vocat: māsueti, vt nostrates. Viuunt asini exiguo pabulo, vt foliis, spinis, carduis, stramine. Toleratissimi sunt plagarum, & penurię. Propterea tardius deficiunt, quàm vllum aliud armētum. Negligentiam custodis fortissimè sustinent. Laborē & famē patiuntur. Rarò afficiuntur morbis, apti sunt ferendis sarcinis, & oneribus. Propterea Columella meritò ait eos ruri necessarios esse. Impatiētes sunt frigoris: Hinc Pōtus & Scythia, regiones frigidissime, asinis carēt. Tertio mense coire incipiunt, vbi partus est ocysimus, sed à trimatu legitimus, Asinæ singulos pariunt, nonnunquam etiam gemellos, parituræ lucem fugiunt, & tenebras quærunt, ne ab homine conspiciantur. Viuunt annis xxx. & amplius. Fœmina viuacior est mare. Per ignes ad fœtus tendunt, quum tamen interpositū riuum contingere horreant. Propterea sicco tramite eunt ad potum, nec pontes transeunt, quorum trabes discuneata aquā deorsum ostētant. Ferulas amant, quæ ceteris iumentis præsentaneo sunt veneno. Pediculis carent: Ex mortuorum tamen cadaueribus gignuntur scarabei. Fœminę si nō pepererint, priusquā dentes amittant, quod solet accidere mense xxx. sterilitas certa. Laborant morbo, quem Malidam vocant. Quod vltium in capite oritur. Asini Indici armantur cornibus. Asini iecur inassatum comitialibus prodest, si ieiuni comederint. Cinis quoq; vngularum asinarū binis clearibus potus comitiales ipsos adiuvat, & eisdē strumas discutit. Asinini lactis potus adito melle, prodest disentericis, puocat & nitorem cutis. Propterea ferunt Poppæam Neronis vxorem eo la-

cte faciem sibi perunxisse.

Canes fidelissimi sunt homini, vt multis exēplis docet Plin. Propterea Atheniēses Canē publicē alendū mandauerūt, q̄ in Æsculapij tēplo custos adhibitus cōpilantē sacra indicasset. Proēmphane canē habēt pro rege, motu eius imperia augurantes. Tēplum fuit apud Ætnā, quod soli custodiebāt canes, castē adēutibus innocui, polluris verò infestissimi. Bestiā & furē predicāt suo latratu. Dominos amat, comitatur, custodiūt, excubāt pro foribus. Nomina sua & vocē domesticā agnoscūt. Itinera quāuis longa meminere, martecebāt, quòd impurū sit, & palā coëat. Romani placādis caniculæ ardorib⁹ ipsum immolabāt. Generosi sunt in primis Laconici, Arcadici, Locrenses, Iberici, Cretici, Molossici, Hyrcani, Indici, Elymæi, Melitæi paruuli sunt & dominis suis inter delicias. Inhumantur apud Molossos. Anni sunt eis partus, & ad pariēdū annua ætas. Gerūt in vtero sexagenis dieb⁹. Gignūt cæcos, q̄ quò largiore aluntur lacte, eò tardius visum recipiunt. Non tñ vltra viceſimum primū diē, nec ante septimū. Optimus est in fœtu q̄ nouissimus certere incipit. Mares quarto anno gignere incipiūt, fœminæ tertio vsq; in nonū. Postquā pepererūt coeunt nō ante sextū mensem. Sunt quæ LXXII. diebus vterum ferant, quarum catelli XII. dieb. cæcutiūt. Tenentur libidine diebus ad summum XIII. dieb. crassū est, & crassius quàm cæterorū animalium, præterquā scrofæ, & leporis Fœminæ cōsidētes meūt, mares crurē potius elato. Parit canis quinq; aut sex, interdū duodecim. Nec mari nec fœminæ permittēda venus ante annū, quia si teneris cōcederetur, vires carnæ nutricis vberibus, quia lac maternū magis prodest ad incrementa corporis. In canibus ætatis indiciū dentes arguūt. Nā iuuenibus albi sunt & acuti, senibus nigri & obtusi. Viuūt annis XIII. Mutāt dentes quos caninos dicimus. Canum alij sunt venatici, ad feras: alij villatici, ad armētorum & villarū custodiā. Boni canes debēt esse formosi magnitudine ampla, oculis nigrantibus & cauis, naribus congruētibus, labris subnigris, acutis dētib⁹, & labro testis, capitibus & auriculis magnis, & flaccis, crassis ceruicibus, & collo, internodiis articulorum lōgis, cruribus rectis, pedibus magnis, digitis discretis, vnguibus duris & curuis, talo fermentato, & molli corpore à summis feminibus suppresso, spina neq; eminula neq; curua, cauda crassa, latratu graui, hiatu magno, colore albo. Fœminæ debēt esse māmose, æqualibus papillis. Villatici debent esse neq; mitissimi, neq; nimis crudeles, q̄ hi domesticos etiā inuadāt, illis facile adulētur fures. Degeneres sunt, q̄ caudā sub aluū re-

flectunt. Inestantur tribus morbis, angina, podagra, & rabie. Rabiosi quicquid mordent in rabie vertunt. Rabies in eis cognoscitur, quum potum & escam auersantur, largam spumantemque punitam naribus & ore proiciunt, toruè & solito tristius intuentur, in omnes passim sine latratu irruunt, æquè feras, hominesq; tam ignotos, quàm familiares mordent, aquæ metu afficiuntur, ut ea visa pili plerunque inhorrescant, & nonnunquam ex ea formidine emoriantur. Quo etiam metu afficiuntur ab iis demorsi. Eorum autem rabies pestifera est in primis homini, Sirio ardente. Radix sylvestris rosæ (quam Cynorrhodam appellant) remedio est aduersus eorum morsum. Laborant & scabie canes, fiuntque pulicosis, & his scatent verminibus, quos Plinius Ricinos appellat.

Caprae dicuntur à carpando, teste Varrone, quòd virgulta carpant, & agrestibus pascantur fruticibus. Maleficæ sunt frõdibus & arboribus, oliuæ maximè, q̄ si lambendo contigerint, depauerintque, sterilescere faciunt, & enecant. Amant dumeta potius quàm situm campestem, asperisq; locis & sylvestribus optimè pascuntur. Nam nec auersantur rubos, nec offenduntur vepribus. Citisum maximè amant, Ocymû verò aspernantur, q̄ insaniã faciat. Alsiosæ sunt, & obnoxia frigori. Propterea melius ad hybernos exortus stabulantur. Iubet Columella ut diligens pastor earû stabula quotidie cõuerat, neque permittat stercus, aut humorè consistere, lutumve fieri, q̄ cuncta hæc capris sint inimica. Varro ait stabulû caprile lapide aut testa substerni oportere, quò minus sit vtiginosum, & lutulentum. Substituenda item virgulta, ne oblinantur. Capris glans non est permittenda nisi affatim dari possit. Nã citra satietatè data facit ut abortû pariant. Laudantur mamosæ, & abundantissimæ lactis. Debent esse firmæ, magnæ, corpore leni, & crebris pilis recto. Meliore sunt semine, quæ bis pariunt. Desistente autũno exigunt à grege in campo hircos in caprilia. Cõcipiunt Nouëbri mense. Martio pariunt turgentibus virgultis. Reddunt fœtum quarto post cõceptum mense. Pariunt frequenter duos, interdû quaternos, sed raro. Implentur terno aut quaterno coitu. viuunt annos octo. Cõeunt quandiu viuunt. Crebro loca permutant, summâq; depastorû fruticum solû cõtingunt. Sterilescunt nimia pinguedine. Oculis nõ lippiunt. Cornibus inter se quãdoq; pugnant, quibus sunt cornua, nã nõ omnibus. Auribus spirant, nõ naribus. Noctu cernunt nõ minus, q̄ interdiu. Propterea caprinû iecur vesperinã aciem his restituit quos Nyctilopas vocant. Sæper febriculosæ sunt. Sole in occasum decliui auersæ iacent, & sese nõ cõtuentur. Villus què habent pèsilem in mero vocatur Auuncus, quo si quis vnã earû traxerit, aiunt reliquas stupefieri, gustato pulegio. ad balatû cõcitatur. Differunt à ca

à capreis, q̄ hæc sylvestres sint: illæ domesticæ. In Africa nascuntur agrestes, equi altitudine. Sunt & in regione Caspia eadè magnitudine, sine cornibus, colore albo, villis lōgis, & tonsilibus qui lanis Milesiis certat Apud Mædesios populos capræ coluntur, & caprarij ipsi maximo afficiuntur honore. Sūt & in parte Africæ tonsiles, ex quorû villis nautæ rudères cõficiunt. Habitatores Sardinæ pellib. caprarum vtuntur pro vestimētis. Pestilentia quandoq; vexantur. Qua quum agnoscuntur corruptæ. iis omnibus sanguis detrahendus est. Ebulliente earû sanguine, mollitur Adamas. Fel vase in terra cõclusum cõgregat ranas, Iecur comestû prodest cõtra visus obscuritatè. Vngularum cinere perunctæ ex aceto sanatur alopeciaz. Earum cornib. vel pilis accensis fugantur serpentes. Cinis potus vel illitus prodest contra ictus. Fimus in aceto decoctus & illitus cõtra ictus serpentiû. Caseus cû origano ad morsus aliarû bestiarum. Lac cõtra cãtharidas remedio est. Sãguis decoctus cum medulla, sumitur cõtra toxica. Lacte etiã caprino tolluntur lēdes. Vrina calcifacita & instillata prodest aurib. Fel cum vino sumitur contra cicatrices, albugines, & caligines. Caseus siccus ex aceto & melle purgat vlcera. Caprearum saguis cum palma marina pilos detrahit. Lacte caprino perunctæ gingiuæ faciles dētiones faciunt Fel sacrificatæ capræ oculis illitû, vel sub puluino positû somnos allicit.

Luporum rapax est natura & ignobilis. Nam vbi caulas intrauerunt, non solum interficiunt quod satis est ad ventrem, at totum gregem passim iugulant. Dicuntur vocem ad præsens tēpus adimere ei, quem priores conspexerint. Vergil. Lupi Mœrim videre priores. Sæuiiores sunt qui in frigida nascuntur plaga, quàm qui in Africa, aut in Ægypto. Habent in cauda amatorium virus exiguo in villo, qui tamè nõ fidè pollet, nisi viuèri fuerit direptus. Cõeunt toto anno amplius quàm dies x i i. In summa fame vescuntur terra. Grassantur noctu Animalia cornuta inuadunt à tergo, Flumina tranant seriatim, omnes præcedentiû caudis mordicus apprehēsis. Sacri sunt Apollini, & Latonæ, q̄ ei parienti astiterint. In Mareotide Ægypti parte piscatoribus assistunt, more domesticorum canum, & partè prædæ ab eisdem accipiunt, alioqui retia & omnem apparatus cõcerperent. Pereunt gustata herba quæ ex argumēto vocatur Lycostonia Lupis oculi noctu splendent, & lucè iaculantur. Ferunt lupi rostrû inueteratû veneficiis resistere. Ob id villarû portis olim præfigebatur. Vestigia lupi calcata equis asserunt torporè. Excrementa suffusionibus prosunt, adeps cõtra lippitudines. Luporû iecur simile est equinæ vngulæ. In Olympo Macedonia monte, & in Creta insula nõ sunt lupi Nullos etiã fouet Britania. In eodem genere sunt Lupi seruarij, quibus id fame mandentibus si respe

Lycan-
thropia.

si respexerint, obliuionem cibi surrepere aiunt, digressosq; quere-
re aliud. Cōgrediuntur cum leonibus. Hominem à ceteris anima-
libus oppressum vlciscuntur. Lupus à Græcis dicitur *Lycos*. Lycan-
thropia vocatur melancholica affectio, qua qui afficiuntur, voca-
tur Lycanthropi, quoniam lupos imitari videantur. Exiliunt quip-
pe noctu, & inter sepulchra diuersantur ad diem vsq;. Ferūt lupos
in magna armenta certaturos venrem explere terra, vt illa sarcina
factus onerosior, non tam facile excutiatur, sed resistat fortius.

Cerui vrgentibus canibus vltro confugiunt ad hominem, viasq;
humanis tritas vestigiis minus cauent, quam secretas, & feris op-
portunas. Cōcipiunt post arcturi sydus. Vterū ferunt octonis men-
sibus. Pariunt interdum geminos. A conceptu separant se. Relicti
mares libidine pruriunt. Fodiunt scrobes: tūc eorum rostra nigre-
scunt donec imbribus abluant. Fœminæ ante partum purgant se
herba quæ dicitur Sifelis, ad faciliorem partum. Partæ redeunt ad
fœtus quos exercent cursu, & fugam meditari docēt. Ducunt etiā
ad prærupta, & saltum demonstrant. Mares desyderio libidinis so-
luti auidè petunt pabula, pingues facti redeūt in latebras. Fugiunt
audito canum latratu, mulcentur cantu & fistulis. Erectis auribus
acute audiunt, iisdem depressis, surdescūt. Timidissimi sunt & ad
modum staptidi, adeo vt equo aut bucua propius accedente iuxta
venantem non cernant: Aut si cernunt, arcum & sagittas mirētur.
Mares tranant gregatim nantes ordine porrecto, & capita impo-
nentes præcedentium clunibus, alternatimq; ad terga redeunt, &
Natant in odore terrarum, quas nō vident. Cornua habent mares,
quæ amittūt omnibus annis statuto veris tempore. Cornib. amil-
lis delitescunt vt inermes. His accensis odore fugantur serpentes,
& comitiales morbi deprehendūtur. Ætatis indicia arguuntur, in
illis singulis annis ramos adiicientibus vsq; ad sexennes, Sunt qui
dicant fœminis quoq; nasci cornua. Euripides: Cerua (inquit) cor-
nigeram manib. Achæorū tradam, quam pro tua mactabunt filia.
Et poëtæ Ceruam ab Hercule expugnatam aiunt cornigerā fuisse.
In ceruis etiam senecta dentibus declaratur. Tunc enim aut pau-
cos habent aut nullos, nec in cornibus imis ramos, qui prominent
ante frontem iuniorib. Castratis neq; decidūt cornua, neq; nascū-
tur. Quandiu carent cornibus, noctu procedūt ad pabula: nam in-
terdiu non audent, imbelliæ suæ & infirmitatis cōscij. Vbi creue-
runt, ea ad arborem experiuntur. Si firma viderint, in apertū pro-
deunt, securiores solito. Pugnāt cum serpētibus. Cauernas inue-
stigant, nariumq; spiritu extrahunt renitentes. Propterea adusto
cornu ceruino odor serpentes ipsos abigit. Febrem non sentiunt,
quin potius huic morbo medētur. Centenos excedūt annos. Cor-
nua in

nua in locis inaccessis proijciūt, ne imbelles inueniantur. Felle ca-
rent, vermes habēt in capite. Eorum caro manè cōmanducata vi-
tam hominis augere dicitur. Nulli sunt in Africa cerui. Vulnerati
iaculis sanāt se dictamo herba, quā primi monstrauere. Extractos
cauernis serpētes mandunt. In Hellesponto non cōmeant in alie-
nos fines & circa Arginussam, elatum non excedunt montem in
quo fissis sunt auribus. Vicissim ad alias transeunt fœminas, & ad
priors redeunt. Parituræ ceruæ pascuntur Sifeli. Quum sentiunt
se grauidas, lapillum deuorant, qui in excrementis repertus aut in
vulua partus custodit adalligatus, Vuluas pilo ceruino suffiri pro-
dest. Ceruina pellis vocatur Nebris, quoniam nebrus est de genere
ceruorū. Ceruorum sanguis tenuis est & aquosus. Mart. Seruos fu-
gitiuos nuncupauit Ceruos, ab huius animalis celeritate, à cuius
timiditate viri ceruini dicuntur homines nimis meticulosi.

Vrsi coeunt hyemis initio, ambobus cubātib. complexisq;. De-
inde separatim abeūt in latebras, in quibus pariunt tricesimo die,
& plurimū quinos, sine oculis & sine pilo. Vngues tamen promi-
nent. Hos partus lambēdo paulatim figurant. Raro visa est paries
visa. Mares xl. diebus latent. Fœminæ i i i i. mensibus. Latebrā
si non habent, fruticum & ramorum congeriem ædificant molli
fronde constratam, ventisq; & imbribus impenetrabilem. Primis
x i i i. diebus adeo graui somno præmuntur, vt ne vulneribus
quidē excitari queant, tuncq; veterno pinguescunt. Ab his diebus
priorum pedum suctu viuūt. Fœta dies x i i i. immobilis manet.
Sine cibo dies xl. Fœtus rigentes pectori admosos fouent, eodem
incubitu, quo volucres oua. Vere procedunt, sed pingues mares ad
laxanda intestina cōcreta. Aron herbā deuorant. Eorum oculi he-
betantur crebro. Inualidissimo capite sunt vrsi. Ideo si vrgente vi
aliqua præcipitare se velint, ipsum manib. operiunt, & inflictis in
arena colaphis quandoque exanimantur. Suspensi taurorū cornib.
eodē pondere fatigant. Sunt solertes in maleficia. Non gignūtur
in Africa. Vrsi resupinata serpit ad fœtus & latebrā, in qua paritu-
ra est ne vestigia venatorib. speluncam prodāt. Saturitati occurrit
vomitione: quam sibi excitat cōmanducatis formicis. Si venatores
instent catulos partim dorso, partim ore rapiens fugit in proximā
arborē. Fœmina sæuior est & fortior mare. Vrsus erectus duobus
aliquando pedibus ingreditur. Carnes depascitur etiā putres. Vrsi
sunt in Mysi adeo venenati, vt solo afflatu canes perimant. Apud
Roxolanos inueniuntur pleriq; mansuesacti. Vrsi in longiore iri-
nere sine calciatu fatiscūt. Viuunt fruge, fronde, vindemia, pomis,
apibus, cæcris & formicis. Aiunt eorum manus, id est, anteriores,
pedes esse inter esitandum prædulces, & insigni suauitate, quod frequen-

frequenter partem hanc agitent, quum apprehensione, tū incessu.

Mulus gignitur ex equo & equa. Eximius est ferēdis oneribus. Mula gignitur ex equo & asina, animal tarditatis indomitæ. Conceptum ex equo si sequatur asini coitus, abortu perimit, sed non equus conceptum ex asino. Fœminæ à partu septimo die impleri possunt. Fatigati mares melius implēt. Equo & asina genitos mares antiqui vocabant Hinulos, seu Hinuleos. Horat. Viras hiauleo me similis Chleoe. Mulæ non pariunt nisi prodigiosè, quoniã ex duobus diuersis generibus genitæ sunt. Theophr. apud Plin. testis est mulas iu Cappadocia parere. Mulæ calcitratū inhibet crebrior vini potus. Generantur etiã mulæ ex equa & onagris mâsuefactis, veloces cursu, eximia durezza pedū, rugoso corpore, indomito animo, sed tamen generoso. Nascuntur apud Indos. muli ex asino & equa agrestibus. Arhenienses multum emeritum (cuius labore in extruendo templo vsi fuerant) publicè aluerunt, data lege ne quis hordeum appetēti auerteret. Aiunt puluerē in quo micla se volutauerit, corpori inspersum mitigare ardores amoris. Varro lib. 2. de Re. rusti. ait mulas non ubiq; steriles esse, quamuis sint in Italia. Nam Mago & Dionysius apud eundem testes sunt, mulam, & equam quum conceperunt, duodecimo mense parere.

Bos, in re pecuaria primã habet autoritatē. Est enim socius hominū in rustico opere, & Cereris minister. Propterea olim cautū fuit lege, ne quis occideret. Ex eius cadauere nascitur apes mellis matres. Etatis quatuor sunt gradus in genere bubulo. Prima est virulorum. Secunda iuuenorū, Tertia bouū nouellorū. Quarta verulorū. Vacca sterilis vocatur Taura, prægnās Horda. In hoc armēto præcipui sunt, qui sunt membris pilosis, nigrantibus, cornibus, latis frōtib; oculis magnis & nigris, auribus, cōpressis, spina leniter remissa, apertis naribus, labris subnigris, ceruicibus crassis, & longis à collo, corpore amplo & bene costato, latis humeris, bonis clunibus ad inferiorē caudæ partē frequentibus pilis subcrispis, cruribus potius minoribus, rectis genulis eminulis distantibus inter se, pedibus nõ latis neq; ingredientibus, qui displodantur, nec quorū vngulæ diuaticēt. Cōmode pascūtur boues in nemoribus, vbi virgulta & frons multa. Macra vacca facilius cōcipit. Propterea ante admissurã non debet impleri cibo, aut portione, mensem vnū. Cōtrã verò tauri ante admissiõnē herba, palea & fœno implēdi sunt, & à fœminis secernendi. Quuū taurus vaccã iniit, ex eius descensu cognoscitur an mas cōceptus sit an fœmina. Si qdē si mas est, abit in dexteriorē partem, si fœmina, in sinisteriorē. Non oportet inire fœminas ante bimatum vt trimæ pariant. Et melior erit fœtus, si quadrimæ. Idoncum tēpus ad cōcipiendum est à Delphini exortu vsque

vsque ad dies XL. Vaccæ mēsis decē sunt prægnantes quas pasci oportet in locis viridibus & aquosis. Æstiuo tempore infestantur tabanis & quibusdam bestiolis. His frondē substerni oportet, quo mollius quiescāt, Æstate ducēdē bis ad potū hyeme semel. Locus frigidus facit eas macrescere. Vaccæ probantur, quæ sunt maximis lateribus, frontibus latissimis, oculis nigris & patentissimis, cornibus venustis, & nigrantibus, pilosis auribus, cōpressis malis, caudis amplissimis, vngulis modicis & cruribus. Cãpania boues albos & exiles gignit. Umbria vastos & albos, Etruria & Latium cōpactos, & ad opera fontes, Appenitus & Gallia vegetos, & labori aptissimos. Ælianus ait tauri cornupetam alligato dextro testiculo cohiberi. Morbi bouū sunt podagra & struma. Concipiunt vno initu, q; si aberrauerint. xx. post dies fœmina repetit marē. Tauri nõ sapius quàm bis die ineunt, Boues soli animalium retrò ambulantes pascuntur. Fœminæ viuunt ad annos xv. Mares ad xx. Robur eis in quimatu, pinguescūt lauatione calidæ aquæ. Domitura bouū fieri debet in trimatu, antè præmatura est, postea sera. Fuit hoc animal tantæ curæ apud Ro. vt in exilium pulsus sit, qui bouē occiderat ad comedendū omasum. Boues lapillū habēt in capite quem expuūt, si necem timeant. Ludos bouum causa celebratos Bubecios vocabant. Seruius ouium & bouum effigie æs signauit. Fons est in Narbonēsi prouincia Orge nomine, in quo herbæ nascūtur adeò bobus expetitæ vt mersis capitibus eas inquirent. Boues se olfactantes, seq; lambentes cōtra pilū, tēpestatem præfagiunt. Eorū simus utilis est aluicariis. Scabie si inficiantur, ea sanatur Corcoro herba. Buprestis herba est venenum bobus. Nam ea gustata dissiliūt. India, boues habet vnicornes & tricornes. Habet & atrocissimos tauros syluestres, maiores agrestibus, colore fuluo, oculis cœruleis præstantes cursu, cornibus mobilibus, quorū tergora filicis equat duritiam, & omne respuūt vulnus. Bouē primus occidit Prometheus. *Sues*, bis anno pariunt, vterum ferunt mensibus tribus. Vicenos quandoq; enitūtur porculos sed tam multos educare nequeūt. Inire incipiunt viii. mense. Admissura est à Fauonio ad æquinoctiū vernū. Implētur vno coitu, mares post trimatu non generant. Fœminæ senio cōfœctæ cubantes cōeunt. Fœtus comedunt nonnunquam. Viuunt ad annos xv. nonnulli ad vicenos. Aiunt si exoculatum citò emori. Obnoxij sunt anginæ & strumæ. Cruor in radice setæ dorso euulset & caput obliquū in incessu, indicia sunt infirmitatis. Præpingues penuriã lactis sentiunt. Gaudēt volutari in luto. Facilius in dextrum iacet, q̄ læuum. Veteres existimabant animam eis pro sale datã, q; ad escam tantū nati sint. Castratur quandoq; fœminæ. Pinguescūt adeò, vt Plin. scribatur foricē in corpore cuius

cuiusdam præpinguis nidificasse. Bis anno pariūt. Porcus olim sacer erat Cereri. Et in feriendo pacis fœdere quondã mactari solebat. Sues mares sunt salacissimi, & ab annicula ætate cõmodè pgenerant, ac etiam semestres implere possunt fœminã. Columella ait fœminã idoneã esse ad edendos partus vsq; ad annos septem, quæ quãto fœcundior est, eò senescit citius. Castrati sues celerius pinguescunt. Melius pascuntur in agris palustris, quàm sitientis. Gaudent & syluis glandiferis, ac pomiferis. Amant & radiculas aquatilis syluæ. Maribus in coitu plurima est asperitas. Tunc inter se dimicant indurãtes attritu arborum costas. Fœminæ in partu asperiores. In Arabia suillum genus non uiuit. Sues in coitu spumam ore fundunt. Verres subantis audita voce nisi admittatur, cibum non capit in maciem. Fœminæ tantum plerunq; efferantur vt hominem lacerent, candida maximè veste indutum. Quæ rabies mitigatur asperso aceto. Fœminæ prægnantes coeunt. Suis quandoque serpentes sunt in pabulo. Galenus suillam carnem cæteris laudabiliorem facit. Phonne dicitur suilla pellis. Porro *Verres* dicitur porcus non castratus.

Aper. porcus syluester dentatus est, & excellit feritate. In morbis medetur sibi hederã. Solidũ aprũ primus Romanorũ in epulis apposuit P. Seruilius Rullus. Apris marib. non nisi anniculis generatio. Indicis apris cubitales sunt detiũ flexus gemini ex rostro. Toridè à frõte ceu vituli cornua exunt. In Creta & Africa nulli reperiuntur apris, Multi sũt in Macedonia. Apris cerebrũ cũ sanguine laudatur contra serpẽtes: iecur itẽ inueteratũ, & potũ cũ ruta & vino. Item adeps cũ melle & resina. Apro tã grauis est sua vrina, vt nisi egesta sit, fugæ non sufficiat, & velut deuinctus opprimatur.

Orygem, perpetuò sitientem habet Africa. Quod tamen animal liquorem habet in vesica magni contra sitim remedij.

Talpa, oculis capti, frumentum in area populantur. Græci blattas vocãt. Similes ppè sunt muribus Terrã excauant, in qua effodiunt sibi cubilia, dicẽte Ver. Aut oculis capti fodere cubilia talpæ.

Oues quadrupedũ sunt mansuetissimæ. In admissura si fœminas cupiunt, austrum obseruãt: si mares, aquilonẽ. Oues Arabicæ caudam trium cubitorũ per humum voluunt. In Chio sunt minutissimæ inopia pabuli, quarum tñ lacte caseus fit laudatissimus Agni statim à partu matrẽ agnoscunt, circãq; illam perulca gestiunt lasciuia. Probæ oues debet esse corpore amplo, molli & denso villo & ventre piloso, cruribus humilibus. Omnes infirmo sunt capite. Viuunt annos decẽ. Arietes agnas fastidiunt, senectã ouium cõfẽtãtur. Generãt in vtroq; sexu à bimatu ad nonenos annos. Coeunt à III. Idus Maias ad XIII. Cal. Augusti. Gerunt partus diebus cl.

Arietis

Arietis ferocia cohibetur cornu iuxta aurem terebrato. Dextro teste præligato fœminas generat, læuo mares. Tonitrua solitariis ouibus abortus inferũt. Propterea congregari debent, vt cœtu iuuentur. Oues recte molliores sũt, Golonica, in pascuo elegãtiores. Pli. laudatissimas oues, & lanas facit Appulas, & Italicas. Tertiu locũ dat Milesis. Circa Tarẽtũ & Canusiũ summã quoq; nobilitatẽ habent, & in Asia Laodica. Oues frequentius q̃ vllum aliud animal infestãtur scãbie, quã facit macies, vt maciem exiguitas cibi. Huic morbo nisi occurratur, vnica totũ pecus coinquinabit. Nam oues cõragione vexãtur. Agni si laborẽt morbo, non debent admitti ad matres. Tõdendarum ouium tempus est in Iulio. Olĩm multatio non nisi ouiu, boumque impẽdio dicebatur. Lac ouillũ dulcius est hubulo & magis alit. *Vernex* dicitur cui inuersi sunt vel adempti testiculi, *Aries*, qui generat. Ferũt arietinis cornibus defossis asparagum gigni. Laberius poëta vocabat arietes. Reciprocornes & lanicutes, quòd reciproca habeãt cornua, & cutem lana opertam. *Vernex sectarius*, dicitur, qui gregem agnorum præcedens ducit.

Simiũ figura est homini proxima. Imitãtur quicquid ab homine fieri videt. Propterea venatores hac ratione eas plerumq; fallunt. Nam in radicibus arborum (in quas illæ repserunt) aqua se perungunt, demum vasculum visco plenum aquæ loco reponunt. Quoquum oculos & ora perunxerũt simiæ, facillè capiuntur. Falluntur & alio modo quũ scilicet relictis dedita opera à venatoribus calcis sese impediũt. Tristes sunt luna cana: Noua lætãtur. Fœtus amãt maximè. Catulos (quos in domib. peperere) omnibus demonstrãt, gaudentq; tractari, & quãdoque amplectendo necant. Ex Simiarũ genere sunt *Cercopytheci*, maximĩ magnitudine, cauda quinũ cubitorũ, barba ppèsa, humana coma, alba facie, reliquo corpore nigrãtes cõfugiunt ad arbores. Versantur in mõtibus India. Capiuntur eo (quo diximus) modo. Alexandri exercitum quandoq; terruerũt. Itẽ *sphinges*, villosæ, mãmĩs prominẽtib; quæ mansue sunt facillè, & feritatis obliuiscuntur. *Callitriches*, toto ferè aspectu differt à cæteris. Barbã habet in facie, latam caudam. Viuũt in Æthiopico tãtũ solo. *Satyri*, facie sunt admodũ grata. *Cynocephali*, formam habet Simiarũ, humani gestus æmuli, & puerorum amantibus & pelle, similes sunt canibus, reliqua hominibus veloces cursu, vnguibus manũ præacutis. Petiti ad aquas cõfugiunt. Propterea capti sunt difficiles. *Cepus*, facie habet Satyro similem, cætera inter canem & vrsũ. *Nanticora* & *Crocota*, sunt etiam de genere simiarum, imitaturq; hominum gestus & sermones.

Animalium maximum est *Elephas*, & humanis sensibus proxi-

mum. Partium enim sermonem intelligit. Reminiscitur officiorū, quæ didicit. Ducitur gloriæ voluptatē. Solem, Lunā, & sidera veneratur. Regē adorant elephantes, genua submittūt, coronas porrigūt. Indicis minores sunt Arabici. Visi sunt qui per funes inceserint, Plinius scribit vnum tardioris ingenij in accipiendis (quæ tradebantur) sæpius castigatum verberibus, eadem illa mediantem noctu repertū fuisse. Apud eundem Mutianus testis est, fuisse quendam, qui ductus Græcarum literarum didicerit, atque hæc scripserit, IPSE HAEC EGO SCRIPSI, ET SPOLIA CELTICA DICAVI. Dentium candore iuuenta in his intelligitur. Homine in desertis obuius & oberrante clementes sunt atque etiam demonstrant viam. Animaduerso hominis vestigio intremiscūt insidiarum metu. Subsistunt ab olfactu. Circumspectant, iras pstant, gregatim ingrediuntur. Agmen ducit maximus natus, cogit ætate proximus. Annem transitori minimos præmittunt, ne maioribus alueū atterentibus, crescat gurgitis altitudo, *Saturum* & *Aiax*, nomina sunt duorum elephatum apud Plin. Gaudet phaleris argenteis. Victi vocem victoris fugiūt. Pudore nunquā coeunt, nisi in abdito, Mas quinquēnis, Fœmina decēnis. Fœmina initur biennio quinis cuiusque anni diebus. Adulteria nō nouere. Nulla propter fœminas inter se mouet prælia. Memoria claret: nā aiūt fuisse quendam, qui in senecta nouerit rectorem suæ iuuentutis. Tanta sunt clemētia in animalia minus valida, vt in grege pecudū occurrentia manu dimoueant, nequid obterant imprudētes: nec nisi lacessiti nocent. Infirmos, fessos, aut vulneratos in medium agmen recipiunt, & per vices subeūt. In Africa foueis capiuntur oberrantes Troglodytæ qui venatu elephatum viuūt, arbores eorū itinei propinquas inscendūt, inde nouissimum agminis speculati extremas in clunes desiliunt, neruosq; feriunt securi. Fœminæ pauidiores sunt masculis. Domātur fame & verberibus. Domiti militāt, & turres armatorū in hostes ferūt, & in Oriēte magna ex parte bella cōficiunt. Prosternūt acies & proterūt armatos. Terrētur minimo Suis stridore territiq; retrō cedunt, non minore partium suarum pernicie. Decē annis (vt nōnullis placet) vterum ferunt. Hinc adagiū. Citius pariēt elephati. Secūdam Aristotelem biennio tantum ferūt, nec amplius quā singulos gignunt. Multi viuunt annis ducētis, Iuēta eorum sexagesimo anno incipit. Gaudet annibus circa quos vagātur. Frigoris sunt impatientes, inflationem & profluiū alui sentiunt. Terrā edisse iis tabificū est, nisi sæpius madant. Deuorant etiam lapides. Truncos habent in cibatu gratissimo. Palmas prosternunt, & iacentium assumunt fructum, madant ore, spirant, bibūt, & odorantur. Murem odere adeo vt si pabulum

in præ

in præsepio positū ab eo attingi viderint, fastidunt. In potu quandoque hirundines hauriunt, à quibus maximè cruciantur. Ventres habent molles, durissimum in dorso tergus, muscarum tædio afficiuntur. Dentes in tantam magnitudinem excrescunt nōnullis, vt postium vicem in domiciliis præbeant, iisq; fiant sepes, & pali in stabulis, pecorum. Elephantes habent Africa, Mauritania, Æthiopes & Troglodytæ: Maximos India. Certant cum draconibus.

Hippolaphus animal est forma cerui & equi compositum, cerui magnitudine, villo & barba hircinis.

Dorcas aliter vocatur Caprea. Martia. Tam dispar aquilæ colūba non est, Nec dorcas rigido fugax leoni. Non lippit hoc animal. Noctu cernit vt interdium. In Lycia Dorcades non transeunt montes Syris vicinos.

Musimones animalia caprarum instar villos ferunt. Reperiuntur in Germania.

Dama timidissimi sunt è genere caprearum. Gregatim incedūt, & quādoq; desiliunt in fuga. De his Martialis: Dete timetur aper, defendunt cornua ceruū, Imbelles damæ, quid nisi præda sumus?

Vulpes vestrū est animal. Echinis infestū, quos quū alter propter aculeos nequit superare: resupinat, & inuersos in vētrē (qui mollis est) lancinat, eoq; modo interficit. Vexatus Vespārū multitudine impenetrat se concauum locū extentā forinsecus cauda, cui quum se implicuerunt vespæ, egreditur, & ad murū siue arborem confugiens eas ibidē perfricando excutit & atterit, mortuasq; depascitur. Insidiatur & pisciculis ripā oberrās, caudaq; in aquam demersa, cuius villis quū se obuoluerunt, extrahuntur quasi defossi. Vulpes inimici sunt Miluis. Gallinaceos non attingunt, qui vulpinum iecur comederint. In Thracia amnes gelatos, lacusq; non nisi ad pastus ituri redituriq; transeunt. Nulli reperiuntur in Creta. Odorem reddunt graueolentem. Martia. Hic olidam clamoribus infundunt, hisq; insectantium propius canum ora diuerberant: quæ molestia affecti canes, insequi desistunt.

Leo superbum est animal, cuius præcipua generositas arguitur, quum colla & armos vestiunt iubæ. Quod contingit cōceptis ex leone: Nā geniti ex pardis carent hoc insigni, vt fœminæ: Leo vbi pardi coitū sentit in adultera leæna supplicium sumit, & tora vi conscia sceleris, & masculi metu fugientē adulterū comitatur. Fœmina primo partu parit quinq; catulos, & per annos singulos vno minus ab vno sterilescit. Parit adeo paruos, vt vix post secundum mensem ingredi valeant, quod accidit verno tempore. Nascuntur

apertis oculis. Erinā mares crure sublato reddūt vt canes cœuntq;
 auersi. Rari sunt in potu, alternis diebus vescuntur. Triduo quan-
 doque in ediam ferunt. Quū quid deuorauerunt vētri molestū aut
 perniciosum, iactis in fauces vnguibus euellūt, ne nimia corporis
 sarcina fugam impediāt, si fugiēdum sit. Leo nō pascitur cū leāna,
 sed separatim errat. Camelorū carnes appetunt. Vrbes fame coacti
 interdum adeunt, & in homines sœuiunt, præcipuē senio cōfecti.
 Tunc enim per corporis imbecillitatem, & dērium defectionē ve-
 nari nequeunt. Propterea Africani sibi timētes, captos leones pro-
 portis vrbiū crucifigūt, vt cæteros pœnæ similis absterreant metu.
 Pasti & saturi faciles sunt & exarmati. Leāna pro catulis dimicās,
 oculos in terrā defigit, ne venabula expauescat. Leo caninos tantū
 dētes mutat sexto ætatis mense. Obliquo post partū ingrediuntur
 itinere, ne cubile deprehēdatur. Solida habent ossa, & minime va-
 cua. Dolis carent & suspicione, nec limis intuentur oculis, nec eo
 modo cōspici volūt. Leo si in venatu videatur, erubescit dare ter-
 ga, sese paulatim recipit, si multitudine opprimatur. Remotus ab
 aspectu venantiū, fugā properē molitur, turpitudinē absconsione
 purgari existimās. Saltu caret in fuga, quo vtitur, dū quid insecta-
 tur. Vulneratus percussorem obseruat acutissimē, & in quantaliber
 appetit multitudine. Fugit interdū demissā in crura cauda, vt ca-
 num degeneres. Infirmus est parte ilium cōtra ictus, reliquo cor-
 pore multas patitur plagas, vimque summā gerit in pectore. Ocu-
 los habet glaucos, splendētes, & cōcauos, non valde rotundos,
 nec admodū proiectos. Quicquid momorderit, aut vnguibus la-
 cerauerit, ater inde sanguis & quēdam sanies profluit. Diū viuunt,
 Nā pleriq; reperiuntur dētib; defecti præ senio. Hostē aggressu-
 ri caudæ verberē excitant, sibi furorem. Modicē dormiunt, Quie-
 scentium oculi sūhlucēt. Dormientibus cauda non mouetur, qua
 vigilantū quoq; arguitur animus. Immotā enim index est clemē-
 tiæ & tranquillitatis, Erecta verò, & quasi spinefcens iracundiā ar-
 guit. Tria sunt quibus terrentur maximē: Rotarū orbes circumacti,
 currusq; inanes: Gallinaceorū cristæ, & cantus: Omnium maximē
 ignes reformidant. Videntur ex natura solis substantiā deducere
 Nam imperu & calore cætera præstant animalia. vti, Sol, sydera,
 præterea oculis semper igneis & patētibus cernūtur, vt Sol patenti
 igneoq; oculo terrā conspiciat. Hanno Carthaginēsis primus om-
 nium leonē mansuefecit, propterea relegatus, q̄ hoc ipsum affe-
 ctatæ tyrannidis speciem præferret, aut q̄ videretur exoracurus,
 quicquid petiuisset, qui ignaras societatis humanæ belluas deuin-
 ceret. Qui in caueis leonum curam gerunt, vocātur Leontocomi.
 Nigri sunt leones in Syria. Eorum adeps cū rosaceo cutē in facie
 conseruat

conseruat à vitis, & quotidianis febribus medetur. Eo adipe per-
 uincti faciliorem apud reges & populos gratiam dicuntur mereri,
 Lynx esse dicitur de genere Luporum ceruariorū. Est autem va-
 rio collo & maculoso tergore. Verg. lib. i. Æn. Succinctam phare-
 tra & maculosæ regmine lyncis. Eius vrina vertitur in Lyncurium
 gemmam duritiæ calculi. Ouidius: Ei quibus vt memorant, quic-
 quid vesica remisit, Vertitur in lapides, & congelat aëre tecta. Gē-
 ma illa in quem glaciatur humor lyncum, similis est calculis &
 igneo colore fulgens. Lynces acutissimo sunt visu. Mammæ ha-
 bent in pectore. Sacræ sunt Baccho.

Camelus bina in dorso habet vbera, vnū in pectore, cui incubat,
 quum genua reclinātur. Papillas quatuor, caudam asino similem,
 genitale retro, genua singula in singulis cruribus, pedes bisulcos,
 vt bos dentatus. Sitim quatrduo tolerat. Equos odit. Bibiturus a-
 quam pedibus obturbat. Peruenit ad annos quinquaginta. qui-
 dam ad centenos. Castratis feritas tollitur, & augetur robur. Coi-
 turū latebras quærent. Crura posteriora gerunt conuersa. Pascun-
 tur apud Orientales inter armenta, vbi iumentorum loco seruiunt.
 Fortiores sunt coitu negato. Cameli cerebrū arefactum potumq;
 ex aceto, comitialibus morbis prodest. Fel cum melle potum an-
 ginæ, Cauda arefacta soluit aluum, Fimi cinere cum oleo crispantur
 capilli, Fœminæ vterum ferunt duodecim mensibus à trimatu,
 pariunt vereiterumque post anuum implentur à partu. Dulcissi-
 mum est lac camelinum.

Cameloparis (quā Æthiopes Nabin vocant) collo est equino,
 pedibus bouinis, camelino capite maculis rutilum colorē distin-
 guentibus, Romæ visa est Circensibus ludis dictatoris Cæsaris.

Onagri sunt asini syluestres, cursu pernices in Mauritania, sed
 citò desistentes, & anhelī à venatoribus capiuntur. Reperiuntur in
 India agrestes, equi magnitudine, capite penè rubēti, oculis cœru-
 leis, vno in fronte cornu, magnitudine cubitali, ab radice albo, in
 cuspide purpureo, parte media nigro discriminata. Talos habent,
 & felle carent. Onagri præcipui sunt in Phrygia & Lycaonia. Pul-
 lis eorum ceu præstantibus sapore Africa gloriatur, quos Lalifio-
 nes appellant. Onagrorum ossa confecta & decocta profunt con-
 tra venenum leporis marini.

Mantichoram habet India magnitudine leonis, pelle villosa &
 purpurea vultu & auribus propè humanis, triplici vtrinque dentiū
 serie, qui acuti sunt & caninis paulò maiores. Oculis irē villosis, &
 ferè noctuinis, vnguibus leoninis, cauda bifida, aculeis vtrinque cuspi-
 data, quos pro telis iaculatur. Vescitur humano cadauere. Excellit
 cursu, propterea Indi catulos eius venantur, priuſquā aculeati sint.

Hirci obliquis sunt oculis, & ad nares respicientibus. Sex menses hybernos supra sinistrum latus dicuntur iacere, quum dormiunt. Ab æquinoctio hyberno totidem menses supra dextrum. Hircorum rabies mitigatur, si mulceatur barba. Olidi sunt maximè, Vnde & Hircos vocamus homines graueolentes. Politianus: Nō olidi coniunx hirci pro fœminis pugnam ineunt. Vt tamen placet nonnullis facile permittunt fœmellas sui generis iniri, etiam si viderint.

Lepores dormiunt oculis apertis. Quiescunt interdiu, noctu vagantur. Locum natalè amant. Campestris parui sunt, & valde pernicies: Montani magnitudine excedunt. Omnes cursu acliui, sunt velociore, propter priores pedes posterioribus breuiore. Excitant se ad fugam auribus in tergum declinatis. Flexuoso cursu canes plerumque decipiunt. Fœmina enixa suos fœtus multis locis disperdit & abscondit. Accipitres reformidat. In vulpè si inciderit, euadere cursu contendit. Vulpes verò dolū opponit celeritati. Nam in medio cursu fingit se desistere, & quiescit. Paulò post leporè nihil sibi timentè insectatur acius, & cubile inuadit. Præterea ferunt leporem vltro citoque commeari, vt cõfusus vestigiis cubile deprehendi nequeat. Archelaus apud Pliniū testis est, lepori tot esse annos ætatis, quot sunt corporis cavernæ ad excrementa. Benigna est natura & innocua, & omnium prædæ nascens. Solus præter Dasypodè superfœtat. Illati in Ithacâ lepores moriuntur. Pariunt omni mense. Circa Brietū, & Tharmen & in Cherroneso ad Propontidè bina habent iocinora. Veteri superstitione creditum est eos olim septem diebus formosos fore, quum leporè essissent. Vnde Martialis: Quum leporè mittis, semper mihi Gellia mandas Septem formosus Marce diebus eris. Si verum dicis, si verum Gellia mandas. Edisti nunquam Gellia tu leporem. Lepus ab aurium magnitudine vocatur Lagos.

Ex Leporum genere sunt etiam *Cuniculi*, sed aliquanto breuiore. Quorum tanta olim frequentia extitit apud Baleares insulas, vt famem populatis messibus attulerint. Terram excavant, in qua si urgeant canes, se impenetrant: nec illinc extrudi, aut extrahi possunt, nisi coniectis intro Viueris, animalibus eorum generi insectis. Nulli sunt in Ebuso.

Dasypodea Plinius distinguit à lepore aliquot in locis, vt lib. 8. c. 59. vbi ait: Lepus omnium prædæ nascens, solus præter Dasypodè superfœtat. Idem lib. 10. Dasypodes omni mense pariunt & superfœtant, sicut lepores, à partu statim implentur. Qua in re Plinium carpit Budæus, dicens idem esse Dasypodem, & Leporem, quod & vrbis Aristotelis. & multis aliis confirmat argumētis. Plinio patrosinatur Gælius facitque Dasypodem diuersum à lepore.

Alces similes sunt capris figura & pellibus, sed aliquanto maio-

res. Crura habent sine nodis & articulis. Propter eam in somnio arboribus adherent stantes: Quas vt capiant venatores, arbores ipsas penè totas amputant, ita vt facili impulsu valeant prosterni: Ita decidentibus illis, cadunt & alces, supinæque nequeunt exurgere. Grandia habent superiora labra. Retrogradiantur in pascendo, ne in priora tendentes inuoluantur.

Vri minores sunt elephantibus colore & figura tauri, mera velocitate in feras & homines eque sæuiunt. Reperiuntur in Germania:

Bifontes prolixas habent iugas, figuram cerui, medium in fronte inter aures cornu. Reperiuntur in Germania. Martialis. lib. 1. Illi celsit atrox Bubalus atque Bison.

Bubali boues sunt agrestes, quos nonnulli Bifontes esse putant. Martialis dissimiles facit, vt præcedens carmen indicat.

Bonasi iuga sunt equina, cætera similes tauro, cornibus ita flexis, vt pugnae sint inutilia.

Pardus bene olet, quo odore cæteræ agrestes feræ inuitatæ, propius accedunt, quas ille inuolat. In Caria & Thyria reperiuntur admodum prælongi, animo imbelles, saltu agiles, pelle adeo dura, vt ferro non cedat. In prioribus pedibus quinos habet digitos, posterioribus quaternos, Fœmina frequentior est inuentu. Ex palloruna genere est *Bitis* qui si à muliere aspiciatur, eam in morbum adducit.

Pantheris versicolores sunt maculae, qui color cunctas quadrupes sollicitat, sed oris toruitas deterrere. Propterea capite ipso occultato pantheræ reliquas feras dulcedine illectas corripunt. Feruntur habere in armo similem lunæ maculam crescentem in orbem, & pari modo curuantem cornua. Pantherarum mates sunt Pardi. Seaurus in ædilitate sua c. l. misit. P. P. Magnus cccc. Augustus ccccxx. Tactis aconito carnibus & gustatis necantur. Vnguium mucrones in corporis vaginas recondunt, ne refringantur & hebetentur. Solæ animalium odoratæ sunt. Earum oculi in vmbriis resplendent, hebetantur in sole, & longius quam cæteri inuident. His tantum terrorem afferunt Hyenæ, vt ne contentur quidem resistere: quin etiam aliquid de corio earum habentem non appetunt. Et si pelles vtriusque contrariæ suspendantur, aiunt decidere pilos Pantheræ. Pantherarum carnibus viuunt Agriophagi populi. Pantheræ non attingunt perunctos iure gallinarum, præcipue si & alium fuerit incoctum.

Tygris in India & Hircania reperitur, mirandæ velocitatis animal. Maribus non est cura sobolis: Fœminis verò præcipua. Propter ea si venator equo insidens catulos eius abilitur: illa vbi vacuum cubile respicit, prædonem mira celeritate prosequitur. Raptor verò audito eius fremitu vnū ex catulis in viam proicit. Quæ quum illa refert ad nidum, priusquam possit regredi, nauem concendit

prædo. Mox reuersa Tygris vbi nullum vindictæ locum superesse videt, sæuit in littore. Luc. lib. 5. Ocyor, & cœli flammis, & Tygridæ foeta Transcurrit.

Apud Prasios, Indiæ populos reperiuntur Tygres duplici Leonum magnitudine. Tres dentium ordines habere dicuntur. Itē aculeos in cauda, quos vt sagittas iaciunt. Tygrum in cauea māsuefactam primus omnium Romæ ostēdit Augu. Claudius verò quatuor.

Tarandum animal habet Scythia, dorso & magnitudine tauri, pelle versicolore, qua Scythæ scuta conficiunt, ferro impenetrabilia. Tarandis cornua sunt ramosa, vngula bifida, villus magnitudine visorum. Colorem omnium arborum, fruticum, & locorum (In quibus latent) reddunt.

Hyena sexum alternatim mutat, & naturam, nunc mas nunc femina. Vim habet soporiferam, qua actos in prædam canes enecat. Quinetiam simulato hominis vomitu eosdem illectos interficit. Collum eius & iuba cōtinuitate spinæ porrigitur, flectiq; nisi circumactu totius corporis nequit. Sermone humanum interpastorum stabula mentitur, nomēq; alicuius ediscit, quem euocatum foras lacerat. Sepulchra eruit inquisitione corporum. Oculis mille sunt varietates oculorum que mutationes. Umbrae eius contactu canes obmutescunt. Et in Vestigio hæret, quodcumq; animal iter lustraerit. Ex hyene coitu Leæna parit *Grocutam* voces hominum & pecorum imitantem, cui acies perpetua in vtraque oris parte, nullis gingiuis, dente continuo, qui ne contrario occursum haberetur, capsarum modo includitur. Crocutas Plinius ait omnia dentibus frangere, protinusq; deuorata ventre conficere. Hyenæ plurimæ gignuntur in Africa. Mares singulis fæminarum gregibus imperitant, grauidas custodiunt, timent enim libidinis æmulos morsu natos mares castrant. Grauidæ latebras petunt, & furtim volunt parere, gaudentq; copia libidinis. De hyena Mantuan. Est in eis pietas Crocodili, astutia hyenæ.

Poephagus est in India, equi magnitudinem duplo excedēs, cauda nigranti & speciosa, mulieribus Indicis ad capitis ornatum expetita. Animal alioquin timidissimum: Nam obuios quosque refugit, præcisa sponte cauda, ob quam appeti se suspicatur.

Monops reperitur in Mæonia magnitudine tauri. Fugiens igneum nescio quid, & acutum, excreat, in quod si insiderint venatores, tabem incurrunt, qua facile pereunt.

Hystrices aculeatas habent pinnas, quas iaculi modo intorquent. Hinc adagium, Spinofior hystrice: in homines agrestes & inameos. Calphurnius: Venit & hirsuta spinofior hystrice barba. Sunt ex Erinaccorum genere, maioribus tamen aculeis, quibus ora vi-

gen

gentium canum figunt Hybernis mensibus se condunt. Partus conceptos hystricum cinis potus continet.

Phattaga animal Indicum, simile est terrestri Crocodilo, magnitudine Melitei catuli, pelle squamosa & aspera, qua etiam ferrum hebetatur.

Ortus reperitur circa Eritræum mare, colore vario, magnitudine canis, ore vsque ad genas albicante, inde ligneis aureis ad ceruicem pertinentibus, dorso plano maculis incurfantibus, aureis pedibus, prioribus albis, posterioribus nigris, mammis duabus Mnammensuram implentibus.

Oricentaurus anticam corporis partem similem habet humanæ, posticam asininæ, albo colore, cursu velocissimo. Captus amore libertatis mauult inedia perire, quam cibum manu raptoris oblatum comesse.

Aspalacum habet Bœotia, unde si transferatur, statim perit.

Phyrna animal est à quo si quis inspiciatur, dies aliquot maciem contrahet, & pallorem.

Contrà verò *Charandrium* si quis ictericus vicissim prospexerit, sanitatem recipiet.

Neades animalia sunt in Samo insula, grandi magnitudine, quorum voce abrumpitur tellus.

Catoblectus similis est tauro, terribilis aspectu, superciliis altis & extantibus, oculis sanguineis, & minoribus paulò, quam sint boiui, semper in terram aspicientibus, iuba equina, quam ad certamen erigit. Frenuens ore aperto haurit aëra.

Chaus habet effigiem lupi & pardorum maculas.

Cephus pedes posteriores pedibus humanis & cruribus, priores manibus similes.

Rhinoceros vnum habet in nare cornu Certaturus in Elephantum, cornu ad saxa limato preparat se pugnae. In dimicatione aluum eius maximè petit, vt partem molliorem, Par ei longitudo, crura multo breuiora, color buxeus.

Leucrocota fera est perniciosissima, asini magnitudine, cruribus cerninis collo cauda & pectore leoninis, capite meliù, bisulca vngula, ore ad nares vsque rescisso, osse perpetuo vice dentium. Imitatur humanas voces. Ea est aut ei similis quã Crocutam diximus.

Eale fera est magnitudine equi fluuiialis, cauda elephantis, colore nigro vel fuluo, maxillis apri, cornibus cubito maioribus, iisdēq; mobilib⁹ que alterna in pugna sistit, variatq; infesta aut obliqua.

Monoceros caput habet cerui, pedes elephantis, caudam apri, mugitum grauem, vno cornu nigro media fronte duorum cubitorum eminente. Hæc fera nunquam capitur viua.

Febri Pontici testes sibi amputant, propter quos intelligunt se à venatoribus vrgeri. Hoc animalis genus aliter appellatur *Castor*, horrendi adeò morsus, vt arbores iuxta flumina perinde ac ferro cædat. Hominis parte comprehensa: non prius morfu resoluit, quàm facta concrepauerint ossa.

Tragelaphus nascitur iuxta Phasim fluuium Colchorum, speciei cerui, barba tantum & armorum villo distans.

Chameleontem habet Africa, sed frequentiore India. Crura eius recta sunt. Latera vètri iunguntur vt piscibus, & spina simili modo. Rostrum habet suillo nõ multum dissimile. Caudam prælongam, quæ in tenuitate desinit, viperinis orbibus se implicans. Ungues aduncos. Motus ei tardus, vt testudini. Corpus asperum vt Crocodilo. Oculi in recessu cauo, tenui discrimine, prægrandes, & concolores corpori, qui nunquam operiuntur, nec pupillæ motu, sed totius oculi versatione circumaspiciunt. Celsus est & hianti semper ore. Solus animalium nullo alio quàm aëris alimento nutritur, Colorem mutat oculis, cauda & toto corpore, redditq; semper quencumq; proxime attigit, præter rubrum, & candidum. Hinc adagium, Chameleonte mutabilior: in versipelles & varios homines. Cæterum defuncto pallor est, sanguis in corde & circa oculos tantum. Viscera eius sunt sine splene, latet hybernis mensibus.

Thoes animal est de genere laporum, venatu viuens, innocuum homini habitum, non colorem mutans, hyeme hirtum, æstate nudum.

Pontici mures gustu sunt sagacissimo. Conduuntur hyeme, vt alpini, quibus magnitudo media est. Pabulum in specus conuehūt. Fascem herbæ mas & fœmina supini cauda mordicus apprehensa detrahunt ad specum. Ideoq; illo tempore detricto sunt docti. Resident inclunes, binis pedibus gradiuntur, prioribus vt manibus vtuntur.

Erinacei cibos hyemi præparant, arbores conscendunt, è quibus excutiunt poma, quæ demum volutati suis infigunt spinis, portantq; ad cauas arbores. Mutationem Aquilonis in Austrum, cõdentes se in cubile, præfagiunt: Vbi sensere venatam, conuoluuntur in formam pilæ, nequid cõprehendi possit præter aculeos. In desperatione verò, vrinam ex se reddunt tabificam, tergori suo, spinisq; noxiam, propter quod se appeti sentiunt. Vrina exinanita præcipua est dos tergoris. Si verò tergus ipsum ea fuit aspersum, spinæ fiunt putres & deciduæ. Propterea nunquam nisi in extrema spe maleficio illo se perfundit. Calidæ aquæ aspersu resoluitur pila, in quam se conuoluerunt. Apprehensi altero è posterioribus pede suspendio & fame necantur. Si interficerentur aliter, tergori noceretur. Eorum cute expoliuntur vestes. Nulli reperiuntur in Creta.

Leontophonius animal est odiosum leoni, à quo quum rapitur & examinatur, vrinam spargit ipsi leoni exitialem, Reperiuntur iisdem locis quibus leones.

Azeles sufflata cute distæt, ictus hominum & morsus canum arcet.

Scyuri tempestatem præuident, obturatisq; (qua spiraturus est venrus) cauernis, ex alia parte fores aperiunt. Caudam habent villosam pro tegumento.

Muribus magna est dulcedo furandi. Varia sunt eorum genera in Cyrenaica regione. Alij lata fronte, alij acutam, alij pungentibus pilis ex Erinaceorum genere. Ex Gyaro insula incolæ aliquando fugauerunt, ferrumq; postea roserunt. Conduuntur hyeme. Murium cinis cum melle instillatus, aut cum rosaceo decoctus, aurium dolores sedat.

Glires genitores senio confectos alunt insigni pietate. Senium finitur hyberna quiete. Conditi enim hi cubant, rursus æstate iuuenescunt. Hyemem integram dormiunt. Martialis lib. 5. Sõniculoquens: Tota mihi dormitur hyems, & pinguior illo Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

Mustellarum tria sunt genera, Gales, Ictis, Meles. Testiculi mustellæ mulieri alligati partus cõtinēt. Hoc animal infestum est serpenti, cui cõgreditur cõmanducata ruta, quam scit esse ipsi serpenti infensam, & exitialem. Colitur à Thebanis. Timidissima est mustella. Gaudet latebris. Melim (de quo iam sumus locuti) foinam vel foinum dicimus. Calentius: Et laqueo fulpes, & decipe casse foinas.

Fales antiquitus non erant mansuefactæ. Viuebant in agris, inde vrbes & domos repleuere. In genere felium mas salacissimus est, fœmina amantissima fœtuum. Terro odore offenduntur, ideò excrementa sua terra operiunt, ne ab homine præmantur, aut ne prodantur odore. Noctu videt non minus quàm interdiu. Insidiantur muribus. Vocantur à nobis Cati, & Cata, Mátuanus in Suc. Sicque repugnabant votis contraria vota, Non secus ac muri Catus: ille inuadere pernam Nititur, hic rimas oculis obseruat acutis. Idem in Nicolao Tolentino feles vocat rectiuagos, vbi ait: Putes vlulare lupos, grunire sagaces Vulpeculas, grunire lues, certare canendo Tectiuagos feles. Viuunt sex annos.

Mus araneus est muris magnitudine, mustellina specie, ore oblongo, cauda gracili, ordine dentium quadruplici, frequens in Britannia. Græci *Mygalem* vocant.

Salamandra habet speciem lacerti. Nunquam prouenit nisi magnis imbribus à serenitate deficiens. Ignem tactu extinguit veneni sui frigiditate. Nihil gignit. Nullus est in hoc animali sexus, teste Plinio. Si arbori itreperit, omnia poma inficit veneno, & eos qui cederint

Felis Pontici testes sibi amputant, propter quos intelligunt se à venatoribus vrgeri. Hoc animalis genus aliter appellatur *Castor*, horreni adeò morsus, vt arbores iuxta flumina perinde ac ferro cædat. Hominis parte comprehensa: non prius morfu resoluit, quàm facta concreuerint ossa.

Tragelaphus nascitur iuxta Phasim fluuium Colchorum, speciei cerui, barba tantum & armorum villo distans.

Chameleontem habet Africa, sed frequentiore India. Crura eius recta sunt. Latera vètri iunguntur vt piscibus, & spina simili modo. Rostrum habet suillo nõ multum dissimile. Caudam prælongam, quæ in tenuitate desinit, viperinis orbibus se implicans. Ungues aduncos. Motus ei tardus, vt testudini. Corpus asperum vt Crocodilo. Oculi in recessu cauo, tenui discrimine, prægrandes, & concolores corpori, qui nunquam operiuntur, nec pupillæ motu, sed totius oculi versatione circumaspiciunt. Celsus est & hianti semper ore. Solus animalium nullo alio quàm aëris alimento nutritur, Colorem mutat oculis, cauda & toto corpore, redditque semper quencumque proxime attingit, præter rubrum, & candidum. Hinc adagium, Chameleonte mutabilior: in versipelles & varios homines. Cæterum defuncto pallor est, sanguis in corde & circa oculos tantum. Viscera eius sunt sine splene, latet hybernis mensibus.

Thoes animal est de genere leporum, venatu viuens, innocuum homini habitum, non colorem mutans, hyeme hirtum, æstate nudum.

Pontici mures gustu sunt sagacissimo. Conduntur hyeme, vt alpini, quibus magnitudo media est. Pabulum in specus conuehūt. Fascem herbarum mas & femina supini cauda mordicus apprehensa detrahunt ad specum. Ideoque illo tempore detrito sunt dorso. Resident inclines, binis pedibus gradiuntur, prioribus vt manibus vtuntur.

Erinacei cibos hyemi præparant, arbores conscendunt, è quibus excutiunt poma, quæ demum volutati suis infigunt spinis, portantque ad cauas arbores. Mutationem Aquilonis in Austrum, cedentes se in cubile, præfagiunt: Vbi sensere ventem, conuoluuntur in formam pilæ, nequid comprehendere possit præter aculeos. In desperatione verò, urinam ex se reddunt tabificam, tergori suo, spinisque noxiis, propter quod se appeti sentiunt. Urina exinanita præcipua est dos tergoris. Si verò tergus ipsum ea fuit aspersum, spinæ fiunt putres & deciduæ. Propterea nunquam nisi in extrema spe maleficio illo se perfundit. Calidæ aquæ aspersu resoluitur pila, in quam se conuoluerunt. Apprehensi altero è posterioribus pede suspendio & fame necantur. Si interficerentur aliter, tergori noceretur. Eorum cute expoliuntur vestes. Nulli reperiuntur in Creta.

Leontophonius animal est odiosum leoni, à quo quum rapitur & examinatur, urinam spargit ipsi leoni exitialem, Reperiuntur iisdem locis quibus leones.

Meles sufflata cute distæt, ictus hominum & morsus canum arcet. *Scyuri* tempestatem præuident, obturatisque (qua spiraturus est ventrus) cauernis, ex alia parte fores aperiunt. Caudam habent villosam pro tegumento.

Muribus magna est dulcedo furandi. Varia sunt eorum genera in Cyrenaica regione. Alij lata fronte, alij acutam, alij pungentibus pilis ex Erinaceorum genere. Ex Gyaro insula incolas aliquando fugauerunt, ferrumque postea roserunt. Conduntur hyeme. Murium cinis cum melle instillatus, aut cum rosaceo decoctus, aurium dolores sedat.

Glires genitores senio confectos alunt insigni pietate. Senium finitur hyberna quiete. Conditi enim hi cubant, rursus æstate iuuenescunt. Hyemem integram dormiunt. Martialis lib. 5. Sõniculos ille porrigit glires. Apud eundem hoc animal sic inducitur loquens: Tota mihi dormitur hyems, & pinguior illo Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

Mustellarum tria sunt genera, Gales, Ictis, Meles. Testiculi mustellæ mulieri alligati partus continet. Hoc animal infestum est serpenti, cui cõgreditur cõmanducata rura, quam scit esse ipsi serpenti infensam, & exitialem. Colitur à Thebanis. Timidissima est mustella. Gaudet larebris. Melim (de quo iam sumus locuti) foinam vel foinum dicimus. Calentius: Et laqueo fulpes, & decipe casse foinas.

Feles antiquitus non erant mansuefacta. Viuebant in agris, inde vrbes & domos repleuere. In genere felium mas salacissimus est, femina amantissima foetuum. Tetro odore offenduntur, ideò excrementa sua terra operiunt, ne ab homine præmantur, aut ne prodantur odore. Noctu videt non minus quàm interdiu. Insidiantur muribus. Vocantur à nobis Cati, & Catæ, Mârtianus in Suc. Sicque repugnabant votis contraria vota, Non secus ac muri Catus: ille inuadere pernam Nittitur, hic rimas oculis obseruat acutis. Idem in Nicolao Tolentino feles vocat retriagos, vbi ait: Putes vlulare lupos, grunire sagaces Vulpeculas, grunire lues, certare canendo Tectiuagos feles. Viuunt sex annos.

Mus araneus est muris magnitudine, mustellina specie, ore oblongo, cauda gracili, ordine dentium quadruplici, frequens in Britannia. Græci *Mygalem* vocant.

Salamandra habet speciem lacerti. Nunquam prouenit nisi magnis imbribus à serenitate deficiens. Ignem tactu extinguit veneni sui frigiditate. Nihil gignit. Nullus est in hoc animali sexus, teste Plinio. Si arbori irreperit, omnia poma inficit veneno, & eos qui pederint

ederint, necat frigida vi nihil aconito distās. Salua eius in quacūque corporis parte resperfa omnem toto corpore decutit pilum. Hoc eius venenū extinguitur, ab iis, qui vescuntur illa. Ranarum marinarum ex aceto & vino decoctarum succus bibitur contra Salamandras.

ANIMALIA DIVERSA MANSVEFACTA, quorumque ministerio vsi sunt homines.

Remum in primis & Romulū ferunt à *Lupa* nutritos fuisse, quos Amulius auus perdendos exposuerat. Propertius lib. 2. Tu criminis autor Nutritus duro Romule lacte lupæ.

Ferunt & *Iouem* educatū fuisse à *capra*, à cuius nomine dictus est *Ægiocus*. Politianus in Nutritia: Si quidem Cretæa fertur in Ida Capra Iouem puerum fidis aluisse papillis.

Polyphemus Cyclops nutritus est à *Lupa*. Syllius lib. 14. *Ætnæo* Polyphemus erat nutritus in antro. Atq; inde antiquæ nomē feritatis amabat Vbera præbuerat paruo lupa.

Cyrus (qui postea rex fuit Persarū) *Astyagis* aui mandato expositus, nutritus est à *cane*. Sidonius. Non *Cyrum* *Agyagis* loquor nepotem, Nutritum vberem quem ferunt canino.

Telephus *Herculis* filius ex *Ange* nymp̄ha repertus est inter frutices, quum adhuc esset infans, *cerua* pastum suppeditante. Ouid. in *Ibin*: nec lenius doleas, quàm qui bibit vbera ceruæ.

Philonomia *Victimi* & *Arcadiæ* filia pastoris cuiusdam concubitu prægnans facta, quum gemellos *Paragium* & *Lycastum* peperisset, metu patris ambos abiecit in *Erymanthum*, vbi in concauam quercum delati *Lupam* reppererunt, quæ abiectis propriis catulis eosdem lactauit. Autor *Plutarchus*.

Plato quum tener adhuc infans dormiret in cunis, *Apes* nō paruum mellis copiam dormiētis labellis instillare visæ sunt. Qua in re consulti prodigiorum interpretes, futurum prædixerunt, vt aliquando ex eius lingua melle dulcior flueret oratio, testis *Plutar.*

Mida *Phrygio* (quum puer esset) dormienti *Formica* in os tritici grana coniecerunt. Quod ex aruspicum responso portendebat eū mortalium fore ditissimum. Autor *Cic.* lib. 1. de Diuinatione.

Peliam, *Neptuni* & *Tyrus* filium nutriuit *Equa*.

Alexandro *Priami* filio (cui postea *Paridi* fuit nomen) alimentum suggestit *Vrsa*.

Aegisthum, *Thyestis* & *Pelopixæ* filium, educavit *capra*, à qua & nomen sumpsit.

Derceto. *Semiramis* mater, speciosi adolescentis coitu prægnas facta, dum opprobrium timeret, natam mox puellam in diserta exposuit sylua, volucrosa quidē & referta multis auib. quæ *Semiramis*

eam idem ipsam nutriuerunt dato ex re nomine. *Syrorum* enim lingua *Semiramis* auitium signat.

Camillam reginam *Volscorum* armentalis *Eque* mammis & lacte ferino nutriuit pater *Merabus*, autore *Vergilio*.

Penelope ab *Icaro* & *Penibcea* parentibus in mare proiecta, à *Penelopibus* auibus nutrimentum suscepit, atque etiam nomen, quum prius *Arnea* diceretur.

Habidem *Hispaniæ* regem, *Fera*, *Canes*, *Sues*, & *Cerua* incredibili pauerunt humanitate.

In ore *Stesichori* infantis cecinit *Luscinia*. autor *Plin.* 10. cap. 29.

Pythagoras *Vrsam* omnibus formidolosam & cōspiciam feritate, apud se demulctam & exarmatā aluit. Quam dimissurus, verbis nescio quib. & quodā velut iureiurando adegit, vt nulli cunctarū animalū faceret iniuriam. Abiens illa se coniecit in latebras sylvarum, summaq; fide præstitit, in quo adiurata recesserat. Idē bovi segetes abrodenti quum verba quædā magica in aurem sufflasset, eumq; monuisset, vt inferendo agricolis dāno parceret, aiunt obedientissimū bouem à lacerandis frugibus destitisse. Credat qui volet. Hoc tamen prodit *Cælius* ex veterum monumentis.

Agrippina coniux *Claudij Cæsaris Turdum* habuit, imitantem sermones hominum, ætate *Plinij*.

Habebant & *Cæsaris* iuuenes *sturnum* & *Luscinias* Græco Latinoque sermone dociles.

Fuit & *Coruus* *Romæ*, qui sermone assuefactus, omnib. matutinis in rostra & forum deuolans *Tyberium*, *Germanicum*, & *Drusum Cæsares* nominatim, mox transeuntem populum Ro. salutabat.

Cecina *Volaterranus* equestris ordinis comprehensas *Hirundines* victoriæ nuntias amicis mittebat cum literis, quas earum pedibus ferendas alligabat.

Columba epistolas pedibus annexas obsidione *Mutinensi* in castra consulum pertulere *Decio Bruto* mittente.

Tygrin *Romæ* ostendit in cauea mansuefactā diuus *Augustus*.

Tyrtheo pecoris magistro *ceruus* fuit mansuefactus, & quæ *Syluia* puella pectebat ornabatq; violis. *Verg.* lib. 7. *Æneid.* Soror omni *Syluia* cura *Mollibus* intexens ornabat cornua setis, Pectebatq; ferum, puroq; in fronte lauabat. Ille manum patiens, mensæq; assuetus herili Errabat syluis, rursusq; ad limina nota Ipse domum fera quamuis se nocte ferebat. *Ouid.* lib. 10. idem ait de *ceruo cyparissi* his verbis: Gratus erat *Cyparisse* tibi, tu pabula ceruum Ad noua, &c.

Apes innocuæ sederunt in ore *Ambrosij* infantis.

Aues Basilio episcopo in heremo pabulum ministrarunt.

Corbiniani episcopi Romam euntis quum *Vrsus* asinū deuorafset, deuorati loco, sarcinam vectauit imperante præfule.

Securus abbas *Passerem* habuit manibus suis intrepidè aduolantem, & porrectum capientem cibum.

Laxatus è spelunca *Leo* famelicus in *Darium* martyrem, nõ solum non ei nocuit, ac etiam ab aliis feris eum tutatus est, sub Imperatore Numeriano.

Didimus abbas, & Anachoreta *colubros* & *serpentes* innocuos pedibus conculcabant.

Erasmo Campano Episcopo (qui Diocletiano imperate floruit) inter vastas nemorum solitudines *Coruus* pastum attulit.

Eadimondi Anglorum regis & martyris abscissum caput, lupus alioqui sæuissimus intactum seruauit & illæsum.

Eutycius *Vrsam* habuit sibi obsequiosum, & obedientem.

Mandato *Eustorgii* Mediolanensis episcopi *Lupus* iugo se submitit, & currum traxit, quo tria Magorum corpora aduehebantur in Italiam. Prius enim comederat duo iumenta, quibus currus ipse voluebatur.

Adrianus Imper. geminos *Leones* inusitata feritate horribiles & diuturna frèdentes inedia ad concerpendum raptim *Eleutherium* episcopum laxari imperauit, Qui tamen non solum non nocuerunt sancto, at pedibus eius aduoluti innocua reclinauerunt capita.

Egidio Atheniensi in deserta solitudine degenti, *Cerua*, ministrarium præbuit & alimentum.

Paulo primo Anachoretæ solitariam in latebris ferarum vitam agenti, *Coruus* quotidie dimidiatum panem afferebat. Quum autem eo venisset *Antonius*, vt Paulum ipsum videret, coruus integrum attulit panem, & propter nouum hospitem cibum duplicauit.

Paulus Leonensis *Draconem* mansuefecit.

Philippus apostolus *Draconi* imperauit, vt innocuus abiret in latebras. Quod & fecit *Draco*, nemini prorsus iniurius.

Heraclides philosophus *Draconem* habuit mansuefactum, eunti que & quiescenti solitum adesse & assistere velut comitem.

Syluestres aue: relicto nemore, intrepidæ aduolabant ad *Maxentium* abbatem Pictauiensem, eius manu tritici grana, & frustula panis rostro decerpentes.

Sindrigo Lituaniæ princeps post Vitoldum, *Vrsam* habuit, quæ omnibus matutinis relicto nemore domū eius accedens, fores pedibus percutiebat, apertoq; hostio porrectum capiebat cibum.

Thoas Achaius *Draconem* domi diu fouit. Considerans demum quàm periculosum esset serpentem alere, ipsum in solitudines procul tulit, atq; ibidem reliquit. Quo facto rediens, quum incidisset

in la

in latrones, & instantis periculi metu acclamasset, audita hominis voce aduolauit *Draco*. & aduersum vim latronum suppetias attulit.

Ferunt *Aiaci* Locrensi mansuetum *serpentem* fuisse quo cum bibebat, & versabatur.

Seruius *Ceruum* habuit, quam in expeditionibus suis habebat semper comitem, fingens *Dianæ* esse numen, a quo res gerendas auspicaretur.

Porus (quæ Alexander debellauit) habuit *Elephantum*, qui rectore iubente procumbebat in genua, & se submittebat. Autor *Curtius*.

Helias propheta cibum accepit a *Coruo* in torrente, cui nomen *Carith*.

Helenus abbas fatigatus sarcina (quam ferebat) *Onagrum* iussit accedere, & dorsum oneri submittere. Paruit fera, & quàm longè sancto placuit, onus ipsum peruexit. Idè a reperto *Crocodilo* flumem præteruectus est, quum neque pons adesset, nec appareret portitor.

Liberalis episcopus (qui sub Adriano passus est) post varia tormenta, famelico *Leoni* deuotus, fera ad eius pedes innocua procumbente, illæsus permansit.

Diuersæ quoque & horrendæ feritatis belluæ laxatæ sunt ad deuorandum *Mammetem* martyrem, quæ tamen sæuitiæ prioris immemores, ad eius pedes exarmatæ se prouoluerunt.

Habuit *Macarius* confessor in desertis nemorum locis vicinam cellæ suæ *Leanam*, cuius catulis carcis quum restituisset visum, fera obsequij memor, eidem pelles ouium, & pecudum (quas venabatur) afferebat.

Zorimo abbati paruit agrestis *Leo*.

Hanno Carthaginensis primus omnium *Leonem* mansuefecit.

Merihes, rex *Ægypti* *Cornicem* habuit adeo cicurem & mansuefactam, vt quoquo iussisset ille, epistolas deferret: non ignorans quò transuolandum esset, aut vbi considendum.

Carlus prodit *Cynocephalos* in *Ægypto* literarum ductus perdidicisse & saltationum gesticulosos motus.

Plinius scribit *Pantheram* patri cuiusdam *Philenis*, affectatoris sapientiæ, blanditam fuisse, vt delapsos in foueam catulos extraheret illinc.

Micia venatori in foueam lapso *Canes* multis latratibus dolorem restati, subsidium ferre voluerunt, eumque apprehensa mortuus veste illinc extraxere.

Mentor Syracusanus *Leonem* in Syria repertum, quum expauesceret, timenti protinus sese opposuit fera, eiusque vestigia cepit lambe re, similis adulanti, donec ex pede *Leonis* (in quo tumorem & vulnus animaduertent) surculum ingentem extraxerit, ipsumque

Leon

Leonem liberauerit cruciatu.

Helpis Samius viso in Africa *Leone* pauidus arborem conscendit. Tum *Leo* ad arborem procumbens, hiatu miserationē quærebat. Habebat enim ingentem spinam pedi infixam, quam quum reuellisset *Helpis* gratiam retulit, fera venatus aggerendo.

Christiana virgo *Viperis* & *aspidibus* (quarum simulachra excitabat nescio quis magus) deuota, euasit incolumis, & illæsa.

Vrsus laxatus fouea ad inferendam mortem *Carbonio* episcopo, relicta feritate eundem cœpit amplecti, & circum lambere. Eodem modo laxatus in *Donatillam* virginem *Vrsus* posita feritate ad eius pedes mansuetus decubuit.

Expositus famelicis *Leonibus* in prædam *Daniel* propheta euasit incolumis.

Pontianus martyr (qui passus est sub imperatore Antonio) geminos *Leones* in suam mortem laxatos exarmavit.

Vrsi laxati ad interficiendum *Pontium* episcopum decubuerunt ad eius pedes innocui.

Reperiuntur & alij sancti feris & belluis expositi, qui tñ mortem illam effugerunt, vt *Andronicus* Ephesus, *Albanus*, *Blandina* virgo, *Basilides*, *Benignus* presbyter, *Thecla*, *Dorotheus*, *Quirinius*, *Prisca*, *Pontianus*, *Probus*, *Taracus*, *Flocellus*, *Germanicus*, *Venantius*, *Marinus*, *Martina* virgo, *Mymas*, *Magnus* martyr, *Mammes*, *Theodosia*.

Androdus à Domino Africā prouinciam administrante quotidianis verberibus ad fugam coactus, secessit in deserta *Libyæ*: vbi cum obuio *Leoni* ad genua sua puoluto ingentē stirpē è cruento pede reuellisset, cœceptamq; saniem vulnere intimo expressisset, ferunt bestiam in hostimentum beneficij *Androdo* aliquot post annis comitem adhæsisse, & opimiores (quas venaretur) carnes præparasse. Pertæsus demū vitæ illius ferinæ *Androdus*, quū reliquisset antrū, fato inauspicato cōprehensus est à domini satellitibus, ferisq; adiudicatus. Vbi idē *Leo* (qui in venatu captus fuerat) agnitum medicum ab iniuria reliquarum bestiarum rutatus est. Perentibus ppter ea cunctis (qui aderant) pœna solutus est *Androdus*, eiq; populi suffragio donatus *Leo*. Quē quum tenui loro reuinctū cōpitatim per urbē traheret, sequentes cū plausu dixisse feruntur, Hic est leo hospes hominis, Hic est homo medicus leonis.

VERMES DIVERSI.

Campe genus est vermis, arboribus & herbis hortensibus infestissimum. *Columell.* lib. ii. Nec solū teneras audent erodere frondes *Implicitus* conchæ *Limax* hirsutaque *Campe*.

Cantharides vermiculi sunt virides aureis sparsi maculis, quorum succus

succus instar est veneni. *Quid.* In *Ibin.* *Cantharidum* succos dante parente bibas. Hinc adagium natum, *Mysia cantharis*: de homunculo abiectissimo.

Cenipeda, vermis est pilosus, multis pedibus arcuatim repens. Est & *Chrysalis* genus vermis.

Conueluolus vermis eruca minor, rodit pubescentes vuas.

Eruca vermis tenaciter hæret, repit in olerum folia, & abrodit, præsertim brassicas. Oliuam arborem turpi facie depastam relinquit. Nascitur tempore humido & lento.

Galba vermiculus est exilis, qui nascitur in æsculis.

Cnips vermiculus eroso ligno semper locū mutare nititur. Hinc adagium, *Cnips* in loco stare nō potens: in homines inconstantes.

Est & inter materiarum pestes *Tredo* vermis dictus quōd dentibus terat & erodat.

Cerastes vermis vbi tantum erosit, quantum ad corporis voluptationem satis est, generat alium.

Ips cornua & vites rodit, vt *Cips* frumenta, *Trips* ligna, *Sis* vestes.

Is vitra, *Midas* fabam.

Lampyrus noctu lucet, Latinè vocatur *Noctilaca* seu *Nitedula*.

Bombyx araneorum instar fila ducit tenuissima, quibus pretiosæ admodum vestes fiunt, quæ vocantur *Bombycinæ*. Aliter vocatur *Bombylius*, & *Necydalus*.

Lytta vermiculus nascitur in lingua canum, qui si catulis eximatur, nec rabidi fiunt, nec fastidium sentiunt.

Melolantha genus est scarabei, colore viridi nascens.

Mellepeda nomen sumpsit à pedum multitudine.

Mylochos est de genere blattarum, nascitur circa molas,

Oxytus multiples est, fusci coloris, sub lapidibus viuens, aut fuliginis vasis. Tactus arcuat sese, & in formam pilæ contrahit. Aliter dicitur *Tylus*. Is est qui aliter *Multipeda* vocatur.

Pytiocampe venenato sunt morsu. Nascuntur in pinu arbore.

Pyrausta vermis est de specie araneorū, fauis perniciosus. Volitat ad lucernas tantisper dum cōbustis alis pereat. Hinc adagium, *Pyraustæ* gaudere gaudium: De momentanea & breui lætitia.

Sanguisuga vermis est aquatilis, cruoris appetens. Aliter vocatur

Hirudo *Horatius* in arte: Non missura cutem nisi plena cruoris hirudo.

Crabrones ex putridis equorum carnibus enascuntur.

Solisuga genus est formicæ venenatæ, lucem refugiens. Vnde inditum nomen. Huic contrarium est cor vespertilionis.

Tarmes vermiculus carnem exedit. *Vitruuius* lib. 2. de Architectura: Sed ea q̄ habet in se plus caloris, præcreat & alit tarmitem,

ab eo que vitiatur.

Tinea libros & vestes abrodit. Horat. lib. 1. Epist. Aut tineas pascas taciturnus inertes.

Tipula sex habet pedes, tantæ leuitatis esse dicitur, vt super aquam cutrens non desinat. Plaut. Neque *Tipulæ* pondus leuius est, quàm fides lenonia.

Voluos vermiculus est prærodens pubescentes vvas. Aliter appellatur *Conuoluolus*.

Brucus vermicalus est volitans, sed sine alis, qui herbas erodit.

Xylophagus albus est & obæsus, nigro capite. Nascitur in carie lignorum, quæ corrodit. Hunc in Ponto & Phrygia comedisse, luxuria.

Tenebras amant *Blatta*, vitam lucemque fugiunt, in balneis maxime humido vapore progeneratæ. Verg. lib. 4. Georg. Lucifugis congesta cubilia blattis.

Rutuli aridam terram fodiunt, fauosque in modum spongiæ fistulosæ medicato melle cõficiunt.

Aranæus vermis est lanuginosus, & serpentis in modum repes, quo dissecto inueniri dicuntur intus vermiculi duo, qui ad alligari mulieribus ceruina pelle ante solis ortum, præstant ne cõcipiant. Flores arborum populatur, & ita quandoque abrodit, vt sterilecant.

Euprestis similis est scarabeo. Fallit inter herbas boue, vnde meruit nomen, deuoraturque tacto felle ita inflammat, vt rumpat.

Cantharolethrus brachia habet, & in cauda spiculum.

Asilus aculeum habet in ore. Latiusculis quibusdam bestiolis (quæ in fluuiis supernant) enascitur, frequens propterea iuxta aquas.

Oestrus aliter seu *Oestrus* appellatur. De hoc Verg. li. 3. Georg. Est lucos Silari circa, ilicibusque virentem. Plurimus alburnum volitans, cui nomen *Asilo*, Romanum est, *Oestrus* Graij vertere vocantes: Asper acerba sonans, quo tota exterrita syluis. Diffugiunt armenta, fugit mugitibus æther Concussus. *Asilium* quidam *Tabanum* vocant, alij diuersum faciunt. *Tabanus* autem nascitur ex ligno in quo plurimus est humor.

Chrysalis vermiculus duro cortice mouetur ad tactum aranei.

Cicidela vespere lucent per arua, Græci *Lampyrides* vocant.

Cossi gignuntur ex ligno. His veteres in cibo vsi sunt.

Gurgulio vermis est frumenti vel fabæ. Verg. lib. 1. Georg. populantque ingentem farris aceruum *Gurgulio*, atque inopi metuens formica senectæ.

Papiliones vermes sunt, ex quorum stercore enascuntur *Tineæ*. Lucernarum luminibus aduolant. His contrarium est iecur caprinum. Cæras depascuntur, & relinquunt excrementa, quibus *Teredines* gignunt.

guntur. Eorum aduentus veris initium indicat.

Petauri generantur sordibus aridi soli.

Rauca vermes nascuntur in radice quercus.

Phalangium simile est formicæ, sed maius tamē rufo capite, reliqua parte corporis nigra, albis intercurtantibus respersum guttis. Acerbius pungit, quàm vespa. Viuit circa furnos & molas. Ab eo percussis si alterum eius generis ostendatur, remedium affert.

Ricini vermiculi sunt, quibus infestantur canes.

Rhagio similis est nigro acino, ore minimo, sub aluum breuissimis pedibus tanquàm imperfectis. Quos momordit, eodem afficit dolore, quo *Scorpius*.

Asortion vermis est, cuius morsu genua labefactantur.

Myrmecion caput habet simile formicæ, Aluum nigram guttis albis distinctam. Eodem torquet dolore, quo vespa.

Tripha similes sunt culicibus. Sunt & alia pleraque nomina, vt *Chrysalis*, *Cymex*, *Collutus*, *Gryllus*, *Hepacontinus*.

SCULPTORES, CÆLATORES,

Statuarij, & Marmorarij.

Alchimedon nomen est cælatoris & vascularij apud Vergilium dicentem: Pocula ponam Fagina, cælatum diuini opus Alchimedontis.

Alcon nomen est argentarij, qui *Æneæ* pateram cælauit.

Plinius scribit proximos à Mentore fuisse *Bœtum* & *Agragata*. De *Alcone* & *Bœto* Vergilius in *Culice*: Nec pocula gratum *Alconis* referunt *Bœti*que *toruma*,

Eurycion nomen est fabri argentarij apud Verg. lib. 10. Quæ bonus *Eurycion* multum cælauerat auro.

Polycletus statuarius fuit, *Ageladis* discipulus, qui quantum reliquos superauit in forma hominum ad veritatem effigianda, tantum ab autoritate reddenda formæ minimum, quod *Phidiæ* & *Alcameni* datum est. Signa fecit ex ære nobilitata scriptorum præconio, vt *Astragalixontes*, id est, talis ludetes, De eo & aliis Mart. lib. 8. Quis labor in *Phiala*? docti. *Myos*? an ne *Myronis*: Mentoris an manus est, an *Polyclete* ruæ?

De *Euphranore* *Fabius* lib. 12. sic ait. *Euphranorem* admirandum facit, & cæteris optimis studiis inter præcipuos, & pingendi fingendi que idem mirus artifex fuit. *Iuuen. Sat. 3.* Hic aliquid præclarum *Euphranoris*, & *Polycleti*.

Mentor primus claruit argento cælando, qua in re magnam præmeruit laudem. Testimonium laudis ei perhibuit *Capitolinus Iupiter*, & *Ephesia Diana*, quibus consecrata fuerunt artis eius vasa. *Iuuenalis Satyri. 8.* Multus vtrique labor, raræ sine *Mentore* mensæ.

Phidias sculptor Atheniensis claruit minoribus simulachris scul-
pēdis. Idem fecit statuam Mineruæ ex auro & ebore amplitudine
x x v i cubitorum: in cuius scuto cælauit prælium Amazonum, &
Gigantomachiam, In soleis pugnam Lapytarū & Centaurorum.
Plinius eum vocat artificē nunquam satis laudatū. Fabius: Phidias
(inquit) diis quā hominibus efficiendis melior. In ebore verò lon-
gè citra æmulum, vel si nihil nisi Mineruam. Athenis, aut Olym-
pium in Elide Iouem fecisset. Mart. lib. 3. Artis Phidiacæ torru-
clarum, Pisces, aspicias, adde aquam, natantur.

Inter omniū opera præcipuam laudem meruerunt. *Tabula A-*
ristidis Thebani pictoris, quā centum talentis licitatus est rex Atta-
lus. *Medea & Ajax Timomachi*, quas tabulas Cæsar dictator emit-
talentis octoginta. Candaules rex Heraclidarum *Bularchi* picturā
in qua erat Magnetum, prælium, pari rependit auro. Rhodiis pe-
percit rex Demetrius, ne *Trotogenis* tabulā cremaret. Vesanus apud
pueri *Gnydiam Venerem* maximè nobilitauit. Immortale nomen
peperit Phidiæ *Iupiter Olympias*, vt Mentori *Capitolinus* & *Dia-*
na Ephesia. *Dyadumenus* molliter iuuenis Polycleti centum talentis
nobilitatus. *Cycliæ Tabulam Argonautas* talentis c x l i i i i. merca-
tus est Hortensius orator. Nicias Atheniensis pictam *Homeri* *necro-*
mantiam vendere voluit Attalo regi talentis l x. Zeusis pinxit
Archigallum, quā picturam l x. sesterciiis æstimatam Tiberius
princeps cubiculo suo inclusit.

Myro statuarius fuit numerosior in arte quā Polycletus. Vreba-
tur ære Deliaci. Ageladis fuit discipulus. Hunc maximè nobilita-
uit Bucula celebratis versibus. Fecit & Canē, & Discobolon &
Persea & Pristes, & Satyrum admirantem tibias, & Mineruam, &
Delphicos pentathlos Punctatiasta. Item Herculem. Cicadæ mo-
numentum, & Locustæ, & Apollinē. Ipse tamen corporum tenuis
curiosus, animi sensus non expressit. Iuuenalis Saty. 8. Et cum Par-
thasij tabulis signisque Myronis.

Lysippus Sicyonius adeo claruit sculptura, vt ab eo solo fingi vo-
luerit Alexander, quemadmodum pingi à solo Apelle. Horatius:
Edicto cauit, ne quis se præter Apellem Pingeret, aut alius Lysip-
po duceret æra. Hunc Plinius ait fecisse ad 610, opera.

Arcessilas sculptor fecit simulachrum Dianæ, in quo Simonides
lusit epigramma.

Callimachus sculpturam in tenuiorem, exquisitioremq; discipli-
nam reduxit. Nam ipse prius lapidem perforauit, minutatimque
tractauit.

Dioponus, & *Seybis* Cretensis, Sicyonem se contulere, vbi fuit
quondā præcipua omnium metallorum officina, ibiq; sculpendo
marmo

marmoris primi claruerunt.

Epitherses discipulus fuit Lysippi.

Praxiteles marmore nobilitatus est: duplicique Venere, Coa &
Gnydia, sed Gnydia præcipue, cui ob elegantem formam noctu
congressus est puer, relictis maculis tantæ libidinis indicibus,
Quintianus: Cedat, Praxiteles, cuius muliebris imago procacem
Impulit ad coitum iuuenem. Sunt tamen qui hoc dicant de alio
simulachro. Scripsit quinque volumina nobilium operum in toto
orbe, Speculum argenteum primus fecit.

Theodorus, & *Theladeus* fratres Samij, Rœci filij, sculptores celeberrimi fuerunt, quorum Theladeus Pythij Apollinis signum in Sa-
mo incepit, Theodorus Ephesi alio saxo absoluit: quibus simul
compositis, ita cohæsit & conuenit, vt ab vnico artifice & eodem
lapide factum videretur. Fuit etiam Theodorus nobilis archite-
ctus, qui suasisit vt carbonibus subiicerentur fundamentis templi
Dianæ Ephesiæ. Idem primus ferrum fundere docuit, & ex eo sta-
tuam fecit ferream.

Timotheus sculptor vnus fuit eorum, qui Mausolæum Arthemis-
siæ cælauerunt.

Calamis cælator fuit, cuius manu cælata duo pocula Germani-
cus Cæsar donauit Cassia Syllano. Fecit & Apollinem positum in
hortis Seruilianis.

Scopas cælauit Mausolæum cum *Bryaxi*, *Timotheo* & *Leocare*. Ab
oriēte cælauit Scopas, à Septentrione Bryax, à meridie Timo-
theus, ab occasu Leocares.

Pythis in fastigio Musolæi quadrigam fecit marmoream altitu-
dine pedum c x l. quæ totum opus inclusit.

Fecit *Menestratus* Herculem & Ephesi in templo Dianæ Heca-
tem tanta marmoris radiatione, vt in eius contemplatione æditui
admonerent parcere oculis.

Socrates sculptor fecit Charites in Propyleis Atheniensium.

Papippus Praxitelis discipulus fecit Zetū, & Amphionem, Dir-
cem & Taurum.

Eutichides Liberum patrem. *Timachides* fecit Apollinem canen-
tem cithara.

Philiscus Venerem in Octauie porticu. Item Latonam, Dianam,
Musas nouem, & nudum Apollinem.

Polycles & *Dyonisius* filius Timarchidis Iouem æde proxima,
Heliodorus, Panā & Olympum luctantes.

Polycharmus Venerem lauantem sese, & Dædalum astantem.

Lysias Quadrigam, currum, Apollinē, & Dianam ex vno lapide.

Amphistratus simulachrum Callisthenis historiarum scriptoris.

Agessander, Polydorus, & Athonodorus, Rhodij, ex vno lapide fecerunt Laconem & liberos, draconumque mirabiles nexus.

Craterus cum Pythodoro, Polydectes, cum Hermolao, Pythodorus cum Artemone palatinas Cæsarum domos replevere probatissimis signis.

Diogenes Atheniensis & *Carpatides*, decorarunt Pantheum Agrippæ.

Arcahilans fecit Lænam marmoream, quam Varro dixit se habuisse. Item aligeros ludentes cum ea Cupidines, quorum alij religatam tenerent, alij e cornu cogerent bibere, alij calcearent soccos, omnes ex vno lapide.

Coponius fecit x i i i. nationes quæ sunt circa Pontum.

Canachus statuarius simulachra fecit marmorea.

Sauros & Bathraces Lacones, fecerunt templa Octaviæ porticibus inclusa.

Myrmecides Quadrigam fecit cum agitatore, quam cooperuit alis musca.

Callistrates Formicas, quarum pedes & alia membra videri non poterant.

Mys cælator fuit argentarius. Martialis: Quis labor in Phiala? docti Myos. an ne Myronis?

Pyrgoteles sculptor fuit gemmarius, a quo solo gema sculpsisse voluit Alexander.

Alcimenem Atheniensem docuit Phidias, sculptorem nobilem, cuius permulta opera Athenienses in sacris ædibus posuere præclaramque Veneris imaginem extra muros, quæ appellatur Aphrodite Exapolis: huic supremam manum imposuit Phidias.

Agoracritum Parium docuit Phidias, quem adeo amavit, ut eius nomini pleraque ex suis operibus donauerit. Certavit Agoracritus in Alcmanæ de Venere facienda, vicitque Alcmanes, non opere, sed ciuitatis suffragiis contra peregrinum suo fauentis. Quare indignatus Agoracritus signum suum vendidit, ea lege ne Athenis esset, appellauitque Nemefim. Quod simulacrum positum est in Rhamnunte pago Atticæ, quod M. Varro omnibus signis prætulit.

Antipater Satyrum in phiala grauatum somno collocasse verius quam cælasse dictus est. Inter eos, qui in argento cælando claruerunt sequentes numerantur a Plinio. *Mentor, Agrages, Bæus, Mys, Antipater, Stratonicus, Cylicenus, Tauricus, Aristò, Onichus, Hecateus, Praxiteles, Possidonius, Ephesus, Ladus, Stratites*, qui prælia & armatos cælauit.

Zopyrus, qui Areopagitas, & iudicium Orestis cælauit in duobus scyphis x i t. pondo æstimatis.

Pyrrheas cuius duæ vnciæ viginti vnerunt: *Vlysses & Diomedes*

des erant in Phialæ emblemate Palladium furripientes. Fecit & iocos in paruulis potoriis.

Habuit & *Teucer* Crustarius famam.

Zenodorus Mercurij statuam fecit in ciuitate Gallie Aruernis. Item mādato Neronis colossum cx. pedum longitudine dicatum Soli.

Phidias emuli fuere Alcmenes, Critas, Nestocles, Hegleas. Deinde Agelades, Callon, Polycletus, Phragmon, Gorgias, Lacor, Mycon, Pythagoras, Scopas, Perelius.

Polycletus discipulos habuit Argium, Asopodorum, Alexim, Aristidem, Phrinonem, Dinonem, Athenodorum, Dameam, Clitorum, Myronem, Lycium. Olympiade xc v. florere Naucydes, Dynomedes, Canachus, Patrocleus.

Olympiade c i i. polydes, Ghephifodorus, Leocares, Epatodorus. Olympiade c i i i. Praxiteles, Euphranos. Olympiade c v i i. Echion, Thermachus, Olympiade c x i i i. Lysippus, Lystratus, Sthenis, Euphronides, Sostratus, Ion, Syllanion nullo doctore nobilis factus: qui discipulos habuit Theusim & Iadem. Olympiade c x x. Euthichides, Eutycrates, Lahippus, Chephifodorus, Timarchus, Pyromachus. Olympiade c l v. Antheus, Callistratus.

Pythagoras Reginus pancratiastem Delphis posuit. Hunc vicit

Leontius, qui fecit Stadiodromon a stylon, qui Olympiæ ostenditur. Et Lybin puerum nudum tabellas tenentem & ferentem mala. Syraculis autem claudicantem, cuius vlcis dolorem spectatores videbantur sentire. Item Apollinem Citharcedum. Primus nervos, & venas, & capillum diligentias expressit.

Pythagoras Samius pythagoræ Ahegini discipulus fecit signa fortunæ seminuda. Lahippus, Beda, Eutycrates discipuli fuerunt Lysippi. Eutycratis discipulus fuit Tysicrates Sicyonius.

Telephanes phœceus habitauit in Thessalia, vbi opera eius latuerunt. Fecit Larissam, Spirarchum, pentathlon, & Apollinem.

Aristides polycleti discipulus fecit quadrigas, & Aigas.

Iphicrates Lenam meretricem, quæ Aristogitonem & Harmodium tyrannicidas nullis vnquam tormentis adacta voluit pro-

dere. Aliorum & Sculptorum & Statuuariorum nomina sunt Cresilas, pericles Olympius, Cedhisidorus, Chereas, Ctesilaus, Demetrius, Dædalus Dynomees, Eutychides, Hegias, Butyreus, Lycius Myronis discipulus, Menechmus, Nancerus, Niceratus, polycles, Pyrrhus, phœnis Lysippidi discipulus, Stypax, Cyprius, Syllamò, Theodorus autor Labyrinthi Samij. Xenocrates Tysicratis discipulus, Ariston, Callases, Desias. Cantharus Sicyonius, Dæonyfidorus, Critæ discipulus, Deliaades Euphorion, Eunicus, & Hecateus.

Argenti cælatores Lesbocles, Prodorus, Pythodicus, Polygnotus, Scinus, Apollodorus, Androbolus, Asclepiodorus, Antimachus, Anthenodorus. Alia sunt infinita huiusmodi nomina apud Plinium lib. 34.

PICTORES DIVERSI.

Fuit *Phidias* initio pictor, pinxitq; Clypeum Athenis.

Paneus eius frater pinxit *Ægidam* Mineræ.

Bularchus Magnetum prælium.

Hygiemon primus in pictura marem sceminamq; discreuit.

Eumarus Atheniensis figuras omnes imitari ausus.

Cimon Cleonæus eius inuēta excoluit, obliquasq; imagines inuenit, articulis membra, distinxit, venas protulit, in veste rugas, & sinus inuenit.

Pythis certauit in Timagorā Chalcidensem de præstātia picturæ.

Polignotus Thasius primus mulieres lucida veste pinxit, instituit os adaperire, dentes ostendere, vultum ab antiquo rigore variare. Pinxit Delphis ædem & Athenis porticum, cuius partem etiam mercede pinxit *Mycon*.

Mycon alter minor filiam habuit Timaretē pictoricem.

Olympiade xc. fuerunt *Aglaophon*, *Cephisodorus*, *Phrylus* Euenor pater *Parhasij* pictoris.

Apollodorus Atheniensis primus species exprimere instituit, primusq; gloriam penicillo contulit. Fecit sacerdotem adorantem, & Aiace fulminatam.

Zeusis arte picturæ tantas opes sibi comparauit, vt in earum ostentatione Olympiæ nomen suum aureis intextū literis ostentaret. Postea opera sua donare instituit, vt *Alcmenam* Agrigentinis, *Pana* Archelao, quod nullum pretiū putaret esse illis dignum. Fecit & *Penelopē*, & *Athletam*, adeoq; sibi in illo placuit, vt versum subscriberet celebrem ex eo, inuisurum aliquem facilius, quam imitaturum. Fecit & magnificum *Iouem* in throno astantibus Diis, & *Herculem* infantem dracones strangulantem, *Alcmena* matre coram pauente, & *Amphitryone*. Tantā fuit diligentia, vt Agrigentinis facturus tabulam (quam in templo *Iunonis* *Lacinia* dicarent) virgines eorum nudas inspexerit, & quinque elegerit, vt quod in quaque laudatissimum esset, pictura redderet.

Æquales eius, & æmuli fuerunt, *Timanthes*, *Androcides*, *Eupompus*, *Parthasius* descendit in certamen cum *Zeuside*: & quum *Zeusis* derulisset vvas adeo iugèriose pictas, vt ad eas aues deuolarēt, *Parrhasius* lintheum attulit, veritate adeo representata, vt *Zeusis* alituum iudicio tumēs flagitaret, remoto lintheo ostendi sibi picturam, & intellecto errore palmā concederet: quoniam ipse aues

fefel

fefellisset, *Parrhasius* verò se artificem. Idem *Zeusis* postea pinxit puerum vvas ferentem, ad quas quum deuolassent aues, iratus est operi suo quod vvas pinxisset melius, quam puerum. Nam si puerum consummasset, aues timere debuerāt. Pinxit quoque *Helena* & *Marsiam* religarum. *Parrhasius* primus *Symmetriam* picturæ dedit, primus argutias vultus, elegantiam capilli, venustatem oris expressit, & artificum confessione in lineis extremis paleam addeprus est. Vide alia eius opera quam plurima apud *Plin.* Superatus est tamen à *Timante* in *Aiace*.

Pinxit *Timantes* *Iphigeniā* aris immolandam, parētibus propè lachrymātibus velato patris eius vultu, quem digne non poterat ostendere. Item *Cyclopem* dormientem. Alij in hac arte celebres fuerunt. *Euximidas* præceptor *Aristidis*, *Eupompus* *Pamphili*, *Apellis* *Pamphilus*, qui neminem minoris talento docuit annis decem. Quam mercedem ei dederunt *Apelles* & *Melantius*. Clari etiam extitere *Echion* *Therimachus*, quos omnes superauit *Apelles*, voluminibus editis, quæ etiā doctrinam continent. Cedebat tamen *Amphioni* de dispositione, *Asclepiodoro* de mensuris. Idem nauigauit *Rhodium* ad videnda opera protogenis pictoris excellentissimi. *Apelli* autē fuit perpetua consuetudo nullum diē quiquisunque negotiis occupatum præterire, quin lineam aliquam duceret ducendo exerceret artem. Ad eius officinam frequēter ventitabat *Alexander*, qui etiam edicto vetuit ne ab alio pingeretur. Venerem *Cois* inceptam moriens reliquit imperfectam, nec repertus est qui tam egregio operi vellet succedere. Pinxit *Alexandrum* *Magnum* fulmigerum in templo *Dianæ* *Ephesiæ* talentis xx. Numerosa insuper opera, quæ ponuntur à *Plinio*.

Aristides *Thebanus* æqualis fuit *Apelli*. Primus animum pinxit & sensus omnes expressit. Vnam eius tabulam *Attalus* rex centum talentis emisse fertur.

Asclepidorum in *Symmetria* mirabatur *Apelles*. Et *Mnason* tyrannus pro duodecim *Deis* dedit in singulos *Mnas* tricenas. Idem dedit *Theomnesto* in singulos heroas *Mnas* centenas.

Nichomachus *Aristodemi* filius, pinxit raptum *Proserpinæ*: Item *Vlyssē* pileatum, *Apollinem*, *Dianam*: Deū matrem leoni insidentem, & nobiles vaccas arreptantibus *Satyris*, & *Scyllā*. Fuitq; in ea arte omnium velocissimus. Discipulos habuit *Aristidem* fratrem. *Aristoclem* filium, & *Philoxenum* *Eretrium*, qui vltimus pinxit prælium *Alexandri* cum *Dario*: Item *Lasciuam*, in qua tres *Sileni* comessantur.

Nisophanes fuit elegans & concinnus. *Apellis* discipulus fuit *Perseus*.

Aristidi discipuli fuerunt *Niрос*, & *Aristippus*, qui pinxit *Satyrum* cum *scypho* coronatum *Aristippi* *Anorides* & *Euphranor*.
Pyreicus humilia secutus, humilitatis tamen summam adeptus est gloriam. Pinxit tonstrinas, sutrinas, asellos, & obsonia.
Serapion pinxit scenas & hominem pingere non potuit.
Dionysius nihil præter homines pinxit, vnde & *Anthropographus* dictus est.

Callicles parua quædam pinxit.

Antiphilus *Hesione*, *Alexandrum*, & *Philippum* cum *Minerva*, *Libèrum* patrem, *Cadmum*, *Europen*, *Gryllum*.

Arellus floruit Romæ paulò ante Augustum.

Amulius *Minervam*, quæ spectatè spectabat, quacumq; aspiceretur. Post eum in pretio fuere *Cornelius* *Pinus*, & *Aelius* *Priscus*.

Paucias *Sicyonius*, *Brietis* filius, discipulus fuit *Pamphili*, qui primus lacunaria pingere instituit. Paruas pingebat tabellas, maxime pueros. pinxit *Glycerem* coronarum inuentricem (quam amabat) sedentem cum corona.

Euphranor *Isthmius* fecit *Colossos*, & *Marmora*, ac *Scyphos* sculpt. Scripsit volumina de *Symmetria* & *Coloribus*.

Euphranoris coætaneus fuit *Cyclias*, cuius tabulam *Argonautas* *Horrensus* orator mercatus est talèris CXLIII. vt iam diximus.

Antidotus discipulus fuit *Euphranoris*, fecit *Clypeo* dimicantem, & *Luctatorem*, & *Tibicinem*.

Antidoti discipulus fuit *Nicias* *Atheniensis*, qui mulieres diligentissime pinxit. Eius opera multum probabat *Apelles*.

Maronites *Glaucionis* *Corinthij* discipulus, pinxit *Achillem* habitu virgineo occultatum *Vlyssè* deprehendente, & alia quædam.

Metrodorus Pictor fuit, & Philosophus magnæ celebritatis, quæ *Athenienses* miserunt *L. Paulo* *Æmilio*, post *Perseum* deuictum, petenti probatissimum Philosophum, ad erudiendos liberos, & *Victorem* ad triumphum excolendum.

Timomachus *Bizantinus* pinxit *Cæsari* dictatori *Aiacem* & *Medeam* tabulas l. xxx. talentis venundatas. Fecit insuper *Orestem*, *Iphigeniam*, & quædam alia.

Aristolaus *Pausiæ* filius, & discipulus pinxit eadè *Apillinis* *Delphis*.
Antiphilus puerum, ignem constantem, & lanificium, in quo properabant omnium mulierum pensa, *Satyrum* cum pelle, *Pantherina*, & alia multa.

Alcimachus pinxit *Dioxippum*, qui *Panratio* vicerat in *Olympia*.
Ctesilochi opus fuit *Iupiter* *Bacchum* parturiens, & ingemiscens muliebriter inter obstetrices & dearum clamorem.

Testidemus fecit *Oechaliæ* expugnationem, & *Laodomiam*.

Clesides

Clesides reginæ *Stratonices* iniuriam, à qua nullo honore fuerat exceptus. Pinxit & voluptatem cum piscatore, quem regina dicebatur amare.

Cratinus *Comædus* *Athenis* *Pompeium* pinxit.

Euclides bigam regis cum victoria.

Iphis *Neptunum* & victoriam.

Habron *amicitiam* & *Concordiam* & *deorum simulachra*.

Nicearchus *Venerem* inter *Gratias*, & *Cupidinem*. *Herculem* tristem *insaniæ poenitentia*.

Nealces *Venerem*, *Naumachiam* *Ægyptiorum* & *Perfarum*. Item *asellum* in littore *bibentem*, & *Crocodilum* ei *insidiantem*.

Aliorum nomina sunt *Oenias*, *Philiscus*, *Phalerion* *Simonides*, *Simus*, *Theodorus*, *Leotius*, *Theron*, *Tauriscus*, *Erigonus*, *Pasias*, *Aristonides*, *Amaxander*, *Aristobolus*, *Syrus*, *Arcesylas*, *Tisicratis* filius, *Coribas* *Nicomachi* discipulus, *Carmanides* *Euphranoris*, *Dionysiodorus* *Colophonius*, *Diogenes*, *Eutymedes*, *Heraclides*, *Macedo*, *Mydon* *Phylomachi* *statuarij* discipulus, *Mnasitheus* *Sicyonius*, *Mnasidemus*, *Nessus*, *Polemon* *Alexandrinus*, *Theodorus* *Samius*, *Tadius*, *Xenon* *Neoclis* discipulus.

Mulieres pictrices fuerunt *Timarete* *Mycaonis* filia. *Irene* *Cratini* pictoris filia & discipula. *Aristarete* *Nearchi* filia & discipula. *Lala* *Cizicena*, *Martia*, *M. Varronis*. Hæc omnia decerpta sunt ex *Plinio*, ne quis fortè opinetur me ex aliena opera laudem promereri velle.

PIGMENTA.

Inter pigmenta numerantur *Minium*, *Armenium*, *Cymbaris*, *Chrysololla*, *Indicum*, *Purpurissum*, *Synopsis*, *Rubrica*, *Parethonium*, *Melinum*, *Eretria*, *Auripigmentum*, *Orcha*, *Cerussa*, *Sandaraca*, *Sandis* *Syricum*, *Atramentum*, *Appianum*.

Colorum nomina sunt *Andricelon*, *Ostreon*, *Prasinò*, *Crococides*, *Cyaneus*, *Cynabari*, *Xanthus*, *Phæus*, *Phlogoleucus*, *Leucopheus*.

Genera colorum apud *Gellium* lib. 2. cap. 25. sunt *Rufus*, *Ruber*, *Flauus*, *Fulvus*, *Rubidus*, *Phœnicus*, *Rutilus*, *Luteus*, *Spadix*, *Cæsius*.

FABRI, ET ALII ARTIFICES.

Epeus, autor fuit illius machinæ, qua delitescentes *Græci* *Troiam* noctu ceperunt dolo. *Verg.* lib. 2. *Æneid.* Et *Menelaus*, & ipse doli fabricator *Epeus*.

Didymaon autor fuit cuiusdã *clypei*, quem *Æneas* dedisse fertur *Niso* cursori *peractis* *Iudis*, qui fiebat in *Sicilia* ad *Anchise* tumulum. *Verg.* Et *clypeum* efferri iussit *Didymaonis* artes: Hoc iuuenem egregium præstanti munere donat.

Perillus reperit æneum taurum, ad torquendos fontes, vt eo suppositi

Aristidi discipuli fuerunt *Niрос*, & *Aristippus*, qui pinxit *Satyrum* cum *scypho* coronatum *Aristippi* *anroides* & *Euphranor*.

Pyreicus humilia secutus, humilitatis tamen summam adeptus est gloriam. Pinxit *tonstrinas*, *sutrinas*, *afellos*, & *obsonia*.

Serapion pinxit *scenas* & hominem pingere non potuit.

Dionysius nihil præter homines pinxit, unde & *Anthropographus* dictus est.

Callicles parua quædam pinxit.

Antiphilus *Hesione*, *Alexandrum*, & *Philippum* cum *Minetua*, *Libèrum* patrem, *Cadmum*, *Europen*, *Gryllum*.

Arellus floruit Romæ paulò ante Augustum.

Amulius *Minerua*, quæ spectatè spectabat, quacumque aspiceretur.

Post eum in pretio fuere *Cornelius* *Pinus*, & *Astius* *Priscus*.

Paucias *Sicyonius*, *Brietis* filius, discipulus fuit *Pamphili*, qui primus *lacunaria* pingere instituit. Paruas pingebat tabellas, maxime pueros. pinxit *Glycerem* coronarum inuentricem (quam amabat) sedentem cum corona.

Euphranor *Isthmius* fecit *Colossos*, & *Marmora*, ac *Scyphos* sculpt. Scripsit volumina de *Symmetria* & *Coloribus*.

Euphranoris coætanus fuit *Cyclias*, cuius tabulam *Argonautas* *Horrensus* orator mercatus est talèris CXLIII. ut iam diximus.

Antidotus discipulus fuit *Euphranoris*, fecit *Clypeo* dimicantem, & *Luctatorem*, & *Tibicinem*.

Antidoti discipulus fuit *Nicias* *Atheniensis*, qui mulieres diligentissime pinxit. Eius opera multum probabat *Apelles*.

Maronites *Glaucionis* *Corinthij* discipulus, pinxit *Achillem* habitu virgineo occultatum *Vlyssè* deprehendente, & alia quædam.

Metrodorus Pictor fuit, & Philosophus magnæ celebritatis, quæ *Athenienses* miserunt *L. Paulo* *Æmilio*, post *Perseum* deuictum, petenti probatissimum Philosophum, ad erudiendos liberos, & *Victorem* ad triumphum excolendum.

Timomachus *Bizantinus* pinxit *Cæsari* dictatori *Aiacem* & *Medeam* tabulas LXXX. talentis venandas. Fecit insuper *Orestem*, *Iphigeniam*, & quædam alia.

Aristolaus *Pausiæ* filius, & discipulus pinxit eadè *apillinis* *Delphis*.

Antiphilus puerum, ignem conflagrantem, & lanificium, in quo properabant omnium mulierum pensa, *Satyrum* cum pelle, *Pantherina*, & alia multa.

Alcimachus pinxit *Dioxippum*, qui *Panratio* vicerat in *Olympia*.

Ctesilochi opus fuit *Iupiter* *Bacchum* parturiens, & ingemiscens muliebriter inter obstetrices & deorum clamorem.

Testidemus fecit *Oechaliæ* expugnationem, & *Laodomiam*.

Clesides

Clesides reginæ *Stratonices* iniuriam, à qua nullo honore fuerat exceptus. Pinxit & voluptatem cum piscatore, quem regina dicebatur amare.

Cratinus *Comædus* *Athenis* *Pompeium* pinxit.

Euchides bigam regis cum victoria.

Iphis *Neptunum* & victoriam.

Habron *amicitiam* & *Concordiam* & *deorum simulachra*.

Nicearchus *Venerem* inter *Gratias*, & *Cupidinem*. *Herculem* tristem *insaniæ* *pœnitentia*.

Nealces *Venerem*, *Naumachiam* *Ægyptiorum* & *Perfarum*. Item *afellum* in littore bibentem, & *Crocodilum* ei insidiantem.

Aliorum nomina sunt *Oenias*, *Philiscus*, *Phalerion* *Simonides*, *Simus*, *Theodorus*, *Leotius*, *Theron*, *Tauriscus*, *Erigonus*, *Pafias*, *Aristonides*, *Anaxander*, *Aristobolus*, *Syrus*, *Arcesylas*, *Tisicratis* filius, *Coribas* *Nicomachi* discipulus, *Carmanides* *Euphranoris*, *Dionysiodorus* *Colophonius*, *Diogenes*, *Eurymedes*, *Heraclides*, *Macedo*, *Mydon* *Phylomachi* *statuarij* discipulus, *Mnasitheus* *Sicyonius*, *Mnasidemus*, *Nessus*, *Polemon* *Alexadrinus*, *Theodorus* *Samius*, *Tadius*, *Xenon* *Neoclis* discipulus.

Mulieres pictrices fuerunt *Timarete* *Mycaonis* filia. *Irene* *Cratini* pictoris filia & discipula. *Aristarete* *Nearchi* filia & discipula. *Lala* *Cizicena*, *Martia*, *M. Varronis*. Hæc omnia decerpta sunt ex *Plinio*, ne quis fortè opinetur me ex aliena opera laudem promereri velle.

PIGMENTA.

Inter pigmenta numerantur *Minium*, *Armenium*, *Cymbaris*, *Chrysololla*, *Indicum*, *Purpurissum*, *Synopsis*, *Rubrica*, *Parethonium*, *Melinum*, *Eretria*, *Auripigmentum*, *Orcha*, *Cerussa*, *Sandaraca*, *Sandis* *Syricum*, *Atramentum*, *Appianum*.

Colorum nomina sunt *Andricelon*, *Ostreon*, *Prasinò*. *Crococides*, *Cyaneus*, *Cynabari*, *Xanthus*. *Phæus*, *Phlogoleucus*, *Leucopheus*.

Genera colorum apud *Gellium* lib. 2. cap. 25. sunt *Rufus*, *Ruber*. *Flauus*, *Fulvus*. *Rubidus*, *Phœnicæus*, *Rutilus*, *Luteus*, *Spadix*, *Cæsius*.

FABRI, ET ALII ARTIFICES.

Epeus, autor fuit illius machinæ, qua delitescentes *Græci* *Troiam* noctu ceperunt dolo. *Verg.* lib. 2. *Æneid.* Et *Menelaus*, & ipse doli fabricator *Epeus*.

Didymaon autor fuit cuiusdam clypei, quem *Æneas* dedisse fertur *Niso* cursori peractis ludis, qui fiebat in *Sicilia* ad *Anchise* tumulum. *Verg.* Et clypeum efferti iussit *Didymaonis* artes: Hoc iuuenem egregium præstanti munere donat.

Perillus reperit æneum taurum, ad torquendos fontes, ut eo suppositi

suppositis flammis inclusi, mugitum bouis imitarentur. Quod genus tormenti ipse primus expertus est, mandante. Phalaride. Propert. lib. 2. Nonne fuit satius duro seruire tyranno, Et gemere in tauro saepe Perille tuo.

Lycæon Gnosius faber fuit & artifex ensis, quæ Ascani⁹ dedit Euryalo. Verg. lib. 9. Humero simul exiit ensẽm Auratũ, mira quem fecerat arte Lycæon Gnosius, atq; habilem vagina aptarat eburna.

Vulcanum Poëtæ faciunt fabrum deorũ & Iouialium fulminum artificem. Idem solis currum fecisse fertur, Ouid. iib. 2. Met. Gensor cunctatus ad altos Deducit iuuenem Vulcania munera currus. Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ Curuarura rotæ, radiorum argenteus ordo, Per iuga Chrysoliti, positæq; ex ordine gemmæ. Clara repercusso reddebant lumina Phœbo.

Dædalus, primus in formis animalium (quas veteres plastæ cæcas fingeant & immobiles) oculos induxit, & abditis quibusdã neruis effecit, vt huc & illuc mouerentur adeo scite, vt spectantibus viuere, & ingredi viderentur. Idem signæ Venerem fabricasse dicitur, quæ argento viuo infuso moueretur. Fecit insuper Cretæ labyrinthum, quo inclusus, alis sibi & nato confectis, per viam mortalibus negatam periculum effugit. Hinc opera Dædala vocantur ingeniosa. De eius Labyrintho Ouid. lib. 8. Dædalus ingenio fabre celeberrimus artis Ponit opus, &c.

Mamurius, faber ærarius fabricauit Saliorum Ancylia, qui propterea nomẽ eius solebãt canere suis carminib. Vertumnus apud Propert. lib. 4. simulachrum suum à Mamurio ex ære formatũ dicit: ideoq; precatur, vt eius cineri terra sit leuissima. Hæc autem Vertumni verba: Stipes acerbus erã properãti falce dolatus Ante Numã gratia pauper in vrbe de⁹. At tibi Mamuri formæ cælator ahenæ, Tellus artifices ne terat Osca manus. Qui me tam docilis potuisti fundere in vsus, Vnum opus est, operi nõ datur vnus honos.

Phereclus, abietarius faber Paridis ad Helenæ raptum nauigaturi naues fecisse dicitur. Hinc nauis Phereclæa dici solet. Ouid. in Epist. Paridis, Hac duce Sigæo dubias à littore feci, Longa Phereclæa per freta puppe vias.

Callicrates, fuit minorum opusculorum fabricator, qui muscã fecit alis quadrigam cum agitatore legentẽ. Fabricauit & nauem, quam auicula pennis integebat.

Myrmecides, fecit formicas tam tenues, vt vix membra videri possent.

Plegius, Nouionensis episcop. artem aurificiam exercuit, in qua quicquid faciebat erogebat pauperibus.

Ferunt *Harmonidem*, Troianum fabrum fuisse vnum ex eorum nume

numero, qui Paridis Spartam ituri naues fabricauerunt.

Acesæus, natione Patarenis, & *Helicon* Caristius duo fuerunt celebratæ artis artifices, qui Peplum Palladis Poliadis (quæ in arce Atheniensium colebatur) contexerunt. Hinc adagium natum, Acesæi & Heliconis opera: De his quæ singulari sunt artificio.

Glaucus, Samius primus æris ferruminationem inuenit.

Sothericus, faber fuit lignarius, cuius opera priscam illam & rudem simplicitatem præ se ferebant. Hinc natum prouerbium, Sotherici lecti. De re vili, & minimè ambitiosa.

Elico, faber fuit, qui autore Plin. ob artem fabrilem Romæ commoratus est.

Artemon, faber fuit loripes, authore Plutarcho in Pericle.

Stasistrates, fuit artifex Alexandro Macedoni gratissimus, qui dicebat Thraciæ montem Athon in hominis statuam formari exculpique posse.

Vatinus, Beneuentanus fuit artifex Calicum vitreorum. Hinc Vatinia vocantur vasa vitrea. Mart. lib. 10. Vatiniorum proxineta fractorũ. Idem in distichis: Vilia sutoris Calices monumẽta Vatini Accipe. Is fuit distorti corporis, Sutrinæ alumnus, ediditq; munus gladiatorium Beneuenti Autore Cornelio Tacito.

Mycon, artifex nobilis buculam fecit æneam. Græcis primũ, deinde Ausonianis versibus celebratã. Propert. Atq; aram circum steterant armenta Myronis. Quatuor artificis viuida signa boues.

Architas, faber simulachrum Colubæ fecit ex ligno, libramentis ita suspensum & aura spiritus inclusa atque occulta concitum, vt ipsum volaret. Autor Gell. lib. 10. cap. 12.

Telophante, faber fuit lignarius, victum sibi quæritans in faciendis curribus, quem tamen postea felix fortuna ad Lydorum regnum euexit.

Diphilus, architectus fuit tardissimus in perducendis ad finem susceptis operibus. Vnde factus adagio locus. Diphilo tardior.

Tericles, calices torno faciebat ex Terebintho. Plinius.

ARCHITECTI NOBILES.

D*emocrates*, Alexandriam metatus est.

Spintharus, Corinthius Delphicum templum construxit.

Ctesiphon, replũ Dianæ Ephesæ vbi simulacrũ ipsius deæ vitigineum fuerat. Plin. Operi, inquit, præfuit Ctesiphon architectus.

Meleagenes, fanum Mineruæ Priensis.

Theodorus Phocensis fecit Tholum Delphicum.

Philo Atheniensis armamentarium Pyrei.

Hermogenes, ædem Doricam Inonis Magnesiæ.

Sugilas, mausoleum Artemisiæ.

Zonodotus, nobile pavimentum Pergami.

Hermodorus, nomen est architecti, qui obeliscum fecit.

Zmilus, *Rholus*, & *Theodorus*, architecti, fecerunt Labyrinthum Lemnium.

Valerius Ostiensis architectus fuit, qui theatrum Romæ textit.

Mnesicles architectus arcem Athenis ædificauit. Autor Plutarchus in Pericle.

Nicon, pater fuit Galeni geometriæ & architecturæ peritissimus.

Apollodorus, Traiani forum, Methodeum & Gymnasium Romæ fabrefecit. Hunc interfecit Adrianus.

Eupalinus Megaræsis, filius Naustrophi, *Rhacchus*, Philei filius, & *Mandrocles* Samius, nomina sunt Architectorū apud Herodotum.

CONDITORES DIVERSORVM

Locorum, & Ædificiorum.

Antenor condidit Patauium urbem. Verg. lib. 1. Æneid. Hic tamen ille urbem Pataui sedesque locauit Teucrorum.

Romulus, Romam. Verg. lib. 1. Æn. Inde lupæ fuluo nutricis tegmine lætus Romulus excipiet gentē, & Mauortia condet Mœnia, Romanosque suo de nomine dicet, Ascanius Albam.

Philoctetes, Petiliam urbem Brutiorum, Verg. lib. 3. Æn. Parua Philoctetæ subnixa Petilia muro.

Dido, Carthaginem. Verg. lib. 4. Æn. Fœmina quæ nostris erās in finibus urbem Exiguam pretio posuit. Dido apud eundem sic loquitur: Urbem præclaram statui, mea mœnia vidi.

Dardanus, Troiam, Verg. lib. 9. Æneid. & lib. 8. Et Troiæ Dardanus autor.

Danae, Actisij filia Ardeam urbem Italiæ. Verg. lib. 7. Quam dicitur urbem Acrifioneis Danae fundasse colonis. Plin. lib. 3. Ardea à Danae Persei matre condita.

Catillus, Arcas, Tybur oppidum Romæ vicinum, Verg. libro 7. Tum gemini fratres Tyburtia mœnia linquunt: Fratris Tyburti dictam cognomine gentem.

Ceculus, Præneſte. Verg. lib. 7. Nec præneſtinæ fundator defuit urbis.

Arcades Pallantæum oppidū, situm in monte Palatino. Verg. lib. 8. Arcades his oris genus à Pallante profectum, Delegere locū, & posuere in montibus urbē Pallantis proqui de nomine Pallantæū.

Neptunus muros Troiæ, Verg. lib. 9. Æn. An non viderunt mœnia Troiæ Neptuni fabricata manu considere in ignes.

Diomedes Arpos, oppidum Apuliæ. Verg. libro 10. Atque iterum in Teucros Ætolis surgit ab arpis Tyrides. Aliter vocatur Argyripa. Idem lib. 11. Ille urbem Argyripam patriæ cognomine gentis

Victor

Victor Gargani condebat Iapygis agris.

Cadmus, Thebas Bœotias. Ouid. lib. 3. Meta. Hos operis comites habuit Sidonius Hospes, Quū posuit iussa Phœbeis fortib. urbem.

Amphion, muros Thebarum. Horat. in Arte: Dictus & Amphion Thebæ conditor urbis.

Capys, Capuam, Syllius lib. 11. Tum Capys vt primus dederit sua nomina muris. Verg. Et Capys hinc nomē Cāpanæ dicitur urbis.

Munacius Plancus, vir consularis, & prætorius, & Ciceronis discipulus, Lugdunum urbem.

Telegonus, filius Vlyssis, Tusculum oppidum Italiæ. Propert. lib. 2. Quid peris Æxi mœnia Telegoni.

Galli, Mediolanum. Claud. Continuò sublime volans ad mœnia Gallis Condita, lanigeræ ostentantia pellem.

Semiramis, Babylonem. Propert. lib. 3. Perfartum statuit Babylonæ Semiramis urbem.

Cæsar Augustus Nicopolim ciuitatem in memoriam victoriæ suæ de Antonio & Cleopatra. Autor Suet.

Buſyris, Thebas Ægyptias.

Ogdous, Memphim urbem Ægypti.

Archias, Syracusas.

Cleopes, rex Ægypti pyramidem magnificentissimam.

Masilienses, Niceam.

Alexander, Alexandriam urbē Ægypti. autoribus Plin. & Curtio.

Amazones, Ephesum.

Mithridates, Eupatoriam,

Alexāder, Heracleā: Antiochus, Laodiceam: Darius, Susas urbem persidis: Phoroneus, Argos: Ninus, Niniuē: Sichē, Sidonē: Ocnus, Mantuā: Agenor, Tyrū: Amyclas filius Lacedæmonis regis, Amyclas urbem Laconia: Neleus pater Nestoris, Pylon. Ouid. in Epist. Nos Pylon antiqui Neleia Nestoris arua Misimus. Romulus, Asylum. Ouidius lib. 3. Fast. Romulus vt saxo lucum circumdedit alto Quilibet huc dixit confuge, tutus eris. Paranus phœnicum dux Misiliam: Pylis, Metapontum: Iapygas, Iapix Dædali filius: Coram, Dardanus: Agyllam, Pelatgi: Diomedes Beneuentum.

SEPTEM ORBIS MIRACULA.

Septem fuerunt ædificia toto orbe cantatissima, quæ propter operis magnitudinē & sumptū incredibilē extitere loco miraculi, vt nihil diuinius ars humana posset confingere aut excogitare. Fuerunt autem hæc: pyramides Nili, Turris paria, Muri Babylonis, Templum Dianæ Ephesæ, Simulachrum Mausoli, Colossus Solis apud Rhodios, & Simulachrum Iouis Olympici, quibus nonnulli addunt domum Cyri Mædorum regis.

Pyramides, in primis erant structuræ & moles lapideæ infernè quadratæ sursum versum acutæ, quas Ægypti reges superponendas tumulis erigebant, aut ad inanè diuitiarum ostentationem, aut vt populi torporè excitarent. Earum vna saxo naturali fuit elaborata, & rubrica, cuius ambitus per frontè centum duos pedes colligebat, longitudo erat cXLIII. pedum, altitudo LXI. Alia fuit facta ex Arabicis lapidicinis quam sexcenta hominū millia viginti annis construxisse memorantur. Tres aliæ fuerūt annis LXXVIII. & mensibus quatuor factæ. Plinius scribit M. DCCC. talenta fuisse erogata in raphanos, allium & cepas, quibus artifices vescebantur in extruenda earum vna. Quo argumento coniectare est quanta quàmque prodigiosa fuerit aliarum rerum impensa. Omnium amplissima cōtinēbat octo soli iugera, quatuor angulorum partibus interuallis per DCCCLXXXVIII. pedes singulorum laterum altitudo pedes viginti quinque. Secundæ singula interualla per quatuor angulos pars DCCXXXVII. pedes comprehendebant. Tertia erat minor prædictis, sed multò spectatior Æthiopicis consurgens lapidibus, trecentis sexaginta tribus pedibus inter angulos. Omnium minimam fecit Rhodope meretricula Æsopi fabularis cōserua, diuitiis illis, quas meretricio quæstu sibi cōparauerat. Herodorus in Euterpe scribit Cleopè Ægypti regē fecisse Pyramidē ex Arabicis lapidibus, cuius longitudo erat quinq; stadiorum, latitudo decem passuū, altitudo octo passuū, in qua decem annos fuisse cōsumptos memorat. Fecit & aliam viginti annis absolutā, in qua tantum perfudit pecuniæ, vt nimio sumptu attritus, filiam (quam habebat formosissimam) coactus sit prostituere. Ea est in qua M. DCCC. talenta in cepis & raphanis erogata prædiximus. Herodorus alias cōplures memorat, quas volens omitto, quoniam prædictæ satis arguunt, quam otiosa fuerit illorum regū & opera, & prodigientia De Pyramidibus Lucan. lib. 8. Quum Ptolemæorū manes seriemque pudendā Pyramides claudant indignaq; Mausolea. Martial. Barbara Pyramidum sileat miracula Memphis.

Memoratur etiam turris illa, quam Ptolemæus fecit in Pharo insula non ad alium vsū quam nocturnos ignes nauarum cursui ostendendos. Hanc autem constituit talentis DCCC. Sistrato architecto, qui structuræ tantæ suum inscripsit nomen.

His miraculis annumerantur *Babylonis* muri, quos Semiramis condidit, aut saltem ruinosos reparauit, coctilibus laterculis, & bitumine ferruminatis ductūm pedū altitudine, latitudine vero quinquagenum pedum, adeo vt quadrigas inter se occurrentes reciperent, turreseq; haberent CCC. plures multò habituri, nisi aliqua ex parte paludes pro mœnibus fuissent. Huic autem operi portento-

roso

roso adhibita sunt trecenta hominum millia. De Babylone. Propert. lib. 3. Persarum statuit Babylona Semiramis urbem, Vt solidum cocto tolleret aggere opus.

Et duo in aduersum misit per mœnia currus, Ne possent tacto stringere ab axe latus. Duxit & Euphratem medium, qua condidit arces. Iussit & imperio surgere Bactra caput. Herodot. scribit muros Babylonis habuisse crassitudinem quinquaginta cubitorum regionum, celsitudinem ducentorum. Per ambitum centum portæ stabant arcæ, omnes cum cardinibus.

Templum *Dianæ* Ephesæ factum est à tota Asia ducentis & viginti annis. Hoc autem in solo palustri fecere, ne terræ motum sentirebat hiatus timeret. Et ne in lubrico & instabili tantæ molis fundamenta locarentur, antè calcatis ea substrauere carbonibus, deinde velleribus lanæ. Templi longitudo erat CCCXXV. pedum latitudo CCXX. Columnæ in eo centum vigintiseptem à singulis regibus factæ, ex quibus XXXVI. erant cælata. Operi præfuit Ctesiphon.

Artemisia, regina Caria Mausolo marito mortuo sepulchrum erexit inter orbis miracula annumeratū, cuius altitudo attollebatur XXV. cubitis: cingebatur columnis XXXVI. Patebat ab austro & septentrione LXIII. pedes. Toto circuitu continebat pedes CCCXI. Ipsum ab Oriente cælauit Scopas, à Septentrione Briax, à meridie Timotheus, ab occasu Leocares. Regina opere nondum absoluto concessit fati: Artifices tamen non recesserunt nisi cōsummato. Ab hoc sepulchro omnia regum & imperatorum monumenta, quæ prætiosa sunt, vocantur Mausolea. De hoc Propertius lib. 3. Nec Mausolæi diues fortuna sepulchri. Mortis ab extrema conditione vacat. Martial. lib. 1. Aëre nec vacuo pendentia Mausolæa Laudibus immodicis Cares ad astra ferant.

Colossus Solis apud Rhodios fuit LXX. cubitorum altitudinis, qui post quinquagesimum sextum annum terræ motu prostratus, iacens quoque fuit miraculo. Pauci pollicem eius amplectebantur. Maiores erant digiti, quàm pleræq; statuæ, Vasti specus hiabant defractis membris. Spectabantur intus magnæ molis saxa. Factus est hic Colossus annis duodecim, trecentis talentis. Artifex fuit Chares Lyndius Lysippi discipulus. Soldanus Ægypti quum insulam Rhodum inuasit, ex are huius statuæ DCCC. camelos onerasse fertur. Ab hoc Colosso Rhodij vocantur Colossenses, & Rhodos Colossicola.

Inter orbis miracula recensetur simulachrum *Iouis* Olympici, quod Phidias fecit ex ebore. Propertius lib. 1. Nam neq; Pyramidū sumptus ad sydera ducti, Nec Iouis Elæi cœlū imitata domus.

Sunt qui addant *domum Cyri* Medorum regis, quam fabricauit, Memnon, alligatis auro lapidibus.

De his miraculis & aliis quibusdam aedificiis Politianus in Mantro sic inquit: Nec vetus immensum fuerit quæ sparsa per orbem Gloria septena celebrat spectacula fama: Nam neque belligeris Babylon pulsata quadrigis, &c.

ALIA OPERA, ET AEDIFICIA
sumptuosa & magnifica.

Vergilius scribit Didonem fecisse *Templum Iunoni* donis opulentum Ærea cui gradibus surgebant limina, nexæque Ære trabes, foribus cardo stridebat ahenis.

Eodem autore Iarbas rex Getulorum *Templa Ioui* centum latis immania Centum aras posuit, vigilemque sacrauerat ignem. Excubias diuûm æternas.

Idem lib. 7. scribit *domum Latini* regis centum columnis fuisse sublimem, & cedrinis auro simulachris ornata.

Regiam solis describit Ouidius li. 2. Metam. his verbis. Regia solis erat, sublimibus alta columnis, Clara micante auro flammâsq; imitante Pyropo: Cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat. Argenti bifores radiabant lumine valvæ. Materiam superabat opus: nam Mulciber illi Æquora cælarat medias cingentia terras, Terrarumque orbem, cælumque quod imminet orbi.

M. Æmylius Scaurus Syllæ priuignus in aedilitate sua *Theatrum* fecit altitudine ccc. lxx. columnarum, cuius pars scenæ erat e marmore, media e vitro, columnarum imæ xlvi. pedum. Erant inter columnas signa ærea ccc. numero. Cauca capiebat hominum lxx. millia. Autor Plin. lib. 36.

Obelisci vocantur structuræ minores Pyramidibus deorsum versus specie quadrata, in angustum verticem desinentes, & paulatim gracilescentes, Ægypti reges quatuor fecerunt obeliscos cccclxx. cubitorum longitudine.

Ramises rex Ægypti (cuius ætate captum est Ilium) obeliscum fecit quadraginta cubitorum, & alium longitudine vndecenis pedibus, per latera cubitis quatuor, quem fecisse dicitur viginti hominum millia. Cuius operis admiratione factum est, ut quum Syenem oppidum expugnaret Cabyres rex, verumque esset incendio ad crepidines obelisci, extinguere ignem iuberet, molis reuerentia.

Obeliscum posuit Phius xlv. cubitorum.

Ptolemæus vnum Alexandriae lxxx. cubitorum.

Alij duo fuerunt Alexandriae quos excidit Mesphees rex xlii. cubitorum.

Alius fuit excisus à rege Semneferteo cxxv. pedum.

Nunco

Nuncoreus filius Sesostris vnum fecit c. cubitorum.

Dædalus *Labyrinthum* fecit in Creta, tanta viarum perplexitate, ut introitibus non pateret reditus. Ver. lib. 6. Hic labor ille domus, & inextricabilis error.

Fuit & Ægyptius *Labyrinthus*, lapideis e Paro colūnis in introitu, reliquis Syenitis. Fuit & tertius in Leno, quartus in Italia, omnes lapide polito, fornicibus tecti, Lemnius habebat cl. colūnas, quarum in officina turbines ita librati pependunt, ut puero circumagente toruarentur. Eius architecti fuerunt Zimilius, Rholus & Theodorus. Italicum sibi fecit Porcena rex Ethruriæ loco sepulchri, quò si quis improperasset sine glomere lini, exitum inuenire nequiuisset. Supra erant Pyramydes quinque, quatuor in angulis, & in medio vna, in imo latæ pedum lxxv. alte pedum cl. ita fastigiata, ut in sommo orbis æneus, & pegasus vnus omnibus sit impolitus, ex quo pendebant iuncta catenis tintinabula.

Ægyptiæ Thebæ centum portis nobiles cōiecturam miræ amplitudinis reliquerunt vniuersæ posteritati. Iuuenal. Ecce vetus Thebæ centum iacet obruta portis.

Iulius Cæsar *circum* fecit longitudine trium stadiorum, latitudinæ vnus, sed cum aedificiis iugerū quaternū, ad sedem cclx. milium. Idem solum tantum foro extruendo sestertis mille ducentis emisse dicitur.

P. Clodius, quem Milo occidit, domū habuit sestertis cxlvii. milibus emptam.

M. Lepido viro consulari, & Q. Catuli collegæ, fuit olim domus omnium in vrbe pulcherrima, quæ tamen intra annos xxxv. centesimum locum non obtinuit.

Amphitheatrum Pompeij capiebat xl. millia hominum. Theatrum hoc Nero in vnum diem totum auro operuit, ut Tyridati regi Armeniae illud ostenderet.

Agrippa fecit in aedilitate sua dcc. lacus. Fontes cl. Castella cccxx. Signa cc. cærea, aut marmorea imposuit colūnas cccc. ex marmore. Fecit & aquarum ductus memorabiles: alios item incœpit Caius Cæsar, quos peregit Claudius omnes montes vrbis leuatos, in quos influebant Curtius & Cæruleus fontes. Erogata in id opus dlv. millia sestertia.

Cicero. nō minoris quinquaginta millibus aureis habitauit. Quæ pecuniam furto & rapina comparatam scripsit Sallustius in sua contra eum inuestiua.

Aurea Neronis domus tanto sumptu, tantòque rerum omnium apparatu constructa est, ut ad eam peragenda. Otho quingentes sestertium, id est duodecies cetera & quinquaginta millia auro-

rum nostrorum attribuerit, quum tamen nihil deesset operi: atque hoc tam prodigiosum ædificium à Theatro M. Scauri victum cōtendit Plinius. Habebat illa Neronis domus stagnū instar maris, vineta, sylvas cum omni pecudum genere & ferarum. Item aues argenteas, quæ in modum cœli mouebantur. In solaris lapidem quendam, Sphægitem, quo perpetuus dies illucebat. De hac domo intellexit Mart. lib. i. dicens: Hic vbi sydereus proprius videt astra Colossus, Et crescunt media pegmata celsa via, Inuidiosa feri radiabāt atria regis, Vnaq; in tota stabat ī vrbe dom^o. Hic vbi cōspi cui venerabilis amphitheatri Erigitur moles, stagna Neronis erāt.

In *M. Scauri* villæ incendio bis millies sestercium absumptum legitur.

Pergama, seu muri vrbis Troiæ feruntur habuisse in ambitu xl. millia passuum. Nec aliam ob causam adscribuntur. Deis autoribus, quàm propter magnificentiam. De his Lucanus lib. 6. Nunc vetus Iliacos attollat fabula muros. Adscribatque deis.

Nitocris Assyriorum regina (quæ multis annis post Semiramidem floruit) Euphratem fluuium, qui mediam Babylonem rectus præterfluebat, fecit toruosum, supraq; pontē erexit triū stadiorū, difficillimum factu propter paludes, quæ urbem ambiunt. Fecit & ingentes cauernas ad excipiendū fluminis impetū, egressitq; quicquid erat limi ad iaciēda fundamēta. Autor Herodotus & Curti^o.

Tranamus lapideum pontem fecit in Danubio, in quo viginti ex quadrato lapide erant pilæ, quarum altitudo cl. pedū præter fundamenta extrabat. Latitudo sexaginta pedes continebat. Distabāt inter se clxxx. pedibus, fornicibus verò coniungebantur, quum tamē fluuius ipse sit admodum præceps & impetuofus, & nonnūquam imbrum mole concitatus ripas longius submoueat, & vbi angustior est, ibidem sit ferox, & vorticofus. Hanc tamen postea molem seu liuore maligno, seu alia causa, dirupit Adrianus. Autor Dio Cassius.

Murus *Byzantij* vrbis fuit olim Milesio quadrato lapide, adeo indiscreta laterum structura, vt vna propè muri compages spectatibus videri posset.

Alexander Macedo tabernaculum fecit, in quo centū lecti sternerantur, aureæ columnæ sustinebant verticē aureum variis textum ornāmētis. In eo cōsistebāt mille Persæ, mille sagittarij. Macedones, & quingenti cū scutis argenteis. In medio autē erat sella aurea, super quam sedebat Alexander stipatus suis Sarissophoris.

Inter mirabilia hominū opera sunt, Athos factus à Xerxe navigabilis. Isthmos cœptus à multis perfodi, nec absolutus, Alpes accēdiuifæ, Lucrinus lacus vndecim annis à triginta hominum milib. exsiccat^{us}.

exsiccat^o. Lucilliana villa vbi ex ciso mōte Euripus admittebatur. Cæsar vno die pontem in Arari constituit: aliū supra Rhenum mira celeritate, quem decem diebus absoluit.

Colossus fuit Tarenti quadraginta cubitorum factus à Lyfippo. Fuit in Capitolio Colossus Apollinis tranfiatus à Lucullo ex Apollonia Ponti vrbe xxx. cubitorum, factus talentis cl.

Fuit & Colossus Apollinis Tuscanicus quinquaginta pedum à pollice, dubium ære mirabilior, an pulchritudine.

Ætate Plinij *Zenodorus* fecit Colossum Mercurij in ciuitate Galliæ Aruernis, sestercis ccc.

Idem quum venisset Romam, simulachrum fecit mandato Neronis cx. pedum longitudine, quod postea Soli dicatum est.

Ambitus *Memphis* vrbis Ægyptiorum ab Ogdoe rege ædificata fuit cl. stadiorum.

Martialis lib. i. Domitiani Imperatoris *Amphitheatrum* omnibus miraculis, superbiq; ædificiis anteponit dicens: Omnis Cæsareo cedat labor amphitheatro, Vnū p̄ cūctis fama loquatur opus.

Sabellicus ædificia quædam & magnifica loca sequentibus verbis enumerat. Nunc vetus Ogygios attollat Græcia muros, Adscribatq; deis Neptunia mœnia, laudent Mirenturq; suos parthi Babylona labores. Ne fileat Pharios iam barbara Memphis honores, Æternūq; sui memoret pia austa tyranni Caria diues opū, magnū vulgata per orbem Tercentum populi celebrent delubra Dianæ.

Superest magnificum illud *Templum*, quod anno regni sui quarto ædificare cœpit *Salomon* Dauidis filius. Triginta in primis hominum millia cædendis arboribus, vt cedris, & cupressis, sunt in Libanum destinata. Lapidarum verò extiterūt octoginta millia, Latitudo templi fuit vicenum cubitorum, Sexagenū longitudo, altitudo fornice distincta centenū & vicenū. Inferioris structuræ materia erat ex cædenti saxo. Amplitudo vestibuli denū cubitorū. Cellæ erāt vicenæ peruiso inter se vsu, & aliæ his suppositæ. Trabes erant cedrinæ, cedrina cōcameratio auro illita, vt parietes omnes. Sanctior locus à reliquo tēpli corpore distinguebatur muro, in quo erāt ianux sculptæ, vela ductilia, variis mæandris & floribus intexta. Duo cherubini (ita enim dici solent) ex puro auro Pavimentum petalis aureis Instructū. Ianux vicenū cubitorum altitudine auro coruscantes. Ante vestibulum erāt duæ columnæ æneæ xviii. cubitorum altitudine, ambituq; duodenū. Erat & vas æneū tantæ magnitudinis, vt ab re nominatum sit mare, quod vituli duodecim diuersas mūdi plagas terni singulas prospectates circumstant. Fuit vas illud trium millium batorum capax. Erant & aliæ figuræ, quas longum esset recensere. Altare fuit æreum de-

nūm pedum altitudine, longitudine duplo maiore. Item mēsa vna aurea. Phialę & paterę aureę decē millia. Argētę quadruplo maiore numero. Candelabra decem millia ex auro & argento fabricata. Circa tēplū aula capacissima, in qua profanus populus cōsisteret. Hoc aut opus septē annorū spatio ad finē perductum est.

Fecit & Salomon sibi regiam candenti pauimento, triplici intrus materia cedro, argento & auro. Quod opus absoluit tredecem annorum spatio.

ARBORES DIVERSE

Abies arborum pulcherrima est & rectissima, quę in transfuersum posita renititur ponderi, nec prius rumpitur quā carie deficiat Pars eius inferior est enodis, & vocatur sapinus Superior nodosa & durior. Situs eius in mōtibus. Experitur nauigiis, & trabibus, & plurimis vitę operibus. De hac Ouid. lib. 10. Resina huic arbori vitiū. Gignit pilulam, quę in medicina vim habet vrendi. Folia non amittit quę habet pectinum modo. Terna edit germina, inter squamas corticem spargit. Semen reddit post vergiliarū occasum. Ramos habet in cœlum tendentes, nō in latera pronos. Cacuminibus ramorū decisis moritur, totis verò detruncaris durat. Et si infra ramos præscindatur, quod superest viuit. Si verò cacumen tantum auferatur, emoritur tota. Laudatissima est in Alpibus, Apœnino, Vogeso monte, Corsica, Bithynia, Ponto, Macedonia. Deterior Arcadica: quoniam ibi facile putrescit. Abietis vmbra, satis perniciosa est. Ab abiete fabri lignarij vocantur Abietarij Et opus abiegnum abiete factum Hinc equus Troianus à Proptertio & Politiano vocatur Abiegnus. Sta. lib. 6. Thebaidis, abietem vocat audacem, quod naues marinis se exponant periculis. Sic autem ait. Hinc audax abies, & odora in vulnere pinus.

Aesculus arbor est glandifera, cuius fructu vesciebantur homines ætatis aureę sub Saturno Sacra est Ioui. Huius ramis fiebat corona ciuica. Semen reddit autumno. Tantum radice descendit in terram quantum corpore eminet in aere.

Amygdalus arbor est fructifera, cuius fructus durus & carnosus integitur cortice. Prima omnium arborum floret mense Ianuario. Ante maturitatem facile fructum amittit. Serenda est ab occasu arcturi ad brumam. In hanc arborem poëtę fabulantur mutatam fuisse Phyllidem.

Amyris arbor est infructifera, quā sterilitatem pensat odore fragrantissimo.

Spina arbor est media inter pinum & piceam, piceę tamen similior, vnde etiam Pinus picea vocatur.

Aquifolia, arbor est ex Illicis genere, quā Gręci Similacem vocant

vocant. Baccas habet sine succo. Folia ei non decidunt, quę habet aculeata. Germinat verno tempore. Stata in domo aut villa veneficia arcet. Flore eius aquam glaciari tradit Pythagoras apud Plinium. Hanc arborem Theophrastus Crateogonon vocat.

Acaron arbor est breuis & fruticosa.

Acer ferè est amplitudinis tilię, arbor operum elegantia & subtilitate nobilis. Multa eius genera. Album candoris præcipui. Alterum crispo macularum discursu in Istria & Rhetia præcipuum. Vilius Grassiuenum vocatur. Vide alia discrimina apud Plinium. Aceris radix confusa iecinoris doloribus vtilissime imponitur. Germinat paulò ante æquinoctium vernum. Semen reddit messibus. Acernę trabes dicuntur quę sunt ex eius ligno.

Adrachne arbor est syluestris similis vnedoni, filio tantum minore & nunquā decedente, cortice, non scabro, sed qui circūgellatus videri possit, tam tristis est aspectu. Fertur semper fondere.

Alburnacum arbor est colore nigricante.

Alnus arbor nullum fert fructum aut semen. Prouenit in locis aquosis. Vnde Syll. lib. 3. Fluminea sonipes religatus dicitur alno. Pinguis est ei vmbra, folia crassissima. Vtilis est nauigiis. Lucanus lib. 3. Syluaq; dodones & fluctibus aptior alnus. Statius lib. 6. Theba Alnus amica fretis, nec inhospita vitibus Vlmus.

Aspastrum, Arbor est venenata in Sardinia.

Balsamum arbuscula est aromatica, vni Iudę concessa, viti similior quā nitro. Ea feritur malleolis. Frequens est in montibus. Sustinet se absq; vllis adminiculis. Excrescit in bina cubita. Triuma fructifera est. Eius succus vocatur Opobalsamum, omnibus odoribus anteferendum. Lignum Xylobalsamum, inciditur vitro, lapide, vel osseis cultellis. Capitur & Balsamum pro arboris succo. **Bedellium** arbor est nigra, magnitudine oleę, folio & robore similis caprifici. Nascitur apud Bactrianos, habet naturam gummi. Autor Plinius lib. 12. cap. 9.

Betula arbor est eximij candoris, qua fiunt circuli vasis vinariis idonei. Gaudet frigidis locis Bitumen ex ea quōdam excoquebat Gallię. Vtilis est conficiendis cistis, & sportellis, flexibili crate.

Buxus arbor est tonsilis & semper virens, viscum producens & semē, quod Carregon dicitur. Ea fiunt multiforatiles tibię. Vnde & pro musico instrumēto non quā accipitur. Seneca: Tibi multifora tibia buxo solēne canit. Fiunt & laudatissimi pectines, & vnguentarię pixides. Plurima reperitur in Pyrenęis & Cirto montibus. Commendabilis est duritia & pallore Plinius tria ponit eius genera, Gallicum amplitudine procera. Oleastrum grauis odoris in omni vsu dānatū. Tertiū syluestre semper tonsile. Montes amar

Folia eius sunt concava, quæ non decidunt. Spississima est arborum. Non fluit in aquis, nec cariem sentit, nec vetustatem.

Carpinus arbor est nota, quæ alio nomine acer dicitur. Montes amat. Ea quondam fiebant faces nuptiales.

Camerepes, arbor est folio lato & molli, peculiaris Cretæ & Siciliae.

Cynamum, seu Cinnamomum arbuscula est aromatica, præstans odore, dulcis, & cinerei coloris, cuius succus ac multa redemia utilis est. Nascitur in Æthiopia, India, & Sabæis.

Citrus arbor est peculiaris Mauritanie in Atlante monte. Romanis olim gratissima, & maximè expetita ad mensarum & lectorum usum. De his intellexit Lucanus lib. 10. Dicitur hinc niueis sectos Atlantide sylua Imposuisse orbes, quales ad Cæsaris ora non capta venere Iuba. Huiusmodi Citrea mensæ fulciebantur eboreis pedibus, ut his verbis liquet. Citrus Maurusia folium habet arbusi aut lauri. Arborem hanc Græci Medicam vocant.

Cornus arbor ramos habet duritie & rigiditate similes cornibus. Propterea usus eius bellicis hastis & iaculis dicatus est. Vnde & plerunque accipi solet pro telo. Syll. lib. 10. Vix prima momordit Tægmina Callaici cornus tremebunda metalli. Verg. lib. 10. Volat Itala cornus. Exitialis est apibus hæc arbor: Nam flore eius degustato, aluo concita moriuntur. Succus est ei sanguineus. Montes amat, & primo Fauonio germinat. Nullum habet medullam.

Corylus arbor gaudet planis locis. Ex ea olim fiebant faces nuptiales, ut carpino. Graciles sunt eius trunci, lata folia delicati fructus & secundis mensis expetiti. Columna dicuntur opera, quæ fiunt eius ligno.

Castanea fructum significat & arborem. Fructus integuntur spinoso cortice. Vergil. Stant & Iuniperi, & castaneæ hir futæ.

Cedrus arbor procera est, nec tamen onerosa. Folia habet cupressinis ferè similia, lignum iucundi odoris, & tineis imperium, & infestum. Propterea opus dignum Cedro dicimus, quod laudabile est, & ab iniuria blattarum & tinearum maximè conseruandum. Horatius: Speramus carmina fingi posse linenda Cedro, & leui seruanda Cupresso? Vel quod eius oleum illitum res omnes conseruet à tineis & carie. Dno sunt minoris Cedri genera: Lycia, & Phœnicia. Differunt folio: Nam quæ durum, acutum & spinosum habet, vocatur Oxicedro, ramosa, ac nodis infesta: Altera odore præstat. Duo item genera Cedri maioris. Florifera fructum non fert. Fructifera non floret. Et in ea antecedentem fructum statim nouus occupat. Semè eius simile: Materie eternitas, Ideoq; simulacra deorum ex ea factitauerunt. Resinam fundit ad faciendas pices. Motes amat.

Folia

Folia non amittit, quæ habet capillata. Laudatissima est in Creta, Africa, & Syria Rimam fissuramque non capit sponte.

Cerasus nomen sumpsit à Cerasanti Põti ciuitate. Fructus vocatur Cerasum & interim pro arbore capitur. Cerasi Romæ non fuerunt ante victoriã mithridaticam Luculli. Is anno DC LXXX. vrbis conditæ aduexit è Põto. In Ægypto nulla cura potuere gigni. Cerasorum, teste Plin. Aproniana maximè rubent, nigerrima sunt Actia, Cæciliana rotunda. Iulianis gratus sapor, adeo teneris, ut gestarum non toleret. Principatus Duracinis in Belgica, Lusitanis, & in ripis Rheni. Cerasi succus est sanguineus, costat cute & succo: Gaudet aquosis motibus. Inferuntur post brumam dempro cortice. præcoces sunt & maturescunt calce radicibus adnota. Cerasus capitur etiam pro fructu. Propertius: Hic dulces Cerasos, hic autumnalia poma.

Costus arbuscula est aromatica, cuius radix flagrat odore præstantissimo. Stroza fil. accumulansque rosas & odore germina costi. Antiqui supplicabant ture & costo.

Cynachante arbuscula acinos instar vuae producit. Latini Caninam sentem, & Vuam spineam nominant.

Cyperum habet Ægyptus, semine Coriandri, candido & odorato, quod in oleo coquitur. Hæc arbor est ocysissima. Protinus enim floret, & semen profert.

Cotinum Plin. ait arbusculam esse in Spænio, colore insignem.

Cupressus, seu Cyparissus, arbor feralis, succisa non regerminat. Propterea in exequiis adhibita est, ut funebre signum. Vergil. Et ferales ante cupressos Constituant. Stadius li. 5. Sylua. Hilaresq; hederas plorata Cupressus. Excludit ramis. Platabatur in funestis nobilium domibus, eiusq; ramis rogorum intexabantur latera. Luca. lib. 3. Et non plebeios luctus testata cupressus. Hæc arbor morosa est natu, fructu superuacua, baccis torua, folio amara, odore violenta, & ne umbra quidem gratiosa, Diti sacra. Nascitur in Creta. In Enaria tantum succisa regerminat. Picem fundit acerrimam sapore. Aquas odit. Folia habet carnosæ, quæ non amittit. Trifera est: nam baccæ eius colliguntur mense Ianuario, Maio, & Septembri. Cariem non sentit aut vetustatem Semper nitorem seruat. Eius semen gratissimum formicis. Tritum seruat à vermiculis, ut folia.

Caprificum appellatur ficus syluestris, erumpens in saxis ruptis. Fructus eius nunquam maturescit.

Plinius ait *Elaiem* arborem esse ad vnguenta vtilem. Laudatur Hammoniaca maximè, mox Ægyptia, deinde Syriaca duntaxat in sitientibus locis odorata, pingui lachryma.

Ficus arbor breuitate radicum citò senescit. Laudatur Iudæa rubens oliuæ magnitudine, crassitudine cubitali, ramosa materia va-

lida, viridi cortice, folio talis sed molli. Hircana dulcior nostris, & fortior, ut quæ modios cclxx. ferat. Chalcidica, Lydia, Mamillana, à similitudine mamarum Callistrutia sapore præstans. Item Africa, Rhodia, & Tyburtina Ficubus omnibus mollis est tactus. Maturis frumeta intus, maturescētibus succus lactis, percoctis mellis. Senescunt in arbore. Præstātissimæ sunt in Ebuso insula. Dulci sunt succo & lacte in capite, in corpore nõ. Itē nullus iis odor. Folia sunt latissima, Fructum ante maturitatem facile perdūt. Nõ floret, pomū habet supra folia, quæ serius nascuntur. Fertiliores sunt inferiore parte quã cacuminibus. Vtiles sūt faciēdis scutis. Nascuntur in his vermes, quæ vocantur Ceraustes. His maximè perniciofa est vermiculatio, quã sentiūt. Laborāt & radicibus madidis. Serotinae sūt, si primæ grossi (quū magnitudinē fabæ excessere) detrahantur.

Fraxinus dicitur à fragosis locis in quibus nascitur. Procera est, & teres, & pēnata folio. Achillis hasta multū nobilitata. Materies eius ad multa est utilis. Quæ nascitur in Ida Troadis monte, adeo similis est Citro, ut e mentes fallar sublato cortice. Eius duo sunt genera. Lōga enodis, altera breuis, durior fusciorq; laureis foliis. Amplissimā habet macedonia, quã Bumeliā vocāt. Diuiduntur in situ Campestris crispa est, Montana spissa. Folia Fraxini iumentis mortifera sunt, cæteris ruminantium innocua. Succo expresso ad potum contra serpentes & imposita vlcēribus opifera est. Tantaq; est vis, ut nec matutinas, nec occidentes vmbas serpens arboris eius attingat, adeo ut ipsam procul fugiat, si ea frōde gyro claudatur ignis & serpens, in ignes potius fugiet, quã in fraxinū. Floret fraxinus priusquã prodierint serpentes nec ante conditas folia dimittit. Gaudet aquosis mōtib. Messib. reddit semē Obedientissima est quocūq; in opere, faciendis actis melior Corylo, cornu leuior, Sorbo lērior. Ouid. li. 10. & coryli fragiles, & fraxinus utilis hastis.

Fagus arbor est grandifera, cuius glās triāgula cute includitur. Liū autē eius tenue & leuissimū est, celerrimè flauescēs, gignens superne paruulā baccā, viridē cacumine aculeatā. Fagi glās muribus gratissima est, qui propterea vnā proueniunt. Grata est etiā gliubus, & turdis. Fertilitatis eius alternat, ut omnium ferè arborū. Glans fagina omnium dulcissima est, ut qua obsessi homines durauerint in oppido Chia. Huius arboris cortex in magno vsu est agrestum. Ligni honos præcipuus fuit in vasis Manius Curius iuravit se ex præda nihil attingisse præter guttum saginū quo sacrificaret. Verg.

Pocula ponam Fagina cælatū diuini opus Alchimedontis. Vtilis est etiam capsis & seriniis fagus propter lentorem plicabilem. *Ferulam* Plinius adscribit arborum generi. Ea nascitur in calidis locis. Nulli fruticū leuitas maior propter quod facilius laculorum vsu

vsu senecturi præbet. Eius radix candida. Ea inscia lac emanat. In ferula optimè seruatur ignis. Procedit in Ægypto.

Hedera semper viret, stare non potest sine adminiculo. Muros amplectitur quadā lasciua, adeo ut erodat. Viuacissima est omnium arborum. Eius racemus vocatur Corymbus. Verg. Diffusos hedera vestit pallente corymbos. Hæc arbor inimica est fatis omnibus. Flos eius similis est rosę syluestri, nisi quod caret odore. Triplicè facit Plin. Candidam, Nigrā, & tertiam, quæ vocatur Helix. Huius arboris foliis olim coronabatur poëta. Ei folia non decidunt. Sacra est Baccho. Seipsam propagat. Duplex in foliis color viridis & flauus. Propterea Sidonius eam bicolorē vocat, vbi ait: Quoties per frondea lora Flectis penniferos hederis bicoloribus armos.

Hebenus arbor est Indiæ, teste Vergilio, quam Herodotus Æthiopiæ maluit tribuere. Non fluitat in aquis, neque sentit cariem, neq; vetustatē. Meridiano Æthiopiæ cardine syluæ hyberno maximè virent. Scobem eius oculis vnice mederi dicunt, lignoq; ad cotem trito, cum passo caliginem discutit. Ex aqua verò & radice albugines oculorum. Cæsa hæc arbor durefcit in lapidē. Dicimus hoc Hebenum & hæc Hebenus, teste Seruio. Virgil. lib. 2. Georg. Diuisæ arboribus patriæ, sola India nigrum. Fert hebenum. Lucanus: Hebenus Marecotica vastos Non operit postes.

Hypocriffes arbor est hederacei generis.

Ilex est glandifera. In carpentariis fabricis circa Elim & Lacedæmonem vbi non nascitur, pro ea vtūtur Subere. Duplex in hoc arborum genere sexus reperiri fertur. Clās Ilicis breuis est & gracilis. Masculas ilices negāt ferre. Huic arbori folia sunt aculeata, quæ non decidunt. Nullo flore exhilaratur. Nouus in ea fructus cum autumno pēndet. Cinica corona primo fuit iligneæ, postea magis placuit ex æsculo. Deformatur interim nobis. Lucan. lib. 3. Procumbunt omni, nodosa impellitur ilex.

Iuniperus arbor frequēs est in locis arenosis. Viret coma perpetua. Cariem non sentit, aut vetustatem. Non floret. Eadem est Iuniperō virtus, quæ & cedro. Medulla eius vbiq; solidior est, quã Cedrus. Lignū apprime durum. Vnde mantuanus in Quercu Iulia: Addam & Iuniperos, carie impenetrabile robur. Vasta est hæc arbor in Hispania, maximisq; baccis. Montes amat, spinas habet pro foliis. Fluxuosa est, & intricata. Combusta odorem reddit, & pollutum purgat aërem.

Iuglans odio dissidet cū quercu. Iuglandes nuces gemino proleguntur operimento. Optimæ sunt Persicæ. Earū corte tinguntur lanæ, & ruffatur capillus primum prodeuntibus nucleis. Pinguescunt vetustate. Aquas odit iuglans. Inferiore parte fertiliores est.

Non

Non facillè sentit cariem. Eius umbra grauis est, & noxia capiti humano, omnibusque satis.

Larix arbor vstis radicibus non repullulat. Montes amat. Incorrupta ei vis, humori cõtumax. Nec ardet, nec carbonem facit, nec alio modo ignis vi cõsumitur, quàm lapides. Ei folia sunt pũgentiã, quæ nõ decidunt. Florẽ nescit. Terna edit germina. Corticem spargit inter squamas. Larix & acies arborũ sunt altissimæ, quibus succis humor diu fluit. Larix nescit cariẽ, validũ pondus sustinet.

Laurus arborẽ Græci Daphnem vocant, ab eiusdem nominis puella, quã Apollo adamauit. Spectatissima est in Parnaso. Coniecta in ignẽ maximos crepitus edit. Vnde & in maleficiis amatoriis incendi consuevit, tanquã amantium querimonias repræsentans. Ver. In Buco. Daphnis me malus vrit, ego hanc in Daphnide laurũ. Credita est insuper aduersus venena remediũ habere. Hinc laureum baculum gestare dicebatur, qui periculum feliciter effugissent. Arborũ sola non percutitur fulmine. Olim dũ incendebatur, si crepuisset abundẽ, felicitatẽ portendi opinabatur. Tibullus. Laurus vbi bona signa dedit gaudete coloni, Contrã verò si tacita deflagraffet, inauspicatissimũ arbitrabantur omẽ. Proper. Et tacet extincto laurus adusta foco. Magorum superstitio promittit, Lauri folia (si noctu puluillo subiiciantur) veritatẽ somniorum conciliare: efficacis est auxiliij in numinum afflatu, & futurarum rerum præfagiis. Claudianus de Raptu Proser. lib. 22. Ilex plena fatiis, vè turi præscia laurus. Ea olim coronabãtur sacerdotes & diuinaculi. Lauri fructus Daphnidas vocãt. Dicebatur olim triumphis. Ouid. lib. 2. Eleg. Ite triumphales circum mea tempora Lauri. Plin. scribit, nullum genus Lauri fuisse quondam in Corsica. Perpetuò viret. Sacra est Apollinai. Portata inter armatos hostes erat indicium pacis quietis, vt Oliua. Statius lib. 12. Pacifera Lauro crinem vitisq; decorus. Tiberius princeps, tonante cœlo ea se coronabat cõtra fulminum motus. Adhibebatur olim purificationib. vrbis. Pinnatus est eius succus. Amat loca montosa. Folia non amittit. Primo Fauonio germinat. Inimicum est ei frigus. Ignem cum hedera excutit. Folia rubigini sunt obnoxia, si arbor fuerit inter segetes ea peste laborantes. Lauri folio annum fastidium purgant palumbes, graculæ, merulæ, & perdices.

Lentiscus arbor trifera est Mastichen resinam sudat instar gummi. Baccifera est. Plinius citat verba hæc Ciceronis de lentisco. Iam verò semper viridis semperq; grauata. Lentiscus triplici foliata est grandescere fœtu, Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi. Eius ligno fiebant olim dentifricia, & dentiscalpia. Martialis: Lentisco melius, sed si tibi frondea cuspis. Defuerit dentes, per

res penna leuare potest. Lentiscum mandere, Prouerbio dicebatur, qui nimio comendi corporis studio superfluebat. Nam dentium cura olim vt delicatis probro dabatur.

Ligustrum arbor est, cuius ligno aptissimæ fiunt tesserae. Succus eius neruis, articulis, algoribus: folia veteri vlceri cum salis mica, & oris exulcerationi profunt.

Zotõ habet Africa. Præcipuã Syrtes, & Nasamones. Magnitudo est huic arbori quæ pyro. Ligno color niger. Expetitur ad tibiariũ cãtus, vnde & pro tibia plerũq; solet accipit. Politianus in Manto: Dani & multiforã modulanda ad carmina Loton. Eius radice fiebat olim cultelli & capuli. Baccas profert. Cariem non sentit. Florem amittit, cuius suauitate homines rerũ omnium obliuisci dicuntur. Lotophagi populi nomen inde sumeserunt, q̃ frequens apud illos reperiatur. Aquas amat. Mart. lib. 4. Veteres eam Apollini sacram fecerunt, quod ante solis ortum folia implicet, profurgente autem explicet paulatim. Est & eiusdem nominis herba.

Malachra arbor est magnitudine oleæ, folio roboris, fructu caprifici. Eius fructum Bedellinum dicunt, quod est genus gummi.

Melia arbor fructum parit suauissimum.

Mespili arboris fructus vocatur Mespilum. Palladius: Mespilãq; exarmati pugnacib. horrida mēbris. Eius folia priusquã decidant, rubescunt. Multas habet radices altas & inextirpabiles. Nõ fuit hæc arbor in Italia Gatoni æuo. Infestatur vermiculis ruffis & pilosis.

Morus arborum vltima floret, exacto iã frigore. Vnde prudentissima vocatur à poëtis. Politianus in Rustico: Mox vbi iã sapiens cœpit frondescere morus. Ante quidem sapiens nunc ambitiosa, nec vllum. Quæ pariat ponum, sed serica pensa ministrat. Fructus eius vocantur Mora, quæ quũ prius alba essent, cruore Thybes & Pyrami rubra facta sunt. Pontanus. Atq; in sanguineã morus post versa figuram. Fructibus succus in carne vinosus, trini coloris, cãdidus primo, mox rubens, maturis niger. Tingunt manus succo, maturi ruunt, acerbi minimè. Serenda est hæc arbor ab idibus Februarij in æquinoctium. Montes amat. Tardissimè senescit, fructibus minimè laborans.

Myrrham arbusculã aromaticã habet Arabia, altitudine quinũm cubitorum, cortice duro & intorto, guttis eiusdem nominis spontè stillãtib. Eius virtus est, vt corpora vindicet à putredine.

Myrtus buccas parit optimi saporis, Amat littora. Verg. libro 4. Georg. Pallentesque hederas, & amantes littora myrros. Sacra est Veneri. Odoratissima est Ægypto. Eius oleo inest quidam vini sapor. Nobilitata est ouali corona. Crescit quandoq; in locis planis. Angusta sunt eius folia, quæ non decidunt. Vita est breuissima.

Malobathros arbor est Syriæ folio cōuoluto, arido colore, ex quo exprimitur oleū ad vnguēta. Sapor eius similis est nardo. Hoc vnguētam vrinā cit, Oculorū epiphoris vino expressum medetur, vnguētam vrinā cit, Oculorū epiphoris vino expressum medetur,

Olea, seu *Oliuæ* arbori folia nō decidunt. Sacra est Mineruæ. Nefas erat olim eam in profanis vīsibus polluere, vt nec propiciādis quidē numinibus ex ea altaria accenderentur. Ea coronabātur equitū turmæ, idibus Iuliis, & minoribus triumphis ouantes. Fructus constat nucleo, oleo, carne amurca. Arbor ipsa tarde crescit. Morsu capræ fertur sterilefcere. Immunis est à carie & verustate. Conuenit inter autores arborē hanc durare annis ducentis. Inimicissima est ei pluuia circa Vergilias. Gaudet cinere & calcariis fornacibus, fuit olim arborū maxima in Betica, Autore Plin. Vermiculationem patitur, & fungū. Rami eius portati olim præstabant indicium pacis. Vergil. 8. Paciferæq; manu ramū præterdit oliuæ.

Ornus arbor montes amat. Nascitur in saxosis montibus. Procerat est, tamen infrugifera Rugosus & asper est eius cortex.

Rhamnus arbuscula est spinosa, gaudēs saxosis locis, & petricosis. Archirenius: Nec simulat sparsa cristatam cuspide Rhamnum.

Platanus arbor latè spargit ramos. Sterilis est. Nec ad aliū vsum olim adamabatur, quā vmbrearum, quibus adeo placuit, vt mero infuso enutritetur. Hinc genialis vocatur à Poëtis. Stroza filius: Nec Veneris myrto, an platanis genialibus vllā Indulget veniam. Sub ea celebrabantur conuiuia. Nam Plin. scribit. Licinium Murtianum ter consulem sub vna fuisse epulatū cum x i i. comite, & Caium principem sub alia cum x i i. conuiuis. Poëtæ fabulantur Iouē cum Europa sub platano cōcubuisse. Non est alia maior eius commendatio, quā sole æstate arcere, hyeme admittere. Idem Plin. scribit Antandri Platanū circundolatis iam laterib. reuiriuisse, & vitæ fuisse redditā. Hæc arbor citò germinat. Lata habet folia. Iucūda est eius vmbra: Erat in vsu apud Ro. in villa aut hortis vrbanis ad vmbas inambulationum, quæ ad orium literarū primū inuentæ sunt. Iuuē. Sat. i. Frōtonis platani conuulsaq; marmora clamāt. Martialis viduā vocat Platanū, velut sterile lib. 3. vbi ait: Nō otiosis ordinata myrteris, Viduaque platano, tōsiliq; buxeto.

Pomus, & *Pomū* vocabula sunt generalia: Nam Poma dicimus omniū arborū fructus, siue molles siue duros, esu idoneos. Noces verò ea tantū vocamus poma, quæ duro integuntur operimento.

Prunus arbor Pruna pariens, quorum diuersa genera ponit Pli. sed omniū laudatissima sunt Damascena. Columella: Armeniisq; & cæreolis, prunisq; damasci stipātur calathi. Pruna. syluestria vbiq; nascūtur. Aquoso sunt succo. Arbor rarò crescit in montibus.

Pyrus arbor dicta est, quòd ex lato in acutū feratur instar pyramidis

midis. Crustumina pyra cunctis gratissima sunt proxima. Falerna à potu, propter copiosum succum. Turbinata sunt figura, quibus eadē pprietas vini, quæ & pomis. Vinoso sunt succo. Folia arboris circinata. Ipsa arbori vita est admodū breuis. Fructus facilè perdit. Nascitur quq; in montosis locis. Pyri syluestres tarde germinant.

Pala arbor est maior pomo, & suauitate præcellentior, cuius fructu (qui Ariena dicitur) sapientiores Indorū viuunt. Folium alas auium imitatur longitudine trium cubitorum, latitudine duūm. Arbor ipsa fructum è cortice mittit admirabilem succi dulcedine, vt vno quaternos satiet.

Palmarum, arbor est fructifera cui Cyrenaica regio suam postponit Loton. Eius nucleus non simul manditur, iucundus per se, & vino suauior. Germinat concepto vere.

Palmis abundat Iudæa Reperiuntur etiam in Europa sed steriles. In maritimis Hispaniæ fructū ferunt, sed immitem: dulcem in Africa, sed statim euanescentē. Orientales ex his vina conficiunt, & nonnullæ gentes panē. Terra feruida & sabulosa habet frugiferam palmam. Gaudet & riguis. Coma eius est in cacumine, & Pomum nō inter folia, sed inter suos ramos. Folia cultrato sunt mucrone laterib. in se bifidatis. Huic arbori est vterq; sexus, vt omnibus aliis. Mas in palmite floret, fœmina citra florem germinat tantum, spinæ modo. Pomū palmæ est oblongū, non vt oliuæ orbiculatū. Arbor portat in trimatu Genera eius XLIX. nonnulli posuerunt. Fructui dulcis est succus, nullum lignum. Arbori folia non decidunt. Longum esset in cōpendium quoq; redigere, quod de ea multis admodum verbis scripsit Plin. propterea satis erit nobis vnum adicere, quod ex Aristotelis & Plutarchi testimonio scribit Gel. lib. 3. ca. 6. Si super palmæ arboris lignū (inquit) magna pondera imponas, ac tā grauer vigeas, oneresq; vt magnitudo oneris sustineri nequeat, nō deorsum palma cedit, nec intrā flectitur, sed aduersus pōdus resurgit, & sursum nititur, recuraturq;. Propterea in certaminibus palmā signum esse placuit Victoriæ, quoniam ingenii eiusmodi ligni est, vt vrgentibus, præmentibusq; non cedat.

Persicus, nomen sumpsit à Perside, vnde primum aduecta est. Hæc arbor in Rhodo floret, nec fructum parit.

Pinus arbor non floret. Folia habet capillata, quæ non decidunt. Firmissima est aduersus cariem & tineas. Vmbas eius necat germina. Sterilefcit si quis cacumen auferat, nec tamen emoritur. Eius erucæ vocantur Pityocampæ. Excisa nullam remittit sobolem, sed prorsus emoritur. Propterea Cræsus) vt est apud Herodorum in Erato) minabatur se extirpaturum Lampfacenos pini in morem.

Pinaster vocatur syluestris Pinus muri altitudine, & à medio ramoia

ramosa, sicut pinus in vertice. Copiosam parit resinam. Folia non amittit. Ea sunt prætenuia, & mucrone aculeata.

Picea arbor est feralis, & funebri indicio ad fores poni solita. Vnde Vergilius de tumulo Miseni loquens ait: Procūbunt piceæ, sonat ic̄ta securibus. Ilex Tonfilis est, & resinosa: montes amat. Non floret, Eius umbra satis perniciosa est. Cortex eius vsui est agrestibus ad vasa & corbes, Folia sunt instas pectinum.

Populi tria sunt genera, teste Plinio, Alba, Nigra, & quæ vocatur Libyca, folio minima ac nigerrima. Albo folio bicolor, supernè candicans, inferiore parte viridi. Nigræ, folia sunt circinata rotunditatis in iuuenta, vetustiora fiunt angulosa. Populorum foliis gratissima est lanugo. Fluios amat. Verg. Populus in fluuiis, abies in montibus altis. Sacra est Herculi. Pediculus ei tremulus, umbra nulla. Folia inter se trepidantia. Citò germinat, nullum semen aut fructum parit. Placet vitibus, utilis scuris faciendis.

Rhododaphnes arboris folia veneno sunt quadrupedibus, homini verò contra serpens præsidio, ruta addita, & è viuo pota. Pecus etiam vt capræ, si aquam biberint, in qua ea folia maduerint, mori dicuntur. Arborem hanc sunt qui Nerium vocent, sempiternum fronde, rosæ similitudine & caulibus fruticosum.

Ricinus arbor est altitudine oleæ, caule ferulaceo, folio vitium, semine viuarum graciliū & pallidarum. Frequens est in Ægypto.

Ridica arbor est pedamentis apta.

Robur arbor est glandifera, quæ præter fructum plurima alia gignit, vt quædam veluti mora, quibus fructus inest nucleis oliuæ similis. Item pilulas nucibus non absimiles, intus habentes flocculos molles, lucernarum luminibus aptos. Nam sine oleo flagrant. Gignūt & culices, & quædam alia. Montes amat. Folia habet sinuosa. Terna edit germina, & inter squamas corticem spargit. Carnosas habet radices, quas in profundum agit. Teredines patitur. Durissima est arborum. Non facilè vetustatem sentit aut cariem.

Salicortex arbor est glandis amaræ, quam nullum animal contingit præter sues.

Salix arbor est viminosa, & multis perticis se surrigens. Infructuosa est, & infrugifera, amaro cortice. Verg. Florente cytisum, & salices carpetis amaras. Plicatilis est, lenta, colore glauco, ventris agitabilis. Amat littora, & humida loca. Ouid. Amnicolæq; simul salices, & aquatica lotos. Columella aptissimo ephiteto ea vocat Perticalem, dicens: Perticalis ferè salix eundem agrum quem viminalis desiderat, melior tamen riguo prouenit, atq; ea taleis commiseritur. Quum germinauit, ad vnam perticam summittitur. Papiatur instar vineæ, vt longitudinem potius quàm ramorum la-

titu

itudinè euocetur. Sic culta quarto cæditur anno & vinculis præparatur. Abscissa cito repullulat. Mutationem loci facilè patitur in iuuenta. Semen ocyssimè perdit, & ante maturitatem, ob id dicta ab Homero frugiperda. Citò germinat. Longa sunt eius folia, & non multum lata. Quum flauescunt ruunt suu sponte. Eius semen mulieti sterilitatis medicamentū est. Lentissima est, & propterea faciendis scuris aptissima. Autore Plinio breuis ei vita. Fructus ante maturitatem abit in araneā. Sed si prius colligatur, sanguinem reicientibus prodest. Varia sunt ex ea medicamēta. Cinis corticis è ramis primis clauū & callum aqua mixta sanat. Vita cutis in facie emendat magis admixto succo suo qui triplex est. Folia cocta cum cera tria imponuntur podagricis. Cortice & foliis in vino decoctis sanantur nerui. Flos tritus cum foliis furfures purgat in facie. Folia contraria & pota, intemperantiam libidinis coërcent, & in totum auferunt vsum sapius sumpta Alio nomine vocatur.

Siler. Verg. Sponte sua veniunt camposque & flumina late Curua tenent, vt molle siler, lentæque genista.

Spinus arbor est prunifera. Ver. Et spinos iam pruna ferentes.

Sycomoros dicitur ficus fatua nomine Marisca. Habet multitudinem lactis. Fructus non egreditur ex summitatibus ramorum, sed ex ramis ipsis. Grana eius sunt minora granis ficuum. Nec maturescunt, nisi radantur instrumento ferreo. Frequens est apud Rhodum locis frumentariis.

Sambuco plurima est medulla. Ocyssimè floret. Eius interiora mire firma esse traduntur, ita vt venabula ex ea præferatur omnibus. Cōstat ex cute & ossibus. Ceditur tēpestiuè quū decorticatur. Cortice est inextricabili, & carie subnascēte ei materiaq; nigrescente. Numeratur à Plinio inter eas, quæ faciendis scutis aptæ sunt.

Similax arbor hederæ similis, spinosa & densis cauliculata genibus. Fruticosa ramis. Folio hederaceo, paruo non anguloso, flore candido, & lilium olente. Fert tacemos instar lubriscæ, colore rubro. Lugubris est ob eiusdem nominis virginem, quæ amore iuuenis Croci in hunc fruticem mutata est. Ea sunt codicilli. Admota auribus leuem sonum reddit.

Sorbo folia vniuersa decidunt, infestatur vermiculis ruffis & pilosis, & ita emoritur. Gaudet aquosis montibus.

Suber minima est arbor, cuius lignum, nō solū non mergitur a quis, sed aliis quoque rebus alligatum, facit ne mergantur. Hinc adagiū, Subere leuior, vsus eius anchoralibus nauium, piscantium tragulis, & cadorū obturamentis, & in hyberno sceminarum calcatu. Apud nos vtantur etiā viri. Ei folia nō decidunt. Non facilè sentit vetustatē aut cariem. Iuuatur detracto cortice, quod tamen

Q

omnibus ferè arboribus exitiale est. Lignum foraminosum est, & leue. Politian. Multiforumque replent operosa examina suber.

Taxus similis est abieti. Baccas profert venenatas, præcipue in Hispania. Hinc plerique Toxicum dictum arbitratur, vt taxicum, murata litera. Claudian. Qualis pestiferas animare ad ex imina taxos. Feralis est. Ouid. lib. 4. Est via decliuis funesta nubila taxo. Eius fumo necantur mures. Est in Arcadia adeò venenata hæc arbor, vt si quis sub ea dormiat, aut capiat cibum, protinus emoriatur. Plinius ait esse innoxiam, si in ipsam clauus æreus infigatur. Ea pastæ apes mel conficiunt amarissimum. Frequens est in Corsica. Verg. Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos.

Tæda arbor liquorè, seu picè stillat, & abundat liquido succo. Ea optimæ sùnt faces, quæ propterea Tædæ vocatur, vt Ceres tædifera, q̄ in perquirenda Proserpina tædas inflammauerit. Ouid. lib. 3. Fast. Quos cum tædifera nunc habet ille dea. Grata erat flammis, & lumini sacrorum. Hanc mares duntaxat ferebant. Motes amat.

Terebinthus arbor soliditatè habet in specie buxi. Resinã emittit odoratã quæ inde vocatur Terebinthina. Mascula est sine fructu. Fœminatũ duo sunt genera. Alteri fructus rubet lentis magnitudine, alteri pallet. Frequens est & magna in Syria. Fruticosa in Macedonia. Lenta eius materies & fidelis ad vetustatem. Lignũ nigri splendoris. Flos racemosus oliuæ modo. Densa folia quæ non decidunt. Fert folliculos emittentes quædam animalcula ceu culices, & lentore resinofum, qui cortice erumpit. Messibus reddit semen.

In *Tilia* mas & fœmina differunt. Materies maris dura est, nodosa, ruffior, & odoratior. Cortex crassior & detractus inflexibilis. Nec semen fert aut florem vt fœmina, quæ crassior arbore materia candida præcellensq; est. Succus foliorum & corticis dulcis est. Fructus eius nullum animalium attingit. Inter corticem & lignum tenues habet tunicas multiplici membrana, è quibus vincula fiunt, quæ vocantur tilia, quorum tenuissimum vocatur Phylira. Horat. Displicent nexæ Phylira coronæ. Materies teredinem non sentit. Proceritas ei permodica, verum utilis. Montes amat. Erat quondam apta scutis. Germinat paulò ante æquinoctium. Mollissima est & calidissima, quia citissimè ascias rerundit. De hac Verg. Nec Tiliæ leues, aut torno rasile Buxum.

Vnedo arbor fructum emittit eiusdem nominis, similem fragis, sed inhonorum: qui vnus tantum mandi potest. Vnde inditum arbori nomen. Ei folia non decidunt. Fructus ipse anno maturefcit. Iuba apud Plinium testis est, esse in Arabia vnedones quinquaginta cubitorum altitudine.

Pinus amica est vitibus. Póranus: Tecũ inter salices, sub amicta vitibus

vitibus vltimo. Græci duo eius faciunt genera, Motosam, quæ sit amplior: Campestem, quæ fruticosa. Gummi profert. Semè eius vocatur Samara. Folia eius sunt ramulosa. Cito germinat. Rigorem fortissimè seruat. ob id cardinibus, assamētisq; portatũ utilissima.

De variis arboribus meminit Verg. lib. 2. Georg. Fluminibus salices, crassisq; paludibus alni. Nascuntur steriles saxosis montibus Orni. Littora myrtetis lætissima, deniq; apertos Bacchus amat colles, Aquilonem & frigora taxi. Idem Ouid. lib. 10. Et Stadius lib. 6. Theb. Et Claudianus lib. 2. de Raptu.

Porro arborũ succi varij sunt: Vinofus Pomo, Pyro, Myrto: Pinguis Oliuæ, Lauro, Nuci, Iuglandi, Amygdalis: Dulcis, Vuis, Ficis, Palmis: Aquofus, Prunis.

Differunt & colore succi: Sanguineus Moris, Cerasis, Cornis. Vuis nigris, albis candidus, lacteus in capite Ficis, in corpore non item, Spumeus Malis, nullus Perficis.

Ferales arbores sunt Picea, Taxus, Cupressus.

Veteres eas arbores vocabant Infelices, quæ sunt in tutela inferum deorum: vt quæ baccam nigram, nigrosq; fructus ferunt. Carito Infelices vocat arbores infrugiferas. Plinius Damnatas religionè, quæ neque seruntur vnquam, nec fructum ferunt.

Felices verò purantur. Quercus, Esculus, Ilex, Sapius, Fagus, Corylus, Sorbus, Ficus alba, Pyrus, Malus, Vitis, Prunus, Cornus, Lotos.

Arbores montanæ sunt, Cedrus, Larix, Tæda, Abies, Robur, Castanea, Tilia, Ilex, Iuniperus, Terebinthus, Populus, Ornus, Cornus, Caprinus: Montes & valles amant, Abies, Robur, Castanea, Tilia, Ilex, Cornus. Aquosis montibus gaudent Acer, Fraxinus, Sorbus, Fagus, Caprinus.

Folia non decidunt Oleæ, Lauro, Palmae, Myrto, Cupressu, Pinis, Hedera, Rhododaphnæ, Abieti, Lanci, Pinastro, Iunipero, Cedro, Terebintho, Rubo, Ilici, Aquifolio, Suber, Taxo.

Aquas odere Cupressi, Iuglandis, Castanæ, Laburnum,

Catiè & vetustatem non sentiunt Cupressus, Cedrus, Hebenus, Lotos, Buxus, Taxus, Iuniperus, Oleaster, & Olea.

Arboretum, Quercetum, Veprætum, Dumentum, Oliuetum, Pinetum, Senticetum, Catectum, Esculetum, Buxetum, Populetum, Salictum, Veprætum, Lauretum, Myrretum, Mespiletum, Ornetum, Rhamnetum, vocatur loca, in quibus crescunt eiusmodi nominis arbores.

ARBORES DEORVM ET DEARVM.

Populus, *Herculis*. Vergilius in Bucol. Populus Alcidae gratissima, vitis Iaccho, Formosa myrtus Veneri, sua Laurea Plutoni. Plin. lib. 12. Arborem genera numinibus suis dicata perpetuo

seruantur, vt Ioui Æsculus, Apollini laurus, Mineruæ olea, Veneri myrtus, Herculi populus.

Bacchi arbor Vitis, & etiam *Hedera*. De Vite, autor opusculi de nuce; Sæpe tuas igitur Liber miratus es vuas, Mirata est oleas sæpe Minerua suas. De hedera. Ouid. lib. 3. Fasto. Cur hedera hæc cincta est? hedera est gratissima Baccho. *Ferula* etiam assignatur Libero patri, teste Plinio.

Veneris arbor est Myrtus, Verg. lib. 5. de Ænea: Sic fatus velat materna tempora myrto. Venus apud Statium. lib. 1. Syl. Maluit & nostrâ laurum subtexere myrto.

Apollinis, Laurus, & Lotos Verg. in Battarû: Laurus item Phœbi decus. Apollo apud Ouid. lib. 1. Meta. Daphnæ alloquês: At quoniâ coniuax mea nõ potest esse: Arbor eris certè dixit, mea semper habebût. Te coma, te citharæ, te nostræ laure pharetræ. Veteres quoque Loton Apollini sacrâ fecerunt, q̄ ante solis emersum sua folia implicet. Profurgente autem sensim ac paulatim explicet.

Æsculus & Quercus, Iouis, De Æsculo Verg. lib. 2. Georg. Nemo-rumq; Ioui quæ maxima frondet Æsculus. De quercu. Ouid. lib. 1. Meta. Et quæ deciderant patula Ioui arbore glandes. Item lib. 7. Sacra Ioui quercus de semine Dodonæo.

Minerua, Oliua. Verg. lib. 2. Georg. Palladia gaudent sylua viuacis oliuæ. Ouid. lib. 6. Meta. Illic incumbens cum Palladis arbore palmæ.

Cybeles arbor Pinus. Cybele apud Verg. lib. 9. Pineæ sylua mihi multos dilecta per annos. Ouid. lib. 10. Hirsutaque vertice pinus Grata deûm matri.

Plutonis, Cupressus. Plinius lib. 16. de ea loquens: Diti sacra: & ideò funebri signo ad domos posita.

Pinus, Panos, Proper. lib. 1. Fagus & Arcadio pinus amata deo.

S Y L V Æ.

Hercinia sylua est Germaniæ, cuius quondam latitudo habuit iter nouem dierum. Plinius ait, in septentrionali plaga esse Herciniam syluam roborû vastitate intacta, in qua colles occurrentium inter se radicum repercussu attollantur.

Carmen, lucus est in Messenia.

Nemea sylua est Græciæ inter Cleonas & Phliuntem oppidam qua Græci Nemæa sacra instituerunt in honorem Herculis, ob leonem ibidem interfectum. Ibidem etiam fiebant agones in memoriam Archemori filij Lycurgi regis, qui negligentia nutricis Hypsipyles fuerat occisus à serpente. De hac Mar. lib. 1.

Prostratum Nemeæ, & vasta in valle leonem,
Nobile & Herculuem fama canebat opus.

Ida sylua est Cretæ, & Phrygiæ, in qua Paris sententiam tulit de pulchritudine dearum. De Cretæa Marti. lib. 4. Conscia Dictæum qua tulit Ida Iouem.

Arsum, Plutarchus ait esse lucum, prope quem Arnus Tarquinij filius & Brutus concurrerint bello.

Liuius lib. 8. ab vrbe condita de *Ciminia*. Ethruriæ sylua, hunc in modum scribit: Sylua erat Ciminia, magis tum inuia atq; horrenda, quàm nuper fuere Germanici saltus: nulli ad eâ diem ne mercatorum quidem adita. eam intrare haut ferè quisquam audebat.

Calidonia, Sylua est Britanniæ, à cuius nomine Britanni ipsi vocantur Calidonij: Luc. lib. 9. Calidonijs fallit turbata Britannos.

Arduenna, sylua Galliæ incipiens à Rheno per fines Treuerorum, Eburorum, & Menapiorum x. millibus passuum longitudine per mediam Belgicam in Oceanum tendit.

Albunea, vetus fuit Etruscorum sylua, ad quam populus Romanus confugiebat oraculorum gratia.

Prope Ariciam, oppidum Italiæ, fuit nemus *Aricium*, Dianæ sacrum. Lucanius lib. 6. Parua Mycenæ, quârum sacrata Dianæ Distat ab excelsa nemoralis Aricia Roma.

Bacenis, sylua est Germaniæ amplissima, Cheruscis à Sueuis dirimens.

Clarium nemus Colophonæ olim sacrum fuit Apollini.

Coricum erat propinquum Thebis.

Daunia, Apuliæ sylua, nomen accepit à Dauno patre Turni.

Poëtarum carminibus laudatissima syluarû est *Dodona* Ghaoniæ, cum propter vsum glâdis ibi repertum, tum ob simulachrum Iouis Dodonæi, & columbas, quæ quercubus insidentes reddebant oracula.

Phloe, mons est, & sylua Thessaliæ.

Gryneum nemus est in Ionia Apollini sacrum, in quo Mopsus & Calchas de diuinandi peritia venerunt in certamen.

Idalium nemus est Cypri. Veneri sacrum, quæ Idelia propterea dicitur.

Hircania, sylua miræ vastitatis, & multiplici belluarum genere referta. nomen dedit regioni eiusdem nominis.

Micana, sylua Galliæ.

Marathonia, sylua fuit in Attica, in qua Theseus Taurum toti regioni formidolosum occidit.

Parthenium, nemus est Arcadiæ, in quo virgines solebant exerceri venationibus.

Pelion, mōs & nemus Thessaliæ, ortu Chironis illustratum. *Tegea* sylua Arcadiæ Pana deum rusticorum numen venerabatur.

LEGUMINA DIVERSA.

& frumenta.

ERuum, Vicia, Cicer, Cicercula, Faba, Lenticula, Lens, Phascolus, Pisum: Lupinum, Faba.

Frumenta sunt & fruges, Far, Siligo, Triticum, Ador, Miliū, Panicum. Frugum pestes Lolium, Tribulus, Carduus, Lappa, Rubus, Auena, Paliurus. Verg. Pro molli viola, propurpureo Narcisso Carduus & spinis surgit Paliurus.

FRUTICES DIVERSI.

Cytisus, Myrica, Capparis, Chamæmyrsine, Erica, Gnaphos, Gossipion, Helenium, Laserpitium, Myrsinites, Ophiostaphylos, Oxymyrsine, Rhododēdrus, Scammonia, Tamarix, Tithymalus, Illex, Amomū, Chamælaea, Caritoteblepharon, Cynostraton, Elleborine, Epipactis, Eryx, Genistra, Opheostaphyle, Fycos, Pyrosachne, Pyrusa, Plocamon, Quisquiliū, Rubus, Saripha, Scorpio, Spartum, Tymelæa, Tragon, Lentiscus, Nardus, Cinnamum, Scioton, Sifarum, Tragacanthæ.

FLORES, ET VIOLAE ET
alij frutices odorati.

Rosa, Liliū, Calta, Barchar, Cōbretum, Lotos, Crocus, Hyacinthus, Abrotanum, Amarachus, Saliunca, Polion, Amethystus, Cyamon, Holochrysos, Chrystitis, Origanū, Thymus, Cōniza, Cytemis, Narcissus, Amarāthus, Epithymō, Oenanthe, Phrygma, Rosmarinus, Anethum, Acanthus, Anemona, Cherinta, Ligustrum, Vaccinium, Conuoluolus, Cyanus, Cyclamius, Sisymbriū, Tymbra, Satureia, Casia, Melilotos, Lyrium, Lichnis.

HERBARVM DIVERSA NOMINA.

Absinthium, Aconitum, Ægolethron, Alcibiadion, Alga, Aloe, Altercum, Amygdalite, Anagyris, Anchusa, Andrachne, Anethum, Anthemis, Apium, Apiastrū, Asclepion, Asterium, Atractylis, Atriplex, Auruncus, Abrotanum, Acāthus, Achanon, Achemenis, Acinos, Acopō, Acoros, Acros, Agrios, Acta, Action, Adiantum, Adipfos, Ægilops, Ægocēre, Æthiopsis, Agaricum, Aglaophotis, Aizon, Albucum, Alcanna, Alektorolophos, Alypon, Alisma, Alysson, Alopecuros, Alfine, Altercangenū, Althea, Amomum, Ampelodisne, Amuletum, Anabasis, Anagallis, Anacapsoretis, Anarrhinus, Andrialia, Androsamum, Anemona, Anodynon, Anthalium, Anthericus, Anthyllis, Anthriscū, Anticellium, Antirrhinos, Aparine, Apate, Aphrodes, Aphrum, Apiofichas, Apronia, Aproxis, Archiona, Arachos, Archezostis, Arctios, Argentione, Aros, Arsenogonon, Artemisia, Afaron, Acalonia, Asyla, Alphodeus, Asphenū, Assarum, Aster, Ateramnium.

Balis

Balis, Balotis, Batis, Batrachion, Bechion, Beta, Betonica, Blachnon, Balataria, Botrys, Brabilla, Bryonia, Bryon, Bromos, Brotis, Bubenicon, Bucera, Bucolicon, Bupthalmos, Bupleuron, Buselinum, Baccar, Barbula, Blattaria.

Cacalia, Cactos, Cacubalū, Calla, Calligonon, Callion, Callitrichia, Callithrix, Chamæcissos, Chamæleuce, Canatia, Cantabrica, Capnos, Capparis, Carduus, Caryte, Casia, Catanāche, Caulis, Cēmos, Centaurion, Centunculū, Ceraria, Cherintha, Cestros, Chalcēos, Chamæacta, Chamæcissus, Chamædaphne, Chamælea, Chamæmiloh, Chamæmirsyne, Chamæpeuce, Chamæpirys, Chamæstice, Chamæcyparissos, Chamædrys, Chamæleon, Chamæpithyos, Chamærops, Chamæzelos, Chenamythō, Chenapodis, Chironia, Chondrylon, Chondris, Chrysipia, Chrysocome, Chrysoctonon, Chrysotheles, Cyclaminus, Cicorion, Cicuta, Cinare, Cynocephalia, Cynoglossos, Cynoides, Cynomyais, Cynomorion, Cynops, Cynorchis, Cyparissias, Cyperus, Circea, Cirsion, Cytisus, Clema, Cleoniciō, Climenos, Cnicō, Cnidos, Cochla, Colocasia, Cōbretū, Coniza, Cōsigilis, Consigilo, Corcorus, Cordylis, Coricon, Corymbia, Corymbite, Coriō, Coris, Cotyledō, Coronea, Crategion, Crategis, Cremō, Crepis, Crechmos, Crocus, Cunila, Cerefolium, Cannabis, Carduus, Carex, Carminothum, Carpophyllos, Centaurea, Chibis, Consolida, Corambla.

Dactylos, Damasonios, Dendroides, Digitellum, Dime num, Dioptris, Diphonon, Dispiron, Dodechatheum, Dolychos, Dorypetron, Doris, Dracunculus, Dictamus.

Echite, Elaphoboscum, Eutomon, Ephedra, Ephemeron, Ephydros, Epictymum, Epimediō, Epipactis, Epipetron, Equifelis, Erica, Erigeron, Erineon, Eringe, Eriphia, Eris Erismone, Erisithale, Eriheles, Eruca, Erulia, Euphorbia, Exedum, Emphasinum, Farfigium, Felix, Fœnum, Fragum.

Gentiana, Glastum, Gnaphalium, Galeobdolon, Gallion, Gelotophyllis, Geranium, Glaucion, Glycistis.

Hali, Haliamon, Halicacabum, Helenium, Heliocallis, Heliotropium, Helioscopium, Helleborus, Hemionos, Heptapleuros, Heraclon, Herina, Hemerocalles, Heroion, Hibiscum, Hyoscyamus, Hyoscyris, Hypericō, Hypocheris, Hypocisthis, Hypogessos, Hypoglossa, Hypopheston, Hippolaparthos, Hippofelinum, Holcus, Holochrysos, Holosteon, Hippuris, Hysge.

Iberis, Iris, Ischemon, Isoetes, Isopyron, Ixine, Ixion, Ixybus, Lactuca, Lada, Lago, Laffione, Latace, Lathyris, Lauer, Lemoniū, Lethophyllon, Leucacanthæ, Leucāra, Leucatēniū, Leucographis, Libadiō, Libanotis, Lingulaca, Lotos, Lapsana, Lectipes, Leo

nina, Leontopetalon, Leocopodium, Liliun, Linozostis, Lino-
strophon, Lithoron, Lolium.

Magydaris, Malua, Marathrum, Massaris, Mastos, Mecon, Melanipodion, Melanion, Melilotos, Melitena, Menta, Mentastrum, Meroleucon, Myagros; Myocotonon, Myophonon, Myosoton, Mirfinite, Myrris, Moly, Molybdena, Mollon Marrubium, Medicz, Melleatos, Mandragora, Muratis, Muscus, Myrropetalum.

Nasturcium, Naurea, Neutris, Nepenthes, Nepte, Nyctegreton: Ocymum, Oenanthera, Oetum, Ononis, Onopyxos, Onopordon, Onosma, Orcis, Orto, Oreoselinum, Oxyris, Oxalis, Oplicys, Origanum, Oserites, Olus.

Paliurus, Panaces, Papaner, Parietaria, Parthenis, Pentaphyllon, Perdiciun, personata, Peruinca, Petroselinum, Phleos, Pycostalassion, Piperites, Plantago, Polygalon, polygonatō, polypodion, polytricon, portulaca, pseudocasia, Pulegium, Pyrethrum, pæderos, Præonia, Panax, Pancration, pappus, Paraluis, Pentapetes, Periplion, Periclymenos, Petilium, phernion, Phylantes, Phlox, Phonos, Picris, pistana, polemonia, Polychantos, polyognon, Polium, Polypodion, Polytricon, potamogeton, Poterios, Pseudanchusa, Pssyllion, Pteris.

Radicula, Raphanus, Regia scopa, Rhexia, Rhodora, Rhus, Rhopalos, Rubia, Rufcus, Ruta.

Saliunca, Saluia, Sampfucus, Sâdix, Sâguinaria, Sardoia, Saturcia Satyrio, Scandulaca, Scandis, Scorpiuros, Sedum, Serpillum, Syderion, Sideritis, Sili, Sicilia, Sinapis, Sifer, Spartō, Stygmō, Sympherium, Sabina, Sacopenium, Sapagenum, Sagitta, Samolum, Sandidix, Sarapias, saxifragium, Scylla, Scythice, Seraphium, Sefama, Sicilion, Syce, Silybum, Silphion, Syrum, Sifarum, Spartania, Splenion, Stachys, Staphylinos, Stomaticæ, Strychnon, Strumea.

Thapssa, Thelictanon, Teucra, Xanthion, Thelygonos, Thelypteris, Theriffaga, Thesion, Thlaspe, Thymus, Thymbra, Thyfscelum, Tithymalus, Triorchis, Tragopogon, Trichomanes; Trifolium, Trientalis, Tragonia.

Veratrum, Verbena, Verrucaria, Vitreolum, Vnicaulis, Vrtica, Vlva, Xiphion, Zoophthalmos, Zopyrocheron.

C O C I.

PHyrris Lesbicus coquus fuit Hieronis Syracusani, datus postea Aristocliidi.

Mystillus & *Taratalla* nomina sunt coquorum apud Martialem scribentem: Si tibi Mystillus coquus Æmiliane vocatur, Dicitur quare non Taratalla mihi.

Perdix fuit caupo quispiam claudus, qui sequenti prouerbio locum

cum ferit, Perdix crura, in homines distortis cruribus.

V E S P I L L O N E S.

D*iaubis* nomen est Vespillonis apud Martialem lib. i. scribentem: Chirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus.

Plurarchus in Phocione ait *cymptionem* fuisse quendam inter Athenienses homunculum, qui in tumulandis efferendisq; cadaueribus quæstum faceret. Is interfectum Phocionem accepta mercede in Eleusinam deportauit.

Sunt autem Vespillones tumulatores cadauerum, qui mortuos efferunt ad sepulchrum. Suetonius de Domitiano loquens. Cadauer eius populari sandapila per vespillones exportatum. Aliter dicuntur Libitinarij, & Sandapilarij.

M A N G O N E S , E T A L I A E

professionis homines.

C*arpophorus* mango fuit temporibus Domitiani, alius ab alio venatore, de quo scribit Martialis, Est quota Carpophori portio fusus aper.

Thoranius fuit mango, qui vedit Marco Antonio duos eximia forma pueros, alterum Asiaticum, alterum Gallicum, ut geminos & vterinos, tanta erat formæ vnitas & similitudo. De eodē sic ait Macrobius: Delectatus erat Augustus inter cœnam symphonicis Thoranij mangonis, atque eos frumento donauerat. Meminit & Suet. Qui matres familias, inquit, & adultas ætate virgines dudent, atq; perspicerent, tanquam Thoranio mangone vidente. Erant autē mangones seruorū & puerorum liberali forma diuenditores, quibus moris erat medicamentis puerorū venalium pubertatem & barbam coercere, ut formosi semper apparerent. Hoc autem faciebāt Hyacinthi radice bulbacea, quæ vino dulci illita non patitur pilos erumpere. Mangonium, vocatur ipsum māgonis artificium. Plin. Nec tñ in hoc mangonio quicquam totum placet.

Alphenus nomen est sutoris apud Horatium li. i. Ser. dicentem. Ut Alphenus vaser omni abiecto instrumento artis, clausaque taberna Sutor erat sapiens operis.

Cadmus fuit quispiam notæ impietatis carnifex Horatius: Tu ne Syridamæ, aut Dionysi filius audes Deicere à saxo ciues, aut tradere Cadmo?

Apud eundem *Lycinus* nomen est tonsoris, vbi in arte scribit: Si tibi Antyciris caput insanabile, nunquam Tonsori Lycino commiserit.

Fuit *Diadumenus* pincerna Augusti. *secundus* (id proprium est viii nomen) pincerna Nicomedis regis Bithyniæ.

Ganymedem poëtæ faciunt Iouis prægustatorem.

Q 5

IANITORES.

Btes armiger fuit Anchisæ & Ianitor. Vergilius lib. 9. Formatum vertitur oris Antiquum in Burem, hic Dardanio Anchisæ Armiger ante fuit, filiusque ad limina custos.

Cerberum poëta fingunt esse custodem & ianitorem inferorum. Verg. lib. 8. Æn. Te Stygij tremuere lacus, te ianitor Orci.

Ammianus Marcellinus ait *Eunum* fuisse Ergastularium quendam, qui ductauerit in Sicilia fugitiuos.

PASTORES, ET ARMENTARIJ.

T*Ambrulanus*, primam fuit bubulcus. Demum tamen adeo fauentem reperit fortunam, vt ad imperium Scytharum conscenderit. *Apollo*, priuatus deorum ambrosia ob interfectos Cyclopes, paut armenta Admeti regis Thessaliæ. Tibul. lib. 2. Paut & Admeti Tauros formosus Apollo.

Crathis, seu Crathides, pastor fuit apud Sybariam, quem infando amore capræ exarisse iam diximus.

Sybate fuit Suarius, qui Vlysem profugum & iam suis ignotum, in patriam deduxit.

Primislaus, è bubulco factus est Bohemorum rex.

Actius Nauis, augur clarissimus, ob paupertatem sues puer paut. Autor. Cicero lib. 1. de Diuinatione.

Alfus, nomen est pastoris apud Verg. lib. 12. scribentem: Sic rigido latus ense ferit, Podalyrius Alfum Pastorem.

De *Amynta*, pastore Martialis libr. 11. Indulget pecori nimium dum pastor Amyntas, Et gaudet fama luxuriæque gregis.

Tyornus, fuit bubulchus mirandæ fortitudinis, qui cum Milone certauit.

Mirmillo, fuit armentarius, cuius similitudo obiecta est Cassio Seuero celebri oratori. Testis Plin. lib. 7.

Oebares, fuit equiso, & armentarius Darij, cuius astu Darius ipse regnum Persarum assecutus est.

Faustulus, fuit pastor cui Amulius dedit Romulum & Remum exponendos. Aliis placet Faustulum cum fuisse, qui expositos nutriuerit. Testis Plutar. in Romulo.

Euthycus, apud Suetonium nomen est Asinarij, vbi ait: apud Actium descendentem in aciem asellus cum asinario occurrit. Homini Euthycus, Bestiæ Nicon erat nomen.

Mithridates, apud Herodotum nomen est pastoris cuius vxor Spaco nomine Cyrum infantem (qui postea rex fuit Mædorum) ab Astyge deorum feris, aluit.

Daphnis, fuit pastor, qui carmen Bucolicum reperit.

Cyres, beneficio cuiusdam anuli rex è pastore factus est. Autor Ci.

sophi,

sophi, (qui postea rex fuit Turcarum) in agendis armentis victum puer quæritauit.

Phileius, fuit bubulcus Vlyssis, & Eumeus porcarius. De his intelligit Ouid. in Episto. Vlyssis: Hoc faciunt custosque boum, longæuæque nutritrix, Tertius immundæ cura fidelis haræ.

Villippus, fuit pastor qui Lycasum & Partusium à Philonomia matre expositos, educauit. Autor Plutar.

CRUDELISSIMI HOMINES.

L*ucius Sylla*, Romam & vniuersas Italiæ partes civilis sanguinis fluminibus inundauit. Quatuor legiones cõtrariæ partis, misericordiam implorantes, obtuncari iussit. Praenestinos (qui iuniorum Marium receperant) post factum P. Cethego deditioem extra mœnia iussit occidi, & eorum corpora per agros spargi. Qua inmanitate perierunt quinque millia hominum. Quatuor millia & septingentos diræ proscritionis edicto iugulatos in publicas tabulas referri voluit, ne tãti facinoris deleretur memoria. Virorumque cædibus non satius seuiit in mulieres. Ascissa miserorum capita afferri sibi iussit, vt diro illo aspectu satiaretur feritas. M. Marium prætorem non prius vita spoliavit, quam oculos eidem erueret, & singulas corporis partes confringeret. M. Pletorium (q. ad supplicium Marij exanimis cecidisset) mactauit protinus. C. Marij erutos cineres, in Anienem sparsit.

C. Marius, vrbe potius post exiliũ, cum Cinna, Carbone, & Sertorio statim ad eadem principum animũ conuertit. Octauij consulis caput exposuit pro rostris. Antonij consularis caput mœsis apposuit. Cæsarem & Fimbriam in penetibus domorum suarũ trucidauit. crassi pater & filius in mutuo alter alterius aspectu iugulati sunt. Bebius & Numitorius per medium forum vncis carnificum tracti sunt. catulus Lucretius haustis carbonibus hostili se exemit ludibrio. Archarius & Merula flamen dialis cõfossi sunt. Quæ omnia feritatis exempla à Ianuarij cal. intra Idus absoluit.

Damaspus, homo nulla præditus virtute, nobilissimos ciues (qui Syllanis partibus adhæserant) inter victimas tanquam beluas crudeliter enecauit. Aruinæ tribuni plebis truncum in sublime elatum per ora vulgi deferri iussit, tandem à victore Sylla obtuncarus.

Numatius Flaccus, Pompeiani nominis defensor, obsessus à Cæsare in Hispania, & inclusus Attinguetium mœnibus omnes eius oppidi ciues (quos Cæsari studere intellexerat) iugulatos è muris præcipitavit. Fœminas quoque virorum (qui in contrariis erant) cum liberis interfecit. Alios infantes in cõspectu parentum humo infixit, alios superiacctos pilis excipi iussit.

cartha

Carthaginienses, Attiliū Regulum palpebris antè resectis in machina referta aculeis concluserunt, ibique inaudito mortis genere necauerunt. Claudianus: Prorogat æternā feritas tibi Punica palmam Regule. Interfecto demum duce, milites fundo nauium substratos necauerunt.

Horum dux *Annibal* pōtem humanis cadaucibus in Gelo flumine construxit, superq; exercitum traduxit. Ouidius in Ibin: Vt quos dux Pœnus merfit putealibus vndis, & iacto canas puluere fecit aquas. Idem Annibal captiuos Romanorū itinere fessos prima pedum parte sinccisa relinquebat in itinere. Quos verò in castris perduxerat, ferro cogebat decernere, paria fratru & propinquorum iungens. Nec ante explebatur feritas, quàm ad vnum victorem omnes redegisset.

Mithridates, rex Ponti vna epistola LXXX. millia Romanorum per Asiam dispersa mandauit interfici.

Cyrenis, filia Diogiridis Thraciæ, regis, viuos homines dissecabat medios, & parentibus comedendos apponebat liberos.

Ptolemæus, Pisco, rex Ægypti, filium suum Memphitem (quem ex Cleopatra vxore eadē & sorore sustulerat) occidi iussit. Interfecti demum præcisos pedes, caputq; & manus cista cōclusos promunere natalitio matri misit. Idem quum animaduerneret se suis omnibus odiosum esse, vt periculo posset obsistere, frequens iuuentute gymnasium armis & igni circūdudat, inclusosq; omnes partim ferro, partim flamma necauit.

Darius, rex Persarum constitutus, quum populo iureiurando asfitmasset se nullum ex septem principibus (qui coniurauerant aduersus Magos) venenō, ferro, aut inedia oppressurum, vt religione solutus videretur, locum parietibus cinxit cineribus plenum, superq; suspensum imposuit lignum, cui principes ipsos benignè cibo & potione exceptos incidere iussit, vt somno sopiti deciderent in insidiosos illos cineres.

Ochus Artaxerxes Ocham sororem, eandem & socrum, vinam capite defodit. Patrum cum centum liberis & nepotibus telis imperauit transfigi, quod in his maximam apud Persas probitatis laudem videbat consistere.

Athenienses, Æginetis adolefcētibus, nauticarū artiū peritis, pollices præciderūt, ne in certamen nauale secū deinceps descēderēt.

Excogitauit æneum taurum *Perillus*, quo inclusū subditi ignibus lōgo & abdito cruciatu mugitum bouis imitarentur, ne eius latus similes humanæ voci Phalaridem tyrannum ad misericordiam inducerent. Quod teterrimum artis suæ opus primus artifex inclusus expertus est. Quid, in Ibin: Aëre Perillæo veros imitere

iuuen

iuuenos, Ad formam tauri conueniente sono.

Etrusci, viuorum corpora, saniosis & tabidis mortuorū cadaucibus alligabant, ora otibus, manibus manus, & pedes pedibus cōponentes. Feritatem hanc in *Mexentio* notat Vergil. lib. 8. dicens: Mortua quinetiam iungebat corpora viuis, Cōponens manibusq; manus, atq; oribus ora. Tormenti genus, & sanie taboq; fluentes Complexu in misero longa sic morte necabat.

Scythæ, exenteratis animalibus viuos homines includebāt emnētibus solis capitibus, vt cibo capto diutius lāguerēt, viuerentq; donec putrefactis animalibus excrecerent vermes, à quibus consumerentur. Præcedentia hæc exempla habet Valerius Maximus.

Saul rex Iudæorū, audita ab aratro suorū hominum legatione de Hammonitarū iniuria querentiū iussit, bobus (quos præ se agebat) succidi crura, præfatus sic omnes perituros, qui sibi eodem die ad Iordanem fluuium præsto non essent in armis.

Abimelech, Gedeonis filius, regnādi cupiditate LXX. fratres crudeliter occidit, vno duntaxat excepto, qui fuga & pedibus salutē sibi reperit. Idē Sichimitas (q; ab his vrbe & tribu eiectus fuisset) noctu adortus, omnes trucidauit, nulla sexus aut ætatis habita ratione. Urbem vi captam diruit, & in eius arca salem sparsit pro semine. Eos verò qui spe salutis ad templa se receperāt, facta lignorum congerie ibidem flammis & fumo necauit.

Athalia, scæminarum scūissima, omnem Dauidis stirpem sustulit, nequis superesset, à quo prohiberetur dominio.

Herodes, multa puerorum millia occidi iussit, vt autorem nostræ salutis interciperet.

Vitoldus, princeps Lituanicæ, homines morti destinatos mira crudelitate vrinis includebat pellibus, eoq; modo inuolutos canibus dabat cōcèrpendos. In bellicis expeditionibus arcum semper habebat intentū, vt ordine aberrantem sagitta configeret. Multi tãtæ feritatis metu vltro sine carnifice animas proiecerunt.

Ecelinus (qui circa Taruisium, & in Euganeis exercuit ryannidem) castrabat pueros, stupro vitiabat virgines, matronis adimebat nannas, prægnantū secabat vteros, partus exertos in ignem mittebat. Biffena Patavinorum millia sub suo vexillo merentia ad vnum interfecit, audita Patauij defectione.

Diomedes, & *Buſyris*, equo humana carne pauerunt. Verg. lib. 3. Georg. - Quis aut Euryſthea durū, Aut illaudati nescit Buſyridis aras? Ouid. lib. 3. de Trist. Sæuior es tristi Buſyride, sæuior illo, Qui fallum lento torruit igne bouem.

Phalaris, tyrannis Agrigentinarum, non contentus exquisitissimis cruciatibus, æneo vsus est tauro, quo miseri montales, inclusi bouum

bouum

boum mugitus effingerent. Quid. Ipse Perillao Phalaris permisit in ære Edere mugitus & bouis ore queri.

Cambyses fratrem & duas sorores occidit. Apim bouem ferro violauit. Capris inimicorum urbibus, neque pepercit templis, neque simulacris deorum.

Alexander Phereus, viuos homines obuensis in se faciebus sepe liebat, alios vrsorum pellibus inuolutos dabat, conficiendos venatoribus; & feris confodiendos. Polyphranem auunculum peremit hasta, quam sacrauit, & festa præcinxit corona.

Tamburlanus Scytharum rex, nihil habebat iucundius, quam animi feritatem humano cruore oblectare. Cuidam roganti cur in omnes vsque adeo sæuiret, toruo aspectu retortis tunc oculis fertur respondisse, An tu me hominem putas, & non Dei iram potius, ad hominum perniciem in terris agentem?

Parysatis, mater Cyri iunioris, rationem commentata est, qua humana corpora sibi gignerent vermes, à quibus demum lenta morte consumerentur.

Septimius Seuerus Imperator post Didium Iulianum Clodium Albinum tumultuarem interfecit, & capite eius Romam misso corporis truncum equo refugienti conculcandum præbuit.

Tullia filia Tarquinij, currum super faciem mortui parentis duxit, aquis etiam refugientibus. Quid. lib. 6. Fast. Filia carpento patris initura penates, Ibat per medias alta ferocisq; vias: Corpus ut aspexit, lachrymis auriga profusus Restitit, hunc tali corripit illa sono, Vadis. an expectas pretium pieratis amarum? Duc inquam inuitas ipsa per ora rotas. Certa fides facti est, dictus sceleratus ab illa Vicus, & æterna res ea pressa nota est.

Romanus, Junior Imper. matrem Helenam à se reiecit, & sorores, quas ablatis imperialibus pannis inclusit cœnobio.

Huius filius nomine *Basilus* imperator post Ioannem Zimissem Bardam Silerum vnum ex suis ducibus rebellantem quum vicisset, oculis priuauit. Bulgaros tumultuares, quum in potestatem suam rede-gisset, quindecim millibus captis, oculos effodit, vno tantum in columi relicto, qui excæcatus ad Samuelé eorum ducem dirigeret.

Caligula auix Antonix defunctæ, nullum exhibuit honorem pro-speritatis; siccis oculis è triclinio ardentem rogi. Fratrem Tiberium interemit. Sillanum socerum ad secandas nouacula fauces compulit. Cùm omnibus sororibus suis stupri consuetudinem fecit, easq; (quod est omnium longe turpissimum) exoletis suis prostrauit. Ptolemæum regis Iubæ filium consobrinum suum, item Macronem & Enniam (quos habuerat imperij adiutores) pro meritum gratia pensauit morte. Multos ex senatoribus interfecit. Quæstoré suam in cõiuratione

nomi

nominatum flagellauit veste detracta Multos honesti ordinis prius stigmatè deformatos, ad munitiones viarum, ad metalla aut ad bestias cõdemnauit, aut bestiarum more quadrupedum cauea coërcuit, aut medios serra dissecuit: idem; ob leuissimam culpam, aut nullam potius. Parentes supplicio filiorum cogebat interesse, quorum vni valetudinem excusanti, lecticam misit. Curatorum munerum & venationum, per continuos dies in conspectu suo catenis verberatum, non prius occidit, quam offensus putrefacti cerebri odore. Comœdiographum quendam ob ambigui ioci versiculum igni cremauit in ipso statim amphitheatro. Equitè Ro. obiectum feris quum se innocentem proclamasset, reduxit, abscissamq; lingua indduxit rursus. Quendam ab exilio reuocatum, quum interrogasset quidnam ibi facere cõsueffet, quum per adulationem hæc respondisset, Sæper orauit vt periret Tiberius, & tu imperares: capta ex eo verbo cõiectura exules suos mortem sibi imprecari, misit qui vniuersos cõtrucidaret. Præter facta, verbis utebatur feritatem immanem spirantibus. Dicebat omnia sibi in omnes licere. Gallis Græcisque aliquot vno tempore condemnatis gloriabatur. Gallogræciam se subegisse. Quos torquebat, minutis ictibus plecti iubebat, quod diutius languerent, addito etiam præcepto, Curate vt se mori sentiant. Iactabat & illud tragicum: Oderint dum metuant. Optauit plerumq; vt populus Ro. vnicam haberet ceruicem. Quærebatur & dolebat sua tempora nullius calamitatis, publicis insigniti. Optabat exercituum cædes, famem, pestilentiam incendia, & hiatum aliquem terræ. Puteolis dedicatione potis multos è littore ad se inuitatos omnes præcipitavit. Quosdam gubernacula apprehendentes cõtris detrusit in mare. Publico epulo seruum ob detractam lectum argentea laminam carnifici cõfestum dedit, vt manibus abscissis & ante pectus è collo pendetibus per cœtus epulantiu circumduceretur, præcedente titulo, qui causam pœnæ indicaret. Mirmillionem secum rudibus certantem, sponte, prostratum, cõfodit ferrea sica. Admota altaribus victimam elato malleo cultrarium mactauit. Insistens Iouis simulachro quum Apellè rragœdum interrogasset, vter illi maior videretur, cunctam eum flagellis discidit. Vxorè vt amiculam quum osculabatur, addebat, Tam bona ceruix simul ac iussero demetur. Hæc omnia ex Tranquillo.

Diocletianus paucis diebus xvi milia Christianorum variis suppliciis affecit.

Auidium Cassium Romani alterum Catilinam vocarunt, quod cruoris esset cupidus. Is inauditum & nunquam prius visum tormenti genus commentus est. Trabem enim longitudine lxxx aut c. pedum infixam terræ erigebat, cui à summo ad infimas partes alligatos homines flamma & fumo suffocabat.

Macrinus Imper. prodigiosi fuit animi in exhibendis suppliciis

Nam

Nam geminos boues miræ magnitudinis aperiri iussit, hisq; milites singulos (qui ancillæ hospitis pudorem violasse verebantur) inclusit, capitibus bouum exactis, vt facilius vnâ colloqui possent.

Maximinus Imp. tam crudelis fuit animi vt Cyclops. Busris Gyges, & Typhon diceretur Vnde sequentibus versibus eiusdem scuitiæ illud est: Et qui ab vno non potest occidi, à multis occiditur. Tygris acerrimus est, & tamen occiditur. Caue multos, si singulos non times.

Irene imperatrix, vxor Leonis quarti, Constantino sexto, filio suo in carcerem coniecto, oculos eruit, quòd ab ipso prius fuisset expulsa.

Domitius Neto, Domitij Ænobarbi & Agrippinæ filius, matrem interemit. Octauiam & Sabinam Poppæam in matrimonium duxit viris earum crucidatis, ipsasque demum vxores dedit morti. Petro & Paulo vitam abstulit. Antoniam filiam Claudij, recusante sibi nubere post Poppææ mortem, occidit. Item Aulum Plaucium iuuenem, quem ante mortem per vim cõstuprauerat, Rufum Crispinum priuignum Poppæa natum impuberem adhuc submersit. Tuscum nutricis filium relegauit. Senecam præceptorem ad necem compulit. Plerosq; liberos diuites & senes (quos semper fautores inuenerat) occidit. Cassio Longino iuriconsulto oculos effodit. Polyphago cuidam Ægyptij generis, crudam carnem mandere assueto, viuos homines laniandos obiciebat, & absumendos. Populo & mœnibus patriæ non pepercit: Urbem enim palam incendit, quasi offensus deformitate veterum ædificiorum: quòd incendium lætis oculis prospexit è Meccenatiana turri. Inflammatis iam domibus nemini permisit ire ad reliquias rerum suarum.

Tiberius verò, tertius Romanorum imperator, testamentum matris pro irrito habuit. Tres ex Germanico nepotes Neronem, Drusum, & Caium variis modis afflixit. Neronem ad mortem cõpulit quum ei laqueos & vnicos ostentaret carnifex, Drusum in imalatij parte sublatis alimentis adeò maceravit, vt ille tormentum è culcitra tentauerit maderere. Ex viginti viris patriciis (quos elegerat cõsiliij causa) vix duos aut tres incolumes reliquit, ceteros diuersis causis necauit. Seleucum Grammaticum ad mortem cõpulit. Piscatori, qui sibi secretum aliquid agenti nullum incipienter obtulerat, perfricari eodem pisce faciem iussit, & os locusta lacerari. Militem prætorianum obsurreptum è viridario pauonem capite puniuit. Nullus à pœna hominum cessauit dies, ne religiosus quidè ac sacer. Multos accusauit & dånauit cū vxoribus ac liberis suis. Interdixit ne capite dånatos ppinqui lingeret. Nemini delatorum fidem abrogauit. Pleriq; citati ab eo ad dicendam causam partim se

domi

domi vulnerauerunt, partim in media curia venenum hauserunt, quot tamen colligatis vulneribus & semianimes in carcerem rapi imperabat. Puniti omnes in Gemonias vnco tracti sunt. Viginti vno die adiecti tractiq; nulla ætatis aut sexus habita ratione. Virgines pleræque prius à carnifice viciatæ demum strangulatæ sunt. Mori volentibus, vim adhibita viuendi. Mortem adeò leue supplicium putabat, vt quum audisset quendam Carnulium eam anticipasse, exclamauerit: Carnulius me euasit. Furiatus dolore què ex morte filij sui Drusi conceperat, multos nulla causa interfecit. Rhodiensem hospitem què benignis literis Romam euocauerat, vbi aduenit torqueri iussit & occidit. Carnificinæ locum habuit Capreis, vnde dånatos post exquisita tormenta præcipitari coram se in mare iubebat, excipientibus deorsum classariis & cadauera remis elidētibus.

Domitianus multa crudelitatis exempla exercuit. Discipulum Pantomimi puberem occidit, nullam aliam ob causam, quam quòd magistro similis esset forma. Item Hermogenem Tarsensem propter quasdam in historia figuras. Interemit & multos senatores, in his aliquot consulares, vt Ciuicam Cerealem Asiæ proconsulem, Saluidienum, Orfitum, Acilium Glabriōnem, Ælium Lamiam ob suspiciosos iocos. Metium Pomposianum, quòd habere imperatoriam Genesim vulgò ferebatur, & alias quasdam ob causa leuiculas. Præterea Sallustium. Luculum Britannicæ legatum, & Iunium Rusticum. Philosophos omnes vrbe, Italiaque summouit. Occidit & Eluidium filium quòd sub persona Paridis & OEnones diuoriarum suum cum vxore tractasset. Flauium Sabinum, quòd eum præco non consulem, sed imperatorem salutasset. Aretinum Clementem consularem capitis condemnauit.

M. Antonius allatum sibi Ciceronis caput in mensa apponi voluit, perque diem illud aspexit quousque tali spectaculo animam exatiasset.

Eiusdem *Antonij* vxor Fulvia caput ipsum maledictis ac diris execrata est, demum inspuens gremio suo apposuit, acriusque inspiciens linguam illi è faucibus euellit: eamque frequenter confodit acicula, qua tunc ad ornamenta capitis utebatur.

Vedius Pollio quum piscinas magno studio ac diligentia coleret, seruos suos occidebat, eosque piscibus dabat in prædam, vt hominum cruore pasti deliciares essent.

Manlius Torquatus consul, dum cum Latinis bellum gereret, edictumq; esset, ne quis extra ordinem pugnaret, filium securi percussit, quòd à Genutio Metio Tusculanorum equitum præfecto lacesitus manum conseruisset, licet parva de hoste victoria.

Amalasantha, mater Atalarici regis. Gortorum mortuo filio adiu-

torē sibi delegit *Theodatum*, à quo tamen in balneo strāgulata est. *Claudius Cæsar* (qui interfecto Caligula successit in imperio) tormenta quæstionum, pœnasq; particularum representabat, & exigebat palām. Gladiatores retianos iubebat interfici, vt expirantium faciem videret. Bestiariis meridianisq; gladiatoribus adeò delectabatur, vt à prima luce ad spectaculum descenderet, & meridie demisso ad prandium populo perfederet.

Aulus Vitellius nobiles viros & condiscipulos omnibus blanditiis ad societatem imperij allicefactos vario genere fraudis occidit, & in his vnum veneno manu sua porrecto in aquæ frigida potione, quam is febre affectus poposcerat. Portiorem tquēdam nulla penitus culpa interfici iussit, velle se dicēs oculos pascere. Duos item iuvenes patri supplicium auertere conantes. Quendam equitem Rom. iugulari mandauit cum liberto. Item plebeios quosdā, qui Venetæ factioni maledixerant. Venit & in suspicionem matri venenum porrexisset, quòd audiuisset à Cata muliere vaticina diuissimè se imperaturum, si superstes parenti extitisset.

Æmilius Censorinus, *Ægestæ* vrbis Siciliæ tyrannus, multis muneribus eos prosequabatur, qui inauditum aliquod tormenti genus excogitassent. Spe igitur lucri commotus quidam Aruntius Paterculus, equum ex ære fabricatum ei dono dedit. Ille Autem muneris autorem primum ibidem conclusit, & emori fecit.

Achilles interfectum *Hectora* curui seu equinæ caudæ alligauit, & circum muros vrbis Troiæ ter exanimem pertraxit. Demum venale cadauer exposuit parenti Priamo. Verg. lib. 1. *Æneid.* Ter circum Iliacos raptauerat *Hectora* muros. Exanimumque auto corpus vendebat *Achilles*.

Scinis latro Corinthius, arbores complicabat, hisq; alligabat hominum brachia, vt sublimē redeūtes lacera membra discerperent. Propert. lib. 3. Arboreasq; cruces *Scinis*, & non hospita Graiis Saxa, & curuatas in sua facta trabes.

Atreus Pelopis filius, vxorem habuit *Meropen*, quam quū stuprasset *Thyestes* frater, & grauida fecisset, susceptos ex ea liberos *Atreus* decoxit, & conuocato per speciem benevolentiaē fratri apposuit comedendos. Quod facinus adeò Sol exhorruit, vt refugus maratinum reperit cubile. Vide *Quidum* lib. 1.

Therodamas fuit nescio quis carnifex, qui leones pascebat humano sanguine. Oui. in *Ibin*. *Therodamathæos* vt qui sensere leones.

Phineus, rex *Arcadiæ*, filios suauis secundæ vxoris exoculauit, propter quod facinus vlttricem numinum vindictam passus est amisso paulò post visu *Quid*, lib. 1. de Arte: Quid fosis immeritis *Phineu* sua lumina natis.

Cleomene, *Lacedæmoniorum* dux ab *Antigono* victus profugit ad *Ptolemæum*, à quo benignè primum exceptus est, demum tamen *Nicagoræ* cuiusdam calumnia suspectus regi factus est, & ab eodem excoriat.

Arpiages fuit quispiā, qui filium comedit. Oui. in *Ibin*: Vt puer *Arpiage* referas ex *Thyestæ*, Inq; tui casus viscera patris cas.

Alphonsus tertius rex *Hispaniæ*, quatuor fratribus oculos eruit.

Atelstanus, rex *Angliæ*, Edimū adolescentem in nauigio sine remige fluctibus perdendum exposuit.

Sigiprandus, *Arispandi* filius, & *Longobardorum* rex, *Ariperto* (quocum certabat) oculos eruit, vxoremque eius naso auribusque truncatis dehonestauit.

Atila, rex *Pannoniæ*, vndecim virginum millia in expugnatione *Coloniæ* interfecit. Fratrem *Butam* morti dedit. *Aquileiam* diruit.

Alboinus *Longobardorum* rex ex capite *Cunimundi* *Gepidarum* regis bello victi craterem sibi fecit.

Narjes, *Italiæ* præfectus. *Sindualdum* *Britonem* ducem armis domitum in trabe suspendit.

Boleslaur, tertius *Bohemorum* rex, *Mosconi* regi *Poloniæ* superato oculos eruit, vt etiam *Odoalricus* *Boleslai* fratre alteri fratri *Iamuro*.

Tomiris *Scytharum* regina, quū *Cyrum* *Perfarū* regem superasset, caput eius abscissum demersit in virem sanguinis plenti, eique his illisit verbis: Satia te sanguine, quē tantopere sitisti *Cyre*. *Totila*, rex *Gotthorum*, capta *Roma* tertiam partem murorum disiecit. *Capitolium* incendit, omnia diripuit: Ea tanta passim feritate debacchatus est, vt dei flagellum diceretur.

Dirce, *Thebana* mulier, vbi sensit *Lycum* maritum captū amore *Antiopæ* *Nictæi* filia, puellam tauri ceruicibus alligauit, suspēsis à cornibus tædis ardentibus, vt bos tormento furiosior, *Antiopam* ipsam per abrupta & scopulos tractam discerperet.

Clodomyrus, *Clodouei* primi filius, *Sigismundum*, filium *Gundebaldi* regis *Burgundiæ*, bello capto vnā cum liberis & vxore in puteum coniecit.

Huius frater *Childebertus* *Almaricum* regem *Gotthorum* sororis suæ *Clotildis* maritum obruncauit, & *Toletum* vrbē (in qua ille se tutabatur) diripuit. Duos item fratres *Clodomiri* filios simulata benevolentia conuocatos interfecit.

Clotharius, horum duorū frater, & *Clodouei* filius, *Conabrum* ducem *Britonum* interfecit, & *Crominum* eius filium cum vxore & liberis igne cremauit.

Colomanus, rex Pannoniæ, Almo fratri oculos eruit.
Cambyses rex Persarum, blandè submonitus à Prexaste domestico, ut ab ebrietate & potu nimio caueret, quòd id malum quandè que rationis vsum auferat: statim furor e correptus filium eiusdè sagitta còfodit. Idem Cambyses templa & leges ladibrio habuit, deorum simulachris illudit. Reclusis conditoriis mortuorù inspe- xit cadauera. Amasis cadauer è monumèto reuulsum verberibus cædi iussit, & omnia probra affici, demum cremari. Duodecim Persarum primores nulla penitus causa interfecit, viuos in caput defodiens.

Sapor, rex Persarum, quum Aurelianum Imperatorem bello vi- ctum cepisset, equum ascensurus curuatos eius humeros preme- bat suppedanei loco.

Eadem feritate v sus est *Tamburlanus*, rex Scytharum, in Pazai- tem principem Turcarum, quem bello captum caueis inclusit, & catenis vinctum sub mensa instar canis iussit comedere & man- dere ciborum analecta.

Santius, quartus Hispaniæ rex, patrem suum. Alphonsum deci- mum è Germania redeuntem occupato regno non admisit. Qua- tuor hominum millia trucidari iussit, quòd in tumultu quodà Al- phonsum fratris sui filium regem appellassent.

Egebertus Sicoberti filius, & post patrè Angliæ rex, fratris filios enecauit.

Ptolæmus Philopator, rex Aegipti, patrem, fratrem, & amicos ferè omnes interfecit.

Alphonfus primus, rex Lusitaniæ, matrem coniecit in vincula, quòd mortuo primo marito secundas tentasset nuptias.

Hippomenes, Atheniesiù princeps, Limonè filiã in adulterio de- prehensam, equo feroci & famelico præbuit absumentã. Quid in- Ibin, Solãq; Limone pœnã ne senserit illã. Et tua dète ferox visce- ra carpat equus. Ortũ est hinc adagiũ, Magis impius Hippomene, *Orodes*, rex Parthorum, Mithridatem fratrem, quamuis suppli-

cem, in conspectu omnium interfecit.
Ioannes Maria dux Mediolanensis quotidie nouo tormenti ge- nere ciues opprimebat. Idem matrem (à qua interim corripieba- tur) in carcerem detrufit, & ibidem mori coëgit.

Mamertes, Syfaphonis Corinthij fratris sui filios interfecit, cu- piditate dominandi.

Septimuleius excisum C. Gracchi caput liquato plumbo resperfit.
 Solebat *Erix*, filius Veneris & Butæ, hospites crudeliter eneca- re. Hunc Hercules occidit. Martialis lib. 5. Et grauis in Siculo pul- uere fufus Erix.

Dionysius tyrannus Marfiam quendam interfecit, ea tantum cau- sa, quòd is per quietem iugulare se Dionysiu existimauerat. *An- tonius* Commodus, gladiatoris cædibus adeò Romanum attriuit imperium, ut nomen gladiatoris vulgò meruerit. Idem, teste Lã- pridio homines qui pedibus debiles forent, sagittis solebat cõfi- cere. Claua multos etiã affixit, Herculè se fingens. Sacra Mithria- ca homicidio polluit. Irridètes se feris obiecit. Eum qui Trãquilli- librum vitam Caligulæ cõtinentè legerat, feris obiecit. Si quis se mori velle prædixisset, hunc inuitum iubebat præcipitari. Obesi corporis hominem medio ventre dissecuit, ut eius intestina subi- tò funderentur.

Cleomedes athleta Lacum Epidamniũ ictu pugni interfecit, in- terfecti larera adaperuit, & iniecta manu intestina eduxit.

Termerus fuit quispiam, qui humana capita confringebat. Hunc Hercules interfecit claua.

Othomanus, Turcarum princeps, annos salutis MCCCCLIII. Con- stantinopolim cepit. Constantini Imperatoris mortui caput ad ludibrium palo affixit, & totis castris gestauit. Mares & fœminas illustres iugulauit, aut ad vsum nefariæ libidinis reseruauit.

Apteras fuit quispiam, qui patri testes eruit, & filios occidit. Au- tor Annius in Berofum.

Spendius fuit quidam Italici generis. Capua oriundus, qui capti- uos in bello bestiis laniandos obiiciebat. Autor Polybius.

Orates Persa Polycratem Samiorum tyranuũ affixit cruci. Au- tor Herodotus.

Xerxes maximum filiorum Pythij Bithonij hominis ditissimi à quo tamen cum toto exercitu fuerat hospitio susceptus, medici disseccari iussit.

Thrax fuit quispiã qui filiis suis omnibus oculos effudit, quòd neglecto patris mandato, Xer xem secuti aduersus Græciam mi- litassent.

Amastris Xerxis vxor, vxorem Ma sistæ Bactrianorum præfidis excarnificauit. Eius mamillas præcidit, quas obiecit canibus. Itè nares, aures, labra, linguam inhonestissimis deformauit plagis.

Creon tyrãnus militu in bello mortuorũ cadauera verabat sepe- liri, & inhumari. Hunc Theseus interfecit. Quid. in Meta. Prohibè- sem busta Creontè Atticus Ægides rupit Marathonide quercu.

Progne Pandionis Athenarum regis filia, Ityn filia marito suo Tereo Thracum regi apposuit comedendum, quòd stuprum intu- lisset Philomelæ eiusdem Prognis sorori. Vergilius in Buc. Quas illi Philomela dapes, quæ dona pararit. Vbi Philomelam posuit pro Progne.

Medea fratre Ab syrtum, & filios ex Iasone susceptos mēbra-
zim discerpit. Ovidius in Ibin; Et tua sic latos spargantur mem-
bra per agros, Tanquā quæ patrias detinere vias.

Tydeus arrosit caput Menalippi. Idem. Ouid. Nec dapis humanæ
tibi erunt fastidia quæ; Parte potes, Tydeus temporis huius eris.

Gerion Mercurio natus patri hospites immolabat Autore Pluta.
Tartari Pannoniam ingressi, Variando oppido capto fœminas
templis inclusas cremauerūt, & Belam quartum eius populi regē,
sic terruerunt, vt ad præsidium salutis, latebras inquisuerit.

Traiano imperante Iudæi, duce Andræa, multos ex Græcis & Ro-
manis obruncarunt. Qua exde non contenti humanis carnibus
vesci cœpere, seque occisorū intestinis, stillante adhuc sanguine,
incingere, eorundem pellibus obuoluti. Multos item per medium
vsque ad verticem dissecuerunt: multos obiecerunt bestiis lapia-
dos. Alios inter se digladiari cœgerunt, vt ducenta & amplius ho-
minum millia eo furore, & armis Iudæorum, interierint. Autor
Dion Cassius.

Quintus Scauola, Tribunus plebis, nomē collegas duce Sp. Cas-
sio ad d^minationem aspirantes, viuos cremavit. Autor Valerius
de Seueritate.

CLEMENTES ET HUMANI.

D*Romocheres*, Getarum rex Lyfimachum hostem bello captū
mira clementia dimisit illæsum.

Annibal, inuentum Æmylij Pauli consulis, & collegæ Verentij
Varronis cadauer, honorificè tumulauit.

Æmylius Paulus huius Æmylij filius, Persecum Macedonię re-
gem vinctum fleuit, & assidere sibi iussit.

Ladislaus rex Pannonię victum à se inimicum regnare permisit.
Quinetiã si per proceres, licuisset oblatum recusasset principatū.

Solebat *Traianus* ægrotantes amicos visere exinanita imperato-
ria maiestate. Autor Ausonius.

Alexander capto Dario Leonatum ex purpuratis suis misit, qui
rius matrē vxorem, aliãque fœminas cōsolaretur, & à lachrymis
auerteret, & impediret. Atque etiã matri Darij) cui nomē erat Si-
figambis) permisit, vt quos vellet bello extinctos. milites patrio
more sepeliret. Eius verò vxorem (quam nulla id ætatis fœmina
corporis pulchritudine vicit) nō solum non violauit, at summam
adhibuit curã, ne quis captiuo corpori illuderet. Omnem insuper
cultum fœminis reddi iussit, nec quicquam ex pristinæ fortunæ
magnificentia adimi. Et (quod omnium maximum humanitatis
argumentum) Darium ipsum amisso iure belli regno restituit.

Ludovicus Pius Gallorum rex, quum quatuor liberos variis prin-
cipa

cipatibus honorasset, ab his tãdem incommoda multa passus est,
atque etiam cōiectus in carcerem. Quod tamen animo adeo ci-
uili & mansueto pertulit, vt cum his postea redierit in gratiam.

M. Aurelius Antonius Imperator Auidio Cassio aliisq; complu-
ribus (à quibus insidias parari sibi cognouerat) peperit, immemor
furoris & vindictæ, qua tamen summi principes debacchati so-
lent, si vel fracta nuce, aut vngue prauè offendantur.

Cæsar captis apud Pharsaliam Pompeij scriniis, epistolas omnes
inclusas bona cremavit fide, nulla earū lecta. Autor Pl. li. 7. Idē Im-
perator similtates cōtra nullos tã graues accepit vnguã vt nō oc-
casione oblata deponeret lubēs C. Mēmio (cui maledictis probro-
sisq; verbis fuerat lacessitus) fuit in petitione consulatus. C. Caluo
post famosa epigramata de recōciliatione per amicos agēti, vltro
& prior scripsit Valeriū Catullū: (cui⁹ versiculis ineluibile stigma
receperat) satisfaciētē eadē die adhibuit cœnæ, hospitioq; patris
eius, sicut consueuerat, vti perseueravit. Cornelio Phagite, (cuius
insidias vix effugerat) noceri nō permisit. Statuas Syllæ & Pompeij
inimicorū à plebe disiectas reposuit. Si qua grauius in se diceren-
tur, inhibere maluit, quàm vindicare. Nō sturnos cōiuratores satis
habuit monere, ne perseuerarent. Criminosis Anli Cæcinnæ
& Pitholai scriptis laceratam suam famam ciuili animo tulit.

Cydon Corinthius fuit hospitalitate adeo insignis, vt eius fores
omnibus essent peruixæ. Hinc adagium natum, Semper aliquis in
Cydonis domo.

Policrates matres militum qui in bello periissent, opulentioribus
ciuibus dabat nutriendas.

Maras fuit quispiam apud Berceam Syriæ ciuitatem ditissimus,
humanus & officiosus in omnes, tum ciues, tum hospites.

Probus Imperator Arrodionem (quem singulari certamine pu-
gnans confecerat) magnificentissimo honestauit sepulchro.

Darius eos obiurgauit, qui Histieci caput truncauerant: testis
Herodotus.

Fabricius Cornelium Ruffinum, quem hostiliter oderat iuuit in
petitione consulatus.

Titus Vespasianus duos in vrbe clarissimos viros (quos habebat
compertos insidiatum in suam vitam) non tantum non puniuit, at
etiam sibi assidere iussit. Fratrem Domitianum insidias quoq; pa-
rantem flens sæpe obtestatus est, ne patricidio assequi cuperet,
quod breui esset habiturus. Idem laborantes morbo, & ægrotantes
suis pascebat manibus, & suorum mortibus afflictos consolabatur.

Antonius pius fuit adeo miris, vt quum ob inopiæ frumentariæ
suspicionem lapidibus à plebe Romana perstringeretur, maluerit

placare, quam vlcisci seditionem.

Fl. Vespasianus Vitellij hostis sui filiam splendidissime maritalit, dotauitque, & instruxit. Nullius vnquam cæde lætatus est, iustis etiam suppliciis illachrymauit, & ingemuit.

Julianus Imperator, Nebridium Constantij (in quem ille bellabat) fautorem ad genua, sua prolapsum paludamento protexit, ne à militibus interficeretur.

Domitianus inter initia Imperij sui, ad eò ab omni cæde abhorrebat, vt edicere destinauerit, ne boues immolarentur. *Suetonius*.

Alphonsus expugnate per vim Neapoli noceri vetuit, pepercitq; ciuibus, à quibus tñ fratrem suum sciebat interfectum fuisse. Proterea cuidam homini verboso (cui iure plurimum succensuerat) non modò veniam petenti dedit, at quinq; etiam talenta vltro obtulit.

Scipio Hispanos captiuos sine pretio dimisit.

Ptolemæus rex fugato Demetrio, quoscunq; Demetrii amicos cepit captiuos, vnà cum eius supellectile statim remisit.

Antiochus rex captum Scipionis filium remisit sine pretio.

Pyrrius captiuos Romano populo reddidit.

Demetrius classe Ptolemæi (qui prius fuerat victor) superata, eorum qui ceciderant corpora, sepeliri iussit, & captiuis omnibus liberum concessit reditum.

Philippus Maria Mediolanensis captum nauali pugna, Alphonsum cum duobus fratribus, non libertate solum, at multis etiam honestauit muneribus.

Antigonus Alcioneum filium, Pyrrhi ad se caput deferentem baculo percussum, reiecit: vt barbarum & pollutum in clamans. Oculosq; obduxit, ne lugubri scedaretur aspectu. Multis insuper lachrymis inimici mortem profecutus est.

Lucius Albinus quum animaduertisset virgines Vestales sub sacerorum onere laborantes, & ope hominum destitutas, statim exonerato sarcinis curru, vxore & liberis iter pedibus facere iussit, virgines cum sacris conscendere currum imperauit.

Annibale Capuam tenente, Fauçula Clunia captiuis egentibus suppeditauit alimenta.

Beatrix Romana virgo, corpora martyrum occisorum in agro suo furtim sepeliebat. Quod etià fecisse ferunt *Bibianã* virginem.

Cyprianus Afer diuitias omnes pauperibus erogabat.

L. Crassus orator tanta fuit clementia, vt murenam mortuam multos dies atratus fleuerit.

Crispus & *Chrispinianus*, quicquid lucri faciebant arte sutoria, quam exercebant, pauperibus impartiebantur.

Anastasia Chryfagoni discipula, sanctis (qui in carceribus tenebantur

bantur captiui) tacite victum ministrabat. Idem quoque fecerunt *Praxedes* & *Pudentiana* sorores.

Pompeius Syllæ cadaueri honorem exhibuit, teste *Plutarcho*.

Petrus *Vrseolus*, Venetiarum princeps, pauperum ægrotantium subicula solebat furtim visere, & opibus suis iuuare. Idem *Xenodochium* suo vnus sumptu extruxit.

Moses Ægypto fugiens, Iosephi secum ossa tulit.

Tobias sepeliendis mortuis vacabat.

Machabeus post prælium in Gorgiam commissum iussit, vt occisorum corpora sepelirentur.

Iehu rex Israël, hostem suum Iezabelem fecit ornari tumulo.

Pericles mortuos in bello Peloponnesiaco, primus oratione publica laudauit.

MODESTI ET VERECVNDI.

Themistocles iacentem hostem armis pulcherrimis indutum, sequenti militi exuendum reliquit, quum ab huiusce modi facto ipse abhorreret.

Quum *Mitylenæi* *Pyttaco* multum agri offerrent gratuito munere, tantum sumpsit, quantum hasta percurreret, vt apud Romanos *P. Claudius*, quantum vno die arasset.

caso ob modestiam nullam sibi statuam erigi passus est, dicens: Se malle, vt posteri percontarentur, cur *Catoni* posita non esset statua, quam cur posita.

M. Fabius consul deuictis *Veis*, oblatum triumphum renuit ob fratris & collegæ mortem.

Pompeius oblatam sibi ab Hebræorum rege mensam & sedem auream, deferri iussit in publicum ærarium.

Fabius Gurges, *Fab. Pictor*, & *C. Numerius*, & *Q. Vgolinus* legati ad *Ptolemæum* missi, accepta ab eodem munera in ærarium retulerunt.

Q. Cincinnatus dictatura se sponte abdicauit. Quod etiam *L. Sylla* fecit vltro.

Cui quoque *Plancus* censuram volens exiit.

Cimon Atheniensis reip. munera castè semper & incorruptè obiiit, & ab omni genere expilationis abstinuit.

Pescenius Niger sic seipsum & milites rexit, vt nihil à prouinciabus oleum, non lignum operamve extorserint.

Agatholes rex Siciliæ nullo vnquam luxuriantis fortunæ zephyro auerti potuit à recordatione figulinæ patris officinæ. Quamuis enim haberet auri & argenti abundè, semper tamen abacum vasis fictilibus onerabat. *Ausonius*: Fama est fictilib. cœnasse *Agathoclea* regem, atq; abacum *Samio* sæpe onerasse luto. *Quarenti*

causam respondit, Rex ego qui sum Sicanix, figulo sum genitore satus. Fortunam reuerenter habe, quicumque repente Diues ab exili progrediere loco.

Terentius Varro delatam sibi ab vniuerso senatu & populo ditaturam recusauit, quod temp. confregisset Cannensis pugnae temerario congressu.

Cicereius quum praetoriis Comitibus Cn. Scipioni superioris Africani filio competitori omnium suffragiis praeponebatur, erubescens se tanti viri filio praetatum, ex competitori suffragatorem se fecit.

Pompeius in acie Pharsalica victus a Caesare, quum postero die Larissam intraret, oppidi que illius vniuersus populus obviam ei processisset: Ite, inquit, & istud officium praestate victori.

Iulius Caesar tribus & viginti vulneribus coniatorum mucronibus confossus, a verecundia absterreri non potuit. Nam eo tempore quo spiritus a mortali corpore secernebatur, togam vtraque manu demisit, vt inferior pars corporis tecta collaberetur.

Spurina egregius adolescens quum sua forma complurium feminarum sollicitaret oculos, verecundia motus oris decorem vultu deformat.

CONTEMPTORES HONORVM,
& Diuitiarum.

Sextum *Aelium Catum*, virum consularem, quum legati Aethiolorum vasis fictilibus prandentem reperissent eidem vasa argentea miserunt, quae tamen recusauit. Neque aliud argenti extremum vitae diem habuit, quam duo pocula accepta a L. Paulo socero suo. Autor Plinius.

Cimon dux Atheniensis spolia victis hostibus crepta suis ciuibus rtitus est.

Agnes vxor Henrici tertij Imp. omnibus & diuitiis & honoribus se abdicauit, vt religioni daret operam.

Grates Thebanus non paruum auri & argenti cumulum proiecit in mare, quod melius philosopharetur citra impedimentum.

M. Curium rapam in foco torrentem quum legati Samnitum reperissent, ei que multum obtulissent auri: Malo, inquit, haec in fictilibus meis comesse, & aurum habentibus imperare.

Raymundus, *Io. Germanus*, *Vmbertus Viennensis*, *Albertus magnus* se suis episcopatibus abdicarunt vltro.

Clotilda, seu *Batildis* vxor regis Clodouci, dimissis opibus & regno, caenobio se inclusit.

Diocletianus relicto sponte imperio in propriis agris consenuit.

Beata Eugenia relicta opibus paternis caenobio inclusit.

Elburga filia *Eduardi* senioris regis Angliae relicta itidem paterna

domo

domo claustrum ingressa est, in quo ad mortem durauit sanctissime.

Homo bonus ciuis Cremonensis opes nundinariis & negotiatoriis partas laboribus reliquit, vt spirituali consulere lucro.

Lotharius imper. & rex Gallorum imperio sponte se abdicauit.

Iudocus, regis Britonum filius, relicto principatu, qui post patrem erat successurus, byssum & purpuram in pannosas, & viles commutauit tunicas.

Antonius Anachoreta ne eligeretur episcopus, laeuam sibi auriculam ferro praescuit.

Tu ditanus patrimonium populo diripendum sparsit.

Democ. agros suos reliquit, eosque pascua publica fieri passus est.

Legati Samniti *Fabricij* domum ingressi, quum viderent multa ad splendorem & tanti viri deesse maiestatem, magnam vim auri eidem obrulerunt. Quam repudiauit vltro. Testis Gellius lib. 1. cap. 14.

Maior scipio publicam rerum administrationem sponte reliquit, vt priuatus ageret.

Maximianus princeps relicto imperio vitam quoque priuatae elegit.

Amurathes Turca dimissa filio regni cura priuatus egit.

Betrus, rex Angliae, dimisso suis regno Romam venit, vbi in paupertate priuatus vixit.

Lysander, rex Lacedaemoniorum, vestimenta magna pretij filiabus suis a Dionysio missa recusauit.

Messala primus omnium Romae urbis praefectus constitutus, die sexta ab ea dignitate se abdicauit.

Theodosius, Arramytenuus imperator, post Artemium pertaxus belli ciuili cessit imperio monasticamque vitam amplexus est.

Michael Curoplates, imperator post Stauracium, Leoni Armeno curam imperij reliquit vltro.

Manuel quoque habenas imperij Alexio reliquit, monasticam secutus vitam.

Idem fecit *Ioannes* Catacuzanus imperator, qui successit Andronico iuniori.

In Tygris alueo oppidum est *Babithace*, cuius incolae mortallium soli aurum in odio contrahunt.

Arsenius, Romanus patricius, quum vocem hanc incerto auctore audiuisset, Fuge, race, & quiesce, relicta paterna haereditate ad caenobium properauit.

Rachis, Longobardorum rex regno se sponte abdicauit, vt monachum ageret.

Placidia virgo, *Valentiniani* imperatoris & *Eudoxiae* filia repudiatis opibus nulli rei praeterquam saluti inhiabat.

Forfens, Hiberniae regis filius, neglecto regno monachum egit

Aeneas militis cuiusdam Turno adhaerentis (cui nomen erat *Magus*) diuitias spreuit, quas offerebat, ut veniam consequeretur victus. *Aeneas* apud *Verg.* lib. 10. Argenti atque auri memoras quae multa talenta Natis parce tuis.

Nicolaus Pataraeus Smyrnae antistes patrimonium pauperibus impertiuit.

Phocioni quum Alexander ex Persica Gaza bello parva magnum auri pondus misisset, recusauit ille.

D I V I T E S.

M*idas* rex fuit Phrygiae, cui propter Bacchum hospitio susceptum concessum est, ut quicquid vellet optaret, voti futurus compos. Optauit autem ut quicquid corpore contigisset, in aurum verteretur. Tantae fuerunt eius diuitiae, ut in prouerbiu abierint. *Stattius* lib. 1. Syluaru. Digne *Midae*, *Cræsi*que bonis & Perside gaza.

Opulentia *Cræsi* Lydorum regis, maxime quondam nobilitata est apud Graecos, & adeo, ut fecerit prouerbio locum. Propterea, (ut scribit *Herodotus*) existimabat se mortalium felicissimum, *Mart.* lib. 5. *Cræso* diuitior licet fuisset.

Vergilius scribit *Sycheum* *Didonis* maritum fuisse ditissimum agri inter Phoenicias. Quae opulentia fuit ei exitio, impulitque *Pygmalionem* regem *Tiri*, ut eum interficeret. Quantum autem auri & argenti habuerit, hinc suspicari licet, quod eius thesauris pro fuga *Dido* aemulam Romani imperij Carthaginem aedificauit.

Volunx fuit quispiam ditissimus, de quo *Syll.* libro 5. sic scribit: Ditissimus agri *Occumbes* genere *Volunx*, ne clausa repostis Pondera thesauris, patrio nec regia quondam Praefulgens ebore & possessa mapalia soli Profuerint.

Aesopus Tragedus amicus *Ciceronis*, arte histrionica ad tantam peruenit opulentiam, ut sexcentis sestertiis ei patina stereret: reliqueritque filiu adeo diuitem, ut is vniones liquefactos coenis apponeret.

Cacilius *Candius* testamento suo edixit. Quamuis multa bello civili perdidisset, tamen relinquere seruorum quatuor millia centum & sexaginta: iuga bouu tria millia & sexcenta: reliqui pecoris ducenta quinquaginta septem millia: in numerato pondo sexcenta millia. Qui funerari se iussit sestertiis vndecim millibus.

M. Crassus negabat diuitem esse, nisi qui reditu annuo legionem, posset alere. In agris suis possedit sestertiu bis millies: hoc est ex nostro quinquaginta centena millia aureoru coronatorum. Nec satis fuit, inquit *Plin.* nisi totum Parthorum esurisset aurum. Harum autem diuitiarum maximam partem ex civilibus bellis atque incendiis comparauerat, calamitates publicas in suam vnus utilitate vertes. Nam quum trecenta solum talenta ex paterna hereditate acce-

accepisset, priusquam aduersus Parthos exercitu duceret, septem millium & centum talentorum summam coegisse traditur, quum etiam decimam partem facultatum suarum *Herculi* consecrasset, & publicum epulum dedisset populo, ac tres minas ciuibus viritim contulisset. Seruos habuit circiter quingentos fabrilis artis, & architecturae peritos, quibus non solum ad propriae domus extruentionem usus est, sed ciuibus aedificare volentibus eorum operas mercede locauit, *Pallas*, *Claudij* libertus, *Crasso* ditior fuisse perhibetur vices & quinquies centenis millibus.

Plinius praeter hunc *Pallantem* ait *Callistum* & *Narcissum* *Claudij* principatu fuisse opulentiores. *Narcissae* autem diuitiae in prouerbiu venerunt, quum *Iuuenalis* dicat: Nec *Cræsi* fortuna vnquam nec Persica gaza Sufficiens animo, nec diuitiae *Narcissi*, *Indulsi* *Caesar* cui *Claudius* omnia. De *Pallante* *Iuuenal.* Satyr. 1. Ego possideo plus *Pallante* & *Licinio*. Hi duo *Pallas* & *Narcissus* liberti fuerunt *Claudij* quos decreto quoque Senatus, non solum ingentibus praemiis, at etiam magistratibus ornari passus est. *Tacitus* scribit *Claudium* *Pallanti* praetoria insignia & centies quinquagies sestercium censuisse, & *Pallantem* ipsum sestercij ter millies possessorem fuisse. Idem lib. 14. ait. *Neronem* veneno interfecisse hunc *Pallantem*, quod immensam pecuniam longa senectute detineret.

Licinius *Caesaris* libertus tantum agrorum fertur habuisse, quantum peruolarent milui.

Quamuis numerosae fuerint *Crassi* diuitiae, *Plinius* tamen facit *Syllam* ditionem, ubi de *Crasso* loquens ait, *Quiritum* post *Syllam* ditissimus.

Pompeio res gerente circa Iudaeam, *Ptolemæus* octona millia equitum sua pecunia tolerauit. Mille cubuias totidem aureis portoriis mutans vasa cum ferculis saginavit.

Pythius *Bithynius* platanum auream, viremque nobilem *Dario* regio donauit. *Xerxis* copias, hoc est septies centena LXXXVIII. millia hominum excepit epulo: stipendium quinque mensium, frumentumque pollicitur, ut e quinque liberis senectuti suae saltem vnus concederetur, Testes *Herodotus* & *Plinius*. Interrogatus a *Xerxe* quantum possideret: respondit se habere argenti talenta duo millia, auri myriadas quadringentas, staterum *Daricorum* septem millibus minus. Quam summam quum obtulisset ipsi *Xerxi*, de miratus rex propensam hominis liberalitatem, expleuit quod illi deerat ad quadringentas myriadas.

Seneca philosophus rerum actui praepositus a *Nerone*, quadriennio ter millies sestertiium quaesuit.

Tarius *Ruffus* infima natalium humilitate consularum militari indu

industria meritis circiter mille sestercium liberalitate Augusti congestum, agris coemendis exharsit.

Idem Seneca testis est *Lentulum augurem* eodem Augusto imperante quater milles sestercium suum vidisse.

Herodes Atticus tanta fuit rerum opulentia, ut Isthmum vellet perfodere, & maria coniungere diuersa, si per imperatorem licuisset. Quod tamen frustra tentauerat Nero.

Plerique veterum suam satis opulentiam prodiderunt arduis conatibus quibus rerum naturam faciem mutare voluerunt: ut *Nicanor Seleucus*, qui excogitabat perfodere spatium a Bosphoro Cimmerio ad Caspium mare, quod interuallum erat c. l. mil.

Sesostris, rex Aegypti, interstitium a rubro mari, ad Nilum profcindere adorsus est Quod postea *Darius* molitus est.

L. Lucius Syllanarum partium amplius sexcenties possedit.

Galesus fuit in Latio quispiam ditissimus agrestis Gazæ. Verg. lib. 7. *Æn.* Corpora multa virum circa seniorum; *Galesus*, Dum paci medium se offert iustissimus vnus Qui fuit, Ausoniisque olim ditissimus aruis, Quinque greges illi ballantum, quina redibant Armenta, & terram centum vertebat aratris.

Camertes. Volscensis filius partium Turni fautor in *Æneam*, ditissimus fuit. Verg. lib. 10. Persequitur sortemque Numam, fuluumque Camertem Magnanimo Volscente fatum, ditissimus agri Qui fuit Ausonidum, & tacitis regnavit Amyclis.

Dorylas ponitur ab Ouidio lib. 5. Meta. ditissimus agrestis opulentia, ubi ait: *Nasomoniaci Dorylas* ditissimus agri, Diues agri *Dorylas*, quo non possederat alter Latius, aut totidem tollebat faris aceruos.

Cyrus deuicta Asia xxxiii. millia pondo auri inuenit: præter vascula aurea aurumque factum, & in eo folia ac platanum Vitæque. Qua victoria argenti quingenta millia talentorum reportauit.

Cleopatra quoque diuitiarum arguuntur ex coctilibus illis mutis inter septem orbis miracula numeratis. Ex crateris, cuius pondus erat xv. talentorum: ex apparatus conuiuij, quo Antonium excepit: ex vnionum sorbitione, & multis item sumptibus.

Esubopas rex in Suanorum terra, velleribus aureis incluta, plurimum argenti aurique fertur eruisse.

Cæsar in munere patris funebri, omni apparatus arenæ argenteo vltus est.

C. Antonius ludos scæna argentea fecit. Item & *L. Murena*.

Caius princeps in circo pægma duxit, in quo fuere argenti pondus cxxiiii.

Nero Pompeij theatrum operuit auro in vnum diem quod Tyridan

ridati regi Armeniæ ostendit.

Populus Romanus septem annis ante primum bellum Punicum habuit in ærario auri pondus dccxxvi. millia, Argenti xcii. millia, & extra numerum cccxv. millia. Item Sex. Iulio & L. Marzio consulibus lxxxiiii. auri pondus. Cæsar primo introitu vrbis in ciuili bello suo ex ærario protulit laterum aureorum xxvi. millia, & numero pondus ccc.

Paulus Aemilius Perseo Macedoniæ rege deuicto, retulit in ærarium prædam pondus trium millium.

Scipio Africanus victa Carthagine m. cccclxx. pondus auri inde transtulit. Item argenti calati millia ccccl. vasorum aureorum pondus centum millia.

Mamurram Catullus dixit habere quicquid habuisset comata Gallia. *Cornelius Nepos* adiecit eum totis ædibus nullam nisi e marmore columnam habuisse, omnes solidas e Caristio aut Lunesi. *P. Clodius* (quem Milo occidit) habitauit domo empta sestertiis cxxvii. millibus.

Cissamus Cous fuit gregibus pecuariis supra modum diues.

Dionis Syracusani opes immensæ fuerunt, & regia in viuendo propemodum pompa, & supellex, Plutarcho teste.

Lucullus quum Reip. infensus, privatae vitæ se dedisset, ædibus & prætoris extructis, ortis, & cœnationibus amœnissimis incredibili sumptu paratis, & Bibliotheca libris vtriusque linguæ cumulatissima, opes bello quæsitæ conterere non potuit. Idem Pompeio & Ciceroni extemporariam apparauit cœnam impendio quinquaginta millium, tanta epularum, & rerum lautitia, ut conuiuas in admirationem traheret. Idem perfodit montem, & flumen immisit in piscinas, quæ reciprocae fuerunt.

Plinius iunior tanta fuit opulentia, ut ducenta millia nummum pro accessione pretij agrorum contempserit, emptrice Cornelia hoc petente, ut suis ipse verbis docet ad eandem scæminam scribens Tu quidem (inquit) honestissime quod tam impense & rogas & exiges ut accipi a te iubeam pretium agrorum non ex dcc. millibus, quanti illos a liberto meo, sed ex nongentis, quanti a publicanis partem vigesimam emisisti. Inuicem ergo & rogo & exigo, ut non solum quid te, verum etiam quid me deceat, aspicias. Idem Plin. patriæ suæ donauit annua sestertia tricena, quæ a nobis dcc. aureis æstinantur. Hanc eius opulentiam pluribus verbis describit Budæus.

Quanta fuerint opes *Davidis* cœnectare est verbis eiusdem qui c. 22. Paralip. ita loquens ad Salomonem inducitur: Confortare, & viriliter age, ne timeas, neque paueas: Ecce ego in paupertatula mea præparavi impensas domus domini, auri talenta centum millia, & argenti

argenti mille millia talentum. Historia Regum scribit, David habuisse argenti mille millia talentum, id est decies centena millia, & auri centum millia, quae mille millia talenta argenti valent. Propterea Budaeus ait opes David decies fuisse maiores opibus Darianis.

Fuerunt & immanes Salomonis diuitiae, ut testatur quod lib. 3. Regum & cap. 10. scriptum est hoc modo: Non erat argentum nec alicuius precij putabatur in diebus Salomonis, quia classis regis per mare cum classe Hiram semel per tres annos ibat in Tharsis deferens inde aurum & argentum. Et paulo inferius: Fecitque ut tanta esset abundantia auri & argenti in Hierusalem, quanta & lapidum. Consumpsit in templi sui columnis & vasis aureis quadragies sexies centena millia. Argenti vero ad clauos & alia instrumenta M. C. XXXII. talenta. Auri vero in columnis, fornicibus & caeteris talenta XVII. millia.

Victo Dario inuenta sunt Persidae CLXXX. millia talentum: quum tamen Darius septem millia fugiens rapuisset.

Mynias fuit quispiam sua aetate mortalium ditissimus, qui primus thesaurum recondendis pecuniis struxisse fertur.

Caelius ait Maandrum Protagorae patrem tanta rerum opulentia praecelluisse, ut Xerxem Persarum regem domo & donis excipere ausus sit. Quod iam de Pythio memorauimus.

Heliothalus mensas & capsas habuit argenteas. Primus etiam eacabos, vasa deinde centenaria argentea sculpta & nonnulla stigmatibus libidinosissimis inquinata. Auctor Aelius Lampridius.

Tantali diuitiae prouerbio locum fecerunt, quem praediuitem fuisse ostendit carmen illud ex tragedia apud Plutarchum de exilio: Viam dierum duodecim sero iugera.

Callicrates fuit quispiam Carystius, qui ciues suos omnes opibus longè praestitit. Hinc adagium natum: Ultra res Callicratis.

Herodotus scribit Rhampsinitum regem immanem pecuniae copiam habuisse, quam nemo regum posterorum adaequauit.

Darius vectigalem sibi fecit Asiam, ex qua quotannis D. LXXV. millia talentorum accipiebat: praeter illud tributum quod ex Africa, & iis qui Europam Thessalia tenus incolebant, eidem afferebatur.

Indorum regio (teste Curtio) diues est non auro modò, sed margaritis & aliis gemmis, ad luxus magis quam ad magnificentiam exulta.

Inter populos diuitiis memorabiles recensentur Lydi. Babylonij, Seres & Arabes. Stat. lib. 5. Syl. Si Babylonis opes, Lydiae si pondera gazae, Indorumque dapes. Serumque, Arabumque potentes diuitias.

Fuit & Achaemenes rex Persarum ditissimus. Horat. libro 2. carminum: Non tu quae tenuit diues Achaemenes, Aut pinguis Phry-

gia Mygdonias opes, Permutare velis crine Lycinae?

In Tolosano Italiae oppido, à Q. Cepione direpto, inuenta sunt auri pondo CX. millia argenti pondo quinquies decies centena millia.

Lucretius Aruernus, pater Biriti (qui Biritus cum Maximo Aemiliano & Domitio Aenobarbo ducentorum hominum exercitum conflixit) tantis deliciis, diuitiisque circumfluxit, ut aliquando ostendarum opum gratia curru vectus campum ingrederetur, numeros aureos argenteosque huc atque illuc spargens. Quibus colligendis amici atque comites occupati sequerentur.

Antiochus Magnus, Syriae rex, tantis affluxit diuitiis, ut in Romanos certaturus exercitum collegerit ornatissimum, in quo plerique milites hastis scutisque aureis & argenteis enitebant. Propterea quum ostentasset Annibali copias illas tanto munitas apparatu, rogassetque nunquid satis essent Romanis facturae: Poenus ignauam imbellium militum eius eludens, Satisfacturae, inquit, etiam si avarissimi fuerint Romani.

Habuit Iob septem millia ouium, tria millia camelorum, Quingenta iuga bouum, quingentas asinas, reliquique pecoris armentum numerosissimum.

PAUPERES.

Irus fuit Ithacensis pauperrimus, quem Ulysses ab expeditione Troiana reuersus ictu pugni interfecit. Mart. lib. 5. Iro pauperior forem Carine.

Memetes fuit Arcas quispiam occisus à Turno, cuius paupertatem describit Verg. lib. 12. his verbis: Et iuuenem exosum ne quicquam bella Memetem Arcada, piscosae cui circum flumina Lerna Ars fuerat, pauperque domus, nec nota potentum Munera, conductaque pater tellure ferebat.

Acetes paupertatem suam apud Oui. li. 3. Meta. his verbis exprimit: Ille metu vacuus, nomen mihi dixit Acetes. Patria Maonia est, humili de plebe parentes. Non mihi quae duri colerent pater aura iuenci, Lanigerosque greges, non vlla armenta reliquit. Pauper & ipse fuit, linoque solebat, & hamis Decipere & calamo stientes ducere pisces.

Baucis mulier, & Philemon eius maritus, in maxima paupertate consenuerunt. Idem Ouid. lib. 8. Sed pia Baucis anus, pariterque aetate Philemon. Illa sunt annis iuncti iuuenilibus, Illa, &c.

Faustulus pastor fuit extremae paupertatis, qui vel Romulum exposuit, vel expositum nutriuit. Ouid. lib. 3. Fast. Nec taceam vestras Faustule pauper opes.

Apud eundem libro eodem Anna nomen est pauperrimae vetulae,

vbi ait: Orta sub vibanis: quædam fuit Anna Bouillis Pauper, sed multæ sedulitatis anus. Illa leui mitra canos incincta capillos. Fingebat trepida rustica liba manu.

Hecale nomen est pauperrimæ fœminæ apud eundem lib. 2. de Reme. Cur nemo est Hecalen, nulla est quæ nouerit Irum? Nempe quod alter egens altera pauper erat.

Amyclas, nomen est pauperrimi nauatæ apud Lucanum, de quo iam verba fecimus in capite de Nautis.

Apud Horatium *Ibycus* nomen est pauperis, cuius vxor dicebatur Chloris. Hæc Horatij verba: Vxor pauperis Ibyci Tandem nequitiæ fige modum tuæ.

Horatius ipse laborauit paupertate, qua vigente animum appulit scribendis carminibus. Vnde lib. 2. Epist. sic inquit. Et lais & fundi paupertas impulit audax. Vt versus facerem.

Martialis lib. 2. *Hyle* paupertatem eludit his verbis: Vnus sæpe tibi tota denarius arca. Quum sit, & hic culo tritior Hyle tuo.

Idem *Thelesimum* turpi quæstu diuitem factum ridet his verbis lib. 9. Quum coleret puros pauper *Telestinus* amicos, Errabat gelida sordibus in togula. Obscœnos postquam cœpit curare cinædos, Argentum, mensas, prædia solus emit.

Apher apud eundem nomen est viri extremæ paupertatis, vbi ait: Quum sis tam pauper, quàm nec miserabilis Apher. Ab eodem ridetur *Cinna* quispiam, quod quum pauper esset, pauper videri vellet. Sic enim, inquit, Pauper est *Cinna*, & vult videri pauper.

Catullus Furio cuidam pauperrimo sequentibus illudit versiculis: Furi cui neque seruus est, nec arca, nec cymex, neque araneus, neque ignis: Verum est pater, & nouerca, quorum Dentes vel filicem comesse possunt.

Codri poëtæ pauperrimi, & *Procula* eiusdem vxoris paupertatem sic describit *Iuuenalis*: Lectus erat *Codro* *Procula* minor, viceoli sex, Ornamentum abaci, nec non & paruulus infra *Cantarus*, & recubans sub eodem marmore *Chiro*: Iam quæ vetus Græcos seruabat cista libellos, Et diuina opici rodebant carmina mures. Nil habuit *Codrus*, quis enim negat? & tñ illud Perdidit infelix totum nihil, vltimus autem *Ærumnæ* cumulus quod nondum, & frustra rogantem Nemo cibo, nemo hospitio, tecto quæ iuuabat.

Æliorum familia Romæ fuit pauperrima, & modicarum adeo facultatum, vt septemdecim eodem tempore vnicam habuerint domum, vnicum agrum possidentes.

Paulus Æmylius, qui de *Liguribus*, & *Perseo* *Macedoniæ* rege triumphauerat, adeo pauper mortuus est, vt funebres ludi celebrari nequies

nequierint. nisi diuenditis eius possessionibus.

Aetius sophista *Antiochenus* aurificinam, vigente rerum penuria, exercuit ab initio.

Menenius *Agrippa*, qui de *Sabinis* triumphauerat, pauper adeo mortuus est, vt sepeliri nequierit, nisi collatis à populo quadratibus.

M. Pompilius *Andronicus* ob inopiam coactus est vendere opus annalium x v i. millibus nummum.

Aristides, qui rempublicam *Atheniensium* clarissime administrauit, inops adeo mortuus est, vt eius funeri sumptus defacerit.

Callias *Atheniësis* comœdiographus torfit funes ob paupertatem.

Val. Cato grammaticus, qui floruit ætate *Syllæ* consensit in summa paupertate, dimissaq; *Tusculana* villa (qua cessit ob creditores) habitauit angusto & breui gurgustio. Vnde *Bibaculus* his in eum carminibus lusit: Si quis fortè mei domum *Catonis*, Depictur, quibus ille disciplinis Tantam sit sapientiam affecutus. Quam tres calculus ac selibra farris, Racemi duo tegula sub vna ad summam propè nutriant senectam.

Demonax Philosophus (qui floruit *Adriano* imperante) nullum vnquam sibi viaticum præparauit. Sed quum esuriret, proximam domum, quam apertam videbat, ingrediebatur, & victum ibi quærirabat. Centenarius decessit, elatus publico sumptu.

Epaminonda *Thebanorum* principi & totius *Græciæ* vnicum fuit indumentum, rude & petritum. Quod si quando expurgandum fulloni traderet, alterius vestris inopia domi interim se continebat. Nihilominus tamen in tanta pauperie magnâ vim auri quam offerebat rex *Perfarum*, recusauit vltro.

Epietum Philosophum iam diximus seruum fuisse, & summa inopia laborasse.

Aglaus *Psophidius* in angustissimo *Arcadiæ* angulo consensit, exili contentus prædio, quo nunquam egressus est. Hunc tamen *Apollo* in tanta paupertate felicè testatus est. *Val. Martialis* epigrammatista pauperie pressus viaticum accepit à *Plinio* nepote.

Menas inter *Samnites* natus, in solitudine vixit & paupertate, curandis apibus intentus. Neque tamen deerant aduentium dona, quos ad bonam frugem solebat conuere.

Origenes extrema laborauit paupertate, bonis eius in fiscum relatis, quod *Christianæ* adhæsisset pietati.

Plautus ob paupertatem victum quærirabat in agendis molis illis, quas trusatiles vocant. A quibus quum impetrabat otium ad scribendas fabulas se conuertebat, vt eas postmodum vendideret.

Tellus fuit nescio quis pauper, cuius inopiam *Solon* *Cressi* diui-

tiis feliciorum esse prædicauit, ut iam de Aglao prædiximus, nisi quis fortè velit eundem esse.

Theagenes Caprus fuit pauper quispiam, qui tamen diues haberi volebat. Idem multa facile pollicebatur, & nihil præstabat.

Fuit & *Lystistratus* summæ paupertatis homo, adeò ut prouebio locum fecerit.

Antigonus, cuius Florentinus, quum vniuersas facultates pauperibus impartiuisset, pauper adeò decessit, ut eius funeri defuerit sumptus.

Euripidis mater luce lum faciebat in vendendis oleribus. Autore Plinio, Ei nomen erat Clito, patri verò Mnesarchus.

Glycera coronas venales exponebat ad sustinendam paupertatē.

Telenicus homo fuit adeò notæ paupertatis, ut Scriphi, prouebium inde formauerint.

Pauson fuit pictor insigni tenuitate.

Plutarchus in Nicia prodit *Lamachum* fuisse adeò insigni paupertate, ut quoties illum Atheniensis populus imperatorem crearet, aliquantulum pecuniæ ad pallium & crepidas comparandas decerni opus esset.

Valerio Publicolæ in morte defuit sumptus. Autore Tito Livio,

Scilio Prætorio post consumptum ingens patrimonium paupertatem, confitenti, Tiberibus, Sero, inquit, experrectus es.

Gellius scribit *Polagoram* sophistam adolescentem victus querendi gratia vecturas onerum corpore suo factitasse.

Sunt qui dicant *Lucilium* poetam Satyrographum publico finere fuisse elatum.

Eumeus fuit subulcus Vlyssis, mendicus, & pannosus.

Telemachus fuit quispiam Arcanensis, qui ob paupertatem, fabis sepenumero victitabat. Hinc Telemachi olla puerbio locum fecit.

Coma ribicæ fuit pauperrimus, qui nihil habuit præter oleastrum.

Caunius fuit quispiam pauperculus, qui quum vitriculum aquæ fitiæ Artaxerxi porrexisset, ab eo ad summam rerum opulentiā euectus est.

Cleobis & Biton fratres Argiui, fuerunt pauperrimi. Testis Herod. Plinius scribit *Protogenem* pictorem contentum fuisse casula, quam habebat in horto suo.

Seruilus Isauricus, qui proconsul debellauerat Cilices, publico elatus est funere.

Abrahamum Anachoreta nil habuit in solitudine præter catinum & cilicinam vestem cum sago rustico.

Hilarion interrogatus à latronibus quos effenderat, cur non ex-pauesceret, Quia nudus sum, inquit.

QUI EX HUMILI FORTUNA

clari aut diuites euaserunt.

D *Emosthenes* fabri filius, clarissimus euasit philosophus. Sidonius. Qui fabro genitore procreatus Oris maluit expolire linguam.

Agatocles è figulina patris officina ad regnum Siciliae peruenit. Vnde apud Ausonium sic inducitur loquens: Rex ego qui sum Sicaniæ, figulo sum genitore satus.

Aesopus Tragedus quum histrionicam artem exerceret, ea tamen euasit dirissimus.

Gadareus sophista, qui prius more medici peregrinabatur, Maximian beneficio consulatum adeptus est.

Adrianus & Marcus Antonius principes *Arrianum* historicum euexerunt ad consularem dignitatem.

Cyrus Panapolyta beneficio Theodosij Imperatoris & Eudoxie uxoris eiusdem præsul factus est.

T. Coruncanus è plebe factus est portifex maximus.

Giges anulum habuit in quo erat gemma tantæ virtutis, ut ea ad se versa incòspicua esset, versa verò ad alios, conspicua. Propterea legatus ad regem missus annuli beneficio ipsum interfecit, & stuprata regina rex è pastore factus est.

C. Marius senior, septies consul, Arpinas fuit, obscuram prognatus origine.

Telephanes quum antea currus factitaret, tandem rex Lydorum factus est.

Terentius Varro sordido natus loco, tandem quaestura, & duabus ædilitatibus functus est.

Tamburlanum à tenera ætate porcarium, fortuna Scytharum regem constituit.

Celestinus Quintus ex Anachoreta factus est Pontifex maximus.

Lamissionem in piscina (quum infans esset) repertum fortuna fecit Longobardorum regem.

Narses Eunuchus è chartulario patriciam consecutus est dignitatem, & totius Italiae principatum.

Ptolemæus filius Lagi ex gregario Alexandri milite factus est rex Egypti.

Rhodope meretrix ex immundo illo corporis quaestu ad Egypti regnum conscendit, nupsitque Psamnitico.

Ioannes Campanus qui infans phascendis ouibus tempus contriuerat, tandem beneficio Pij Secundi Pontificis Maximi præsul factus est.

Franciscus Sfortia, dux Mediolani, patrem habuit Sfortiam

Attendulum, qui quondam in exercitu fuerat lixa.

Gordius ab agricultura ad imperium euectus est.

Valentinianus Imperator patrem habuit funes torquentem.

Helena imperatrix & vxor Constantij inter Britannos humili orta est loco.

Porculus quum latrunculus lustraret, & decies in eo ludo Imperator extirisset, accessit protinus scurra qui eum purpura ornatum salutauit vt Imperatorem. Qua ille occasione vel oblata, vel arrepta, verè assecutus est, quod per iocum dicebatur.

Mauritius Cappadox, è famulo & excubitore Imperiū adeptus est post Tiberium Secundum.

Ioannes Zimisces prius ludimagistrū egerat, Imperiali tamen dignitate functus est tandem.

Nicolaus Quintus natione Lunēsis, humili natus loco & professione medicus, ad summum tandem Pontificatum peruectus est.

Innocentius Octauus ab ineunte ætate coactus est ob paupertatem famulari & inter Alphonſi Siciliae regis ministros victum sibi comparare. Mox tamen Xisto III successit in pontificatu.

Pius Secundus ob parentum paupertatem peregrinari coactus est, & victū emendicare. Prouectior factus successit Calisto tertio.

L. Tarius Ruffus natalium humilitate consulatum militari industria meritus est. Autore Plinio.

Quintus Cincinnatus, quum agrum coleret, sudore deserto prætextam accepit togam, & ab aratro conscendit ad dictaturam.

Ventidius Bassus adeo sordido natus est loco, vt victū ægè sibi quæreret adolescens. Dimeum tamen quum in C. Cæseris beneuolentiam introrepisset, eius patricinio & fauore factus est primū Tribunus plebis, mox Prætor, inde Pōtifex & Consul. Ad extremū qui prius curandis mulis victū sibi quærerat, eò conscendit gloriæ & autoritatis, vt primus subegerit Parthos, ac de his triūphauerit. Cui eius gloriæ vsque adeo inuidit populus Romanus, vt sequentes in eum versiculi vulgò iactati sint: Concurrite omnes augures, aruspices, Portentū inusitatum constat est recens. Nam mulos qui fricabat, consul factus est. Autor Gellius lib. 15. cap. 4.

Eripides ex matre olerum venditrice euasit poëta celebratissimus.

Primislaus rex Bohemorum ab ineunte ætate bubulcus erat, & armentarius.

Hiperbolus Chremidis filius (qui prius lucernas factitabat) Athenis tandem principatus est.

Darius Histaspis filius, Cyri primum extitit Pharetophorus, & victorio functus est munere, rex Persarum factus.

Mac

Macedonum rex *Achelaus* natus est Simiche matre serua.

Persens quem Paulus *Æmilius* attriuit, fuit arguius genere, ignobili prognatus patre.

Eumenes inopem habuit parentem.

Antigonus Philippi artificio se confouebat.

Larcocinia exercuit *Polyperchon*.

Phacion Patrem habuit, qui coclearia conficeret.

Demetrius Phalereus seruiuit apud *Demetrium*, & *Conona*,

Sycioniorum tyrannus *cleon* pyratam prius exercuerat.

Mandro fuit quispiam, qui ex nauiculario factus est Imperator. Hinc adagium, fuit & *Mandroni* ficulna nauis.

Bonosus Imperator, filius fuit pedagogi literarij, Autore *Flauio* *Vopisco*.

Prubus patrem habuit agrestem, & olitorem.

Aelio *Pertinaci* origo gentis fuit sordida.

Aurelius patrem habuit mediocre, & colonum.

Galerius pastor fuit armentorum, habuitq; parentes agrarios.

Adramitenum *Andriscum* in *Fullonia* natum fortuna ad opes & dignitates euexit.

Iustinus, qui ante *Iustinianum* imperauit, fuit armentarius, & sues egit.

Basilus Macedo captiuus inter venales *Constantinopolim* ductus, factus est imperator.

Artaxerxes humili apud Persas loco natus, imperium à *Parthis* ad suos transtulit, & *Artabanum* triplici prælio cum tota deleuit familia.

Romulum & *Remum* infantes aluit lupa, quos conditores habuit Roma.

Viriatius Lusitanus in Hispania è pastore venator, è venatore latro, ex latrone dux postremo fact. vniuersam occupauit Lusitaniã.

Cicero homo nouus, *Aspinas* (vt improperebat inimicus) præter dignitatem consularem eò diuitiarum peruenit, vt habitaret domum, quæ fuerat *M. Crassi* Romanorum ditissimi.

Incunabula *Tullij Hostilli* agreste cepit tugurium. Eiusdem adolescentia in pascendis pecoribus fuit occupata, validior ætas Romanum rexit imperium.

Tarquinius Priscus natus est patre *Demarathro*, etiam exule.

Tullus *Seruius*, verna, & ancillæ filius, Romanis principatus est.

M. Perpēna (qui peregrinus Romã venerat) cōsularu positus est.

Cornelium Syllam ex *Nicopolis* meretriculæ sinu absumprum sustollens fortuna, super *Cimbricos* *Marij* triumphos, septemque consularum, imperiis dictaturisque effecit.

Lycellus & Parhasius à Philonomia matre expositi, & à Tiliphō pastore nutriti, Arcadiæ regno tandem præfuerunt.

Sixtus primus, pastorali ortus tugurio, ad summum Pontificatum conscendit.

Anselmus ex monacho abbas, ex abbate Cantuariensis episcopus factus est.

Sadragesillus, Dagoberti pædagogus, è ludimagistro dux Aquit.

QVI EX PROSPERA FORTUNA

ad humilem & miseram redacti sunt.

D*ionysius* iunior Syracusis (vbi tyrannidem exercuerat) pulsus exulavit Corinthi, ibiq; ludimagistrū egit, teste Cicerone.

Paxanes, rex Turcarum, Tamburlano victori equum insensuro subinclinavit humeros, & scabelli vsum præbuit, vt etiam *Valerianus* Imperator, Sapor regi Persarum.

Bellisarius Romanis præfectus copiis quum Vandalos deleuisset, de Parthis triumphasset, vibem non semel à Barbaris liberasset, post multas victorias Iustiniano mandante exocularus victum in via publica à transeuntibus emendicauit.

Cassius qui bis triumphauerat, ter consulatu fuerat potitus, supplicio capitali clausit vitam.

Cn. Carbo post tres consulatus, ventrem purgans interfectus est.

C. Cotta ante diem futuri sibi triumpho expirauit.

Caninius quo die factus est consul, in fata concessit.

M. Claudius Marcellus, qui Annibalem superauerat, Syracusas expugnauerat, tandem apud Venusiam interfectus est.

Ne *Paulus Æmylius* duobus triumphis priore de Liguribus, posteriore de Perseo supra modum insolesceret, ei filiorum mortem immisit fortuna.

Suadocopus, rex Morauia & Bohemia, ab Arnulpho imperatore superatus mūrata veste consenuit in deserta nemorum solitudine cum tribus anachorethis.

Christophorus papa, summo pontificatu detrusus monasticam egit vitam.

Celestinus v. *Ioannes* i. *Ioannes* xiiii. in carcere perierunt.

Benedictus v. *Benedictus* x. *Martinus* Tudertinus, *Ioannes* xii. suo pontificatu detrusi, omnes consenuerunt in exilio.

Polycrates, Samiorum tyrannus, post multos ridentis fortunæ zephyros, ab Oræte. Cyri præfecto, superatus & suspēdio affectus est.

Xerxes qui Ægyptum subegerat, à Themistocle victus, ab Artabano interfectus est.

Artabanus, ab Artaxerxe occisus.

Mithridates, rex Ponti, qui annis quinquaginta Romanos variis cladibus

cladibus affecerat, Asiam occupauerat. *Q. Oppium* Proconsulem & *Aquileium* legatum, in vincula coniecerat, à Lucullo primum, deinde à Pompeio superatus, mortem sibi intulit.

Pompeius, expugnato Domitio, Iarba triumphato, Sertorio in Hispania sublato, Pyratibus subactis, & Tygrane rege Armenia, debellatis item Iberis, Albanis & Iudæis cum Aristobolo rege, & Mithridate ad hauriendum venenum coacto ad extremum post tot illustres victorias à Cæsare victus in Thessalia, iussu Ptolemæi, ad quem in extrema rerum desperatione confugerat, interfectus est.

Cæsar, victor Pompeij, quum de Gallis, Alexandrinis, Ponticis, Africanis, & Hispanis triumphasset, & maximam orbis terrarum partem subegisset, coniuratione *C. Cassij* & *Decij Brut.* xxiii. vulneribus in Senatu confossus est.

Legitimus *Persei* Macedoniae regis filius artem ferrariam exercuit, ad tolerandam paupertatem, testis *Ammianus Marcellinus*.

Iunior *Marius*, post trucidatos in vrbe Syllanos, victus apud Præneste, Pontio Telesino fugæ comite iugulandum se præbuit.

Senior verò *Marius*, qui septies consul fuerat, de Iugurtha triumphauerat, Cimbro & Theutones subegerat, Apuleiū & Glauciam sediciosos interemerat, victus à Sylla aliquādiu delituit in Minturnensium paludibus. *Quid.* lib. 4. de Ponto: Ille Iugurthino clarus, Cimbroq; triūpho Quo victrix toties cōsule Roma fuit, In cœno *Marius* iacuit canaq; palustri, Pertulit & tāto multa pudēda viro.

Tarquinius Superbus regno pulsus est. *Horat.* lib. i. Serm. Vnde superbus *Tarquinius* regno pulsus fuit.

ILLIBERALES, AVARI,
& Fœneratores.

P*rymalion*, rex Tyri, Sichæum sororis suæ *Didonis* maritum interfecit, vt eius auro potiretur. *Verg.* li. i. *Æneid.* Ille Sichæum Impius ante aras, atque auri cæcus amore clam ferro incautum superat, securus amorum Germanæ.

Achilles, ductus auaritia, cadaver *Hectoris* Priamno exposuit venale. *Verg.* li. i. *Æne.* Exanimumq; auro corpus vēdebat *Achilles*.

Polymestor, rex Thracia, *Polydorum*, *Priami* & *Hecubæ* filium fidei suæ tempore belli Troiani commissum interfecit, vt eius auro potiretur. *Verg.* lib. 3. *Æn.* Fas omne abrumpit, *Polydorum* obruncat, & auro Vi potitur.

Vnidij auaritiam describit *Horat.* lib. i. Serm. dicens: *Vnidius* quidam (non longa est fabula) diues Vt metiretur nummos, ita sordidus vt se Non vnquam melius seruo vestiret, adusque Supremum tempus, ne se penuria victus Opprimeret, meruebat, ad hūc liber-

ta securi Diuisit medium, fortissima Tyndaridarum.

Idem arguit *Fusidium* fœnatorem his verbis: *Fusidium* vappæ famam timet ac nebulonis, Diues agris, diues positus in fœnore nummis. *Quinnas* hic capiti mercedes exiget, atque Quanto perditior quisque est, tantò acrius vrget.

Eodem modo *Martialis* notat auaritiæ *saleranum* quendam, qui fingebat se tristari de morte vxoris, quum tamen lætaretur plurimum, vt solus potiretur bonis.

Stroza pater eandem inurit notam cuidam *scauro*, vbi ait: *Scaurus* habet villas, vrbana palatia, nummos, Pinguiaq; innumeris prædia bobus arat. Huic tamen assidue maior succrescit habendi. Nunquam diuitiis exatiata fames. Ditiore est igitur patrio contentus agello, Qui viuit nullo fœnore *Fabricius*.

Cato *Vticensis* infimulatus est auaritiæ à *Cæsare*, quum *Martiam* coniugem *Hortensio* amico rogati concessisset, eamq; postea *Hortensij* recepisset hæredem. Dimisit, inquit, vt locupletem reciperet.

Demosthenes habitus est auarus, quòd pecuniam à rege *Perfarum* acciperet, ab *Harpalo* corruptus vt ageret contra *Philippum*.

Aulus Posthumius Albinus missus ad inferendum *Iugurthæ* bellum, pecunia corruptus destitit.

Simon fuit auarus, qui à *Petro* spiritus sancti gratiam mercari volebat. Vnde *Simonix* inditum nomen.

Achæus, rex fuit *Lydorum*, qui quum noua tributa à subditis vellet extorquere, ob auaritiã populari factione suspensus est, elatis pedibus, & demerso in *Pactolum* capite. *Quid*. in *Ibin*: Morre vel intereas capiti suspensus *Achæi*, Qui miser aurifera teste pendit aqua.

Didius Iulianus imperator, porcellum atque lepuseulum ad se muneri missum in triduanas parriebatur cœnas: Prandebatque interim paucis oletibus & herbulis contentus.

Aelius Pertinax imperator, dimidiatas lactucas aut carduos conuiujs solebat apponere. Et si quid interdum vellet amicis mittere, binas tantum offulas aut pauca mittebat poma. Aut si quando lautius vellet facere, dabat lumbos gallinaceos.

Martinus *Pont. Max.* clanculum cæreos in templis solebat extinguere gratia nocturni luminis. Idem vt oleo parceret, instituit crudos pisces dari domesticis à dispensatore.

Ponranus scribit *Angelostum* sacerdotem *Cardinalē* particulam hordei singulis ab equis clam è præsepibus surripere cõsueffe, donec à magistro stabuli pro fure deprehensus in tenebris vapulauit.

Quo tempore *Annibal* opprimebat *Campanas* bello, *Valerius Bestius* *Ruscii*, *Imbrici* fœceri sui filium, quẽ acceperat seruandum, auari

auaritia stimulante morti dedit, vt eius auro potiretur. Autor *Plutarchus*.

Arismapi, populi *Thraciæ*, assiduum gerunt bellum cū *Gryphis* auri cupiditate.

Patroclum quendam taxauit *Aristophanes*, q; in summa rerum opulentia sordidè & immundè viueret, ne faceret sumptum.

Non satis fuerunt *Crasso* numerosæ illæ (quarum iam meminimus) diuitiæ, nisi & aurum *Parthorum* esuriret.

Gellius ait *Cornelium Rufium*, manu quidem strenuum & bellatorem bonum fuisse, sed furacem & acri auaritia.

Cassius *seuerus*, *Labieni* amicissimus, supra omnes imperatores auaritia insignis habitus est.

Ochus, rex *Perfarum* auaritiæ nota adeò laborauit, vt urbem nunquam iniret, ne mulieribus congiarium impertiretur. Nam *Cyrus* lege sanxerat, vt vbi primum *Perfarum* rex ingrederetur, mulieres quotquot adessent, singulos auri nummos ab ipso rege acciperent.

Semiramis, in monumento, quo post mortem erat recondenda, hæc insculpi iussit: Quicumque regum post me futurorum pecunia indigerit, recluso cõditorio sumat inde quicquid visam fuerit. Id quum perlegisset *Darius* auri cupiditate sepulchrum iussit recludi, in quo tamen pecuniam inuenit nullam, sed hoc tantum literis sculptum: Nisi malus fores, & auarus, mortuorum loculos non moueres. Autor *Herod.*

condalus domesticus *Mausoli*, regis *Cariæ*, tanta laborauit auaritiæ nota, vt si qua arbor in vias procumberet, fructus ipse decerperet, & exponeret venales. Eidem regionem peragranti si quis ouem aut vitulum attulisset, danti imperabat vt domum referret & nutrirer. Longo demum post tempore ipsum repetebat, & si quid inde foret natum emolumentum.

Eutropius scribit *Flauium* *Vespasianum* auidissimũ fuisse pecuniæ.

Iustinianus iunior tanta fuit cupiditate, vt ciuibus & senatoribus aurum & argentura extorqueret, quod capsis ferreis ad hunc usum factis includebat.

Cesar in *Hispania* à proconsule, & à sociis pecunias accepit emendicatas in auxilium æris alieni. Et *Lusitanorum* quædam oppida, quanquam nec imperata derectarent, & aduenienti portas patefacerent, diripuit hostiliter. Tempia deũ donis referta expulauit. Vrbes diruit sapius ob prædam, quam ob delictum. In primo consulatu *M. M.* pondo auri furatus est è *Capitolio*. Societates & regna pretio dedit, Sex millia talentorum suo & *Pompeij* nomine *Ptolemæo* abstulit.

Tiberius *Cesar* fuit adeò parcus, & tenax pecuniæ, vt comites expeditio

peditionum & peregrinationū cibariis tantum iuuerit, nō salatio, *Caligula*, sororum ornamenta, & supellectilem, & seruos, magno pretio vendidit. Vectigalia noua inaudita exerciuit, nullo rerum aut hominum genere omisso, cui non tributi aliquid imponeret. Pro edulis (quæ tota vrbe venibant) statumque certum exigebat. *Nero* tabernulas effringebat, & expilabat. Exhaustus pecunia animus calumniis & rapinis intendebat. Matronam purpura cultā, veste & bonis omnibus exiit. Templis compluribus dona detrahit, Simulachra ex auro vel argento fabricatā conflauit.

Sergius Galba, ciuitates Hispaniarum & Galliarū quæ constantius fecerāt deditōne, grauioribus tributis puniuit. Iouis coronā aureā librarū xv. conflauit. Milites aliquilam & signa flagitantes decimauit. Germanorum cohortē à Cæsaribus ad custodiam corporis institutam, dissoluit, & sine villo cōmodo remisit in patriam. Apposita lautiore cœna ingemuit, quasi sumptum ægrè ferēs. Ordinario dispensatori breuiarum rationum offerenti, nihil præter paropsidem leguminis pro sedulitate ac diligentia porrexit.

Fuerūt in *Flauio Vespasiano*, de quo iam diximus, auaritiæ argumenta: Nam omiſſa sub Galba vectigalia reuocauit. Noua etiā & grauiā addidit, & auxit tributa prouinciis, nonnullis etiā duplicauit. Auiditate lucri negotiationes, vel priuato homini pudēdas, palam exercuit. Cādidas honores, reis absolutiones vēditauit. Procuratorū rapacissimos ad ampliora officia promouebat ex industria, quō locupletiores mox cōdemnaret. Quibus propterea dicebatur uti p̄ spōgiis, quōd quasi siccos madefaceret & exprimeret humentes. Hæc Suet. Nec eū puduit vectigalia ex vrina colligere.

Domitianus operum & munerū impensis exhaustus, nihil pensi habuit bona viuorum prædari & mortuorum. Si quaecunq; factum aut dictum aduersus maiestatem principis alicui obiectum esset, confiscabatur eius hæreditas. Stipendia ab his exigebat, qui Iudaicam uiuerent vitam.

Eriphyle, desyderio habendi monilis aurei, quōd ferebat Adrastus rex Argiuorum, Amphiarum maritum suum prodidit, qui se occuluerat, ne Thebas ad bellū raperetur, quōd ex vaticinio præuideret ibidem se periturum.

Alcmaon Megaclis filius, quum legatos Cræsi Lydorum regis Delphos ad oraculum itantes humanissimè frequenter accepisset, Cræsus ut responderet tantæ humanitati, & beneficium reponeret, eum donauit tanto auro, quantum ille corpore suo ferre posset. Tum Alcmaon talarem tunicā laxōsq; cothurnos induit, quos ærarium ingressus impleuit pecunia. Quinetiam os referſit, & armenta quædam alligauit suis capillis, adeo ut oneri succumberet

Homines

Homine conspecto, Cræsus irrupit cachinnum, eumque tanto instructum munere dimisit. Auctor Herodotus.

Euclio, apud Plautū nomē est auari, qui quū haberet ollā pecunia refertam, & abditam terra, domo non audebat egredi, ne quis suffuraretur. Omnes qui ad eum itabant, habebat suspectos furti.

Claudianus, auaritiā Ruffini his incessit verbis. Plenus sæuitiæ, lucrique cupidine feruens. Non tartessiacis illum satiaret arenis. Tempeſtas pretioſa Tagi non stagna rubentis Aurea Pactoli, totumque exhauserit Hermum Ardebit maiore siti.

Apollonius Tyanæus arguebat *Platonem* auaritiæ quōd pecuniæ causa secutus esset Dionysium in Siciliam.

Huius sceleris suspectum se suis verbis fecit *Simonides* poëta, quæ rogatus à quodam, ut Encomium in eius scriberet laudē, gratiam loco muneris accepturus, responderit, duas se habere arcas, vnam gratiarum, alteram argenti. Hanc quum aperiret, communem plenamque reperire, illam verò & vacuam.

Quum Brennus Senonum dux, Ephesum obsideret. *Demonica* mulier auiditate monilium quibus ille ornatissimus enirebat, urbem ipsam prodidit. Brennus verò urbē ingressus, tanto auro fœminam oneravit, ut dedita opera oppresserit viuam, muliebrem ipsam pertæsus auaritiā. Eandem ob causam *Tarpeia* virgo Romana capitolium Sabinorum regi Tatio prodidit.

Volater. ait *Leonardum* Aretinū auaritiæ maculam contraxisse.

Philippus Augustus Gallorum rex, decimas imperavit, reclamantibus Innocentio quarto & vniuerso Galliarum clero. At hoc vitium nunc adeo frequenseſt, ut nemine iam obmurmurante transiuerit propemodum in legem.

Quæſtius, in Hispania Syllium, & Calphurnium occidendi sui gratia cum pugionibus deprehensus, quinquagies sestercium ab illo, ab hoc sexagies pactus dimisit.

L. septimuleius, C. Gracchi (cui prius erat familiaris) caput abscidit, & per urbem pilo fixum ferre sustinuit, quia Opimius consul auro id se repensurum edixerat.

Alphium Horatius fœneratorem vocat, vbi ait, Hæc vbi locutus fœnerator Alphius, iam iam futurus rusticus Omnem redegit idibus pecuniam.

Menippum Philosophum, genere Phænicem, aiunt fœneratorem extitisse.

Carietes nomen est fœneratoris apud Plutarchum in Phocione. *Iulius* Capitolinus scribit Antonium Pium imperatorem fœnus trientarium, hoc est minimis vsuris, exercuisse, ut patrimonio suo plurimos adiuuaret.

Tene-

Temescus fœnerator fuit quispiam, quem Eutymus Lœcrensis athleta coëgit reddere, quicquid illicito vsuræ quæstu sibi comparauerat.

Atiflus nomen est fœneratoris apud Saxonem Grammaticum.

LIBERALES, ET MVNIFICI.

Dido, Troianis in Africam appulsis misit viginti tauros, suæsq; totidem, totidē agnos cum matribus, si fides est Verg. libr. I. scribenti, nec minus interea focis ad littora mittit Viginti tauros, magnorum horrentia centum Terga suum, pingues centum cum matribus agnos, &c. Eosdem quoque excepit epulo & conuiuio, cuius apparatus idem poëta describit his verbis: Dant manibus famuli lymphas. Cereremq; canistris Expediunt, tonsisq; ferunt mantilia villis. Quinquaginta intus famulæ, quibus ordine longo Cura penum struere, & flammis adolere penates, &c.

Idem Verg. lib. 4. Æneid. scribit *tarbam* Getulorum regē centum Ioui delubra & aras totidem posuisse, ignemque vigilem & perpetuum sacrauisse.

Cyprianus Afer facultates suas omnes pauperibus impartiuit.

Cimon Atheniēsis, hostiles exuias ciuibus suis cōtulit. Parabat quotidie domi conuiuium, quo pauperes turmatim cōueniebant. Famulis iubebat, vt si quæ paupertate laborantē animaduertēt, eum collata furtim pecunia adiuuarent. Agrorū suorū & prædiorum sæpes auferri iussit, vt omnes fructibus impunē vescerentur. Hæc eius liberalitatē cōmendant Plut. & Lactārius de vero cultu.

Sedente in pontificatu *Bonifacio* I X. Ludouicus rex Pannoniæ, Caroli regis filius, Romam ad annum iubileum profectus, quatuor aureorum millia aræ Petri obtulit.

Germanus, præsul Antissio dorensis, vas argenteum à Placidia Valentiani matre susceptum pauperibus dono dedit.

Lucina virgo Romana Christianos suis iuuabat sumptibus, & affectos martyrio in agro suo sepeliebat.

Mecenas eques Ethrusco de sanguine regum omnes eruditos sui seculi amauit plurimum, multisque iuuuit muneribus.

Paula Busa fœmina exercitum populi Romani ex fuga cladis Cannensis frumento iuuuit & viatico. Liuius.

Pudentiana & *Praxedes* virgunculæ, pauperes Christianos suis nutriebant sumptibus.

Valdo (à quo pauperes quidam Lugduneci Valdenses appellati sunt) vniuersum patrimoniū pauperibus erogauit, dictitans omnia inter Christianos communia esse oportere.

Achias centum prophetas in spelunca metu Iezabelis vxoris Achab delitescens, occultē pauit.

Apollonius confessor mendicis morbo laborantibus operam & pastum suppeditabat.

Andoennus episcopus, qui Flornit regnante apud Francos Lothario, cœnobium patrimonio suo erexit.

Anastasius III. pontifex Max. pauperes pauit sua pecunia, quum vniuersam prope Europam publica torqueret fames.

Alexander V. pontifex tanta erat munificentia, vt prædicaret per iocum se diuitem Episcopum fuisse pauperem Cardinalem mendicum Pontificem.

Alphonsus X. rex Hispaniæ in nuptiis filij sui, & Blanchæ diuuldouici filiæ congiarium populo dedit, & pauperes vestimentis vicim ornauit, Imperatorem Constantinopolitanum à Soldano captum ingenti redemit pecunia.

Alfredus rex Anglorum permulta construxit cœnobia.

Bauidis, seu *clotildis*, Francorū regina, duo cœnobia construxit.

Theodoricus filius Clodouei ædem sancti Modesti Atrebatensis.

Tiberius Secundus, qui ante Mauriciū Cappadocem imperauit, Narsetis thesauros in puteo repositos egentibus impartiuit.

Glottarius rex Francorum condidit templum sancti Medardi Sueffionense.

Canto, Anglorum rex, cœnobia quatuor erexit. Tria ordinis sancti Benedicti: Quartum in honorem diui Eduardi regis.

Dagobertus rex Francorum fecit cœnobium beati Dionisij in Francia.

Eggarus rex Angliæ singula erexit monasteria, singulis quibus regnauit annis.

Eligius Nouionensis episcopus, quum antè aurifex esset, quicquid ea arte consequeretur lucri, dabat pauperibus.

Epiphanius præsul Salaminæ episcopatus sui fructum dabat mendicis.

Egidius Atheniensis spoliauit se veste, vt repertum in via pauperem operiret.

Paula, Romana mulier, marito mortuo, suas facultates indigentibus erogauit.

Plato martyr qui passus est imperante Maximiano, paternam hæreditatem concessit pauperibus.

Philippus Augustus cœnobium apud Syluanectum excitauit, & ciuitatem Andegauensem dirutam restituit.

Petrus Vrscolus dux Ventorum templum diui Marci incendio absumptum restituit, & pauperum Xenodochium extruxit.

Theolinda, Longobardorum regina, multas sacras ædes erexit, multas ruinae iam proximas reparauit.

Robertus, Hugonis Capeti filius, Francorum rex, plurima religiosa loca excitauit, apud Aureliam cœnobium sancti Anniani, in sylua Aquiliana S. Medardi, & sancti Leodegarij, in Viteraco castro. S. Regalis, in ciuitate Syluanectensi, apud Augustudonum sancti Casti.

V. venselaus, rex Bohemorum, regni sui pauperes egregia fouebat munificentia.

Otho tertius imperator diuendito patrimonio, Germaniam multis ornauit cœnobiis.

Ludouicus Crassus, Francorum rex, fecit cœnobium S. Victoris in suburbiis Lutetiæ.

Innocentius tertius Xenodochium S. spiritus fecit in Saxia Altare S. Petri Romæ exornauit, Sixti, templum restituit. Turrim maximam erexit.

Nicolaus episcopus Pataræ sua pecunia iuuit paupertatem cuiusdam hominis, qui rerum penuria decreuerat formosas quas habebat filias prostituere in lupanari, vt quæstum facerent suo corpore, & victum sibi compararent libidine.

Constantinus Monomachus Imper. templum instituit, in quo grauari senio, & ad laborem inuites, fouerentur.

Lupus, Senonensis archiepiscopus, tanta erat in pauperes munificentia, vt nullum sibi relinqueret thesaurum, sed totum se hauriret.

Augustus opera publica multa Romæ extruxit, vt forum cum æde Martis, templum Apollinis in palatio, ædem tonantis Iouis in Capitolio. Principes sæpe hortatus est: vt monumentis vel nouis vel restructis urbem adornarent. Spatium urbis diuisit in vicos & regiones. Aduersus incendia excubias nocturnas commentus est. Ad coercendas inundationes alueum Tyberis laxauit, Ædes sacras vetustate collapsas, aut incendio absumptas refecit, & donis ornauit. In cellam Capitolini Iouis xvi. millia pondo auri, gemmasq; & margaritas quingentis sestercium vna donatione contulit. Tot denique ædificia vel erexit, vel diruta reparauit, vt gloriaretur, urbem marmoream se reliquisse, quam lateritiam inuenisset.

Darius Hystaspis filius, insulam Samon & omnes ex ea prouentus Sylofonti dedit, ob acceptam ab eo vestem quandam magni pretij.

Proculius fratres suos Scipionem & Murenam impediis bellorum ciuilium attritos & spoliatos partito iuuit patrimonio. Vnde Horat. lib. 2. Cur viuet extento Proculius æuo Notus in fratres animi paterni: illum ager penna metuente solui Fama superstes.

M. Scauri magnificentiam iam docuimus in capite de sumptuosis ædificiis.

Flauius Vespasianus fecit templum Pacis foro propinquum. Item

amphi

amphitheatrum in media vrbe. Expleuit censum senatorium. Consulares inopes quingentis sestercis annis sustentauit. Plurimas per totum orbem ciuitates terræ motu aut incendio afflictas in melius restituit. Primus est fisco Græcis Latinisq; Rhetoribus annua centena constituit. Præstantes poetas & Artifices coemnit. Colossi refectorem magna mercede donauit. Cuidam sumptum increpanti respodit, Sineret se plebeculam pascere pane. Dedit Apollinari tragophoreta dabit viris in Saturnalibus, & sceminis calendis Martiis.

Plinius orator, Historici nepos: Quintiliano Rhetori dedit abundantem pecuniæ, qua nubilem dotaret filiam: Quod ad ipsum scribens edocet his verbis: Et tanquam parens alter puellæ nostræ confero quinquaginta millia nummum.

Alexander Taxilæ regi mille talenta contulit, vasa item conuivialia ex auro & argento plurima. Item vestes Persicas, & equos. xxx. suis insignibus ornatos.

Idem *Porum* hostem ægrum curauit, & in amicorum numerum recepit, & ampliore donauit regno, quam prius tenuisset. Bis Persarum ciuitatem ingressus, toties mulieribus erogauit nummos, pregnantibusque munus duplicari iussit.

Solebat *Africanus* Scipio non prius est foro discedere, quam vnum aliquem ex his, quibus congregaretur, beneuolum sibi & amicum efficeret. Et quamuis eius potestate victa fuisset Carthago, moriens tamen argenti libras xxxiii. auri duas duntaxat reliquit, tanta in omnes exiterat munificentia.

Nerva, imperator ad sustentandam ciuium vitam, decies & quinquagies centena millia nummum erogauit, & quosdam senatorij ordinis delegit, qui agros emerent, eosq; egenis partirentur. Vnde inops pecuniæ factus, vestes, vasa & vniuersam suppellectilem audiendi subiecit, agrosq; & domos vendidit. Auctor Dion Cassius. Quicquid antea pœnæ noie tributis accesserat, indulgit. Afflictas ciuitates releuauit. Puellas, & pueros natos parentibus egestuosis sumptui publico per singulas vrbes Italiae foueri iussit. testis Aurel. Victor.

Adrianus nulli iniuste pecunias abstulit. Multa publice & priuatim multis elargitus est.

Fuit in *Tito* Vespasiano liberalitas adeo magna, vt die quadam vesperi recordatus nihil se cuiquam præstitisse, dixerit. Amici perdidimus diem. Monentibus domesticis quod plura polliceretur, quam præstare posset, respondit. Non oportere quenquam a sermone principis tristem discedere. Non solum nihil negauit petentibus, at etiam hortatus est vltro, vt quæ vellent, peterent. Plebem quandoque admittebat in thermas, quibus leuabatur. Ciuitates in-

gendio Vesuei in Campania dirutas reparauit. Afflictis morbo nullam non adhibuit opem & medelam, inquisito omni sacrificiorum remediorumque genere.

Julianus Imper. aras multo victimarum sanguine profundebat, tauros quandoque immolabat centenos, & innumeros varij pecoris greges.

Callienus Imp. *Vateriani* filius, nihil vnquam cuiquam petenti denegauit.

Alexis *Commenus* orphanoropheion erexit, in quo puellas & pueros parētibus orbatos sua pecunia refouebat. Fecit & *Musarū*, in quo alios iubebat erudiri, pecunia ex regio vectigali data.

Antonius Pius (qui successit *Adriano*) magnam sui thesauri partem amicis & militibus impartiuit, *Eutropio* teste.

Traianus vrbes trans *Rhenum* in *Germania* reparauit. Nihil iniustum ad augendum fiscū egit. Publice & priuate omnes sibi familiares muneribus cumulabat & honoribus. Multas immunitates ciuitatibus tribuit.

Theodoricus, qui mortuo *Odoacre* *Serulo* Imp. totius *Italiae* adeptus est ditionem, Romanis singulis annis dedit viginti millia modiorum tritici. Autor *Pau. Diaconus*.

Caligula Imp. absoluit templum *Augusti*, & theatrum *Pompeij*. Inchoauit aquaeductum & amphitheatrum *Syraculis*. Collapsa vetustate moenia & deorum aedes refecit.

Caligulae successor *caesar, claudius*. perfecit aquaeductum ab ipso *Caligula* incoeptum. Riuum *Anienis* lapideo opere in urbem perduxit, diuisitque in plurimos lacus. Per tria passuum millia montem effodit, & excidit, ad emittendum *Fucinum* lacum: quod opus aegre absoluit post undecim annos, quamuis triginta hominum millia sine intermissione operantia adhibuisset. Congiaria populo saepissime dedit.

Domitianus congiarium populo nummorum ccc. ter dedit, & inter spectacula muneris largissimum epulum. *Septimontiali* sacerorum die separatim & equitibus panaria & sportellas cum obsonio distribuit. Sparit & dona missilia in populum. Multa opera incendio absumpta restituit, vt *Capitolium*. Excitauit aedem in *Capitolio* custodi *Ioui*, & forum.

Marcus Aurelius, vocatus à matre ad diuidendum cum sorore patrimonium, vniuersum forori concessit.

Agessilaus delata ad se *Agidis* bona, inter cognatos inopia praefatos diuisit.

Probus *Augustus*, in plurimis victoriis nihil praeter tela & arma sibi retinuit. Caetera militibus concessit liberè.

Aure

Aurelianus tunicas virtim per populum dedit. Item frumentum, & oleum, cum vino.

M. Antonius *Triumviri* filius munerū magnitudine *Philotam* quendam adeò terruit, vt ille capere reformidaret.

Pomponius Atticus fugientem è patria *Ciceronem* sestercii c c x l. millibus donauit. Cedenti *Italia* *Bruto* sestercia centum millia muneris misit. Tam multa in *P. Volumniū* contulit, vt plura inopiam suis opibus subleuauit.

Tanta fuit *L. Luculli* in omnes eruditos praecipue, liberalitas & beneuolentia, vt domus eius *Graecorum Romā* venientium portus diceretur.

Alfonsus rex populorū aut regū oratoribus publico aut priuato nomine ad se venientibus aedes iubebat exornari. Et gratuita epularum delicias ministrari, nec vnquam abire permittebat indonatos.

Alexander Magnus cuidam *Perillo* quinquaginta talenta numerari iussit, ad dotem pauperulae filiae, quum illa decem non amplius talenta postularet.

Vrsus *Comes Nolanus*, singulis annis, quibus *Nolae* praefuit, auri & argenti vim non paruam contulit ad dotem pauperularum virginum.

Vide liberalitatem multorum in eruditos, in historia de pretio literarum. Suppetunt mihi alia de liberalibus, & munificis viris, infinita penè exempla, quae ex industria missa facio: quod non ignorem, ex nimia quandoque, quae ex industria fastidium prouenire: quodque (vt inquit *Horatius*) Omne superuacuum pleno de pectore manet. Qui alia id genus desiderabit exempla, videat *Val. Sabellicum*, & *Fulgosium*.

P R O D I G I.

Caecilius Calpurnius *Formianum* quendam incesit vt decoctorem, & aere *Calieno* oppressum, vbi ait: *Ista turpiculo puella naso Decoctoris amica Formiani.*

M. Tigellius *Hermogenes* fuit adeò prodigus, vt tibicines, histriones, Parasiti, gnathones, mimi, epulones, balatrones, medici, vnguentarij, caupones, reliquique oriose, & perditae vitae homines, morte eius multis lachrymis defleuerint. *Hora. lib. i. Ser. Ambubaiarum collegia, Pharmacopolae, Mendici, mimi, balatrones,* hoc genus omne mortuum ac sollicitum est cantoris morte *Tigelli*, Quippe benignus erat.

Filius *Aesopi* tragædi tanta fuit prodigientia, vt vniones aceto liquefactos coenis apponeret. *Hora. li. 2. Serm. Filius Aesopi detractam ex aere Metellae* Scilicet vt decies solidum exsorberet, aceto

Diluit insignem baccam.

Martialis lib. i. notat *Bassam* feminam, quòd excrementa corporis aureo exciperet vase, vbi ait. Vétris onus misero (nec te pudet) excipis auro Bassa bibis vitro, carius ergo cacas,

Idem Marcialis lib. 9. *Cinna* cuiusdam luxum ita arguit. Nam tu dum metuis, ne quid post fata relinquant, Haufisti patrias luxuriosus opes.

Albidus fuit adolescens perditissimæ vitæ, qui decocto vniuerso patrimonio, vnas (quæ supererant) edes rerum desperatione incendio dedit. Quod videns *Caro*, Hic, inquit, Proteruiam facit.

M. Linius quum omnia per luxum dilapidasset, stultitiæ suæ per iocum illudebat dicens: Se nihil cuiquam reliquisse, præter cœlû & cœnum. Itaque quum pecunia egeret, multa per scelus cômisit.

T. Annium Milonem sestercia dccc. millia æris alieni debuisse, inter prodigia animi humani dicit *Plinius* lib. 36.

Rhemius Palemon Grammaticus luxuriæ ita indulfit, vt sæpius in die lauaretur, nec sufficeret sumptibus, quamuis ex schola quadragesima annua caperet, & non multò minus ex re familiari.

Plinius scribit scilicet Arabiam nõ tantum Cynnami, Gasiæ, aliorumque odorû annuo fœtu parere, quãtũ *Nero* princeps nouissimo pompæ suæ die concremauit. Idẽ sordidos vocabat, & parcos, quibus ratio impensarum constaret. Eos verò lotos ac magnificos laudabat, qui abũterentur & perderet. Mirabatur auunculũ Caium Caligulam, quòd ingentes à Tyberio relictas opes in breui spatio prodegisset. In Tyridatem regem Armeniæ octoginta nũmũ millia diurna erogauit. Abeunti super sestercium millies contulit. Meneeratem Citharœdum & Spiculum mirmillonem triumphalium virorum patrimoniis edibũsq; donauit. Cercopithecũ panerorem fœneratorem propè regio extulit funere. Nullam vestem bis induit. Quadragesimam in pũctum sestercii aleam lusit. Piscatus est reti aurato, purpura & coco funibus nexis. Nũquam carrucis minus mille iter fecit. Mulos argenteis crepidabat soleis, & Canusina operiebat lana. Theatrũ auro totũ operuit in honorem ipsius Tyridatis. Idem cubacula viatoria vnionibus consternebat: Annis XIII. quibus imperio præfuit, bis & vicies millies donationibus effudit: id est quingenties & quinquagesimæ cetera millia aureorum.

Agomencelus, Alexandri magni præfectus, aureis clavis suffigebat crepidas.

Antonius Sopus in cõtumeliam naturæ, vilitatẽ auro fecit *Poppea* Neronis vxor iumentis suis soleas ex auro induebat.

Caligula opes immensas à Tyberio congestas ac vicies septies millies sestercium intra annum absumpsit. Idem Liburnicarũ nauum

uuum gemmatis puppibus vtebatur, & diuersi coloribus velis, in quibus thermas, porticus, & triclinia statuit magna laxitate, dispositis etiam pomiferis arbusculis.

Demetrius Antigoni & Stratonices filius ccc. talenta scortis dari iussit. Autore *Plutarcho*.

Tátus fuit *Cyregætinorum* in omni re luxus, vt *Plato* diceret, eos ædificare, ac si victuri perpetuò foret: ita demum conuiuari, velut semper morituri. Vtebantur lecythis & xistris argenteis. Habebant & lecticas totas ex obore.

Graci adeò sibi indulserunt, vt mixtum vnguento vinum (quod dicebatur Myrites) largius haurirent.

Batilli populi vnguentis madent, autore *Plinio*, vt *Cyprij*, *Cicizeni*, *Corinthij*, & *Parthi*.

De *Luculli* prodigo luxum iam diximus in diuitibus.

Omnium ferè luxum & prodigiam nepotinis helluationibus superauit *Apicius*, de quo *Mart.* lib. 5. Dederas Apici bis trecenties vètri, Sed adhuc supererat centies tibi laxum. Hoc tu grauat, ne sitim & famem ferres, Summa venenum potione duxisti. Quod sic interpretatur *Budæus*: Apici sexcenties sestercium, id est quidecies centena aureorum coronatorum millia inexplibili illa ingluvie helluatus quum posses adhuc ccc. millibus (quod centies laxum appellat) vitam lauto & eleganti victu producere: tamen venenum miser hausit, ne patrimonio tanto superesses, quod iam te deserturum videbatur.

Cleopatra vltima *Ægypti* regina, cœnam parauit *Antonio*, in qua centies sestercium, id est ccc. millia aureorum vno ferculo secundæ mensæ consumpra sunt. Vnde *Sidonius* *Cleopatricas* dapes vocat.

Singuli *Vitellij* apparatus non minus quadringentis millibus cõstituerunt. In cœna eidem à fratre data duo millia lectissimorum piscium, septem auium apposita traduntur. Idem *Vitellius* in suo principatu ducentis sestercii condidit patinam, cui faciendæ fornax in campis edificata erat. Habuit autem in ea patina scarorum iecinora, Phasianorum & pavonum cerebella linguas Phœnicopterum, murenarum lactes, à Carpathia vsque fretoque Hispaniæ petitarum. Autor *Suetonius*.

Licinius *Crassus* quum omnia decoxisset, occurrentium tamen cachinnis vocabatur diues his verbis: Qui in Parthos militauit non fuit appellatus diues primus, sed hic.

Heliogabalus inuitatis ad prandium summis viris, croco mœsam sternebat, dicens se fœnum pro eorum dignitate exhibere. Idẽ triclinia, lectos, & porticus omni florum genere strauit. Liliis, violis,

hyacinthis, & narcissis, quos flores pedibus conculcabat. Naues pretiosis mercibus onustas mergi in portum iussit. Aureo utebatur vase ad corporis excrementa Gemmas ab optimis sculptas artificibus in calceamentis ferebat quæ nunquam iterabat. Pretiosas vestes sepe conscidit. Minxit etiam in Myrrhinis & onychinis vasis. Omnibus meretricibus sine effectu libidinis multos quandoque dedit aureos nummos.

L. Neratius, homo egregie improbus, autore Gellio, quum pro delectamento haberet, os hominis liberi manus suæ palma verberare: seruum comitem habebat, crumenam plenam assium portitantem. Et quemcunque depalmauerat, numerari statim secundum duodecim tabulas xxv. asses eidem iubebat.

Callius fuit quidam, qui consecrandis meretricibus vniuersum dilapidatur patrimonium. Hinc per iocum dicebatur à scortis depumatus.

Phocus, Phocionis filius, quum paternas opes prodigo luxu dilapidasset, Atheniensibus vsque adeo factus est odiosus, vt occurrentes omnes diffamatorem sui generis illum nuncuparent.

Alphonsus rex Neapolitanorum quum multa per luxum prodigisset, conflatoque ingenti ære alieno, iam non haberet, vnde creditoribus satisfaceret, dolore & ira permotus plerosque suis spoliavit bonis.

Alexander Macedo Promachum bibacissimū hominem victorem in vini certamine, aurea corona donauit.

Belflorius Siculus, homo priuatus domū inchoauit tanto sumptu, vt fundamētis modicè adhuc ab humo extantibus pecunia sit exhaustus, quā tñ multis annis improbo labore sibi cōparauerat.

Iam diximus *Cleopem* Ægypti regem sumptu Pyramidis eò redactum inopiæ, vt coactus sit filiam exponere venalem ad meretricium quæstum.

C. Curius tribunus plebis sexcenta æris alieni sestercia debuisse fertur. Auctor Val. Max.

Galenus Imp. Valeriani filius gemmaras ferebat caligas, exemplo Caligulæ, qui inde traxit nomen,

Petrus presbyter Cardinalis sedente in pontificatu Sixto, duobus annis trecenta aureorum millia luxu prodigat, & vanitatibus.

Cæsar, Alexandri pontificis filius quotidianis epulis ducentos aureos dicauit. Parasitis vestes duorum millium donauit. Excitum octo millium hominum viuentem patre semper aluit.

Galeatius, filius Ioannis Galeatij primi Insubrium ducis, in filij nuptiis (quibus interfuit Petrarcha) ad centum millia nummum erogasse fertur.

Marcus Apitius nepotum omnium fuit altissimus gurgis, vti iam diximus. Is quū audiuisset grandes caricas nasci in Lybia, nauigauit illuc: quod demū quum falsum deprehendisset, Lybiā eius; habitatores diris imprecationibus deuouit. Hic omnium primus iudicauit linguam phœnicoperti esse optimi saporis. De Apitio Martia. lib. 2. Ipse quoque ad cœnam gaudebat Apitius ire, Quum cœnaret, erat tristior ille, domi. Hic & congiaria principum, & ingens Capitolij vestigal comessationibus hausit.

Aristoxenus Cyrenæus adeo gulæ studiosus exiit, vt hortenses lactucas vespere mulso irrogaret, quò luxuriosius crescerent, & saporis essent delicatioris.

Seneca nomen est gulosi, de quo Mart. lib. 7. scribit: Nihil est miserius, nec gulosius Sanctra.

Vitellius epulas trifariam aut quadrifariam patiebatur. In ientacula, prandia, cœnas & commessationes, solus omnibus sufficiens vomitandi consuetudine. Suetonius testis est, eum fuisse non profundæ modò, sed intempestiæ, & adeo sordidæ gulæ, vt carnes holocaustorum non peractis sacrificiis ante aras absumeret. Sidonius: Mihi foeda Vitelli Intulit ingluuies ventrem.

Iam locuti sumus de luxu *Aesopi*, qui tragœdi fuit filius.

Aristippus Cyrenæus summum bonum locabat in voluptate. Idem principes solebat comitari, vt parasitus, & amicus mensæ. Propterea Diogenes Canem regium eum appellabat.

Clodius Albinus tam profunda fuit ventris ingluuie, vt quintas ficus centum Campana persica, melones Ostiensis decem vuarum Labicanarum pondo viginti, siccidas costrea xl. vna deuoraret cœna.

Domitium Afrum Eusebius prodit cibi præter modum accepti superfluitate redundantem in cœna periisse.

Q. Hortensius orator studio gulæ primus omnium Romanorum Pudentem apposuit mensis.

Maximianus ignior bibebat vini amphoram, Carnis libras vndecim comedebat.

Theodorus scribit *Milonem Crotoniatem* carniū minas xx. deglutisse, & panis totidem. Vini choas persicasse tres. Idem in Olympia quadrum solus absumpsit taurum, quem per stadium retento anhelitu portauerat suis humeris.

Astidamas Milesius à Persa Ariobazane vocatus ad conuiuium solus deuorauit, quicquid conuiuiis omnibus fuerat præparatum. *Cambles* rex Lydorū eò voracitatis euectus est, vt nocte quadam

vxorem absumpserit.

Vedius Pollio seruos coniciebat in piscinas, vt pisces ipsi humano cruore pasti deliciares essent.

Abronis luxus & deliciae trito vulgariq; adagio locum fecerunt.

Caligula maximam partem thesauri à Tyberio relictis cœnis & comestationibus cum lenonibus & scortis deuorauit.

Herculem & *Vlysses* polyphagiae & edacitatis nota famosos fuisse scribit Cælius.

Theagenes Athleta, taurum vorabat solus.

Aglae tibicina Megacelis filia, decem carniū minas, & quatuor panum chœnicas absumebat. Hauriebat & chœam vini.

Theffalis iniusta est voracitatis nota, vt etiā *Pharsalis*. Mnesimachus apud Cælium. Pharsalorū venit aliquis vt mēlas voret ipsas.

Philoxenum Erydixis & *Gnaionem* Siculum, inter gulæ proceres & cupediuros posuit antiquitas, quod conuiuio adhibiti sese in paropides emungerent, vt abstinentibus cæteris largius soli fruerentur. Aiunt & Philoxenum ipsum optasse sibi collum gruis, quod maiorem in bibendo perciperet voluptatem. Hoc tamen nonnulli tribuunt *Melanthio*, vt apud Cælium Clearchus.

Philoxenus Dithyrambicus polypum edit duūm cubitorum.

Inter Polyphagos & edaces etiam numerantur *Pityreus* Phryx, *Cleomenes*, *Pisander*, *Charippus*, *Mithridates* rex Ponti, & *Erisichion*, qui sua ipse membra corrosit.

Alcman poeta suis verbis sese pamphagum nominauit.

Ferunt *Mithridatem* illis certa constituisse præmia qui plures cibos ventri destinassent, aut maiore se ingurgitassent vino, vt sui similes haberet. Idem omnes sui temporis mortales haustu vini longè excessit.

Heraclides Pyctes infiniti probè cibi, potusq; fuit capax. Nec parem reperit in bibendo. Alios ad ientaculum inuitabat, alios ad prandium, quosdam ad cœnam, quibus omnibus sine interstitio sufficiebat solus.

Pub. Gallonius homo fuit postremæ gulæ in cupediis assidue versatus, vnde à Lælio gurges dictus est. Hunc præconem fuisse scribit Horatius. Cuius mensam ac pensere magno infame notat Lucilius his verbis: Lælius præclare, & rectè Sophos, illeq; verè, Opubli Gurges Galloni, es homo miser inquit. Cœnasti in vita nunquam bene, quum omnia in isto Consumis squilla, atque acipensere cum decumano. Tertulianus Curij aleam, Apicij gulam, Gallonij sumptum & Anthonij ebrietatem incessit.

Heterognathus ob voracitatem vtraque mandibula alternatim commandebat.

Phago

Phago fuit quispiam adeo gulosus, vt adhibitus mēlæ Aureliani, apium integrum, centum panes, veruecem, & porcellum vno die comederit, biberitque Orcam vini. Autor Flavius Vopiscus.

Erat *Galba* imp. cibi plurimi, quem hyberno tempore capiebat ante lucem. Inter cœnam verò vsque eò abundanti, vt congestas per manus reliquias circūferri iuberet, spargiq; ad pedes stantibus.

Gnosippus hac voracitatis infamia adeo laborauit, vt Athenienses liberis suis interdixerint, ne cum eo vescerentur.

Ferunt *Neronem* quandoq; à meridie ad mediam noctem vsque epulas protrahere consueisse ad inexplebilem ventris ingluuiem. Cœnitabat inter scortorum, ambebalarumque ministeria.

Andebuntus, rex Anglorum, conuiuio quodam tantum cibi deglutiuit, & vini, vt eo suffocatus repente animam efflauerit.

Demetrius Phalereus ducenta quotannis talenta absumebat in luxu & comotationibus.

Helicababalus nunquam minus centum sestercis epulatus est.

Gathis regina Syriæ edicto cauit, ne quis piscem comederet quin ipsa adesset.

Aristoteles Philosophus ab initio obsophagus & decoctor fuit.

Hercules cum Leprea rege de gula contendit, vicitque tauro toto paulatim deuorato.

Syri populi & Asiatici continuo erant in conuiuio, balneis, & vnguentis.

Prusias rex Bithyniæ popinas semper adamabat.

NUNC DE VINOLENTIS DICENDUM.

Elpenor vino largius hausto impos animi factus, scalarum lapsu exanimatus est. Ouid. lib. 14. Eurilochumq; simul, nimisque Elpenora vini.

Erycion fuit quispiam centaurus, ebrietatis infamia notatus. Ouid. lib. 2. de Arte: Occidit Erycion stulte data vina bibendo.

Anacreon Teius poeta arguitur vt deditus vino, cui quum liberalius indulgeret, vix acino suffocatus dicitur. Ouid. lib. 3. de arte: Sit quoque vinosi Teia mulla senis.

Hileus centaurus deditus fuit ebrietati. Hora. lib. 2. Car. Nec faeuos Lapithas & nimium mero Hilæum.

Cato minor (qui proauum habuit Catonem maiorem) quamuis omni virtute esset cumulatissimus, interdum tamen cum amicis dabat operam comotationibus tota nocte ad auroram. Hor. lib. 3. Car. Narratur & prisca Catonis Saepè mero caluisse virtus. Hoc ebrietatis virium præcipue illi obiecit Cæsar duobus libris, quos vocauit Anticatones.

Homerum vinolectum fuisse arguit Hor. lib. 1. Epist. dicens. Lau-

T 5

didus arguitur vini, vinosus Homerus.

Ennius poeta nunquam accingebat se scribendis carminibus, nisi multo madidus vino. Idem *Horatius*: *Ennius* ipse pater nunquam nisi potus ad arma profuit dicenda.

Diotimus Atheniensis in fundibulo ori admoto incessanter vinum hauriebat.

Xenarchus Rhodius ex bibacitate Metretes cognominatus est.

Fescenniam *Martialis* lib. 1. arguit ut vinolentam dicens: Ne grauis hesterni frages *Fescennia* vino *Pastillos* *Cosmi* luxuriosa voras.

Myriale vinolenta mulier vino commiscebat folia lauri, ne vinum oleret. *Mart.* lib. 3. Fœtere multo *Myrtale* solet vino: Sed fallat ut nos, folia deuorat lauri.

Idem lib. 6. arguit *Panaretum* potorem, quod solus amplissimam vini lagœnam exsicasset.

Philostratus quum esset in balneis *Sinuëssanis*, tantum vini potauit, ut ebrius factus, scalarum lapsu penè extinctus sit. *Mart.* lib. 11. A *Sinuëssanis* conuiuia *Philostratus* vndis *Conductum* re petens nocte iubente latem, Pene imitatus obit sœuis *Elpenora* satis, præceps per longos dum ruit vsque gradus.

Polyphemus cyclops hausto largius vino dum in somnum concidisset, ab *Vlyssè* excæcatus est.

Lausellam *Iuuenalis* ut tumultentam incessit.

Videns *androcides Alexandrum* procliuem in pocula, intemperantiam eius his verbis cohibebat, Vinum potaturus rex memeto te bibere terræ sanguinem. Nam sicut venenum est homini cicuta, sic & vinum. Quibus præceptis si ille obtemperasset, amicos in temulentia non interemisset, ut fecit. Idem *Alexander* ex hac vinolentia biduum sæpe obdormiuit integrum. Hinc prouerbum natum, *Alexandrum* bibendo regem præcellis. Inter pocula amicos indignatione rapida ferro transuerberabat.

Archesilam philosophus immodico vini haustu excessit.

Cleomenes, rex *Spartanorum*, quum *Scytharum* vinolentiam imitari cuperet, in insaniam redactus est. Solent autem *Scythæ* & *Thracæ* liberius compotare vsque ad certamen temulentia. Vnde *Horatius*: Natis in usum lætitiæ scyphis Pugnare *Thracum* est.

Novellius *Tricongius* *Mediolanensis* meruit cognomen à tribus vini congiis, quos vno impetu hauriebat spectante miracull causa *Tiberio* principe. Auctor *Plinius* lib. 14.

L. Piso maiorem noctis partem conuiuio & temulentia impendebat. Biduo per potationem continuauit apud *Tiberium* principem.

Famam apud Græcos ex ebrietate meruit *Alcibiades*. Auctor *Plinius*.

Cicero

Cicero iunior. *M. Tullij* filius binos congios simul hauriebat.

Bibit *Bonofus*, auctore *Flauio Vopisco*, quantum hominum nemo. De hoc *Aurelianus* dicebat non ut viuat natus est, sed ut bibat. Si quando legati barbararum ad eum venissent, ipsis propinabat, ut eos inebriaret, & ab his per vinum omnia cognosceret, & extorqueret veritatem. Quantumlibet bibisset, semper securus videbatur & sobrius. Præterea tantum mingeat, quantum biberat, sic ut eius vesica nunquam grauaretur. Postea quum à *Probo* superatus laqueo vitam clausisset, emanauit iocus, amphoram pendere non hominem.

Cambises quum per temulentiam quandoque ratione excideret, monitus à *Prexaspe* domestico, ut tantam caueret infamiam, eius filium percitus furore, iaculo confodit.

Lacydes philosophus, ex nimia copotatione concidit in paralytim, qua mortuus est.

Armitus & *Cyanippus* *Syracasani*, potu nimio in ebrietate lapsi, filias stupro contaminauerunt. Auctor *Plutarchus*.

M. Varro apud *Plinium* testis est *Mezentium* regem *Hetruriae* auxilium *Rutulis* contra *Latinos* tulisse, mercede vini.

M. Antonius librum edidit de sua ebrietate, quo patrocinari sibi voluit, ut ea probaret mala, quae per temulentiam orbi intulisset, *Plinius* ait, tanto magis sitire *Parthos*, quanto plus biberint.

Promachus fuit homo bibacissimus, quem *Alexander* talenti corona donauit, quod in vini certamine euassisset victor, testis *Plutarchus*.

Xenocrates vini choam hausit, quum *Dionysius* præmium obtulisset ei qui hoc faceret.

Dionysius iunior vsque ad oculorum vitium macipatus est ebrietati.

Aristoteles tradit ebrietatem in *Syracusanarum* luxu diebus quadam nonaginta non fuisse interpellatam.

Comna tibicen fuit vinosus, qui in conuiuio coronatus, potabat assidue.

Tiberius *Nero* propter nimiam vini auiditatem in castris pro *Tiberio* *Biberius*, pro *Claudio* *Claudius*, pro *Nerone* *Mero* vocabatur. Idem cum *Pomponio* *Flacco* & *L. Pisone* noctem continuamque biduum epulando potandoque consumpsit. *A. Sellio* *Sabino* sextercia ducenta donauit pro dialogo, in quo *Boleti*, & *Ficedulae*, & *Ostræ*, & *Turdi* certamen induxerat.

Claudius *Cæsar* conuiuia celebrauit palam, tanta populi frequentia, ut plerunque sexcenti simul discumberent. Cibi & vini fuit appetentissimus. Sedens in tribunali quum olfecisset nidorem prædij, quod in proxima *Martis* æde parabatur à *Saliis*, deserto foro comenauit ad *Salios* ipsos & vna discubuit. Nec vnquam à triclinio abcessit nisi distentus & madens.

Nisens

Nisæus Syracusarum tyrānis vbi ab aruspibus didicisset, breui se periturum, quicquid superfuit vitæ, comestationibus impendit & ebrietati.

Apud *Didonem* Vergilianam Bitias sic haussit merum, vt eo se totum proluerit.

Antiochus Magnus, dies totos dormire solebat ob vinolentiam. Pugnaturus in Rhodios captus amore puellæ Chalcidensis, nuptias etiam ipso belli tempore celebrauit, & totam hyemem cum ea vino indulgit & Veneri.

Darium vinolentum fuisse arguit inscriptio sepulchri eiusdem, quæ talis erat: Potui & multum vini potare, & hoc probè ferre.

Alceus, Aristophanes, & Cratinus quum ebrij forent, erant tamè ad scribendum carmen idonei.

Timocreon Rhodio propter cibi & vini auiditatem epitaphium sequens inditum est: Multa bibens, tum multa vorans, malè denique dicens Multis, hic iaceo Timocreon Rhodius.

Lacedæmonij eundem calicem in conuiujs circum agebant, vt sitim & vini auiditatem irritarent.

Bizantios Menander poëta notauit vt ebrios.

Bela II. Almi filius, Pannoniæ rex, corruptissimæ fuit temulentie.

Nicolaus quintus Pōt. Maximo, nimio bibèdi studio tenebatur. Exigebat enim diuersa vinorū genera, & quæ magis ad palatum facerent, eligebat.

Holofernes ebrius ab Iudith interfectus est.

Bæotij ab Atheniensibus vocabantur fatui, pingues, & rudes, propter inexplebilem edendi auiditatem.

A B S T E M I I

A *Pollonius* Tyaneus à vino & carnibus abstinebat. *Fulgentius*, episcopus Ruspensis, nulla vnquam necessitate adduci potuit aut cogi, vt esitaret carnes, aut vinum biberet.

Iacobus minor vinum aut ficeram non bibit, Carnes nunquam manducauit, oleo nunquam vnctus est, nunquam vsus balneo, nunquam nouacula rasus.

Anchimolus & Moschus, sophistæ Elienses, tota vita hydropotæ fuerunt, solisque ficis desiderio ventris satis fecerunt.

Emericus filius S. Stephani regis Pannoniæ, vinum tota vita non degustauit

Locrenses Zephærij vino vti capitale ducebant.

S O B R I I, E T T E M P E R A N T E S.

P *Orux* rex Indorum aqua & pane viuebat contentus. *Masinissa* rex Numidarum iam nonagenarius, semel tantum interdium vescebat, sine pulmento.

Mithri-

Mithridates rex Ponti iam senex cibum capturus non accubebat, verum stans vescebatur.

Viriatus princeps Lusitaniæ, vbi bellum aliquod mente conceperat, non prius accubebat mensæ, aut in lecto quiescebat, quam propositum absoluisset.

Fuit *Augustus* breuissimi cibi. Ad medias interdum epulas satiat iam conuictoribus accedebat, primusque surgebat mensa.

Lacedæmonij nullam disciplinam abstinentia habuerunt potiorum. Pinguis & obesi ventris adolescentes inedia macerabant.

Egyptia iuuentus Amasis edicto non prius cibum capiebat, quam CLXXX. stadia percurrisset.

Platonis frugales erant cœnæ. Propterea dicebat *Timotheus* bene cum his fore, quos Plato excepisset conuiuio. Delicatiores epulas & opipara spreuit conuiuia. Videbat contentus oliuis academicis, pane item & aqua.

Hieronimus annos ferè LX. durauit incredibili abstinentia.

Hilarion modicis ficibus aridis & exiguo pane decrepitam fouit senectutem.

Nicolaus quidam inter Helueros, sine vllò penitus cibo multis annis durauit inter vastas solitudines, incredibili sanctitatis fama.

Colamba virgo Perusina solis fructibus reprimebat famem.

Demetrius Chidonius vir Græcus, abstinentia singulari multos dies perseuebat ieiunus.

Socrates minimo viuebat sumptu. Vescebatur pane & lacte.

Anacharsis apud Ciceronem. Mihi (inquit) pulpamētum fames cubile solum, vestis Scytharum tegmen.

Epictetum sunt qui putent delicias, & voluptati semper indulgisse, fuit tamen temperans.

Venerius monachus herbis diu victitauit.

Zeno crudis dumtaxat vescebatur, & pallium prætenue ferebat. Aquam bibebat loco vini, vt discipulos suo exemplo ad temperantiam inuitaret. Hinc exiit prouerbium, Zenone temperantior.

Temelachus Acarnensis victitabat fabis.

Socrates tanta fuit temperantia, vt omnia ferè vitæ suæ temperata valetudine inoffensa vixerit.

Rogatianus senator semel tantum interdium dabat operam cibo.

Erat *Epaminondas* Thebanus obesis & corpulentis adeò infestus, vt quendam aqualiculo parentoso summouerit ab exercitu, quòd ad tegendum eius ventrem vix clypei tres sufficerent. Ipse verò victu fuit adeò parco & tenui, vt à vicino ad cœnam iuuitatus, quum dapifilem & affluentem deliciis mensam reperisset iratus recesserit, dicens: Ego te opinabar rei diuinæ operam dare

non

non de contumelia cogitare.

Pycnopus dicebat non esse utendum maiore cibo, quam qui ad repellendam famem sufficeret amota crapula.

Aegyptiorum sacerdotes preparari erant in victu usque ad stuporem. Carnibus & vino abstinabant. Pane etiam raro vescabantur, ne onerarent stomachum. Oleum tantum in oleribus nouerant. Ouum quoque & lac victitabant pro carnibus. Triduique inediam sustinebant.

Persarum Magi nihil in cibum praeferunt farinam & olera recipiebant.

Indorum Gymnosophistae alebantur pomis aut farina.

Diogenes nunquam pendebat de crastino, sed in praesentem modo horam sibi corrogabat cibum.

Constantium Imperatorem Marcellinus scribit nunquam gustasse pomum, nunquam nares in publico extersisse, nunquam spuiffisse. Idem superatus a Persis frusto panis a quadam vetula porrecto inediam repulit.

Iulium Caesarem vini parcissimum fuisse, nec inimici negauerunt. Unde dicebat M. Cato, Vnum ex omnibus Caesarem ad euerendam Rempublicam sobrium accessisse. Fuit & circa victum adeo indifferens, ut quondam ab hospite conditum oleum pro viridi appositum, aspernantibus caeteris, solus largius accepit, ne hospitem aut negligentiam aut rusticitatis videretur arguere.

Pericles Atheniensis a coenarum & conuiuiorum apparatus abhorrebat adeo, ut nec apud amicos coenaret.

ALII HOMINES TEMPERATISSIMI.

simi, vitaeque austeræ ac solitariae.

H*elias* prope torrentem Carith vixit in solitudine, pastus coruorum ministerio.

Primus heremita *Paulus* annos xvi. natus secessit in latebras natorum, in quibus durauit annos xcvi. spelunca breui contentus. Escebat fructus palmarum, bibebat aquam, palmacea tunica nudum contegebat corpus. Nullum in solitudine hominem videre voluit, praeter Antonium. Vsus est ministerio corui, dimidiatum panem quotidie afferentis.

Antonius qui Paulum hunc tumulauit, vixit etiam in solitudine annos xx. pane & aqua famem refocillans.

Hilarion in desertis Syriae locis breuissimum habitauit tugurium, iunco & caricibus contextum. Denos demum annos arctissima cellula & sepulcro similima vsus est.

Onophrius adeo solitariae vitae fuit studiosus, ut annos lx. hominem non viderit. Unde & ex illa solitudine agrestis adeo factus est, ut in superiore corporis parte barba totus & capillis integere-

tus.

tur, verenda foliis & arborum cortice adopertus. Vixit annos xxx. herbis & baccis syluestribus contentus. Eidem caelitus quotidie dimidiatus panis afferebatur ut Paulo. Hunc quum reperisset Pannutius extimuit, Satyrum esse suspicatus.

Conuentus hominum & populi frequentiam *Hieronymus* habebat carceris loco, solitudinem vero pro paradiso. Unde sacco vili amictus Syriae latebras, feris & scorpionibus infestas, numerosis praetulit ciuitatibus, humi cubans, heretis, ut victitans, & aqua.

Maria Magdalena xxx. annos heremum incoluit, caelesti cibo refocillata. Nec interim hominem vidit, aut ab ullo visa est.

Maria Aegyptiaca heremi cultrix durauit etiam in solitudine incredibili vitae abstinentia, ubi cubitali altitudine inter orandum sublimis a terra in vacuo pendente visa est.

Amonius tanta fuit abstinentia, ut nunquam mentitus fuerit.

Hospitius apud Nicensem urbem antro se intravit, perpetuo cilicio carnem macerans, corpore ferreis catenis ligato. Vescabatur pane. Tempore quadragesimae solas herbarum radices escebat.

Patroclus Anchoreta usque adeo quandoque ieiuniis corpus atterebat, ut diuturna inedia incideret in morbum. Abstinebat vino, bibebat aquam melle perfusam. Cilicium ferebat acutissimum, & proximum corpori.

Menas inter Samnites natus, solitudines mire amabat, in qua ne quid per otium perperam faceret, apes curabat.

Amos Aegyptius, pater fuit cl. monachorum, quos ore aperto mensa iubebat accumbere, ne parce comedentium virtus apparet. Vxorem quam inuitus duxerat nunquam attigit.

Agatho lapidem in ore triennio continuit, ut tacere disceret. Dicebat tria esse necessaria ad Dei cultum, Silentium, orationem, mansuetudinem.

Andrew & Thadens heremitarum durauerunt in solitudine annis quinquaginta.

Arnulphus Merensis episcopus relicto Lotharingae principatu heremum ingressus est.

Alcibiades martyr omnem cibum auersabatur. Aquam bibebat insperso sale, ne corpori esset perniciofa.

Tora virgo, nunquam uti voluit noua tunica, nunquam nouis calceamentis.

Amata vero limen coenobij (quo se incluserat) annos xl. nunquam egressa est. Pane vivebat & oleribus.

Ariebus praesul Pamphiliensis vitam solitariam in Episcopatu non deseruit.

Amo.

Amodeus Hispanus, vnica opertus tunica nudis ambulabat pedibus. Semel tantum interdum vescebatur, contentus aqua & pane. Cauernam montis incolebat.

Basolus abbas in finibus Rhemorum heremiticam egit vitam, habitauitque speluncam montis annos XL.

Beniamin vixit in deserta solitudine annos LXXX.

Timotheus in Ægypto speluncam montis intrauit, in qua durauit annos xxx. nulli cognitus.

Theremon abbas centenarius decessit in solitudine. Hic assiduis orationibus adeo incuruauit sibi humeros, vt in ætate decrepita reperere magis videretur, quam ambulare.

Carilephus in deserta solitudine omnem mulierum aspectum refugit.

Cosmas Græcus toto suæ solitudinis tempore ieiunius semper dedit operam.

Simeon apud Antiochiam annis quadraginta delituit in antro cuiusdam concauæ columnæ. Vescebatur aqua, pane, & radicibus herbarum, idque semel tantum in hebdomade. Corpus vinculis & cathenis adeo constringebat, vt cicatrices ipse subter putresceret. Quinetiam multis annis durauit in quodam puteo aqua vacuo, in quem se dimiserat volens. Femora eius putruerunt, aut ex pedore speluncarum quas habitauit, aut inedia nimis pertinaci.

Stephanus Anachoreta solitarius mansit in heremo annis LX.

Sara mulier, imperante Theodosio seniore, durauit ad ripam cuiusdam fluminis annos LX.

Sisinnus monachus, discipulus Elpidij, sepulchro se inclusit, in quo pane & aqua vixit contentus ad mortem vsque.

Serapion pater fuit decem millium monachorum, quos omnes tempore messis pretio conducebat, vt sua opera iuuarent laborem pauperum. Viuebat ipse pane & aqua, vnica veste contentus.

Zozimus in regione Palæstinæ LIII. annos absoluit in heremo, contentus cibo tenuissimo. Mariam Ægyptiam ad bonam frugem reuocauit, & mortuam tumulauit.

Pion xxx. annis solitariam egit vitam sub Hilarione. Comedens deambulabat, ne quam in cibo voluptatem persentiret. Sororem morbo laborantem clausis adiit oculis.

Helias Anachoreta fuit sub Antonio, mira sanctitate, qui vixit annis CXVI.

Moses Æthiops latro annis LXXV. durauit in solitudine. Cellula sua annis VII. nunquam egressus est.

Pastor presbyter, matrem ad se venientem clausa repulit cella.

Dorotheus Ægyptius sex tantum panis uncias cum paucis oleribus quotidie esitabat. Dicebat se nunquam dormiuisse, aut comedis-

ad sacu

ad saturitatem. Congestis lapidibus quotannis extruebat habitaculum ad excipiendos peregrinos. Mansit in spelunca annis LX.

Elpidius Cappadox durauit in quodam antro annis xxv. vbi bis tantum vescebatur in hebdomade.

Hor, abbas præstitit admiratione digna. Nunquam metitus est, nunquam citra necessitatem locutus, nemini vnquam maledixit.

Gadanus apud Iordanem magna consenuit abstinentia, sub dio degens, & nullo copertus tecto.

Epifus interrogatus à Ioanne Anachoreta, quid tota vita egisset memorabile, Annis quadraginta, inquit, nunquam sol vidit me comedentem. Tum Ioannes, Nec me, ait, irascentem.

Augustinus Afer quum in quadam spelunca degeret, offensus multitudinem populi eò confluentis, remotiore antro se inclusit, vbi tugurium inter saxa sibi breuissimum fecit, vixitque magna sanctitate.

Vifranus Archiepiscopus Senonensis sponte se exiit, vt solitudini vacaret.

Hugo abbas Carthusiensis annis quinquaginta faciem mulieris non vidit.

Domtuicus Hispanus humi iacebat, annis decem abstinuit vino.

Iordanes instituit silentium mensæ.

Adam felix fuit in solitudine: comitatus foemina, factus est infelicitissimus.

Abraham in solitariis tabernaculis & conuallibus deum meruit collocutorem.

Syluister pontifex latuit in Soractis monte.

Egydius Atheniensis solitudinis studio genus, patriam, & opes reliquit, blandientis ceruæ lacte in heremo nutritus.

Narcissus Hierosolymorum episcopus multos annos in desertis locis egit.

Eucherius ordinis senatorij dignitate conspicuus speluncam dum horridam & tutam nigro lacu habitauit in agro Lugdunensi.

Vrsatus apud Niceam Bithyniæ solitarius egit.

Colestinus relicto summo pontificatu ad solitariam vitam se conuulit.

Ioannes Baptista adhuc infans, relictis hominum turbis, ad heremum perrexit, vbi pelle cameli opertus, sanctitatem præstitit, qualem nemo post homines natos.

Maiores episcopatu cessit, vt in solitudine viueret.

Dominianus abbas solitariam egit vitam in agro Lugdunensi.

Diogenes Antonij discipulus vixit, & mortuus est in solitudine.

Euagrius presbyter annis XLIII. mansit in solitudine, contentus pane & oleo. Si quando veneris titillaretur aculeis, demergebat se in puteum, vt aquæ frigiditas libidinis feruorem compesceret.

Eihbinus honestissimis parētibus inter Britannos natus, tuguriū sibi fecit in sylua, in quo ad finem vitæ durauit constantissimè.

Paulus Simplex Antonij fuit discipulus, cuius mandato tacuit triennium, nemini loquens.

Paulus Abbas pater fuit quingētorum monachorum in Lybia, Nūquā vescebatur, quin prius CCC. orationes exoluisset domino.

Phyllorhombus presbyter extruxit sibi cellā in solitudine, in qua fortissimè cōfixit aduersus voluptates & illecebras corporis. Nam annos xvii. catenis ferreis corpus maceravit, eoque tempore abstinuit panē cocto. Annos xxxii. nullo pomorum genere usus est. Metu mortis per sex annos sepulchro se inclusit. Pauit pauperes, & affectos morbo, labore suarum manuum.

Sylvia virgo filiā Ruffini præfecti Alexandriæ annos lx. absoluit in solitudine, quo tempore nullam corporis partem lauit, præter digitos. Non in lecto iacuit, sed humi tantum.

Diocles heremum quandam Thebaidis habitauit, ibique multos annos cella conclusus delituit.

Capiton latro scelerum pœnitentiā ad heremiticam vitam conuersus, antro latuit in clusis lxxx.

Vacchoris, rex Ægypti relictis diuitiis, humi iacuit.

Vencelaus, filius Vratislai regis Bohemorum, per mediam brumam, & medias niues discalceatus petebat templum, horasque obibat canonicas.

Nicolaus Tollentinas abstinentissimus omnium sui temporis, ne & aqua semel tantum in die vescebatur, procul ab omni otio, & verborum vanitate.

Nathanael Anachoreta studio vitæ solitariæ inclusit se cellā, qua annis triginta septem nunquam egressus est.

Liberalis confessor singulis diebus dominicis sacram sumebat eucharistiam, qua refocillatus, nihil ferè aut parum cibi capiebat tota hebdomade.

Maximius abbas Pictauiensis pane ordeaceo tantum & aqua vescebatur.

Medericus Eduensis semel tantum in hebdomade cibum capiebat, & perpetuo cilicio carnem domabat.

Marinus confessor annum integrum in spelunca delituit nec faciem hominis vidit. Aqua erat illi potus, agrestes herbæ cibus.

Richarius confessor panē comedebat ordaceum, quē aspergebat cinere, ne præ se ferret suauitatē. Aquā lachrymis suis reperficiebat eaq; faciebat balnea, quibus abluobat leprosos, & se postremum.

Timon Atheniensis congressus & societatem hominum refugiebat. Autor Cicero in libello de amicitia.

Artolagnum genus est panis, seu placentæ ex similia in oleo coctæ. Et infunditur modicum vini cum pipere vel adipe. Hic panis quondam habebatur in deliciis.

Bellaria, cibi dicuntur secundæ mensæ. Apponuntur ad irritandam gulam. Vocantur à Græcis Tragemata & Pemmata.

Botulus, seu Botellus, genus farciminis ex suilla carne. Mar. lib. ii Botellos imitatur & boletos. Fiebat Botulus initio hyemis gratus quidem omnibus mensis, sed maximè celebratus in Saturnalibus. Idem Mart. Qui venit Botulus medio tibi tempore brumæ, Saturni septem venerat ante dies.

Carica genus est ficuum, vel ficus sicea Ouidius lib. i. Fast. Quid vult fama sibi rugosaque carica dixi. Caricas antiqui vocabant esculentum lautum, & variis conditum capediis Carica enim genus erat cibi Lydij, multiugis lautitiis, & sanguine confectum.

Cocentum edulium erat ex melle & papauere.

Coliphium genus panis. Plautus. Colipha mihi ne incocta detis.

Conchis edulium est ex faba, vel leguminis genus. Vocatur aliter Cōcha, & Conchus. Iuue. Sat. 14. Alterius concham æstiu cum parte lacerti Signatam.

Epityrum genus est edulij, seu casei Siculi.

Est etiam *Minutal* genus edulij, quod Persius Minutum vocat. Fiebat Ceto marino pisce, liquamine, oleo, vino, porris & coriandro. Iuue. Sat. 14. Hesternū solitus medio seruare minutal Septembri. Vocatur autē Minutal, quod minutatim concideretur, & particulatim.

Farreum, genus est libi ex farre. Plinius; Nouæ nuptæ farreum præferebant.

Forbea erat quidam cibus, qui calidus absolvebatur.

Fritilla cibus erat ex pulte.

Erceus genus erat farciminis.

Laganum cibus est ex farina & aqua distentus in modū membranulæ: Condiebatur olim caseo, pipere, croco, cynamomo.

Artocrea fiebat ex pane & carne. Nā artos panis, creos caro dicitur. Persius Saty. 6. Væ nisi cōminues oleum artocreasque popello.

Libum fiebat ex farre, melle & oleo. Ouidius: Liba Deo sūt succis quia dulcibus ille Gaudet, & à Baccho mella reperta ferunt.

Lucanica genus farciminis, quod porcina carne fieri consuevit. Martialis lib. 4. De Lucani aventre falisco.

Est & *Venter Faliscus* genus farciminis, inuentum à Faliscis populis. Starius lib. 4. Syl. non lucanica, non granes falisci.

Pernam antiqui, & lardum, & Perasonem sumebant ex porco.

Idem Staius: Non lardum graue, debilis ve perna.

Merenda vocatur cibus postmeridianus. Calphur. Serp̄que videtur hora merendæ.

Oxymum edulium erat redolens, quod fiebat ex intestinis. Aliqui ozimum vocant ab eiusdem nominis herba cito in hortis crescente. Persius Saty. 4. Cum bene discincto cantauerit ozima vernæ.

Placenta libum farinaceum, caseo & melle conditum, cuius pistores vocantur Placentarij. Martialis lib. 4. Nec te liba iuuat, nec sectæ quadra placentæ.

Popanum erat lata placenta, quam veteres offerebant diis. Iuue. Satyr. 6. Scilicet & tenui popano corruptus Osyris.

Pulmentum capitur pro pulte, aut cibo aliquo facto instar pulvis. Plautus in Pseud. Ego pulmento vtor magis vinctiusculo.

Pulpamentum capitur pro cibo lautiore. Terent. in Eunuch. Tute lepus es & pulpamentum quæris.

Sagina vocatur cibus pinguefaciens, & reddens obesum corpus. Hinc Saginate verbum Pontanus in pompa Lepidina: Ecce venit pingui multum saturata sagina.

Scribilita erat cibus omnino placetæ similis, præter quam quod sine melle coqueretur, & absumeretur adhuc calida. Martialis lib. 3. Circumlata diu mensis scribilita secundis, Vrebat nimio sæua calore manus.

Sumanalia erant liba farinacea facta in modum rotæ.

Tomacula edulia sunt iecore porcino semicocto, & minutatim conciso, permixtis ouis crudis, caseo, liquamine, pipere, auiso, & gingibere, regunturque tomento suillo. Iuuenalis Satyr. 10. Extra & candiduli diuina tomacula porci.

Tuceta vocantur cibi regij sapore præstantes. Apul. lib. 2. Mera. Abacum pascue vinulentum & quidem naribus iam mihi ariolabar Tucetum perquam sapidissimum.

Bucellatum cibus erat militaris, ita dictus, quod in bucellas & frustra confectus esset. Ammianus: Frumentum ad vsus diuturnitatem excoctum, Bucellatum, vt vulgò appellant, humero imposuit libentium militum.

Pulpa cibus est minutatim cocifus, qui & minuta dicitur. Apuleius: Quæ suis dominis parabat iuscum fartim circuncisum, & pulpam frustarim confectam.

Mattya condimentum est carniū vinctū, à verbo Græco matro, id est, obliuo. Hoc genus edulij excogitauerunt Macedones. Mar. lib. 10. Dives, & ex omni posita est instructa macello Cæna tibi, sed te mattya sola iuuant.

Lagunculi, & *caioi* cibi erant deliciarij, in quibus signa & effigies

Gai &

Gai & Lagonis puerulorum repræsentabatur, vt nunc nostro tempore videmus placentas formari in rosas & lilia. Staius lib. 1. Syluarum; Molles Gaioli, Lagunculique.

Caryoides dicuntur palmarum fructus, qui deliquatis olim mensis adhibebantur. Staius, Et mustaceus, & latente palma Prægrædes Caryoides cadebant. Nam Caryota species est palmæ.

Epidipnide appellantur dapes, quæ post dipnon, id est cenam apponuntur. Idem Martialis: Hic seras epidipnidas parabit, Hinc pistor ferreas facit placentas.

Mustaceus, seu Mustaceum, erat libum, quod fiebat ex farina siliiginis multo conspersa. Iuuen. Causa nec est, quare cenam & mustacea perdas.

Fertum genus est libi, sacris adhiberi solitum. Flavius Vopiscus Farratum vocat. Persius: Attamen hic extis & opimo vincere ferro Intendit.

Atoptesia, panis erat quem faciebant quirites, priusquam vsus pistorum esset Romæ.

Varia panis genera ponuntur à Plin. lib. 8. vt Artolagani à deliciis, Speusici à festinatione. Furnacei vel artoptesij à coquendi ratione. Picentiini panes fiebat ex alicæ materia nouem diebus macerata, decimo ad speciem tracta, & subacta vix passæ succo.

Secundarius, seu Secundus panis, dicitur plebeius. Horat. Pastus si liquis & pane secundo. Suetonius de Augusto: Cibi minimi erat atque vulgaris: Secundarium panem & pisciculos minutos, & caseum bubulum manu pressum, & ficos virides biferas maxime appetebat.

Panes hi probantur Iulio Polluci, Cribanitæ, Obeliæ, Collices, Collabi, Nasti, Amyli, Collyre, Zimetas, Siganitæ, Charisis, Canchridæ, Maza, Melistuti, Hyglea, Anthema, Thridacine, Phytæ, Oemita, Ephieras, Dandalis, Loledia, Comon, Iupe.

Placentarum species sunt Ames, Ametidais, Pyranus, Sextamius, Erychytus, Erithrya, Strecta, Coryliscus, Phthædia, Crepis.

Tragemata quæ Latini vocant bellaria, constabant ex Crocco, Faba, Chondro, Caseo, Melle, Sifamide.

Obsonium dicitur omnis cibus, qui per ignem præparatur.

Maza vocatur rigidus panis, qualis est quo vtuntur nautæ. Plebecula Biscoctum vocat. Fuit tamè species præstantis edulij. Hic adagium Græcis vsurpatum. Supra mazam. In eos qui diffuerent deliciis. Fiebat ex farina, oleo, aqua, & lacte.

Pytiria panes sunt viliores, vt fursurei. Triticej appellantur Pytinis Sitanij qui sunt ex quadrimestri tritico. Callistei apud Ægyptios panes in acutum formati.

Orinda panis est factus ex orindio semine Æthiopico.

Orthostrates erat facer panis.

Nasti panes *sali*, fiebant ex melle, uuis passis, & aromate, quorum artifices vocabantur *Nastocopi*.

Obelie offerebantur *Dionysio*.

Pelani cōmunes erāt diis omnibus. Fiebant ex tenuissima farina

Erant & boues panes nuncupati, quod cornua haberēt p̄fixa. Offerebantur *Apollini Dianæ, Hecatæ, & Lunæ*.

Mystile vocabatur panis sorbitionis gratia excauatus.

Collyra minuti erant panes.

Phacinus panis dicebatur à leate.

Collabi à similitudine quadam *Collaborum* in cithara. Sunt autem clauiculi quibus circumnectuntur fides.

Colix panis quem subcineritium nonnulli interpretantur.

Bucellam panis *Pfomon, Enthefin, & Blomon* vocant.

Elaphus placenta fiebat ex Sefamo & flore farinae.

Choria erant cibaria ex lacte & melle.

Alia placentarum genera numerantur à *Cælio*: ut *Tarentinum, Crassianum, Siculum, Cluſtrum, Plicium, Guttatum, Montianum* ex uino & caseo. Erant & *Tyroscimon, Coptoplacus, Pācarpia, Polton, Pyanion*.

Conos fiebat ex uuis passis & amygdalis.

Echinus & *Escharites* habebantur inter placentas.

Thiagonēs in *Ætholia* dicuntur panes Deo dicati.

Arcam panariam *Aristophanes sypiam* vocat. Instrumētum subigendæ farinae idoneum *Maſtram*.

Artopteum est officina coquendi panes.

Tripodes & *Magades* vocantur mensarum fulcra.

Incastris mensas habebant quadratas, quas *cibilas* vocabāt, domi uerò rotundas.

Monapodia dicuntur mensæ, quæ unico pede fulciuntur.

Abacus mensa vascularia & uinaria.

Antiquitus tres tantum adhibebantur cōuiuæ ex numero *Gratiarum*. Deinde nouem ex numero *Musarum*.

Cyrus conuiuas sinistro lateri admouebat, ut cordi propinquiore & chariores.

Antiquitus Prædere & Cenare in propatulo uerecūdiæ non erat.

Cōuiuij locus uocatur *Symposium, Andron, Syſitiō, Dricliniū, Cōuiuas Græci Sympotas, Homostos, Syſitos, Sinuſtaſtas, Thiaſotos, Thistitas, Illapinaſtas, & Eranistas, vocāt. Sunt prouerbiales quædam locutiones quibus delicatū cibum possumus exprimere, cuiusmodi sunt istæ, Deorum cibus, Deorum ambrosia, Cœleste manna, Iouis cerebrū. Qualia purpurei cum edunt obsonia reges.*

Pont

Pontificalis cœna, opipara, dapſilis, adicialis, dubia, saliaris:

CIBI ELECTILES; ET DELICATI.

Genera eduliorum aliis præstantia hæc ponuntur à *Gellio*, ex *Testimoniō Varronis*. *Pauus* è *Samo, Phrygia Attrogena, Græcæ Melicæ, Hædus* ex *Ambracia, Pelamis Chalcedonia, Helops Rhodijs, Scari Cilices, Palma Ægyptia, Glans Iberica*.

Horatius electiles cibos enumerat his uerbis: Non me *Lucrina* iuuerint cōchylia *Magis* uel rhombus aut *Scari*, si quos *Eois* inronata fluctibus *Hyems* ad hoc uerrat mare. Non *Afra* auis descendat in uentrem meum, non *Attagen Ionicus* iucundior.

Statius lib. 1. Syl. inter mensarum delicias ponit *Adoria Bellaria nuces Pōricas, palmas Idumæas, Pruna Damascena, Eboſiæ Zacharū, Haiolos & Lagūculos, Pyra Amerina, Mūſtaceū & Caryotides*.

His anumerandæ sunt lauticiæ, quas habuit *Vitellius* in sua patina. *Tranquillus* ait, fuisse *Scarorum iecinora, Phasianorum & Pauonum cerebella, linguas Phœnicopterūm, Murenarum lactes* à *Carpathiō* usque frero per *Nauarchos* petitarum.

In uererum quoque luxu fuerunt *Rhombus, Placeta Samia, Mutrena Tarteſſia, Tynnus Tyrius, Cestrus, ex Sciatho, Conchæ Pelorinæ, Menidus* ex *Lipara, Rapæ* apud *Mantineam, Crenes Methymnæi, Galeus Rhodius, Pſere Eleuſiniæ, Cynthynus & Siculus caseus, Sal Tragafeus, à Tragafa Epyri loco, Faba Ægyptia*.

Scriptorum monumentis probantur *Rauennæ asparagi, Ægyptium acerum, Attilius Padi, Anguillæ Benaci Gangis, & Timauj, Auratæ Actiacæ, Anthiæ maris Rubri, Aloſæ Tyberis, Bulbi Megarici, Calei, Lunenses & Vestini, Lucrinæ Conchæ, Cumarum capæ, Benaci, Carpiones, Petragoricorum Castaneæ, Gallinæ Numydicæ, Venetiæ Gobius, Cicellarum lactucæ, lac Sassinæ, Arcadiæ Masculi, Melones Ostiensis, Auellanæ nuces & Tarentinæ, Napi Amiterni, Oleum Venafanum, Velitrarum Oua, Poma Phæacum & Phalſcorum, Porri Africae & Tarentini, Placentæ Picentinæ, Capuæ Pepones Rhombus Adriaticus. Germaniæ Raphani, Rapa Nursina, Salmo Aquitanicus.*

CIBI QUIBUS DAM HOMINIBUS

Grati, cum diuerso populorum victu.

Claudius imp. gaudebat *Scaro Pisce. Iulia*, quotidie inula herba uescebat.

Plato gaudebat ficibus, unde & *philosycō* cum dixerūt nonnulli. *Philippus*, & *Alexander* dicti sunt *Philomeli*, à pomis, quæ auidè esitabant.

Nero, gaudebat porris, quibus uocis gratia omnibus æstatis diebus permixto uescebatur oleo, Nihilq; aliud præter panē esitabat.

V

Autor Plinius lib.19.

Gaudebat lupinis *Protogenes*.

Ante vsum frugum *Archades* vescebantur glandibus: Argæi pyris, ficibus Athenienses, pyris sylvestribus Tirinthij, Palmulis Carmabi, milio Mæotici & Sauromatæ, Persæ cardamo.

Nomades Æthiopiæ vescuntur elephantis, vt Symbari: Cynocephali populi lacte: Agriophagi pantheris & leonibus: Antrophagi humana carne: Mædi locustis, vt etiam Parthi. Solitæ piscibus, Ophiophagi serpentibus. Arpeæi baccis.

Ætate Hieronymi carnes humanas esitabant Scoti.

Amazones lacertis olim vescebantur, vnde & Sauropatidas Græci eas appellarunt, nam & Sauras lacertas vocant.

SVBSELLIORVM GENERA.

Subselliorum vocabula sunt Tripodes, Stratum, Hemicyclum, Trocus, Exhedra, Lectica, Cathedra, Hyppodiō, Torus, Segestria, Scabellum, vel vt alij malunt Scamellum, Silicastrū, Sella, Bisellium, Scimpodium, Gellius Græciense vocat, quod frequēs fuerit in Græcia: Offendimus, inquit, Frononē Cornelium in scimpodio Græciensi cubantem, quum pedes grauitæ ægrotaret. Erant & Stibadia, tori humi iacentes, ex lignis, ramisue structi. Accubita & Accubitæ sedilia sunt accumbentium, vt etiam Sponda. Vergil. -Aulæis iam se regina superbis Aurea composuit sponda.

HOSPITALES.

Ariedna suscepit hospitio Theseum profectum in Cretam, & Minotauro destinatum.

Phyllis, Lycurgi regis Thracum filia, Demophontem ab expeditione Troiana redeuntem, & ventris pulsum in Thraciam. Propertius: Paruo dilexit spatio Minoida Theseus, Phyllida Demophoon hospes vterque malus.

Hypsiphile, Thoantis filia, & *Medea* filia Ætæ regis Colchorum Iasonem susceperunt hospitio. Prop. Nec sic Æsonidem rapientibus anxia ventis, Hypsiphile vacuo constitit in thalamo. Hypsiphile nullos post illos sensit amores, Vt semel Hæmonio tabuit hospitio.

Alcinous, rex Phæacum Vlysssem Troia redeuntem suscepit hospitio.

Melorehus pastor, Herculē. Mart. li. 4. Tã comi patet hospitalitate, Credas Alcinoi pios penates, Aut facti modo diuitis Molorchii.

Pholus Centaurus fuit Herculis Hospes. Lucanus libr. 6. Hospes & Alcidae magni Phole.

Fuit & *Midas* hospes Bacchi, teste Ouidio.

Calypso naufragum Vlysssem suscepit in Ogygia insula. Propert. lib. 1.

lib. 1. At non sit Ithaci digressu nota Calypso, Desertis olim fleuerat æquoribus.

Eodem modo *Tanus* excepit Saturnum: *Euander* Æneam: *Cannusina*. Romanos à clade Cannensi redeuntes: Raab apud Hebræos Dei populum.

Contra verò inhospitales fuerunt Thraces, Polymestor, Diomedes, Bulyris Scythæ.

NUNTII, ET LEGATI.

Iris fertur esse nuntia Iunonis. Vergilius: Iri de cælo misit Saturnia Iuno.

Mercurius, Iouis & omnium deorum. Ouid. lib. 2. Metam. Hinc se sustulerat paribus caducifer alis.

Cyneas, legatus fuit Pyrrhi. *Ilioneus*, Æneæ. *Idmon*, Turni. Vergil. lib. 12. Nuntius hæc Idmon Phrygio mea dicta tyranno Haud placitura refer.

Pontius Caij principis. Plin. Pontius legatus Caij principis eas tollere conatus est libidine accensus.

Longinus legatus fuit Traiani. Autor Dion Cassius.

Agis legatus fuit Arfacis regis Parthorum. Autor Plutarchus in Crasso.

Proculcius Augusti Cæsaris, vt etiam *Tyreus*, quem Antonius post mutuam cū Cleopatra sermonē verberari iussit doli suspicione.

Clathis, Darij: *Hippocrates* Chalcidonis: *Thasiles*, & *Isidorus*, Misdatis: *Syllus*, Agefilai: *Turullius* Antonij fuerunt legati & præfecti copiarum.

LEGISLATORES.

Minos dedit leges Cretensibus. *Charondes* Tyrius Apud Athenienses legem tulit, ne quis armatus veniret in concionem.

Corn. Cinna Tribunus pl. legem tulit de reuocandis exulibus. Vnde à Cn. Octauio collega pulsus, bellum vrbi intulit.

Clisthenes Atheniensis primus tulit legem de exilio, primusque exulauit.

Cotta orator legem tulit vt liceret Tribunis pl. alios accipere magistratus.

Tiberius Gracchus legem tulit, ne quis plus mille agri haberet iugera.

Licinius Stolo, gener Fabij Ambusti, legem tulit, ne quis plus quam quingenta agri iugera possideret. Quam quū postea infregisset cōparatis mille iugeribus accusatus est à M. Popilio Lenate.

Fuit & *Masurius* legislator. Persius: Masuri rubrica notauit.

Metellus Macedonicus in censura legem tulit, vt omnes vxorem

ducere cogentur.

Cn. Oppius Tribunus pl. legem tulit de comprimendo matronarum cultu.

L. Calphurnius Tribunus pl. primus legem tulit de repetundis pecuniis, *Censorino*, & *Manlio* consulibus.

Philolaus Corinthius leges dedit Thebanis.

Roscius Ortho Tribunus pl. legem tulit ut equitibus Romanis in theatro XIII. gradus primi asservarentur, neque esset quisquam, qui auderet præripere. Vnde lex ipsa vocatur *Roscia*, ab *Horatio*, qui auderet præripere. Vnde lex ipsa vocatur *Roscia*, ab *Horatio*.

Q. Volturnius, Tribunus pl. legem tulit ne quis mulierem heredem institueret.

Androdamus Rheginus leges condidit Chalcidensibus.

Acilius Glabrio, de repetundis pecuniis legem tulit, quæ *Acilia* vocata est.

Plotius Tribunus pl. legem tulit, ut qui cum *Lepido* fuerant, redire in patriam possent impune.

Lycurgus leges dedit Lacedæmoniis, quibus fecit, ut agri æquè dividerentur, causa vitandæ invidiæ. Sustulit conuiuorum apparatus & mensarum lautitias, è quibus otium & torporè nasci cognoscebat. Vnde opulentis adeò infensus factus est, ut *Alcæder* adolescens alterum oculorum eidè effoderit. Iubebat pueros quum attigissent XII. annum, discalceatos ambulare, & in aridine palustri cubitare.

Plato suis legibus docuit, quales deberent esse in Rep. ciues. Instituit & *Remp.* imaginariam, inuentu difficillimam, ut est perfectus orator *Fabij*. Vini usum vsque ad annum XVIII. non probabat. Iubebat ut iuvenes coram senibus vino uterentur, ut carperentur si indulgentius potassent. Volebat pueros operam dare musicæ, ut seria negotia honesto recrearent otio. Laudabat Veritatem ut omnium bonorum ducem.

Indus leges dederunt *Gymnosophistæ*, ut *Ægyptiis* Prophetæ, *Chaldæi* *Babyloniis*, *Magi* *Persis*, *Druidæ* *Gallis*, *Moses* *Hebrais*, *Phido* *Corinthiis*, *Zamolxis* *Scythis*, *Hippodamus* *Milesiis*, *Phileas* *Carthaginensibus*.

Draco suis legibus (quas Atheniensibus dedit) unicuique vel minimo furto extremum supplicium irrogauit. Vnde dicebat *Demades*, eum sanguine, non atramento leges conscripsisse.

Bocchorus Dynastes *Ægyptiis* iura constituit.

Solon Atheniensibus leges dedit, abrogatis illis quas *Draco* tulerat. Legem tulit *Sisachtheam*, qua prohibebat ne creditores ius haberent in corpora debitorum, sed bona duntaxat.

Ceres, dea frugum, legem dedit *Siculis*: vnde & *Legifera* vocatur à poetis.

Apid

Apud Romanos *Papyrius* regias leges in vnum volumen contulit. *Cl. Regillanus* decemuir autor fuit conscribendarum duodecim tabularum. *M. Mutius*, *L. Brutus*, & *P. Manilius* ius civile fundauerunt. *Q. Mucius* pontifex maximus ius civile in XV IIII. libros redegit. *Seruius Sulp.* CLXXX. libros. de iure civili reliquit.

Leges sumptuariae institutæ sunt, ad cohibendum rerum omnium luxum, & prodigas impensas. Primam tulit. *C. Orchius* Tribunus pl. quæ numerum conuiuiarum præscribebat, iubebatq; ut ianuis patentibus cœnaretur.

Licina (quam *L. Crassus* ditus tulit) erat. ut *Calendis*, *Nonis*, & *Nundinis*, cuique liceret triginta tantum asses in cibis consumere reliquis autem diebus ne amplius apponeretur, quam carnis arida pondo tria, & fassamentorum libra.

Sylla, pretium rebus venalibus imminuit.

C. Fannio, & *M. Valerio Messala* consulibus principes ciuitatis iuramento adacti sunt, verbisq; conceptis obligati, non amplos in singulas cœnas sumptus facere, quam centenos vicensque æris, præter olus, far, & vinum: neq; vino alienigena, sed patrio uti. Neque argenti in conuiuio plus pondo quam libras centum inferre.

Post hoc senatusconsultum lata est lex *Fannia*, quæ ludis Romanis, item *Plebeiis* & *Saturnalibus*, in singulos dies centenos æris insumi concessit, decemq; aliis diebus, in singulis mensibus tricenos. Cæteris autem omnibus diebus denos.

Amylia lege non solum cœnarum sumptus, sed ciborum genus & modus præfinitus est.

Lex Talionis iubebat reos eadem puniri pœna, quam aliis intulerant si dedita fecissent opera. Ictus enim consultus & fortuitus, non cadebant sub eiusdem talionis similitudine.

Lex papia cauebatur, ut pontificis maximi arbitratu virgines è populo viginti legerentur, sortitiõque in concione, ex eo numero fieret in contrahendis matrimoniis.

SEVERISSIMI, ET MAXIME TETRICI.

Aeacum, *Rhadamantum* & *Minoam* poetæ fecerunt iudices inferorum, ob incorruptam & inexorabilem seueritatem. *Ouid.* lib. 9. Quum videat fessos *Rhadamantum*, & *Æacon* annis, Et *Minoam* queri, &c.

M. Crassus, tanto fuit animi rigore, ut semel tantum in vita riserit. *Sodanius*: Tam censorius haud fuit vel ille, quem risisse semel ferunt in æuo.

Fuit *Socrates* eodè sepe vultu, nec aut hilari magis aut turbato.

Zalencus, legem statuit *Locris*, ut in adulterio deprehensus eruerentur oculi. Quam legem quum filium eius temerasset, eidè oculum

executi

excute iussit, & sibi alterum, vt eam probaret firmitus. Hinc Zaleuci lex abiit in prouerbum, de tetrico nimis edicto.

Sexus Aurelianus scribit, Philippum imper. (qui Gordiano successit) tam seueri & tristis fuisse animi, vt iam tum à quinquenni ætate nullo cuiusdam commento ad risum solui potuerit, aut ab inflexibili naturæ toruitate dimoueri.

Orbilius Beneuentanus, ludimagister fuit Romæ, tanta in discipulos seueritate, vt plagosus appellaterur, & vulnerarius.

Tenes fuit quispiam, qui legem indixit, vt à tergo iudicis astaret spiculator, securim tenens, vt qui perperam aliquid in iudicio dixisset, eum protinus securi percuteret. Hinc orta parcœmia. Tenedius homo,

Aelianus scribit, Anaxagoram Clazomenium nunquam risisse *Epaminundas* victorem filium interfecit, quod præter edictum, congressus esset inimicis.

Lucius Brutus filios suos, Tarquinij dominationem à se expulsum, reduceates, comprehensos primùm virgis cedi iussit, hinc ad palum ligatos securi percuti. Vergil. libro 6. Natòsq; pater noua bella mouentes, Ad pœnam pulchra pro libertate vocabit.

Sp. Cassius filium itidem verberibus affectum necari iussit, quod quum esset Tribunus pl. legem agrariam primus tulisset, multaq; largitione animos hominum sibi conciliauisset, senatui propterea & populo suspectus affectatæ tyrannidis.

T. Manlius Torquatus filium Syllanum expilatæ Macedonia, quam habebat prouinciam, accusatum, & conuictum, sua sententia publice damnauit, ac deuouit morti.

Dum apud *Athesim* Romani impetu Cimbrorum exterriti diffugerent, *M. Scaurus* filio suo illius consternationis & fugæ participi misit, qui dicerent, se libentius in acie eius interfecti ossibus occursum, quam ipsum tam deformis fugæ reum visurum. Quo audito, filius animi dolore gladio suo se confodit.

Aulus Fuluius filium suum, prauo consilio amicitiam Catilinæ secutum, & in eius castra temerario impetu ruentem, itinere abstractum, supplicio mortis affecit: præfatus, non se Catilinæ filium aduersus patriam, sed patriæ aduersus Catilinam genuisse.

Artaxerxes rex Persarum quum sensisset parari sibi insidias à quinquaginta filiis, Darij suasu, omnes extremo affecit supplicio.

Phœnix, Amyntoris filius, matri gratificaturus patris interfecit pellicem.

Simili exemplo *Orestes* matrè Clitemnestrâ interfecit, quod illa Agamemnonè eiusdem Orestis patrem occidisset maritum suum.

Fuit in *Tamburlano* Scytharum rege tanta maiestas, & in cœ-

cendis

cendis militibus seueritas, vt gregarium militem (qui mulierculæ cuidam lac furto sustulisse ferebatur) mandauerit interfici, aperitque intestinis & visceribus lac epotum extrahi.

Apud Turcas *Ioannis Huniadi* ducis fortissimi nomen vsque adeo terrificum, vt nutries ad comprimendos infantulorum vagitus Huniadem adesse semper confingant.

Augustus Herodum Ægypti procuratorem malo nauis iussit configi, quod coturnicem, aliarum victriem comedisset.

Pel. ennus Niger quum Galliam regeret, imperante Septimio, tribunum quendam lapidibus obrui iussit, quod is militum stipendia decimaret.

Matthias Coruinus, rex Hungariæ, tofoni suo barbam & nasum defecuit, quod vxoris suæ posteriores vestium partes per iocum mutilasset.

Damatriona Spartana mulier, filium occidit quod eum ignauo esse animo, & inutilem bello accepisset.

Talanta alia Spartana, quum audiuisset filium suum Pedaretum iniquè apud Chios principari, his ad eum verbis scripsit: Aut te melius in Chij administratione gerite, aut istic maneto, Nam si Spartam redieris, non est quod vltra te speres victurum.

Tigranes, rex Armeniæ, collapsus equo suo inter venandum, staturium vt surrexit, alterum ex filius maiorem natu interfecit, quod parenti dextram non porrexisset.

Mithridates, rex Ponti, filium suum catenis vinctum mori coëgit, quod eius opera Bosphoranos & Colchos putabat defecisse.

Herodes Antipas filios suos Aristobulum & Alexandrum falso accusatos & suspectos insidiarum iussit interfici. Propterea dicebat Augustus, Malle se Herodis porcum esse, quam filium.

Lenogildus, Gotthorum rex, & hæresis Arrianæ sectator, quum rescisset filium suum Hermogildum ex Arriano catholicum effectum, eundem crudelissimè interfecit.

Federicus secundus Imper. filium suum Henricum peremit in carcere, quod suspicabatur eum fauere Gregorio pontifici, quo cum bellum ipse susceperat.

Vsumcassanus rex Persidis & Armeniæ filium suum Masubeum secum semper duxit catenatum, & ad extremum adegit ad mortem, quia cum fratre ipsius regis Gurlumonech (qui ab eo descuerat) sensisse videbatur.

DE IRA, ET ODIO.

Nero audita Galliarum defectione discumbens præ nimio dolore mensam subuertit, fregitq; duo immensi pretij pocula,

Ecclippus tyrannus tanto interdum furore correptus est, vt acceptum

prum in bello vulnus, frendens in morem saeuientis ferae unguibus dilaniauerit.

Alexander ira percitus Clitum nutricis suae filium conuiuio adhibitum ferro confodit.

Perseus rex victus à Paulo Aemilio, dum ex domesticis victum solari volentes, ira & dolore praecipitantibus sensim morti dedit.

Mahometes Othomanus quum duos cucumeres in hortis pubescentes foris rediens decerptos inuenisset, protinus duos, iuuenes eleganti forma praeditos (quos ad usum nefariae libidinis domi enutriebat) se decerpisse negantes gladio traiecit.

Saul quum audisset Dauidem sibi odiosum ab Abimelecho in Nobea ciuitate hospicio susceptum, ira & odio ciuitatem & hospitium incendit, hominibus utriusque sexus interemptis.

Clotarius seruatis per decennium odij saluillis Galterum Yue totum Rothomagensis sanctissima illa die & parasceue (qua Christus pro nostra omnium salute mortem passus est) ad genua prouolutum, ira feruens, interfecit in sacro illo sacello, quod est Lutetiae.

Eurilochum (qui Eliensem Pyrrhonem audiuit) tam biliosum, & iracundum fuisse constat: ut quum in Elide variis quaestionibus agitaretur, essetque respondendo fatigatus, abiecto pallio Alpheum flumen traiecerit. Interdum quoque sumpto cum carnibus veru ad forum usque cucurrerit, coquum suum persequens.

Speusippus Eurymedontis filius ira aliquando percitus catulum in puteum deiecit.

Quanto Ciceronis odio deflagrauerint M. Antonius & Fulvia, iam diximus.

Quo die sacra Cineritia celebrantur à catholicis, quum presbyteri Cardinales ad genua Bonifacii pontificis de more se reclinasent ad excipiendos cineres pontifex ipse paropsidem cum cineribus proiecit in faciem Procheti Genuensis Archiepiscopi, cuius odio conflagrabat, verbisque immutatis dixit. Memeto homo, quia Gebellinus es, & cum Gebellinis morieris. Erat autem Gebellinorum factio Guelphis (quos amabat Pontifex) inimica.

Hippomax poeta tanto odio Bubalum pictorem insectatus est, ut cum suis scriptis ad laqueum perpulerit.

Commodus Imp. ira percitus balneatorem in fornacem ardentem coniecit, quod balneum intraturus tepidiusculum inuenisset.

Anna, socer Cayphae pontificis, audita à Christo veritate, vestem à pectore dissecuit quasi blasphemiam audisset.

Q. Metellus quum utranque Hispaniam consul, & demum proconsul subegisset, & gregeres. Q. Pompeium consulem quem summe oderat) sibi successorem mitti ira percitus exercitum diminuit,

com

commeatus & horrea militibus reliquit diripienda, arcus & sagittas confregit, elephantis cibaria dari vetuit, nihil denique (quo se tueretur Pompeius) dimisit.

Semiramidi circa cultum capitis occupatae, quum nuntiatum esset Babylonem deiecisse, ira feruens, altera crinium parte incompta ad eam expugnandam cucurrit.

Olympias, Alexandri mater, tanta fuit iracundia, ut Iolam pincernam (qui Alexandro venenum praeministrasse ferebatur) mortuum, & iam tumulatum refodi iusserit, ac refossum minutatim discerpi.

Cleomedes Athleta, post interfectum & exenteratum Lachum Epidamnum pugilem, quum à iudicibus in ius vocaretur, indignatus columnam, qua fulciebatur domus ludi literarij, deiecit: eaque ruina extinxit plurimos.

Horatius fatetur suapte natura iracundum fuisse, facile tamen placabilem, ut ait: Irasci facilem, tamen, ut placabilis essem.

Cotta apud Romanos dicti sunt ab iracundia & oris toruitate.

Fuit Ausonius poeta in iram propensus, quod suo ipse fatetur testimonio dicens: Irasci promptus properavi condere motum, Atque mihi poenas pro leuitate dedi.

Malacho poetae Syracusano immoderata bilis plerunque usum rationis auferbat. Eratque tum praestantior in absoluendo carmine dum erat alienatus mente.

Archelaus Macedonum rex sic atrabile afficiebatur, ut spei plenus sibi maiorem in modum consideret.

Philagrus sophista Cilix auditor Lolliani, fuit iracundus maxime. Nam & dormitanti quandoque auditori pugnum in malam fertur impigisse, & infregisse colaphum.

Cotys rex Thracum natura fuit praerapidus ad iram, & ad ultionem praecipuus & impetuus in seruatorum delictis. Propterea accepta à quodam sicilia vasa, pretiosa quidem, & tornatili opere conspicua, sed tamen fragilia, & obnoxia iniuriae, pensauit collato pretio, postea tamen fregit, ne si à ministris fracta essent, temperare non posset ab inferendo supplicio.

Vedius Pollio fuit usque adeo iracundus & praecipuus in cholera, ut seruum qui cristallinum ruperat, ad supplicium rapi iusserit, & murenis dari praedam. Et iam actum erat de seruo, nisi ad Caesaris pedes se prouoluisset, non mortem deprecaturus, sed mortis genus. Demiratus crudelitatem Caesar, veniam exorauit puero.

Cherophon, Atheniensis philosophus impetuosa fuisse fertur iracundia. Hinc adagium natum, In Palladis vestigiis nihil Chærophontis gubernabis.

Hercules ob nimiam bilem sacro morbo fuit obnoxius.

Belle

Bellerophon ob mœstítiam solus in campis vagabatur.

Socrates quoque & *Plato* atrabile dicuntur laborasse.

Tantum fuit *Annibalis* in Romanos odium, ut annos octo natus, altaria tenens iurauerit, se quum per ætatem liceret, acerrimum hostem populo Romano futurum.

Marius Sabinus ægrè ferens Hostilium sibi prælatum in regno, cui aspirabat, tanto furore exarsit, ut tædio vitæ mortem sibi consciverit.

Simili exemplo *Valerius Publicola*, dolens Lucretium Collatinum collegam Bruto in consulatu fuisse designatum, senatoriæ dignitati, causarumque patrociniis & clientelis renuntiavit.

Septimius Seuerus Clodium Albinum prælio victum interemit. Nudum eius corpus pro palatio proiici iussit, ac postremò equum abhorrentem calcaribus adactum coëgit supinum cadauer conculcare. Qua rabie nondum contentus ipsum retinuit quoad fœtore compulsus, iusserit ad flumen præcipitari.

Stephanus sextus pontifex Formosum pontificem (quem in petitione pontificatus aduersum habuerat) mortuum iussit erui è sepulchro, ademptisque pontificis ornamentis extra ecclesiam sepeliri, abscissis prius digitis.

Pari odio *Sergius* tertius pontifex formosum ipsum insectatus est. Eius enim corpus denuo erutum palàm in foro capite multauit, ac deinde in Tyberim proiecit, in gratiam Lotharij Gallorum regis, cui Formosus ipse odiosus fuerat uiuus.

Eihercles & *Polynices* mutuo odio in tantum exarserunt, ut mutuis quoque vulneribus, frustra retinente Iocasta matre, se confecerint dominiandi ambitione. Quinetiam pertinax ille odij tenor apparuit in cadaueribus: Nam dum cremarentur, rogas ipse in duas partes se diuisit. Vnde Oui. Scinditur in partes, geminoque cacumine fugit. Scinditur in partes atra fauilla duas.

Aeschines orator Demosthenem sibi infensum mordacissimis orationibus insectatus est.

Vatinius propter flagitia adeò fuit odiosus Romanis, ut in prouerbium fluxerit, Odium Vatiniæ. Catullus: Munere isto didissem te odio Vatiniæ.

Cornelius Sylla C. Marij reliquias, apud Anienem sitas, dissipari iussit, solo motu odio. Propterea moriens primus apud Rom. cremari voluit, talionem veritus.

Promerus, domesticus Archelai regis Macedoniæ. Euripidem usque adeò insectatus est, ut eidem à regis cœna redeunti furtim canes immiserit, qui poetam ipsum dissipauerunt.

Heliogabalum populus Roman. ita odit, ut mortuum proiecerit
inleo

in cloacam, mox in Tyberim cum matre Senide traxerit, eiusque nomen è publicis monumentis eraserit.

Mortuo quoque *Michaeli* Palæologo Imperatori populus Romanus sepulturæ locum denegauit.

INVIDI.

Ajax Telamonius inuidens arma Achillis interfecti data in præmium Vlyssi, versus in furias se interemit.

Cato Vicensis victoriam Cæsaris ægreferens, eiusque principari inuidens, se occidit.

Adrianus Traiani gloriam adeò iniquè tulit, ut Armeniam, Assyriam, Mesopotamiam ab illo acquisitas, Parthis concesserit, & pontem supra Danubium (quem ille magno construxerat impendio) furiosus euerterit.

Laborans hoc morbo *Zoilus* Homerum poetarum maximum conuiciis lacerare non destitit. Martialis: Ingenium magni liuor detraxit Homeri, Quisquis es ex illo Zoile nomen habes.

Dydimus Alexandrinus liuore mortuus sex libros in Marcum Tullium edidit, dictus propterea Ciceromastix.

Nec mutua caruerunt inuidia *Sallustius* & *Cicero*, quum ille huic impingat, quòd eloquentiam pudicitia iactura apud M. Pisonem perdidicerit, uxoremque sacrilegam, & filiam matris pellicem habuerit. Hic verò illi, quòd impudicissimi corporis quæstu victum sibi parauerit, patrem mori coëgerit, quòd eo nondum mortuo pro hærede omnia decoxerit, bis item ad iudicium subsellia tractus in extrema steterit fortuna.

Inter *Xenophontem* & *Platonem* tacita cuiusdam æmulationis liuor exitit, quum hic illius nusquam operum suorum meminerit. Contra verò Xenophon ipsius Platonis libros de optimo statu reip. administrandæ multis scriptis impugnavit.

Sunt qui dicant *Aristotelem* præceptoris suo Platoni adeò inuidisse, ut bonam eius operum partem flammis & incendio dederit.

Ægreferens *Cæsar* Catonem sibi inuisum à M. Tullio multis celebratù laudibus, duos libros in eundem scripsit, qui ex re Anticatonones inscripti sunt, in quibus omnia propè Catonis vitia collegit, & inter alia ebrietatem, ut maximum probum, illi obiecit.

M. Varroni (quem Maurus Terentianus virum vndecunque doctissimum appellauit) adeò inuidit *Rhemnius Palemon* grammaticus, ut eum porcum appellauerit.

Inuidia motus *Caligula* Torquato torquem, Cincinnato crinè, & Cn. Pompeio stirpis antiquæ magni cognomentù abstulit. Esium quoque Proculum formosissimum adolescentem iugulari fecit.

Vidēs *Cain* Abelis fratris sui fortunas fœliciore semp incrementum

to quam suas auereri, eundem gladio traiecit.

Eodem morbo laborantes *Dathan, Ahyrus*, Aaroni sacerdotium adimere conati sunt.

Fecit liuor ut *Herodes* multa puerorum millia morti dederit, ad intercipiendum virginis partum futura cuius gloria inuidebat.

Venditus est in seruum à fratribus Ioseph, quod patri esset charior illis.

Poetae fabulantur *Hyacinthum* liberali forma iuuenem, quum disco luderet, à Borea infectum, quod Apollinem charius diligeret, quam ipsum Boream.

Simili figmento aiunt fulminatam à Ioue *Æsculapium*: quod Hippolytum ad vitam reuocasset. Vnde *Quintianus* in Cleopoli: Iuppiter Hippolyto stygia à fornace redempto: Ecquid Apollineam resonanti fulmine prolem Opprimis?

Iudicium *Paridis* & *Ganymedis* raptus tantam Iunoni inuidiam conflauerunt in Troianos, ut eosdem mulus procellis naufragos semper agitauerit, & auerterit ab Italia, ut fabulatur *Maro*.

Circe venefica inuidens *Scyllam* nympham à *Glauco* amari, fontem (in quo illa se lauabat) infecit veneno, cuius virtute *Scylla* in monstrum marinum mutata est.

Bauus & *Meuius* ineptissimi poetae, Vergilio suam inuiderunt gloriam. De quibus ipse Vergil. in Bucol. Qui *Bauium* non odit, amet tua carmina *Meui*.

Asinius Pollio, adeo fuit infensus nomini *Ciceronis*, ut eius laudes audire nequiverit. Nam quum *Sextilius* poeta carmen hoc retulisset, *Desendus* *Cicero*, patriæque silentia linguæ, *Asinius* ea re permotus audire noluit.

Hyarbita *Maurus*, dum *Timagenem* philosophum inter pocula declamantem velle imitari, & non posset, inuidia crepuit. *Horat.* lib. I. Epist. Rupit *Hyarbitam* *Timagenis* æmula lingua, Dum studet *virbanus* tenditque disertus haberi.

Catullus poeta inuidiosus fuit cuidam *Siconio* quæ his versibus infectatur: *Siconi* arbitrio populi tua cana senectus: Spureata, impuris moribus intereat. Nō equidem dubito, quum primū inimica bonorum Lingua exerta auido sit data vulturio. Effoscos oculos voret atro gutture coruus. Intestina canes, cætera membra lupi.

Dædalus Telon discipulum suum interemit ob inuidiam, quod figuli rotam & ferram excogitasset.

Mutius fuit quispiam apud Romanos maleuolus, & alienam prosperitatem adeo agrefereus, ut quum *Publius* eum solito tristiorum aliquando vidisset, statim dixerit: Aut *Mutius* nescio quid incommodi accessit, aut nescio cui aliquid boni.

Drances

Drances fuit *Rutulus*, qui *Turni* gloriae semper inuidit. *Verg.* lib. II. Tum *Drances* idem infensus, quem gloria *Turni* Obliqua inuidia stimulisque agitabat amaris.

Illud porro adiciendum est, multos patria sponte excessisse, ad declinandam inuidiam, & in aliena terra vixisse: ut fecit *Iphicrates* in Thracia, *Conon* in Copro, *Timotheus* in Lesbo, *Chabrias* in Ægypto, *Chares* in Sigæo. Apud Romanos *Popeius* post tot triumphos, & Imperia, domi aut ruri se continebat, raro in publicum prodians. *Syllius* lib. 17. de inuidia hoc modo scribit. Ô dirum exitium mortalibus, Ô nihil vnquam Crescere, nec magnas patiens exurgere laudes Inuidia. Et *Quid.* lib. 2. *Meta.* Pallor in ore sedet, macies in corpore toto, &c.

A L I E N A E L A V D I S A V T

virtutis æmuli.

Alexander viso *Achillis* sepulchro, propemodum collacrymari cepit, studio gloriae & æmulatione virtutis: eumque felicem prædicare, cui contigisset habere laudum suarum præconem *Homerum*.

Iulius Caesar quum venisset *Gades*, animaduersa apud *Herculis* templum *Alexandri Magni* imagine, ingemuit: & quasi pertæsus ignauiam suam, quod nihil tum à se memorabile actum esset in ætate, qua iam *Alexander* orbem terrarum subegisset.

Nihil maiore voto studuit *Theseus*, quam *Herculis* imitari virtutem. Quod ut faceret, monstra plurima confecit in terra Græcia: *Scyronem*, *Procastem*, & *Scinin* latrones, *Creontem* tyrannū, *Minotaurum* bicorporem, & *Cætauros* oppressit, *Thebas* domuit, ad inferos penetrauit.

M. Crassus apud Romanos æmulus fuit rerū à *Pompeio* gestarū.

Themistocli Atheniensi *Milciadis* trophæa somnum excutiebat.

Salmones apud *Elidem* Græciæ, & *Alladius* apud *Albam* Italiæ Iouis fulmen & tonitrua mentiri & confingere voluerunt.

C O N S T A N T E S , E T P A T I E N T E S
in rebus aduersis.

Aristida quum improbus quidam os sputo coinquinasset, risit hominis improbitatem, satisque habuit eum monere, ne postea simile quicquam faceret.

Val. Homullus interrogatus ab *Antonio*, unde colūnas porphiriticas sibi comparasset, respondit: Imperator quum in domum alienam veneris, & surdus & mutus esto. Quod tamē insolens verbū

Antonius non tantum non molestè tulit, at etiam habuit præcepti loco.

Adrianus seruū, qui in se irruerat armatus, nō solū non puniuit,

verum & curari iussit, quod esset furiosus.

Bibulus audita duorum filiorum morte ita seipsum vicit, vt die postero ad solita reip. officia processerit.

Martius rex amisso magnæ spei filio dolorem tanta animi magnitudine compressit, vt peractis exequiis curâ statim petiuerit, & vocauerit senatum.

Dion in cubiculo cum amicis sedens, vbi audisset filium è summo culmine domus prolapsum, & exanimatum, nullo signo mœroris dato, illû ad sepulturam ferri iussit, sermonemq; institutum continuauit.

Rex *Antigonus* mortem Alcionis filij adeo constanter tulit, vt dic. ret, illum serius aliquanto, quam putasset occubuisse.

Cornelia quum post amissos duodecim partus, Tyberiu & Caiu caecos, & insepultos misera à matronis prædicaretur: Nûquam, inquit, me ego felicem non dicam, quæ Gracchos pepererim.

Rutilia post amissum filium Cottam (quæ in exiliû fuerat secuta) lacrymas nemo vidit.

Socrate vxoris suæ Xantippes cõuicia & iniurias domi cõstantissimè ferebat, vt aliarû mulierum insolentiam foris pati disceret. Idem sitim & famè toleratissimè perseferebat. Nudis pedibus glaciem & pruinas calcabat facilius, quam calceati milites. Quatuncunque foret hyemis rigor, nihil addebat quotidianis vestimētis.

Zyrgus à temulèto quodam iuvene, altero priuatus oculo non tantum non permisit eum à ciuibus puniri, at blandè submonuit.

Alphonus Tarroconensis rex Siciliæ nunquam visus est iratus.

Gabriel Brixiensis, ordinis Minorum, & Cardinalis presbyter, iurare solebat, se annos xxx. nulli mort. alium succensuisse.

Symphorosa Getulij martyris vxor mortem septem filiorum pro catholica fide occumbentium patientissimè tulit, quinetiam ad martyrum animauit.

Patrem filiorum numerum *Felicitas* mulier Romana pro religione Christiana sub Antonio emori læta conspexit.

Sophia mulier tres filias sub Adriano iugulari vidit cum gaudio.

Theramen philosophus iussu x x x. tyrannorum in carcerem missus venenum constantissimè hausit, dicens: Propino hoc Critiæ. Fuerat is causa mortis eius. Iocabatur in morte vir ille formosus.

Thucydides Atheniësis historicus à suis in exiliû missus ob proditionis suspitione n, fortunam illâ æquo animo ruit, neque vquam flere aut queri visus est, neque Brasidam exilij autorem scriptis suis carpere.

Asinius Pollio intra quartû diē, quàm filiû amiserat, declamauit.

Iob,

Iob mortaliû omnium patientissimus, amissis liberis, omnibûq; fortunis, satis habuit dicere: Nudus exiui è matris utero, nudus reuertor: Deus dedit, idem abstulit: Sit eius nomen benedictum.

Diuus *Hieronymus* in heremo degens, alinû sibi ablatum æquò animo tulit.

Excrementitia hirundinum fæcè excæcatus *Tobias*, sinistram illum casum tulit constantissimè.

Petrus Clareuallësis abbas, amisso ob ægritudinè aliterò oculo, non solum nõ visus est conqueri, imò verò plurimû lætari, quod ex duabus corporis partibus sibi inimicissimis, alteram amisset.

Harpalo in cõuiuia regis Persarû accito quum apposti essent filij, finita que cœna rex interrogasset, an cœna ipsa fuisset opipara, vbi dolum & sæuitiam agnouit Harpalus, lachrymas tamè tenuit, dolorem suppressit, vocè coëcruit, atque etiam placido vultu, & gratias agenti similes cœnam laudauit.

Pigmentus presbyter Romanus Deo gratias egit, quod vtroque captus esset oculo, ne ecclesiæ inimicos videret.

Diogenes Cynicus in conuiuio quodam ab insolenti iuuenum cœtu cruentis affectus plagis, contumeliosam illam iniuriam tolerauit constantissimè. Idem in maxima vi, frigoris æneâ statuam frigidissimam solebat amplecti.

Gloriari solitum ferunt *Sertorium*, ducè Romanum, ob amissum in bello oculû, quod (vt dicebat) cæteri fortes sua spolia bellica domi relinquere, ipse sua vbiq; haberet.

Esaius propheta viuus in duas partes sectus, tam constanti fuit animo, vt nihil patienti similis videretur.

Ananias, Azarias, & Misael pueri in fornacem ignis coniecti, hymnum domino ibidem cecinerunt.

Quum *Stephanus* protomartyr lapidibus obrueretur, nõ potuit tamen de percussorum salute non esse sollicitus.

Marcellinus martyr Diocletiani iussu stipitibus cum fratre affixus, Psalmium illum cecinit: Ecce quàm bonû, & quàm iucundum habitare fratres in vnum.

Syrate virgini Catanæ, quum mādato Quintiani Siciliæ proconsulis euellerentur mamma: puella tortori pauca hæc verba satis habuit dicere: An te non pudet Quintiane in me latiasse, quod te in matre aluit?

Mucius Scauola tam pertinacis fuit constantiæ, vt in cõspectu Porfenæ Herhuscorum regis manum flammis dederit comburendam quod regem ipsum non interfecisset. Luc. libr. 2. Te quoque neglectum violatæ Scauola dextræ. De hac constantia. Mart. lib. 1. Dum peteret regem decepta satellite dextra, Iniecit sacris se

peritura focus, &c.

Anaxarchus quum in lapidea pila iussu Anacreontis Cyprij tenderetur ob veteres iniurias nullū doloris præ se tulit iudiciū: qui cōuersus ad carnifices, Tūdite, inquit, pilam Anaxarchi: nam Anaxarchum non tunditis Qui in Ibin: Aut Anaxarchus pila minuat in alta, Iactaque pro solitis frugibus ossa sonent.

Scriptorum monumentis laudatur *Antij* Reguli constantia, quòd ad supplicium redire maluerit, quàm Carthaginensium captiuos redimi.

Ioannes Aragoniæ rex candens chirurgi ferrum adeò constanter tulit, vt supra quàm oportebat vreretur.

Leena meretrix Attica nullis tormētis à *Pisistrato* cogi potuit, vt *Harmodium* & *Aristogitonem* tyrannicidas proderet.

Pascasius tyrannus quum *Luciæ* Syracusanæ nuntiarī iussisset, se illius amore captum & oculorum pulchritudine illectū. nihil morata virgo, oculos sibi eruit, & tyranno misit.

Horatius Puluillus pontifex, quum in Capitolio Ioui ædem dedicaret, atque inter sacra mortuum esse filium audisset, neque tēpli dedicationem interrupit, neque vultum à publica religione ad priuatum dolorem flexit.

Paulus Æmylius quum quarto die ante triumphum suum Macedonicum alterum filiorum amisisset, alterum tertio post triumphum die iacturā illam æquo animo tulit. Progressūque ad populum, fortunæ gratias egit: deōsque precatus est, vt si quid discriminis Reip. immineret, sua esse calamitate decideret.

Pericles duobus filiis intra quadriduum spoliatus, iisdem diebus vultu pristinum habitum retinente concionatus est.

Xenophonti philoso pho Grylli Atheniensis filio sacrificanti quū nuntiatū esset alterū ex filiis natu maiorem in acie cecidisse, coronam rārum deposuit. Percontatus demum, quonam modo occubisset, vt audiret fortissimè pugnantem cecidisse, depositam capiti reposuit, numina testatus, se maiorem ex filij virtute letitiā, quàm ex morte mœrorem sentire.

Anaxagoras audita filij morte nuntianti, Nihil, inquit, nouum memoras. Ego enim illum ex me natum sciebam esse mortalem Stroza pater: Viderat hoc celeberrimus Samiæ telluris alumnus, Hoc & magnanimus sensit Anaxagoras Hoc Xenophon sensit, quem nō renocauit ab aris Filius extinctus, nec doluisse ferunt.

Pompeius à Gentio rege interceptus, quum senatus consilia proferre cōminationibus tormentorū sollicitareretur, digitum lucernæ admouit comburendū. Qua paciētia regi spem quicquam cognoscēdi abstulit, & expetendæ populi Romani amicitie cupiditate m

tatem ingenerauit.

Gallieno Imperatori tāta fuit in acceptis cladib. paciētia, vt in his etiam iocari non dubitauerit. Nam quum accepisset, Ægyptum, à Romano imperio desciuisse: Quid, inquit, sine hno Ægyptio esse non possumus? Perdita Gallia, ridēs, Et nō est, inquit, tuta Resp. sine mabeatis sagis? Asia, Alemanorum & Scytharū incurrationibus vastata, Quid, inquit, sine Aphronitis esse non possumus?

Zeno Eleates à Phalaride tyranno corruptus, atque in foro cruciatus, vt cōiurationis participes aperiret, constantissimè reluctatus est sociosque tyranni amicos eius facti suspectos reddidit.

Theodorus nullis verberibus aut tormentis ab Hieronymo tyranno cogi potuit, vt tyrannicidij consciōs proderet. Fingens tamen se cruciatibus tandem conuictum, Theasonem tortorē cōiurationis ignarum declarauit qui protinus ad supplicium raptus est.

Quintus Maximus fraudatus pecunia quam pro captiuis Annibali publicè numerauerat, publicè tacuit. Complūribus etiam lacessitus iniuriis semper eodem vultu mansit.

Augustus sparsos de se in curia famulos libellos nec expauit, nec eorundem autores requisit. Ei etiam in senatu verba facienti, quum à multis reclamatum esset, id mansuetissimè pertulit.

Tiberius Cæsar auditis quibusdam maledicorum conuiciis, respondit, In ciuitate libera, liberas esse linguas oportere.

Arisippus cuidam, qui ob iram in verba venerat, dixit, Ne queso à verbis propter iram discedamus, sed potius ab ira propter verba. Idem cuidam maledicēi ait: Tu maledicendi dñs, Ego audiendi.

Agostolus, Lacedæmoniorū dux, in castra Xerxis regis profectus Mardonium Persam occidit putans se regem occidisse. Raptus igitur ad supplicium, quū post varia tormentorum genera nullum spiritum profus emitteret, constantia illa meruit impunitatem.

Thraseas Stoicæ disciplinæ studiosus, quum damnatus à Nerone soluris venis moreretur, magna constantia suorum fletum compefcuit, libauitque sanguinem Ioui liberatori. Huius meminit Mar. lib. dicens: Diuitior Crispo, Thrasea constantior ipso.

Plinius scribit *Gymnosophistas* Indorum philosophos ab exortu ad occasum perstitisse contuentes solem immobilibus oculis, atque etiam feruentibus arenis toto die alternis pedibus insticisse.

Phormio dux fuit quispiam in perferendis militiæ incommodis notæ paciētiæ. Hinc narum adagium Erasmo positum, Phormionis tori De stratis minimè delicatis.

Phocion Atheniēsis ruti ac militiæ nudis semper incessit pedib.

Aristodemus Cydathenæus nudo itidem pede semper visus est.

Lygus fœmina quum metu militum filium occultasse, & illi per

cruciatus interrogarent, vbinam oculuisset, vterum ostendens, ibidem respondit latere: nec vllis tormentis cogi potuit, vt constantiam vocis egregiæ mutaret. Auctor Cor. Tacitus.

Mafinija rex Numydarum, nonaginta natus annos, nudis pedibus incessit, nec imbre vlllo aut frigore potuit adduci, vt operto esset capite. Auctor Cic. de Senectute.

C. Marius Rusticanus vir, quum secaretur, vetuit se alligari, tormentumq; solutus pertulit constantissimè, nec vlllo rigore supplicij corpus immutauit. Idem auctor lib. 2. Quæst. Tuscula.

Herodianus scribit, *seuerum* imperatorè iter facere solitum sine vlla intermissione, neque labores vlllos curasse. Fuisse insuper frigoris & æstus patientissimū, media quandoque bruma, & agris omnibus gelu constrictis, aut niue & pruina albicantibus, in montes altissimos iuisse aperto capite, vt suo exemplo milites ad laborem & alacritatem induceret.

Auditis Atheniensium legatis & iam Athenas remigraturis, quum Philippus rex dixisset: Est ne aliquid obsequij, quod à me proficisci valeat in ciuitatem vestram? Demochares legatorum vnus, Si te, inquit, suspenderis. Quod verbum procax & ingratiissimum Philippus ipse quieto pertulit animo, quum tamen posset vlcisci, & deberet iure.

M. Antonius tanta fuit animi constantia, vt nullo vnquam affectu, nullis rerum fortunis vultum immutauerit.

Cato quoque nullis casibus vnquam mutatus est, nulli succubuit calamitati.

Dion Alexandrinus in conuiuio probris cuiusdam locaculi, & infamibus verbis multum lacesitus, maledictis nihil penitus respondit. Cæterum vbi rediit domum comitatibus plerisque & conuiciorum contemptum suadentibus respondit, Ne Gry quidem. Quod agreferens conuiciator iuuenis, laqueo se præfocauit.

Turbo, præfectus prætorianorum sub Adriano tanta fuit constantia & animi magnitudine, vt nec morbo laborans domi se contineret, præpositos rerum stantes mori oporteret dicens.

Seuerianus Adrianus iussu moriens, ignem petiit, & accenso ture, Vos inquit, dii testes estote, nihil à me morte dignum esse commissum. Tantum hoc precor, ne quum mori velit possit.

Clitomachus Cartaginiensis non tantum forti animo tulit excidium patriæ, sed ciues quoque cohortatus est ad preferendum.

Stilbon Megarensis patria capta, ac direpta, interroganti Demetrio, quid perdidisset, Nihil se amisisse respondit.

Metellus in exilium ire quam Saturnini tribunipl. iniquissimas leges ferre maluit.

Albutius

Albutius æquissimo animo Athenis philosophabatur, *Marcellus* Mytilenis.

P. Ovidius exilium non tantum fortiter tulit, at etiam multa in eo scripsit.

Pallus Stroctia Florentia pulsus, Paduæ ita vixit, vt exilium ad otium literarum conuertisse videretur.

Iugurtha regno amisso Romam captiuus ductus ad carceris officium iocatus dicitur.

Carolus Malatesta victus, captusq; à Philippi Mariæ Mediolanensis militibus, admirabilem in captiuitate animi firmitatè retinuit.

Alphonsus rex Neapolitanorum captiuus, ea fuit constantia, vt libertatem non videretur amisisse.

Aesopo ineruo apud iudices captiuitas, animi firmitatè nõ abstulit.

Mauritius seruus, quum à Neapolitano prætore candenti forcipe concideretur, trahereturque per urbem ad maius supplicium, quod liberum hominem occidisset, nullos vnquam eiulatus misit, neque vultum mutauit, neque statum corporis.

Emilia Scipionis vxor non modò dissimulanter tulit ancillam suam haberi à viro in deliciis: verum Scipione mortuo manumissam eam liberto suo dedit vxorem.

Federicus Vrbinas tam æquo ferebat animo alterum oculum sibi deesse, vt interdum in deformitatem illam iocareretur.

Antonius Panhormita multos annos tormina & vrinæ difficultatem tam patienter tulit, vt etiam dissimularet ægritudinem.

Fran. Foscarus, Venetorum princeps, filium flagitiosis criminationibus infamem relegari constantissimè passus est.

Scipionem Africanum tanta in exilio comitata est patientia, vt audita fratris morte animum retinuerit.

Mors filij non deterruit L. Syllam, quominus aduersus hostem, rem egregiè gereret.

Femelia Amatriciana quum intellexisset filium demisso minus animo ad supplicium trahi, eidè occurrens iussit vt exuto periculi metu cælum & solem suspiceret. Quod quum fecisset, An, inquit, ignoras filii, te confestim arces illas emigraturum?

Romulus quidam quum Romæ causam ageret, audita filij morte institutum non interrupit sermonem.

Quum *Cambises* rex Persarum, filium Prexaspis (à quo monitus fuerat vitandæ ebrietatis) sagitta cõfodisset, pater dolore suppressit, atque etiam regem laudauit, vt peritum artis saggittariæ.

MAGNANIMI.

Horatius Cocles Personæ regis Tuscorum tumultu repëtino & insperato Romam inuadentis, solus impetū sustinuit, donec

à tergo pons solueretur à sociis: quo soluto, armatus & vulneratus in Tyberim se coniecit.

Chlœlia eidem regi ad conditionem pacis obses data, traiecit Tyberi Romam redit, seque exemit captiuitate, De hac puella & Coelice. Verg. lib. 8. Æn. Pontem auderet quod vellere Cocles. Et fluuium vinculis innaret Chlœlia ruptis.

Antigonus Philippi regis miles fortissimus, in obsidione Perinthi catapulta confossus, non prius eam euelli passus est quam hostem fugatum intra mœnia compulisset.

Maluit *Metellus* exulare, vt iam diximus, quàm in perniciosas Apuleij Saturnini leges iurare.

M. Scæua Centurionis fortitudinem iam diximus in capite de Bellicosus.

Iuba rex Mauritanie superatus à Cæsare mortem sibi conscivit ne in triumphum raperetur.

Asdrubal capta Sicilia Romanis bellum incidit, in quo L. Glauco vir præcipua nobilitate comprehensam Asdrubalis nauem non prius dimisit quàm vtramque amiserit manum restis, Plut.

L. Posthumus Albinus dum in conflictu contra Samnites accepto vulnere cecidisset, nocte concubia accepto spiritu surrexit, & ex interfectorum hostium clypeis trophæum erexit, tinctaq; cruore dextra titulum inscripsit: Romani de Samnitibus Ioui, in cuius Potestate sunt trophæa. Autor apud Plutarchum Aristides.

Fabius Maximus, dum in conflictu contra Pœnes suos omnes quingentos numero amisset, ipse morifero accepto vulnere vehementi cursu irruit in Annibalem, eique diadema abstulit, demum iacuit supinus.

Cn. Popilius legatus ad Antiochum missus, regem ipsum differentem responsum, virga circumserpsit, & priusquàm egrederetur circulo illo respondere compulit, magno dubium fortitudinis aut temeritatis argumento. Autore Plinio.

Epaminondas quum vicisset Lacedæmonios apud Mantineam, vbi accepto ibidem vulnere exanimem & iam morti proximum se vidit, percontari cœpit, an saluus esset clypeus, & fusi hostes. Quum autem audiisset quod cupiebat, auelli iussit eam (qua erat transfixus) hastam, & ita multo sanguine profuso in læticia & victoria mortuus est.

Leonidas rex Lacedæmoniorum se in Thermopylis, trecentosq; alios quos eduxerat Sparta, opposuit hostibus, quum proposita esset aut fuga turpis, aut gloriosa mors. Autor Cicero lib. 2. de Finibus.

Socrates accusatus Anyto, nec patronum quæsiuit ad iudicium capitis, nec iudicibus supplex fuit, adhibuitq; liberam contumaciam

à magni

à magnitudine animi ductam, non à superbia. Et paucis antè diebus quum facile potuisset educi à custodia, noluit. Quumq; mortiferum in manu poculum iam teneret, ita locutus est, vt non ad mortem trahi, sed in cœlum videretur ascendere, Autor idè Cicero lib. 1. Quæst. Tusculana.

Quintus Sertorius accepto in bello vulnere, deformatus gloriabatur, atque hoc ipsum tribuebat laudi, & æterno fortitudinis munimento.

Mithridates rex Ponti tanta fuit animi magnitudine, vt filius, præditiis, & vniuerso principatu destitutus, quum nec amplius Romanorum virtuti posset obistere, nihil tamen humile aut abiectum conceperit animo. Quinimò ad Celtas profectus, cogitauit vnà cum illis in Italiam irrumperere.

Ea fuit animi fortitudine Scytharum regina *Tomiris*, vt amisso exercitu & filio, quem Cyrus interfecerat, animum tamen nõ remiserit, aut desperauerit victoriam. Nam quo tempore lugendus erat filius, & exequiis vacandum, incredibili virtute scemina victorem iam gloriosum, & nihil sibi non promittentem, regno iussit excedere per legatos. Quod mandatum quum nihili fecisset Cyrus, non prius suos hortari, & ad profigandum barbarum desit animare, quàm simulata fuga, hostem in meditullium regni sui pellexerit, pellectum numerosa militum caterua circumsepsit, circumseptum vicerit, victum interfecerit, interfectum cœiecit in vtre plenum sanguinis, vt eo se saturaret, quæ tantopere sitiuerat. Herodotus hæc.

Boges Persa, Xerxi charissimus, quum ab Atheniensibus & Cimone Milcidis filio obsideretur, liceretque ei accepta fide egredi, & in Asiam remeare, tamen abnuuit, ne regi præ metu superuisse videretur: propterea ad extremum vsque perstitit. Atque vbi nihil in mœnibus communitus reliquum fuit rogi accendit, cui liberos, coniugem, concubinas, familiam iniecit, totumque vrbis aurum & argentum è muris proiecit in Strymonem. Quo facto se ipsum postremum incendio dedit.

Hegesistratus Elæus, captus à Lacedæmonijs, & in vincula cœiectus, rem fecit vniuersæ posteritati commendabilem. Nam quum ferratis soleis vinctus esset, dimidium pedem præcidit, vt se cœpedibus illis eximeret: demum subruto muro periculum effugit, deceptis excubitoribus. Autor Herodotus in Calliope.

Alcibiades Atheniensis, dum vnà cū sociis in via lustraret, accedentem cum quadriga bubulcum monuit, vt plaustrum sisteret, dum absolueretur ludus. Quod quum ille recusasset facere, Alcibiades in terram se ante boues strauit, bubulcum monito, vt si vellet supinum corpus boui pedibus & rotis quadrigæ conculcaret. Idem

quum

quum à ludi literarij magistro Homericū aliquod opus petiisset, atque is rñdisset, nō esse sibi, eolaphū eidem infiegit. dictitās non oportere bibliothecā literati hominis tātis operib⁹ esse immunē.

Cyrus adhuc puerulus, rex per iocum inter pastores creatus, eos qui errassent, verberibus seuerē castigabat. Propterea accusatus à quodam (quem acerbius depalmauerat) apud *Astyagē* regem *Mædorum*, quum ab eodem carperetur, quod in tam tenera ætate vilibusque panis iam imperium exerceret, respondit, regum interesse, vt delinquentes corripere: vnde & ex eo tempore *Astyagi* factus est suspectus.

Ariarathes, rex *Cappadociæ*, à *Perdicā* obsessus quū iam desperaret effugium, ne quid fructus aut trophæorū accederet inimicis, urbem incendit, sibi que & suis omnibus consciuit mortem.

Leonidas Spartanus ad *Thermopylas* Persarum expectans congressum, *Eutychem* militem domum remisit, propter cæcitatem, quam is quodam oculorum morbo cōtraxerat. Discedēs *Eutychem* pœnitentiā & rubore cœpit affici, quod sociis periculū expectantibus solus subterfugiū videretur inquirere. Propterea seruo duce regressus in prælium vtcunque poterat pugnando interiit.

Thelesis Argiua mulier *Argos*, oppidum *Græciæ*, à *Cleomene* Spartanorum rege obsessum, vnā cum cæteris mulieribus, quum deessent viri, turata est.

Alia fortitudinis & magnanimitatis exēpla iam posui diuersis in locis. Superfuit tamen plurima quæ omittēda putauimus, quoniam nullus est delectus, vbi de multitudine certatur.

DE CHARITATE IN PATRIAM EXEMPLA.

Regnante apud Phrygios *Mida*, quum prope *Celenas* urbem dehiscens terra sese aperuisset, erupissetq; ex ea voragine vis aquarum plurima propinquas domos eruens: rex oraculo consulto, quid ea in re faciendum esset, responsum habuit, hiatus illum non prius clausum iri, quàm quis intrò se demitteret ad pacādā iram numinum. Quod videns *Ancurus* *Midæ* filius, dato patri & uxori osculo in voraginē præceps defiliit. Auctor *Plutarchus*. Eodem exemplo quum in vrbe *Roma* hiatus terræ paulatim excre-scens accidisset, *Curtius* amore patriæ intrò se demisit.

Quum *Lacedæmonij*, ob interfectum contra ius gentium *Xerxis* legatum peste laborarent, ad finem mali reperiendū vile fore dixerunt, si qs ex *Lacedæmone* facin⁹ indignū sua pēsaret morte. Quod audientes *Spart⁹* & *Epulides* læti se obtulerūt & ad *Xerxē* profecti cultris deuouerunt iugulos, vt violato iuri satisfacerent.

Monius in somnis *Marius* cōsul, se ex *Cimbris* victoriā reportarum, si filiam *Calphurniam* sacrificasset, arrepto cultro pa-

ruit

rit nocturnis phātasmatibus, & filiam immolauit. Auctor *Plutarchus* ex testimonio *Dositheæ* *Græci*.

Erecteus in *Eumolpum* bello contēdēs cōsultis oraculis respōsum habuit futuram sibi & patriæ victoriā, si filiam immolasset. Quod quū audisset, filiæ vitam abstulit, vt afferret salutem patriæ.

Cleomenes, dux *Spartanorum*, contracto cum *Ptolemæo* fœdere aduersus *Antigonū* & *Achæos*, in pignus fidei perpetuæ matrem eidem *Ptolemæo* dedit obsidem. Quæ cū rescisset honestissimas pacis conditiones *Cleomeni* filio offerri ab *Achæis*, literis eum monuit, ne propter carissimum vetulæ corpus pacem illam renueret, quum intelligeret esset vtilem patriæ.

Quum *Cæsar* odio *Pōpeij* patriam vellet opprimere, *M. Brutus* ipsi *Pōpeio* adhæsit, à quo tamen sciebat patrē suū bello *Syllano* interfectū fuisse *Mutinæ*, condonauitq; priuatas iniurias patriæ.

Nihil *Castium* *Cherream* compulit ad inferēdam *Caligulæ* sanguinario principi mortem, præter charitatem patriæ, quam ille multis homicidiis probrosisque flagitiis contaminabat.

P. Rutilium pulsum *Roma* & exulantem, quum nescio quis monuisset ad inferendū patriæ bellum, quo facilius reditum assequeretur, respondit, se ciuium salutem pluris facere, quàm reditum suum, & malle vt exilij sui puderet *Romanos*, quàm propter reditum de fleret patriā.

Ulysses apud *Calipso*, patriam prætulit immortalitati: auctor *Cicero* in orationibus his verbis: At si nos patria delectat, *Quirites*, cuius est tantus amor, vt *Itacham* vir præstantissimus, nidulūque illum affixum saxi immortalitati prætulerit, multi tamen extra patriam melius rem gessere.

Creinus *Magnesium* bello *Mithridatico* aduersus ipsū *Mithridatem* delegit Imperatorem *Hermiam* quo cum tamen priuatas gerebat inimicitias, professus se interim iturum in exilium, ne quis tumultus ob illam duorum factionem suboriretur. Quod si patria mallet *Creinum* Imperatorem, quam *Hermiam*, orauit vt interim exularet *Hermias*. Aduersarij modestia permotus *Hermias*, sponte exulauit.

M. Lepidus *Pont. Maximus*, & *M. Fuluius* in cēsura collegæ priuatas inimicitias ad patriæ vtilitatem posuerunt.

P. Seruilius, & *M. Lucullus* priuata quoque odia reliquerunt in administratione *Reip*.

Tres fuerunt *Decij*, qui pro salute patriæ sese deuouēre. Pater quum *Latino* bello *Romanorū* aciem inclinātā penē, & iam prostratā videret, seipsum deuouit, ac protinus cōcit ato equo in mediū hostiū agmē ob patriæ salutē, sibi mortē petēs irrupit. Fili⁹ in

quarto

quarto consulatu Q. Fabij collega aduersus Gallos & Sănites profectus pro patria fortissimè pugnans occubuit. Nepos perit in bello Pyrrhi, quod gessit pro Tarentinis. De his Cicero libro. i. Quest. Tusc. Si mors, inquit, timeretur, nõ cū Latinis pater Decius decertās, cū Etruscis filius, cum Pyrrho nepos hostium telis occubuissent. Idem in primo Paradoxo de his & quibusdam aliis.

Romanus populus Cannensi clade atritus, quum nihil nisi de fuga, & patriæ cogitaret exilio. *scipio Africanus* adhuc admodū iuuenis stricto gladio mortem vnicuique minitans, iurare omnes, nunquàm se relicturos patriam coëgit.

Quum Athenienses à Dorienſibus bello premerentur, adeo vt resistere non possent, diffidentia humani auxilij ad Apollinis oraculum confugerunt. Cōsultus Deus super futuro rerū statu, & victoria, respondit, Partē illam victricem fore, cuius rex occuberet in ipso bello. Quod responsum quū vtrique exercitui innotuisset, vtrinque edictū est, ne quis regē hostē interficeret. Id vbi cognouit *Codrus* Atheniēſium rex, depositis insignibus Imperij, familiarem & abiectum cultum induit, & diffusis hostibus se obiciens, vnum ex his falce percussum in cædem suam compulit. Quo facto, victoriam suis reliquit. Horatius lib. 3. Car. Codrus pro patria non timidus mori.

Thraſybulus tāta fuit in Athenas charitate, vt parua stipatus militum manu, animum adiecerit ad eam liberandā à triginta tyrānorum teterrima dominatione. Cui intētum operi quum quidam interrogasset hoc modo, Quantas tandem tibi Athenæ per te libertatem consecutæ gratias debebūt *Thraſybule*? Respondit: Dij faciant vt quantas ipse illis debeo, videar retulisse.

Themistocles Athenis patria pulsus, coactus est se recipere ad Xerxē Persarū regē, quē prius debellauerat. A quo mira exceptus beneuolentia, & hospitalitate, quū postea sollicitaretur ad inferendā ingrata patriæ bellū, mortē sibi cōsciuit, epoto sanguine taurino.

Quum Carthaginenses & Cyrenenses, disceptantes de finibus agrorum, mutuis bellorum cladibus se attriuissent, ad dirimendā armorū causam in hoc fœdus coiuerūt, vt certo die vtrinq; legati domo proficiscerentur, & quo in loco obuij inter se fuissent, cōmunis vtriusq; populi finis haberetur. Missi sunt igitur ex Carthaginensibus duo fratres, nomine *Phileni*, qui quum seu festinatissima celeritate, seu gressu citra horam constitutam maturato in longius terminos promouissent, Cyrenensium iuuenes de fallacia eorum questi optionē fecerunt Carthaginensibus, vt vel illi quo fines populo suo peterent, ibi viui obruerentur, vel conditionem hanc sibi relinquerent. *Phileni* conditione probata, virā suā Reip. conde

condonauere, & viui obruti sunt. Carthaginēſes in rei memoriam mortuis aras posuerūt, hisq; honores diuinos domi cōstituerunt.

Aristoteles Athenis in lectulo iacens non potuit tamen non esse sollicitus de patria. Quam quum euertisset Alexander, ab eodem literis obtinuit, vt instauraretur.

Theseus, quamuis *Ægei* Athenarum regis (aut, vt placet *Ciceroni* & *Plutarcho*, Neptuni) esset filius, non grauatus est tamen deuouere se Minotauro vt patriā seruitute eximeret. *Catullus*: Ipse sum *Theseus* pro charis corpus Athenis proicere optauit, potius quam Italiani Creram Funera Cecropiæ, nec funera portarentur.

Progenia & *Pandora* filiæ *Erichthei* Athenarum regis ingruente *Bæotio* bello, se pro patriæ salute vtrō iugulandas obtulerunt, & immolandas. Quod factum est in pago *Hyacintho*; vnde & virgines *Hyacinthides* sunt cognominatæ.

Quodam tempore quum annonæ caritas Atticam premeret consulta oracula cecinere finem malo non prius futurum, quam aliqua immolaretur puella. Id vbi rescivit *Zeos* Orphei filius, publico permotus bono, filias suas *Phasitheam*, *Theopem* & *Eubulem*, exhibuit immolandas.

Macaria quoque *Herculis* filia pro incolumitate publica se deuouit.

De *Artilio* *Regulo*, *Coclite*, *Fabiis*, *Epaminunda*, & *Lyfandro* variis in locis, vt res postulauit, locuti sumus.

Argivis *Thebas* obidentibus *Mencæus* *Thebanus* pro patriæ salute se è muris præcipitem dedit, gladio iam perfoſus. *Stattius* lib. 10. Insignemq; animam mucrone corusco Dedignantem artus pridem, mœstamq; teneri Arripit, atque vno quaſitam vulnere rumpit. Sanguine tunc spargit turres & mœnia lustrat, Sequē super medias acies nondum ense remisso Iecit, & in sæuos cadere est conatus *Achiuos*.

Petronius *Granius*, centurio octauæ legionis, sub *Cæsare* *Gallico* bello militās, *Gorgoniæ* portus rātisper ab hostili protexit imperu, dum sociis ad fugam tempus dederit. Reuertentibus demum illdem ad subsidium, vulneribus deficiens, Ite nūc, ait, incolumes.

Agostlaus filium suum *Pausaniā* inedia consumpsit, quod quinquaginta auri talenta accepisset à *Xerxe*, vt *Spartam* proderet.

Eadem ratio impulit *Cassium* ad inferendam *Crasso* *Bruto* filio suo mortem, quod is portas vrbs *Romæ* dicta mercede Latinis voluisset aperire Vtriusque exempli testis est *Plutarchus*.

Dion *Syracusanus* vsque adeo patriæ studiosus habitus est, vt animum semper adiecerit ad eam liberandam à *Dionysij* tyrannide. Quod tandem fecit virtute, pulso in exilium tyranno.

Damarathus Lacedæmonius patria pulsus quum Athenis exularet, non potuit tamen suos non monere belli, quod tacitè parabant Athenienses.

Aratus Sicyonius patriam liberavit à Tyrannide.

TYRANNI PLERIQUE.

A *Gaihocles* tyrannus fuit Syracusanus.
Alexander Pheræus tyrannidem exercuit in Thessalia: *Bu-
 syris* in Ægypto: Vterq; *Dionysius*, Syracusis: *Hieronymus*, in Si-
 cilia: *Hipparchus*, & *Pythistratus* eius pater, Athenis: *Periander*, Co-
 rinthi: *Melanus* eius filius, Ephesi: *Polycrates*, & *Syloson* fratres, in
 Samo: *Procopius*, Constantinopoli: *Phalaris*, Agrigenti: *Candaules*,
 Sardibus: *Creon*, Thebis: *Clearchus*, Heracleæ: *Crabrinus*, Cre-
 monæ: *Milo* Pise: de quo *Ouid.* in *Ibin*: Vtq; *Milo*, sub quo crucia-
 ta est *Pisa* Tyranno, *Cæsus* in æquoreas præcipiteris aquas. *Ce-
 lon*, & *Hiero*, in Sicilia: *Aristocles*, & *Erginus*, in Orcomeno:
Cypselus, Corinthi: *Aristomachus*, & *Aristippus* fuerunt Argiuo-
 rum tyranni, autor *Plutarchus* in *Arato*: *Critias*, tyrannus Athe-
 niensis: *Hecutheus*, Cardianorum: *Hippo*, Messanæ urbis: *Machani-
 das*, Lacedæmoniorum: *Mamercus*, Catanæ urbis Sicilia: *Mico-
 clos* Sicyoniorum: *Onabis*, Lacedæmoniorum: *Atideus*, Pamphi-
 liæ: *Aristagoras*, Milet: *Clisthenes*, Sicyonis: *Anaxileus*, Rhegino-
 rum. Inter tyrannos numerantur *Tetrici* XII. *Ecelinus*, *Histius*,
Mnason, *Nabis*, *Aristonicus*, *NicoCreontes*, *Hegesistratus*, *Stele-
 nor*, *Cleander*, *Satyllus*, *Strates*, *Aristratus*.

AMICI ARCTISSIMI ET QVO-
rundam seruorum in Dominos
fidelitas.

Quam *Orestes* & *Pylades* venissent in regionē Tauricā ad de-
 ponendas furias, quibus *Orestes* laborabat propter matrem
 occisam, essentq; à rege comprehensi, quòd simulachrum *Palladis*
 inde auferre voluissent, rex *Orestē* (quē audiuerat esse autorem fur-
 ti) dānauit capitis. Quam verò nesciret vter esset *Orestes*, *Pylades*
 eum se esse affirmabat, cōtendebatq; ut pro socio interficeretur.
Orestes verò volbat irrogari sibi supplicium, nomē suum accusans
 & furtum *Cic.* in *Lælio*. Quam ignorante rege, inquit, vter esset
Orestes, *Pylades* se *Orestē* esse diceret, ut pro illo necaretur: *Ore-
 stes* autem ita ut erat, *Orestem* se esse perseueraret, stantes plaude-
 bant in re ficta. *Ouid.* lib. 4. de trist. & lib. 2. de Ponto.

Th. seus cum *Pyriithoo* amicitiam iureiurando cōfirmavit, autho-
 re *Plutarcho* quē nunquam diuelli potuit. Propterea finguntur à
 poëris comitatu indissolubili ad inferos descendisse ad rapiendam
Proserpinam. *Ouidius*: *Pyriithoom* *Theseus* *Strygias* comitatur
 ad

ad v̄bras. *Horatius*: Nec *Lethæa* valet *Theseus* abrum̄ pere si-
 dem *Vincula* *Pyriithoo*.

Constituerat *Achilles* nunquam redire ad bellum Troianum,
 propter ereptam sibi ab *Agamemnone* *Briseidem*: vbitū intel-
 xit *Patroclum* amicum ab *Hectore* fuisse peremptum, mutato
 proposito bellum adiit: nec prius quieuit ex animo quā socij
 mortem vindicauerit. Vnde mortuo *Patroclo*, sic apud *Homerum*
 loquitur: Nunquam paridum viuam, dolore afficiat *Prop.* lib. 2. Et
Sat. lib. 4. Syl. Et lacerum qui circa mœnia Troiæ *Priamidem* cœ-
 so solatia traxit amico.

Nysus *Hyrtaci* filius, & *Euryalus* amici fuerunt arctissimi, qui pro
Ænea certauerunt in *Turnum*, quorum alterum *Euryalum* quum
Rutuli interfecissent, *Nysus* qui periculum cursu euaserat, rediit
 tamen ad vlciscendam socij mortem: Quod quum fecisset, super
 mortui corpus se confodit, & exanimem proiecit. De his *Verg.* li.
 9. His amor vnus erat, pariterq; in bella ruebant. Idem de *Nyso*
Tum super exanimem sese proiecit amicum *Confossus*, placida-
 que ibi demum morte quieuit.

Castor & *Pollux* fratres fuerunt, filij *Lædæ*: hic ex *Ioue*, ille ex
Tyndaro. Propterea poëtę fabulantur, *Castorem* fuisse mortalem,
 quem immortalis *Pollux* suo interitu fraterna redemerit pietate.
 Quòd ideo fingitur, quia eorum stellæ sic se habent, vt vna occi-
 dente, oriatur altera, *Seruius* teste. *Verg.* lib. 6. *Æn.* Si fratrem *Pol-
 lux* alterna morte redemit, Itq; reditque viam toties.

Damon & *Pythias* *Pythagoræi* condiscipuli, arctissima inter se
 amicitia coaluerunt. Nam quum alterū eorum *Dionysius* Syracu-
 sanus interficere vellet ob suspicionē proditiōis, alter se mortis
 vadem præstare non dubitauerit, tātisper dū is qui rapiendus erat
 ad supplicium, reuerteretur à cōponendis rebus domesticis. Quum
 autē adesset hora morti destinata, & iā obses proximus esset sup-
 plicio, vnusquisque stultitiæ tam temerariū sponforem damnabat.
 At is nihil se fide amici dubitare prædicabat. Eodem autem po-
 nimento quo supplicium tyrannus indixerat qui discesserat, super-
 uenit, obsidem liberaturus. De his *Cicero* in *Officiis*.

Achates perpetuus *Æneæ* comes & socius fingitur à *Virgilio*,
 sicut alter altero semper comitatus abeat. *Stroza* pater: Nec minus
 huic colui, quā dux Troianus *Achatem*, Quā rector *Graia*
Nestora militiæ. Nam & maxima fuisse fertur amicitia inter *Ne-
 storem* & *Agamemnonem*.

Inter paria amicorum numerantur etiam *Hercules* & *Theseus*:
 Nam hic illius virtutē & facta semper imitatus est: & hūc in infe-
 nis captiū redimere conatus est ille. Ambo in *Amazones* armati

sunt in Scythiam Phrygiamque vnâ profecti, eisdem armis instructi, eodem telorum genere muniti, similibus studiis paribusque exercitationibus vsi, ex geminis fratribus geniti, Hercules ex Ioue, Theseus ex Neptuno, secundum Plutarchum.

Fuit & mutus amor inter *Herculem* & *Nestorem*. Nam Hercules Messenem dedit Nestori, & Nestor primum instituit iuramentum per Herculem.

Staius *Dimania* & *Hoppleum* amicitia insignes fuisse memorat. Syllius *Marium* & *Casprum* lib. 9. dicens. Sacro iuuenes Præneste creati. Miscuerant studia, & iuncta tellure seiebant, Velle ac nolle ambobus idem, sociataque toto Mens æuo, ac paruis diues concordia rebus, Oecubuere simul, votisque ex omnibus vnum. Id fortuna dedit iunctam inter prælia mortem.

Alexander tanta fide coluit *Ephestionem*, vt eo mortuo propugnacula vrbiùm diripi, equos mulosque tonderi, plerosque gregarios homines interfici ad mœroris argumentum iusserit, idque vocauerit, Ephestionis inferias. In eius quoque exequiis decem milia talentum profudit. Autores Plutarchus & Arrianus.

Quum Senatus Ro. *Caium* & *Tiberium Gracchos*, ob grauissimas seditiones, quas in populo concitauerant hostes patriæ indicasset, iussissetque comprehendi, & interfici cum omnibus eorum affectis. Blossius qui Tiberium secutus fuerat, in senatum venit, culpam deprecaturus apud *Lalium*, quod tanti Gracchum fecisset, vt quicquid ille vellet, sibi faciendum esse putaret. Cui *Lelius*: Dic inquit. Si Gracchus te in Capitolium facere ferre voluisset, nunquid fecisses? Tum ille? Nunquam id quidem voluisset, Gracchus: sed si voluisset, paruissem. Quæ vox quantam vim amicitia promittat, vnicuique relinquatur.

Pomponius & *Lectorius* tanta fide C. Graccho adhæserunt, vt ad eius salutem morti sese obtulerint. Nã quum L. Opimius Gracchum ipsum fugientem cum armata manu velut hostem patriæ insectaretur, Pomponius, & Lectorius persequentium furori sese obtulerunt, vt ille salutem fuga sibi quæreret. Nec prius cesserunt impetui, quam telis & vulneribus vndique profossi expirarent.

Sexuilium Cepionem in vincula cõiectum L. Reginus, vi amoris impulsus, custodia liberauit, & fugæ illi se comitem dedit.

Volumnius tam effusis charitatis habeis *M. Lucillum* complexus est, vt quum Antonius Lucillum interfecisset, quod adhæsisset *Cassio* & *Bruto* Cæsaris interfectores, Volumnius amico mortuo noluerit superesse, quum tamen facile posset euadere.

Celivus à *Cinna* & *Mario* Placetiæ obsessus, ne in eorum potestatem veniret, *Petronium* amicum suum orauit, vt inferret sibi mortem

tem. *Petronius* quum ab ea sententia amicum non posset auertere, interfecit, seque illi comitem dedit.

Non minora beneuolentiæ indicia præstitit *Terentius Decio Bruto*: nam quum Antonius speculatores misisset, qui Brutum interficerent. *Seruius Terentius*, vt eum à morte liberaret, seipsum interfectores obtulit nomē *Bruti* mentitus. Re tamen cognita, Terentium dimiserunt incolumem, tracto ad supplicium *Bruto*.

C. Lalius & *Africanus scipio* inter raras amicitias numerati sunt. *Metrodorus* *Laplacenus* annis xvii. nūquā discessit ab *Epicuro*. *Pomponius Atticus* tanta beneuolentia iunctus fuit *Ciceroni*, vt *Ciceronis* Atticus diceretur.

Phydias statuarius *Agorantum* *Parium* discipulum suum adeo dilexit, vt nomē eius suis operibus inscripserit plerunque.

Nicomedes, rex *Bithyniæ*, tam propenso fuit in *Romanos* animo, vt raso capite pileum sumpserit, & se *Romanorum* liberum vocauerit.

Iulius Cæsar *Syllanæ* factionis inimicus, adeo sauit *Mario*, vt deiecta eius trophæa restituerit, statuasque noctu erexerit in *Capitolio*.

Galetes puer vsque adeo amatus est à *Ptolemæo*, vt quum videret reos ad supplicium trahi, salutem eis & impunitatem exorauerit à rege.

Hispides Menedemo socio à *Spitamene* inimicis occidendum se præbuit, quum tamen liberum esset periculum declinare. Autor *Curtius*.

Timageras Meletem Atheniensem vsque adeo dilexit, vt eo iubente se præcipitauerit.

Cykiceni adeo fideles *Romanis* extiterunt, vt in bello *Mithridatico* diutissime obsessi, neque fame, neque tormentis vllis ad deditio-nem cogi potuerint. Autore *Plutarcho*.

Amelius cum *Pletino* philosopho annos supra viginti summa familiaritate vixit.

Darius vsq; adeo amavit *Megabyzum* *Perfam*, vt diducto malo punico optauerit sibi tot *Megabyzos*, quot illic essent acinorum. Testis *Herodotus*.

Iam docuimus quanta in *Xerxem* regem *Perfarum* beneuolentia fuerit *Boges*, quoque modo eius causa se, suaque omnia morti & flammis deuouerit.

Licinius Surra tanta familiaritate & beneuolentia coniunctus fuit *Traiano*, vt imperator ipse post delationem domus eius venit, pransusque cū illo eius medico oculos tentados exhibuerit tonsoriq; operam dederit. Mox ad amicos conuersus, Ecquid accusare

Surrā amplius potestis, inquit? Eidem mortuo sepulchrū fieri, & statuam poni iussit.

Memorabilis est amicitia duorum hominum, quos Saxo Grammaticus *Asmundum* & *Asuitum* vocat: quorum quū *Asuitus* morbo consumptus esset, alter *Asmundus* ob amicitiaē iusiurandum viuis cum eo tumulari voluit.

Urbium in agro Reatino delitescentem quum milites ad mortem inquirerent, seruis eius domini ornamenti indutus in eiusdem cubile se reclinauit, vt irruentes hostes *Urbium* esse suspicarentur, & ita primo impetu iugularent. In cuius rei monumentum *Urbium* mortuo erexit statuam, cū titulo & inscriptione, quæ tam memorabilem testaretur fidelitatem.

Aesopus libertus *Demosthenis*, patronum suum adeo dilexit, vt nullo tormenti genere potuerit cogi ad reuelandum adulterium domini, Auctor *Macrobii*.

Antium Restionem proscriptum, & noctu fugientem seruis eiusdem secutus est abditumque ministerio suo aluit. Quū deinde persequentes adesse sensisset, *senē* (quem casus primum obtulit) iugulauit, & in constructā pyram coniecit. Eadem accessa eis occurrit, qui *Restionem* inquirebant, dicens: damnatum sibi poenas luisse, multoq; acius a se veratum, quam ipse vexabat. Quo factum est vt *Restio* liberatus effugeret.

Cepionem morti adiudicatum quod insidias parasset *Augusto*, seruis ad *Tyberim* in cista detulit, peruectumque *Hostiam* in agrū *Laurentem* ad villā patris nocturno itinere perduxit Cuius dande navigationis naufragio vna expulsum dominum *Neapoli* dissimulanter occuluit, exceptusque a *Ceturione* nec precio nec minis potuit adduci, vt dominum proderet.

Cluentium Pelignum *Italicensem*, cōprehensum ab inimicis, seruis occidit, ne traderetur *Pōpeio* hosti: ac se, ne domino superstes fieret, interemit.

Gracchum ex *Auentino* fugientem *Euporus* seruis qua potuit ratione tutatus est. Super occisum deinde animā scissis proprio vulnere visceribus effudit.

Seleuci seruis quū seruiret amico eius, a quo dominus fuerat interemptus, cenantem in vltionem domini confodit.

Atytilius seruis *Anaxilā Messenij* acceptum a domino regnū eiusdem liberis vbi adoleuerunt, restituit, sumptoque exili viatico cum summa tranquillitate consenuit *Olympiæ*.

Noera & *Charmione* ancillæ fuerunt *Cleopatras* reginæ, quæ sponsaneā dominæ mortem imitatae sunt, ac semiuivæ repertæ, dominæ iam mortuæ coronam capite delapsam reponentes.

Solebant

Solebant *Spartiatæ* & *Messenij* virgines ad sese mutuo mittere, ad conuendendas semper amicitias.

Quædam amicorū paria numerantur a *Politiano* his verbis: Vt tibi collatus iuuenis *Phocæus* *Orestem* Oderit, & spernat *Thesea* *Pirithous*. *Sicanium* *Pyladem* credatur fallere *Damon*, Vixque bonum frānis *Castora* frater amet.

AMOR CONIUGALIS

Orpheus, vt fabulantur poëte, descendit ad inferos, nō alia causa, quam ad repetendā *Eurydicem* vxorem, quā prius multo lachrymis defleuerat *Ver. lib. 4. Georg.* Ipse caua celans ægrum testudine amorem, Te dulcis coniunx te solo in litore secum, Te veniente die, te decedente canebat.

Alceste maritum suum *Admetum* regem *Thessalæ* tãro amore dilexit, vt quum *Admetus* ipse morbo laboraret, consultaque oracula respondissent, futurum eum incolumen, si quis amicorū pro eo mori vellet, sola vxor recusantibus pietatem illam cæteris amicis, pro viri salute mori se deuouerit. Propterea poëtae fabulati sunt reuiuiscendi munus ei a Diis concessum. *Admetus* verè beneficij memor, perpetuas defunctæ nēnias instituit. *Iuue. Sat. 6. Spectant* subeuntem fata mariti *Alcestim*.

Tantis fuit *Penelopes* in *Vlysses* amor, vt eo absente per annos viginti castitatem seruauerit impollutam, nullisque procerū blandimentis succubuerit. *Prop. lib. 2. Fœlix* *Admeti* coniunx, & lectus *Vlyssis*.

Capanei apud *Thebas* mortui dum celebrarentur exequiæ, vxor *Euadne* in rogam mariti se coniecit, *Ouid. lib. 3. Arte: Accipe* me *Capaneu*, cineres miscebimus inquit *Iphias* in medios defluitque rogos. *Martial. Arserit* *Euadne* flammis iniecta mariti.

Quum *Belides* omnes facta cōiuratione maritos interfecissent, sola *Hypermestra* pepercit marito *Lino* seu *Linceo*.

Protesilaws, sub cuius imperio fuerunt *Antron*, *Phylaca*, & *Larissa* vrbes *Thessaliæ*, primus *Græcorum* interfectus est apud *Troiam* a *Dardano* quodā. Quod quum rescuisset *Lagdomia*, in solatiū mæroris optauit, vt mortui vmbra videret. Quod quum impetrasset, in illius amplexibus expirauit. *Propertius* illic *Phylacides* iucundæ coniugis *Heros* Non potuit cæcis immemor esse locis. Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis, *Thessalis* antiquam venerat vmbra domum.

Portia. *Catonis* filia, quum audisset maritū *Brutum* apud *Philippos* interfectum, haustis carbonibus se suffocauit. *Pamphilus*. *Vixisset* *Brutus*, tunc non tam clara fuisset *Portia*.

Hippocrathes *Mithridati* marito in omni bellorum discrimine

fuit adiutrix, cumq; armata in expeditionibus secuta est, rasis etiã capillis, quo comodius uleretur galea. Stroza pater: Nec Mithridatas que comitata vias.

Pericles Aspasiã vxorem adeò dilexit, vt nunquam egrederetur domo, quin eam dissuauaretur. Vnde veteres comœdiographi Deianoram & Iunonem eam vocabant.

Vxorem adeò dilexit *Periander* Corinthus, vt etiam mortuã se commiscuerit.

M. Plautius in Asiam cum LX. nauibus proficiscens, quum Tarentum venisset, *Orestillã* vxorem (quam secum duxerat) ibidem morbo absumptam amisit. Cuius dum celebrarentur exequiẽ impatiens mœroris Plautius pugione se confodit.

Antimachus poëta Græcus *Lisidicẽ* vxorẽ adeò dilexit, vt eius mortẽ lamentabili defleuerit elegia. qua omnes Heroum calamitates enumerabat.

Antonium quum superasset Augustus, *Cleoapatra* animi dolores mortem sibi consciiuit.

Saxo Giãmaticus ait, *Cunnildã* fuisse mulierem que quum videret exequias *Asmundi* mariti sui spiritũ ferro sibi surripuerit.

Publius Rubrius Celer vixit cum *cata* Ennia vxore sua annos XLIII. menses VII. sine vlla querela.

Albutius vixit in coniugio cum *Terentiana* Valentiana annos XXV. sine vllõ iurgio.

Antonius Pius vxorem *Faustinã* tanta dilexit fide vt mortuã diuinos honores instituerit, & statuas erexerit.

Idas ausus est in Apollinem certare, propter ereptam sibi *Marpissã* vxorem.

Aemylius adolescens seipsum interfecit, quòd delitescens in vepribus vxorem, pro fera interfecisset. Autor Plutarchus.

Idem quoque fecit *Cyanippus*. Thessalus propter vxorem à canibus dilaniatã Autor idem.

M. Lepidus, Apuleiã vxoris charitate, post repudium obiit.

Julia Cæsaris filia, & vxor pompeij, quum vidisset vestem mariti sui cruentã, & infectã sanguine quorundã qui iuxta Pompeium ipsum mutuis vulneribus se læserant, subito pauore consternata, & exanimis collapsa est, ex eãque turbatione partum edidit immaturum. Autor Plutarchus.

Artemisa Mausolo marito superstes, in perpetuo luctu & mœrore vixit, quo etiã cõfecta cõtãbuit. Amoris eius fidẽ facit sepulchru illud memorabile, quod erexit mortuo. Sũt q. velit eã cineres cadaueris vino mixto hausisse: quorũ opinio arridet. Architrenio.

Darius existimãs vxorem suã ab Alexandro victore fuisse interfectã

factã, eiulatibus impleuit astra, atque in hæc verba prorupit: Quod ego tantum nefas commisi Alexander? Quem tuorum propinquorum necavi, vt hanc vicem læuitiã meã reddas? Odisti me non quidem prouocatus. Sed finge iustum intulisse te bellum. Cum fœminis ergo agere debueras? Quibus verbis conicere est quantus fuerit Darij amor in vxorem.

Panthea, vxor *Abradata* viri persã quum audiisset maritum, in bello periisse, arrepto pugione seipsã interfecit.

DE MUTVO FRATRVM ET

sororum Amore.

Sorores Phaëthontis que *Heliades* & *Phaëthoniades* appellantur fratrem cœlo deturbatũ tantis lachrymis deplorauerunt, vt deorum commiseratione in arbores commutatae sint. Verg. in Culiçe At quibus insigni curru proiectus equorum Ambustos Phaëthon luctu mutauerat artus: Heliades teneris amplexã brachia truncis, Candida fundebant lentis velamina ramis.

Anna apud Virgilium conqueritur, quòd sorori suã *Didoni* comes non fuerit, in morte ad simile genus mortis sibi consciscendum. Hæc autem Annæ verba ad Didonem ex 4. *Aenei*. Comitẽ me sororem Spreuisti moriens? Eadem me ad fata vocasses. Idem ambas ferro dolor, atque eadem hora tulisset.

Antigone. Oedipi filia, fratrem suum Erheoclem in bello peremptum sepeliuit inuito Creonte tyranno. Ouid. lib. 3. Trist. Fratrem Thebana peremptum Supposuit tumulo rege vetante soror.

Dagobertus Francorum rex, consortem regni fratrem Anipertum constituit, donata ei Aquitania.

Ramyrus Veremundi filius, Hispaniã rex consortem regni assumpsit Garsiam fratrem adhuc impubẽrem.

P. Rutilius leui morbo impeditus nuntiata fratris repulsa in petitione consulatus, illico expirauit. Autore Plin.

Cleomenes Lacædemonius, fratrem Euclidã secum regnare permisit. Autore Plutarcho.

Contrã verò mutuo conflagrarunt odio, *Romulus* & *Remus* *Etheocles* & *Polynices*, *Atreus* & *Thyestes*, *Aetã* & *Perses*.

Hyam à leone deuoratum sorores Hyades lamentatione miserabili persecutæ sunt adeò vt mœrore vitam finierint. Deorum demum commiseratione relatae sunt in stellas. Pons. Mox Hyadum chorus Eois emerget ab vndis, Fratris Hyæ quas perpetuus dolor indidit astris.

Fuit maximus amor inter *Castorem* & *Pollucẽ*, vt iam diximus. Stroza pater: Talis Amyclæos non iunxit gratia fratres, Alternæ quorum vita redempta nec est.

AMOR ET INDVLGENTIA.
parentum in liberos.

ANtiochus Soter rex Syrae, Stratonice nouerca, cuius amore pruriebat, indulgentia patris *Seleuci Nicanoris* obrinuit.

Hippo & Miletia, filiae fuerunt cuiusdam *scedast* inter Bœotios ditissimi, quas quum impudici adolescentes per vim constuprassent, ac demum occultandi sceleris causa in puteum demersissent, pater impatiens mœroris ad earum tumulos seipsum confecit.

Gordianus senior, audita filij morte, seipsum suffocauit laqueo.

Orodes rex Parthorum ubi rescivit Pacorum filium in bello contra Ventidium periisse, animi dolore versus est in rabiem.

Niobe filios suos ab Apolline interfectos tantis defleuit lachrymis, ut in scopulum dirigerit *Proper.* lib. 2. Nec tantum *Niobe* bis sex ad busta superba sollicito lachrymas defluit à *Sipylo*.

Hecuba *Polymestori* regi Thraciae genero suo oculos eruit, quod *Polydorum* eius filium interfecisset.

Valerius Bestius simili modo excæcatus est à *L. Imbrico* focero suo, quod eius filium *Ruscium* interfecisset.

Anius, Tuscorum rex, filiam habuit *Saliam* nomine, quam quum rapuisset *Catheus* adolescens, iratus pater, in fluuium *Anienem*, inde cognominatum, sese proiecit. *Autor Plutarchus.*

Artaxerxes *Darium* filium adhuc viuens regem constituit, contra morem Persarum.

Pythius *Bithynius* animi dolore quem conceperat ex morte filij, à *Xerxe* interfecti, relicto uxori regno in mortui monumentum se coniecit, atque inibi quod supererat vitae, flebiliter compleuit.

Nauiganti in Cretam *Theseo* quum *Aegeus* pater iussisset, ut si confecto *Minotauro* reuerteretur incolumis, albis ueretur velis, ac *Theseus* verborum patris immemor, reuertens nigrum retendisset lintheum, pater eo procul viso in mare se coniecit, quod putaret actum esse de filio. Fabulam hanc, seu si mauis, historiam fusissimè describit *Catullus.*

Nihil magis curabat *Aeneas* quam *Ascanium* suum. Vnde *Verg.* lib. 1. *Æneid.* Omnis in *Ascanio* chari stat cura parentis.

Confectum senio *Priamus* ubi vidit filium suum *Polyten* à *Pyrho* *Achillis* filio interfectum, non potuit iræ aut voci parcere, quin homicidam insectaretur conuiciis, licet in eadem esset alea, ut docet *Verg.* lib. 2. *Æn.*

Auctolia *Simonis* filia & uxor *Laërtæ* quum falso nuntio intellexisset *Vlysses* filium apud Troiam in bello decubuisse, impatiencia mœroris vitam proiecit.

Iam

Iam diximus *Nioben* in scopulū diriguisse, propter liberos suos ab Apolline interfectos. Idem quoque dolor impulit *Amphionem* *Niobes* maritum mortem sibi conciscere *Oui.* in *Ibin.* Addidit ut fidicem miseris sua funera natis. Sic tibi sint vitæ: tædia iusta tuæ.

Euenus *Martis* & *Steropæ* filius quum stupratorem filiae *Marpisæ* *Apharetū* nomine comprehendere non posset ad supplicium, coniecit se in *Lycormam* fluuium animi dolore. *Plutarchus.*

Thomyris *Scytharum* regina filium suū *Sargapiscem* adeo dilexit ut non prius sibi constiterit, quam mortē eius ultra sit seuerissimè. Cōprehensum enim interfectorem *Cyrū*, cruci affixit, teste *Diodoro*, & ablatum mortui caput, demersit in vrem sanguinis.

Mycerina rex, *Ægypti* filiam quam habebat vnicam, adeo dilexit, ut mortuæ cadaver incluserit aureo bouis simulachro, quod in templis proximè deos posuit, floribusque ornauit, quotidie admodum noctu perpetua lucerna. *Autor Herodotus.*

Atedius *Melior* duos habuit liberos, *Blesum*, & *Glauciam* nomine, quos adeo dilexit, ut diem *Blesi* mortui natalem singulis annis celebraret. *Mart.* li. 8. Præstas hoc *Melior* sciente fama, Qui solennibus anxius sepulti Nomen non finis interire *Blesi.* Et de munifica profusus arca Ad natalitium diem colendam *Scribarum* memori piæque turbæ. Quod donas, facis ipse *Blesiarum.*

Mater *Antistia*, quum vidisset filiam à *Cn. Pompeio* repudiatam superinducta *Æmylia*, mortem sibi consciiuit.

Blauus quum audisset filium à *Triumuiris* interfectum, ab iisdem impetrauit, ut interficeretur, & filio mitteretur comes.

AMOR LIBERORVM IN PARENTES.

A*rtaxerxes*, rex persarum patris sui interfectorem dedit morti, mutata de industria cum eo lorica.

Icarum patrem *Erigones* quum agrestes *Attici* interfecissent, filia doloris impatiens laqueum implicuit collo. *Ouid.* in *Ibin.* Quodque dolore necis patris pia filia fecit, Vincula per laquei fac quoque guttur eat.

Ais, filius *Cræsi* quum esset natura mutus, ubi tñ vidit hostilem gladium imminente paterno iugulo, solutis dentium clastris, prorupit in verba quibus docuit affectum animi sui. *Gellius.*

Amphinomus & *Anapius*, *Siculi* fratres, quum *Ætnæ* incendio *Catana* vrbs, & omnia propè *Siciliæ* loca deflagrarent: parètes humeris superpositos, periculo subdixerunt. *Syllius:* Tum *Catanæ* nimium ardenti vicina *Typhæo*, Et glomerasse pios quondam celeberrima fratres. *Autor Ætnæ.* *Amphinomus* fraterque pari munere fortes, Quum iam vicinis streperent incendia tectis. Accipiunt pigrumque patrem, matremque senilem, &c.

Y 5

Simili exemplo laudatur pietas *Aeneae*, quod flammis vniuersam Troiam populatibus, inualido patri humeros subincuruaerit, relictisque diuitiis, vnicum pignus redemerit ab incendio. Claud. Quod si notus amor prouexit in astra Lacones, *Aeneam* Phrygio raptus ab igne pater.

Scipio adhuc puer patrem *Pœnis* hostibus circumseptum, liberauit apud Tycinum, seu Trebiam. Autore *Liuii*. *Staius* lib. 3. *Sylua*. Quique tener seuis genitorem *Scipio* pœnis Abstulit.

Lausus, *Mezentij* Tyrrheni filius, patrem in bello aduersus *Aeneam* seruauit, eoque liberato ipse ab *Aenea* interfectus est *Staius*: Et *Lydi* pieras temeraria *Lausi*.

Appium à triumuiris proscriptum (dum ad supplicium quaretur) filius humeris exulit, & incolumem peruenit in Siciliam.

Antigonus quum ingenti prælio superasset hostem, præmium belli transtulit ad patrem, & imperium illi tradidit *Cypri*.

Antigona patri suo *Oedipo* exoculato ducent se præbuit. *Rosimunda* filia *Cunimundi* Gepidarum regis, maritum suum *Alboinum* regem *Longobardorum* veneneno suffocauit quod is *Cunimundum* bello victum interfecisset, & ex interfecti ceruice fecisset sibi poculum.

Leo iunior, quum annum vnicum præfuisset imperio, *Zenoni* patri manibus suis diadema imposuit, ipsumque deinceps imperare iussit.

Alphonsus patrem suum *Ferdinandum* decem ac septem annorum millibus funerauit magno pietatis argumento.

Cleobis, & *Biton* fratres, *Argiam* sacerdotem matrem suam curui insidentem equorum penuria ab oppido traxerunt ad phanum, seque iugo alligarunt, quod ius esset sacerdoti ipsam ad sacrificium curru vehi. Auctor *Cicero* lib. 1. *Quæst. Tusc.* Claud. Si verus *Argolicos* illustrat gloria fratres, Qui sua materno colla dedere iugo.

ARROGANTES, SUPERBI,
gloriosi & ambitiosi.

Dares, ut est apud *Vergilium*, fuit nescio quis gloriosus qui in ludis & certaminibus (quæ *Aeneas* ad *Anchisæ* patris tumulum celebrauit in *Sicilia*) inani brachiorum ostentatione gloriabatur, & immodicis laudibus se prædicabat: vnumquenque ad duellum prouocans, & suam vnus virtutem extollens immodicè *Ver.* li. 5. *Aeneidos*: Nec mora continuo vastis cum viribus effert Ora *Dares*, magnoque virum se murmure tollit.

Misennus fuit *Aeneæ* tibicen qui deos marinos ad certamen tubæ ausus est irritare.

Numani *Remulus* fuit quispiam *Rutulus*, qui quum multum sibi tribue

tribueret, & immodicè placeret. *Troianos* in *Italia* obsessos arguebat imbelliæ, & mollietiei. Verba *Verg.* sunt hæc: Is primam ante aciem digna atque indigna relatu Vociferans, tumidusque nouo præcordia regno Ibat, & ingentè sese clamore ferebat. Eodè teste.

Murrhanus fuit quispiam, qui antiqua generis nobilitate gloriabatur. Sic autem ait *li. 12.* *Murrhanum* hic atatus & auorum antiqua sonantem Nomina per reges actum genus omne Latinum Præcipitem seopulo, atque ingenti turbine saxi, Excurit.

Narcissus puer liberali forma tantæ fuit superbiæ, ut pueros oēs & puellas à quibus adamabatur, nihil faceret. *Qui.* li. 3. *Met.* Multi illam iuuenes, multæ cupiere puellæ. Sed fuit in tenera tam dura superbia forma, Nulli illum iuuenes, nullæ retigere puellæ.

Martialis illudit cuidam *Sosibiano*, quod patrem appellaret dominum, qui tamen erat seruus: Sic autem ait: Et seruo scis te genitum blandèque fateris Quum dicis dominum *Sosibiane* patrem.

Appion *Grammaticus* *Alexandrinus* tanta fuit arrogantia, ut ei immortalitatem polliceretur, cui opera sua nuncupasset.

Demetrius *Polioretetes*, *Antigoni* *Macedoniæ* regis filius, tanta fuit insolentia, ut *Atheniensium* legatos biennium suspensos tenuerit sine colloquio: ac demum re infecta, reuerti iusserit.

Masysas tibiçen notatur hoc vicio, quod *Apollinem* ad tibiçæ certamen prouocauerit, ut fabulantur poëtæ.

Menecrates medicus nullam ab his mercedem solebat accipere, quibus medebatur. Sed hoc tantum petebat, ut liberati se ipsos seruos esse faterentur, eumque *Iouem* dicerent.

Nestorius hæreticus factus præsul *Constantinopolitanus*, orationem postero die habuit ad populum arrogantia plenam & superbiæ, qua cælum se vnicuique darurum promittebat.

C. Venius, *Comædiographus* superbiâ suam testatus est *Epitaphio*, quod sepulchro suo iussit inscribi. Erat autè tale: *Immortales* mortales si foret fas flere, Fleret diuæ camænæ *Neuium* poëtam. Itaque postquam orci traditus est thesauro, Obliti sunt Romæ *Lacina* loquies lingua. Auctor *Gellius*.

Rhemnius *Palæmon* *grammaticus* gloriabatur secum natas esse literas, ac secum demum morituras *Idem* *M. Varro* nem porcum appellare non veritus est.

Paulus *Samosatensis* hæreticus, diues factus è paupere, excreuit in superbiâ intolerabilem. Nam incedens per vicos & compita, doctrinam & literas ostentabat publicè, & notariis in proparulo, quicquid primum in buccam venisset, dictabat.

Polydamas athleta, ea fuit animi confidentia, & temeritate, ut minam scopuli, quem præuidebat casurum: expectauerit, existimans se posse

se posse resistere: quo tamen obrutus est, ut iam diximus.

Tamyras poeta, Thax natione, ausus est cum Mafis de cātu certamen suscipere, ab eisdem propterea exoculatus.

Iam diximus *Theagenem* Caprum pauperem fuisse, qui haberi volebat diues.

Timæus Siculus historicus gloriabatur sese Thucydidem & Philistum in historia superaturum. Autor Plutarchus.

Ausa est *Ara* hinc certare cum Minerva de lanificio, ut testantur Poëtarum fabulæ.

Erat *Achila* rex Pannoniæ superbus incesu, hinc atque illuc oculos circumferens, ut elata potētia in ipso corporis motu appareret.

Poëta fabulantur *Cassiope*, Cephei filiam, Nereidibus se prætulisse, ut Niopen Latonæ, Antigonom filiam Laomedontis Iunoni, Lychionem filiam Dedalionis, Dianæ.

Domitianus iactabat in senatu patri se & fratri imperium dedisse, illos sibi reddidisse. Gaudebat appellatione Domini, atque etiā Dei. Vnde Eusebius: Primus, inquit, Domitianus Dominum se & Deum appellari iussit. Hinc flexerūt duo versiculi cuiusdam poëtae assentatoris, Edictū Domini, Deique nostri. Quo subsellia certiora fiunt. Vnde institutum est ab eo, ut ne scripto quidē, aut sermone cuiusquam aliter appellaretur. Statuas sibi in Capitolio nō nisi aureas, & argenteas poni permisit. Septembrem & Octobrem menses ex appellationibus suis Germanicū, Domitianūq; transnominavit, quod altero suscepisset imperium, altero natus esset.

Heraclides philosophus Pontius draconē aluit, quem feretro suo post mortem imponi iussit, ut ex hoc putaretur ad deos migrasse.

Maximinus iunior tanta fuit arrogantia, ut manus & pedes senatoribus præberet osculandos.

Actius poëta in Camœnarum æde maxima forma statuam sibi posuit, quum tamen brevis admodum esset. Plinius lib. 34.

Suffenus fuit ineptissimus poëta, qui in suis operibus mirabatur se plurimum sibi que blandiebatur, & ardebat. Catullus: Quem nō in aliqua re videre Suffenum possis.

Sesostrius rex Ægypti fuit adeo superbus, ut domitos reges ad currum iungeret, eoque triumpharet.

Marcus quidam ex plebe Boiorum ausus est se Deum facere. Autore Cornelio Tacito.

Caius princeps seipsum inter Diuos retulit, & Iouis maximi nomine statuas erigi sibi imperavit.

Myxus fuit Dianæ sacerdos gloriosus, & virtutum suarum eximius præco.

Senetis fuit quispiam, qui grandia semper cupiebat dicere. Idem

seruos

seruos nolebat habere, nisi grādes, & argentea vasa nō nisi grandia Cōcubinam habebat ingentis staturæ. Summis insistebat digitis, quum diceret, quod grandior videretur.

Themison Cyprius Hercules dici volebat, eo que nomine rem sibi diuinam fieri patiebatur.

Callipides Græcus fuit Tragœdiarum histrio, qui in ea re plurimum se mirabatur. Propterea quū Agefilao regi occurrisset, arrogantius eū salutavit, subinde in se ostentans, & inter astantes sese intrudens, arbitratus fore, ut comiter à rege exciperetur. Verum is quum grauioribus intēderet, ac ne Callipidem respectaret. Non admodum inquit, nosse me videris, ô rex, nec qui sum inaudisse. Ridens Agefilao Annon es, inquit, Callipides ille mimus?

Varus Pergæus fuit quispiam qui verbis assentatorū corruptus, persuasit sibi se esse omnium formosissimum, arte quoque & robore in palæstra omnes excellere, imò ne musas quæ cantare suauius.

Iam diximus quoniam modo *salmonem* tonitrua mentiretur, Deitatis opinionem sibi vendicaret.

Acco mulier ad speculum ineptè sibi blandiebatur.

Sapor, rex Persarum vocabat se regem regum, participem syderum, fratrem Solis & Lunæ.

Julius Cæsar dicebat debere hoies pro legibus habere quæcūque diceret, eoq; arrogantia progressus est, ut aruspice tristia & sine corde exta quondam nuntiante futura diceret lætiora, quū veller.

Zeus: adeo sibi placuit in Helena, quæ pinxit, ut non expectato aliorum testimonio, hos versus ipse adiecerit: Haud turpe est Troas, fulgentesq; ære Pelagos Coniuge pro tali diurnos ferre labores: Æternas facies nimis est æquanda deabus.

Marcus Drusus tāta fuit arrogātia, ut L. Philippum Consulem, quia se interpellare concionantem ausus fuerat, obtorta gula per clientem suum adeo violenter in carcerē detrusisset, ut multus è naribus eius cruor profunderetur. Quum senatus ad eum misisset, ut in curiam veniret: Quare non potuit, inquit, ipse ad me venire? *Cn. Pompeius* balneo egressus ante pedes suos prostratū Hipseū ambitus reum nobilem ac sibi amicum, iacentem reliquit contumeliosa voce proculcatum.

Alexander Macedo Iouis Ammonis filius dici voluit.

Annibal Cannensis pugnae successu elatus, neminem suorum civium admisit in Castra, nec ulli responsum dedit nisi per interpretē.

Hanno Carthaginensis aves capere solebat, quas hinc edocebat vocem: Deus est Hanno, Adultas demum & doctas quaquaversum emittebat ut eandem emitterent vocem. Hoc Erasmus refert in quendam Psaphonem.

Heroftratus nominis & famæ libidine templum Dianæ Ephesæ incendio dedit Auctor Gellius.

Manes hæreticus prædicabat se natum virgine, deitatisque numen sibi vendicabat.

Perpenna Consul regnandi cupiditate Sertorium inter epulas incautum occidit, vt solus principaretur in Hispania.

Amulius Numitorem, *Artabanus* Xerxem, *Athalia* vniuersum Dauidis semen interfecerunt, vt apud suos dominarentur.

Spitigneus rex Bohemorum dominandi libidine bellum gessit cum fratre Vratislao.

Empedocles, Agrigentinus poëta, in Aetnam se coniecit, vt ad Superos conuolasse putaretur.

Heraclius Phocam interfecit, vt solus imperaret.

Jugurtha fratres suos Hiempsalem & Adherbalem morti dedit vt Numidarum regno solus potitetur.

Constantinus Imperator Irené matrè expulit, vt imperaret solus. *Sellus* fuit quispiam, qui quum esset pertenui fortuna, volebat tamen haberi diues.

Solebat *Calliphanes* poëta diuersorum carminum & orationum initia conscribere, ad tres aut quatuor versus, eaque pronuntiare & ostentare, vt commentum ignorantibus multiscius & eruditus videretur.

Adrianus fuit adeò cupidus famæ & laudis, vt libros à se scriptos de sua vita, libertis suis literatis dederit, qui eos suis nominibus publicarent. Auctor *Ælius Spart.*

Ducebatur *Nero* æternitatis perpetuæque famæ cupidine: vnde & mensẽ Aprilem *Neronem* appellauit, & Romam *Neropolim* constituit appellare. Auctor *Sueton.*

AUDACES, ET TEMERARII.

Poëta *Phaëthonis* arguunt temeritatem, quòd patris currum acceperit regendum, quum tamen non esset idoneus auriga *Ouid. libr. i. Trist.* Vitaret cœlum *Phaëthon* si viueret, & quos Optauit stulte, tangere nollit quos.

Ausi sunt *Gigante* Iouè armis laceffere & in eũ scopulos iaculari, vt volunt Mythologorum fabulæ. Auctor *Ætnæ*: Tentauerunt (nefas) olim detrudere mundo Sidera, captiuique Iouis transfere Gigantes Imperium, & victo leges imponere mundo.

Fuit & in primis temerarium *Sinonis* facinus, qui fatalem machinam in medios Troianos duxerit solus, in vtraque paratus aleam. Auctor *Vergilio.*

Finguntur *Theseus* & *Pyrrhus* irremediabiles umbrarum domos irrupisse,

irrupisse, vt dominam *Ditis* thalamo deducerent.

Icarus confectis à patre *Dædalo* pennis supra modum intumescens, ausus est mediocrem parentis volatum deferere, & in sublime niti, donec liquefactis à sole pennis, præceps deciderit in mare. *Ouid. li. i. Trist.* Dum petit infirmis nimium sublimia pennis *Icarus*, *Icaris* nomina fecit aquis.

Croroniatas Milo nimia roboris confidentia tentauit arbores diducere.

Bellorophon insidens *Pægaso* per medium aërem ferri voluit.

Iason & *Typhis* vitam ventis primi commiserunt, & vias maris (quas natura negat, teste *Claudiano*) aggressi sunt, *Tristes Hyadas* rabiemque; noti infames scopulos, *Acrocæraunia*, & mare turbidum, vt ille, siccis oculis prospicientes.

TIMIDI ET METICULOSI.

A*rchilochus* scripsit, satius esse clypeũ abiicere, quàm interire. Vnde & *Lacedæmonij* suis eum finibus iusserunt excedere.

Noratur apud *Aristophanem* *Cleonimus*, quòd abiecerit clypeum.

Theagenis fuit adeò superstitiosè timidus, vt domi haberet *Heathes* simulachrũ, nec vsquam pedem moueret, nisi illo consulto.

Artemon apud Græcos metu fractus & stupidus, diu intra domũ septa se continuit duobus seruis æreum scutum supra eius caput sustentibus, ne quòd noxiũ superne excideret. Si quando autem tecto egredi cogeretur, lectica tecto adoperta gestabatur.

Cn. Pacienus sinistrae manus digitos sibi amputauit, ne bello Italico militaret.

Timebat *Pisander*, necubi animæ suæ occurreret, à qua viuus esset destitutus.

Dionysius eò formidinis progressus est, vt cultros metuens tonsorios, candente carbone sibi adureret capillum. Quin & tondere filias docuit, ferro tamen remoto: instituitque, vt candentibus iuglandium putaminibus barbam adurerent.

Aristogiton fuit Atheniensis quidam lycophanta, qui Martem habebat in lingua, & nunquam non loquebatur de bellis, vt propterea bellicosus appareret, quum tñ re ipsa foret meticulosus. Proinde quum die quadam intellexisset exercitum parari, & conuocari milites, simulata valetudine cras obligauit, & baculo innixus in publicum se protulit, claudicantem simulans. Quod vbi primum conspicatus est *Phocion*, cognita primo intuitu hominis vafricia, exclamauit: *Aristogiton claudicat.*

Aristophanes & *Lucianus* induxerunt *Plutum* quendam omnia formidantem.

Demosthenes pro ignavo & maximè timido accusatus est, quòd in propria causa dicturus prius aufugerit, quàm deueniret in iudicium.

Lycas furentem fugiens *Herculem* complexus aras tremebunda manu mortem metu consumpsit, vt nimio de metu exanimatus mortem sensisse non videatur.

Taurea Campanus, verbis quàm re ferocior, *Claudium Afellum* militem Romanum superbis comminationibus ad duellum irritauit vtrò: vbi autem ventum est ad conflictum, repente concitato equo fugam arripuit, & aufugit Capuam.

Athanasius Alexandrinus antistes, impar *Arrianorum* inuidia sex annos in profundissimo cisternæ lacu metu mortis delituit.

Quum *Diocletianus* multos idolis sacrificare nolentes morti dedisset, vnus omnium *Marcellinus* pontifex ad simulachra demonum metu mortis immolauit.

Iurauerat *Petrus* apostolus, se non defecturum à Domino, etiam si Apostoli omnes hoc fecissent: vbi tamen ventum ad discrimen, subducit se periculo, & secutus est à longè, captumque ter ante gallicinium negauit, impietatis Iudaicæ metu.

Perses rex Mædoniæ fractis opibus regni humiliter & abiecte prouolutus iacuit ad *Æmylij* pedes.

LITIGIOSI.

Parnus fuit quispiam, qui ob amissam nauiculã obuiis quibusque litigabat. Hinc adagium, Disceptare ob Parni scaphulam, id est, ob res minutulas, multum mouere litium & querelarum.

Solebat *Patacion* bonis viris calūnias struere, eoque turpi questu rem domesticã augere. Hinc adagium, Pataciónè calūniosior.

Anus quæpiam fuit *Ptolemæi* quæ quoad vixit, lites agitabat, nec vnquam ab agendis causis feriebatur. Autor *Diogenianus* apud *Erasmum*.

Eurymnus fuit calumniator, qui dissidium inter *Castorem* & *Pollucem* conatus est serere, alterum apud alterum insimulans.

Hyperbolus fuit quispiam mirum in modum appetens litium. Hinc adagium, Ultra *Hyperbolum*.

Gellius scribit *Xantippen* Socratis vxorem morosam fuisse admodum, & iurgiosam: quod etiã de altera eius vxore *Myrtho* Aristidis filia prædicatur. Ambæ enim in muliebres contentiones propter ipsum Socratem deueniebant.

Herodotus scribit *Euristhenem* & *Proctem* fratres vbi adoleuerunt, per omne vitæ tempus inter se dissensisse, & eorum posteros itidem perseuerasse.

Empedoclem aiunt iis fuisse moribus, vt assidue simultatem cum aliqui

aliquibus susciperet, easque pertinacissimè exerceret.

Notum est quemadmodum *Etheocles* & *Polynicos* fratres mutuo dissidio ad certamen, & mutuam mortem venerint regnandi libidine.

Cornelius Tacitus ait, *Verginium* seditionibus obnoxium fuisse.

Plinius scribit discordiam ignotam esse *Hyperboreis* virtim, gregatimque degentibus.

Fuit *Pomponius* Atticus tanta erga domesticos facilitate, vt iurauerit se cum matre nonagenaria nunquam in gratiam rediisse, cum sorore pariter nullam gessisse simultatem.

TACITVRNI.

Paulus Simplex, *Pauli* primi Anachoretæ discipulus, magistro iubente, integrum triennium obstinatissimè tacuit.

Discipulorum *Pythagora* nemo minus biennio conticuit.

Agatho lapidem in ore tenuit per triennium, vt silere disceret.

Thomam Aquinatem condiscipuli bouem appellabant, quòd semper taceret, audiretque tantum.

De silentio *secundi* philosophi iam diximus in capite de Incestuosis.

Zeno quum legatos *Antigoni* regis missos Athenas cum nonnullis philosophis ad cœnam inuissset, ac cæteri omnes verborum multitudine doctrinam suam ostentarent, solus ipse tacuit. Silentij causam percontantibus legatis, respondit, difficillimum omnium, retinere sermonem.

HOMINES LIBERÆ, ET

importunæ loquacitatis.

Lara fuit nympa, cui *Iupiter* linguam abstulit, quòd furtiluos eius amores *Iunoni* reuelasset. *Ouid.* li. 2. *Fast.* *Iupiter* inrumuit, quaque est non vsa modeste *Eripit* huic linguam, &c.

Tantalum apud inferos damnatum aiunt, quòd deorum secreta hominibus reuelasset. *Ouid.* *Quærit* aquas in aquis, & poma fugacia captat *Tantalus*, hoc illi garrula lingua dedit.

Daphilas grammaticus in *Thorace* monte cruci affixus est, quòd regem maledicis carminibus incesseret.

Anaxarchum ob petulantes iniurias *Anacreon* *Cyprius* in pila contundi iussit.

Calisthenes liberius cum *Alexandro* locutus, eiusdem mandato adiudicatus est morti. Hæc autem eius verba ad *Alexandrum* fuisse feruntur. Si deus es, beneficia largiri mortalibus, non sua debes eripere. Si homo, id quod es, semper te esse cogita.

Lacedæmonij libros *Archiloci* ob solam dicacitatem, & ingenij virulentiam ab vrbe sua summouerunt, ne illorum lectione corru-

ptum aliquid imbiberent lectores.

Dionysio inquirenti, vbinam terrarum exquisitius haberetur *Antiphon* Sophistes respondit, optimum se nosse Athenis, vbi statuas habebant *Armodius* & *Aristogiton* tyrannicidæ. Inuuebat autem *Antiphon* *Dionysium* esse dignum, qui ab huiusmodi hominibus interficeretur, Quæ petulans & verbosa dicacitas homini malè cessit.

Sufarion, *Machnes*, *Cratinus*, *Aristophanes*, & *Eupolis*, Græci poëtæ, flagitia hominū tanta libertate insectabātur, vt opus fuerit lege, quæ maledicam illam & effrenem mordendi licentiam cohiberet, & comprimeret. De quibusdam horum meminit *Horatius* dicens: *Eupolis* atque *Cratinus*, *Aristophanes*que poëtæ, Atque *alij*, quorum comœdia prisca virorum est. Si quis erat dignus describi, quod malus aut fur, Quod mœchus foret aut sicarius, aut alioqui famosus, multa cum libertate notabant.

Meuius poëta *Metellos* ac *Scipiones* suis versibus ausus est profcindere. Propterea *Metellus* consul hoc ei versiculo respondit: Dabunt malleum *Metelli Meuius* poëtæ. Tandem autem propter nimiam illam in scribendo maledicentiam à triumuiris in vincula coniectus est, & in carcerem detrusus.

Audax fuit & licentiosum *C. Memmij* verbum, qui ausus est obicere *Cæsari*, tanquam pathico, quod stetit ad cyathum *Nicomedi* regi inter exoletos.

Antigonus rex *Theocritum* *Chium* occidit propter salsum & mordax scomma ab eo de se dictum: Quum enim quasi puniendus ad *Antigonum* raperetur, solantibus eum amicis ac spem pollicentibus, quod omnino clemētiam regis experturus esset, quum ad eius oculos venisset: respondit, Ergo impossibile mihi dicis spem salutis. Quo verbo illudebat regi, quod altero oibatus esset oculo. Auctor *Macrobius*.

Nullum opus tam absolutum esse poterat: quod non calumniaretur *Momus*. Idem *Sandalium* *Veneris* *Praxitelicæ* culpauit, quum *Venerem* ipsam non posset.

Osus fuit quispiam natus ad contumelias omnium ingenis impingendas. Nulli non inussit notam. Auctor *Seneca*.

Medius fuit quidam ex *Alexandri* adulatoribus, qui calumnias in quemuis iactabat, & alios ad idem opus hortabatur.

Iam docuimus quàm liber & petulans *Demochares* Atheniensium legatus in sermone apud *Philippum* regem fuerit.

Timagenes historicus *Augustum* & vniuersam eius familiam maledicis verbis, probrosisque conuiciis, ausus est denigrare. *Benigaus* tamen Imperator, ad vindictam satis habuit ei domo sua interdi

verdicere.

Staberius ætate *Marci Tullij*, ob cōuiciofa verba & mordaculos sermones rei capitalis iure damnatus est.

Theon fuit poëta quispiam rabiosæ loquacitatis, petulantisq; maledicentiæ. Hinc Adagium, Dente *Theonino* rodi.

Hipponax poëta fuit *Iambographus* amarulentus, & doctæ mordacitatis. Hinc *Hipponacteum* præconium cessit in parcentiam.

Zuili quoque mordacitas proverbio locum fecit. Nam & poëtarum principem *Homerum* ausus est suis scriptis laceffere.

Aesopus *Delphos* profectus gentis illius iram in se conuiciis & contumeliosis apologis concitauit.

VERACISSIMI.

Pomponius *Atticus* nec mendacium dicebat, nec pati poterat. *Benius* abbas qui in *Thebaidis* solitudine vixit, nunquam vitiosum dicere.

Hor abbas nunquam mentitus est, nūquam cuiquam maledixit.

ASTVTI, ET FRAVDVLENTI.

Ismenias *Thebanus* legatus ad regem *Perfarum* missus, quū sciret ex cōsuetudine gentis, nihil ab ipso rege impetrari posse, nihil prius quis adorans procumberet: vbi in eius fuit conspectu, anulum de industria ad pedes cadere permisit, vt in eo colligendo reclinatus, videretur adorasse regem.

Atheniensibus in expeditionem *Siciliæ* nauigaturis *Menson* *Astrologus* insaniam mentitus est, vt onus detrectaret.

Papirius *Prætexas* ductus à patre in senatum, quum arcana quædam illic audisset, reuersus domum, & interrogatus à matre quidnam actum esset in senatu: ad declinandas importunas eius preces, respondit, constitutum esse vt vni viro duæ nuberēt vxores. Auctor *Gellius*.

Pystratus timens primores *Atheniensium*, voluntariis affectus plagis in publicum processit, vbi de principum crudelitate questus populum concitauit ad vlciscendam fictam iniuriam.

Quo actu vltima sit *Phryue* meretrix in *Apellem*, iam diximus in capite de Meretricibus.

Seyllis *Sicyonius* tanto astu clauit, vt quo tempore *Xerxes* iminebat *Græciæ*, *Perfarum* nauium rudētes & anchoras narando & vrinando præscinderet.

Ladislaus, rex *Poloniæ*, *Craconiā* oppidum obsessum ad deditionem cōpulit opinione castrēsis copie. Stratagemate deceptum quum montes farina in regi mandauisset.

Theopompus *Lacedæmonius* permutato cum vxore habitu evasit

è carcere vt mulier.

Pyrrhander fuit sycophanta quispiam egregie versutus, notaque malitiae. Aristophanes apud *Erasmum*: Ac per Iouem fuit quidem *Pyrrhandrica* ista rechina.

Quum mortuo *Cambyse* septem Persarum magi inter se conuenissent, vt cuius equus primū soli orienti adhinniret, rex salutareretur, *Oebares* (seu vt aliqui scribūt) *Cebares* *Darij* equiso admissam intra equae genitalia manum naribus equi *Darij* admouit. Quo odore irritatus equus, ante omnes hinnitum dedit.

Eucrates fuit versutus quispiam, qui aliquo praetextu suffugiebant semper, si quando fides esset praestanda. Hinc adagium natū, Vias nouit quibus effugit *Eucrates*.

Canibarus fuit quispiā impostor & maleficus apud Athenienses. *Phrynonda* fuit etiā versutus & maleficus, summūque malarum rerum artifex. Vnde quotiescunque hominē insigniter malū volebant innuere, *Phrynonda* appellabant. Aristophanes apud *Erasmum*: Scelerate tu, ac *Phrynonda* & impurissime.

Ulysses & *Sisyphus* vafros admodum fuisse pro comperto est. Vnde *Homerus* apud *Erasmum*: *Sisyphus* in terris, quo non astutior alter.

Ciphissodorus, *Pantoleon*, & *Matreas* impostores fuerunt apud *Alexandriam*, qui vafri quibusdam commentis spectantes eludebant.

Seriorius, vt est apud *Gellium*, in temporibus difficillimis mentiebatur ad milites, si mendaciū prodesset: & literas cōpositas pro veris legebat, & somnium simulabat, & falsas religiones conferebat, vt his rebus militum animos quoquò vellet induceret.

Dionysius tyrannus citharædo cuidam sibi plurimum grato, in spectaculis multa pollicitus est: neq; tamen sequenti die erogauit quicquam: mercedem verò reposcenti, hoc modo respondit, Abunde tibi gratiam retuli citharæde. Quanto enim tempore oblectasti canens, tantò etiam sperans es oblectatus.

Hyperbolus fuit quispiam *Chremidis* filius, versutia in fallendo praesignis. Nam quum lucernas factitaret, plumbū immiscebat æri, vt ponderosiores factæ maius demererentur pretium.

Anonio Athenas intranti quum ciues vrbis obuiam processissent, dixissentque, esse sibi *Minerua* nubilem, quam *Liber* patri (ita enim eum vocabant assentandi studio) despondere vellent, arrepta occasione ducturum se respondit, sed oportere futuræ nuptæ mille dari talenta nomine dotis.

Iulius Cæsar in obeundis expeditionibus exercitum nunquam duxit per insidiosa itinera, quia prius locorū situs experiretur, nec

ante

ante in *Britanniam* tranfuxit, quam portus & nauigationem, & cessum ad insulam explorasset.

Cyrus *Massageris* in se irruentibus castrā reliquit diripienda, vt cibo potūque graues & somno deditos postmodum aggredereatur, & vinceret, vt accidit.

Annibal Romanam Classē adortus, serpentes fictilibus vasibus inclusos in hostem nihil tale sperantem eiacularus est, & insperata formidine concussos in fugam vertit.

Alexander tertius *Pont. Max.* *Venetias* habitu serui fugiēs, manus *Federici* subterfugit.

Boemundus *Roberti* regis *Siciliæ* frater ab expeditione *Hierosolymitana* fedrens, quum per fines *Alexij* imperatoris inimici transire cogeretur, se clausum in loculo vt mortuum ferri iussit, eoque modo manus hostiles euasit.

VERSIFORMES, SEU IN VARIAS FORMAS MUTABILES.

Metra filia *Erichthonis*, vt fabulantur poëtae, in varias formas sese commutabat. *Ouid. lib. 8.*

Nunc equa nunc ales, modò bos, modò ceruus abibat. Hinc adagium. Mutabilior *Metra* *Erichthonis*.

Achelous dimicans in *Herculem* pro *Deianyra*, quum videret se multò inferiorem viribus, in serpentem primò, deinde in taurum, postmodò in fluium sese transformauit. Vnde apud *Ouid. lib. 9.* sic loquitur: Inferior virtute meas diuertor ad artes, Elaborque viro longum formatus in anguem.

Periclymenus *Nestoris* frater beneficis *Neptuni* in quascunque formas se cōmutabat. Idem lib. 12. Mira *Periclymeni* mors est cui posse figuras Sumere quas vellet, rursusque reponere sumptas *Neptunus* dederat.

Eadem transformatio tribuitur *Protheo* *Oceani* & *Tetyos* filio. Hinc adagium *Protheo* mutabilior. *Vertumnus* dicitur à *Latinis*. *Ouid. lib. 1. Fast.* Ille suam faciem transformat, & alterat arte: Mox domitus vinculis in sua membra redit.

INGRATI.

Theseus *Ariadnam* *Minois* filiam, cuius beneficio labyrinthū euaserat, reliquit in *Chio* insula. *Quidius li. 8.* Comitēque suam crudelis in illo Littore destituit.

M. Porcius *Cato* seruos senio confectos tanquam bruta solebat eicere & exponere venales.

Croesus *Lydorū* rex *Cyrum* *Persarū* regem, à quo primum victus, & impunitatem & veniā acceperat, armis iterum lacessiuit.

Pharnaces in amicitiam à *Pompeio* receptus, *Mithridati* patri

quo bellum intulit.

Romani *Scipionem* illum Africanum, cuius auspicio æmulam imperij sui Carthaginẽ sub iugũ redegerant, & *Asdrubalẽ* superauerant, accusatũ a *Petilio* in ius vocauerunt, atque proscripserũt, quod pecuniam Asiaticam non totam in ærarium retulisset.

Indonicus Pius, caroli magni filius, a filiis in carcerẽ cõiectus est, *Amalasyntia*, Gotthorum regina interfecta est opera cuiusdam *Theodori*, quem tamen regni consortem delegerat.

Iustinianus imp. *Belisariũ* ducẽ exoculauit, cuius tamẽ ductu *Persas* in oriẽte. *Vandalos* in Africa, & *Gottos* in Italia superauerat.

Demopheon *Theſci* filius *Phyllidem* reliquit, & ad laqueũ impulit, cuius tamen hospicio fuerat vsus, quam ab expeditione *Troiana* rediens, delatus esset in *Thraciam*.

Iason quoque *Medeam*: cuius opera vellus aureum surripuerat, & draconem effugerat, abdicauit, superinducta *Creusa* filia regis *Creontis*.

Dacebalus, rex *Dacorum*, victus a *Traiano*, & venia donatus, Imperatorem denuo sollicitauit ad Bellum.

Frisus, filius *Actij* *Fertariæ* principis, patrem in carcerem cõiectum ibidem mori coegit, ob inductam nouercam.

Cicero iussu *M. Antonij* *Triumuirum* interfectus est a *Pompilio*, quem tamen capitis reũm defenderat.

Lucius *Ostius* tempore bellorum ciuiliũ, patrem suum *Annam* proscripsum, quem *triumuirum* ad supplicium perquirebant, latentem prodidit, vt eius bona acciperet.

Darius consiliũ cepit de interficiendo patre *Artaxerxe*, a quo tamen rex per indulgentiam creatus fuerat.

Imperator *Henricus* quintus *Henricũ* patrem macerari in carcere.

Alphonsus primus rex *Lusitaniæ*, *Tiresiam* matrem coniecit in vincula, quod post mariti mortem secundas tentasset nuptias.

Phraates patrem suum *Orodem* regem *Parthorum* interfecit.

Romanus iunior matrem a se reiecit, & animi dolore, quem illa de filij ingratitude conceperat, ad mortem compulit.

Michael *Calaphates* Imp. *Zoen* matrem imperio spoliavit.

Michael *Thraulus* *Leonem* Imp. de medio sustulit, cuius tamen beneficio multas dignitates fuerat assecutus.

Diomedes *Direpta* *Troia* rediens in patriam, ventis delatus est in *Libyũ*, vbi *Lycus* rex *Martii* hospites immolabat. *Calirrhoe* vero *Lyci* filia, *Diomedem*, cuius amore flagrabat, liberauit ab insidiis paternis. At ille spreto salutis autore enauigauit, vnde puella dolore animi se suspendit.

Eodem modo *Calphurnius* *Crassus* *Balfacciam* puellam reliquit cuius

cuius tamen beneficio mortem euaserat in *Massilia*.

Xerxes filium *Pythij* *Bithinij* medium disciudi iussit, quum tamen pater regem ipsum cũ toto exercitu hospitio suscepisset. *Tatius*, rex *Sabinorum*, *Tarpeiam* puellam viuam defodit, cuius tamen beneficio *Capitolium* expugnauerat.

Alexander immemor primæ nutritionis & lactis, quod ab *Hellanice* nutrice infans biberat, eius filium *Clitum* interfecit.

Commodus Imp. interfectus est insidiis *Martiæ* concubinae suæ. *Constantinus* *Leonis* filius *Irenem* matrem imperio deiecit.

Isacius *Angelius* imp. ab *Alexio* fratre quem captum a *Turcis* redemerat, per summum scelus oculis imperioque priuatus est.

Alexius demum interfectus est a *Muziphlo* quodam ignobili, quem tamen ad summum dignitatis gradum extrulerat.

Magna fuisset *Aeneæ* in *Didonem* ingratitude, si post benignum eius hospitium, oblataeque vltro nuptias eam reliquisset, vt *Verg.* fabulatur.

Cæsar *Tyberius*, toto triennio quò viuente matre abfuit ab vrbe *Roma*, & moram traxit in secessu *Capreatum*, semel omnino matrem, nec amplius quam vno die paucissimis vidit horis. Mortuam demum quũ intellexit, non prius accessit ad exequias, quam corrupto & tabido corpore. Funerata prohibuit consecrari, eiusque testamentum pro irritò habuit, atque vnum ex his interfecit, quibus illa moriens funeris sui curam demandauerat.

Thrasimundus *Pharaldo* patri suo, *Spoletanorum* duci, caput in modum presbyteri rasit, vt principatum arriperet. Auctor *Paulus* *Diaconus*.

Hercules adhuc puerulus præceptorem *Linum* interfecit, quũ ab eo ob tardius ingeniũ culparetur. Auctor *Ioan. Annius* in *Berosum*.

Quam ingrata fuerit *Tullia* in parentem atque inhumana, iam in capite de *Crudelitate* diximus.

Paris *Helenam* vxorem *Menelai*, a quo tamen benigno susceptus fuerat hospitio.

Athenienses *Miciadem* pro *Marathonis* trophæis carcere macerarunt.

Syracusani *Dionem*, cuius opera libertatem receperant, eiecerunt ac deinde reuocatum interfecerunt.

Aristidem *Athenienses* in exilium miserunt beneficiorum eius immemotes.

IVSTITISSIMI.

R*ipheus* *Troianus* fuit quispiam, quem *Verg.* *li. 2. Æn.* iustissimum fuisse ait his verbis: *Cadit & Ripheus iustissimus vnus, Qui fuit in Teucris, & seruantissimus æqui.*

De *Emathione* Quid. li. 8. Met. Emathion æqui cultor, timidusq; deorum.

Idem lib. 6. Met. de *Erichtheo* sic meminit: Sceptra loci rerumq; capit moderamen Erichtheus: Iustitia dubium est validisne potentior armis.

Hermes Ægyptius tanta fuit æquitate & iustitia, ut quum quid emeret, iustum semper exolueret pretium, cariusque emeret quam venditor æstimaret.

Bocchyrus rex fuit Ægyptiorum, adeo incorruptæ in iudicandis libris iustitiæ, ut si quem magnopere iustum significare vellent, Bocchyrum appellarent. Auctor Suidas apud Erasmus.

Chiron fuit Centaurorum iustissimus. Germanicus in Arato: Hic erit ille pius Chiro iustissimus omnes Inter nubigenas, & magni doctor Achillis.

Aristophanes Messenius tanta fuit æquitate, ut quosdam ex sociis interfecerit, quod puellas virgines stuprare voluissent.

Marius philosophus ex Laodicea fuit omnium ætatis sue iustissimus.

De *Zelevci* æquitate iam diximus capite de Seuerissimis hominibus.

Quum *Philippus* in tribunali dormitans aduersus Machetam quendam pronunciaisset, ubi vigilantior factus cognouit factam Machetæ iniuriam, non rescidit quidam iudicium, sed iniustam ipse exoluit multam.

Idem rogatus ab Harpalo, ut Cratera eius familiarem iudicio liberaret: eum, inquit, rectius est, quam nos ob ipsum malè audire.

Aristides ab incorrupta æquitate Iusti cognomen apud Athenienses meruit. Idem interrogatus, quid esset iustitia: Nihil, inquit, alienum desiderare.

Aiunt *Biblum* fuisse virum tantæ integritatis & abstinentiæ, ut quum inter eundem reperisset aliquid alienum, omnino intactum præteriret.

Philoxenus poeta maluit reduci ad fodinas lapidarias, quam contra animi iudicium carmina Dionysij probare.

Bianus Prienæi integritas in iudicandis causis sequenti proverbio locum fecit, Prienensi pollere iustitia.

Prodicus fuit quispiam apud Græcos in iudicandis litibus & arbitriis inter dissentientes amicos acerrimi iudicij.

Alexander Seuerus Imp. tanta fuit æquitate, nullas ut vnquam sanciret leges, nullam cõstitutionem sacraret sine viginti iuris peritis, & doctissimis ac sapientibus viris: nec vlla in re iudiciũ ferret quin prius iret per sententias singulorum, & scriberetur quid quisq; dixisset. Quum de iure aut negotiis tractabat, solos adhibebat do-

ctor

ctos & disertos. Si de re militari, milites veteres & senes. Si vnquã furẽ vidisset iudicẽ, paratũ habebat digitum, ut illi oculũ erueret. Tanto odio prosequabatur iudices, qui furtorum fama laborassent, ut si eos casu aliquo videret, commotione animi choleram stomacho euomeret, toto vultu inardescente. Auctor Lampridius.

Vrsus Nolanus tanta fuit iustitia, ut ne lapis quidẽ vnus in Nolanas ædes (quas inchoauerat) nisi soluta merce conuectus fuerit.

Herodotus scribit, *Mycerinum* Cleopis filium omnes Ægypti reges æquitate & iustitia superasse. Si quis apud eum conquerabatur de re aliqua furto sibi sublata, sua ipse pecunia iacturam conquerentis resarciebat & iniuriam.

Darius Scithen Zancleorum regem censuit omnium quos vidisset, iustissimum, Auctor Herodotus.

Idem ait *Glaucum* Lacedæmonium Epycidis filium, tam celebri & incorrupta fuisse iustitia, ut ad eum videndum multi alienigenæ Spartam conuenirent.

T. Manlius iuris pontificalis peritus, iudex inter Macedonas accusatores & filium constitutus: audita causa, ita pronuntiauit: Quum probatum sit Silanum filium meum pecuniam accepisse, ipsum repudio, & prole mea indignum iudico, protinusque a conspectu meo abire iubeo.

Tranquillus ait *Augustum* tanta fuisse æquitate, ut nulli vnquam genti sine iustis, necessariis causis bellum intulerit.

Camillo Phaliscos obsidenti ludimagister liberos Phaliscorum, tanquam spatiandi causa extra murum eductos tradidit: dicens, repetendis obsidibus ciuitatem imperata facturam. Camillus non solum spreuit perfidiam, at magistrum reuinctis post terga manibus, pueris dedit verberandum, & ad parentes cum plagis reducendum. Phalisci ob hanc iustitiam sponte deditorem fecerunt. Claudianus in Rufinum: Ductosq; Camillus Trans murum pueros oblecta reddidit vrbi.

Timochares, seu, ut aliis placet, *Nicias*, Pyrrhi Epirotarum regis medicus, quum ad Fabricium accessisset, promisissetque se pacto mercede præministraturum Pyrrho venenum: Fabricios non tantum aduersatus est facinus, at etiam Pyrrhum hostem literis monuit, ut a domesticis caueret insidiis. Auctor Valerius & Antias apud Gellium.

Cato & Phocion præcipuis amicis quandoq; aduersabantur causa seruandæ æquitatis. Auctor Plu.

Timoleon Corinthius, quum nullis precibus fratrem posset inducere ad exuendam tyrannidem, eius interfectores adiutorem se præbuit.

Cambyfes iudicem sibi charissimum, quod perperam & iniquam sententiam tulisset, corruptus pecunia, euestigio comprehendi iussit, & pelle ex toto eius corpore detracta tribunal iudicum insterni, vt aliena fruerentur insania, eoque periculo rectius iudicarent.

INIUSTI.

Vltimus regum Romanorum *Tarquinius* vir fuit iniustus, vt docet *Quid.* lib. 1. *Fast.* dicens: Vltima *Tarquinius* Romanae gentis habebat Regna, vi, iniustus, fortis ad arma tamen.

Amulius, Numitorem fratrem regno expulit, & paruulos nepotes perdendos in Tyberim deuouit. *Qui.* li. 3. *Fast.* Hoc vbi cognouit contemptor *Amulius* æqui, Nam raptas fratri victor habebat opes, Amne iubet mergi geminos.

Themistocles monitus à quodam, vt æqualem se præstaret in iudicio: Absit, inquit, vt ego dum potero, non magis amicis faueam cunctis in rebus.

Panis rex *Chalcidis* *Hesiodum* *Homero* prætulit, vt *Midas* aegrestem *Panos* cantilenam *Appollinis* musicæ.

Sisamnes nomen est illius iudicis, quem ob iniquam sententiam à *Cambyse* excoriatum prædiximus. Eius verò filius vocabatur *Othanes*, testis *Herodotus*.

Pilatus Hierosolymorum præses autorem nostræ salutis adiudicauit morti, ne in *Cæsaris* offensionem impingeret.

PRODITORES, PERIURI,
& perfidi.

Lomedon Neptuno & Apollini murorum Troiæ conditoribus pactam denegauit mercedem. *Verg.* lib. 4. *Laomedontæ* sentis periuria gentis.

Metius *Sufferius*, quum apud Albanos summam rerum teneret, à Romanis in auxilium cõtra *Fidenates* vocatus iure societatis, venit quidem, sed in ipso prælio ad hostes defecit. Propterea *Tullus Hostilius* parta victoria eum religauit ad binas quadrigas, hisq; in diuersa rapientibus membratim discerpfit. De perfidia *Theseos* in *Ariadnam*, *Iasonis* in *Medeam*, *Demophoontis* in *Phyllidem*, *Aneæ* in *Didonem*, iam diximus in capite de ingratis.

Sinonem *Vergilius* fabulatur fuisse Græcũ nescio quem periurum qui suis mendaciis & perfidia Troianos eluserit, & fatalẽ machinam vatibus nequicquam reclamantibus intra muros duxerit. *Ver.* li. 2. Talibus insidiis periuri quæ arte *Sinonis* Credita res, &c.

Curio quũ prius esset inimicissimus *Cæsari*, mutata postea voluntate, factus est acerrimus eius propugnator, quum ab eo liberatus esset maximo ære alieno. Vnde *Lucanus*: Audax venali comitatur

Curio

Curio lingua. Et alibi de eodem: Gallorum captus, spoliis & *Cæsaris* auro *Seruius* ait *Curionem* vendidisse Romã *Cæsari* xxvi. millibus aureorum.

Qua perfidia *Paris* *Menelaum* hospitem eluserit rapta eiusdem vxore, iam diximus. *Hora.* Pastor quũ traheret per freta nauibus *Idæis* *Helenam* perfidus hospitem.

Eriphyle capta aureo mouili, quod ferebat *Adrastus*, maritum suum *Amphiarum* delitescentem prodidit, vt prius dictum est.

Qua perfidia *Polymnestor* rex *Thraciæ* *Polydorum* interfecit, dictum est in capite de Auaris.

Conuenit inter historiographos. Troiam ab *Aneæ*, *Antenore*, & aliquot aliis, qui postea profugi multis fuerunt annis, proditam fuisse Græcis.

Annibal senior appellatus *Asdrubalis* filius, quum primo bello Punico totam Italiam vastaret. *Cornelium* *Asinam* consulem specie pacis vocatum ad colloquium Punicæ fraude interfecit.

Cn. Domitius *Bituitum* *Aruernorum* regem specie colloquij comiter inuitatum vinxit, ligatumque Romam misit.

Fl. Fimbria *Valerium* *Flaccum* in Asia curauit interficiendum corrupto exercitu.

M. L. Drusus *Magullam* *Mauritanæ* principem, quẽ hospitio susceperat. *Baccho* prodidit, pecunia corruptus.

L. Magius & *L. Fannius* legati à *Mithridate* ad *Sertorium* missi, defecerunt ad populum Romanum.

De *Necia* *Pyrrhi* medico, eiusque in dominum prodicione iam diximus.

Perpenna consul *Marianarum* partium, *Quintũ* *Sertorium*, quo cum prius magna amicitia diricauerat, inter epulas nihil sibi timentem interfecit, vt solus Imperio potiretur in Hispania.

Aulus *Posthumius* *Albinus*, missus ad bellandum *Iugurtham*, pecunia ab eodem corruptus, fœdissimam contraxit pacem.

Ptolomæus *Iudæus*, *Abobi* filius, socerum suum *Simonẽ* *Iudæorum* principem, conuiuio exceptum cum duobus filiis interfecit, regnandi cupiditate.

Zopyrus *Perfa* benigne à *Babyloniis* exceptus, urbem eorum *Dario* prodidit.

Tarpeia puella *Capitolium* *Tatio* regi *Sabinorum* tradidit.

Boleslaus tertius rex *Bohemorum*, *Moschonem* regem *Poloniæ* simulatione colloquij exoculauit.

Ceshegus Romanus cum *Catilina* in *Remp.* coniurauit.

Dion *Syracusanus*, interfectus est prodicione cuiusdam *Callitatis*, quo cum summa familiaritate prius vixerat.

Cocalus

Cocalys rex Siciliae Minoem regem Cretae, qui Dædalum persequeretur, ad colloquium praetextu amicitiae inuitatum per proditionem in thermis suffocauit.

Grimoaldus, Pipini filius, Dagobertum, Sigisberti secundi filium, fidei suae post mortem patris eius commissum, interfecit, ut Austrasiae regnum, cui praerat pupillus, sibi vendicaret.

Helena Deiphobum Troianum, qui post mortem Paris nupsit, dormientem Graecis prodidit, foribus eius apertis. Auctore Verg.

Iolas Alexandri pincerna dominum suum veneno suffocauit.

Io. Galeatius dux Insubrium Barnabam socerum suum, quem simulabat se salutare velle, obuiam prodeuntem in itinere per proditionem cepit, coniecitque in carcerem.

Myrtilus Hippodamiam Oenomai filiam curruli certamine dimicantem prodidit pacta mercede corruptus a Pelope. Senecae Deceptor dominae Myrtilus.

De perfidia *Septimuleij* in T. Gracchum iam diximus in capite de Auaris.

Cillicon Milesius prodita Priensibus Mileto patria, inhoneste ditatus est.

Asthenes Olynthum prodidit Philippo Macedoni.

Cleomenes Spartanus Argiuos induciarum fiducia consopitos noctu inuasit, aliosque contrucidauit, alios duxit captiuos.

Phrynicus fuit quispiam Lacedaemoniorum proditor.

Euribatus missus a Cræso cum multa pecuniarum vi, ut contraheret exercitum, ad Cyrum Cræsi hostem defecit.

Sedechias medicus Carolo Caluo regi ac domino suo venenum praeministravit.

Harpagus Astyagem dominum suum prodidit Cyro regi Persarum.

Milo Epirotarum urbem Papyrio Cursori spe mercedis prodidit.

Apollonius Samios quibusdam erat praefectus, Philippo dedit occidendos.

Vlysses Calypso nympham, cuius hospitio septem annos fuerat usus, fide violata deseruit. Propertius lib. 2. Sic a Dulychio iuvene est elusa Calypso, vidi amatorem pandere vela suum.

Pelops filius Tatali periurio decepit Myrtilum in Hippodamiae certamine, ut fabulantur poetae. Catullus: Periuri Pelopis vastabit tertius haeres.

FIDELISSIMI.

M Aluit *Atilius* Regulus ad supplicium redire, quam datam Carthaginensibus fidem violare, ut iam docuimus. Syl lib. 6. Seranus clarum nomen, tua Regule proles. Qui longum semper fama gliscente per aërum, Infidis seruasse fidem memorabere Poënis.

De fide

De fide Penelopes in Vlysses, & Zopyri in Darium suis locis iam diximus.

MEMORIA CLARI.

Cyrus Pyrrhi legatus, Romam a domino missus, omnium senatorum nomina edidit vno die, quorum concessum totidem regum sibi videri tulit Pyrrho.

Mithrydates duarum & viginti gentium, quas habuit sub ditione, linguas percalluit, earumque gentium vitis sine interprete locutus est. Auctores Plinius & Gellius.

Themistocles tanta fuit memoria, ut Simonidi astem memoriae pollicenti, dixerit se malle artem obliuionis, quod etiam meminisset, quae nollet, & obliuisci non posset quae vellet. Auctor Cicero lib. 2. de Finibus.

Julius Caesar eodem tempore quaternas dictabat epistolas. Plinius scribit eum legere, simul dictare, & audire consueisse.

Aiunt & *Themistoclem* Arist. discipulum multae fuisse memoriae.

Habuit *Lucullus* diuinam quandam rerum memoriam, maiorem verborum Hortensius, auctor Cic. lib. 4. Quaest. Acad.

Seneca scribit memoriam in seipso adeo excelluisse, ut non ad vsum modo sufficeret, sed in miraculum usque procederet. Nam duo millia nominum recitata, quo ordine erant dicta, referebat. Ducentos versus ab ultimo incipiens recitabat.

Aelius Adrianus, tanta fuit memoria, ut locos, negotia, milites absentes quoque nominibus recenseret.

Cyrus rex, nomina cunctorum militum in exercitu tenebat.

Hortensius orationem iisdem verbis scriptitabat & pronuntiabat, quibus meditabatur.

Carmides in Graecia quae quis exegisset volumina in bibliothecis, legentis modo repraesentabat. Auctor Plinius.

Esdras sacerdos, vniuersas Hebraeorum doctrinas habuit in memoria.

Tanta fuit *Portio* Larroni memoria, ut quae dicturus erat, ediscendi causa nunquam relegeret. Edidicerat quae scribebat. Dicebat ita, ut in nullo vnquam verbo memoriae deciperet. Iubebat aliquem nominari ducem statim illius gesta ad vnguem reddebat.

Antonius Rauennas aetate Antonij Sabellici, multa rerum millia stans percipiebat animo.

Scipio in exercitu Romanorum tenebat nomina.

OBLIVOSI ET QUI MEMORIA exciderunt.

Messala Coruinus morbi diritate sui nominis oblitus est. Auctore Plinio,

Bamba

Bamba rex Gotthorum haustu veneni ab *Heringio* successore dati memoriam amisit.

Franciscus Barbarus, *Hermolai* amicus Græcas literas (quarum prius erat doctissimus) in extrema senectute oblitus est.

Seneca scribit *Clauisium* Sabinum tam fragili, aut nulla potius exitisse memoria, ut illi modo *Vlyssis*, modo *Achillis*, modo *Priami* nomen excideret, quos tamen nouerat optime.

Thracæ tam obruso sunt ingenio, & adeo infœcunda memoria ut quaternarium numerando nequeant transcendere.

Atticus, *Herodis* Sophistæ filius tanta fuit ingenij hebetudine, ut ne elementorum quidem nomina perdiscere, aut retinere vquam potuerit.

Orbilus Beneuentanus in extrema senectute excidit memoria, Vnde bibaculus: *Orbili* vbinam est literarum obliuio?

Georgius Trapezuntius in extrema senectute oblitus est literarum.

Corio pater, tam nulla fuit memoria, ut olim totam causam in iudicio sit oblitus, teste *Cicerone*.

ALII, QUI VERBA FACTURI, memoria exciderunt.

T*heophrastus* apud Athenesem populum dicturus præ pudore obticuit.

Demosthenes apud *Philippum* regem *Amyntæ* filium.

Herodes Articus coram *M. Antonio*, *Heracitus* Lycius sophista coram *Seuero* principe verba facturi præter spem obmutuerunt.

Bartholomæus Sothinus nomine suæ ciuitatis *Alexandro* Pontifici maximo gratulaturus, in media propè oratione excidit: ut *Franciscus* Barbarus apud *Philippum* *Insubrium* ducem.

Hipparchion veniens in certamen cum *Ruffino* citharcedo, spe omnium elusa conticuit: Hinc adagium, *Mutus Hipparchion*.

FORTVNATI, ET FOELICES.

T*yrannus* Samiorum *Polycrates* tanta usus est fœlicitate, ut nullum vquam mœroris argumentum in tota vita potuerit reperire. Nam quum ad excitandum sibi dolorē anulum ingētis pretij coniecisset in mare; eundem postmodum reperit in pisce oblato sibi à piscatore. Ad extremum verò affixus est cruci, ut iā diximus.

Gyges rex *Lydorum* gemmā habuit tantę virtutis in annulo, ut ea ad se versa videret quoscunque vellet, nemini cōspicius. Vnde beneficio annuli omnia consequabatur ex animi voto.

Xenophilus musicus vixit c. v. annos sine vilo corporis incommodo. Autore *Plinio*.

Antiquitas

Antiquitas non parua adscribit fœlicitati, quod *Diagoras* Rhodius duos Olympionicas filios eodem die victores coronari conspexerit. Autor *Cic.* lib. 1. *Quæst. Tuscul.*

Marius post septem consulatus domi suæ senex mortuus est. Autor *Cic.* lib. 3. *De natura deorum.*

Timotheo Atheniensiu duci fœlix adeo risit fortuna, ut in omni bello facilem ac velut certam referret victoriam. Cui prosperitati inuidentes æmuli Fortunā pinxerunt, quæ in eius dormientis nasam & ricta vrbes immitteret vltro. Quod conspiciat: Si dormies, inquit, vrbes capio, quid putatis me facturā, quum vigilaro?

Quandiu *Lydis* principatus est *Alcimus*, perpetua usus est tranquillitate, habuitque diuitias quantas voluit.

Apollo fœlicem pronuntiauit *Aglanum Psohidium*, qui fatmen in angustissimo *Arcadiæ* angulo consenuerat, prædioli sui fructibus contentus.

Datylus fuit quispiam apud Athenienses, adeo fortunatus, ut illi quotidie nouus honor accresceret.

Herodotus scribit *Aminoclem* virum fuisse *Magnesium* qui in excauanda terra multa pocula aurea & argentea, thesaurosque *Perfarum* inuenerit.

Lucius Sylla apud Romanos fœlicis cognomen sibi adoptauit.

Plinius tribuit magnæ fœlicitati, quod *Lampedo* mulier *Lacedæmonia* regis filia, regis vxor, & regis mater fuerit.

Berenice vocatur fœlix à *Plinio*, quod filia soror & mater fuerit Olympionicarum.

In familia *Curionum* tres continua serie oratores extiterunt.

In *Fabiorum* familia tres continui principes senatus, *M. Fabius Ambustus*, *Fabius Rutilianus*, & *Q. Fabius Gurges*.

Q. Metello contigit, quod optauerat, ut scilicet primarius esset bellator, optimus orator, fortissimus imperator, auspicio suo maximas res gereret, maximo honore vteretur, summa esset sapiētia summus haberetur senator, pecuniam magnam bono modo inueniret, multos liberos relinqueret, & clarissimus esset in ciuitate.

Antonius *Castor* centesimam ætatis annum excedens, nullum adhuc corporis malum experrus erat, atque ne ætate quidem memoria, aut vigore concussis.

Enhippus rex fuit *Argiuorum* miræ fœlicitatis, cuius clypeum qui apud Græcos rem præclare gessissent, per vrbem incedentes, ferebant honestamenti causa.

Contra verò inter infœlicissimos iusta causa numerandus est *Oedipus*, qui patre interfecto matri se commiscuerit, & ex ea liberos susceperit, qui mutuis vulneribus seipos interfecerint.

Fr. Busa

Fr. Busalus civis Romanus duos filios mutuis vulneribus se petentes vidit, totidē ob seditionē securi percussos, aliū qui nouercam interfecerit, filiam verò quæ præsentē marito venenum hauserit.

RELIGIOSI.

L*abinus* uxorem & liberos in via pedibus ire iussit, vt Vestales cum sacris curru suo imponeret.

Alexander Macedo mane ante omnia diis sacra faciebat.

Ludouicus Crassus, Francorum rex, sacerdoti Eucharistiam affectu obuiā proficisci voluit, quamuis grauissimo affectus morbo.

Numa instituit deos fruge colere, & mola salsa supplicare.

Tempore bellorum *sylla* Apollinis imagunculam ferebat in sinu quam imminente discrimine osculabatur, & velut adiutricem inuocabat, autōre Plutarcho.

Pericles suggestum assensurus diis vota faciebat, ne verbum aliquod inconsultē & imprudenter euomeret.

FLVII PRÆCIPVI NOMINIS.

A*cis* fluuius est Siciliæ ex *Ætna* scaturiens, de quo *Ouid.* lib. 4. Fast. Præterit & ripas herbifer Acituas.

Albis fluuius Germaniæ. *Luca.* Fundat ab extremo flauos Aquilone Sueuos *Albis*, & indomitum *Rheni* caput.

Amphrysus fluuius Thessaliæ, apud quem *Apollo* diuinitate priuatus pauit armenta *Admeti* regis. *Lucanus:* Irrigat *Amphrysus* famulantis pascua *Phœbi*.

Anauros fluuius Thessaliæ, ex *Pelio* mōte defluēs, & nullas spirans auras, vt docet ratio nominis. *Lucanus:* Quiq; nec humentes nebulas, nec rore madētē *Æra*, nec vêtos tenues expirat *Anauros*.

Apidanus fluuius Thessaliæ velocissimus. *Lucanus:* & gurgite rapto *Apidanus*.

Anio, seu *Anienus* fluuius Italiæ, nomen sumpsit ab *Anio* rege ibidem submerso: cadit in *Tyberim*. *Syllius* lib. 12. Ad genitorem *Anio* labens, sine murmure *Tybrim*.

Arar fluuius Galliæ *Narbonensis*, defluens in *Rhodanum*, adeo lentus, vt difficile sit iudicare, vtram in partem defluat. *Syl.* lib. 11. Quorum serpit *Arar* per rura pigerrimus vnda. Dicimus etiam *Araris* in recto casu. *Claudian.* Quos *Araris* velox, *Rhodanus* quorū tardior ambit. Nostro tempore vocatur *Sagona*.

Araxes fluuius Armeniæ, ortū habet à quodā mōte, qui *Abon*, seu *Aban* dicitur. *Lucan.* Armeniumque bibit Romanus *Araxem*.

Atax fluuius ortum habet in montibus *Pyrenæis*, & defluit in mare *Tyrrhenum*. *Lucanus* lib. 1. Mitis *Atax* *Latias* gaudet non ferre carinas.

Albesis fluuius Italiæ celeriter fluens, effunditur in *Adriaticum* mare.

mare, *Luc.* lib. 1. Siue *Padi* ripis, *Arhesim* seu propter amœnum.

Amasenus *Volscorum* fluuius. *Ver.* lib. 12. Ecce fugæ medio summis *Amasenus* abundans *Spumabat* ripis.

Aufidius fluuius *Appuliæ*. *Horatius:* Dicar, quæ violens obstrepit *Aufidus*.

Aibula fluuius est, quem nunc *Tyberim* dicimus. *Vergil.* lib. 8. Amisit verum vetus *Aibula* nomen.

Almo fluuius Italiæ, in quo simulachrum *Cybeles* abluebatur. *Luc.* Et lotam paruo reuocant *Almone* *Cybelem*.

Arnus fluuius *Thuscæ* in mare *Tyrrhenum* influens. *Marullus:* Exul *Hetrusci* streperem sonanda *Vallibus* *Arni*.

Achelous fluuius Græciæ, è *Pindo* *Thessaliæ* monte scaturiens, *Ætoliam* ab *Armenia* diuidit.

Bragada fluuius est *Africæ*, apud quem *M. Attilius* serpentem exx. pedum longitudine *ballistis* & tormentis expugnauit: leniter fluit. Vnde *Luca.* lib. 4. - Quæ se *Bragada* lentus agit.

Betis fluuius *Hispaniæ*, dedit nomen regioni *Beticæ*. *Stat.* lib. 2. *Syl.* Graio nobilior *Melete* *Betis*. *Lucan.* lib. 2. - Thetimque fugacem. Qui ferit *Hesperius* post omnia flumina *Betis*.

Borysthenes fluuius est *Thraciæ*, multis fontibus copiosus, & concursu multorum annium adolescens. Ab eo *Thracæ* vocantur *Borysthenidæ*.

Bactros fluuius est in sinibus *Scythiæ Asiaticæ*, à quo *Bactra* regio & vrbs nomen sumpsit. *Luc.* lib. 3. Errantes *Scythiæ* populi, quos gurgite *Bactros* *Includit* gelido.

Cinga fluuius est rapacissimus, & *Pyrenæis* montibus in *Iberum* fluens. *Luca.* Quæ *Cinga* pererrat *Gurgite*.

Caycus fluuius est *Myriæ*, à *Teuanta* *Troadis* parte defluens. *Luca.* lib. 3. - Et gelido tellus perfusa *Cayco*.

Chalybs fluuius *Hispaniæ*, cuius accolæ vocantur *Chalybes*, qui ferrum effodiunt, & ibidem temperant. *Luca.* lib. 4. Non *Chalybem* gentes penitus, &c.

Caystes fluuius *Lyciæ*, cygnis abundat. *Propertius:* Si quæve olorigeri viscenda est ora *Caysti*.

Cephisus fluuius *Bœotiæ* ortū habet in radicibus *Parnasi*, in eius ripa fuit olim templū *Themidis*, ad quod accesserūt *Deucalion* & *Pyrrha* deam consultori super humani generis reparatione. Vnde ab oraculo illo fluuius vocatur fatidicus. *Lucanus* lib. 3. *Bœoti* coiere duces quos impiger ambit *Fatidica* *Cephisus* aqua.

Cynipis *Libyæ* abundat hircis, qui propterea vocantur *Cinyphij*. *Claudian.* de laudibus *Stiliconis:* Quos vagus humectat *Cinyphs*.

Cynus fluuius *Ciciliæ*, *Tarsum* urbem præterfluit. Nomen

sumpsit à candido colore, quem Syri Cydnum vocant. Solinus ait, ortum eius esse ignotum. Strabo verò ait nasci in Tauro. Tibullus li. i. At te Cydne canam, tacitis qui leniter vndis Ceruleus placidis per vada serpis aquis.

Clitumnus fluuius est Vmbriæ, cuius aqua pota candidos boues reddit. Propert. lib. 3. Hic amio Tyburne fluis, Clitumnus ab Vmbro Tramite.

Cremera fluuius Italiæ, apud quem cccvi. Fabij pugnantibus Veientibus interfecti sunt.

Danubius fluuius Scythiæ, ortu habet in quodã Germaniæ monte. Acceptis lx. annibus euoluitur in mare. Alio nomine vocatur Ister. Horatius: Non qui profundum Danubium bibunt.

Daunus fluuius Appuliæ. Horatius. Et qua pauper aquæ Daunus agrestium regnator, populorum.

Eridanus fluuius est nulli annium claritate inferior, autore Plinio. Nascitur in imis radicibus Vesuli môtis, Mox paruis fontibus adolescens, ita demum augetur aliis annibus vt se per septē ostia effundat. Velocissimus est. Alio nomine vocatur Padus. Verg. lib. 3. Georg. Et gemina auratus taurino cornua vultu Eridanus.

Enipeus Thessaliæ fluuius, apud quem Cæsar, & Pompeius congressi sunt bello: lentus est, sed mixtus Apidano fit velocissimus. Lucanus: Nunquamque celer nisi mixtus Enipeus.

Euennus fluuius descendens à Tracia, nomen sumpsit ab Euene homine ibidem submerso. Calydoniam præterfluit. De hoc Ouid. lib. 9. Met. Venerat. Eueni rapidas Ioue natus ad vndas.

Euphrates fluuius Mesopotamiæ ortum habet in paradiso terrestri. Secundum Strabonem in Niphate monte Armeniæ. Celeri cursu Armenios, & Cappadoces determinat. Nomen interim mutatur, pro varietate locorū. Sunt qui opinentur eum suo alueo nunquam egredi, & instar Nili Mesopotamiã irrigare. Vnde sumpsit nomē à fertilitate, quæ accolarum lingua vocatur Euphrata.

Eurotas fluuius Laconiæ Spartam alluens. Ouid. lib. 2. Met. *Gallus* fluuius Lyconiæ aqua sua potos in furorem vertit. Ouid. lib. 4. Fast. Inter ait viridem Cybelem, altaq; Celenas Amnis it in sana nomine Gallus aqua.

Galesus fluuius Calabriæ quinq; millibus passuum distans à Tarento. Stat. lib. 2. Syl. Blanda Therapnæi placeant vineta Galefi.

Ganges fluuius est Indiæ, cuius origo dubia est. Tendit in Orientem, augetur xix. fluuiis nauigalibus, demum septē ostiis erumpit in mare. Tantæ magnitudinis est, vt vbi minus occupat latitudinis, octo millia passuū contineat, vbi plurimū, centum alitudinis nusquam minus viginti passibus reperitur. Hunc Cyrus rex

Perfarum in cccclx. alueos diuisit ob amissum ibidem equum præcipua bonitate, Luc. lib. 8. Qua rapidus Ganges, & qua Misus Idaspes.

Garumna fluuius à Pyrenæis montibus defluens, Celtas ab Aquitanis dirimit Ausonius: A equoream reliqui te propter amice Garumnam.

Chalybs fluuius ex radicibus Tauri monti scaturiens, Syros, & Paphlagonas interluit & in Euxinum mare euoluitur.

Hebrus fluuius Thraciæ, ortu habet ab Oeagro flumine, à quo vocatur Oeagrius. Vergil. lib. 4. Georg. Gurgite quum medio portans Oeagrius Hebrus.

Hypanis fluuius Scythiæ ex magna palude profluens. Propertius. Quantum Hypanis Veneto dissidet Eridano. Hic fluuius fert folliculos quosdam acinis maiores, quibus quadrupedes volucres erumpunt quæ in post meridianum tempus vsque viuunt, & volant: mox declinante sole marcescunt, & languent: occidente verò emoriuntur, vita non vltra vnum diem peracta.

Iberus fluuius vltioris Hispaniæ, nomen imposuit regioni. Cantabros alluit, & Balearicum ingreditur mare.

Idaspes fluuius Idorum celebratissimus, aurum, & gemmas habere dicitur. Statius lib. 8. Theb. Ceu modo gemmiferum thyrsopopulatus Idaspem. Parthiam alluit: multas facit insulas: Nomen sumpsit ab Idaspe, antiquissimo Idorum rege.

Indus, maximus est fluuius in iugo Caucasi môtis, quod vocatur Paropanysus, aduersus solis ortu effusus. Sandus ab incolis appellatur, autore Pli. Vnde viginti recipit amnes, sed clarissimos: Idaspē quatuor alios afferentē, & Cantabrē tres. Per se verò nauigabiles Acesinum, & Hypasin. Nusquã latior est quinquaginta stadiis aut altior xxv. passibus. In occasum versus Oceano infunditur.

Iordanis fluuius in Iudæa est, eximie suauitatis. Oritur ad radices Libani ex duobus fontibus Ior, & Dan, nomine, qui simul iuncti & fluuium & fluij nomen perficiunt.

Isara fluuius Rhodano se commiscet. *Imera* fluuius Siciliæ in duos alueos diuiditur, quorū alter aquas voluit suaves, & optimi saporis, tenditque in mare Thyrrenum. Alter amarus decurrit in Libycum mare.

Inachus fluuius Argiuorum nomen sumpsit ab Inacho rege. De hoc Lucan. lib. 6. Nec fortior vndis Labitur auctæ pater Iffidis,

Ister, vt iam diximus, alio nomine vocatur Danubius. Propterea à poetis vocatur Binominis à duobus nominibus. Ouid. lib. de Pontico: Stat vetus vrbs ripæ vicina binominis Istri.

Ladon fluuius est Arcadiæ, Apollini sacer, de quo Claudianus

Fluuij præcipui nominis.

Plurima Parrhasius tunc inter corpora Lada hæsit.

Liger seu *Ligeris*, fluuius est, Aquitanos à Celtis dirimens, vt alij qui volunt. Sunt enim qui Galliam Celticam ad Garumnam vsq; protendant. Hic fluuius nauigabilis est, multúmque absumit terræ solito non contentus alueo. Maior est eius latitudo quàm Sequanæ, sed minor multo profunditas.

Lincestus fluuius aquas habet et tantæ virtutis, vt inebrient instar vini.

Linterius, & *Lyris*, fluuij sunt Campaniæ. Verg. Et ambrosæ Lyræ per regna Maricæ. Labitur Lyræ ex Apenninis montibus: Fregellas alluit, demum labitur in lucum sacrum, quem Minturnenses religiosissimè colunt.

Lycornas fluuius est Aetoliæ. Seneca, Nec præcipitem volueret amnem Flauus rapido fonte Lycornas.

Marsya fluuius, nomè sumpsit ab illo tibicine, qui in Apollinem certare ausus est. Commiscet se Mæandro, quo cum Icareo infunditur mari.

Matrona fluuius, Celtas à Belgis dirimit: leniter satis effluit. Sequanam ingreditur prope Luteciam, & vnà Occidentalem intrat Oceanum. Octauo à Parrhisii miliarium Septentrionè versus contingit & alluit celebre multique nominis cænobium, Gorneium nomine. Vulgares aiunt hunc fluuium eo esse fato seu periculo, vt quotidie prædam aliquam sibi corripiat: quod accidit ex vorticosis foueis & voraginibus, quibus vbi que scætet.

Mæander fluuius est Phrygiæ, seu Mæoniæ, adeò flexuosus & reciprocus, vt in fontem reuerti videatur. Lydiam disternit à Caria. De hoc Ouid. lib. 9. Non secus ac liquidis Phrygius Mæander in vndis.

Melas Bœoticiæ fluuius, Mineræ sacer, abundat oliuetis. Potus greges si albi fuerint, nigros reddit, in hoc contrarius & dissimilis Cephiso.

Meles fluuius est Asiaticus, Smyrnam alluens.

Metaurus fluuius Vmbriæ, descendens in Adriaticum sinum.

Mintius Venetiarum fluuius ex Benaco scaturiens, delabitur Mantuam. Polit. O sacris Minci celebrate Musis.

Mosella fluuius Galliæ Belgicæ.

Nar Sabinorum, seu Vmbrorum fluuius, aquas habet velut sulphureas.

Nilus Ægypti fluuius plurimum trahit limi, quo arua fecundat: Incerta est eius origo: Vnde Claudianus: -Et arcanos Nili deprendite fontes. Ecclesiastici dicunt eum à paradiso terrestri scaturire. Variis in locis mutat nomina. Septem ostiis infunditur

Oceano

Oceano. Ouid. lib. 1. Metam. Sic vbi deseruit madidos septem fluus agros Nilus. Arundines profert, quarum membranulæ similes sunt papyro. Vnde Ouid. lib. 15. Perque papyriferi septemflua flumina Nili. Crocodilos habet, & Hippotamos: Alueum egreditur, & totam Ægyptum stagnantibus vndis alluit.

Nyphates Mædorum, seu Armeniorum fluuius, cadit ab eiusdem nominis monte. Sidonius: Aut vt Triferi pharetrata per arua Nyphatis.

Numicius fluuius est Italiæ, in quo Æneam submersum ferunt nonnulli.

Oaxes fluuius Cretæ, de quo Vergil. Pars Scythiam & rapidum Cretæ veniemus Oaxem.

Orontes fluuius Syriæ de quo Ouid. lib. 2. Meta. Arsit & Euphrates, Babylonius arsit Orontes.

Pactolus Lydiæ auras voluens arenas.

Padus Italiæ, qui alio nomine vocatur Erydanus, Poëtæ fabulantur in hunc cecidisse Phaëtonem excussum polo, vnde & Phaëthonteus dicitur. Martia. lib. 10. Et Phaëtonem qui petis arua Padi.

Peneus flu. Thessaliæ, Macedoniam dirimit à Magnesiâ. In eius ripa poëtæ fabulantur Daphnem in laurum fuisse conuersam, quæ propterea vocabatur Peneia.

Permessus fluuius Bœoticiæ, sacer Musis, à cuius nomine vocantur Permessides.

Phasis celebratissimus est Colchorum fluuius. Lucan. Colchorum qui rura facit ditissima Phasis.

Rhenus Belgas diuidit à Germanis. Mirabile est, quod de huius natura scriptum legitur. Aiunt enim fluuium hunc Celtarum infantes intra suum sinum coniectos, si polluta matris pudicitia essent suscepti, tanquam impuri lecti vindicè rapidis vorticibus suffocare cõsueffe. Quos autè sensisset legitimo & impoluto natos matrimonio, in portum placidis aquis extulisse. Hoc legitur in quadam Politiani epistola ad Iacobum Cardinalem Papiensem.

Rhodanus fluuius velocissimus, ortum capit in Alpibus itardum Ararim proximè Lugdunum secum arripit: auctus demum Isara & Druentia, duobus ostiis in Tyrrhenum mare diffunditur.

Rubicon flu. Italiæ, de quo Luca. Fonte eadit modico, paruisque impellitur vndis Punicetus Rubicon.

Sarnus, & *Sebetus*, fluuij sunt Campaniæ.

Sequana fluuius Galliæ, Celtas dirimit à Belgis, Parrhisiorum Luteciam alluit, multisque afficit commoditatibus. Eo enim comportantur ligna, vina, & cætera quæ vbi conducunt.

Sicoris fluuius Hispaniæ iuxta Ilerdam, Lucanus libro. 4. in Pla

cidis prelabitur vndis Hesperios inter Sicoris nō vltimus amnes.
Simois fluuius Troadis, apud quem Venus ex concubitu Anchisæ genuit Æneam. Vergilius: Tu ne ille Æneas, quem Dardanio Anchisæ Alma Venus Phrygij genuit Simoentis ad vndam?

Strymon fluuius Thraciæ, à cuius nomine Thracæ vocantur Strymonij.

Sperchius flu. Theſſaliæ, de quo Ouid. lib. i. Meta. Populifer Sperchius, & irrequietus Eäipheus.

Tagus fluuius Hispaniæ aurifer.

Panaïs flu. Scythiæ ex Riphæis montibus defluens.

Therudon flu. est eiufdem regionis, ad cuius ripas Amazones feruntur habitasse. Ouid. lib. 4. de Ponto: Et tu foemineæ Thermo- don cognite turbæ.

Tybris, quum prius Albula dicæretur, nomen sumpſit à Tyberino rege ibidem submerso.

Ticinus fluuius Italiæ.

Tygris fluuius Armoniæ maioris.

Timauus Venetorum, de quo Lucanus lib. 7. Atque Antenorei diſpergitur vnda Timai.

Trebia fluuius Italiæ, ex Apœnnino in Rhodanum influens, nobilitatus ſecūda Annibalis victoria & clade L. Sempronij cōſulæ.

Ufens fluuius Italiæ, ex Alpibus decidit in Padum.

Xanthus fluuius Troadis. Vergil. Non Simois tibi, nec Xanthus, nec Dorica castra Defuerint. Hæc sunt nomina fluuiorum præcipui nominis. Inſinitam aliorum turbam omiſimus de industria.

FLVVI AVRIFERI ET GEMMIFERI.

T*agus* Hispaniæ. Iuuenalis: Quod Tagus & rutila Pactolus voluit arena.

Hermus Lydiæ. Stroza filius: Quò ve Metalliferis egerit Hermus aquis,

Idaspes Indiæ. Claudianus: Auriferum veniam poturus Idaspem. Statius libro 8. Ceu modo gemmiferum Thyſo popularus Idaspem.

Pactolus Asiæ. Lucanus lib. 3. Paſſaq; ab auriferis tellus exire metallis Pactolon. Verg. lib. 10. Pactolusque irrigat auro.

Arimaspus Scythiæ fluuius, aureas quondam habuit arenas. De fluuiis quibusdam auriferis Claudianus: Non Tarreſſiacis illum fatiaret arenis Tempeſtas precioſa Tagi, nō ſtagna rubentis Aurea Pactoli, totumq; exhauserit Hermum, Ardebat maiore ſui.

FLVVI INFERNALES.

S*tyx, Lethæ, Cocytus, Phlegeton, Acheron.* De his Syllius lib. 13. Latè exundantibus vrit ripas læuus aquis Phlegeton, & turbine anhelo

anhelo Flammarū reſonans ſaxoſa incēdia torquet. Parte alia torrens Cocytus ſanguinis attri Vorticibus furit, & ſpumanti gurgite fertur. At magnis ſemper diuis, regiç; deorū Iurari dignata palus; pteis horrida riuo, Fumiferū voluit Styx inter ſulphura limū Triftior his Acherō ſanie, craſſoq; veneno Æſtuat, & gelidā eructans cum murmure arenam: Descendit nigra lentus per ſtagna palude.

AQVAVM MIRABILIS NATVRA.

Aqua *ſinuſſane* in Campaniæ regione ſterilitatem foeminarum & virorum infaniam abolere produntur.

In *Senaria* inſula calculoſis mederi.

Iuxta Romam *Albula* aquæ vulneribus medentur. Plinius.

Lacus *Amphion* vitiligines tollit.

Cydnus Ciliciæ amnis podagricis medetur.

Iencoge fontes inter Pureolos & Neapolim oculis & vulneribus medentur.

Reatinus paludibus vngulæ iumentorum indurantur.

cerome fons eſt, ex quo bibentes oues nigre fiunt: ex Mele verò alio fonte albæ. Si ex vtroque biberiat, fiunt variæ. Teſtis Eudicus apud Plinium.

crathis fluuius candorem facit bobus, ac pecoribus: *sybara* nigritiam. Sybarim quoq; ſi bibant homines, nigriores fiunt, & criſpo capillo: ſi ex Crathide, fiunt candidi & porrecta coma.

In *Lufis* Arcadiæ fonte mures viuunt, & conuerſantur.

Eurithris Aleos amnis pilos gignit in corporibus.

Qui ex *clitorio* Arcadiæ fonte bibunt, vini tædio afficiuntur.

Maſiæ fons in Phrygia ad Celenarum oppidum ſaxa egerit: *cylice* fonte potantes, amorem deponunt.

Gramone fons eſt calidus, qui in vinum additus triduo calorem potionis cuſtodit in vaſis.

Moguntiaci fontes ſunt calidi in Germania, quorum hauſtus triduo feruet.

In *ſilia* Indorum ſtagno nihil innatat, ſed omnia merguntur.

Auernus lacus ſuperuolantes aues enecat, & arboribus folia decutit.

In Africæ lacu *Apustidamo* omnia fluitant, & nihil immergitur: vt in *Phintia* Siciliæ fonte.

olachus fluuius eſt in Bithynia, cuius gurgite periuui notantur pati velut flammam vrentem.

In Cantabria *Tamarici* fontes habentur in augurio.

Lycus fluuius in Leontinis tertio die necat, ſi quiſquam biberit: *coaspes*, & *Euleij* fluuiorum ſuaues adeo ſunt aquæ, vt reges Parthorum ex his bibant.

Cobura fons est Mesopotamiæ, cuius aqua iucundè olet.

Apud Bactros amnis *Ochus* & *Taxartes* deferunt salis ramenta. Præcedentia hæc sumpta sunt ex Plinio.

Clytumnus fluuius est Meuanix, cuius aqua pota, candidos boues reddit. Propert li. 2. Qua formosa suo Clytumnus flumina luco Inregit, & niueos abluir vnda boues.

In *carysto* Eubiæ aquæ feruntur esse calidæ, quæ vocantur *Alopiæ*. Tibullus lib. 4. Crætæis ardens aut vnda *Carystia* campis.

Anigri aqua in Poloponneso admodum fœter.

Afrod. sius fluuius steriles reddit mulieres.

Axus fluuius est Macedonum, cuius aquam si biberint greges armentorum nigros pariunt fœtus.

Belus Phœnicix flu. arenas habet et accommodas vitro.

Croconus, seu *crocaculus* flu. est Brutiorum, in quem si quid coniciatur, Lapideus durefcit cortice.

In *Maandro* fluuio nascitur nescio quis lapis, qui pectori alligatus infaniam parit.

Melas flu. Bœotix potos greges si albi sint, nigros facit. *Cephisus* verò, ex nigris albos reddit. *Gastimius* flu. Thracix, equos aqua sua potos efferat.

Virgulta in *Silarum* fluuium Samnirum demissa, lapidescunt. Syllius lib. 8. Nunc Silaris quos nutrit aquis, quo gurgite tradunt Duritiem lapidum merfis inolescere ramis.

Pontus flu. Thracix ardentes habet lapides, qui contrariam carbonibus retinent naturam. Vento enim extinguuntur, in aqua verò flagrant, oderemque instar bituminis tetrum adco reddunt, vt nulla reptilia propè consistant.

Salmacis fons est in Caria cuius aqua qui potauerit, mollis fieri dicitur. De mirabili aquarum virtute Ouid. lib. 15. scribit: Medio tua corniger Ammon Vnda die gelida est, ortuque calefcit, &c.

Pontanus in libro Meteororum: Videas lapidescere Sarni Caruleo sub fonte alnum filicisque maniplos, Et paleæ intortos lento cum vimine culmos. Idem de fonte Ammonis sic ait: Ammonem fama est medus sub noctibus altum Feruere, & in mediis rursus feruere diebus.

Nihil in *Asphaltite* Iudeæ lacu, qui bitumẽ gignit, mergi potest.

AUCTARIUM.

Fluuij reciproci sunt *Maander* & *Eurippus*, De *Maandro* Propertius lib. 2. atque etiam vt Phrygio fallax *Maandria* campo Errat, & ipsa suas decipit vnda vias. De *Eurippo* Seneca: *Eurippus* vndas flectit instabilis vagas, Septemque cursus flectit, ac totidem refert, Dum lassæ Titan mergat Oceano iuga.

Fluuij

Fluuij subeuntes terras, & rursus emergentes sunt, *Zycus* in Asia *Eresimus* in Argolica, *Tygris* in Mesopotamia.

Fluuij paradisi terrestres sunt quatuor: *Ganges*, *Nilus*, *Tygris*, *Euphrates*.

Ostia *Nili* sunt *Canopicum*, *Bolbiticum*, *Sebenniticum*, *Pelusiacum*, *Mendescicum*, *Taniticum*, *Pharmiticum*.

Ostia *Danubi* sunt, *Peuse* insula, *Naracustoma*, *Calostoma*, *Pseudoostomon*, *Boreostoma*, *Stenostoma*. Auctor *Ammianus Marcellinus*.

FONTIUM QUORUNDAM NOMINA.

Hippocrene fons est Bœotix, quem poëta fabulatur equi vngula natum Ouid. lib. 5. Met. Fama noui fontis nostras peruenit ad aures, Dura Medusæi quem Prepetis vngula rupit.

Cymothoe fons est Achaix. auctore Plinio.

Nigris fons est apud Hesperios Ætiopas. auctore Plinio.

Cobura fons est Mesopotamiæ, cuius aqua iucundè olet, vt iam diximus.

Acidalus fons est in Orcomeno oppido Bœotix, Veneri sacer, qui propterea vocatur *Acidalia*.

Aganippe fons est itidem Bœotix, sacer Musis, quæ inde vocantur *aganippides*. Oui. lib. 5. Metam. Fonte Medusæo & *Hyanthæa* *aganippe*.

Albunea fons iuxta Tibur. Verg. Lucosq; sub alta Consulit Albunea nemorum quæ maxima sacro Fonte sonat.

Callirhoe fons Athenis propinquus. Stat. li. 12. Et quos *Callirhoe* nouies errantibus vndis Implicat.

Castalius fons est in radicib. *parnasi* sacer Musis, qui alio nomine *Caballinus* dicitur, à *Caballo*, id est equo, cuius vngula excussus est.

Clitorius fons est *Arcadiæ*, qui potus vini tædium afferre dicitur.

Crunos fons est in *Attica*, vt etiam *Larine*.

Magia fons *Siciliæ* in agro *Syracusano*.

Margea nomen est fontis apud *Plinium*.

Salmacis fons est in *Caria*.

Sebetos fons prope *Neapolim*. *Stadius* li. 1. *Syl.* Et pulchra tumeat *Sebetos* alumna.

Telpissa nomen est fontis frigidissimi, cuius aqua *Tyresiam* extinxisse dicitur.

Lymira, *Scelethirbe*, & *Stomocace* nomina sunt fontium apud *Plinium*.

Cissusa fons est, in quo obstetrices *Bacchum* infantem lauerunt. auctor *Plutarchus* in *Lysandro*.

Eodem teste *Palma* & *Oliua* duo sunt fontes prope Delon.
Dircenna & *Nemeta* nomina sunt fontium apud Martialem lib.
i. scribentem: Auidam rigens Dircenna placabit sitim: Et Nemeta,
quæ vincit niues.

Dirce fons est Thebanus, in quem Dirce Lyci vxor conuersa est.
Lucanus lib. 3. Fatidica Cephisus aqua, Cadmeaque Dirce.

Arcthusa fons est aquæ dulcis prope Syracusas, vt *Cyane*.

Zame fons est in Africa, ex quo canoras effici voces prodidit.
Varro.

Chrysoorhois fons fuit apud Træzenios.

Berberius & *Gargaphius* nomina sunt fontium apud Herodotum.

LACVS, PALVDES, ET STAGNA.

A *Vernus* lacus est Capaniæ, Diti sacer. *Banacus* lacus est Italia,
Abæis Thessaliæ: *cōcanicus* Siciliæ *Cyminus* Ethruriæ: *Eupilius*
& *Fucinus* Italiæ: Mart. *Fucinus* & pigri faceantur stagna Neronis
Oygæus Lydiæ: *Lemannus* lacus prope Gebennas. Lucan. lib. i. Defe-
ruere cauo tentoria fixa Lemanno. *Mareotis* Ægypti: *sennaus* Asiæ,
qui circumnascente absynthio inficitur. Autor Plin. *spantha* Atro-
patia, salicis ferax. *stymphalus* Arcadiæ: *Thesbitis* lacus per quem
transit Tygris fluuius: *Thrasimenus* lacus agri Perusini. Syllius:
Thrasimenus in altos Ascendat cirus colles. *Zoroanda* lacus est,
quem efficit Tygris fluuius. *Eptabolus* nomē est lacus apud Vitru-
uium. *Genesareth* apud Cor. Tacitum. *Acronius* lacus est alpinus
Æticus Apolloniæ. *Albanus*, Albani montis, *Asconius*, Bithyniæ.
Amsanctus Lucaniæ: *Caulas* Iudææ: *Licomedes* Æthiopiæ: *Lycrinus*
Capaniæ: *Pergusa* Siciliæ: *Tesprotie* Ambraciæ: *Velinus* agri Vesula-
ni. *Archerusia* palus est Capaniæ: *candebæa* Syriæ: *Mæotis* Scythiæ:
serbonis palus prope montem Casium. *Dastylitis* & *Loncanidis* nomi-
na sunt paludum apud Plutarchum: *Zerna* palus Craciæ inter Ar-
gos & Mycenæ: *salapia* palus Appuliæ: *sipus* palus ad Sipuntem
Diomedis ædificium. *Myris*, palus fuit Ægypti.

MONTES PRÆCIPVI NOMINIS.

A *Bila*, mons est Mauritanæ, oppositus Calpe Hispaniæ: *Acanti-
us*, Magnesiæ: *Acaton*, Ætoliæ: *Actium*, Epyri, vbi Anto-
nius & Cleopatra superati sunt ab Augusto: *acontius*, Magnesiæ:
Acrocerauni, montes sunt inter Armeniam & Hiberiam. Horatius:
Infames scopulos Acroceraunia. *Acrocorinthus*, Peloponnesi: *aga*,
maioris Armeniæ: *Agolonius*, Arcadiæ: *agragas*, Siciliæ, *Albur-
nus*, Lusitaniæ: *ancoranus*, Mauritanæ: *Apœninus*, dicitur, totus
Alpium globus: *Aracynthus* mons Ætoliæ, Mineræ sacer. Verg.
Amphion Dirceus in Actæo Aracyntho. *Argeus* Cappadociæ. *Ar-
pendus*, Pamphiliæ: *Artemisus*, Arcadiæ: *Ascræus*, Bœotia: *Atlas*,
Maui

Mauritanæ: *Arhos*, Macedoniæ: *aruisium*, Campaniæ: *Andriceis*,
Ciliciæ: *Ætna*, Siciliæ: *Aulon*, Calabria.

Balbus, Africa: *Bebius*, Campaniæ: *Berecynthus*, Phrygiæ: *Brile-
sus*, Atticæ.

Caphareus, Euboia: *Calpe*, Hispaniæ: *Capitolinus*, vrbis Romæ:
Carina, Crætæ: *Carmelus*, Phœniciæ: *Casinus*, Campaniæ: *Casyrus*,
Persidis: *Casius*, Syriæ: *Caucasus*, Scythiæ: *Caulon*, Calabria: *Chi-
mæra*, Liciæ: *Cillene*, Arcadiæ: *Cynthus*, Deli: *Cyrra*, Phocidis,
Citheron, Bœotia: *Citorius*, Paphlagoniæ, *Clarius*, Colophaniæ:
Cophantus, Bactrianorum: *Corax*, Ætoliæ: *Corycus*, Cyliciæ: *Ca-
phareus*, Euboia.

Dardanus, Appuliæ: *Dindymus*, Phrygiæ: *Dodona*, Chaoniæ: *Dyr-
rhachium*, Epyri.

Ebron, Palæstina: *Efmiar*, Iudææ: *Eleome*, Macedoniæ: *Eryman-
thus*, Arcadiæ, *Eryx*, Siciliæ.

Falernus, Campaniæ: *Ferraria*, Hispaniæ: *Gagus*, minoris Asiæ:
Gargarus, Phrygiæ: *Garganus*, Appuliæ: *Gaurus*, Campaniæ: *Ge-
benna*, Aruernorum.

Hemus, Thessaliæ: *Hymettus*, Atticæ: *Helicon*, Bœotia.

Ida, Phrygiæ: *Idalius*, Cypri: *Inarime*, Prochyta insula: *Ismarus*,
Thraciæ.

Lacinium Italiæ: *Lathmus*, Cariæ: *Libanus*, Phœniciæ, *Licabe-
fos*, Atticæ: *Libethrus*, Ætoliæ, *Musis* sacer: *Lycæus*, Arcadiæ: *Li-
libeus*, Siciliæ.

Malea, Laconia: *Marathon*, Atticæ: *Mænalus*, Arcadiæ: *Mise-
nus*, Campaniæ.

Neptunus Siciliæ: *Niphates*, Armeniæ: *Nysa*, Indiæ.

Oeta, Thessaliæ: *Olympus*, Macedoniæ: *Ossa*, & *Othrys* Thes-
saliæ.

Pachynus, Siciliæ: *Palatinus*, vrbis Romæ: *Pangæus*, Thraciæ: *Par-
nassus*, Phocidis: *Parthenius*, Arcadiæ: *Peliōn*, Thessaliæ: *Pelorus*:
Siciliæ: *Pindus*, Thessaliæ: *Pirenæus*, mons Hispaniam diuimens à
Gallia: *Pholoe*, Thessaliæ.

Quirinus, vrbis Romæ.

Reticus, Germaniæ: *Riphæi*, Scythiæ: *Rhodope*, Thraciæ.

Scillaceum, Italiæ: *Sigæum*, Asiæ: *Sipylus*, mons inter Lydiam
& Phrygiam: *Sithon*, Thraciæ: *Silanius*, Hyperniæ: *Somorus*,
Syriæ.

Tabor, Galileæ: *Taburnus*, mōs in Samnio: *Taygetus*, Laconia:
Tarpeius, vrbis Romæ: *Taurus*, Scythiæ: *Terricus*, Sabinorū: *Timo-
lus*, Ciliciæ: *Tempe*, Thessaliæ.

Vesuntis, Campaniæ.

MONTES FLAMMIFERI.

Aetna Siciliae. Stat. lib. 5. Theb. Vbi ignifera fessus suspirat ab
Aetna Mulciber. Luc. li. 1. Et ardenti feruilia bella sub Aetna.
Lypara, quæ est vna ex Æoliis insulis Sylius lib. 14. Nam Ly-
paræ vastis subter depasta caminis Sulphureum vomit exeso de
vertice fumum: Ast Aetna eructat tremefactis cauribus ignes.

Senocauma, mons est æternis ardens ignibus. Autore Plinio.

Chimæra, mons Lycius. Pontanus: Oraq; flammiuoma rutilent
afflata Chimæra. Hora. Me nec Chimærae spiritus igneæ Diuillet
vnquam.

Vesbius, seu Veseus. Valer. Flac. lib. 3. Arg. Vt magis Inarime, ma-
gis vt mugitor anhelat Vesbius.

HISTORIOGRAPHI PIAERIQVE
Græci & Latini.

Ablabius Gotthus, scripsit de bello Gotthorum.

Aeliodoros, præsul Tricensis, quæ ciuitas est Thessaliæ,
scripsit Æthiopicam historiam lib. 11.

Anastasius Lateranensis, scripsit historiam ecclesiasticam vsq;
ad sua tempora.

Andronicus, scripsit res Alexandri.

Antipater Iolai filius, & Philippi Macedonis miles, scripsit hi-
storiam Perdicæ, & res Illyricas.

Appianus Alexandrinus 22 lib. historiam Romanam com-
posuit, & gesta Imperatorum.

Appollonius Aphrodisæus, scripsit res Carias, de Trallibus, de
Orpheo, eiusque ministeriis.

Arrianus scripsit historiam Alexandri magni 8 lib. Emi-
cuit Romæ sub M. Antonio, & Adiano principibus: à quibus ob
litteras consularem meruit dignitatem.

Aselius Sempronius, scripsit bellum Numantinum.

Bairon historicus, scripsit breuiarum rerum ab Alexandro gestarum:

Aufidius Bassus, ætate Quintiliani scripsit bellum Germanicum,

Bemarchus Cæsariensis, scripsit res gestas Constantini princi-
pis, libris decem.

Cadmus Milesius scripsit historiam de Mileto, ac totius Ionie
regione, libris 1111.

Calinius Syrius, de gestis Alexandri: vt etiam Calisthenes Olyn-
thius.

Calistus, scripsit herico versu historiam Iuliani principis.

Charon Lampfacenus, ætate Darij primi, scripsit Æthiopica li-
bris duobus. Cretensia item, & Græcanica.

Charon Carthaginiensis, scripsit tyrannos quotquot in Asia atq;
in Europa

in Europa fuere. Item vitas clarorum virorum libris 1111. Illustrium
fœminarum libris totidem.

Charon Naucratica, sacerdotes Ægypti, & reges qui fuere ab ini-
tio in qualibet gente.

Caption Lycius, composuit historiam Isauricam lib. viii.

Chærilus Samius, scripsit Atheniensium victoriam contra Xer-
xem: & pro singulis versibus singulos stateros aureos recepit.

Clearchus Solensis scripsit de Varia historia.

Clitarchus comes fuit Alexandri, qui eius gesta conscripsit.

Iulius Cordus, scripsit vitas Imperatorum.

Crito Pieriota (ciuitas est enim Macedoniæ Pieria) scripsit res
Persicas, Siculas, & Macedonicas.

Q. Curtius scripsit de gestis Alexandri magni: sed opus eius man-
cum est, & imperfectum.

Damascius Sigæus, scripsit de rebus in Græcia gestis. Præterea
de parentibus eorum, qui ad Troiam profecti sunt. Itæ de poetis
& Sophistis.

Dares Phrygius, Græcè scripsit bellum Troianum, cui ipse interfuit.

Dexter Barcinonensis, scripsit omnimodam historiam.

Dion Cassius, scripsit Romanam historiam libris 100. Præter-
ea gesta Traiani principis, & vitam Arriani philosophi. Historiam
eius integram non habemus.

Dion Prusæus, scripsit de virtutibus Alexandri magni libros decem.

Diogenes Laërtius, scripsit de vita & moribus philosophorum.

Diodorus Siculus, scripsit historiam quam bibliothecam inscri-
psit. Continet autem res Romanas & varias, libris 40. Floruit Au-
gusti seculo.

Dionysius Milesius, scripsit res Persicas, & quæ post Darium se-
cuta sunt.

Dionysius Halicarnassæus Augusti tempore Romanam scripsit
historiam.

Egesippus scripsit historiam ecclesiasticam lib. quinque.

Ephippius Cumæus, auditor Isocratis, scripsit historiam ab exci-
dio Troiæ, vsque ad sua tempora libris 30.

Ephorus Cumæus, scripsit Galeni principis historiam libris 27.
Præterea Corinthiaca, & quædam alia.

Herodotus scripsit historiam libris nouem, ex numero, & nomi-
nibus Musarum, incipiens à Cyro Persarum rege.

Herodianus Alexandrinus, scripsit imperatorum historiam, quæ
ad nos integra non peruenit.

Hesydus Milesius, composuit historiam libris sex, in quibus com-
plectitur Romanorum imperatorum, tyrannorum, & diuersarum
gentium

gentium res gestas, vsque ad sua tempora.

Euemerus Messanus historiam finxit ex titulis & inscriptionibus sacris.

Eutropius Afer, discipulus Augustini, scripsit Epitomē Romanæ historiæ ab vrbe condita vsque ad valentem principem, & Iouinianum.

Eostathius Epiphanius scripsit temporum Epitomen ab Ænea vsque ad Anastasium principem.

Eusebius, scripsit historiæ libros decem, de Præparatione Evangelica, & Epitomen temporum.

Florus scripsit historiam Romanam succincta breuitate. Item Epitomen in libros Liuij.

Fortunatus præsul Pictauiensis, gesta sanctorū partim pedestri, partim soluta conscripsit oratione.

Gennadius Massiliensis, scripsit de Viris illustribus Theodosij tempore.

Ibicus Rheginus historicus, vixit apud Polycratem Samiorum tyrannum.

Hieronymus Rhodius scripsit res gestas à Demetrio Poliorcete.

Ioannes Scilax, scripsit de Imperatoribus Cōstantinopolitanis.

Iosephus Iudæus conscripsit Græcè antiquitatis Iudæorū historiam libris viginti, ab exordio mundi vsque ad XIII. annum Domitiani. Bellum verò Iudæicum cum Romanis gestum libris 7.

Irenæus præsul Lugdunensis historiam scripsit ecclesiasticam.

Isidorus præsul Hispalensis, scripsit de Viris illustribus, Historiā præterea ab Adamo vsque ad sua tempora, & res Lōgobardorum & breuem quandam Cosmographiam.

C. Iulius senator res Romanas Græcè scripsit.

Iustus Tiberiensis texuit historiam rerum Iudaicarum.

Iustinus fecit epitomē in Trogum tanta styli sceleritate, vt alienum propè inuentum sibi vendicavit.

Aelius Lampridius scripsit de Gestis Imperatorum ad Cōstantinum magnum.

Leo Bizantus, scripsit res Bizantij à Philippo gestas.

Leo Alabādæus, scripsit historiam de Caribus libris 4. De Liciis duobus. Artem Theoricam bellum Phocensium, & Bœotiorum.

Liuius Patauius, scripsit historiam Romanam.

Ammianus Marcellinus vitam quorundam Imperatorum.

Marius historicus, scripsit principum Romanorum vitas.

Gargilius Martialis vitas Imperatorum tēpore Alexandri principis, cuius vitam diligentius persecutus est.

Marsyas Pellæus, scripsit res Macedonicas lib. 10. à primo rege vsque

vsque ad Alexandrum Item & de rebus Articis libros II.

Melissandrus Milesius scripsit bellum Lapitharum, & Centauro-

Menecmus Sicyonius, scripsit historiam Alexātri magni. (rum.

Nicolaus Damascenus, scripsit historiam vniuersalem libris 70. & vitā Augusti separatim: apud quem in tanta fuit dignatione, vt Imperator ipse Placentas ab amicis acceptas vocaret Nicolaos.

Nymphis Heracleotes, scripsit historiam Alexandri, & eius successorum, libris XXIIII de Heraclea XIII vsque ad euerfionem tyrannorum.

Onesicritus Alexandri incunabula & originem scripsit.

C. Oppius commentarios Iulij Cæsaris continuauit, scripsitque bellum Hispaniense.

Palaphatus Abydenus scripsit Ciprica, Attica Arabica.

Paulus Orosius, reliquit historiam ab initio mundi vsque ad Honorij principis tempora præscribens.

Paulus Foroliuiensis, historiam scripsit Longobardorum.

Pausanias Cæsariensis, scripsit vniuersæ Græciæ geographiam cum eius historiis.

Pisandrus Larandæus, sub Alexandro Mammeæ scripsit variam historiam versibus & libris XI.

Pysistratus Larissæus fuit historiæ scriptor.

Plinius Secundus, scripsit historiam naturalem opus apprimè vtile, si careret mendis.

Plutarchus Cheronæus, scripsit vitas multorum illustrium virorum. Item apophthegmata, Patallelas, & alia plurima.

Polybius Scipionis Africani præceptor, scripsit Romanam historiam libris 40. quorum pauci ad nos peruenerunt.

Palemon Helladicus, scripsit de origine ciuitatū Phocidis, Ponti, Lacædæmonia geographiam, de cursu solis libros III.

Posidonius Olbiopolita, scripsit post Polybium historiam libris XII. vsque ad bellum Cyrenaicum, & Ptolemæi. Præterea declamationes rhetoricas, & argumenta in orationes Demosthenis. Floruit atate Strabonis.

Priscus Panites, magister epistolarum Theodosij iunioris scripsit historiam Constantinopolitanam & Athlæ libris 8. Præterea declamationes & epistolas.

Prosper, præsul Rheginus, scripsit de vita solitaria, de temporibus ab adam vsque ad suum seculum.

Prudentius quoque historiæ ab adam carmine exorsus est.

Ptolemaus Lucensis, scripsit historiam pontificum vsque ad Cælestinum quintum, cuius tempore ipse floruit.

Pherecidas Lerijs, scripsit de Cleo, de Iphigeniâ, de Festis.

Philo Herennius Biblius genere, grammaticus scripsit de ciuitatibus, & viris claris, libros xxx.

Philochorus Atheniensis scripsit libros Attidis xvii. qui continent res Atheniensium, & reges, & magistratus, vsque ad Antiochum, Deum cognomento.

Philistus Syracusanus propinquus Dionysij tyranni scripsit res Siculas libris xii.

Phlegon Trallianus libertus Augusti, scripsit historiam Olympiadum libris xvi. vsque ad Olympi. xxix. De fastis Romanorum libris iiii. Idem de nominibus locorum vrbis Romæ, & Epitomen Olympionicarum, libris duobus.

Festus Ruffus scripsit Epitomen rerum Romanarum.

Sabinus Masurius, scripsit Fastorum & rerum memorabilium libros.

Crispus Salustius scripsit bellum Catilinarium, & Iugurthinum, & Romanas historias instar Liuij. in quo opere citatur sæpenumero ab antiquis. De hoc Marcial. Crispus Romana primus in historia.

Secundus Tridentinus scripsit Longobardorum historiam.

Socrates Constantinopolitanus, historiam ecclesiasticam à tempore Apostolorum vsque ad Chrysostomum composuit.

Soxomenus, presbyter Pistoriensis, historiarum vniuersalis amplissimum edidit volumen.

Stephano Tharsus, scripsit res gestas Cimonis ducis Atheniensium.

Suetonius Tranquillus vitas duodecim Cæsarum.

Theocritus Chius scripsit historiã Libycã & epistolas quasdam.

Theodorus Gotthus scripsit historiam suorum temporum.

Theodorus Constantinopolitanus scripsit historiam ecclesiasticam à tempore Constantini vsque ad Iustinianum.

Themistogenes Syracusanus historiam Cyri regis Persarum.

Timæus Siculus, res Græcas & bellum Thebanum.

Traianus patricius sub Iustiniano principe scripsit temporum epitomen.

Thucydides Atheniensis patrem habuit Olorum, matrem Egisiphylam. Scripsit bellum Peloponnesiacum. Fuit adeo studiosus inquirendæ veritatis historicæ, vt iis mercedem præberet, qui nuntiarent quæ acta essent in bello.

Val. Annius historicus, plerumque citatur ab antiquis autoribus.

Val. Maximus, scripsit dicta & facta memorabilia ad Tiberium Cæsarem

Theophanes Lesbicus, scripsit res à Pompeio gestas.

Timagenes Milesius scripsit de Heraclea Ponti, & viris in ea claris libris

ris libros tres.

Thimostenes, præfectus classis Ptolemæi Philadelphi, scripsit de Portibus libris decem.

Vincentius, ordinis prædicatorum, scripsit historiam vniuersalem, ab exordio mundi vsque ad Hierosolymitanam expeditionem Ludouici regis Gallorum.

Vulcatius Gallianus, scripsit vitas Imperatorum & Diocletianum.

Volcatius Terentianus, scripsit historiam Gordianorum.

Xanthus scripsit historiam Lydorum libris iiii.

Zeno Rhodius scripsit historiam Rhodiorum. Fuit & alter Zeno qui Pyrrhi gesta in Italia, Epitomen; Romanorum & Carthaginiensium composuit.

Zonaras scripsit historiam vniuersalem ab exordio mundi vsque ad tempora Michaelis Imperatoris Constantinopolitani.

Saxo Grammaticus, ab hinc paucos annos scripsit historiam regum Danorum, magna verborum elegantia.

Robertus Gaguinus historiam Gallorum regum, quem nostra ætate immitatur Paulus Æmylius.

Boccatius scripsit de casibus virorum illustrium.

Solinus de mirabilibus mundi.

Blondus Foroliuensis de Roma triumphante.

Sabellicus historiã vniuersalẽ ab exordio mundi ad sua tempora.

Volaterranus Geographiam, Antropologiam, & Philologiam.

Agathias Græcus historiam Francorum.

Pontificum Romanorum historiam scripserunt Anastasius, Paulus Diaconus, Guido Rauenas, Sigisbertus monachus, Hugo Florianus, Sicardus præsul Cremonensis, Gotfredus Viterbiensis. Vincentius præsul, Martinus Carsulanus, Landolphus canonicus Carnotensis, Sazomenus, Geruasius Ricobaldus, Ptolemæus Luccensis, Antonius præsul Florentinus, Platina.

Vitas Imperatorum scripsere Cor. Tacitus, Marius Maximus, Iulius Cordus, Tranquillus Suetonius, Optatianus, Gargilius Martialis, Fabius Marcellus, Iul. Capitolinus Ælius Lampridius, Flavius Vopiscus, Eutropius, Orosius. Ex Græcis Herodianus, Dion, Appianus.

GRAMMATICI.

Acron Grammaticus Horarium poëtam enarravit.

Aelius Præconius Grammaticus nobilissimus, orationes ad vnumquemque scribebat. Hic Metellum Numydicum in exilium comitatus est.

Aelius Melissus, librum edidit de loquendi proprietate.

Alexander Milesius, Polyhistor cognominatus, libertus Cor. Len-

tuli, Grammaticus fuit qui docuit Romæ Syllæ temporibus.

M. Popilius Andronicus scripsit opusculum annalium.

Andromachus Grammaticus docuit Nicomediæ, Diocletiani tempore.

Appian Alexandrinus, Didymi magni alumnus, docuit Romæ Tiberij & Claudij temporibus: scripsit annales, & alia complura.

Apollodorus Atheniensis Grammaticus, discipulus Panetij Rhodij & Aristarchi Grammatici, scripsit historiam Atheniensem.

Apollonius Alexandrinus scripsit de cõpositione partiũ orationis.

Archimedes Trallianus, scripsit mechanica, & commentarios in Homerum.

Archibius Alexandrinus, docuit Romæ sub Traiano principe. Scripsit commentarios in epigrammata Callimachi.

Aristarchus Alexandrinus, floruit sub Ptolemæo Philometore, cuius filium erudit. Scripsit commentarios supra mille. Discipulus fuit Aristophanis Grammatici.

Aristophanes Bizantius grammaticus discipulus fuit Callimachi.

Aristonicus grammaticus Alexandrinus, scripsit in Theogoniam Hesiodi.

Arcadius Antiochenus, scripsit nonnulla in grammatica.

Asclepiades Anazarbæus grammaticus, scripsit de fluminibus.

Asinius Pollio Trallianus, docuit Romæ tempore Pompei magni. Successit scholæ Timagenis. Scripsit bellum civile Cæsaris & Pompeij.

Asinius Capito, Grammaticus, reliquit librum epistolarum.

Callias Methymnæus, Grammaticus, Alcei & Sapphus poemata enarravit.

Spurius Carbilus, Romæ ludum grammaticæ aperuit, mercede docens. Idem G, literam primus inuenit, quum pro ea C, litera prius vterentur.

Val. Cato, Grammaticus, Romæ docuit multos, & nobiles, tempore Syllæ: tantumque nominis sibi comparavit, vt sequentes versus in eius laudem vulgò prædicarentur: Cato grammaticus Latina Syrem, Qui solus legit & facit poetas.

Lucretius Daphnis, Quinti Catuli libertus professus est Romæ.

L. Cecilius, Epyrota. Attici libertus, ludum grammaticæ Romæ aperuit, primusque Vergilium, & alios novos poetas cœpit profiteri. Vnde Domitius Marsus, indicat Epyrota tenellorum nutrícula vatum.

Crates Malotes, æqualis Aristophanis, floruit sub Ptolemæo Philometore. Scripsit in Homeri Iliada, & Odysseam libros ix. commentariorum. Primus studium grāmaticæ Romæ intulit, eo serè tempe

tempore, quo mortuus est Ennius.

Craßitius, cognomento Pascales, Romæ ludum Grammaticæ aperuit. Docuit Iulianum Antonium, Antonij Triumviri filium.

Demetrius Ixion, Adramitenus, docuit Pergami. Discipulus fuit Aristarchi, Scripsit enarrationem in Homerum.

Dicaarchus Lacedæmonius, grāmaticus, fuit Aristarchi auditor.

Didymus Galchentorus, Grammaticus Alexandrinus, scripsit libros sup. M M M D.

Discorius Mireus, Grammaticus, præfectus fuit prætorij Leonis imperatoris, & præceptor filiorum eius.

Diomedes scripsit quædam in Grammatica, quæ adhuc extant.

Diogenianus ex Heraclea, Grammaticus sub Adriano principe, scripsit dictionarium per ordinem literarum, & quædam alia.

Dionysius Alexandrinus Grammaticus, præfuit bibliothecæ, & epistolis Traiani, habuitque præceptorem Chæremone philosophum.

Domitianus infans Grammaticus in vrbe Roma, id cognomen adeptus est, quòd esset intractabilis, & valde morosus.

Donatus Grammaticus, præceptor Hieronymi scripsit libellũ, quem pueri habent in manibus. Commentarios item in Terentium & Vergilium.

Demosthenes Thrax, Grammaticus, Iliada Homeri, & Hesiodi Theogoniam in solutam vertit orationem.

Helladius grammaticus Alexandrinus, sub Theodosio iuniore scripsit lexicon ex ordine literarum. Item de laudibus Theodosij, & quædam alia.

Ennius grammaticus duos libellos de literis & syllabis, ac metris conscripsit.

Epitherses Bithynicus, scripsit de Atticis dictionibus.

Heracleon Ægyptius, docuit Romæ, scripsit enarrationem in Homerum, & Lyricos.

Herodanus Alexandrinus, Grammaticus, Apollonij grammaticifilius, & discipulus, floruit sub M. Antonio principe. Scripsit de grammatica, & Imperatorum historiam.

Hermolaus Constantinopolitanus grammaticus scripsit ad Iustinianum Imperatorem Epitomen in librum Stephani grammatici de Urbibus.

Eugenius Phrysius docuit Constantinopoli, imperate Anastasio.

Verrius Flaccus, Romæ docuit Augusti nepotes. Professus est in atrio domus Catilinæ tanta orationum benevolentia, vt statuam meruerit.

Aul. Gellius tempore Traiani scripsit noctes Atticas. Favorinã

maximè coluit.

Hyperichius Alexandrinus grammaticus, sub Martiano Imper, scripsit de Verbis, & nominibus, & Orthographia.

C. Melissus Spoletinus, a Mecænate ob ingenium libertate donatus est.

Mithæcus Grammaticus scripsit de Obsoniis, & de Canibus.

Moschu Grammaticus scripsit carmen bucolicon.

Nestor Alexandrinus grammaticus, Marcellum Augusti sororis filium erudit.

Nicias Grammaticus, docuit Romæ, fuitq; familiaris Pompeio & Ciceroni.

Orbilius Beneuantanus profitabatur Romæ Ciceronis tempore vir in discipulos plagosus.

Paccatus Minutius, scripsit de lingua Alexandrinorum, Item de proprietate Atticæ & Dorice linguæ.

Palamedes Eleates scripsit de Tragicis & comicis dictionibus, & commentarios in Pindarum.

Rhemnius Palemon, professus est Romæ sub Tiberio & Claudio principibus.

Pamphilu Sicyonius, scripsit de pictura, & claris pictoribus.

Pamphilus Alexandrinus, scripsit dictionarium, quod vocatur Pratum.

Papias scripsit dictionarium Latinum ex ordine literarum.

Pausanias Cæsariensis scripsit de constructione. Vixit Romæ Adriani principis tempore.

Naucratis Grammaticus docuit Athenis sub Commodo principe, ad quem scripsit Onomaticon libris x.

Pompeius Leneus, Pompeij magni libertus, scripsit de herbis & plantis.

Priscianus Cæsariensis claruit Athenis tempore Iustiniani principis. Scripsit de arte grammatica ad Iulianum consulem, & ad Cosroem, Persarum regem de naturalibus quæstionibus.

M. Val. Probus Romæ docuit. Scripsit Syluam observationum Latini sermonis.

Phidias Cous Grammaticus fuit admodum Criticus, tempore Philippi & Alexandri, præceptor Ptolemæi Philadelphi. Scripsit elegias & epigrammata.

Philoxenus Alexandrinus, Romæ scripsit de verbis monosyllabis, & de Gracismo, & de genere linguarum.

scribonius discipulus Orbilij, docuit eodè tempore, quo Verrius.

sophocles Grammaticus enarrauit Lycophronem & quosdam alios poetas.

Sofibus

Sofibus Grammaticus fuit Laconicus.

Thelephus Pergamentinus scripsit ferè omnia, quæ ad grammatica pertinent. Inter cætera collationes Epithetorum unicuique rei congruentium ad paratam elocutionis copiam.

Terentius scaurus floruit Adriani temporibus, scripsitq; librum de Cæselij Vindicis erroribus.

Timagenes Alexandrinus, sub Pompeio magno captiuus, Romæ ductus, emptus est à Gabinio. Docuit Romæ vsque ad Augusti tempora.

Timotheus Gazeus floruit ætate Anastasij principis.

Tyrannion docuit Romæ ætate Magni Pompeij. Habuit tria librorum millia in bibliotheca.

Tryphon Alexandrinus, Augusti tempore scripsit de Copia orationis, de Orthographia, & quædam alia.

Verrius Cloacius scripsit de verbis Græcis.

Volcatus Epidius Grammaticus, scripsit res gestas Pompeij Magni, & eius patris. Ludum aperuit, docuitq; M. Antonium & Augustum.

Zenodotus Ephesius, docuit filios Ptolemæi primi ac præfuit Alexandrinæ bibliothecæ: primus qui Homeri libros correxit, & in ordinem redegit.

Nicanor Alexandrinus grammaticus scripsit de punctis & dictionibus quibus utimur in scribendo.

Inter neotericos numeratur Seruius, Valla, Nebriffensis, Nicolaus Perotius, Calepinus, Torrentinus, Bebelius, & Despauterius, & bonæ (si diis placet) doctrinæ Alexander Theopagita.

ORATORVM QVORVNDAM NOMINA.

Actius Pisauriensis: acatius è Cæsarea Palæstinæ, sodalis Libanij sophistæ: M. Æmilius Lepidus: Æschines Atheniensis: Sp. & L. Albinus Mumij filij: C. Albutius Silus, Notariensis: Alexander Ephesius: Anaximenes Lampfacenus, discipulus Diogenis Cynici, præceptor Alexandri magni, & in expeditionibus comes: Andocides Atheniensis, Leogori filius: Antipho Rhamnusus, qui Athenis præcepta dicendi tradidit: M. Antonius auus triumviri. Aristides Atheniensis Aristogiton Atheniensis impudens, qui scripsit apologiã ad Demosthenem ducem contra Timotheum, ad Lycurgum contra Timarchum, & contra Hyperidæ: Asinius Pollio, Augusti amicus, qui declinationes suas nunquam populo comisit, vir alioquinasiore iudicio: carpebat enim in Livio iniquitatem, in Cæsaris commentariis infidelitatem, in Salustio verba obsoleta, in Cicerone stylum nimis exanguem, & eorumque primus Romæ Bibliothecam publicauit.

Licinius Caluus: Carbones duo: Charisius Atheniensis filius so-

roris Demosthenis, qui multas scripsit orationes Attico genere: Cassius Severus eloquentissimus in agendo, sed minoris multo virtutis in declamando: Q. Lactarius, Catulus Marij Collega in consulatu: M. Caelius Ciceronis discipulus, acri turbulentoq; ingenio: Cephalus Atheniensis, qui primus proemia & epilogos induxit. C. Caesar: M. Corn. Cethegus: P. Cor. Cethegus: Cyneas legatus Pythi: Cleon, Halycarnassæus: Cleomachus Magnesium: Clodius pulcher: Clodius Quirinalis: Cordus Cremutius declamator: C. Cotta pressus in dicendo, in cuius oratione nihil erat nisi syncerum, nihil nisi siccum & sanum: L. Crassus, in quo, teste Tullio, erat cum gravitate iunctus, facetiarum & urbanitatis lepos: Curiones tres continua serie in vna familia.

Demades Atheniensis: Demetrius Phalereus auditor Theophrasti: Demochares nepos Demosthenis: Dexippus Herennius Atheniensis. Domitius Apher: Demosthenes Atheniensis. Hic quum multitudinem & tumultum in theatro expauesceret & excideret mente, prope sonitum lititoris marini assuescebat dicere: Literam R. difficile enuntiabat, quam calculis in oscioiectis pronuntiare conabatur. Numquam dicebat nisi premeditatus. Propterea Pytheas dicebat Demosthenis Enthymemata lucernam olere.

Egeas Magnesium: Epicrates Atheniensis, qui barbam ad pectus propensam solebat ferre: Hermagoras rhetor, qui scripsit de Rhetorica libros vi. de diligentia orationis, de decoro, de elocutione, de figuris: Herodes Atticus: Eudemus, preceptor Philippomenis.

Sergius Galba temporum suorum eloquentissimus: L. Gellius Caius & Tyberius Gracchi. Gregorius Nissenus.

Hyperides Atheniensis æmulus Demosthenis.

Isocrates Atheniensis, dulcis, & numerosus in dicendo: Iseus Assyrius: Isocrates Amyclas: Iulius Africanus, concitatus & in cura verborum nimius.

Latro Portius: Cn. Lentrulus. P. Lentrulus: C. Lælius: Lysias Syracusanus, æqualis Demostheni.

L. Magius, T. Liuij gener: L. Mælius Torquatus: Marcellus Pergameus, qui scripsit librum de regno, quem Adriano principi nuncupavit: Marius Aterius declamator: Marinus Neapolitanus, Procli discipulus: Melitus Atheniensis æmulus Periclis in Rep. Menippus Stratonicensis, preceptor Ciceronis: Metellus Macedonicus: Messala duo: Montanus Neapolitanus, relegatus a Tyberio principe: Q. Mutius Scævola, consulorum eloquentissimus.

Nicostratus Macedo æqualis Aristidis: Numius, qui scripsit ad Adrianum orationem consolatoriam de Antino. Onesimus Cyprius, qui tempore Constantini magni scripsit in Rhetorica, etc. de

statuum differentia, præexercitationes, & Declamationes:

Q. Horrensus.

Pericles Atheniensis, quem veteres poete Olympum vocabant, quod conare in concionibus videtur, & fulminare: M. Calpurnius Piso: Pystratus Atheniensis: Pytheas Atheniensis: Plato: L. Numacius Plancus: Plotius Gallus: Polyænus Sardinus: Cn. Pomponius: Potamon Mitylenæus: Procopius: Pherecydes Syrus: Philostratus senior: Philisthus Milesius, Isocratis discipulus, qui scripsit de Rhetorica, & orationes nonnullas. L. Philippus.

Quintilianus rhetor, qui institutiones oratorias scripsit.

Virginus Rufus: Rutilius Geminus, qui fecit libros pontificales.

Clodius Sabinus declamator: Serapion Alexandrinus, qui scripsit orationes in genere deliberativo: Symmachus Ro. L. Sifenna Ro. Sophron Syracusanus P. Sulpitius.

Corn. Tacitus: Theodectes Cilix: Theopompus Gædus: Theodorus Gadareus: Sex. Titius: Titianus, preceptor maximini principis, qui scripsit libros provinciarum. Hic vocatus est simia sui temporis, quod omnia probe imitaretur: Trachalus: M. Tullius Cicero pater eloquentiæ Romanæ.

Q. Varius: Varus Geminus declamator, qui Cæsari dixisse fertur, Cæsar qui apud te audent dicere, magnitudinem tuam ignorant: Qui non audent, humanitatem, Zenodotus Adramytenus.

Vide aliorum nomina apud Ciceronem de perfecto oratore.

DE POETIS GRÆCIS ET LATINIS.

Petrus Crinitus homo non penitens, neq; aspernabili doctrina iam scripsit opusculum de latinis poetis, doctè satis, & eruditè. Propterea ne acta agere videamur, in compendiosam redigimus epitomen, quod multis ille verbis confectus est. Latinis demum adiiciemus Græcorum nomina.

Liuius Andronicus Epicus poeta Latinas fabulas primus docuit Romæ annis c. l. x. post obitum Sophoclis & Euripidis, secundo bello punico. Eius carmina per urbem decantantur virgines ad iram deorum placandam. Gesta populi Rom. xvii. libris complexus est. Scripsit & hymnos deorum.

Ennius poeta, natus Rudis Salentinorum oppido, Romam venit ætate M. Plauti, & M. Catonis oratoris clarissimi. Dicebat tria esse sibi corda, quod Græcâ linguâ, Oscam, & Latinam calleret. Domum habuit in Auentino colle. Vixit parco & tenui victu, contentus vnius ancillæ ministerio. Scripsit libros Annalium, Satyras, Comœdias, & Tragœdias. Nomina quarundam fabularum eius sunt: Telephus, Ambracia, Eumenides, Alcmon, Andromacha, Thyestes, Medea, Phœnix, Telamon, Hecuba, Achilles, Pancratiastæ, Epicarmus,

Ctesiphon. Idem in Latinum sermonem transtulit Euhemerum poëtam Græcum. Primus apud Latinos coronam ex Helycone assumpsit. Proclivis fuit in pocula. Scipionem Africanum maxime coluit, mutuaque ab eo benevolentia redamatus est, ut iam docuimus. Mortuus est articulari morbo, septuagenario maior, sepultusque est in monumento Scipionis.

M. Plautus natus est in vrbe Umbriae, cui nomē Saffina. Operam primum pistori locavit ad comparandum victum in agendis molis illis, quas trufatiles vocant. Composuit in ipso pistrino quasdam fabulas. Eius xxv. comœdiarum numerantur à veteribus, cum paucis aliis. Secutus est Græcos Demophilum, Philemonem, & Epicharmum Siculum. Scribendi elegantia claruit in tantum, ut Epicius Stolo, dixerit Musas Plautino sermone fuisse locuturas, si Latinè loqui voluissent. Volcatius Sedigitus de ordine Comico- rum scribens primas tribuit Cæcilio, Plautum cæteris omnibus præponens. Mortuus est paucis annis post Ennium.

Cn. Neuius Comœdiographus patria fuit Campanus. Tertius in ordine Comico- rum ponitur à Volcatio. Stipendia fecit bellis Punicis. Eius volumen Octavius Lampadio grammaticus diuisit in vii. libros Scripsit præter punicum bellum Tragœdias & Comœdias. Nimia in carpendis hominum, præcipue Metellorum vitis, vsus est licentia. Propterea ob immoderatam verborum petulantiam coniectus est in vincula. Mortuus est Vticae, quum factione nobilium Roma fuisset eiectus.

M. Pacuuius nepos Q. Ennii, fuit ex Brundisio Calabriae vrbe. Secutus est amplum ac sonorum dicendi genus, clarissimus grauitate sententiarum, verborum pondere, & autoritate personarum. Nomina tragœdiarum eius sunt Peribea, Hermiona, Atalanta, Iliona, Antiopa, Teucer, Medea. Citatur etiã in Chryse, Oreste, & armorum iudicio. Senior fuit Accio, docuitque iisdem ædibus quibus Actius ipse. Mortuus est Tarenti propè nonagenarius.

Statius Cæcilius natus est in Gallia, principem inter Comicos locum, iudicio Volcatij sibi meruit. Vixit summa familiaritate cum Ennio. Amatus est etiam à Terentio. Scripsit comœdias xxx. & amplius quarum hæc præcipue citantur: Nauclerus, Syracusa: Pausimachus, Hippobolymeus, Epiclerus, Gratinus, Plocius, Afortus, Ephestion, Fallacia, Andria, Annales, Foenerator, & quædam alia. Mortuus est vno anno post Ennium.

Actius Tragœdiographus iunior Pacuuius, natus est parentibus libertinis, Marcino & Serano consulibus Decius Brutus tantum æstimauit, ut eius versibus templa & monumenta ornauerit. Idem quum Pacuuius suam Atreum ostēdisset, & ille laudasset quidē, sed

tamen

tamen dixisset quædam videri sibi duriuscula, & subacida: Accius verum esse confessus est, nec tamen se propterea pœnitere: quoniam idem ferme ingenius solet accidere, quod pomis, quæ dura admodum & acerba nascuntur, post sunt mitia & matura. Cæterum Accius imaginem suam collocavit in æde Camœnarum prægrandi forma, quum tamen esset statura admodum breui.

Terentius Comicus patria Carthaginensis Romam puer ductus, diligetia Terentij Lucani patroni accuratè liberalibus disciplinis eruditus est, ac propter ingenium ab eodem manumissus. Amavit Statum Cæciliū cui & suas comœdias recitauit. Sex autem composuit quas ab Apollodoro & Menandro Græcis in sermonem Latinum conuertit. Tanta in fabulis vsus est arte, ut neque ad tragicam magnitudinem intumescat, neque abiiciatur ad historicam. Sunt qui dicant eum periisse in Arcadia dolore amissarum comœdiarum.

Lucullus Satyrographus, ex Arica vrbe Italiae, fuit primus apud Rom. qui cœpit scribere Satyras, quibus maxime insectatus est Rutilium Lupum, Carbonem, & L. Tubulum. Scripsit Satyrarum libros 30. & amplius. Vocatur ab Horatio Lucullus. Adrianus tamē eum omnibus Satyrographis præponebat. Metrophanem seruum habuit, cuius fidem commendauit in Satyris. Mortuus est Neapoli, quum annum ætatis xlv. impleuisset.

Sex. Turpilus Comœdiographus, floruit seculo Terentij, cuius familiaritate vsus est. Septimum locum inter comicos meruit iudicio Sedegiti. Perijt in vrbe Sinuessana iisdem temporibus, quibus natus est Furius Bibaculus.

Cn. Marius Mimographus scripsit opus versibus hexametris de Iliade. Præterea Mimos quorum hi citantur, Iam tonsiles tapetes e huius furo, Quos concha purpura imbuens venenauit. Item: Sinu amicam reficere frigidam caldo, Columbatim labra conserens labris, Quapropter edulcare conuenit vitam, Curasque acerbis sensibus gubernare.

L. Africanus Comicus Romæ floruit Terentij ætate. Scripsit Togatas fabulas, in quibus primum obtinuit locum. Imitatus est Menandrum, à quo multa sumpsit. Culpatur à Quintiliano, quod in suis argumentis amores proprios paulò impudentius vulgauerit.

Fabius Roscius numeratus est inter comœdiographos.

M. Atilius fuit tragœdiographus, quem Licinius scriptorem ferreum appellauit.

Q. Trabeas octauum locum obtinuit inter comicos autore Volcatio. Ex eius versibus hi præcipue cōmendantur, Lena delinita argento nutum obseruabit, mesu. Quid velim, quid studeam Adueniens digito impellam ianuam, Fores patebunt de improviso Chrysis vbi

me aspexit, Alacris obuiam mihi veniet, complexum exoptans meum, Mihi se dedit, fortunam ipsam anteibo fortunis meis.

Cn. Aquilius Comædiographus, plerasque comædias transtulit à Menandro.

Licinius Imbrex fuit Comædiographus, cuius hi afferuntur versus. Nolo ego Neeram te vocent: sed Nerienem, Quum quidem Marti es in connubium data.

Q. Nonius scriptor fuit Atellanarum.

T. Lucretius eques Mimographus floruit ætate Cæsaris. In suis Mimis habuit non minus sententiarum, quam lepiditatis, quos egit non nisi magna hominum turba.

Q. Catullus scripsit epigrammata. Fuit animo facili & procliu ad amores, & delicias. Amatus est à Cor. Cotta, & L. Crasso propter elegantiam ingenij, & morum suauitatem. Amavit Roscium & Theotimum puerulos, quorum formam suis versibus commendauit.

Q. Atta scriptor fuit togatarum. Perijt Romæ, sepultusque est in via Prænestina.

Publius Sirus edidit mimos. Floruit ætate Ciceronis. Manumissus est à domino propter gratiam & decorum formæ. Iulius Cæsar mimos eius Laberianis prætulit. Præcipue eius sententiæ citantur istæ: Tam deest avaro quod habet, quam quod non habet. Desunt luxuriæ multa, auaritiæ omnia. O vita misero longa, felici breuis. Pars beneficij est, quod petitur, si bellè neges. Beneficium dando accepit, qui digno dedit. Cui plus licet quam par est, plus vult quam licet. Feras, non culpes, quod vitari non potes. Furor sit læsa sæpius patientia. Malum consilium est, quod mutari non potest. Nunquam periculum sine periculo vincitur. Comes facundus in via pro vehiculo est, Hæredis fletus sub persona risus est. Ita amicum habeas posse vt hunc fieri inimicum putes. Improbè Neptunum accusat qui iterum naufragium facit. Veterem ferendo iniuriam inuitas nouam.

Porcius Licinius fuit epigrammatista. Ex eius versibus sequentes probantur maximè. Custodes ouium teneræque propaginis agnum Quæritis ignem? ite huc. quæritis? ignis homo est. Si digito attingero, incendam syluam simul omnem: Omne pecus flamma est: omnia quæ video.

Val. Aedituus scripsit epigrammata. Amavit Pamphilam, & Phileroem, quas suis celebravit carminibus.

Q. Val. Catullus natus est Veronæ, Terentij Varronis ætate. Scripsit de passere suæ Lesbiæ ad Vergiliû. Celebravit nuptias Mallij: amavit Ipsithillam & Clodiam quâ ficto nomine Lesbiã vocat. Opus suû misit ad Cor. Nepotem, quod in tres partes diuiditur. In Lyricos, Elegiacos

Elegiacos, & Epigrammata. Elegiam de coma Berenices ex poetâ Callimacho conuertit in numeros Latinos. Præter ea quæ habemus, scripsit etiam amatorium carmen de incantamentis, & carmen Ithyphallicum. Cæsarem, Mamurram, & Nonium Strumam versibus maximè insectatus est. Mortuus est Romæ anno circiter trigesimo.

Cor. Licinius Caluus fuit breui statura & exiguo corpore. Amavit puellam Quintiliã. Excelluit in scribendis Iambicis. Inimicitias aliquandiu exercuit cum M. Tullio super eloquentiæ principatu.

Q. Cornificius Epigrammatista floruit ætate Sallustij. Versatus est in militia, in qua quum milites ignauos ad subeunda belli discrimina galeatos vocasset lepores, ab iisdem interfectus est.

Ætate Cornificij floruit *Heluius Cinna* scriptor Epigrammatum. Scripsit opus titulo Smyrnæ, in quo nouem annos consumpsit.

M. Furius Bibaculus natus Cremonæ versatus est in carmine Iambico. Amicos habuit Gallum poetam & Valerium Catonem.

Terentius Varro Atacinus, natus est temporibus Ciceronis & Horatij. Scripsit Argonautica, secutus Apolloniû Rhodiû, quod opus libris 4. absoluit. Scripsit etiam Epigrammata, & carmen Elegiacum, in quo decantauit puellam nomine Leucadiã, quã præcipue dilexit.

Tibida scripsit Epigrammata tempore Val. Catulli. Amavit Metellam, quam mutato nomine vocauit Perillam.

Furius Antias composuit annales versibus hexametris. Vtebatur quandoque verbis nouis, vt indicant sequentes eius versus: Sanguine diluitur tellus, caua terra lutescit, Omnia noctescunt tenebris caliginis atræ, Increpant animi, virefcit vulnere virtus, Spiritus Eutorum virides quum purpurat herbas: Quo magis in patris possint opulescere campis.

L. Iulius Calidius poetâ Romæ claruit ætate Pomponij Attici.

Laurea Tullius M. Tullij libertus, scripsit epigrammata. Quædam eius carmina citantur à Plinio.

Vergilius Maro natus est Maturæ in vico, qui andes vocatur, idibus Octobris M. Crasso & Cn. Pompeio consulibus. Cremonæ primû, deinde Mediolani, postremo Neapoli vacauit literis, audiuitque Orbiliû & Scribonium Aphrodisium. Induit virile togã eodie quo mortuus est Lucretius. A modestia & verecundis moribus vocatus est Parthenius. In Bucolicis imitatus est Theocritum, in Georgicis Hesiodum, in Æneide Partheniû, Pisandriû, Apponiû Rhodium, sed præcipue Homerû. Idem scripsisse fertur quædam opuscula, vt Cyrin, Ætnam, Moretû, Culicem, Catalecto, Priapeia Copã, Epigrammata, & Dyas. Ei carmina mirum in modum placebãt Augusto. Fabius vocat est poetarum omnium loge principem. Carhibi tamen

tamen grammaticus librum composuit de Virgilianis erroribus cui titulus fuit *Æneidomastix*. Moriens iusserat *Æneidē* suā cōburi vt incastigatā. Sed obstitit Augustus tātā literarum iacturā. Amavit Asinium, Pollionē, Corn. Gallum, Qui ntilium. Varū Horatium, & Mecœnatem. Eidē in theatro recitanti vniuersus populus Roman. affurrexit perinde ac Augusto. Habitauit in Esquiliiis prope hortos Mecœnatis. Tardus fuit in loquēdo, adeo vt indoct. videretur, & agrestis. Perit Tarenti, vel vt alij volunt, Brundusij. Mortui cadauer delatum est Neap. ibique sepultus est.

Q. Horatius Flaccus natus est in Venusio Appuliæ oppido, patre libertino, duobus annis ante coniurationem Catilinæ. Puer dedit operam Orbilio Beneuentano. Prouectior factus Athenas se contulit, vt philosophiæ vacaret. Morib. fuit impudicis, natura in irā propensa, sed tamen facile placabili. Tribunitiam Romæ adeptus est dignitatē. Præter cæteros coluit Mecœnatem, à quo plurimū etiam amatus est. Composuit libros carminum 1111. Epodon, & Seculare carmē, libellum etiam de Poëtica, duo Satyrarū ac totidem Epistolarum volumina. In Satyris imitatus est Luciliū. Eius carminibus summē oblectabatur Ouid. Statura fuit breui, corpore obeso, oculis lippis. Mortuus est anno L VII. ætatis suæ.

T. Valgius Romæ natus scripsit elegias.

Albius Tibullus natus est etiam Romæ, Hircio & Pansa cōsultibus. Parentes habuit ex equestri ordine. Forma fuit elegāti, maximē amatus est à Messala Coruino, cuius etiam laudes celebrat. Amavit etiam Horatium & Macrum. Præterea Marathū & Cherinthum puerulos, vt Deliam Sulpitiam, Necram, Nemesim & Plautiam, quam ficto nomine vocauit Deliam. Scripsit elegiarum lib. 4. Obiit adhuc iuuenis.

M. Manilius Romæ natus imperante Augusto, studiū posuit in mathematicis disciplinis. Scripsit lib. 5. de astronomicis carmine hexametro, in quibus Hipparchum, Eudoxum, & Aratum secutus est.

Cor. Gallus patria Foroliuensis fuit Elegiographus Augusti favore conscendit ad gradum Præturæ. Euphoriōnem Græcum in sermonem Latinum transtulit. Scripsit 1111. libros Amorum suorum de Cytheride. Fuit primum amicus Octauij. Postea tamē suspicione coniurationis; quum in eius odium imegisset, conscivit sibi mortem, anno ætatis suæ XLIII. Cytheridem Volumnij libertam quam dilexit, mutato nomine vocauit Lycorim.

Sex. Aurelius Propertius ex Meuania oppidō Umbriæ oriundus, quum patrem puer amisisset, Romam se contulit, vbi propter ingenium statim emptus est à Cor. Gallo & Mecœnate. Magnā in elegiis

elegiis laudem promeruit, quarū 1111. lib. edidit. Hostiā puellam affectu dilexit incredibili, quam ficto nomine Cynthiam appellauit. In suis operibus secutus est Callimachum & Philetam Græcos. Mortuus est anno ætatis suæ 41.

L. Varius poëta Epicus maximē præstitit in scribēdis tragædiis. Eius Thyestem laudat Cor. Tacitus. Vnus fuit eorū, quibus Octavius curam imposuit emendandæ *Æneidis* Vergilianæ.

C. Mecœna è regibus Hetruscis oriundus scripsit Tragædias & alia varij generis poëmata. Gratissimus fuit Octauio, & omnibus poëtis. Fuit molli animo, & vestibus solutis, nimirūq; sinuosis & fluentibus, non sine mollitiei suspicione. Scripsit tragædiam Prometheus, & elegias cōplures. Laudatur hoc eius carmen de contēnendo sepulchro: Nec tumulum curo, sepelit natura relictos. Hortos habuit pulcherrimos in Esquiliiis. Obiit ætate satis matura.

Ouidius Naso natus est in Sulmone Pelignorum oppido Aprili mense, eodem die, quo Tibullus. Puer adhuc quum magnopere procliuus esset ad carmen, ad oratoriam facultatem à patre diuertere non potuit, nisi per quædā interualla. Tres habuit vxores: Primā in adolescētia dimisit: & cum ea diuorū fecit. Secundam parum stabili connubio sibi coniunctā maturē dimisit. Tertiā fuit Perilla, quā maximē omniū dilexit, & in Arte poëtica docuit. Scripsit varia poëmatum genera. In metamorphosi secutus est Partheniū Chium poëtā. Scripsit sex Fastorum libros quos ad Germanicum Drusi filium misit, Idem tamen ait duodecim à se cōpositos. De amoribus libros tres, libros Artium amandi & Remediorum. Præterea in Ibin. De obitu Drusi. Epigrammata. Opus de natura piscium, & quædam alia. Scripsit & Tragædiam Medeam nomine, Relegatus est ab Augusto in Pontum, vel propter libros de amoribus quod lasciuiores essent vel propter adulterium cum Iulia, imperatoris filia. Versatus est in exilio annos VII. & amplius, in quo tantum gratiæ apud barbaras gentes sibi meruit vt in eius obitu Geræ Tomitani lachrymas cohibere nequuerint. Quum Geticum sermonē & Samaticum didicisset, poëmata scripsit Getica lingua. Mortuus est in exilio.

Cassius seuerus, patria Parmēsis, scripsit Elegias, & Epigrammata

Domitius Marsus, scriptor fuit epigrammatum. Idem cōposuit bellum Herculis contra Amazonas. Dilexit Melenem puellam, quam suis celebrauit operibus.

Iulius Montanus scripsit poëmata versibus hexametris, & pentametris. Nonnulli eius versus citantur à Crinito.

C. Germanicus Augustus, Drusi filius, Græcas Comædias reliquit, & opus Arati de rebus cœlestibus Latinum fecit. Nomen meruit è Germa

Germanis deuictis. Autor fuisse fertur sequētis Epigrammatis de puero Tracensi. Thrax puer à stricto glacie dum luderet Hebro; Frigore cōcretas pondere rapit aquas: Orba quod inuentum mater, dum cōderet vna, Hoc pepeti flammis, cætera, dixit, aquis.

Cassius Cassus, relatus est inter poëtas Lyricos, Floruit ætate Claudij principis. Scripsit aliquot libros vario, & multiplici carmine. Amavit Ouidium, & Persium. Conflagrauit in villa sua ardente Vesuo.

Amilins Macer, Veronensis, floruit ætate Messalæ coruini. Scripsit opus de bello Troiano libros de Venenatis animantibus, & de Herbis, secutus Nicandrum poëtam colophonium. Obiit in Asia paucis annis post Verg.

C. Rabirius poëta Epicurus Satyras scripsit.

L. Anneus Seneca Hispanus patria cordubensis scripsit tragedias x. Euripidem, & Eschylum imitatus.

C. Asinius Gallus, Asinij Pollionis viri consularis filius fecit Epigrammata, & carmen de Pomponio grammatice. Dilexit Hippolytum puerum. Interfectus est à Tyberio principe.

Aulus Persius Flaccus, nat⁹ est volaterris oppido Hetruriæ. Floruit imperante Domitio Nerone. In grammaticæ præceptorem habuit Rhemnium Palemonem, in Rhetoricæ Flauium Virginium. Probris fuit moribus, & egregia vitæ integritate. Composuit sex Satyras, in quibus testimonio Martialis maiorem promeruit laudem, quam Marus. in tota sua Amazonide. In his imitatus est Lucilium. Mortuus est nondum completis annis xxx.

Cor. Senerus poëta Epicus versatus est etiam in agēdis declamationibus. Scripsit opus de bello siculo, quod non absoluit, propter obitum importunum. Fecit etiam carmen de Æterna monte. Versus eius de obitu Ciceronis citantur à Crinito.

M. Anneus Lucanus, natione Hispanus, patria Cordubensis, nat⁹ est Cæsare Germanico, & L. Cæsiano consulibus. Patrem habuit Anneum Melam. Præceptores Rhemnium Palemonē, & Flauium Virginium, sub quibus tantum profecit, vt Græcè ac Latinè declamaret. Condiscipulos habuit Saleiū Bassum, & Persium. Prouectus est ad dignitatem quæsturæ, & in augurū collegium ascitus. Vxorem habuit Pollam Argentariam, nobilem eruditione & doctrina. Præter opus de Bello Cæsaris & Pompeij, scripsit etiam Saturnalia. Sylvarum libros decem, Tragediam Medeam, de incendio vrbs, de incendio Troiæ cum Priami calamitate. Tres primos Pharsaliæ libros emendauit cum vxore, reliquos emendaturus, si per Neronem licuisset, cuius mandato venas medico secandas præbuit, quum annos xxx. nondum attigisset.

Pomponius Secundus scripsit Tragedias. C. Plinius duos libros composuit de eius vita & moribus. Gratissimus fuit Germanico.

cn. Gai. Lucius scripsit Epigrammata. Amavit Cæsenniam puellam. *sextilius Hana* natione Hispanus, patria Gordubensis, scripsit inter alia carmen de laude & interitu M. Tullij.

saleius Bassus ingenium exercuit in scribendis Heroicis carminibus. Modica fuit facultate.

clodius sabinus Elegiographus primum tempus posuit in causis & declamationibus. Scripsit opus de bello Troiano, & aliquot epistolas. Periit immatura ætate.

c. Peto Albinouanus floruit sub imperio Neronis. Scripsit Epigrammata. Ouidium maximè dilexit.

Volcarius sedigitus librum composuit de poëtis Latinis, senariis versibus.

Pub. Statius Papinius heroicus poëta patrē habuit papinium ob virtutes Neapoli donatum, in qua vrbē natus est Statius: vxorem habuit Claudian doctam & eruditam. Scripsit Thebaidem libris xii. nuncupatam Cæsari Domitiano, in quo opere secutus est Antimachum. Scripsit & Achilleidem, & Sylvarum lib. v. Domitianus cum magnificis interdum conuiujs exceperit, insignique corona & aliis donauit muneribus. Filium amisit in ætate adhuc tenera, cuius interitum defleuit. Mortuus est ætate iam prouecta.

syllius Italicus, ex Hispania oriundus, natus est Romæ, & educatus. Factus est proconsul Asiæ. Gratissimus fuit Domitiano, cuius fauore ad tertium consulatum perductus est. Vergilij natalenū quotannis celebrabat. Opus composuit de secundo bello Punico libris decem & septem. Prædium habuit in agro Neapolitano, in quo nonnunquam feriabatur. Septuagenario maior seipsum interfecit dolore clauis cuiusdam insatiabilis.

Val. setinus Parauinus, iuxta Aponam natus, scripsit argonautica ad Cæsarem Domitianum, multò plura scripturus, nisi immatura morte correptus fuisset. Imitatus est Apollonium Rhodium. Censu fuit mediocri. Amavit Amazonicum puerum.

Decius Iunius Iuuenalis patria fuit Aquinas, Natus est patre libertino. Floruit imperante Domitiano. Præceptorem habuit Frontonem grammaticum. Operam dedit scribendis Satyris, & Carpendis hominum vitiis. Mutuo amore coluit Martialem.

Aruntius stella natus est familia consulari. Floruit eo tempore, quo Flauij Cæsares Romæ imperarunt. Violantillam puellam Neapolitanam in vxorem duxit, quam Martialis Ianthidem Græcè vocat, Scripsit elegias, & opus de Asteride, & poëma de Interitu columbæ, prætor Romæ creatus est, & diuim vir.

M. Val Martialis genere Hispanus, ex Bibili oppido Celtiberiæ Romæ puer profectus, omnem insumpsit operâ in scribendis Epigrammatibus. Acri fuit ingenio, habuitq; in scribendo plurimum salis & fellis nec minus candoris. Ælius Verus imperator vocabat eum suum Vergilium. Donatus est equestri dignitate, & Prætura. Scripsit libros Epigrammatôn xii. quib. adiecit Xenia, & Apophoreta. Eum tanti fecit Stertinius, vt eius adhuc viuentis imaginem in sua biblio: heca posuerit. Mortuus est tandem in natali solo.

Sentius Augur, Romæ natus, scripsit Epigrammata, in quibus secutus est Val. Catullum, & Licinium Caluum.

Vestrius spurina, Lyricus, floruit ætate Vespasianorum. Idem factus est imperator in Breueterum regem, quo superato, honoratus est statua. Filium Cocceium adhuc iuuenem amisit. In suis lyricis imitatus est Horatium.

Vacconius Victor Romæ floruit Adriano imperante. Scripsit Elegias & Epigrammata. Amavit Testylum puerum. Huius poëtae mortui sepulchrum, Adrianus sequenti ornauit carmine: Lasciuus versu, mente pudicus erat.

L. Paulus Passienus, oriundus ex Umbria, claruit scribendis elegiis, in quibus Propertium secutus est. Scripsit & Lyricos. Prædium habuit in agro Vaticano.

T. Amianus composuit Fescenninos versus, variis iocis & salibus refertos.

M. Marullus Mimographus, Romæ floruit imperante Antonio Cæsare. Tanta fuit in scribendo licentia, vt nõ dubitauerit notare principes ciuitatis, eosq; nominatim suis carminibus perstringere.

Aulus Serenus Lyricus, poëmata scripsit vario & multiplici carmine.

Vergilius Romanus Comædiographus floruit imperatib. Adriano & Antonio. Scripsit mimos, in quib. secutus est. Cn. Matium.

Ruffus Festus Auienus floruit imperante Diocletiano. Aratum è Græco in Latinos conuertit numeros. Composuit etiam librum de orbe terrarum versibus hexametris, imitatus Dionysium Græcum poëtam. Scripsit etiam de Maritimis, versibus iambicis. Præcipue secutus est Hecatheum Milesium, Hellenicum Lesbium, Philonem Atheniensem, & quosdam alios. Fecit & Vergilianas fabulas versibus Iambicis.

Alphius Auitus libros fecit, qui inscripti sunt Excellentium, versibus diametris Iambicis.

Septimius Afer librum composuit de laudibus Iani, in quo imitatus est Callimachum.

Calphurnius Siculus, scripsit carmè Bucolicū. Floruit imperante Domi

Domitiano. Modicis vixit facultatibus.

Aur. Olympius Nemesianus, Afer genere, patria Carthaginiensis, floruit sub Numeriano & Diocletiano Cæsaribus. Scripsit Cynegetica, Nautica, & Alieutica. Calphurnius eidè opus suū nuncupauit.

Maurus Terentianus, Afer natione, patria Carthaginiensis scripsit Iambos. Opus composuit vario multipliciq; carminum genere de Literis, Syllabis, Pedibusq;, & variis metris. Filium habuit Bassum & generum Nouatemum.

Claudianus, patria Alexandrinus, floruit sub Honorio & Arcadio. Scripsit de raptu Proserpinæ lib. iiii. Item epistolas in Rufinum, de laudibus Stiliconis, Panegyricos, Epigrammata de victoria Theodosij contra Eugeniam Gallorum regem.

Decius Ausonius Gallus, patria Burdegalensis vixit imperantibus Valentino & Valentiniano. Gratianum Cæsarem literis & disciplinis erudit. Patream habuit Ausonium professione medicum Gratiani patrocinio prouectus est ad consularem dignitatem. Scripsit librum Epigrammatum ex Græcis in Latinos conuersum numeros. Celebrauit puellam nomine Bissulam. Scripsit de fluuio Mosa. Factorum libros absoluit, auspiciatus à principio vrbs conditæ vsque ad sua tempora. Scripsit & quasdam epistolas.

Damasus, natione Hispanus, floruit eodem tempore quo Eutropius & Orosius. Creatus est Romæ Pont. Max. Scripsit complures Hymnos, & librum de Romanis pontificibus oratione soluta. Perit sub Theodosio, quum annum lxxx. ageret.

Iuuenius, Hispanus, Floruit imperantibus Cōstantino & Cōstante. Scripsit quatuor Euangelia versibus hexametris & Hymnos.

Aurelius Prudentius Clemens, genere Hispanus, primâ ætatē posuit in agendis causis & ciuilibus officiis, demum ad Præfecturam Theodosij patrocinio cōscendit. Scripsit opus de his qui p Christiana pietate se deuouerūt. Itè de Natali Dñi, de gestis & miraculis Christi, de expiandis animis, de conflictu vitiorū & virtutum.

Pontius Paulinus, patria Burdegalensis, floruit sub Cæsare Gratiano. Scripsit hexametris versib⁹ poëma de regibus, ex Suet. collect.

Licentius Afer, patria Hipponensis, versatus est cum Augustino summa familiaritate. Scripsit Hymnos & Epistolas.

Venantius Honorius Fortunatus, Rauennæ eruditus, ob eruditionem Pictaorum factus pontifex, Scripsit hymnos & libros iiii. de gestis beati Martini versibus hexametris.

Faustus Gallus floruit ætate Claudiani. Scripsit Epigrammata & Hymnos de rebus sacris. Probis fuit moribus, & magna in accusandis vitiis seueritate.

Sidonius Apollinaris patria Auernus, honesta & illustri natus fa-

millia, præceptorem habuit Flauium Nicerium, doctissimum tunc temporis grammaticum. Scripsit permulta & soluta oratione & vario carminum genere, Libros nouem epistolarum, Hendecasyllabos, Paëgyricos, & versus hexametros.

Sunt & Neotericorum nonnulli qui in scribendis poematibus non mediocrem meruerunt laudem. Primus omnium *Iouianus Pontanus* scripsit tanta dexteritate, vt veteres proximo sequatur intervallo, præriperetq; laudem multis antiquis, nisi obstaret ridicula quorundam hominum opinio, quibus omnia fœtent, quæ non o-
lent vetustatem. Scripsit hic poeta libros Amorum tres, Tumulo-
rum duos, de Diuinis laudibus libros, Baiarum duos, versus Iam-
bicos, & Lyricos, duos libros, qui inscribuntur Eridanus, libros de
Stellis v. Librum vnum Meteororum, duos de hortis Hesperidum,
Pompam Lepidinam, Meliseum, Meonem, de Virtutibus, Gram-
matica, & multa alia.

Pontanum mea sententiâ subsequitur *Politianus*, vtroque genere dicendi doctissimus.

Politianum, *Marullus* Tarchaniota.

Marullum, duo *Stroxe*, pater & filius.

Strozas Mantuanus, cuius bucolica tanti facio, vt Vergilianis conferam.

Stare debebant in suo theatro *Philelphus* & *Petrarcha*, quoniam modicum laudis sibi meruerunt in scribendis poematibus.

Sunt & nostro seculo nonnulli, qui magna sui nominis celebri-
tate poetice profitentur, vt *Quintianus Sioa*, cuius familiaritate, &
colloquio vsus sum aliquandiu, quum degeret Lutetiæ, ibiq; suam
Cleopolim excuderet.

Nunc *salmonius Macrinus* familiaris, & amicus meus, versus cõ-
finxit tanta dexteritate, tamq; fœlici genio, vt nascens videatur ha-
buisse Musas obstetrices, quæ poeticum manna eius labellis instilla-
uerint. Excellet maximè in scribendis hendecasyllabis, in quibus
tam similis est Pontano, vt eodem ouo prognati videantur.

Germanus quoq; *Brixius* inter nostri tẽporis poetas merito con-
ferendus est. Scribit enim doctè, & eruditè, tersa & facili vena.
Omittendi non sunt duo ætatis nostræ doctissimi viri, & linguæ
Latinæ principes vexillarij *Heias Gemellus*, & *Baptista Candelarius*
Consul Rothomagæus.

Sed iam veniamus ad poetarum Græcorum nomina.

Achæus Erethriæus poeta Tragicus, paulò iunior Sophocle, flo-
ruit Olympiade LXXIII. docuit tragœdias XLIII. vicit vna.

Ægemon poeta scripsit bellum Leuctricum, Thebanorum, &
Lacedæmoniorum.

Æschro

Æschron Mitylenæus, inter Alexandri comites, familiaris fuit
Aristoteii.

Æschylus Atheniensis tragicus, primus grauitate personarum,
& coloris distinctione vsus est. Primus in lucem protulit tragœ-
dias. De hoc Horatius: Post hunc personæ, pallæq; repertor hone-
stas. *Æschylus* & modicis instruit pulpita tignis, Et docuit ma-
gnumq; loqui nitiq; cothurno. De eius interitu iam diximus.

Alcman Lyricus, inuentor carminis amatorij, floruit Olympi-
ade XXVI. Scripsit lingua Dorica.

Alcaeus Atheniensis fuit Lyricus, de quo Horat. Lesbio primum
modulate ciui. *Politianus* in Nutricia: Exactosq; canis pugnax *Al-
cæ* tyrannos, *Æolium* ducto pertentantes barbiton auro.

Alcimenes Megarensis, poeta fuit tragicus.

Alexis Terius poeta comicus floruit ante Menandrum. Filium
habuit nomine Stephanum itidem comicum.

Alexander Ætolus poeta fuit tragicus.

Amipstas Atheniensis, comicus.

Anacreon Teius Lyricus, fuit in honore apud Polycratem Sa-
miorum regem. Eius poema fuit amatorium, Amavit Bathyllum pue-
rum vt iam diximus. De hoc Ouid. lib. 2. Trist. Quid nisi cum mul-
to Venerem confundere vino Præcepit Lyrici Teia musa senis?

Anaxandrides Rhodius, poeta comicus, floruit ætate Philippi
Macedonis. Docuit fabulas LXV. vicit vna.

Anaxippus poeta nouæ comœdiæ, floruit sub Antigono & De-
mocrito Poliorcete.

Antimachus poeta fuit Colophonius, qui dum quoddam poema
obscurum in auditorio recitaret, omnesq; propterea discederent,
excepto Platone. Legam, inquit, nihilominus, quoniam vnicus
Plato est mihi pro omnibus.

Aniphanes fuit poeta nouæ comœdiæ.

Antipater Sidonius, versus faciebat ex tempore. Floruit orato-
ris Crassi temporibus.

Apollodorus Atheniensis Comœdiographus floruit Menandri
tempore.

Apollodorus Tarsensis fuit Tragediographus.

Apollonius Rhodius Callimachi discipulus scripsit Argonautica.

Aratus Meneceatis discipulus, floruit Olympiade CXXIII.
Scripsit Phœnomona, Hymnos in Pana, de moribus, Epigramata
quædam in Antigoni vxore, Epicœdium in Cleombrotu, Epistolas,
Comentarios in Odyssæa, & pleraq; alia. Culpatur tñ à *Quintilia-
no* his verbis: Arati materia motu caret, vt i qua nulla varietas, nul-
lus affectus, nulla persona, totusq; in nominib. absimitur. Sufficit

tamen operi, cui se parem credidit vel æqualem.

Architas poëta fuit epigrammatum.

Archilochus Parius repertor fuit Iambici carminis, quo Lycamben socerum ad mortem impulit. Horat. Archilochum proprio rabies atmauit iambo. De Archilocho Quintilianus sic ait: Archilochus primus inter eos, qui Iambos scripsere. Summa in eo vis, elegantes sanè vibrantesq; sententiæ, plurimum sanguinis, atque neruorum. Floruit principante Romulo.

Aristeas Proconesius, scripsit tribus libris carmina quæ vocantur Arimaspea. Præterea Theogoniam versibus mille. Floruit Cræso & Cyro regnantibus. Inuulgata est de eo fabula, quod animam resumeret quoties cunque vellet.

Aristophanes, comicus poëta, inuentor fuit retrametri & octometri. Docuit fabulas LIII. Æmulus fuit Socratis. Tres habuit filios omnes comicos.

Aristomenes Atheniensis, scriptor fuit antiquæ comædiæ.

Aristonymus comædiographus, præfuit bibliothecæ Philadelphi post Apollonium. Mortuus est è stranguria annos natus LXXVII.

Arrianus poëta scripsit Metaphrasim Georgicorum Vergilij, opus de gestis Alexandri libris XXIII. & quædam poemata in Attalum Pergamensem.

Archidicus comicus scripsit contra Democharem.

Archippus comicus Atheniensis, scriptor fuit antiquæ comædiæ.

Aristarchus Tegeates floruit eodem tempore quo Euripides. Docuit tragædias LXX. vicit duabus, vixit annos LXXX.

Astydamas senior Atheniensis Tragicus, docuit tragædias XLII. vicit v. Fuit & Astydamas iunior Tragædiographus poëta.

Augeas fuit comicus Atheniensis.

Bacchilides Lyricus Cous.

Callias Atheniensibus fuit comicus filius Lysimachi.

Callimachus poëta Cyrenæus, fuit filius Batti, discipulus Armocharis. Vixit apud Ptolemæum Philadelphum, præfuitq; regie bibliothecæ. Omne poematis genus attigit. Scripsit in aduersarium quem ficto nomine Ibin appellat, acerbissimum poemata. Item Elegias, Epigrammata & Hymnos. Huius meminit Ouid. lib. 2. Trist. dicens: Nec tibi Battide nocuit, quod sæpe legenti Delicias versu fassus es ipse tuas. Item Propertius lib. 2. Et non inflati somnia Callimachi.

Carcinus Agrigentinus poëta Tragicus, floruit paulò ante Philippum Macedonem, docuit fabulas XCVIII.

Cacilius Arginus scripsit de piscibus.

Chæremón poëta fuit comicus.

Chærilus

Chærilus poëta Samius floruit Olympiade LXXV. Scripsit Atheniensium victoriâ contra Xerxem, singulorumq; versuum singulos Stateres aureos accepit: Scripsit & res Lyfandri Lacedæmonij, & Alexandri magni. Hunc Horatius vtr malû & ineptû poëta culpât, ubi ait: Gratus Alexandro magno regi fuit ille Chærilus, incultis qui versibus & malè tortis Retulit acceptos regale numisma Philippos. Et in Arte, Sic mihi qui multum cessat, fit Chærilus ille, Quem bis terque bonum cum nisa miror, & idem Indignor.

Chærilus, Atheniensis fuit Tragædiographus, qui docuit tragædias CLX. vicit XIII.

Cinefias Thebanus scriptor fuit Dithyramborum, pigro corpore, & fracto crure.

Cleon Curicus scripsit Argonauticâ.

Cleophon Atheniensis fuit tragicus.

Corinnus Iliensis scripsit Iliadâ ante Homerû, literis Doricis, tunc primû inuētis à Palamede, cuius fuit discipulus. Scripsit & bellum Dardani contra Paphlagonas. Floruit tempore belli Troiani.

Crates Atheniensis, Comicus antiquæ Comædiæ, auditor fuit Platonis Philosophi.

Cratinus Atheniensis, veteris comædiæ scriptor, docuit fabulas XXI. vicit IX. Vir fuit voluptarius & amator puerorum.

Christodorus è Copto Ægypti vrbis poëta Anastasij Imperatoris tempore scripsit Isaurica, ubi scribit Isauriam ab Anastasio fuisse captam.

Damaxon fuit Atheniensis comædiographus.

Demolchus fuit Syracusanus comicus. Floruit Olympiade LXXIII. Filius fuit Epicharmi medici. Docuit fabulas XIII. lingua Dorica.

Dicaognes poëta scripsit Tragædias & Dithyrambos.

Diodorus fuit Comicus poëta, vt Dioxippus & Diocles Atheniensis.

Egemon Carcenus scripsit bellum Leuctricum, & Thebanorum & Lacedæmoniorum.

Epicrates poëta fuit Comicus, vt Eriphus.

Hermippus Atheniensis, poëta veteris Comædiæ, scripsit fabulas XL.

Hesiodus poëta Cumæus, seu Ascæus, ab Ascra Bœotia vico, scripsit poemata, Theogoniam, Aspida, Heoidum mulierum catalogum, Epicedium in quendam Brachum, & quædam alia. Iugularus est ab Antipho & Crimeno fratribus. Primus agriculturæ præcepta tradidit. Præter fabulas scripsit.

Eubulus Certius Atheniensis fuit comædiographus.

Euangelus poëta comicus scripsit de Re militari.

Eumolpus Eleusinius filius fuit Musci, & Orphei discipulus, poeta magni nominis.

Euphronius poeta scripsit carmen Priapi: ubi Deum Orneatem eum appellat.

Eutiches comicus fuit poeta.

Eupolis Atheniensis, scriptor fuit veteris comediae, qui mira usus est licentia in carpendis hominum vitiis, Horatio teste.

Euripides Atheniensis Tragœdiographus, natus est eo die, quo Xerxes ab Atheniensibus fugatus est. Discipulus fuit Prodicus in Rhetorica, Socratis in Philosophia. Ad tragœdiã conuersus, secutus est Anaxagorã. Veneris fuit omnino abstinens. Vixit in summa familiaritate apud Archelaum Macedoniae regem, à cuius cœna dum noctu reuerteretur, iugulatus à canibus à quodã æmulo immisus annum agens LXXV. Scripsit Dramata LXXV. vicit v. Matrem habuit agrestia vendentem olera. Annos natus XVIII. Tragœdiam scribere aggressus est in quadam spelunca apud Salamina. Cicero eius verba totidem putavit sententias.

Idæus Rhodius, opus Homeri iteravit, carmen carmini reddens. Scripsit etiam res Rhodiorum tribus carminum millibus.

Hiero Ferreus Atheniensis, scripsit quædam poemata, quæ Plutarchus in Nicia ad ætatem suam testatur peruenisse.

Hipparchus fuit comicus poeta.

Hipponax Ephesius scriptor fuit Iamborum, qui patria pulsus ab Athenagora & Conia tyrannis, Clazomenis vixit.

Lasus Herminæus, primus scripsit de Musica, primusque Dithyrambos in certamen protulit.

Lycophron Calchidensis poeta, scripsit Alexandram poemã valde obscurum, in quo meminit de vaticiniis Cassandrae. Exorsusque ab Hercule & rebus Troianis, prosequitur usque ad Alexandrum Macedonem.

Magnes Atheniensis, poeta veteris comediae, floruit Epicharmi tempore. Docuit fabulas XI.

Melanthus poeta fuit Elegiographus, Cimonis ducis Atheniensium familiaris.

Melichus fuit Tragœdiographus, quem Aristophanes taxavit ut nimis durum.

Menander Atheniensis, comicus flagrauit amore mulierum. Scripsit fabulas LXXXVII. & Epistolam vnã ad Ptolemæum regem. Fabius de eo sic meminit: Menander meo iudicio diligenter lectus ad cuncta quæ præcipimus, efficienda sufficit: ita omnem in vita imaginem expressit, tanta in eo inueniendi copia, eloquendi facultas, ita est omnibus rebus, personis, affectibus accommodatus, ut omnibus

omnibus eiusdem operis autoribus tenebras induerit. Porro tanta fuit in pretio, ut etiam inuitatus sit à regibus Ægypti, oblatiis magnis honoribus & diuitiis.

Menalippides Melicus scripsit Dithyrambiorum libros, poemata, Epica, & Elegias.

Huius nepos *Menalippides* iunior scripsit Lyrica & Dithyrambica. Mortuus est apud Perdicam regem.

Menecrates fuit comœdiographus.

Menelaus Ægeus scripsit Thebaida libris sex.

Mymnernus Colophonius poeta fuit elegiographus, qui dicebat nihil esse iucundum sine amore & iocis. Horat. Si Mymnernus vti censeret, sine amore iocisque Nil est iucundum, viuas in amore iocisque. Proper. lib. I. Plus in amore valet Mymnerni versus Homero,

Mnesimachus scriptor fuit comœdiæ.

Moschus Syracusanus scripsit carmen Bucolicum.

Morychus Tragicus fuit poeta, quem Aristophanes gula, & nimia voluptatis notauit.

Morsinus fuit Tragicus quem Aristophanes insectatus est.

Museus Eumolpi filius, primus omnium Athenis deorum genealogiam versibus tradidit. Scripsit amores. Hero & Leandri versibus hexametris.

Museus Eleusinius, Antiphoni filius, & discipulus Orphei, scripsit vitæ præcepta ad Eumolpum filium tribus versuum millibus. *Museus* Thebanus, filius Thamyrae, poeta Melicus, scripsit Hymnos & Cantica.

Museus Ephesius, poeta Eumenis & Attali regum Pergami tempore, scripsit res Pergamenses, & de Perside libros decem.

Nestor è Licia regione, pater Pylandri poetae, tempore Seueri principis scripsit Iliada. Tryphiodorus vero Odyssæam ad imitationem Homeri.

Nicandrus Colophonius edidit versibus Prognostica Hippocratis.

Nicochares Atheniensis, Philonidis comici filius, coæuus Aristophanis, scripsit multas fabulas.

Nicostratus fuit Comicus.

Nicomachus Phrygius, scripsit Tragœdias XI.

Nicomachus alter Atheniensis fecit Euripidem & Theagenem.

Nomis Panapolita, scripsit Euageliũ Ioãnis, Grecis hexametris.

Olympius Mysius poeta melicus, & Elegiographus, discipulus Marlyæ, floruit ante bellum Troianum.

Homerus iunior, patria Bizantius, patrem habuit Andromachum. Scripsit tragœdias LXII.

Homerus poetarum maximus, floruit Olymp. XXIII. annis post

Troiam captam quingētis, post Romā conditā LXVII. Patria fuit Marō. Natus est adulterio matris Critheidis virginis Cumanzæ apud fluuiū Melē, vnde ab initio vocatus est Melesigenes Grāmaticæ præcepta primus dedit, quum antea quisq; sermone scriberet simul & loqueretur vernaculo. Puer literis imbutus est ab Aristeo Proconesio, seu Faunio Grāmatico. Factus paulò prouectior quū flagraret desyderio visendarū regionū, ductus est per diuersa orbis loca à mercatore quodā, qui dicebatur Menthes, à quo tamen relictus est apud Ithacū, propter morbū oculorū, quo ibidē laborare cœperat. Conualescens demū Colophonē profectus est, ibiq; renascente eodē morbo, incidit in cæcitātē, ac tum primū vocatus est Homerus, apud Cumæos, & Ionas, qui cecos vocāt Homeros. Vnde autē cæcitatem illā contraxerit, iam diximus. Veniēs Athenas in ætate iam matura quū in littore quieuiisset, sparso protinus de eius aduentū rumore, hominum multitudo turmatim ad eam videndum conuolauit. Quò quum eandē ob causam diuertissent piscatores, littori appulso statim rogauit haberētne aliquid. Illi verò per ænigma responderunt, Se quæcunque cepissent, reliquisse, quæ verò non cepissent, habere. Significabant enim sese purgasse pediculis, quorū captos in aquis reliquissent, nō captos haberent in vestimētis. Quod intricatū & perplexū ænigma Homerus ad pisces tantum respiciēs, quū dissoluere nequiuisset, pudore nimio (vt nonnulli suspicantur) incidit in morbū, quo paulo post periit. Sed quid opus est causam mortis cōminisci, quū iam matura esset ætate? Iā enim vixerat annos CVIII. Scripsit præcipua duo poëmata, Iliadē, & Odyssæam. Ilias continet bellum Græcorū in Troianos, propter Helenę raptū: Odyssæa Vlyssis in patriā redeuntis labores. Duo hæc eius poëmata in numerū versuū diuisa & distincta sunt ab Aristarcho grāmatico. Sunt qui eidē tribuant Batrachomyomachiam, quorū opinioni repugnat Plutarchus. Habitus est apud antiquos in tanto pretio, vt septem vrbes cum sibi vendicauerint, eiusque versus habitati sunt prouerbiorum loco.

Oppianus ex Anaxarbo Ciliciæ ciuitate, scripsit poëma de Piscibus, quod Antonio Seueri filio nuncupauit.

Orpheus Crotoniata, vixit apud Pyssistratum tyrannum. Scripsit Argonautica.

Palephatus Atheniensis poëta, scripsit de situ orbis, & cōtentione Mineræ cū Neptuno ad mille versus. Veneris quoque & Amoris sermones quosq; milib. versuū. Itē de crine Latonæ, & quædā alia.

Pamphylus Panopolita, floruit ætate Zenonis principis. Scripsit de Etymologiis & Isaurica soluta oratione.

Panobus fuit Epicus poëta.

Parthenius

Parthenius Nicæus, poëta Elegiographus, captus est à Cinna in bello Mithridatico, & ob ingenium manumissus. Vixit vsq; ad Tiberium Cæsarem. Scripsit elegias in Venerem, & Epicedium in Aretem vxorem suam, deque eius laudibus libros tres.

Parthenius Chius, Thestoris filius scripsit versus in laudē patris.

Perfes Ascræus poëta, frater fuit Hesiodi.

Pigres Halicarnasseus, frater Artemisizæ vxoris Mausoli, scripsit versus elegos in Iliadem Homeri.

Pindarus Thebanus Lyricorum princeps, floruit Æschyli tēpore. Scripsit lingua Doricā Olympia, Pythia, Nemæa, Isthmia. De Pindaro sic meminit Horatius: Pindarum quisquis studet emulari Iule, cærat is ope Dædalæa Nititur pennis, vitreo daturus Nomina ponto. Primas meruit inter nouem Lyricos, quorum hæc sunt nomina: Alcæus, Sappho, Stesichorus, Ibycus, Bacchilides, Symonides, Alcman, Anacreon & Pindarus ipse.

Pisandrus Camiræus poëta antiquior Hesiodo, scripsit facta Herculis duobus libris.

Pisandrus Larandæus poëta, sub Alexandro Mameæ, scripsit versibus variam historiam libris LXVI.

Plato Atheniensis, poëta prisca comædiæ, floruit tempore Aristophanis & Eupolidis.

Polyxelus comibus fuit.

Posidippus Cessandræus comicus docuit anno tertio post mortem Menandri. Scripsit fabulas xxx.

Phadimus Bizantius fuit Elegiographus poëta.

Pherecrates Atheniensis comicus, militauit sub Alexandro magno. Docuit fabulas xxii.

Phidamus Epicureus, poëta fuit admodum lasciuus.

Philemon Syracusanus, poëta nouæ comædiæ, tempore Alexandri magni, scripsit sex fabulas. Vixit annos x c. Periit nimio risu.

Philemon iunior, eius filius, idē comicus, docuit fabulas LIII.

Philetas Cous floruit ætate Philippi & Alexandri Macedonum. Præceptor fuit Ptolemæi Philadelphi. Scripsit Elegias & epigrammata. Cōterraneus fuit Hippocratis medici. De eo & Callimacho sic scribit Fabius: Elegiæ princeps habetur Callimachus: secundas confessione plurimorum Philetas occupauit. Propertius lib. 2. Tu satius memorem musis imitere Phileram.

Philocles Atheniensis, filius sororis Æschyli. Tragicus fuit poëta.

Philoxenus Cytherius poëta Lyricus scripsit Dithyrābos xxiii. Obiit Ephesi. Scripsit carmine Lyrico Æacidarum genealogiam. Coniectus est à Dionysio Syracusano in Latomias, quòd eius carmina & Tragædias non probaret.

Philistius Cercyræus, Tragicus poëta, vixit apud Ptolemæum Philadelphum.

Philistion Nicæus poëta Comicus, floruit ætate Socratis.

Philippides Comædiographus quum ætate iam prouecta in certamine poëtarum præter spem vicisset, inter illud gaudium repente mortuus est. Autore Gellio.

Phormius Syracusanus Comicus, Geloni tyranno fuit familiaris, eiusque filios erudiuit. Docuit fabulas VII.

Phocylides Milesius, floruit post bellum Troianum. Olym. LVIII. Scripsit elegias, & quasdam Sententias ad vitæ institutionem.

Phocinordes fuit comicus.

Phrynichus Atheniësis Tragicus, Thespiadis discipulus, prim^o vultum mulierum protulit in Scenam, & Tetrametrum reperit. Filium habuit Polyphradmonem poëtam tragicum. Docuit tragœdias I X.

Phrynichus Atheniensis fuit Comicus.

Simonides Ceus, poëta Melicus, floruit Olymp. I V. Vixit annis LXXIX. Scripsit Dorica lingua Cæbyris & Darij res gestas, & Xerxis bellum maritimum. Præterea Threnos, Encomia, Epigrammata, Pæanas, Tragœdias, Nænias, & quasdam alia. Primus etiam artem memorandi fertur inuenisse quum cœnaret in Thessalia apud Scopam opulentum hominem. Præcipua eius virtus fuit in commendanda commiseratione. Nam inter cæteras funebres laudationes singulari carminum commiseratione profecutus est cõuiuas suos apud Scopam illum, de quo nunc diximus, cœnaculi ruina collisos. Catullus: Mœstius lacrymis Simonidæis.

Simonides Teius Iambicus, scripsit Græcorum apud Aulidem conuentum, & Trimeterorum libros duos.

Simonides Magnes, scripsit res gestas Antiochi magni, & bellum aduectus Galatas.

De *Sappho* poëtria iam diximus in capite de Mulieribus doctis. *Sophocles* Atheniensis Tragicus, coetaneus, & collega Periclis in prætura, docuit Tragœdias XIII. Decessit sex annis post Eupipidem. Appellabatur Apis, ob linguæ dulcedinem. Filij eum ab administratione rei domesticæ summouerunt, vt deliratem: at ille Tragœdiam protulit coram iudicibus, vt viderent an esset opus deliri senis. Propterea restitutus est, & sapiens iudicatus.

Fuit & *Sophocles* alter superioris nepos, qui docuit Tragœdias quatuor. Atque etiam scripsit elegos.

Sophilus Sicyonius fuit comicus.

Sosithæus Syracusanus, æmulus fuit Homeri tragici.

Sotades Maronites, poëta fuit Iâbographus impurissimus & plen^o lasciuia. Hinc Sotadicos versus vocam^{us} pathicos, & libidinosos.

Sotericus

Sotericus Asites, scripsit Encomium Diocletiani, & Dionysiaca, & vitam Apollonij Tyanei.

Stesichorus poëta Lyricus ex Hymera Sicilia ciuitate scripsit Helenæ vituperationem. Ob quam rem exoculatus palinodiam cecinit, & visum recuperavit. Primus cum citharæ cantu chorum instituit. Vnde inditum illi nomen. In eius ore, quum infans esset, cantauit Luscinia.

Thales Cretensis, fuit Lyricus poëta, qui quum Spartam venisset, Lacedæmoniorum animos suis versibus adeo delinuit, vt feritate illam exuerint, quam ex seueris Lycurgi legibus imbiberant.

Thamyras Thrax poëta scripsit versus in Theologia ad tria milia. Eximia fuit pulchritudine, & amore puerorum deflagrauit.

Tellen fuit Melicus poëta.

Theognetus Comicus.

Theognes Megarensis floruit Olymp. LIX. Scripsit Elegias, & alia poemata. Fuit alter Theogenes Trag.

Theodectes Cilix, discipulus Platonis, scripsit fabulas quinquaginta. Præterea artem Rhetoricam versibus, & quasdam alia.

Theodosius Tripolitanus, scripsit versibus in Æstatem.

Theocritus Syracusanus patrem habuit Praxagoram, Philinam matrem. Floruit sub Ptolemæo Lagi. Scripsit Dorica lingua Bucolicum poemata.

Theophilus scriptor fuit priscae comædiæ.

Terpander Lesbicus poëta Lyricus, Heptachordon & Lyrici carminis canonem scripsit.

Thespis Atticus poëta Tragicus, primus instituit vt Tragœdiæ agerentur in plaustris. Vnde Horatius. Ignotum tragicæ genus inuenisse camœnæ Dicitur, & plaustris vexisse poemata Thespis, Quæ canerent agerentque peruncti facibus ora.

Timon Apolloniates, scripsit Tragœdias, Comædias, Satyras, & alia permulta.

Timelaus Larissæus, discipulus Anaximenis Lampfaceni, scripsit poemata de bello Troiano.

Timecles Atheniensis fuit comicus.

Timotheus Milesius, scripsit versibus de Musica lib. 17. Præterea Hymnos, Encomia, & Dithyrambos.

Tyrtæus Atheniensis poëta, quem quum Lacedæmonij certantes in Athenienses principem sibi delegissent, ita eorum animos inflammavit suis carminibus, vt omnes periculi & mortis immores in hostem furiosi se coniecerint, eoque modo victoriam sibi pepreerint. Horati^{us} in Arte: Tyrtæusq; mares animos in Martia bella Versibus exacuit.

Triphio

Triphiodorus Ægyptius scripsit Marathoniam, excidium Ilij, & poëma de laboribus Vlyssis.

Xenophanes Colophonius, scripsit poëma de Pſyllis. Præterea Elegias & Iambos contra Hesiodum & Homerum, improbens, quæ de diis scripserunt.

Xenophanes Lesbicus fuit Iambographus.

Xenarchus fuit poëta comœdiographus.

Zenodotus Ephesus poëta discipulus fuit Philetæ. Floruit ætate Ptolemæi primi, cuius liberos erudit. Primus Homeri libros correxit, & in ordinem redegit.

QVI DE MODICIS REBUS

opera scripserunt.

Synesius Cyrenensis scripsit de laudibus Caluitij.

Dion, cognomento Chrysoſtomus, librum de cornæ laudibus.

Batrachomyomachiam lusit *Homerus*.

Maro Culicem & Moretum, atque etiam de apibus animalium fere minimis scripsit fuſſimè.

Buſiridem tyrannum laudauerunt *Polycrates* & *Iſocrates*.

Iniustitiam *Glaucò*.

Therſiten & quartanam febrem, *Fauorinus*.

Muscam & *Parasiticam*, *Lucianus*.

Seneca Claudij apotheosim.

Scripsit *Plutarchus* Gryllicum Vlyſſe Dialogum.

Lucianus & *Apuleius* aſinum.

Themison de laude plantaginis herbæ.

Homerus librum vnum de laudibus vini.

Ephren Syrus de vituperatione riſus.

Marcion Græcus de Raphano.

Hippocrates librum vnum de laudibus piſanæ.

Messala ſingulos libros de ſingulis literis.

Orpheus, & *Hesiodus* de ſubſtitutionibus multa ſcripſerunt.

Iuba rex de Euphorbio herba magno præconio volumè edidit.

Lyſimachiam herbam ſcriptis celebrauit *Eraſiſtratus*.

Anonymos herba ab *Iceſto* medico celebrata eſt.

Democritus numerum quaternarium volumine decorauit. Idem de Cameleonte animali aliud volumen conſcripſit.

Pythagoras librum vnum composuit de bulbis.

Cato Braſſicæ laudes cecinit.

Diocles magnis laudibus rapam extulit.

Chriſippus medicus braſſicæ volumen priuatim dicauit.

Museus & *Hesiodus* Polion herbam multis verbis commendarunt.

Phanias

Phanias phyſicus condidit laudes vriticæ.

Antemis herba magnis laudibus celebrata eſt ab *Aſclepiade*. Idem librum vnum de muſto composuit.

SEPTEM MONTES IN QUIBUS

Roma ſita eſt.

Capitolinus, ſeu *Tarpeius*, *Auētīnus*, *Palatinus*, *Calius maior* & *minor*, *Exquilinus*, *Viminalis*, & *Quirinalis*. De his *Tibullus* li. 2. *Carpite* nūc tauri de ſeptē montibus herbas, Dum licet, hic magnæ iam locus vrbs erit. *Propert.* Septē vrbs alta iugis toto quæ præſidet orbi. *Verg.* Septēque vnâ ſibi muro circumdabit arces.

VENTI DIVERSI.

Veteres iuxta poſitionem cardinum tantum quatuor ventos principales à ſingulis cœli partib⁹ flare credebāt, autore *Vegetio*. Sed poſterior ætas experimento duodecim comprehendit. Ab Orientali cardine oritur *Apeliotes*, id eſt, *Subſolanus*, cui à dextra iungitur *Circius*, ſiue *Chorus*, à ſiniſtra *Eurus*, ſiue *Vultur-nus*. Meridianū cardinem poſſidet *Notus*, id eſt, *Auſter*, habetq; à dextra *Leuconotum*, à ſiniſtra *Libanotum*. Occidentale cardinē tenet *Zephyrus*. Huic à dextra iungitur *Lips*, ſiue *Africus*: à ſiniſtra *Iapis*, ſiue *Fauonius*. Septentrionalē cardinem ſortitus eſt *Aporetias*, ſiue *Septētrio*, cui à dextra heret *Trasias*, ſiue *Græcias*: à ſiniſtra *Boreas*, id eſt, *Aquilo*. Hi ſepe flant ſinguli, interdū duo, & magnis quandoq; tempeſtatibus tres ſimul flare cōſueuerunt. Horū impetu maria quæ ſua ſponte tranquilla ſunt, vndis æſtuantibus ſæuiunt. Horum etiam flatu pro natura temporum vel locorum ſerenitas redditur, & rursus in procellas ſerena mutatur. Hæc præcedentia docent tres eſſe ventos vniuſcujuſque cardinis. Nunc priuatim de quibuſdam loquendum eſt.

Boreas dicitur à boatu, Latine vocatur *Aquilo*: Flatus eſt violēti & ſonori. Nubes diſcutit, & ſerenū reddit aërem: vnde & *Sudificus* vocatur, & *Nubifugus*. *Columel.* Nec tam nubifugo borea *Lætonia Phœbe* Purpureo radiat vultu. *Homerus* apud *Gellium*: *Sudificuſque* ſimul boreas mala plurima voluens; *Hieronymus* ventum hunc appellat *Scopam* viarum, ſeu *ſcoparium*, quod diſſlando perpurget quicquid in via obiacet.

Vulturium, quod inter *Eurum* & *Notum* ſit nonnulli *Euronotum* vocant.

Caurum Græci *Argæſtim* vocant.

Fauonius Græcè vocatur *Zephyrus*, à poëtis pater florum appellatur, & genitabilis.

Auſtrum aliter *Noton* vocant, quod nebulofus ſit, & humectus. Exitialis eſt hic vêtus, & morboſus, potēſq; ad excitanda fulmina: vnde

Vnde Lucret. lib. 5. Altrionās Vulturū & Auster fulmine pollēs.
Vergilius videtur innuere Ventum *Iapiga* occidentalem esse,
quum dicat Cleopatram è nauali prælio fugientem in Ægyptum
vento Iapige ferri.

Est & ventus nomine *cacias*, nubes attrahens.

Atabulus nomen est etiam venti apud Horatium lib. 1. Ser. scri-
bentem: Incipit ex illo montes Apulia notos ostentare mihi,
quos torret Atabulus.

Sunt & alij, qui vocantur *Etesia*, & *Prodromi*, qui in ortu Cani-
culæ statis anni temporibus spirare solent. Lucr. Puluerulenta Ce-
res & Etesia flabra Aquilonum.

De regionibus quatuor ventorum, qui præcipui dicuntur, sic scri-
bit Manilius lib. 4. Astron. Totidem venti de partibus iisdē Erū-
punt, secūmq; gerūt per inania bellum. Asper ab axe ruit Boreas,
fugit Eurus ab ortu, Auster amat mediū solem, Zephyrūsq; pro-
fundū. Ouid. lib. 1. de Trist. Nā modo purpureo vires capit Eurus
ab ortu, Nunc Zephyr⁹ sero vespere missus adest. Nūc gelid⁹ sicca
Boreas baccharur ab arcto, Nūc Notus aduersa prælia frōte gerit.

SOPHISTARVM NOMINA.

Adrianus Phœnix patria Tyrius, docuit Athenis magno cul-
tus victusque sumptu. Amatus est magnopere à M. Antonio,
& Romam ab eodem ductus.

Selianus Romanus sophista qui scripsit de animalibus, de va-
ria historia, & de re militari.

Antiochus fuit sophista securus in figuris, vehemens in accusa-
tionib. venustus in defensionibus, in demonstratiuis potens. In
forensibus sophisticæ, in sophisticis forensi utebatur oratione.

Aphthonius sophista scripsit præexercitationes in Rhetoricæ,
& in artem Hermogenis.

Aspines Gadareus Smyrnæ præceptorem habuit Heraclidem
Lycium, Nicomediæ Basilium. Docuit Romæ Maximiani tem-
pore, cuius beneficio adeptus est consulatum.

Aristides Mylius docuit Smyrnæ.

Aristoteles Pergamensis sophista floruit sub Adriano. Scripsit de
arte Rhetoricæ, Epistolas, & Declamationes. Sectæ fuit Peripate-
ticæ, horridus aspectu, voluptatibus tamē & lyræ postea indulgit.

Aspasius Rauennas Demetriani filius, & auditor Pausaniæ pro-
fessus est Romæ sub Alexandro Mameæ. Scripsit diuersas oratio-
nes contra Aristonem & maledicos.

Alia sophistarum nomina sunt: *Aufenius* quidam.

Bemarchus Cæsariensis, qui scripsit res gestas Cōstātini princi-
pis libris decē. *Chrestus* Bizantius, qui quamuis esset deditus vino,

ceteris

ceteris tamen in rebus erat continens.

Damophilus, qui scripsit ad Lollium Maximū de vita priscorū.
Damianus Ephesius.

Dias Ephesius qui floruit ætate Philippi Macedonis.

Dion Prusæus. Troiano familiaris, qui scripsit pro Homero cō-
tra Platonem libros 1111. Item de virtutibus Alexandri Magni
libros decem, & laudem Herculis.

Ecebolus Constantinopolitanus.

Epiphanius Petreus qui scripsit præexercitationes, & declama-
tiones in genere demonstratiuo.

Heraclides Lycius, qui Smyrnæ docuit.

Hermocrates Phocensis, qui floruit principante Seuero.

Hermogenes Euodianus Smyrnæus, Aristotelis discipulus, qui
professus est Romæ.

Eustephius Aphrodisæus, qui scripsit declamationes.

Eustochius Cappadox qui scripsit ad Constantem principem
de Cappadociæ, aliarūque gentium antiquitate.

Gorgias Leontinus artis sophisticæ parens.

Hippodromus Larissæus, qui Athenis docuit.

Isæus Assyrius, qui adolescentiam variis corporis voluptatibus
tradidit: deinde vir factus, frugalissimus omnium fuit.

Iulianus Cappadox, ad quem, dum Athenis profiteretur, grega-
tim omnes conuolabant.

Libanius Antiochenus, floruit sub Iuliano principe. Athenis au-
diuit Diophrantū philosophum. Exercuit se in declamationibus.
Constantinopolim profectus ibidē ludum aperuit. Vnde propter
lascium in pueros amorem pulsus, Nicomediam venit, indeq;
eandem ob causam reiectus, in patriam reuersus est. Scripsit de-
clamationes, Progymnasmata, orationes, & Epistolas.

Lucianus Samosatrenus, floruit sub Traiano principe, primum
Christianus, demum fidei desertor.

Marcus Bizantius, Isæi auditor.

Menander Laodicæus, qui scripsit commentarios in artē Her-
mogenis, & præexercitamenta Minutiani.

Minutianus Atheniensis scripsit artem Rhetoricam, Præexerci-
tamenta, & diuersas orationes.

Nicetes Smyrnæus, quem Adrianus Ægyptio Musæo ascripsit.

Plutarchus Atheniensis præceptor Syriani.

Polus Agrigentinus, auditor Gorgiæ, scripsit eorum genealogiā
& Catalogum, qui ad bellum Troianum profecti sunt.

Polemon Laodicæus æqualis Herodis Attici.

Priscus Panites, magister epistolarū Theodosij iunioris. Scripsit
historiam

historiam Constantinopolitanam & Athiliae libros octo. Præterea declamationes & epistolas.

Precepius scriba & comes Iustiniani.

Protagoras Abderites discipulus Democriti, cuius meminit *Aulus Gellius*.

Phrynicus Bithynicus qui scripsit de Atticis dictionibus.

Ruffus Corinthius.

Sabinus, qui floruit sub Adriano.

Scopelianus Clazome, Herodis Attici præceptor.

Sopater Iambici discipulus Constantini Magni consiliarius.

Theon Sidonius.

Theodorus, qui Herodis Attici tempore præfuit Atheniensium scholæ.

Thrasimachus Carthaginensis Isocratis discipulus.

Varus Persa. *Zenodotus* docuit Romæ sub Adriano: scripsit epitomen proverborum Didymi, & genealogicum in Adrianum. Præterea conuertit in Græcum sermonem historiam Sallustij.

Philagrus Cilix patria, auditor Lolliani, fuit sophistarum vehementissimus, maximè iracundus.

DE ANIMI SUBSTANTIA DIVERSAE
philosophorum opiniones.

E*mpedocles* Animum esse censet cordi suffusum sanguinem.

Zeno Stoicus Ignem. Cic. I. Tusculana.

Aristoxenus musicus Corporis intentionem quandam, velut in cantu & fidibus quæ harmonia dicitur.

Xenocrate Numerum, cuius vis in natura maxima esset.

Plato Triplicem posuit animam, Rationem in capite, Cupiditatem subter præcordia, Iram in pectore.

Dicæarchus introducit differentem nihil esse animam, nomen inane, nullamque esse animam in homine, aut bestia. idem eodè.

Asclepiades Sensuum coërcitamen, animam esse dicit.

Thales Naturam irrequietam.

Plato Substantiam intellectiuam. *Plutarchus* de placitis philosophorum.

Heraclitus Humidiorum quæ in mundo sunt expurationem.

Euripides Deum. Cic. I. Tuscul.

Alij Cor ipsum. Idem eodem.

Aristoteles post quatuor principia quintam naturam ponit, quæ sit Mens. Idem eodem.

Essæi Iudæi philosophi aîas putât immortales, & de æthere subtilissimo

tilissimo instinctu naturali in corpora permeâtes, à corporib. verò absolutas, ultra Oceanû degere in locis peramœnis. Cællib. 3. c. 9. *Pythagoras* numerum seipsum cientem. *Plutarchus* inde placitis philosophorum.

Hiparchus animas nostras dixit partem esse cœli. *Plinius* lib. 2. cap. 26. Cicero corpus modò animæ sepulchrum, modò carcerem modò ergastulum vocat.

Aristoteles entelechiam. *Becichemus* in *Plinium*.

Non tacendam interim duximus *Auerrois* sententiam, quæ toti hominum speciei vnicam esse animam adserit, & præter hanc hominem quemque vnam habere sensitivam, brutali paulò perfectiorem. Multaque alia dixisse eundem & scœda, & falsa, quæ videbis apud Cælium libro lectionum antiquarum secundo cap. 2.

Sed præter hæc *Seruius* (in illud 4. *Æneid.* Et nunc magna mei sub terras ibit imago) non venit silentio prætereundus. Tria esse dicens, quibus homo cõstet, Animam, quæ supernam suam petit originem. Corpus, quod in terram deficit. Vmbra, quam *Lucretius* sic definit, supra spoliatus luminis aër: quæ si ex corpore creetur, vnâ cum eo perit: deinde aliquod dicitur simulachrum, quod inferos petit. *Plutarchus* inde placitis philosophorum.

ANIMAE PRINCIPATVM IN QVA
corporis parte Philosophorum
iudicia ponant.

D*emocritus*, in toto capite esse censet.

Strato, in superciliorum interstitio.

Erasistratus, circa membranam cerebri.

Herophilus, in ventriculo cerebri.

Parmenides, in toto pectore.

Epicurus, in toto pectore. *Plutarch.* de plac. philo.

Stoici, in corde.

Diogenes, in arteriaco ventriculo cordis.

Empedocles, in sanguinis concrectione.

Pythagoras, Viuificam vim circa cor, intellectiuam verò circa caput posuit.

Xerxes Persarum rex animam dixit in auribus habitare. *Bero* in *Apuleium*.

Democritus & *Epicurus* rationem in pectore, irrationabilitatem verò per totius cõpaginẽ sparsam esse dicunt. *Plut.* in de plac. philo.

ANIMA QUID RECIPIT AB
influxu planetarum.

A *Saturno*, Ratiocinationem & intelligentiam.

A Ioue, Vim agendi.

- A Marte*, Animositatis ardorem. Macrobius de Somno Scipionis.
A Sole, Sentiendi opinandi que naturam.
A Venere, Desiderij motum.
A Mercurio, Pronuntiandi, & quæ sentiat interpretandi vim.
A Luna, Naturam plantandi, & augendi corpora.

ANIMA CORPOREIS ABSOLUTA
 vinculis quò pergat, ex multiplici
 veterum iudicio.

Democritus & Epicurus mortalem censent, & vnà cum corpore emorientem, quod & Plinius sentire videtur lib. 7. cap. 55. Plutarchus de Placitis philosoph.

Plato immortalem esse censuit. Idem eodem.

Stoici si inuvalidior sit, vnà cum concrementis subsistere, cuiusmodi sunt imperitorum animæ; sin strenua, quales sunt sapientum ad flagrantem vsque naturas euadere. Idem eodem.

Platonici animam viuere dixerunt, dum in mutabili parte mundi consistit: mori verò quum ad partem mundi cecidit mutabilem. Est autem Luna mutabilis & immutabilis confinium. Macrobius in somnium Scipionis.

Ornyde opinati sunt defunctorum animas non descendere ad inferos, sed in alio mundo aut parte eius alia corpus aliud informare: quam opinionem sic primo Pharsaliæ describit Lucanus. Vobis autoribus vmbra. Non tacitus Erebi sedes Ditisque profundi Pallida regna perunt, regit idem spiritus artus Orbe alio.

Pythagoras in alia post mortem corpora migrare. Vnde Plotinus eandem opinionem sequens dicit, Eos qui humanam proprietatem seruarunt, futuros iterum homines: qui verò sensibus defecerunt, in bruta redituros. Cri. lib. 11. cap. 3.

Alij iustorum animas ad campos Elysios migrare credunt. Ver. in 6. Defunctorum animæ quæ sepultura caruerunt, priusquam ad inferos vehantur, centum errant annos. Idem eodem.

Essei Iudæi philosophi animas à corpore absolutas vltra oceanum degere putant in locis peramœnis. Cæl. lib. 2. cap. 2. Circulus est splendidissimo candore inter flammam elucens, quem vocant orbem lacteum, quæ sedes est heroum, & vbi beati sempiterno æquo fruuntur. Cic. de somnio Scipionis.

Aegyptij primi extiterunt, qui diceret animam hominis esse immortalem, quæ de mortuo in aliud atque aliud subinde corpus, vt quodq; gigneretur, introiret: Atq; vbi per omnia se circumtulisset terrestria, marina & volucra, rursus in aliquod hominis corpus genitum, introire: huncq; ab ea circulum fieri intra tria annorum millia, quam opinionem vt suam, nonnulli Græcorum vsurpauerunt. Herod.

Herod. lib. 2.

Zoroastrem, refert Cælius, dixisse, alutam esse animam, fractis alis in elementa ferri præcipitem, tum illis succrescentibus ad superos euolare. Cæl. lib. 9. cap. 38.

Porphyrius adserit vnã Animam Sensibus, Memoria, & Ratione præditam: & habere orationem interiorem exterioremq; quæ inter se loquantur animalia bruta, quorum verba à nobis non intelligi, non mirum: quum barbarorum multorum sermonem non discernamus, neque tam loqui quàm indistinctè vociferari putemus. Addidit veterum multos brutorum inter se colloquia & audiuisse & intellexisse. Idem eodem.

Qui per diuersas gentes in constituendis sacris ceremoniarum fuerunt autores, aliud esse negant inferos, quàm ipsa corpora, quibus inclusa animæ carcerem fœdum tenebris, horridum sordibus & cruore patiuntur: & omnia quæ illic sunt secundum fabulosam persuasionem in ipsis humanis corporibus adsignare sunt conati, Lethæ nil aliud esse adserentes, quàm errorem animæ, obliuiscens maiestatem vitæ prioris qua fruebatur priusquam in corpora dilaberetur: Phlegetontæ ardores irarum, & cupiditatem. Acherontem, eorum quæ fecimus, aut diximus, poenitentiam: Cocytum quicquid hominem ad luctum & lacrymas compellit, Stygè quicquid humanos inter se animos odiis dissidere facit. Vulturè immortale Tyrij iecur rodentem, remordentis conscientia tormèta intelligentes, Tantalum inter cibum & potum fame & siti tabescètem, eos significare, quos magis atque magis adquirendi desiderium cogit presentem copiam non videre, & in affluentia inopes, egestatis mala perpeti. Per Ixionæ rotæ radiis distractum, eos qui ratione, virtute, & consilio, nil moderantes, & actus suos fortunæ permittentes, fortuitis casibus semper rotantur. Per Sisyphi saxum ingens eos qui inefficacibus, laboriosisq; conatibus vitam conterunt. Macrobius in somnium Scipionis.

ANIMARVM SEDES APVD
 inferos nouem.

Prima, Infantium animas tenet.

Secunda, Eorum qui sibi per simplicitatem adesse nequiverunt.

Tertia, Eorum qui euitantes ærumnas sibi lethum peperere.

Quarta, Eorum habet animas, qui amauerunt. Vergilius per totum sextum Æneidos.

Quinta, Virorum fortium.

Sexta, Nocentum, qui à iudicibus puniuntur.

Septima, Vbi purgantur animæ.

Octaua, Vbi animæ ita purgatæ sunt, vt redeant.

Nona, Est campus Elysus.

QVAS CORPORIS PARTES
vnusquilibet planeta regit.

SOL, Caput & Cor. Mercurius, Linguam & os. Saturnus, Splenem,
Iupiter, Epar. Mars, Sanguinem. Venus, Renes & genitale Se-
men. Luna, Stomachum. Crini. lib. 12. cap. 2.

QVAE CORPORIS PARTES VNI-
cuique signo Zodiaci tribuuntur.

ARieti, Caput, Tauro, Ceruix. Geminis, Humeri. Cancro, Cor,
Leoni, pectus & Stomachus. Virgini, Vter. Libræ, Renes, ver-
tebræq; Scorpioni, Genitalia. Sagittario, Femora. Capricorno, Ge-
nua. Aquario, Tibiæ. Piscib; Pedes. Manilius & Crinitus vbi supra.

QVAE A QVIBVS ELEMENTIS
homini proueniunt.

CARO, à terra. Humor, ab aqua. Anhelitus ab aëre. Feruor ab
Cigne. Ingenium, à Deo. Idem lib. 6. cap. 12.

EXEMPLA ALIQVOT HIERO-
glyphicarum notarum, quibus
Ægyptij utebantur.

SERPENS caudam sibi mordens, Annum, astra, eorumque discuti-
sus significat. Figura Leonis, Furorem.

Anteriores partes leonis, Fortitudinem denotant.

Musca, Impudentem.

Formica, Cognitionem, & prouidentiam.

Caput leonis, Vigilantes, aut custodes.

Cælum pictum rorem eiciens, Disciplinam vel artem. Apollo-
nius interprete Beroaldo.

Pellicani forma, Insidiantem.

Cuculæ effigies, Gratiitudinem.

Ciconia, Parentum amantes designat.

Columba, Ingratiitudinem.

Vipera, Mulierem viro insidiantem.

Hyena picta, Inconstantem hominem.

Pellis Hyenæ, Fortunæ & calamitatis contemporem.

Capræ figura, Optimè audientem.

Anguilla, Omnibus inuisum. Camelus, Pigrum.

Apis effigies, Regem indicat. Crini. lib. 7. cap. 2.

Vultur, Genium & maiestatem. Idem eodem.

Bouis figura, Terram. Macro. lib. 1. cap. 27.

Sceptrum cum oculi specie, Osirim seu Solem. Idem eod.

Perdices, Contumeliosos homines. Cæl. lib. 16. cap. 25.

Hippopotami vngulæ deorsum versæ, Impium iniustumq; signi-
ficant. Idem eodem.

Accipi

Accipiter, Rem denotat cito factam.

Oculus, Iustitiæ seruator, & corporis custos interpretatur. Diodo-
rus lib. 4.

Dextera manus passis digitis, Libertatem designat.

Sinistra compressis, Tenacitatem. Hæc tamen quatuor vltimâ de
Æthiopibus Diodorus intelligit.

Crocodilus Malum notat: Bap. in anno prioribus.

Literarum hieroglyphicarum meminif Lucanus lib. 3. his versi-
bus: Nondum flumines Memphis contexere biblas Nouerat, &
saxis tantum volueresq; feratq; Sculpraq; seruabant, magicas ani-
malia linguas. Et Apule. lib. vltimo Asini aurei his verbis: De opet-
tis adyti profert quosdam libros literis ignorabilibus prænotatos
partim figuris huiusmodi animalium concepti sermonis compen-
diosa verba suggerentes, partim nodis & in modum rotæ tortuo-
sis, capreolatimq; condensis ait curiositate prophanorum lectione
munita. Vide Baptistæ Pij annotationes priores.

VARIJ APVD VARIOS
tondendi ritus.

MACES Aphricæ populi dextram capitis partem comatam ge-
stant, sinistra vero tondent.

Machiles occiput crinitum gestant, tonsa anteriori parte. Hero-
dot. lib. 4.

Anses (vel vt Strabo vult, *Anases*) anteriorem partem crinitam
habent, occiput vero tonsam.

Maca summum capitis verticem radunt, in medio capillos cre-
scere sinentes hinc atque hinc in orbem.

Apud Athenienses vetus fuit consuetudo, vt qui ex ephebis ex-
cessissent, delati in Delphos de comis Deo primitias darent, ante-
riorem capitis partem abradendo. Plutar. in vita Thesei.

Abantos ne vllas hostibus ad capiendum ansas darent, antero-
rem capitis partem tondere consueverunt. Idem eodem.

Thraces quidem à te acrocomæ vocati, antias in frontem mu-
liebriter demittunt. Cælius lib. 4. cap. 23.

Euboici comam per terga fusamalunt, atque ideo *Opeithoco-*
mæ vocantur. Idem eodem.

Romani ad cccc lxxv. annum vsque intonsi fuere, donec addu-
cente P. Ticinio ex Sicilia tonsores venerint. Plin. lib. 7. cap. 59.

Alexander in exercitu suo nihil aliud desiderari dicebat, nisi vt
Macedonibus barbæ raderentur: nullam esse meliorem in pugna,
quàm barbæ captum asserens. Plut. in Apoph.

Genas feminis radi duodecim tabularum interdicto cautum
est. Plin. lib. 11. cap. 37.

Intonsi capitis consuetudo à Lycurgi legibus, vt multi arbitratur processit, qui dictitave solitus est, corū qui honesta facie foret, accedere coma, decori magis augeriat iis, qui Deformes essent, ex ea plus terroris inesse. Plutar. in vita Lyfandri.

Tranquillus in vita C. Caligulae, de eius inuidia cōtra omnes scribens, cum ait, pulchros & comatos, quoties ei occurrerent, occipitio raso solitum deturpare.

APOPTHEGMATA CON-

uitia retorquentium.

I*phicrates* Harmodio ignobilitatem exprobrāti, respondit, Mei generis nobilitas à me incipiet, tua autē in te desinet. Plutarchus in Aphoptheg.

Agathocles, Siciliae rex quū urbem obsideret, & aliqui cōuitarentur dicentes: O figule quomodo militibus stipendia solues? Respondit, Quum urbem vestram cepero, Idem eodem.

Androclidas increpatus à quodam, quod claudus in aciem descenderet, Pugnare, non fugere, propositum esse sibi respondit. Vale. de fidu. sui.

Anacharsis exprobrāti illi Attrico, quod Scythia esset: respondit, Mihi quidem probro ex patria, sed patriae tu. Diogenes lib. 2.

Anthagoras cōgrum quum coqueret, & Antigonus illi adstēs dixisset, Putāsne Homerum Agamemnonis & Græcorum describendis rebus intentū quomodo cōgri melius saperēt pēsitasse? respondit, Opināris (ō rex) Agamēnonē sollicitius perscrutatū ecquis in exercitu congrū coqueret? Plutarchus in Apopthegmatibus.

Diogenes olera lauans, Aristippo dicēti, Si Dionysio adulari velles, non ista esses: respondit, Imo tu, si ista esse velles, Dionysio nō adulateris. Vale. de conti.

Cato cuiusdam probris vexatus, respondit Imper. mihi tecum certandi conditio est: nam vt malè dicere, & malè audire tibi facillimum est: sic mihi malè dicere insuaue est, & malè audire, infuetum. Plut. in vita eius.

TRIBVNITII MAGISTRATVS,

iura & potestates.

Tribuni soli magistratum purpurati non sunt. Plutarchus in Problematib.

Tribunorum ianua diu noctūque patet. Idem eodem.

Tribunis non licebat vnum diē ab urbe abesse. Gellius li. 3. c. 2.

Tribuni senatū nō intrāt, sed positis subselliis ante valuas curiae, decreta patrum attentissima cura examinant. Vale. titu. de insti. antiquis.

Consulem à tribuno in carcerē duci posse constat. Liu. lib. 4. 1. decad.

1. decad.

Tribuni in ius vocandi potestatem non habent, sedprehendēdi. Gelli. lib. 13. cap. 12.

Tempus comitiorum declarare in potestate tribuni est. Blon. lib. 3. Rom. triumph.

Si alicui cum tribunalis intercessisset, iudices erant collegae: Gel. lib. 13. cap. 12.

Si quis tribuno nocuisset, eius caput Ioui sacrum erat familia ad eadem Cereris, liberi verò venundabantur. Blon. lib. 4. Ro. triū

Tribuni nec lictores habent, nec in sella curuli sedent ius dāturi. Plut. in problem.

Tribuni signātorū nūmorū habēt potestatem. Crin. lib. 17. cap. 7.

Senatuscōnsulta non prius valida sunt, quā interueniente tribuni consensu, quae subscripta, T, litera à tribuno visa & approbata ostenduntur.

IURA, ET POTESTATES CENSORVM.

Censores creati ab anserum sacrorum cura incipiunt, alimenta locando, & imaginum splendorem reparando. Plutarchus in problem.

Populi partes in tribus distribuunt, & pecunias in ciuitatis ordines partiuntur. Cice. 2. legum.

Vitam hominum & morum disciplinam obseruant. Plut. in vita Catonis censorij.

Censura maximè omnium magistratuum reuerentiae est, plurimaeque potestatis, cum in aliis rebus, tum maximè ad morum emendationem. Plutarchus in vita Pauli Aemylij.

De nuptiis, de liberorum procreatione, de viuendi ratione, & de conuiujs diligenter inquirunt censura. Idē in vita Catonis censorij sacrificiorum pretia curare Censorum est. Idem eodem.

Descriptionibus genera & reipublicae officia distinguere possunt. Idem eodem.

Censorum est, eos qui maiores honores gesserunt, in ordinem referri senatorum. Vale. de insti.

Urbis templa, vias, aquas, ararium reuidentur. Cic. 2. de leg.

Equitum, peditumve sobolem censores distribuunt, & cœlibes esse prohibent. Idem eodem.

Altero ex censoribus mortuo, alterum se oportet magistratū abdicare. Blondus lib. 3. Rom. trium.

Completo quinquennio censores lustrabant & Taurilia sacrificia de sue, oue, & tauro faciebant. Pomp. Læt. de mag.

Cum alij magistratum Romanorum annui sint, censura quinquennium durat. Vide Crinitum lib. 4. cap. 3. Cicer. de legi.

CENSORIA POENA IN

QVOS ET QVALES

ferebatur.

Qui agrum passus fuisset sordescere, censoria animaduersione puniebatur.

Qui equum graciliorem, aut parum nitidum haberet.

Qui ioco vsus fuisset intempestiuè.

Qui in Censorum auditorio sonore nimis oscitasset. Gellius lib. 4. cap. 12.

Senator senatu abiicitur.

Equus publicum equum perdit.

Plebeius fit ærarius, & capite census: Crin. lib. 4. cap. 3.

Huc spectat tabulas cærites fuisse, in quas referri Censores iubebant, quos notæ causa suffragiis priuabant, vnde eruditè Flaccus in epistola ad Numicum dignos cærite cæra dicit Romanos, quoniam luxu & voluptatibus turpissimis tenerentur, auctor Gellius lib. 16. cap. 17. & Crinitus lib. 7. pa. 6.

NOMINA ET VALORES PONDERVVM.

Siliqua primum minimūque pōdus granum thecæ inclusum. *Scrypulus*, Latine Obolus, sex siliquis constat. *Dragma* Tribus scrypulis conficitur. *Vncia* Octo dragmis conflatur. *Libra* Italica vndecim habuit vncias. *Sextertium* antiquum Dipondius & semis.

Sextertium antiquum partum, libras vigintiquatuor habens.

Talentum Aphricum libras quinquaginta.

Talentum Aegyptium quindecim pōdo. Blond. libro 9. idque ex Varrone.

Talentum Atticum magnum, octoginta libras & quatuor vncias.

Denx, vncias vndecim. *Dextans*, vncias decē. *Dodrans*, Nouem.

Bessis, Octo. *Septunx*, Septē. *seunx*, Sex. *Quincunx*, Quinque. *Triens*

Quatuor. *Quadrans*, Tres. *Sextans*, duas. *Semiuncia*, Dimidiū vncie.

Sexticula, vncie sexta pars.

Reliqua nomina ex compositione noscuntur satis, vt *Tressis*, *Decussis*, *Vicessis*, *Tricessis*, *Cētussi*, id est, tres, decē, viginti, triginta, centū asses continens. Sed aduerte multa alia fuisse talenta, vt *Rhodium*, *Euboicum*, *Antiocheum*, *Babylonicum*, *Prolemaicum*, &c. quæ quia libræ apud alios maiores apud alios minores fuerūt non idē vbiq; valent. Estq; de eorum valore opinionū confusa diuersitas: nec me fallit, Plinium libro naturalis historie 21. ca. 34. de Græcis ponderibus dixisse, *Dragma* denarij argentei pondus habet, *Denarius* sex continet obolos, *Obolus* decem calchos, *Cyathus* pēdet per se dragmas decē, *Hemina* dragmas sexagita, *Mna*, quā *Minam* vocant, dragmas pēdet Atticas centum. Præter hæc

nota

nota nummum argenteum Romanum quatuor scrupulis æquipollere, & inde reduc pondera ad nummorum vsus, & valorem. Hæc & multò plura tibi suggeret Budæi nostræ ætatis doctissimi lectio in libro, cui titulum fecit de Assè & partibus eius.

IUDICIORVM, ET SVFFRAGIORVM NOTÆ.

Calculus Albus in absolutione, in damnatione, Niger dicente Ouidio, Mos erat antiquis niueis atrisque lapillis, His dānare reos illis absolvere culpa. Ouidius 15. Metamor.

Fabæ Sic. Plutarchus de liberis educandis,

Litera K. in damnatione nota fuit. Crin. lib. 6. cap. 6.

Litera A. in absolutione. Idem eodem.

Litera L. & N. in causæ ampliacione quibus notabatur Non liquet. Idem eodem.

Litera T. Quum tribuni senatus consulta sibi placere notabant. Val. de instit. antiq.

Thita Damnationis nota (Persio dicente) Et potis es nigrum virio præfigere Thita. Persi. Sat. 4.

In comitiis circumferri tabella consuevit, in qua puncta adposita significarent, cui candidatorum suffragarentur. Erasmus in adag. Omne tuli punctum.

T. olim absolutionis nota fuit. Asconius Pædianus in suis commentariis.

Pollex præsus, fauoris signum est. Poli. in misc. cap. 17.

Pollex versus, Denegantium. Idem eodem.

Cerula miniatula, quæ parum probatur in librorum correctio- ne, notari solita sunt. Cice. lib. 16. ad Atticum.

Creta notarunt veteres, quæ sequenda forent: quæ vicissim fugienda, carbone. Persius Saty. 5.

Pedibus nonnunquam ferri iudicia solita sunt, quum à suo loco discedentes Senatores ad illorum sedes pedibus ibant, quorū sententiam volebant sectari: vnde Pedarij fortasse dicti sunt, quam nō me fallit aliter sentire Gellium, Blond. lib. 4. Rom. trium.

Obelo, id est, signo oblongo in modum hastæ improbantur, & notantur codicum errores. Cicero epist. 162.

Signo vngui appposito vbi quid non placet obseruatur. Erasmus in Adagiis, Vngui noratur.

Ægyptij iudices sententiā ferunt, impresso Veritatis signo, quod aurea cathena ex iudicum principis collo pēdet. Diodo. lib. 2.

Cicero consul (vt auctor est Becichemus in præfatione facta in Plinium) docuit per signa quædam, & notas, multarum simul literarum vim habentes senatorum dicta colligere.

Britannicus, Persij interpres, à Criniti opinione multū recedit. Dicit enim K. in absoluteione subscribi solere, quod interpretatur calonid est, bonum.

RITVS CANDIDATORVM,

seu Magistratus pententium.

Qui magistratus populi suffragiis petebāt, albam vestem induere, & urbem supplicantes ambire soliti sunt: quanquam legem à Tribuno in contrarium aliquando latam ait Liuius lib. 4. Blon. lib. 3. Ro. triumph.

Abſque interiore tunica in forum veste operti descendebant, vt eo habitu ad supplicandum modestiores accederent. Plutar. in vita Coriolani.

Deprehensos dextra ciues benignis orabant verbis. Idē eodem.

Multi candidati nobiles fecerūt, vt quum minus suffragiis valuisse, prosternerent se populo, fracto animo, atque humili supplicarent. Cice. pro Plancio.

Candida veste induti ambiunt, ad animi integritatem denotandam, nam solus hic color syncerus, & purus, ac minimē inquinatus est. Blon. vbi supra.

Qui consulatum petitori in campum Martium candidati descendebant, deductores, suffragatoresque suos circa se habebant. Liuius lib. 4. decados 2.

Cōsuevere candidati qui cicatrices haberēt ad alliciēda populi suffragia, nudato corpore manifestē ostendere. Plutar. vbi supra.

In candidatorum ambitum his versibus Luca. inuehitur: Hinc rapti fasces pretio, sēctōrque fauoris. Ipse sui populus lethalisque ambitus vbi Annua venali referēs certamina campo. Vbi sēctōrem fauoris populum intelligit veditorem suffragiorum. Annua verō certamina, quia vt Plu. ait, non suffragiis, sed arcu, gladio, fundaque pro largitore ad comitia descendente, & decertare populum cernerēs, & tribunalia se penumero sanguine fœdantē. Adde translatione admodum eleganti ad rerum aliarum petitionem transferri candidatum, vt annotauit Beroaldus in primum Asini autē, sicuti Plinio panegyrista gloriæ & immortalitatis candidatus, Hieronymo cādidatus fidei, Quintiliano candidatus eloquentiæ; qui eloquentiam auspiciatur: & Apuleio libro primo Asini aurei lepido dicto candidatus crucis appellatur, qui petit crucem quī ve futurus est iam iam crucifixus.

FINIS.

LOCORVM INSIGNIUM

INDEX TOMI.

SECUNDI.

A	Bstemij.	300	Audaces & Temerarij.	380
	Adulatores, & Scurræ.	136	Aues deorum.	181
	Ædificia sumptuosa.	226	Auium nomina.	164
	Æmuli alienæ laudis aut virtutis.	323	Auium & aliorum animalium voces.	181
	Ambitiosi, & Gloriosi.	346	inimicitia.	180
	Amor conjugalis.	341		
	Amici arctissimi.	336	B	
	Animalia diuersa.	181	Elluarum domitores.	134
	Animalia māsuefacta quorū ministerio vsi sūt homines.	204	C	
	de animæ substantia diuersæ philosophorum opiniones.	416	Alciamentorū genera.	40
	animarum sedes apud inferos nouem.	419	Candidatorum pententium ritus.	426
	anima quid recipit ab influxu Planetarum.	417	Caritatis in patriā exēpla.	332
	animæ principatū in qua corporis parte philosophorū iudicia ponant.	ibid.	Censorū iura & potestates.	423
	anima corporeis absoluta vinculis; quo pergat, ex multiplici veterum iudicio.	418	Censoria pœna in quos & qualis ferebatur.	424
	anni partes quatuor.	128	Cælatores.	211
	apophthegmata conuicia retorquentium.	422	Centaurorum nomina.	147
	aquarum mirabilis natura.	375	Clementes & humani.	262
	Arbores diuersæ. 230. Deorum & Dearum.	243	Cibi & panes diuersi.	307
	architecti nobiles.	221	Cibi electiles & delicati.	311
	armentarij & pastores.	250	Cibi quibusdam hominib. grati cū diuerso populorū ritu. ibi.	
	arrogantes, & Superbi.	346	Citharædi, & Cantores.	89
	artifices & fabri.	219	Coci.	248
	astrologi.	85	Constantes & patientes in rebus aduersis.	223
	astuti & fraudulentī.	355	Conditores diuersorum locorū & ædificiorum.	222
	augures & Aruspices.	61	Contemptores honorum & diuitiarum.	266
	auari & Fœneratores.	281	Corporis partes vnique signo Zodiaci tribuuntur.	420
			Corporis partes vnusquisque planeta tribuit.	ibidem.
			D	
			Deorum contemptores.	58
			Heroum	

Index.

Heroum filij.	110	Frumenta diuersa.	248
Victimæ.	118	Frutices diuersi & odorati. ibid.	
Festa quib. vocent nominib.	119	Fullones.	140
Sacerdotes.	124	G	
Deorum & dearū arbores.	243	Genitum vestes propriae.	40
de Deis.	102	Geometrae.	88
Diuitiarum & honorum contemtores.	266	Grammatici.	385
Diuites.	268	Gulosi, & Edaces.	295
E		Gloriosi.	346
Edaces, & Gulosi.	295	H	
Elementa quatuor.	135	Harpyia.	133
Excrementa & faeces diuersarum rerum.	132	Haeretici nonnulli.	57
Exempla Charitatis in patria.	332	Herbarū diuersa nomina.	246
Exules nonnulli.	48	Herculis columnæ.	140
F		Heroum & deorum filij.	110
Fabri & artifices.	219	Hesperides.	127
Famuli, & Serui.	144	Hieroglyphicarum notarum exempla aliquot, quibus Aegyptij utebantur.	420
Fames memorabiles.	140	Historiographi Graeci & Latini.	380
Faeces & excrementa diuersarum rerum.	132	Homines crudelissimi. 251. Liberae & importunæ loquacitatis. 353. Solitariae vitæ & austeræ. 302	
Festa deorum, quibus nominibus vocentur.	119	Honorum & diuitiarum contemtores.	266
Fidelissimi.	364	Horti celebres & memorabiles.	139
Flores & violæ.	246	Hospitales.	312
Fluuij infernales. 374. Auferi & gemmiferi. ibid. Praecipui nominis.	368	Humani & clementes.	262
Fontium quorundam nomina. 377. in Formas varias mutabiles.	357	qui ex Humili fortuna clari & diuites euaserunt.	277
qui ex Fortuna humili clari aut diuites euaserunt.	277	Hyades.	128
Fortunati, & foelices.	366	I	
qui ex prospera Fortuna ad miseram redacti sunt.	280	Inanitores.	250
in Formas varias inutati.	130	Illiberales, & auari.	281
Fratrum & Sororum mutuus amor.	343	Inferorum iudices.	127
Foeneratores, & auari.	281	Ingrati.	357
Fraudulenti & astuti.	355	Inuidi.	321
		de Ira & Odio.	217
		Inuentores diuersarum rerum.	97
		Iniusti.	362
		Iudiciorum notæ.	425
		Iura	

Index.

Iura & potestas Censorum.	423	Montes flammiferi.	379
Iustissimi.	360	Munifici.	296
L		Musici & cantores.	89
Lacus & stagna.	378	Mutati in varias formas.	130
Ladrones & sacrilegi.	42	N	
Laudis alienæ, aut virtutis æmul.	323	Nuntij & legati.	313
Legati & nuntij.	313	Nymphæ diuersæ.	130
Legislatores.	314	O	
Legumina diuersa.	246	Obliuiosi.	366
Liberatores quorundam hominum à periculis.	135	Odium & ira.	317
Liberti & famuli.	142	qui de modicis reb. Opera scripserunt.	412
Liberales.	286	Oratorum quorundam nomina.	389
Liberorum amor in parentes.	345	Orbis miracula septem.	223
Litigiosi.	352	P	
Loca deis sacra.	111	Paludes, & lacus.	378
Locorum diuersorum conditores.	222	Panes & cibi diuersi.	307
Loquacitatis importunæ & liberae homines.	351	Parca fatales deæ tres.	127
M		Parentum indulgentia & amor in liberos.	344
Macilent.	138	Pastores & armentarij.	250
Magi, & alij venefici.	83	Patientes in rebus aduersis.	323
Magnanimi.	329	Pauperes.	273
Mangones & alia professionis homines.	249	Pictores diuersi.	216
Marmorarij, & cælatores.	211	Pigmenta.	219
Memoria qui exciderunt.	366	Pingues & macilent.	138
Memoria clari.	365	Pleiades.	127
Menses anni.	129	Poetae Graeci & Latini.	391
Mensuræ quædam.	144	Ponderum nomina.	422
Meticulosi.	352	Potestates tribunorum. ibidem.	
Ministri somni.	148	Pracones.	139
Miracula quædam naturæ cum aliquot aliis prodigiis.	74	Prodigi.	291
Miracula orbis septem.	223	Prodigia & portenta diuersa.	71
Modesti.	265	Proditores, periuri & perfidi.	362
Monstrorum domitores & beluarum.	134	qui ex Prospera fortuna ad miseram deueniunt.	280
Montes præcipui nominis.	378	Pyratae.	45
		R	
		Religiosi.	368
		Ritus candidatorum, seu magi	

Index.

magistratus petentium.	420	Temerarij.	305
S			
Sacrilegi.	42	Tetrici.	315
Sacrificiorum genera diuer-		Tibicines.	89
sa.	320	Timidi.	351
Sacerdotes deorum.	124	Tondendi ritus varij apud va-	
Sculptores.	211	rios.	421
Septem orbis miracula.	223	Tribunitij magistrat ^o iura.	422
Septem montes in quibus Ro-		Tubicines.	96
ma sita est.	413	Tyranni plerique.	336
Serpentum quorundam nomi-		V	
na.	3	Vates & Augures.	61
Serui diuersi, & liberti.	141	Vasorum genera.	13
Seruorum in dominos fideli-		Vehiculorum genera.	9
tas.	336	Venti diuersi.	413
Seuerissimi, & tetrici.	315	Venefici.	79. 83
Sirenes.	148	Veracissimi.	355
Sobrij, & temperantes.	300	Verba qui facturi memoria ex-	
Somni ministri.	148	ciderunt.	366
Solitariae vitae homines.	300	Verecundi.	265
Sorum & fratrum mutuus		Vermes diuersi.	208
amor.	343	Versiformes.	357
Sophistarum nomina.	414	Vespillones.	247
Somnolenti.	119	Vestimentorum genera.	25
Statuarij	211	Vestes gentium propriae.	40
Stagna & paludes.	378	Vestes quaedam memorabiles.	
Suppliciorum diuersa genera.	45	ibidem.	
Subfelliolorum genera.	312	Victimae deorum.	118
Suffragiorum notae.	425	Victimarum genera diuersa.	320
Superbi & arrogantes.	346	Vinolenti	395
Syluae.	244	Vincula diuersa.	146
Synonyma quaedam poetica.		Viri celebres mortui in aliena	
149		terra.	51
T			
Taciturni.	353	Violae flores.	246
Temperantes.	300	Virtutis alienae aemuli.	323
Temperatissimi.	302		

Finis Indicis.

HENRICI LABERII
NVCERRIANI,

De morte sui Textoris ad Ludouicum
Miletium Querimonia.

Quis mihi Neptunus violentis ignibus vnda
Suggeret? irato quis mihi frana dabit?
Qua mihi Pleiades poterunt extinguere flammam,
Quam motus calido pectore sanguis alit?
Nulla iracundis vacua est singulis hora,
Vitaque placatum non habet ista diem.
Multoties renouat miserabilis ira dolorem,
Ira inquam ad luctus ingeniosa meos.
Ter mihi quotidie praesentes postulo furcas,
Qua vitam secum tristitiamque ferant.
Ter quaesita die mihi sunt longa equora pontis,
Ossa ubi pennati lusor amoris habet.
Deuoni toties madidis hoc corpus arenis,
Frigida vt amnigenis piscibus esca forem.
A Ioue sceptrigero petij reuolubile saxum,
Quod miser Aeolides per iuga montis agit.
Sed luctus, video, nec dij nec vota lauabunt,
sorbebuntque meas ventus & aura preces.
Ipse nisi satyras, dirumque exprompsero virus,
Et male caelicolis syderibusque precer.
Sed fallor, nihil est quod sydera & astra laceffam,
Sunt vertenda alio carminis arma mei.
Vosigitur Musae quibus est permissa potestas
Laurigera vatium cingere fronde caput:
Et quas seruandis commisit vatibus Orpheus,
Sollicitus vestri duxque patetque chori:
Cur non seruastis Textorem, dicite Musae,
Praecipuum clara Palladis arte ducem?
Non illum Argolicis terrebant ora Periclis,
Nec cessurus erat Socratis ingenio,
Quis melius didicit lingua exarmare leones,
Et faciles sola reddere voce fera?
Quis potuit melius verbis lenire furentem,
Et dare praecipiti frana modumque viro?
Carmina Dircaeus caneret dum musica vates,

Et

De morte Textoris.

Et resonam digitis sollicitaret ebur :
Ad cithara pulsum mouere cacumina montes,
Atque sua laeuis sponte saluuit aper.
Haud aliter Textor vibras lax ante camena,
Tardipedi potuit subdere calcar equo.
Atque soporatos à somno pellere glires,
Et bello insuetas cogere ad arma manus.
Pertigerat Latios Textoris gloria fines,
Ereptura tibi Quintiliane togam,
Quum subito exarsit miseros qui regibus aequat,
Parcarum impatiens sanguineusque furor.
Textorem nostrae inuiderunt fata Nauarra,
Fata inquam doctis insidiosa uiris.
Sed nonne hac causa culpam excusabo. Sorores?
Digna est compedibus dignaque culpa focis,
Si uox, integritas, fides non mouerit, atque
Inter nos iuncta fixus amicitiae,
Flectere vos hominis potuit doctrina sepulti,
Et multis probitas discutienda modis,
Quodque magis crucior, vel quod mihi suscit at iras,
Nondum finierat Dia iuuentia iocos,
Nec primum complebat iter reuolubilis aetas,
Quum dedit extremum mors inimica diem.
Ecquid vos igitur sceleris patrasse putabo?
Iacturamne unius creditis esse pili?
Si vos supplicio Rhadamanti traxerit ira,
Non satis ad poena: Tartarus unus erit.
Sed quoniam nihil hinc luctus nec proficit ira,
Nec motus animos uerba cruenta leuant.
Textoris cinerem musae seruate, reliquit
Ingenū factum Textor, opesque sui.
Interea ablatum nobis tutabare uatē
Mileti sonū prima lucerna gregis.
Si te celsus amor studiorum allegerit unquam
Hac tibi seruandi cura parentū erit.
Vos quibus ingenium Textor suffecit & artem,
Huic cineri uolans, tura, facēsque date.
Quando etiam ante oculos versabitur umbra sepulti,
Dicite, Textoris molliter ossa cubent.

F I N I S.